BIBLIOTEKA
Zakł. Nar. im. Ossolińskich
XVI 3668

18908

COSMOGRAPHIA PII PAPAE.
in Asiæ & Europæ elegantí
descriptione.
Asia. Hístorias rerum Vbiquegestarũ cũ locorum
descriptione/complectitur.
Europa/tẽporum Authoris/Varías continet
hístorías.

GWALBERT. PAWLIKOWSKI

XVI.Qu.3668

BIBLIOTEKA OSOLIŃSKICH

¶ Reuerēdo in CHRISTO Patri et domino. D. Germano Gānaio Cathurcensiū Episcopo designato/ Godofredꝰ Torinus Bituricus salutem dicit humillimam.

Dlum papā Antistes excellentissime/ authorē et dignitate & singularitate sine dubio venerādū in Asię et Europę descriptione iā tersiorē et emēdatiorē quā antea legebatur/ in lucē exire curauimus. Quē autē ei recēter ex chalcotypia officina sese expediēti/ Virū delectū/ literarū amātis. & singulari virtute plenis. statim deuotissime salutatū iret/ potiorē sane te/ digniorēue/ cognoscere potui nullū. Sūmū ipsū Pōtificem. te maxime venerabilē Antistitē iuisse/ rē esse putaui nō iniucūdā/ Ipsū inquā Geographiæ & lectu digniſſimæ (vti videre poteris) historiæ/ non pœnitēdū authorē/ te/ bonarū omniū literarū amatorē & cultorē/ accedere/ & āplecti/ factū opido quā decētis. existimaui/ Gēmā auro/ Eucaustum/ id est opus igni pictū/ argēto. & Palmā vincēti cōferre ꝓculdu. nihil aliud est quā/ Bona bonis. Splendida splēdidis: & Merita meritis addere. Tibi ꝓfecto & cū his alia ratione. pulcherrimū hoc opꝰ meritissime dedicari debet. siquidē ꝓ Capita distinctū/ & in cōmodiorē ordinē te ꝓmotore & iubēte: redactū est. Quo facilius (vt voluisti) & melius/ tibi inprimis/ cōsequēter alijs omnibus studiosis et legētibus. regiones terrę/ quę numero sūt multę/ & ī eis res scitu periucūdę capiātur & memorię cō mēdētur/ Capitatim nominibus fluuiorū/ opidorū/ locorū/ Ducū. & aliarū rerū insignīū/ in margine coānotatis/ quæ etiā omnia in indice numeratim inueniunt/ Diuisimus ipsā hanc nostrā lucubratiūculā/ tibi Antistiti euerētia percelebri/ syncęro dedicamus animo. Impar sine cōtrouersia res ē/ quē tuæ reuerendæ paternitati deberem offerre/ tu tamē cuiꝰ benignitatem & ītegritatē oēs prędicant (& me minime latet) excellētissimā/ ea fronte qua huiusmodi alias solitꝰ es. ipsā/ purissimas in manus tuas si placet accipies. Vale.

Parrhisijs/ apud Collegium Plesseiacum. 6. Nonas Octobris Anno domini. 1509.

Abarni 8.
Abaltia 11
Abas 76.
Abeatus 18.
Abindæ 121.
Abraã Caramanus 77.
Abus 30.
Abusacus 72.
Abydus 52.
Acaraca 67.
Acarnani 101.
Achileus Vicus 18.
Achiles 53.55.122.
Achei 19.53.55.100.
Acheium 53.55.
Achamas 77.78.
Achiles Theutonic9 122.
Acyra 44.
Acona 42.
Aconitum 42.
Acumulum 149.
Ada 67.
Adam 114.
Adamitæ 117.
Adelheida 27.
Adiatorides 40.
Adiatorix 42.
Adimanthus 52.
Adirus 55.
Adobogion 50.
Adramitium 49.56.58.
Adraſtia 52.
Adropompus 60.
Aega 58.
Aelea 58.
Aemilianus Scip. 75
Aeneas 56.57.
Aeolica 55.58.
Aethiopes 3.
Aetholia 101.
Agathonica 50.
Agamennon 55.
Agatarchides 70.
Agapenor 78.
Aganippe 100.
Agiſimbais 3.
Agidas 75.
Agidus 77.
Agios 91.
Agoritæ 12.
Agrippa 52.
Agrippina Vrbs 120.
Aiax 53.76.
Alanorſi 7.
Alazoni9 15.
Alani 21.
Alaricus 120.
Albani 12.21.101. 1 2.
Albert9 impe. 88.90 115.116.
Albertus dux 107.b. in eodē fo.109.116.
Albertus Maguntin9 martyr 117.
Albertus comes 121. 122.
Albertus Florētinus 140.
Alba op. 99.101.102.
Albia 103.
Albis 114.
Alberbegium 114. 116.
Alberſtadium 114.
Albion 127.
Alceus 59.
Alcmena 83.
Alexander. 9.10.bis. i eod fo.25.53.64.b. 73.bis.56.76.77.b.
Axexandrini 76.
Aleus 49.
Aleſſeraphus 81.
Alenconius comes 125.
Alexander Sfortia 148.
Alierus 11.
Aliates 50.83.
Alicarnaſſus 67.71.
Alo 12.21.
Alopetia 18.
Aloneſus 65.
Alpes 5.
Alphonſus rex Aragonū. 125.135.146. 149.150.
Alſacia 124.140.
Altumburgum 115.
Aluarus 127.
Amanus 4.
Amazones 13.14.39 83.84.
Amardes 26.
Amaſia 40.41.
Amaſtris 42.
Amaxitus 55.
Amaxia 75.
Amatunthus 58.
Amaſitis 63.118.
Amaſis 118.
Amanides portæ 77.
Amatus 78.

Diuus Ambrosi⁹. 100.
Amedeus 124.
Amisus 39.
Amintas. 44. 47. b.
Amnibi 5.
Amnias 43.
Amorium 48.
Ampelus 62.
Amphiloch⁹ 74. 77
Amurates 85. b. 93. b 44. 96. b. 97. 101.
Anaximenes. 52. 62.
Anaximander 62.
Anacreon 63.
Anaxagoras 66.
Anchiala 76.
Andira 57.
Androclus 60. 63.
Andremon 60.
Andronicus 72. 100.
Anemurium 75.
Anellus faber Neap. 148.
Anguigenæ 52.
Anglicus mons 75.
Anglia 127.
Angulum op. 147.
Annibal 46. 47.
Anobi mõtes 118.
Antropophagi 3. 5. 7
Antitaurus 4. 30.
M. Antoni⁹. 23. 24. 32 46. 62. 75. 78.
Antonius Candola: 147. 149.
Antonius Vintimilli⁹: 149.
Io. Antonius 146.
Anthiochus Sother: 10. 23. 47. 49. 50. 53 74.
Antiochia 10. 69.
Antiope 13.
Anticeta 19.
Antigon⁹ 23. 47. 56 84.
Antigonia 47.
Antropatia 27. b.
Antenor 42. 57. 119 120.
Antandrij 49. 56.
Antimenedes 59.
Anthenius 62.
Antigragus 73.
Aorsi 18.
Apaturia Venus 19.
Apamia 27. 46. 48
Apenninus 5.
Apelicon Thei⁹ 57.
Apelles 64. 68.
Aphrodisium 77.
Apianus 138. b.
Apollonia 47. 50 00.
Apollo Smyntheus 56.
Apollo Dydime⁹ 62
Apollodorus 50.
Apolloni⁹ 67. 69. b 72. 78.
Aqua amara 75
Aquila 20. 41. 146.
Aquinus 116.
Araxes 7. 29. 27
Aræ Herculis/ Liberipatris/ Cyri/ Semiramidis & Alexãdri 8.
Araneæ 13.
Aragus 15.
Arabaces 29.
Aratus 76. 86.
Arbores aueis ex se
p fructu ferẽtes 127.
Archedeus 18.
Arcoadistes 24.
Arca Noe 30. 82.
Archelaus 40. 58. 75. 76.
Archesilaus 58.
Archia poeta 42.
Archiphron 64.
Arcea Venus 77.
Arethusa 28. 100.
Aretinus 136.
Argeus 37.
Argantonius 46.
Argenium 65.
Argentifodinæ 115.
Arismapi 7.
Arimphei 8.
Arius 9. 22.
Aria 10.
Arinchij 12.
Ariarates 36. 37.
Aristeus 52.
Arisba 52.
Aristeles 57. b.
Arion 60.
Aristonicus 66.
Aristodemus 67.
Ariston 68.
Aristocles 72.
Arismone 73.
Aristus 77.
Ariminum 145.
Armenia 29. 31. 34. 36. 42.
Armenius dux 31.
Armamentaria 51.
Armellinæ pelles: 109.
Armeniac⁹ cões 125
Armilaus 132.
Aropus 27.

Armenſe vinũ. 67.
Arpagia 52.
Arparium op. 147.
Arrianus 46.
Arrianum op. 150.
Arſaces 22.23.41.
Arſacia 27.
Arſinus lacus 30.
Arſinoe 64.75.b. 77.78.
Artabanus 24.
Artaxata 30.
Artanes 31.
Artabaſus 32.
Artemidor⁹ 64.70. 76.b.
Artemiſia. 67.84.
Arta. 102.
Arturus. 126.
Aruiſia. 65.
Arũs. 134.
Ars Ouí. 150.
Aſcanius lacus. 47
Aſclepiades. 47.
Aſculum. 145.
Aſembecus. 85.
Aſia. 4.
Aſiotæ. 18.
Aſi⁹ Hyrtacides 52.
Aſylum. 64.
Aſmitei. 5.
Aſnalis. 81.
Aſpiſii. 8.
Aſpurgitani. 19.
Aſpane⁹ lucus. 56.
Aſpendus. 74.
Aſſus. 57.58.
Aſturicani. 12.
Aſtacus 46.
Aſyra 49.53.56.
Aſtypalea 68.
Atlas 4.
Atacenus. 5.
Ataſij 6.
Atarneus 58.
Atabyris 72.
Athalus martyr 50.
Athalia 47.
Athamas. 60.
Atheneus 75.
Athenienſes 76.
Athenæ 100.
Athilius 83.
Atoci. 5.
Atraclenſis 78.
Attalici reges 42. 49.
Attalus 49.55.66. 74.
Attica 100.
Auerſia arx 147
Auernus 62.
Aufida op. 145.
Auguſtus 21.73.62.
Auguſta. 40.
Augea. 49.
Aureũ Vellus. 17.
Aureli⁹ Cõmod⁹ 24.
Aureli⁹ Baſſian⁹ 25.
Auriſpa. 133.
Auſtria. 106.
Auzaci. 5.
Bactriani. 9.10.
Bacchurius. 16.
Bacchis. 43.b.83.
Bacchus. 83.
Badenſes. 123.
Baiuli Veneti. 79.
Baioarij. 113.122.
Balticus ſinus. 2.111.
Balbura. 69.
Balduinus. 81.
Baldatius. 136.
Baldaſinus. 138.
Bambergia. 121.
Bantiſus. 5.
Baptiſta Blaſius. 132.
Bapt. Sciarra. 141.
Barbiſa. 31.
Bardanes. 32.
Barbaroſſa. 36.
Bartholomeus Apoſtolus. 45.
Bargilia. 68.
Barbari. 70.
Barbariſmus. 70.
Bargaſa. 70.
Barbana. 129.
Baſſianus. 25.
Baſilia. 97.
Batha. 19.
Baton. 43.
Bauaria. 122.
Bebricia. 47.82.
Belliſarius. 25.149.
Bellorophon. 69.73.
Bellum filij i patrem. 123.128.
Bellum inter fratres. 133.
Belgius. 44.
Bentinolus. 134.
Berlinũ. 114.
Berẽgarius. 121.
Berta. 120.
Bernardinus Senenſis. 140.146.
Beſſus. 9.
Beſſariõ 47.134.135
Biſtriciũ. 9.
Biſinus. 120.
Biſiũ op. 143.
Bithynia. 45.
Bizares. 39.

Bizãtiũ. 91.92.
Boetia. 100.
Bohemi. 113.117.
Boi. 122.
Bolomer⁹. 124.
Bonsura. 78.
Bononia. 133.
Borsius. 133.
Bossor⁹ Thraci⁹. 35.
Bossa. 147.
Boso. 121.
Bosnẽses. 102.
Boues. 6.
Branchidæ. 9.62.
Brandeburgenses. 113.114.
Brennus 44.
Bremenses. 114.
Brielum. 18.
Britãnia. 127.
Brũsuica. 114.
Bructeri. 118.
Bubo vrbs. 69.
Buda. 90.
Bulco dux. 108.
Bulgari. 91.
Bursa emporium. 47 97.
Burgũdiones. 120.
Burdegala. 125.
Bussactores. 118.
Buthicus. 84.
Cabaleschia. 8.
Cabira. 40.
Cabalenses. 69.
Cadim mons. 4.
Caduſi po. 28.
Cadena. 37.
Cadmus mõs. 48.62
Cadmeæ 62.
Cæsar. 24.32.46.53. 84.62.
Cesarea magna. 37.
Cæsar Martinengus. 148.
Caicus. 49.58.
Caister. 64.
Calisthenes. 9.
Calybes. 39.83.
Calcedon. 45.
Calpas fl. 46.
Callidiũ. 46.
Calamus ad fistulas. 48.
Caliconia. 54.
Calidnæ. 55.
Callias. 60.
Calo Ioãnes Constãtinop. impe. 60.
Calazomenæ 60.
Calcaphon 63.
Calcas 65.74.
Calabidus luc⁹. 65.
Calbis fl. 71.
Calimna. 71.
Calixtus tertius. 72. 141.142.
Calicadnus. 75.
Calidnus. 75.
Calapinus. 88.93.
Calipolis. 93.
Calibassa. 96.99.
Calatini. 148.
Cambris. 5.
Cambisena. 30.
Camería. 40
Camerus. 71.
Camusa. 102.
Caminum 114.
Campilia. 135.
Can magnus 6.8.
Canes sepulchrales. 9.
Canes Rhodij. 72.
Candola. 46.140. 46.147.149.
Cana promontorium. 58.
Cãnis. 71.
Cananita. 76.
Canna mellis. 78.
Canysius. 81.
Candi. 108.
Caones. 102.
Capha. 26.
Cappadocia. 35.41
Cappador⁹ fl. 38.
Caper fl. 48.
Capistranus. 94.99. 108.
Capreæ. 148.
Cariata. 9.
Carta. 10.
Cariustus. 16.
Carus impe. 25.
Caracala. 25.
Carcaciocerta. 30.
Carãbis. 42.
Carura. 48.
Carpus. 50.
Caron Gergitti⁹ 52.
Carisina. 55.
Caresus fl. 55. b.
Cares. 58.63.67.70 83.
Caros. 63.
Caria 67.
Carianda. 68.
Cares Lidius. 71.
Carmilesus. 73.
Caradius. 75.
Carãbusa. 75.
Caraman⁹. 77.85.
Carpasia. 77. b.
Carlota. 82.
Carni. 103.

Carinthia. 104.
Carolus magnus. 113. 114. 120.
Carolus rex 116.
Carolus Martellus. 120.
Carolus Andegauen. 126.
Carolus dux Aurelianen. 126.
Carolus Gonzaga. 130. 131.
Carolus Aretinus. 136.
Carlinga. 120.
Carpentis Protonotarius. 145.
Carpenonum 149.
Caspij mõtes. 4.
Casij montes. 5.
Cassius. 24.
Cassius. 83.
Gassia op. 136.
Caspiæ portæ. 28.
Casperius. 32.
Castaballa. 37.
Caseus Salmonensis. 47.
Cassiope. 102.
Cassimirus 109. 113.
Castella regio Hispaniæ 171.
Castilsonũ. 135.
Castellina. 136.
Casale maius 145.
Castrũ Vetus. 147.
Casertin⁹ regul⁹. 147
Castellanus. 140
Cathaiũ. 6.
Catagæ. 8.
Catelauni. 21.
Cathaonia. 36.
Cathaminenses. 45.
Catelusius: 60.
Catecas. 69.
Cataractes. 64.
Cato. 10.
Cato. 78.
Caucasus. 4.
Caucones. 42. 82.
Caunus. 71.
Caynanũ. 147.
Cebrinia. 53.
Celeni. 4.
Celius Pollio. 32.
Celenis. 47.
Celẽderis. 75.
Centrius. 63.
Ceraunij montes. 11. 49.
Certetæ. 9.
Ceruleanus lac⁹. 30.
Ceraſa. 39.
Ceruæ. 69.
Cerines. 78.
Cerusia. 108.
Cessa. 17.
Cesennius petus. 33.
Cestius. 45.
Cestius fl. 74.
Cetij. 49. 78. 83.
Chaldei. 39.
Cheronesus. 35. b.
Cherinthus. 64.
Cheramus. 70.
Chelidoniæ isu. 73.
Chius. 59. 60. 65.
Chimera. 73.
Chrisa. 56.
Chriaoreus conuentus. 69.
Diuus Christophorus. 73.
Christophorus Baiarius. 116.
Christigernus. 116.
Christiani. 79.
Chrisippus. 76.
Cibelia. 65.
Cibrici. 69.
Cibera. 69.
Cicones. 6.
Cidissa mõs. 39.
Cichellus. 60.
Cidnus. 76.
Cilices. 49. 58.
Cillus. 58.
Cilbianus. 67.
Cilix. 64.
Cilia op. 105.
Cin fons. 44.
Ciniata. 43.
Cinda. 76.
Cingulum op. 143.
Cyrus Persarum rex 6. 20. 29.
Cistena 56. 73.
Citium 78.
Cizana 41.
Cizicus 51.
Clazomenæ 66.
Claudi⁹ pulcher 78
Clagefurtinum 104.
Claromõtan⁹ comes 126.
Cleon latro 46. b.
Cleofanes 47.
Cleanthes 57.
Cleomachus 66.
Cleobulus 72.
Cleopatra 75.
Clitatus 40.
Clinias mons 73.
Clides insu. 77. bis.
Clodoueus 120. ter.
Clytus 10.

Coatras 4.
Cobira 69.
Coburca. 115.
Cocleę Linuſiæ. 52.
Coepi po. 19.
Colũna diuinitus in aere ſuſpenſa. 16.
Colchis. 16.
Colous. 50.
Colophon. 65.
Coloſſus Rhodius. 71.
Coloſus caſt. 78.
Colonia vrbs. 120.
Colucius. 136.
Comana 36.40.
Cõmẽdatores. 112.
Conapſen. 12.
Cõſtantinus. 15.25. 46.91.
Cõſtantinopolis. 91. 97.98.
Comuiciũ op. 113.
Conradus. 117.
Connetulus. 134.
Coros 4.
Caraſmi. 6.
Coraxes. 16.
Cordica mons. 28.
Corzena. 30.
Corbulo. 33. 34.
Coralis. 44.
Coriſtus. 57.
Corarius mons. 65.
Coricus. 65.75.
Coroniũ. 67.
Coracenſiũ. 74.
Cordilion. 76.
Corſinana. 79.
M. Corarius. 80.
Corona ſacra. 88.
Corinthus. 101.
Corui pugnãtes 133.
Corradus ipe. 44. 117.121.
Coſdroas. 25.
Coſſei. 28.
Coſmꝰ medicꝰ. 136.
Cothis 20.
Cotta. 83.
Cragas. 4.73.75.
Cragus 73.75.
Craſſus 24.66.
Crates 77.
Cracouia 108.
Cremma 45.
Creſſus 59.
Creopylus. 63.
Creta Vrbs 78.
Creton Vrbs 149.
Criſtallus 7.38.
Crimagoras. 59.
Crinitus 102.
Cribellus 132.
Cronus 68.
Crõbuſa 73.
Crocus 75.
Crommiũ 77.78.
Croeſus 83.
Croacia. 103.
CRVX dñi 25
Cteſias 70
Cucurbitæ 48
Cumana 40.
Cuma 58.
Curetes 63.
Curias 78
Cybele 44.
Cibrici 69.
Cybera 69.
Cyclopei 53.
Cyenus 55.
Cylla 49.
Cylanus mons 67.
Cymericũ 18. 83.
Cymbri. 116.
Cynicus 43.
Cynitum 47.
Cynoſima 70.
Cyprus 77.
Cyrus rex Perſarum 6.20.29.
Cyrrus fluuiꝰ. 11.12. 20.26.29.
Cyra 9.
Cyrrinus 45.
Cyrocrates 64.
Cyſta Vrbs 69.
Cytherum 42.100.

Daæ 23.
Daei 88.
Dędala 73.
Dagobertus 120.
Dalmatia 103.
Damaſcus 67.
Dalphita 66.
Dariꝰ. 3.20.52.91.
Daritus 26.
Dardanꝰ.nia. 53. 83.
Daſciliũ 47.
Datia 116.
Dana 6.
Danala 44.
Dani 91.113.116.
Decem fratres 38.
Deiotarus 43.
Delphi 44.
Delus 74.
Delphodias 118.
Demoſca 21.

Delphini Gallici 124.

Demonactes 32.
Demetrius mathematicus 39.50.
Demetrius. 50.54.57.140.
Demenetus. 77
Derba. 45.
Despotus 103.
Desiderius 118.
Diana perasia. 35.65.
Diacopena 41
Diduri 12.
Didius 20.
Dies triũ horarũ. 127.
Dindima. 44.51
Dioscuris 17
Diocletianus 27.
Dionysiodorus 39.
Dionysius Dialecticus. 47.
Diony. Atticus 50.
Diony. Historicus. 68.83.
Diony. Canisius 91
Dionysiocles. 67
Dionysides 76
Diodorus. 50.58.68 74.76.
Diophanes 59
Diopolis 40
Diogenes Cynicus 43.
Dion 46
Diotrephes 69.b
Diphilus 43.
Docimia 48.
Dodoneum oraculũ 102.
Doliones 47.82
Dolobella 66.
Doldtacenses. 118.
Domanetica regio 43.76
Domicius Enobarbꝰ 67.
Dominicus dux Brito 126
Drauus fl. 89.104 105.
Drangulæ 91.
Drepanum 68
Drimenetũ 44
Drimum 89.
Drusiana 68.
Drusus Ger. 118.b.
Dua 6.
Ducatus 101
Dyrce 100
Dyrrachiũ 100

Ebata 27.
Eboracensis dux. 127
Edli 17
Egeę 77.
Egidius Ro. 120
Elcusa 70
Eleapolis 58
Elcus fl. 29
Eleusa 75
Elmeis 26
Hliades insulæ 71
Eluidius 32.
Emodus 4.
Emilius Pau. 102.
Enceladus 23
Endimion 62.
Eneti 42.57.
Enetus 119.
Enobarbus 67
Enocenus fl. 58
Ennius 55
Eoles 51
Epaminnũdas. 100
Ephorus 14.58
Ephigenia 55
Ephesus. 60.bis.63 64.
Epictetus 47
Epirus 60.102.
Di. Epiphanius 78.
Epidanus 100
Equi sylvestres: Erastus 57.
Ereus 57.
Erimni 7.
Erithri scopuli 42 65.
Eritias 60
Erithræ 65.
Ernestus 112.
Esapus 55
Eschines 62
Essedones 5.7
Eucrates 10.
Eudoxus 70.
Eudemus 72
Euersus Comes 142.
Eugenius pon. max. 135.139
Eumenes. 23.49.73. 76.
Enmeniũ 48
Eupatoria 40
Eupator 43.b.53.
Euphrates 29
Europa 4.
Euripilus 49.

Euridamus 69.
Euridemon 74.
Eusebia regio 36.
Eusebius 46.
Eutidemon 45.
Examites latro 88.
Eyeringerus 106. 107.
Ezernagoras 108.

Fabius 83.
Fabrienenses. 146.
Falcones pugnantes 133.
Famaugusta 78.
Faramundus 120.
Faunena 30.
Fauentia 146.
Federicus Barbarossa 36.
Federicus comes Vrbinas 60.105.135.
Ferraria 133.
Ferdinandus 135.
Fimbria 24.83.
Firmianum 144.
Flaccij 91.
Di. Florentinus 114.
Flochetus 125.
Florentia 134.136.
Fluentia 134.
Focas impe. 25.
Fœlix quintus 124.
Folianum 136.
Fons olei 9.
Fontes amari 115.
Fons populi 149.
Formicæ rubeæ & bellantes 6.133.
Fortunatę insulę 60.
Forchen 122.
Forlianus 145.
Foserſum 125.
Foscarius 132
Fratres contendentes 40.115.116.
Fratres Theutonici 111.bis.112.
Francones 113.121.
Franci 113.119.
Francus 120.

Frãcsordia 114.121.
Frãciscus Arago 125
Franciscus Britãniæ dux 126.
Fran. Sfortia 135.
Fran. Philelfus 132.
Fran. Bauarus 132.
Fran. Focarius 132.
Fran. Patricius 137.
Franciscus Vicecomes 142.
Fregosus 128.129.
Fridericus impe. 106 115.122.
Frid. Marchio 119.
Friburgium 118.
Fridericus suppositius 145
Fuluius Ro. 6.
Fures 104.
Fusculus mõs. 146.

Gabadana regio 38.
Gabinius 40
Gadilonetica regio 39.
Gallactophagi 8.
Galenus 25.
Gallatia 41.43.44
Gollogoęcia 44.
Galli 43.54.120.
Galli execti 67.
Gallus fl. 46.
Galesus mons 65.
Galeatius Baldasin9 138.
Ganeus fl. 16.
Gangra 43.
Ganimedes 52.
Gandauũ 111.126.
Garçarenses 14.38.
Garuira 39.
Garsal ora 44.
Gargarus 28.51.58.
Gatdelenum 114.
Gattus 138.
Gaudina 120.
Gaza op. 27.
Gedanũ 111.126
Geles 13.
Genuenses 66.79. 95.128.149.150.
Georgius Scãdeberchius 13.101.
Geor. Paleocius 90. 92.bis.94.
Georg. Trapezõtius 140.
Georgiani 16
Gepidæ 88.
Germanicus 24
Gergitthius Caron hist. 52.
Gerræ 65.
Geradisca 135
Gerardus Gambacurta 136.
Getæ 91.

Gibellini 142.
Gymnasię ísule. 2.
Gypsum 44.
Gisbertus Corrigiē. 137.bis.
Gischra 89.
Glaucus 15.16.
Glodonisda 120.
Gnidus 7[illegible].
Gomphi 100.
Gorgophia 19.
Gordianus 25.
Gorgarena 30.
Gorgoneas 32.
Gordium 44.
Gordus vicus 46.
Gothi 21.116.149.
Gotfridus Bullio. 36 47.81.
Gran 51.
Granicus 52.
Gradaria op. 145.
Græci 83.100.
Græcus rex 100.
Gregoeus 50.
Gregorij Lollij 137.
Greg. castellanj 140
Gryphes 7.
Grineum 58.
Grimoaldus 120.
Gripsuoldia 113.
Guarinus veroñ. 69.90.130.
Guarius 83.
Guarro 128.
Guelphi 142
Guido Lusinianj 70
Guncium 88.
Gyges 72.

Haactea 56.
Habraam. 55.
Halis flu. 38.41.
Halizones 39.
Halizonium. 55.
Halizarna 68.
Halesius 77.
Halbebergiū 114.
Halbelberga 116.
Hannibal 46.47 134.
Hannibal Bētuolj. 134.
Hassia 119.
Hecatompilos 22
Hecatheus 62.
Hecatonus 67.
Hegesias 66.
Helimei. 23.57.
Hellespontus 35.
Hellanicus 54.
Heliopolitani 66.
Helena Paleologa 79.
Helenus 100.
Hellas 100.
Heluetij 123.124.
Hemochi 19.
Hēricus comes.105.
Henricus Pomaranj 116.
Henricus impe.Ger. 121.
Henricus 127.
Hēricus Hispanus. 128.bis.
Heptacometæ 39.
Hercules 13.14.83.
Herculea 62.
Herodes 24.
Heraclius impe. 25.
Heraclides 42.
Heraclia 42.56.
Heregorgon 47.
Hermus 50.59.
Hermocreon 52.
Hermias 57.
Hermagoras 58.
Herostratus 64.
Heraclitus 64.68
Heracleotus 64
Hermodorus 64.
Herodotus 68
Heres 68.
Hersodia 114.
Herbipolis 121.
Hermaphroditj 137
Hesiodus 58.
Hibernia 127.
Hiero 48.
Hieropilus 65
Hierocles 69.
Hieronymus 69.
Hiera 73.
Hieocepia 78.
Hieronymj Pragē. heremita. 110.
Di.Hilario 78.
Hildericus 120.
Hildebrandinj 137.
Hirtacides 52.
Hismael 41.
Histriones 65.
Hismenus 100.
Hispania 127.15
Holmus 75.
Hollandia 117.8.1
Homerus 58.65.66 86.
Hoies semiferi. 111.
Honela fl. 114.
Hortensius 10.
Hostię mirabiles 116.
Hudo 12.
Huia 44.

Huni 21.
Hungari 21.87.89. 95
Huniades 89.95.bis 99.106.bis.
Huſpedia 20.
Huſſitę 108.117.
Hyberia 15.
Hybreas 69.
Hydra 58
Hylas 46.
Hymerus 24
Hyperborei 8.
Hypolytus.te. 114.
Hyppus 15.
Hyppanis 19
Hypobotũ pratũ.27
Hypparchus 47
Hyppothous 59
Hypponax 64.
Hyppocrates 68.

Iacobus Cypriꝰ Nothus. 80.bis.
Ia obꝰ Marchianꝰ 90
Iacobus rex Scotus 127.
Iaco.Appianꝰ. 138.
Ia.Treuerẽſis. 139
Ia.Ferẽtinas 142
Iacobellus 117.
Iacobutius Cãdola. 46.146.
Ialiſus 71.
Ianus 79
Iapides 103
Iaſſus 68
Iaxartes 7.8.
Icaria 63
Iconium 44
Ida 51.55
Idreus 67.
Ignis pro deo 110
Ilium 51.53.54.ter.
Ilus 53.
Ilua 138.
Illyrici 102.
Imaus 4
Imbraſius 62
Ingo dux 104
Inſubres 129
Ioanna Gallica Puella. 15.125.
Ioan.Neapolitana 15
Ioãna Alphõſi vxor. & ſoror 128.
Ioan.Apoſtolus.64.
Ioannes Cypriꝰ.79 80.
Ioã.Huniades. 89.b 91.93.
Io.Burgũdꝰ. 93.134
Io. Capiſtranꝰ. 94 108.
Io.Cardinal'. 96.99
Io.Iuſtinianꝰ.98.b.
Io.Vintimilius. 101. 144.146.149.
Io.Viconiciꝰ. 105
Io.Segobiẽſis. 124.
Io.Armeniacꝰ. 125
Io.Alenconiꝰ. 125.
Io.Autiſpa. 133
Io Vitelliſcꝰ 139.146
Io.Torteliꝰ. 140
Io.Antoniꝰ. 146.
Io.Tarentinꝰ.143.
Io.Nucceus 149.
Io.philippus. 149.
Ionia 60.
Ion Tragicus. 65
Ioꝛſines 20.
Ioſias 145.
Iouinianus 25
Iris 39
Iſauria 4 [illegible]5.b 73.
Iſauricus 45.73.
Iſidorꝰ Cardinalis. 95.111.
Iſmael 43.
Iſnardus 128
Iſondæ 12.
Iſſus 77.
Iſthmus. 35.100.101
Iſtria 103.
Iudas 54.72
Iulius Aquila. 20
Iulianus 2[illegible].
Iulius Pelignus. 35.
Iuliopolis 46
Iulius Cęſar 54.
Iupiter 83
Iuſtinianus 25.
Iuuania 123.

Labienus. 24.46. 69.
Labramida 68.
Labacus 103.bis.
Laceter 68.
Lada inſula 63.
Ladiſlaus. 87.88. 94.106



BIBL. ZN. IM. ROLSK. 1550

Lad. Posthumi 9. 87. 89.
Lad. Guargius. 89.
Laertes 75.
Lampedone 13.
Lampsacus 52.62
Lampedonia 58
Lamus 75.
Lanos 5.
Landrasius 119
Laodicea 27.
Lapatus. petos 77.
Laphitę 100
Laranda 45.
Larissa 59.
Lateres natātes: 58.
Latmius 62.75.
Latheus fl. 66.
Laurēti9 Valla. 140
Lebedus 65.
Lectus 56.
Leleges. 13.45.56. 57.63.70.82.
Lemnos 72.
Leno cū scortis absorptus 48.
Leonorius 44.
Leo Iudas 72.
Leonardus Venetus 131.
Leonardus Aretinus 136
Leodrisius Cribell9. 132
Leonellus dorsi9. 133
Lesbos 59. bis. 60.
Lesbocles 59
Leucothoe 16.
Leucosyri 38.83.
Leucophris 65.
Leus litus 65
Leucæ 66.
Leycha 87.
Liberi 23
Liburnia 103.
Lidi 82.83.
Lilium 45.
Limnenia 78
Limnissum 78.
Linum 52.
Linus 72
Lituauia 109.110.
Liuia augusti 7.
Liuonia 110.
Lollius 134.
Longous 68
Longobardi 118.
Loryma 70.
Lorymus fl. 73.
Lublana 104
Lubuca 114.
Lucul9 31.43.51.83.
Ludouic9 Aquileiēsis 72.139.
Lud. Sabaudus. 80 82.
Lud. Langrafi9 119.
Lud. Boso 121.
Lud. Gibbosus 123.
Ludo. Delphinus 124.126.
Lodouicus Marchio Mnat. 132
Lues 136
Lugeus. a. 203.104.
Lunæ montes. 3.4.
Lunæburgiū 115
Lunica 73.
Lundonię 127.
Lupanaria sacra 40
Luzacij 113.
Lybissa 47.
Lycaonia 44
Lycus fl. 48.73.87
Lycia 70.72.73.83.
Rycıata 73.
Rydiæ portę. 49.
Ryndus 71.
Rysias 48.
Rymessus 49.
Rysimachus 49.91
Risander 50.
Rysimachus 54.56 63.

Macinus 6.
Macrinus 25
Macedo 43.83.
Macedonia 83.100.
Machareus 60.
Mędia 26.27.28.29
Mędus 29
Mædica herba 27.
Magistanæ 34.
Magnopolis 40
Magnetes po. 48.
Magnesia 51.

Magnesia 62.b.66.
Maguntina.114.120
Magũtia 120
Mahumetes 25.43.
81.85.97.101.
Malius 66
Malacus 69.72.
Mallus 77.
Malleus ,p deo. 110.
Malorges 117.
Malatesta 135.137.
Mamaluchi 81.
Mandragoras 23.
Mantianus lacus.30.
Manuel impe. 44.
138.
Manius 83.
Manichei 103
Margus 7.22
Margiana 10
Marubius 12
Marthesia 13.
Mardi po. 23
Marchantis 26.
Harciana 28
Marcion 41.
Mariandini 52.
Marcias fl. 48.
Marcellus Octauiæ
filius. 76.
Marcomanni 107
MARIAE burgus.
112.
Martinopolis 114.
Marius 116.
Margarita fgina.116
Marcomedes 120
Marian9 Sozin9.137.
Marchia 142
Marsi 146.
Martin9 Boffa.147.
Martinengus 148
Masdoranus 4.
Masicitum 4.73.
Massagetæ 7.111.
Massius 30.
Mastix 66.
Massiticus 73
Masonitæ 111
Matthias 84.93.
Matrix Ciuitas.149
Mausolus 67.86
Maximianus 25.
Maxilla pseudo pro-
pheta. 48.
Maximēses 13
Meander. 48.62
67.
Medarses 25.
Medea 29.
Mediolanum 129
Megarēses 45.91.
Melamarum 16.
Melas 29.36.66.74
75.
Melania 75.
Melito 50
Melamphilus 62
Melena 55.
Melchella 79
Melo mons 144
Memnon. 52.58.62
82.
Meralippe 13
Menodotus 67
Menecrates 67.
Menyppus 69.
Menecles 69.
Meotis 18.
Meotę 18.19.
Meones 82.
Meroe 3.
Mermedonas 15.
Merburgium 114.
Meroneus 120.
Metibi 12
Metrodorus 52.57.
Methimna 59.
Mycale 67.
Michael Rylagus.
87.90.91.
Michael Vrsatius.91
Milesij 2.66.
Milesius 66.
Miletopolis 47.
Milites sancti Ioānis.
72.
Mimas 65.
Minithea 10
Minereus 62.
Mirlia 46.
Miro 62.
Miriandrus 77.
Mithridates 16.20.
23.24.31.36.38.40.
50.51.53.83.84.
Mithridates ,perga-
menus 16.
Mithr.Bosforan9.20
22.24.
Mithr.Menob.fi.50.
Mithridatum 44.
Mixna 114.115.

Moaphernes 17.
Modris fl. 46
Modoetia 130.
Moganus fl. 121.
Molon 69.72.
Molossi 102.
Montes Lunæ. 3.4.
Mõtana Galliarũ .5.
Montanus paraclitus 48.
Mons Albus. 115.
Mõs Aureus. 144.b.
Mons Faber. 145.
Mons sanctus. 144.
Mons Vlmus. 144.
Monabazus 33.
Monoraticũ vinũ. 36.
Mopsus 74.77.
Morimena 37.38.
Morea 101
Morauí 107.
Mosca 21.
Mosmeci 39.
Moyses 85.93
Muma 25.
Murus 59.
Murus examilius. 101
Mursini 64
Murena 69.75.82.
Mura fl. 105.
Mursia 142.
Mustapha 185.
Musias fl. 103
Mycale 62
Mydas 83.
Mygdones. 47.82.
Myletũ 60.61
Mylasa 68.
Mylia 70.73.
Mylies po. 73
Mynetes 49
Myrina 58.
Myra 73.
Myrmidones. 100.
Mysia. 46.49.82. 91.
Mysius fl. 49
Mythile ie 59
Myus 62.
Nameus 56.
Napis 20
Narseus 25.
Nartecis 62.
Narnia 140.
Nassei 8.
Naudus 60.
Nanalia Rhodiorum 72.
Nauarra 123.
Nauportus 103.
Neandrini 56
Neapolis 63.146. 148.
Neetion 49.
Neleus 57.60
Nemesis 52.
Nembrus 72
Neoptolemus glosso graphus. 52
Nero 64.
Nestor 76.
Nicanor. 11.23. 49.75.
Nicepharius fl. 33.50
Nicea 47.
Niceas 68.
Nicosia 78.
Nicocles 63.
Nicolaꝰ Comes. 9.8
Nicol. Segundinꝰ. 21 84.92.134.
Di. Nicolaus. 73.
Nico. Vaiuoda 91
Nico. Estenus 133
Nico. Picininus. 134. 143.
Nico. quintus. 140
Nico. Perottus. 140
Nicopolis. 36.77. 102.
Nicomedes. 43.50
Nicomedia 46.
Ninus 83
Niobe 48.
Nissa 67.
Noe 82.
Nogardia 111
Nomades 6.
Norosbes 8.
Norossi 8.
Nora 37.
Noroxus 37.
Norimberga 122.
Norici 122.
Noruegia. 111.116.
Nouũ castrum. 150.
Nubes præliãtes. 136
Nuceria 147
Io. Nuceus 149.
Nyphates 4.
Obrineas 121
Ochus. 9.11.
Octauus Augustus 21.77.84.
Odenatns 25.
Odera fl. 108

Oddo 145.
Oenæ ínſulæ 11.
Oenone 53.
Oenandrus 69.
Oertades 5.
Olana 31.
Olbía 74.76.
Olgaſſus 43.
Olgares 128.
Olondæ 12.
Olomuſa 108.
Oltenna fl. 114.
Olympus. 46.73.75
77.78.100.
Omonades. 45.
Oneſicritus. 19.
Onychítus 38.
Opandix 31.
Ophíuſa 71.
Q. Oppius 83.
Opicinus 128.
Oqueni 118.
Oratius Ro. ſcríba
140.
Orchíſena 30.
Orcanes 85.93.
Orcades 127.
Orcus 100.
Orgaſi 70.
Orithía 13.
Ormíſda 25.
Orontes 4.26.
Orphaní po. 117.
Ortygía 63.
Os lacus. 53.54.
Oſſa 100.
Oſíris 83.
Oſmas Anglus. 142.
Oſterburgium. 114.
Otho 113.121.b.
Ottomanus. 84.92.
Otoro coras 4.
Othrís 100.
Ouea arx 150.
Oxíartes 9.
Oxípetheon 56.
Oxus 7.9.

Pacorus 24.
Pactolus 50.
Pactías 62.
Padula 148.
Paleſcepſis. 55.56.
Palea 78.
Palepaphus 78.
Pamardí 8.
Pamphilia 73.
Panthaſilea 14.
Panticapeum 19.
Panioma 63.
Panormus 63.
Panetius 72.
Pandarus 73.
Pancratius 91.
Paphlagones 42
43.82.
Papyrius Carpus. 50
Paphus 78.
Paradiſus terreſtris. 3
Parthíatras 4.
Paropaníſus 4
Paracanda 9.
Paraſange 10.
Parthía 22. bis.
Parthenus 22.
Parthenías 62.
Parij 23.
Pariadra 39.
Paraclitus 48.
Parium op. 52.
Paris 55.
Parrhíſij 121.
Paſchalis dux Vene.
132.
Patara 73.
Patauium 119.
Paulus apoſtol⁹. 64.
76.86.
Pau. Vergerius. 90.
Pau. Emilius 102
Pedaſus Vrbs. 56
Pedalium 77.
Peium 44.
Pelops 48.
Pelaſgi 59.83.
Pelmeus mons. 65.
Peltinus mons. 67.
Pelopõneſus 100
Penthylus 51.
Peneus 100.
Pericles 63.
Peruſíni 65.
Perpenna 66.
Perga 74.
Perſeus 76.
Perſæ 83.
Pera op. 97.99.
Perottus 140.
Perpetua 142.
Peſus 52.
Peſta 89.
Petra Siſimetræ. 9.
Pstreus vicus 18.
Petus 33.34.
Petrus heremíta. 41
Petrus Anglicus. 117
Pet. infans 128.
Pe. Candola 140.
Pe. ſancti Marci. 142
Petrus Arago. 147.

Petilianus 137.
Peucen 91.
Phasis 15.17
Pharnaces.16.43.50
Pharnacia 39.
Pharnax 43.50.
Phanagoria 19
Pharasmenes 32.
Phazemonetica regio. 41.
Phanias 59.
Phanæ 65.
Phaselis 73.bis.
Phalerus 78.
Phellus 73.
Philippus ipe. 25
Philippus Burgund. 95.125.
Philip.Alexandri pater. 100.
Philip.Maria.129. 135.146.
Io.Philippus. 149.
Phileterus. 42.49.
Philadelphus.43. 50.73.
Philadelphia 50
Philomelium 48
Philomator. 50.66.
Philotas.62.68.77.
Phiscus op. 71.
Phisemon 76.
Phocea.59.60 66.
Phœnix mons.70. 73.bis.
Phrixus 16.
Phraates 24.bis
Phrygia maior. 47. 49.
phryges. 49.83.
Phritionis 59.
Phrintius 62.
Phrisones 117.
Phrysilis 73.
Picœla 75.
Picininus. 134.143.
Picentia 142.
Pieris 100.
Pilemonia 43.
Pilij 60.
Pimolisena 41.
Pinus pulchra 55.
Pindus 77.100.
Pipo dux floren. 89.
Pipinus 120.
Pipinus grossus. 120.
Pipinus Nanus .120
Piscesfossiles 43
Pisinus 44.
Pisidæ.45.48.69. 73.
Pissodarus 68.
Pisander 69.72.
Pithodoris.17.41. 67.84.
Pittacus 59.60
Pluciades. 76.
Plnmbinum 135.
Pluto 12..
Plutonium 67.
Pognitium. 121.
Pogius Florentinus 136.
Poletimetus 10.
Polydetus 11.
Polemo.17.19.41. 48.
Polignium 17.
Poliena 55.
Polymedium 56.
Polycrates 62.
Polycarpus 64.
Polymastus 65.
Polonia 108.
Politianus mons.136
Pompeius Mag. 11. 12.15.20.32.36.83. 70.76.
Pompeiopolis.70. 76.
Pomeranei 113.b
Pomaratium 135.
Pontus 38.
Pons Arcis 125.
Populonia 135.
Portæ Lydiæ 49.
Portugalia 128.
Porcarius 140.
Possidonius. 12.72.
Possidium. 62.65.68
Praxiteles 64
Praxisanes 72.
Praxander 77
Priapatus 23.
Prisca pseudo pphe. 48.
Priapus op. 52.
Priamus. 53.60.120.
Priene 62.
Prigeniza 114.
Princiuales Cattus. 138.
Propatena 26.

Propontis 35.
Progenies sancti Pauli. 52.68.79.86.
Proconesus 52.
Protharchus 68.
Protogenes 71.
Procopius 117.
Protonotarius Carpēsis. 145.
Prusias Ciuitas. 46. bis.50.
Prusa 46.
Prussia 113.
Prutenī. 111.113.118.
Psica 19.
Psillis fl. 46.
Psira 65.
Psitatas 5.
Ptelus lacº 53.
Ptenelissus 74.
Pthiraphagi 17.
Ptolomeus. 3.78.
Puteoli 148.
Pygella 63.
Pylemon 42.76.
Pyllus fl. 43
Pyleus 60.
Pynara 73.
Pyrenei 5.
Pyramus fl. 36.
Pyreum 39.
Pyrrha 59.62.
Pythia 52.
Pythussa 52.
Pythana 56.58.
Pythagoras. 63.

Quercus castellum 112.
QOppius 83.

Radamiscus. 32.bis.
Raga 27.
Raguseī 123.
Raimaldus Vrsinas. 138.
Raphael 129.
Rastianus 94.
Rata. 6.
Ratazana 117.
Raxes 12.
Razatenes 25.
Regina 76.
Renatº rex. 132.146
Renūdus 146.
Reuciniū. 136.
Ragæ 22.
Rhainaldus 47.
Rhea 52.
Rhetij 117.
Rhindacus 51.
Rhōbites 12.18.
Rhoesus 55.
Rhoites 55.
Rhodº. 60.71.b.77
Rhosus 77.
Rhypheī mōtes. 5.
Ricardus Anglus. 78.
Rirelucas 99.
Risca 117.
Ritiū. 53.bis.
Rolus fl. 50.
Romani. 21.83.139.
Roma. 139.
Rosana. 9.
Rostochium. 113.
Roxani. 91.111.
Rubigo æris. 78.
Rudolphus 113.
Rupes Vuilhelmi. 148.
Ruthenī 91.111.
Rylagus. 87.

Sabarus 25.
Saburbiū. 114.
Sabaudia 124.
Sacæ 6.
Sacasina 6.
Saca Dea 6.
Sacani. 12.
Sacazena 30.
Sacerdotes eunuchi. 64.
Soarus fl. 44.46.
Saligium. 41.
Sal mirabilis 44.
Salon 47.
Sales Tragesci. 46.
Salgalus 45.
Salmacis 68.
Salanus 77.
Salinæ 115.
Salas fl. 118.
Salburga 123.
Samnitæ. 8.
Samaria 10.
Samus 60.
Samona 73.
Sananeī 12.
Sandaragurgiū. 41.
Sandaliū 45.
Saona. 12.17.
Sapor rex 15.
Sapho. 59.60.
Sariphus 4.

Sarmathæ 19.
Sarraceni 25.
Sardanapallus. 29. 76. bis.
Sarapathæ 31.
Sarus 36.
Saromena 39.
Sardis 50. bis.
Sarpedon. 62. 73. 75
Satyri monumentū. 18.
Satalia 75.
Sauromatæ 20
Sauera 37.
Sauus. 62. 87. 104.
Saxones 113.
Says 25.
Sbigneus. 108.
Scamāder. 53. 54 55.
Scandaliū 68.
Scandalarū 75.
Scanderbechius. 102
Scandaua. 111. 116.
Scabini 119.
Scaphatum. 146.
Scepsis 56.
Schoenus 31.
Scipio Emilianus. 75.
Sclaui 162. 103.
Sclesia 108.
Scopuli Erithri. 42.
Scopas 56.
Scopiæ 68.
Scotia 127.
Scythæ. 5. 8. 19. 20. 21.
Scythotauri. 7.
Sebastopolis. 17. 40.
Seleucus. 11. 23. 28. 49. 50. 75.
Seleucia. 28. 75. 77.
Selgessus 45.
Selga 45.
Seleusinus lacus. 64.
Selenus 76.
Semantinus. 4. 6.
Senectus in honore. 13.
Sena 137.
Sepeliendi ritus. 23.
Sepulsium 88.
Seres 5. bis.
Seras 5.
Serbi 11.
Seranes 17.
Serui 23. 40.
Seruilius. 45. 73.
Sertorius. 84. 142.
Serpentes pro Deis. 110.
Sesostris. 3. 83.
Sesanius 42.
Sestus 52.
Sfortiadæ 65.
Siculi. 91.
Siagrius. 120.
Sicambri 118.
Sidena 52.
Sida 74.
Sigitus rex 14.
Sigismundus Malatesta. 46. 64. 66. 89 107. b. 135. 137. 145.
Sigismundꝰ. 89. 107. 135. 137. 145.
Sigis. rex hūg. 93.
Sigeū 53. bis
Silphium 66.
Simois 53. 54.
Simon modulator. 66.
Simus 68.
Sima 70.
Simias 72.
Sindroniū 88.
Sinderonia 93.
Simonetus. 135. 141.
Sinopica 38.
Sisimetra petra. 9.
Smaragdus 7.
Smynthe⁹ Appollo. 56.
Smirna 60. 66.
Soatris 44.
Sofolsus dux 127.
Sogdiani 9.
Solmissus 63.
Solymus. 69. 73. bis.
Sol. 70. 76. 78.
Soloecismus. 76. 76. 78.
Soldanus. 71. b. 82.
Solmanus. 85. 93.
Sol pro Deo 110.
Soltuedleū 114.
Somersetus 125.
Sophron 20.
Sophinus 31.
Sophocles 63.
Sostenes 44.
Sostratus 67.
Soxa 20.
Sozimus 137.
Spadines rex 18.
Spantha. 17.
Spithamenes 6.

Spinale 125.
Sproua 114.
Stadia 71
Stalimnum 72.
Stampanſis Comes 126.
Stenis 42.
Stephanꝰ Boſnēſis. 103.bis.
Stetinium 113.
Stendalum 114.
Stiphana 41.
Stilax 68
Stiria 15.
Storax 45.
Stomalimna 68.
Stragonor 23
Straton fl. 26
Stratonicus.cia. 57. 69.
Strabo 67.
Stratocles 72
Suboci 8.
Sudini 108.
Suetia 116
Suidrigal 109
Suitenſes 123.
Sulmo 147.
Suno 120
Sundis 113.
Sus in totam vrbem nō ferebatur 47.
Suſacenſes 119
Sybilla 65
Sycambria 119.120
Sydina 39.40.
Sylla 53.54.57.83
Syllace 105
Sylloſon 63
Sylua in Veneratione 110
Symnada 48
Synope 42
Synoqus 47.92
Sypilus 49
Syracori 18
Syrochis 25.

Tabis 5.7.67
Taboritæ 117
Tacta lacus 44
Tagurus 5.
Talabrota 10
Talbotus 125.126.b
Talianus 145.
Tamerlames 16.bis 66.83.92.
Tanais 8.18
Tana op. 18
Tantalus 48
Taprobane 3.
Tapireni 7.
Tapiri 10
Tape. 10
Traſus 76
Tarco 77
Tartari 91
Taurus mons.4.30 73.
Tauropilton 63
Taxus 72
Tectafictilia 15
Tectoſagæ 43.44
Tecinius 71
Tegnus mons. 49
Teliſtobogi 44
Telmenſus 73
Temnus 55.58
Tempe 100
Tenedos 55
Terpander 60
Termillæ 73
Termopilæ 100
Tergeſtus 104
Terræmotus 104
Tetrarchæ 44
Teucri 56.77.83
Tapireni 8.
Taleſtris 10
Tanais dea. 31
Tarſius amnis. 52
Thales 61
Theophanus 12
Temiſcyra 14.39
Theodoricus 21.119 139.
Theodotus 23
Thermodoon 39
Theius Vrbs. 42
Theodoſius 47
Theutrania 49
Theba 49.74.100
Thelephus 46
Thera 52
Themiſtocles 52
Theophraſtꝰ 57.59
Theophanes 59
Theodocion 64
Theos Vrbs. 65
Theopōpus 65.70
Theocritus 65
Thermerium 68
Theoneſtus 68
Themeſſus 69
Mhelchinius.nes.71
Theutamus 83
Theutones 90
Theutonici fratres. 111.bis.112.

Theſſalonica 10
Theodoſiꝰ ipe. 100.
Themiſia fl. 127
Thiana 37.
Thimeus 64
Thomas Apoſtolus 56.
Thomas Fregoſꝰ 128
Thraſo 64
Thracia 91.
Thurius 63.
Thuricenſes 128.
Tibicen 55.
Tigris 29.
Tigranes 31.33.38.
Tigranocerta 31
Timotheus 4.64
Timauus 102
Tiridates 34.
Tiſānomades 91
Tius fl. 102.
Tlepolemus 71.
Tmolus 49.50. 51.67.
Toaris 30.
Tolelltoſci 43.
Torax 66
Torium op. 111.
Tortellius 140.
Tragelaphon 16.
Trapezus 39.41.
Tragoſciſales 56.
Trillis 66
Trachea 74
Tranſſyluana regio. 88.
Tragurum 103.
Traiectenſes 117.
Tramenſes 147.
Trebonius 66.
Triquetra 35.
Triphilon 69.
Triphon 74.
Triarius 83.
Triballi 91.
Tridentini 123.
Troglodytarū montes. 4
Trocini 43.
Trogetia 44
Troas 51.
Trugoſius 79
Tucenſes. 136.
Tuditanus 103.
Turca 56.82.83.84 92.94.95.bis.
Turingi 113.
Tuſci 12.
Tyatira 50.
Tymbreus fl. 54.62.
Tymbra 62.
Tyricates 24
Tyrānio 39.57.
Tyrtanus 59.
Tyrneſſus 74.
Tyrſus 83.
Tyrolēſes 123.
Tyrāni Mediolanenſes 131.

Vada 136
Vali 11.
Valerianus 25
Valachi 9[illegible]
Valona 100.
Valenſes. 103.
Valeria 105
Valla 140.
Vandabanda 100
Vardanus 12.
Varna 95
Vdæ 12.
Venus Apato. 19
Venus Apellis 68.
Venus Arcea. 77.
Ventidius 24
Venetia. 42.79. bis. 129.130.
Venceſſaus rex. 90.
Ventus magnus. 135 136.
Veritus 117.
Veſtualia 118. bis
Vetitum 119.
Vicarum op. 148
Vienna 106.
Vilhelmus 115.
Vilhelmꝰ Rothomagenſis. 142.
Vilnaſcum 116.
Vinum exuſtū. 50.
Vinū Aromenſe 67.
Vincentius Hiſpanꝰ 142.
Vitimiliꝰ. 144.146 149.
Viriander 100.
Vitella fl. 111
Viſcera fl. 113.118.
Viſmaria 113.
Viſurgi 118.
Vites mirabiles .10.
Vitriolum 78
Vitoldus 88.
Viterbium 138
Vitelliſcus 146
Vladiſlaus. rex. po

Ionię 88.94.96.
109.112.
Vlmerigi 111
Vlricus 88
Vmbria 142
Vnicornis 6
Voldimatus 116.
Vologesus 24.32
Vratislauia 108.
Vrbetellum 137
Vrbinum 145.
Vri 108.
Vrsarius mons. 51.
Vrsaria 148.
Vrsiui 142.
Vissemberg. 115

Xandri 23.
Xanthus histori. 50
60.73.
Xantus rex 60
Xantus fl. 73
Xanctus notus. 134
Xenophanes .65
Xenarchus 75.
Xerxes 9.52.b.62.b.
68.
Ximina 41.
Zageius mõs. 4
Zagrus 26.
Zaliscus 43.
Zambellotũ 78
Zeliorbes 25.
Zela 41.51.
Zelia 51.
Zenobia 33.
Zenocrates 47.
Zeno Orator 48
Zenocles 58
Zephira 67.
Tephirion. 68.76
78.
Zeusides 48
Zibellinæ pelles
109.
Zigari 19
Zinchi 12
Zogori 19.
Zonas Diodorus. 50
Tucharum 74
Zylagus 98

INDEX FINIT.

## ¶Godofredus Torinus Bituricus ad lectorem.

Vod eruęre/ contẽdęre/ miſęre/& huiuſmodi multa/p tale ę in penultima ſcripta leges factũ eſt vt ipa indicatiui ꝑterita q̃ regulariter penultimã habẽt lõgã/ a ꝑfẽti & ꝑterito ipfecto modi infinitiui q̃ i tertia cõiugatione ſẽp corripiũt penultimã/ ſuã quãtitatẽ/ & quã iter legẽdũ ,pferre debes tibi oſtẽdãt/ Illã pſalterij/ Quicuplicis nup ĩ lucẽ dati/ pelegãtẽ & abſolutã ſcripturã libẽter ſũ imitatus & ifecutus. Inuenies etiã ipſũ. ę. ĩ aliqb. dictiõib. ſimiliter i gtis & dtis ſingularib. noĩatiuis & vocatiuis pluralib. primæ decli. nõnũq̃/ more quorũdã ,p. æ diphthõgo po i/ſ; rarius. Inſup hęc cõſulto ſcripſi/ miſtũ p.s. & nõ p.x. nã miſceo facit miſcuiſ ꝑtę. vnde & miſtũ analogice/ ĩtellego/ toties/ quoties/ litus/ opidũ/ litera/ tralatũ/ alioq; & id genus alia/ ſecũdum ορθογραφιαν id eſt rectã ſcripturã obſeruanda. TVRCAM etiã in prima decli. qđ multi ĩ ſecũda ,pferunt/ ſcripſi. Michael Tarchaniota Marul⁹ Cõſtãtinopolitan⁹/ ad Caroſũ Regẽ Frãciæ plauſibiliter author eſt mihi. Eius ſunt hęc verba.

Inuicte Magni rex Caroli genus
Quẽ tot virorũ/ tot ſuperũ pię
Sortes iacẽtis/ Vindicẽq;
Iuſticiæ/ fideiq; poſcunt/
Quẽ meſta tellus Auſonis hinc vocat.
Illinc ſolutis Grecia crinib.
Et quicquid ĩmanis ,pfanat
TVRCA Aſiæ/ Syriæq; pinguis. et cæt.

Qđ etiã plureis parteis/ oẽis mõteis/ accuſatiuos ĩ eis ,ptuli/ grammatice qdem & Latine/ Authore Priſciano lib. 7. ca. de accuſatiuis plu. tertie decli. facẽ viſuſſũ. Ea ẽ pulchra ad Accuſatiuũ a noĩatiuo diſcriminandũ diferẽtia/ & qua mille ſũt vſi authores/ de quib. multis Saluſtiũ/ Vergiliũ & Plautum hic teſtes habere ſat erit. Saluſtius qui qdẽ primo etiã verbo ẽ vſus/ ſic ait in Catilinario bello. Omneis homines qui ſeſe/ et cæte. Vergi. in primo Eneidos. Hic feſſas non vincula naueis Vlla tenẽt. Plaut. ĩ Aulularia/ Quid eſt? quid ridetis noui oẽis/ ſcio fures hic eſſe cõplureis. Hoc lubẽs annotare volui/ vt (bone lector) nõ tantũ dicẽdi puritatẽ ĩtellegas/ ſed & tanquã digitos/ inter & legẽdũ & dicẽdũ pura verba feſtiuiter ĩ promptu habeas/ & dicas. Vale.

CIVIS.

# ¶PII. II. PONTIFICIS MAXIMI HISTORIA RERVM VBIQVE GESTARVM: CVM LOCORVM DESCRIPTIONE NON FINITA ASIA. MINOR INCIPIT.

QVAECVNQVE mortales agunt: siue priuatim; siue publice calūniæ subiacēt: nec diuinis operibus maledica lingua parcit: tantū sibi humanus arrogat intellectus. Quid nos speremus historiā: cū veterū aliquorū: tū nostrorū tēporū tradituri? An fugiet laborem nostrū malignus interpres? Minime quidē. nec tantum nobis arrogamus. Vnde hoc inquient ociū Pontifici Maximo: quod in scribendo tēpus absumpsit: Christianæ plębi detraxit. Cur nō vtilius sese exercuit? Tēpora nostra & res vulgo notas inculcat. Quis fructus? Quæ legēdi voluptas? Nec vęra ꝓdit nec prodita ita exornat: vt auditorē delectēt. Verū qui scripta nostra fastidit: prius legat/deinde vituperet. Nō ingentia solū facta: sed tenuia quoq; nouisse sæpe ex vsu fuit. Nec tēpora nostra non admirāda minoribus vidēbūt. Quod si lectorē scribētis elegātia nō tenebit: varietas rerū & nouitas abire nō sinet. Nec liber tā ineptus est: qui nō afferat aliqd emolumenti. Nec nos falsa pro vęris astruemus: sciētes nil tā cōtrariū esse historiæ q̄ mendaciū. Nugas in fabulis: in historia vęrū quærimus & seriū. Nec nos plębē suo tēpore fraudauimus: qui nec rē diuinā neglexim⁹: nec consistoria seu publica seu secreta pretermisimus: nec supplices audire contēpsimus. Sed nostrū seniū sua quiete priuauimus: vt ea memoriæ mādaremus: quæ digna cognitu nostra pertulit ætas: cū breui veterū recensione. Nocturni sunt hi labores. Nā quæ somno debebant horarū maximā partē scribēdo consūpsimus. Fatemur: melius suas vigilias expendisset alius: sed dandū fuit aliquid menti: quę his lucubrationib⁹ oblectata est. Nec nos latet Damasos/Gregorios/Leones/Bonifacios/Innocētios/& alios q̄plureis ex nostris ātecessoribus longe vtilius ocio suo fuisse vsos. Sed neq; hoc nostrū non frugi est. Historiā enī texuimus: quam nostri maiores vitæ magistrā appellauęrūt. Nec ab re siquidem prudentia est: quæ vitā ducit. Prudentiā vęro multarū & magnarū rerū cognitio parit: quā nemo inter scriptores melius historico tradit. Sed quid contēdimus tanq̄ maledicis occursuri clausuriq; oras? frustra nitimur: & in dextro & in sinistro latrāt itinere canes. Nullius vita sine rephensione cucurrit. Cōmunē sortē æquo animo

Nil tā contrariū historiæ q̄ mendacium.

Historia/vitæ magistra.

ferre decet. Quodcũq; de nobis iudiciũ fuerit: nõ inuiti subibimus: qñ i hac historia neq; optimorũ spẽram⁹ laudẽ: neq; pessimorũ timem⁹ vituperiũ: neq; q nobis detraxerit id gliæ asseq̃t: vt oẽs ei cõsẽtiãt: & fortasse futura ætas id approbabit: qd nra reiecerit. Scribẽdi ordo sic erit. Quæ p nrm æuũ gesta sũt memoratu digna: quãtũ cognouimus enarrare curabimus: prisca nõnulla p̃mittẽtes: q̃ vel cognitionẽ maiorẽ rerũ vel ornatũ afferant. Digeremusq; singula p sua loca & ab orientali plaga facientes initiũ p medias, puicias narratione deducta ad occiduas nras oras remeabim⁹. De locorũ gentiũq; natura & situ quæ videbunt necessaria inserentes. Et qm rerũ q̃s scribim⁹: quasq; mortales agitãt: Cãpus est ipse terrarũ orbis quaten⁹ colit cũ interiectis & circũfusis aquis: pauca de ipso i cõi attingẽda sũt priusq̃ partes eius & locorũ historiã aggrediamur.

¶ De Mundo in vniuerso/forma ei⁹ & plagis terræ. Caput. I.

MVndi formã oẽs fere cõsentiũt rotũdã esse: Idẽq; de terra sentiũt: q̃ in medio rerũ cõstituta grauia q̃q; ad se trahit: aq; maiori ex pte submersa. Sũt q arbitrãt q̃tuor ei⁹ plagas apparere: q̃s magn⁹ intersecet Ocean⁹: duob⁹ ãplissimis fluminibus eas ambiẽs: quorũ alterũ Zodiaco subijciat: alterũ ab aurora dextra leuaq; p polos defluẽs extra colũnas herculeas cõiungat: atq; i hũc modũ toti⁹ terræ q̃tuor portiones velut insulas emergere. Quæ cælo subiectæ benigno mortaliũ habitationes admittãt. Parmenides terrã: sicut & cælũ in quinq; zonas partitus est: quarũ duas polis ppinquores nimio rigore frigoris: & tertiã q̃ cursui solis obijceret excedẽti æstu inhabitabiles existimauit. Reliq̃s hinc atq; inde iter torridã & gelidas fœlici tẽpamẽto culturã recipere. Quã plures cũ Græci tũ Latini secuti sũt. Pleriq; vnã tãtũmõ terræ partẽ emersisse tradidẽrũt iter septẽtrionẽ & æquoctialẽ circulũ. Idq; diuinam mẽtẽ hoim cã statuisse digna sẽtẽtia quã Christian⁹ approbet. Hui⁹ figurã alij sphæricã: alij oblõgã faciũt. His Claudi⁹ Ptolomeus cõsentit: & pbabilior videt opinio. Homer⁹ terrã omnẽ quã incolim⁹ ablui Oceano pdidit: neq; aliẽnũ est insulã eã esse. Nã quocũq; accedere ad extrema terræ mortalib⁹ permissum est mare inuenit: quod Oceanũ appellam⁹: & hunc nostræ habitabilis terminũ quaq; versũ existimãt. Ptolomeus habitationem nostrã a quatuor orbis partibus terra incognita claudit: quãuis pleriq; in locis Oceano terminari affirmet.

¶ An mare circũnauigari queat sententiæ. Cap. II.

CIrcũnauigari an hæc ĩsula q̃at dubitatũ est. Strabo Gnosi⁹ australe pelag⁹ ꝓpt̃ itolerabilẽ æstũ:boreale qm̃ frigore cõcretũ eẽt:minime nauigari posse putauit. Iuli⁹ Solinus Iubæ testioniũ adducit:q vniuersæ ptis terræ meridianæ quã plurimi ꝓpter solis ardorẽ peruiã negauerũt. Facta vel gẽtiũ vel insularũ cõmemoratione ad cõfirmãdæ fidei argumẽtũ oẽ mare qđ ab India vsq; in Hispaniã retro Aphricã cingit:nauigabile affirmauit adiectis stationum locis & spaciorũ modo ꝑscripto. Plini⁹ Veronẽsis scribit i Arabico sinu res gerẽte Cæsare Augusti filio:signa nauiũ ex Hispaniẽsibus naufragijs fuisse recognita:& Annone florẽte Carthaginis potẽtia circũuẽtũ a Gadib⁹ ad finẽ Arabiæ:eã nauigationẽ scripto ꝓdidisse:Corneliũ quoq; Nepotẽ authorẽ facit:q Eudoxiũ quẽdã sua ætate cũ Lathirũ regẽ fugeret Arabico sinu egressũ Gades vsq; ꝓfectũ cõmemorat:Cælũq; Antipatrẽ a se visũ:q ex Hispania cõmertij gra vsq; in Aethiopiã nauigarit. De septẽtrionali Oceano maior cõtẽtio est:quẽ tñ magna ex pte Diui Augusti auspicijs:circa Germaniã nauigatũ cõstat vsq; ad Cymbrorũ ꝓmontorium:Caspia vẽro litora Macedonũ armis Seleuco & Antiocho regnãtib⁹ ita explorata & pnauigata sũt:vt puo breuius q̃ totus hinc atq; illinc. Septẽtrio sit remigat⁹. Plin⁹ Nepotis testimonio vtit:q Metello Celeri Galliæ ꝓcõsuli donatos a rege Sueuorũ Indos astruit:qui ex India cõmercij causa nauigãtes/ tẽpestatibus essent in Germaniã arrepti. Nos apud Ottonẽ legimus sub ĩperatorib⁹ Teutonicis Indicã nauĩ & negociatores Indos in Germanico litore fuisse deprehẽsos: quos vẽtis agitatos ingratis/ab orietali plaga venisse cõstabat:quod accidere minime potuisset:si vt pleriq; visũ est septẽtrionale pelagus inauigabile cõcretumq; esset.a colũnis Herculeis Mauritanię atq; Hispaniæ & Galliarũ circuit⁹:totusq; ferme occidẽs hodie nauigat. Orietẽ nobis icognitũ:cũ religionũ atq; ipiorũ diuersitas:tũ barbaries imẽsa reddidit. Veteres tñ nauigatũ ꝓdunt:& oceano q extremas ãplectit terras a suis litoribus noĩa indidẽrunt:Hispanicũ/Gallicũ/Germanicũ/Scythicũ/Caspiũ/Sericũ Aeoũ/Indicũ/Lybicũ/Athlanticũ appellãtes.

Eudoxius.

Cælius Antipater.

Metellus Celer.

¶ De marũ & sinuum diuersitate secundũ varios authores.

## Cap. III.

STrabo habitabilẽ nostrã circũfluã esse dicit:& ab exteriore mari multos in se sinus admittere/e qbus aquilonarẽ: modo Caspiũ,modo Hyrcanũ vocat:duos ab australi pelago

effundi in viscera terræ: Persicũ & Arabicũ tradit: & illũ aduersum maxime Caspio. Quartũ hos magnitudine superare: qui mare nostrũ quod interius appellamus efficit. Omneis autem ab extimo mari angusto æstu influere. Straboni multi consentiunt. Ptolomęus plurimũ aduersat̃: qui omne illd̃ mare quod Indicũ appellat̃ cũ suis finibus Arabico/Persico/Gangetico: & qui ꝓprio vocabulo magni nomen habet: vndiq; terra cõcludi arbitratus est. Hyrcanũ quoq; quod & Caspiũ nominat ab omni parte terra cinctũ tanq̃ insulæ similitudinẽ ex opposito ducat: nostrũ tantũmodo pelag⁹ ab exteriori per arctissimas fauces terrã irrũpere. Quod cũ finibus sibi adiunctis vsq; in Euxinum & Meotim paludẽ exit. Herodotus etiã Caspiũ mare ait per sese esse: neq; cũ alio quoq̃ miscęri longitudinis quindecĩ dierũ cursu nauis quæ remis agat̃: latitudinis vbi amplius octo Baltici sinus nemo veterũ meminit. Oceanũ esse credidęrunt: eius partẽ qui Germanicus appellat̃: sed ambit̃ hic etiã continenti: nec magnis circa Dãniã hostijs ab Oceano irrũpens sinũ amplissimũ efficit: multasq; & ingẽteis circũfluit insulas. Iordanis hui⁹ maris mẽtionẽ facit: sed errat: q̃uis Gotthus cũ Priscis oceanũ esse putãs. Albertus magnus ĩgentẽ hũc sinũ esse cognouit. Homo Germanic⁹ q nationis suæ limites nõ ignorauit.

Baltic⁹ sin⁹

Iordanis Gotthus notatur.

Albertus magnus.

¶ De longitudine & latitudine et clymatib⁹ terræ. Cap. IIII.

Terræ ambitus/longitudo/& latitudo.

TOtius terræ siue ambitũ siue dyametrũ quærere: furor. lõgitudinẽ habitabilis ab ortu in occasũ 70 milliũ stadiorum extẽdi ꝓditũ est. Latitudinẽ ab Austro in Boreã 30 millibus minorem esse Straboni visũ. Ptolomęus de latitudine consentiẽs longitudinẽ variã ꝓdit: q̃ sub arcu æquinoctialis circuli 90 milliũ stadiorũ esse contendit: totũq; ambitũ noti orbis stadiis 180 millibus cõstare censet. Latitudinẽ terræ quatenus habitatã existimarũt maiores nostri ĩ septẽ clymata diuisęrũt: Quorũ primũ ab ĩsula Meroe vsq; Sienẽ ꝑ millia passuũ quadringenta & 40 ꝓtenditur. A cuius fine secundum incipiẽs in Alexandria Aegypti finitur: quadringẽtis passuũ millibus amplum. Tertiũ in Rhodo desinit: huius latitudo trecẽtis & quinquaginta millibus passuũ extensa est. Quartũ Rhodiense appellãt: eiq; trecẽta millia passuũ latitudinis attribuunt. Quintũ Romanũ ducentorũ & 55 milliũ. Sextũ ad Boristhenem vsq; amnẽ ꝓducũt: ducẽtis & 12 millibus patẽs. Septimũ ad Rhypheos monteis per millia passuũ centũ & 85. Atq; ita omniũ clymatũ latitudo supra vicies centena centũ 42 millia passuũ

Terra ĩ septem clymata.

cõplectit:quẽadmodũ his viſum: qui de terræ climãtib⁹ ſcri-
ptitarũt. Lõgitudo climatũ ab ortu in occaſum ꝓtrahit. Tã-
tũq; alterũ ab altero ſuperat q̃tũ ab æquinoctiali circulo ꝓ-
cul abeſt. Haud tñ his climatib⁹ oĩs habitabilis cõtinet. Si-
qdẽ lõgæ vltra Meroem degere hoies & Ptolomæus & mul
ti alij ꝓdiderũt & vltra ſeptimũ clima :quod Rhyphẽis mõ-
tibus terminat/magna pars Germanię ſita eſt:& tota Nor-
uegia:ipſaq; Britãnię inſula atq; Hybernię in quibus maximi
dies:haud min⁹ q̃ duas de viginti horas aſſumũt:quos in ſe-
ptimo climate horis terminari quindecim tradiderunt.

¶An ſub æquinoctiali circulo ac torrida zona ſint habita-
tiones. Cap. V.

AN vero ſub æquinoctio habitatio ſit:dubitatũ eſt. He-
ratoſthenes p benignã ibi tẽperiẽ eſſe arbitrat. Idẽ ſen
tit Polibius qui ſolũ illud ſublime aſſerit: & hymbrib⁹
irrigatũ. Poſſidoni⁹ ſub ęqnoctiali mõtana eſſe negauit. Qui-
dã æqnoctialẽ circulũ extra oẽm terrã p oceanũ ferri putauę-
rũt. Sic enĩ Homero viſum eſt:q ſolis equos/ex oceano bibe
re/& ſydus ipſũ inde nutriri putauit: quẽ ſecut⁹ eſt Macrobi⁹
Nec magn⁹ Albert⁹ ab hac ſẽtẽtia ꝓcul fuit: qui tñ humoris
ſub torrida zona cõſumi exiſtimauit:q̃tũ ſub polis aſſidue gi
gneret. Quib⁹ in locis ab excellẽti frigore aquas ex aere p-
petuo gñari aſſeruit. Ptolomæus aduerſus eſt : q Taprobanę Taproba-
inſulæ partẽ ſub æqnoctio collocat:& multas Aethyopũ gẽ nę.
teis:nõnulli Paradiſũ terreſtrẽ ſub ea cæli pte ſitã credidẽrũt Paradiſus
quib⁹ ſacraꝝ reluctat auctoritas lrarũ:q̃ Tigrim & Euphra- terreſtris.
tẽ fama notiſſimos amneis ex Paradiſo defluere cõmemorat
Quos a ſeptẽtrionali plaga in Perſicũ deuolui ſinũ nõ igno
ram⁹. Minime tñ ꝓpinquitas ſolis directiq; ſyderis radij ha-
bitationẽ ipediũt:locoꝝ opacitate opitulãte & noctiũ humi-
ditate q̃ dieb⁹ p oẽm tp̃s æquales exiſtũt:eſſe tñ ſub æquino
ctio:& p oẽm torridã multas vaſtitates:& terras humore ca
rẽteis:ac prorſus hũanæ naturæ incõmodas nemo negaue-
rit:q̃uis circa lucos & amneis Aethyopũ populi degant. Pli-
nius refert Dalionẽ quẽdã & Ariſtocleonẽ. & Bionẽ:& Baſili
dẽ vltra Meroẽ lõge ſubuectos. Simonidẽ vero q Aethyopiã Meroe.
deſcripſit in Meroe quinquẽnio moratũ. Quã inſulã p nõnin
genta & ſeptuaginta duo millia paſſuũ vltra Sienẽ Aegypti
ſitã eſſe affirmat:ſicut Neronis exploratores renunciauere.
Apud Sienẽ vero cõuerſionẽ ſolis æſtiuã ponũt:& ibi torridã

incipere zonã ab æquinoctiali tractu gradib⁹ quatuor & vi-
ginti distantẽ:hoc est stadijs duodecim millib⁹:q̃ passus effi-
ciũt qndecies cẽtena millia:ex quo fit vt paulo vltra mediũ
iter æqnoctiũ et Sienẽ iacentẽ Meroẽ accipiam⁹. Ptolomæus
Agisimbais regio. vltra æqnoctiũ Agisimbain regionẽ habitatã ponit:et Lunæ
Lunæ montes. mõteis ex quib⁹ Nili paludes oriũt:& Antropophagos Ae-
Antrophagi. thyopas p gradus circiter sexdecim: atq; in hũc modũ p de-
Aethyopes cies cẽtena millia passuũ cultura hoim trãs æquinoctiũ inue-
nit:quod spaciũ nõ minus terræ q̃ duo climata cõplectitur.
¶Particio nostrę habitabilis in Asiã / Africã / Europã treis
principales parteis & vbi coniungantur. Cap. VI.

CONsensu oim receptũ est toti⁹ habitabilis treis p̃cipuas
existere portiões:Quaꝝ p̃ magnitudie:prima est Asia:
secda est Aphrica:tertia Europa. Asia cõiũgit Aphricæ:
sicut Ptolomęo visum est:Per dorsũ Arabiæ qd mare nostrũ
ab Arabico sinu disiũgit. Nemo id negat: sed adijcit ille alio
in loco cõiũgi p terrã incognitã:q̃ indicũ pelag⁹ circũplecti-
tur:in qua snia pene sol⁹ est. Omneis enĩ quos offendim⁹ de
situ orbis scribẽteis mare Indicũ ad austrũ & orientẽ sine ter
minis ponũt:& partẽ oceani esse volũt:sicut ab his traditum
est:q ab Arabico sinu in Athlãticũ mare:& ad colũnas Her-
Vbi Europæ & Asiæ coniunctio culis nauigarũt. Europæ & Asiæ cõiũctio fit p dorsũ/qd iter
paludẽ Meotim & Sarmaticũ oceanũ excurrit supra Tanais
fluuij fõteis. Aphrica nusq̃ p sese Europæ cohęret: hinc freto
Vbi Asiæ & Aphricæ discretio. Herculeo illic Asia iteriacẽte discreta. Fuerũt qui eã ab Asia
disiũgere volurũt:id terræ itercidere meditari qd iter rubrũ
& nostrũ pelag⁹ mediũ est: cui⁹ latitudinẽ nõ ampli⁹ q̃ mille
Scsostris. & qngẽtorũ stadiũ esse dixerũt: primusq; oim Sesostris Aegy
Darius. pti rex id efficere cogitauit. Mox Dari⁹ Persa: Deinde Pto-
Ptolomę⁹ lomę⁹ sequẽs qui fossã eduxit:latitudine cẽtũ pedũ: altitudie
trigita. lõgitudie passuũ triginta septẽ milliũ:& qngẽtoꝝ. Vl-
tra ꝓgredientem metus iundatiõis deterruit excelsiore tribus
cubitis rubro mari cõperto q̃ terra Aegypti. Plini⁹ omissam
fossionem asserit ne mare imissum aquam Nili corrumperet/
quæ sola potus præbet Aegyptijs.

¶Qui Aphricæ/Europæ/Asiæ limites,& de diuisione Asiæ
per Taurum montem. Cap. VII.

NIli amnẽ plęriq; limitẽ esse iter Asiã & Aphricã volunt.
Melior p maria certiorq; partitio est: Ita vt peninsulã
Aphricã accipiam⁹ / vndiq; mari cinctã p̃ter Hyscinũ:
qui a Pelusio in Arabicũ sinũ excurrit. Nec nusq̃ septẽtriona
lior est Alexãdria:q̃ trigita & vno gradib⁹ ab æquinoctio di-

ſtat: niſi fortaſſe ꝓmõtoriũ aliqđ aut i noſtrũ: aut ĩ Athlãticũ pelag⁹ paulo ãpli⁹ ꝓcũberet. Europa ꝑ Hyſpaniã: Italiã: & Peloponeſũ auſtralior eſt: paralellũ qui ꝑ Rhodũ ducit attigẽs i ſeptẽtrionẽ ꝑ Germaniã & Noruegiã maxie ꝓtẽſa. Quito & ſexto climate fœlix vlteri⁹ nõ adeo benigna Aſia & ad ſeptẽtrionẽ & ad meridiẽ extẽdit. Auſtraliora ei⁹ latera Meroe ſũt oppoſita: q̃uis aurea Cherõneſus i India ad ęqnoctia lẽ vſq; circulũ ꝓtẽdat: Partes ei⁹ magis Boreales ad Scythas ꝓtinẽt itra & vltra Imaũ montẽ: q̃ ad Paralellũ vſq; ꝑ Thylẽ ꝓferũt. Taur⁹ mediã quodãmõ ſcidit: q ab occidẽti i orientẽ excurrẽs: ptẽ ad aqlonẽ: ptẽ ad meridiẽ relinqt. Gręci alterã iteriorẽ vocãt: alterã exteriorẽ. Latitudo mõtis plęriſq; i locis ſtadiũ tria millia cõtinet. Lõgitudo quãtũ Aſia ſtadiũ circit q̃nq; & q̃dragita millia ab ora Rhodiẽſi vſq; ad Indiæ & Scythię extrema oriẽtẽ verſ⁹ caput ei⁹ iter Cariã Lyciãq; cõſurgit. qb⁹ i locis mõ Cadim mõs: mõ Cragas appellaſ: neq; altitudine: neq; latitudie mẽorabilis: multę ſũt ei⁹ ptes: & multa illi noia vetuſtas ididit. Progreſſ⁹ itra cõtinentẽ quãtũ Lyciæ fines extẽdũt: tũ primũ attollit & ꝓmõtoriũ Maſicitũ ad dexterã emittit: qđ i mare Pãphylicũ vſq; ꝓcũbẽs: Pãphyliã ipſã Lyciãq; diſiũgit: mox ad ſeptẽtrionẽ vergẽs: Celenoꝝ efficit iugũ: qđ ad magnã Phrygiã Lycaoniãq; reſpicit: tranſmiſſa vero hĩc atq; ide Ciſidia Ciliciã attingit. & Antiochia a ſiniſtris relicta in duo cornua diuidit/ quoꝝ dextrũ Tauri nomẽ retinet: Siniſtrũ Antitaurũ vocãt: q ſeptẽtrionẽ verſus ices dẽs minorẽ Armeniã a maiori diſterminat: relicto ad ſiniſtrã iugo verſus Euxinũ põtũ: cui Scordiſco eſt nomẽ & oriẽtalia Capadociæ a minori Armenia ſeiũgit. Ex Tauro vero cũ ad extrema Ciliciæ puenit Aman⁹ orit: q Syriã a dextris relinquẽs ad Euphratẽ vſq; verſus oriẽtẽ digredit: nec iterrupt⁹ vt Straboni placuit nomẽ amittit: ſed multũ in altũ latũq; creſcẽs: multifid⁹ efficit. Pars auſtralior Taur⁹ eſt: q Armeniã a Meſopotamia diſterminat. Pars ſeptẽtrionalior i multos q̃ſi ramos ſcindit. Ptolomę⁹ poſt ſciſſionẽ Euphratis Amanũ mõtẽ iterũ appellat Taurũ: iter Armeniã: Meſopotamiãq; ꝓtẽſũ/ donec rurſ⁹ ab amne Tigridis iterrũpit: vltra vero Nyphatẽ noiat: cui Aſſyria in dexrro latere ſubiacet: & Adiabena regio qua dimiſſa vltra Capri amnis fõteis: Nyphates in duas ſcinditur parteis: Ea quæ ad ſeptẽtrionẽ vergit: Caſpios monteis efficit: qui ad Hyrcanum pelagus deferũtur. Quæ vero ad meridiem inclinat Choatras mons appellatur: qui iuxta Aſſyriam aliquãdiu ꝓgreſſus in Auſtrũ ruſus in duo cornua

Europa
Aſia
Taurus mons.
Cadim. M.
Cragas. M
Maſicitum prom.
Celeni
Antitaur⁹ mons.
Aman⁹, M
Nyphates
Caſpij. M.
Choatras mons.

Zagei⁹.M. diuidit:q̄ Medoꝝ ꝓuiciā includūt. Septētrionale nunc Zagei⁹
Orōtes.M. mōs nūc Orontes appellat: Australi Parthoatras est vocabulū
Parthoatras.M. quo Media disiūgit a Perside. Cōiungunt iterū hæc iter se cornua circa finē Mœdię ad orientē & iterū disiūgunt Ragianā Si
Porta ex mōtib. in Parthiā. grianāq; terrā includētia. Circa finē vęro Sigrianę denuo propemodū cohęrēt: ita vt portā quādā videant efficere: q̄ i Parthiā iter apiat. Nā & Parthia Tauro cingit: cui⁹ pars septētrionalis Coros vocat. Inter Hyrcaniā Parthiāq; discurrēs oriētalis Masdoran⁹: q Parthos ab Aria sepat: Australis Parthoatras
Coros. Masdoran⁹ mons. sicut circa Persidē Mœdiāq; noiat: hic Parthos a Carmania ꝓhibet. Coros autē Hyrcaniā p̄tergressus ꝓmontoriū nō paruū a se dimittit: qđ ad Hyrcanū mare ꝓcūbens Margianā ab Hyr
Sariph⁹ M cania sepat. Ipse inter Margianā & Ariā dilapsus Sariphus appellat: ex quo brachiū aliud excurrit septētrionē & occidētem versus: Bactrianā a Margiana disiūgēs: quod vbi ad Hyrcanū ꝓpe pelagus puenit. Rursus ad orientē septētrionēq; decurrit: vsq; Iaxartē fluuiū. Ipse vęro postq̄ Bactrianā / Ariāq; trāsmisit:
Paropanissus.M. Paropanissus vocitat: a quo regio q̄ ad Austrū vergit: Paropanisadū noiat ei⁹ cōclusa iugis. Vlteri⁹ iā Indiā ingressus Cauca
Caucas⁹ M sus dicit / qđ nomē ab Alexādri militib⁹ accepisse videt. Ei⁹ gloriæ causa & ꝑ adulationē / q̄ regū comes est: tanq̄ ille Caucasi iuga & Promethei miracula trāscendisset. hæc altissima vidēt: & admodū lata Indiæ mōtana: q̄ ad Sacas ꝑtingētia Comœ-
Imaus.M. dorū noiant. deinceps Imaus incipit: & vsq; ad fonteis Gāgis extēdit: ex quo dorsū deriuat: qđ i septētrionē vergēs: in oceano ꝓcūbit: & iuxta Ptolomæi traditionē Scythas in duas ꝑteis diuidit: multosq; ramos ꝓducit: q Boreales Asiæ parteis multifariā partiunt. Is vbi ꝑ aliquātū spatiū Gāgē prætermisit: & ad
Emod⁹ M. exteriorē Indiā puenit Emodus noiat: qui circa finem Indiæ in
Otorocoras.M. duos ramos diuidit vsq; i eorū excurrētes pelagus: alteri Otorocoras nomē est: & Seras respicit: alteri Semātinus ad Sinas
Semantinus.M. terrarū vltimos: medij inter vtrūq; Semātini degūt: & ipsi orientaliū extremi: ac pene incogniti: sic Taurus se habet totius Asiæ diuisor: cui ꝑ Antitaurū & Caspiū montē Caucasia iuga & q̄cūq; ꝑ Asiā mōtana excellūt ꝓpemodū cōiuncta sunt. Nec male existimasse putauerim: si qs ꝑ iuga Syriæ quæ de Tauro deriuāt: & dorsū Arabiæ quod iter mare nostrū Arabicūq; de-
Trogloditarū mōtes currit: Trogloditarū mōteis vsq; ad eos q Lune vocāt: & deide ꝑ iuga incognita in Athlantē vsq; perueniri posse affirmauerit:
Lunæ mō. rursusq; Hispaniarū mōteis Pyrheneis cōtineri: & illos ꝑ mon-
Athlas. M.

tana Galliarũ gelidas Alpis attigere. Ex qb⁹ hĩc Apẽnin⁹ Ita- Pyrhenei
liã oẽm iterſecat: illic p Hiſtriã & Dalmatiã vſq; i Pelopõneſũ Montana
& i Thraciã altiſſima iuga decurrũt. & iter Rhenũ ac Danubiũ Galliarũ
dorſũ aſſurgit: qđ ex Alpib⁹ deriuatũ p Germaniã/Sarmatiãq; Alpes.
dilapſũ: ſupra fõteis Tanais ad Rhyphęos mõteis attingit/& Apenni-
p illos Caucaſo iũgit/ex inde p Caſpiũ Antitaurũ/deniq; Tau- nus. M.
rus ipſa cõphẽdit. Vltra quẽ regnare magnũ Antiochũ Roma Rhyphei
ni pmiſere: ex quo fit vt totius cõtinẽtis vna mõtiũ ſeries intel- montes.
ligatur: q̃uis pleriſq; in locis tumor nõ ſatis appareat.

¶ Gñalis diſtributio Aſie in ſex p̃cipuas parteis. Cap. VIII.

ASiæ pteis: alij plureis: alij pauciores efficiunt: nr̃a deſcri-
ptio ſex tm̃mõ cõtinebit. Treis citra Taurũ: & totidẽ vl-
tra. Prima itra Taurũ & oceanũ ſeptẽtrionalẽ ab oriẽte Prima.
ſole vſq; ad Hyrcanũ pelag⁹ extẽdeť popinario cultro ſiſ̃is: cõ
tinebitq; Scytharũ plurimas gẽteis: q̃ vltra Imaũ mõtẽ: citraq;
habitãt: cũ qb⁹ & Bactriani memorabunť: & Gordiani & Sacę:
& Maſſagetę & vltimi ad aurorã Seres: & q ſinũ circũ habitãt
Atacenũ. Secũda ab eodẽ Hircano mari vſq; ad amnẽ Tanaim Secunda.
& paludẽ Meotidẽ proferet: hñs a ſeptẽtrione terrã icognitã in
oceanũ verſã: a meridie põtũ Euxinũ: & q ab eo i Hyrcanũ pe
lag⁹ excurrũt Moſchicos monteis. In hac Albani/ Hyberes &
Colchi collocabunť: atq; alij q̃plures ppĺi: quos vno uocabulo
Scythas appellãt. In tertia pte Romanis iuicta virib⁹ Parthia Tertia.
claudet Mœdorũq; terra: & vtraq; Armenia: & qcqd hodie mi-
nor Aſia appellať iter Euxinũ & Helleſpontũ: & Cilicũ pelag⁹
Hiſtino claudit q ab Iſſico ſinu i Phaſidẽ vergit. In quarta deſi- Quarta.
gnabit India cũ Sinarũ pplis ad oriẽtẽ extremis & iſulã Tapro
banę: q̃ ad meridiẽ ſita circulũ æqnoctialẽ trãſcendit. Quita ab Quinta.
Indo fluuio vſq; ad ãnẽ Tigrĩ itra Taurũ & mare Indicũ ſinũq;
Perſicũ iacẽs Paropaniſades/Aracoſios/Arianos/Drãgianos/
Gedroſianos/Carmanos/Perſas/Aſſyrios/& Suſcianos cõple-
ctętur. Sexta eadẽq; poſtrema ab ipſo Tigride amne vſq; ad Iſ- Sexta.
ſicũ ſinũ nr̃mq; pelag⁹ extẽdeť: oia cõplexa q̃ a Tauro mõte i
Perſicũ & Arabicũ ſinũ: atq; i Aegypti ſeptẽtrionalia vergũt.
His i locis priores ad oriẽtẽ Meſopotamij occurrẽt/ Babylonij
ac Chaldęi. qb⁹ cõtermina eſt Arabia deſerta. Ad occidẽtẽ tri-
plex Syria collocabitur Paleſtina/Comagena/ac Phœnicia cũ
Cilicia: & Pãphilia ac Lycia: & cũ his Arabia petrea. Ad meri-
diẽ fœlices Arabes iueniẽt iter ſinũ Perſicũ Arabicũq; cõcluſi:
arduis mõtib⁹ a reliquis ſui nois gẽtilibus diuiſi vſq; ad inſulã

prope Dioscuriadē in Indicum protēsi pelagus.

¶ De Serib. populis. Cap. IX.

Seres.

Hæc nobis totiº Asiæ certior cōmodiorq; ptitio visa. nūc pteis ptiū attigere oportet. Seres vt āte diximº ad oriētē æstiuū vltimi reperiūt: quibº ad ortū terrā icognitā Ptolomęº & alij eorū oceanū posuere ad meridiē: Emodi mōtes & Otorocoras Indos ac Sinas excludūt a septētrione.

Antropophagi

Antropophagi iacēt Scythę qbº humana corpa cibi sūt: & vt Ptolomęo visū est ignota terra: vt alijs scythicº oceanº ab occidēte scythaq; natio mōtes apd Seras excellētes Annibi/Auzaci Casij & Asmirei ex quibº Tagurus assurgit. Amnes noīat Ptolomęº Oertadē & Bātisū. Plinius Veronēsis Psitatā/Cābrim/& cui nomē est Lanos iter vrbeis metropolim Serā ponūt Otocorę mōtivicinā. Inter gēteis maximā Essedonū eē dicūt: q̄ Taguri iuga mōtis: & adiacētes incolit cāpos. Iuliº Solinº sicut & alij cōplures mare hyrcanū ad Scythiā oceanū hr̄e hostiū dixit: ibiq; ab exordio eiusce plagæ versº oriētē a dextris ꝓfūdas iacere niues: mox lōga deserta: Post Antropophagos gētē asprimā & efferatā q̄ dimidiā fere itineris partē ipenetrabilē reddidit: vsq; ad iugū mari imīnēs: qđ Tabin Barbari vocāt. Vltra qđ post lōginq̄s solitudies more tractu q̄ spectat æstiuū oriētē: & vltra ihumanos situs ad Seres demū pueniri. hoies iter se mites & qetissimos: sed qui p alios mortaleis refugiūt: hos aq̄rū aspgine iundatis frōdibº arborū vellera liquoris adminiculo depectere: & lanuginis tenerū subtilirate humorē ad obsequiū domare asserit: & hoc esse illud Sericū i vsū publicū dānosæ vanitatis admissū. Ex quo potius est oñdere corpa q̄ vestire: Q đ primo fœminis postea etiā viris luxuriæ ꝓsuasit ābitio. Mercatores fama est primū eorum fluuiū ptrāsire: atq; ī eiº ripis nullo linguæ cōmertio negociari: Sed oculi tm̄ rerū p̄cia extimare: aurūq; offerre cū Seres sua tradāt: nr̄a nō emāt. Strabo Apollodori Adramictini vtēs testimonio scribit: Menādrū ac Demetriū q ex gēte græca post Alexādrū i Bactria regnauerūt: res oriētaleis aggressos lōge vlteriº q̄ Alexāder, pcessisse & vsq; ad Seras & Faunos iperiū, ptulisse.

Sericū.

Seres sua tradūt nr̄a nō emunt.

¶ De gēte Atocoꝝ. Ciconib. pop. seu vt alij volunt Semētinis. & quæ de Macino ꝓuincia denarrauit Nicolaus Venetº. Ca. X.

Atacenus.

Atoci.

His Atacenº ānectit̄ sinº: & gēs Atocorū: quibº tēperiei p̄rogatiuā mirā dicūt aeris clemētiā submīstrare: & arcere afflatū noxiū colleis qui salubri apricitate secluso vndiq; obiectu pestilentis auras ꝓhibent: atq; ideo par illis: & Hyperboreis vitæ ge-

nus esse crediderũt. Plinius tradit Homerũ de his priuatim volumina condidisse: sicut de Hyperboreis Hecatheũ iter hos & Indos nõnulli Ciconas locauerunt. Ptolomęus Semãtinos posuisse videtur: qui Seras inter & Sinas orientaliores existũt: ad quos nulli nr̃atũ hodie pueniũt imensa barbaries iter claudit: & iperantiũ multitudo: quã nemo ꝓbarit pacis amicꝰ: & qui ortis situ nosse cupiat. ignota esset terrarũ maxima pars: nisi Romanorũ principatꝰ: & Alexãdri potẽtia orbẽ aperuisset. Nicolaus tamẽ quidã Venetus cognomento comes nostra ætate in hæc loca peruenit: si vera sũt quæ ab eo narrata ferũtur. is ait mare Indicũ vltra Gangẽ cũ mẽse toto nauigasset ad Ratham fluuiũ se pueniss̃e: eoq; sex diebꝰ nauigato/ciuitatẽ inueniss̃e: q̃ noie fluminis appellaretur. Exin ꝑ desertos habitaculꝰ mõteis quos Tauri partẽ fuisse crediderim: decẽ & septẽ diebꝰ in campestria descẽdisse: quibꝰ duabus hebdomadibꝰ magno labore peragratis flumen offendisse Gange maius/qđ ab incolis Daua diceretur: atq; in eo mẽsis nauigatione pacta ciuitatẽ nobilissimã appuliss̃e stadiorũ centũ vigiti circuitu patẽtẽ: cui nomen Dua. hic lasciuiẽteis fœminas: & supra modũ libidini deditas esse affirmat. Viros autẽ vxore vnica cõtentos esse. Prouinciã Macinũ appellari: Elephãtis refertã: quorũ decẽ millia rex ad bellũ nutriat: ipse albo vehatur Elephãto: cui catena aurea gẽmis distincta: colloq; circũdata ad pedes vsq; pendeat. Viros ac mulieres stilo ferreo varijs coloribus figurisq; corpora pingere: idola omneis colere: surgẽteis ę lecto ad oriẽtẽ se solẽvertere/iunctisq; manibus orare: in oõne trini dei opem petere. Serpẽtes assos i cibũ pro delicijs hr̃e: rubeasq; formicas pipere cõditas paruulis gãmaris similes. Aial hoc in loco nasci solilo capite bouis cauda: vnico in fronte cornu eoq; cubitali: colore & magnitudine Elephãtis quibꝰ cũ bellũ cõtinue gerit: id cornu veneno medet̃: atq; idcirco in honore est. Qua regio ad Cathaũ vergit boues albos nigrosq; gigni equina cauda: Sed pilosiore ad pedes vsq; ꝓtẽsa. pilos caudæ subtilissimos i modũ plumæ volatilis: magno i ꝑcio esse: quos equites i cacumie lãceaꝝ suspendẽtes egregiæ nobilitatis ĩsigne ducunt. Hæc de Macino Nicolaus tradidit: quã puiciã ad oriẽtem versã iter Indiæ mõteis: & Cathaiũ collocãs haud dubie regionẽ Sericã denotasse videtur q̃ Scytarũ gẽtibꝰ & a septẽtrione: & ab occidẽte iungitur. Scythas autẽ oriẽtaleis nostra ætas in Cathio ponit: magno Cani subiectos: sic enĩ illi suum imperatorẽ appellant:

Cicones.
Semãtini.
Nicolaus comes.
Ratha.
Daua.
Dua.
Macinus.
Decẽmillia elephantũ ad bellũ nutrita.
Attẽ.mores.
Formicæ rubeæ.
Vnicornis.
Boues equina cauda.
Cathaium.
Canmagnus.

Sed illud difficile est credere: quod de amne Dua cōmemorat: quē Gāge maiorem dixit: cui veteres cuncta cedere flumina tradiderunt. Nec illud dignum fide decē millia elephātum belli causa regem alere: nec notum esse aut fama clarū. Sed longinquitas redargui non facile potest.

## ¶ De Sacis pop. quos & Nomadas appellāt. Ca. XI.

POst Seras occidentem versus Sacæ sunt & Massagetæ: & Taburei & Suebi & vltimi ad septētrionē Alanorsi. Ptolomæus Massagetas duplices esse dixit: alteros Hircano mari vicinos: & Margianę regiōi: alteros inter Sacas posuit. Sacarū gentē ab occasu Comedo mōte & amne laxarte cōclusit a septētriōe. Scythia q̄ itra Imaū est & Ascātici mōtis iugo ab oriēte Seris: ad austrū mōtib⁹ indicis: Sacæ Nomades sūt q carētes vrbib⁹ nemora & spelūcas habitāt. Fama est Sacarū gentē vsq; i Hyrcaniā & Parthiā p̄dari solitā: q̄uis multa & deserta siccaq; regio iteriacet. Parthos amore pacis tributa illis pepēdisse: id erat pmittere: vt statis tp̄ibus agros excurrerēt: & p̄dā agerēt: cū p̄ter cōuēta facerēt: bellū gerebat rursūq; pax fiebat: fuitq; Nomadū vita ita īstituta: vt semp vicinos infestarēt: rursusq; recōciliarent. Sacæ multas inuasiōes fecere mō ppinq̄s: mō lōginq̄s: bactrianā occuparūt: & optimā Armenię regionē: q̄ postea Sacasina ab eis est appellata. Inuaserūt & Cappadocas q ad Euxinū vergētes Pōtici noiant. Sed cū ex spolijs festa celebrarēt Persaꝝ ipatores eos fūdit⁹ deleuęre. Sūt q tradāt Cyrrū Persarū regē ducto aduersꝰ eos exercitu p̄lio supatū: sꝫ fugiētē eo i loco castrametatū vbi ipedimēta reliq̄rat: bonis oib⁹ & p̄serti vino īstructa ideoq; postq̄ exercitꝰ paulū q̄euerat relictis vespi tabernacul' ꝓgressū q̄tū sibi cōmodū visū fuit cōsedisse. Ingruēteis Sacas & castra viris deserta: ac rebꝰ voluptuosis plęna cōperiēteis imodice se ipleuisse. Cyrrū cōuersū vinolentos: atq; attonitos ad iternitionē cecidisse: diēq; illū p̄riæ deæ cōsecrasse. Sacāq; noiasse: q̄ cū celebrabāt positis die ac nocte bacchanalib⁹ viri sil' ac mulieres eo vsq; potabāt: donec stupore cōp̄hēderēt: tāq; simplex purissimaq; ditas fœdissimis hoim morib⁹ oblectaret: & Sacaꝝ Massagetaꝝq; gēteis Athasios & Corasmos esse putāt: ad quos Spithamenes ex Bactrianis ac Sogdiānis cōfugit vnꝰ ex Persis q Alexādro resistere conati sūt. Citꝰ ad insequēdū Spithamenē ab Alexādro missꝰ Barbaros pugna supauit: illi ꝑ deserta tādiu fugerūt: donec Alexādrū ipm ad-

Sacæ

Nomades.

Sacasina.

Cyrrꝰ Persarum rex.

Saca dea.

Athasij Corasmi Spithamenes.

uersus se venire cognouerũt. Tunc autẽ placaturi hostem Spithameni caput amputauerũt:& Alexandro miserunt:nec amplius ab eo vexati sunt.

¶De Massagetis.vbi & de adolescente qui tempore Pij pape solem adorabat. Cap. XII.

Massagetę.

POst Sacas ad Septẽtrionẽ Massagetæ reperiuntur:& ipsi Nomades Scytharũq; genus qui virtutẽ suã maxime in bello aduersus Cyrrũ ostenderũt. Horũ alij monteis habitant:alij cãpos/alij paludes/& quæ sunt in paludibus ĩsulas. agrũ amnẽ:per hos labi dicũt:quẽ alij Araxẽ vocant:eũq; pluteis in parteis diuidũt. Et vno tantũ hostio Hyrcanũ ingredi pelagus reliquis i Oceanũ septẽtrionalẽ exonerari. Ptolomęus Margũ fluuiũ duobus fontibus ex montibus Sariphijs descẽdere tradit:& per Massagetas:q Margianis vicini sunt:ac Derbitas in Oxum deferri amnẽ/qui iuxta Ribios Hyrcanũ pelagus ingreditur. Massagetæ equũ soli mactãt/eũq; tantũmodo deũ putant. multos hic error antiquorũ precipitauit:ĩter quos fuit Dion Prusensis/Plinius Veronensis/Macrobius:& ois ferme illa ætas quæ a Vespasiano Cęsare vsq; ad Traianũ cucurrit: & Adrianũ. Nuper quoq; in arce quæ sub ipsa Adriani mole magnificẽtissime structa est: Vrbinas quidã adolescẽs repertus est huius stultitiæ sequax: Alioquin nõ ignarus. qui cũ arcẽ ꝓdere conaret: essetq; depræhẽsus votũ Christo vouit ei se crediturũ:relicturũq; solis cultũ:si libertatẽ:atq; impunitatem assequeret. Sed raptus ad supplicĩũ stultũ se fuisse testatus est: qui ab eo salutẽ speraret:qui seipsũ saluare non potuisset:tãq; CHRISTVS IESVS et dñs noster crucẽ tulisset inuitus. qui ꝓ nra vita sua sponte moriẽs mortẽ occidit. Stultus adolescẽs sub nostro põtificatu sui sceleris pœnas dedit:laqueo suspensꝰ & in Tyberim proiectus. Massagetis mos fuit singulis vxores singulas ducere:neq; tamẽ alienis abstinebãt:cũ quibus suspẽsa ę curru pharetra in propatulo coibant. Fœda gens & brutis simillima/apud quã genus mortis maxime optimũ iudicabat: vt senio cõfecti i frusta cęderent:& cũ carnibus ouilis ꝓmiscuæ ederent:eos qui morbo decederẽt:vt ipios abijcientes tanq; dignos q a feris deuorarent. Eqtes ac pedites ĩter cos optimi fuere/arcu/gladio/thorace ac securi ænea vtentes: aureas zonas/aurea equoꝝ frena ac pectoralia habẽtes. Ferri paꝝ apud eos fuit:argẽto carebãt:ære & auro abundabãt:insularũ cultores/herbarũ radices edebãt:& agrestes fructus;ex quibus po

Araxes.

Margus.

Oxus.

Dion/Plinius & Macrobius: Solẽ deũ putasse dicũt.

Vrbinas adolescẽs.

Attẽ,mores.

cula exprimebãt. Vestis erat arborũ cortex: quí paludes inhabitabãt pisciꝫ vescebãtur. focarũ coria ę mari ꝓdeuntiũ idue-bãt. Mõtani pomis silvestribus alebãtur/nõ ausi oues occidere cum paucas haberẽt: eisq; lactis & lanæ gratia parcerẽt. Cãpestres & si regionẽ late patentẽ occupabãt: nõ tamen agros excolebãt: sed ex ouibꝫ piscibusq; viuebãt. Bellicosi homies q̃is simplices & in cõtractãdo minime versuti.

¶ De Antropophagis Essedonib. Arimaspijs & id genus immanium hominum. Cap. XIII.

Antropophagi. His ad Oriẽtẽ ac Septẽtrionẽ Antropophagi sũt/qbꝫ execrãdi cibi humana viscera esse credũt: & circa hos tristissima solitudo
Tabismare & mare qđ Tabin vocãt/& Essedones: q ossa capitũ suoꝝ parẽ
Essedones tũ auro cincta i poculoꝝ tradere ministeriũ asserũt: & Scytho-
Scythotauri. tauri q ꝓ hostijs cedũt aduenas. Iulꝰ Solinꝰ i hac pte terras esse locupletes: sed ihabitabiles dicit. Nã cũ auro & gẽmis affluant Gryphes tenere vniuersa testãt: alites ferocissimos & vltra
Gryphes alites. oẽm rabiẽ sęuiẽtes: quoꝝ imanitate absistẽte: rarꝰ pateat ad diuites venas accessus. Dissepe eni hoies tãq̃ genitos ad plectẽdã auaritiæ temeritatẽ. Arimaspos cũ his dimicare gẽtẽ monoculã si credere par est: vt itercipiãt lapides. Smaragdis hic primã eẽ: qbꝰ tertiã dederit Theophrastꝰ dignitatẽ: qbusq; nichil
Arimaspi. Smaragdꝰ. videãt oculi iocũdi. Christallũ quoq; optimã hic auferri: cuius
Christallꝰ. frustũ Liuia Augusti ad põdꝰ cẽtũ & qnq̃gita libraꝝ iter Capi-
Liuia Augusti. tolina donaria dicauerit. Sub Massagẽtis Tapirenis: & Alanor
Tapireni. sis occidẽtẽ versꝰ vsq; amnẽ: Ras & Asiaticos Sarmatas Ptolo-
Alanorsi. męus q̃plurimas Scythaꝝ gẽteis enumerat. Quibꝰ ad meridiẽ
Iaxartes. Iaxartes fluuiꝰ & mare Caspiũ occurrit a septẽtrione terra icognita iacet. Iaxartẽ apud Sacas oriri arbitrat: & i septẽtrionem fluere. Postea ad occidẽtẽ verti iter Scythas: & Sogdianos: demũq; ad meridiẽ inclinãtẽ: Hyrcanũ igredi pelagꝰ mita & magna flumia vna trahẽtẽ. Quæ parti Sogdij/pti Noroxi/Aspisij/& Tapuri mõtes effundũt. Ras vęro amnẽ Hypboreos emittere mõteis existimat: q modo i oriẽtẽ modo occidẽtẽ versus. postremo ad meridiẽ tẽdẽs Hyrcanias auget aq̃s. Inter Iaxartem: & Ras duo ingẽtia ponit flumina: Rhimũ q & ex Rhimmicis oritur iugis: & Daixem Norosꝰ monte cadentẽ.

¶ Qui pop. iter Iaxartẽ fluuiũ & Hyrcanũ mare incolũt & de habitãtib. sub polo Arctico & Hyperboreis pop. Ca. XIIII.

Orgasi. Erimni. INter hos mõteis: & Iaxartẽ fluuiũ Hyrcanũq; mare: Orgasos: Erimnos/Asiotas/Norosbes/Norossos/& Catagas Scy

tharũ ppſos collocat. trãs mõteis aũt ſeptẽtrionẽ verſ⁹ Gallactophagos/Aſpiſios/Thabrenos/Sãnitas/Pamardos/ & alios q̃plures/& Albanos iuxta mõteis q admodũ ſeptẽtrionales ſũt ab auſtrali pte Saxonib⁹ locũ p̃bet: ex qb⁹ fortaſſe orti ſunt qui Germaniã incolũt: q̃uis ſuã originẽ ex Macedonib⁹ repetãt a Boreali parte Naſſeis & Subocis ſędes dedit: qui nõ minus ad ſeptẽtrionẽ vergũt: q̃ Thyle. In cui⁹ Paralello Scythas Alanos deſcripſit: & Hyp̃boreos Sarmatas: qbus ad auſtrũ monteis collocat. Hyperboreos & Aſiaticos facit/q̃q̃ pleriq; Europęos eſſe tradiderint: nõnulli hoc gen⁹ hoim vltra aqlonẽ iacere putauęrunt: gẽtẽq; beatiſſimã eſſe: q̃ alij mediam ſtatuęrunt inter vtrũq; ſolẽ Antipodũ occidẽtẽ & nr̃m renaſcentẽ. Iuli⁹ Solinus aſpernari rationẽ dixit: tã vaſto mari duos orbeis interfluẽte: & in Europa circumſcripſit: apud quos mundi cardines eſſent: & extimi ſiderũ ambitus: nox quæ vna ſex mẽſiũ: & vna totidem dies magnã his de cælo clemẽtiã cõceſſã eſſe: auras ſpirare ſalubreis: nihil noxij flat⁹ hr̃e: domos eſſe nemora. Victũ arbores miniſtrare: diſcordiã neſcire: ęgritudine nõ iqetari: ad inocẽtiã oibus æquale votũ eſſe: mortẽ accerſere: & voluntario interitu obeundi tarditatẽ caſtigare: cõſueſſe olim primitias frugũ per virgines Apollini Delio miſſitare: qb⁹ pfidia hoſpitum violatis Pontificio intra fineis ſuos recepto miſſionẽ neglexiſſe. Fabuloſa hæc. nã qs credat? Virgines tã lõgo terrarũ tractu tãtaſq; mõtiũ fluminũq; ac mariũ difficultates ſingul'annis penetrare potuiſſe: aut gentẽ eſſe: quæ trãs aqlonẽ habitet nobis cognitã Diodorus Hecateo teſte vtẽs oppoſitã Celtis iuxta oceanũ eſſe iſulã dicit/haud multo Sicilia minorẽ pone arctos: habitariq; ab his q Hyp̃borei appellant̃: eo q; vẽto Boreę ſũt expoſiti. iſulã valde fertilẽ in q̃ fruct⁹ ãnui bis naſcũt̃: Latonã i ea natã fabulant̃ & Apollinẽ ibi præ cæteris dijs coli: eſſeq; hoies ei⁹ inſulæ veluti quoſdã ſacerdotes Apollinis/cuius laudes & hymnos quotidie in cãtu celebrẽt. lucũ p̃terea ingẽtẽ: tẽplũq; Apollinis forma rotũda multis donis atq; ornamẽtis cumulatũ. Vrbẽ ei ſacrã cuius incolæ maiori ex parte citharedi exiſtãt: cõtinueq; in tẽplo ſonẽt & hymnos canãt: hr̃e hyperboreos ꝓpriã linguã/& Græcis maxime Delijs atq; Atheniẽſib⁹ ſocietate ac beniuolẽtia iũctos a priſcis tp̃ib⁹ cœpta. Græcos enim quoſdã oli ad Hyp̃boreos trãſiſſe ferũt: & dona ſũptuoſa in tẽplo apposuiſſe græcis lr̃is iſcripta. Ex Hyp̃boreis vęro Abarmi veniſſe i Græciã: amicitiãq; cũ Delijs antea cõtractã firmaſſe aiũt: &

Aſiotæ. Noroſbes. Noroſſi. Catagæ. Gallactophagi. Aſpiſij. Thabreni. Samnitæ. Pamardi. Naſſei. Suboci. Hyp̃borei.

Attẽ. mores.

Fruct⁹ annui bis naſcuntur.

Græci qdã ad Hyp̃boreos confugerunt.

Abarmi.

Lunã apud Hyperboreos videri parũ a terra distantẽ: ac terrestreis quosdã veluti cumulos habẽtẽ in se manifestos: deũq; Apollinẽ per annos vndeuiginti adiri insulã in quibus astrorum reuolutiones pficiant: imperare ciuitati temploq; præesse Boreadas. Borei ꝓgenieq; per genus recipit principatũ. quæ oia tanq̃ fabulosa referẽs Diodorus vidẽtur contẽnere.

¶ De Arimpheis pop. non absimilib. Hyperboreis. Cataio et quæ de his locis enarrat Nicolaus Venetus. Cap. XV.

Arimphei. Scythæ asiatici.

Hyperboreis similes Arimpheos esse dicunt. Asiaticos Scythas qui bacchas edunt: comas viri & fœminæ tondẽt: nullum lędunt/ quietẽ amant/ nec lędunt ab alijs/ fugiẽtes ad eos tuti sunt/ tanq̃ asylo teganť. Sacri oẽs habenť. Sic forsitan olim fuit nũc gẽtis huiusce nulla cognitio.

Iaxartes Tanais.

Iaxartẽ fluuiũ nõnulli Tanaim esse credidẽrũt/ qui Asiã ab Europa disterminat: inter quos fuisse Policletũ Strabo cõmemorat. cuius errorẽ Alexandri comites secuti sunt: qui eũ trãsmisso Tanai aduersus Europeos/ Scythas belligerasse tradidẽrunt. Sed Dimas dux Seleuci & Antiochi satis idoneus vęro author hunc transuectus amnẽ: ac titulos omniũ supergressus aliũ esse q̃ Tanaim depræhẽdit: & ob gloriã sui nomis altaria ibi Apollini Didimeo ędificauit: & hoc esse colliminiũ inter Scythas & Persas ostẽdit: non quod Persia scythas attingat: sed qđ iperiũ Persarũ per Bactrianos & Gordianos ad Iaxartẽ vsq; fluuiũ ꝓtendať: Iaxartis nomen a Bactrianis inditũ ferunt. Plinius a Scythis vocatũ Scythim tradit. hic aræ cõditæ ferũť ab Hercule ac Libero patre: Cyrro quoq; & Semiramide: & postremo ab Alexãdro: quæ ꝓfectionis metas ad septẽtrionẽ ostenderẽt: qui nostra ætate orbis situm figurant. Cathaiũ his in locis designãt: quæ vltra Iaxartem cõmemorauimus/ multasq; ꝓuincias & multa regna circũscribunt: quibus vnus præsit iperator qui apud eos Can appellatur. Nicolaus Venetus apud eũ se fuisse affirmat/ & vrbẽ inueniſse quæ duo de triginta millibus passuũ pateret in quadrum: Cãbaleschiã noie: in cuius medio arx munitissima: & ornatissima haberęť: in qua rex habitaret: & ex qua muri arcuati ad quatuor vrbis angulos ꝓtenderenť: per quos accessus rẽgi esset si quid in vrbe tumultus excitaretur ad arces quæ ipsis in angulis eminẽt: quarũ quælibet passuũ quatuor millia in ambitu cõtinet: & ois generis arma tormẽtaq; bello apta cõcludit: Asserit insuper & alterã sevrbẽ reperiisse quindeci diẽrũ itinere ab hac distãtẽ: Nemptai appellatam nostro æuo aut paulo

Aræ Herculis. Liberi pris Cyrri/ Semiramidis & Alexandri.

Cathaium. Can. Nicolaus comes. Cabaleschia.

Muri arcuati ab arce media ad vrbis quatuor angulos.

ante ab iperatoribus eius gētis conditā: cuius ambitus trigīta millibus passuū cōtineat: eāq; populosissimā esse olim: In vtraq; ciuitate domus/palatia/tēpla/cæteraq; vrbiū ornamēta Italicis similia esse affirmat: hoies modestos atq; vrbanos/& multis diuiuitijs affluēteis: quod si credimus magna ꝓfecto morū mutatio facta est: ab his quos antiqui ꝓdidęrūt: q Scythas ferme oēis pastorales esse affirmauęrunt: & ꝓpemodū intractabileis: nec horrida septētrionis ora eos admittit mores: quib⁹ vel Græcia olim claruit: vel Italia nunc floret: aut certe Cathaium ipsū quod tātopere laudant minus septētrionale est q̄ pictura demonstrat. Nā qcqd vltra Iaxartē colitur: si Ptolomęo fides est vltra septimū clima ꝓtendit: & Paralellū trāscēdit: qui per Boristhenē describit: nisi respōdeat aliquis magni Canis imperium: & vltra & citra Iaxartē extēdi/ac Gordianos Bactrianos & alias gēteis vsq; ad Indiæ atq; Ariæ mōteis cōpræhendere: qđ facile ꝓsuadęri potest his qui Scytharū res gestas aliqñ legerunt: a quibus magnā Asiæ partē olim subactā fuisse constat: nec iperia suos tenēt ꝓpetuo limites. Sed pro fortunæ varietate: nūc magna sunt: nūc parua. Strabo i hac parte: Scythiæ ad occidētē: quā Ptolomę⁹ Ras fluuio termīauit: Hyrcani pelagi fauces collocauit ab vtraq; pte cultas: De qb⁹ postea dissere⁹

¶ De Sogdianis & Bactrianis. Cap. XVI.

INter Iaxartē & Sariphos Paropanisosq; mōteis Sogdiani & Bactriani iacēt: Oxo discreti fluuio: Sogdiani ad Iaxartē magis accedūt: Bactriani ad Paropanisi iuga ꝑ quos fluuius Ocus dilapsus in Oxum fertur. Bactrianis ad occidentē Margiani sunt. Sogdianis mōtes Oxij quos interūpit Oxus ꝑ Ribios & Derbitas in Hyrcanū cadens pelagus. Margianis ad occidentē Hyrcania occurrit/quæ nomē pelago dedit olim: sicut Strabo asserit. Sogdiani & Bactriani: nec vita mītū: nec moribus a Nomadib⁹ differebāt: q̄uis Bactriani mitiores essēt. Nec vęra locutus Onesecritus existimatur: qui Bactrianos senio: aut morbo confectos apponi canibus viuos scripsit: ad hoc ipsū de industria enutritis: quos patria lingua sepulchraleis vocabāt: quā lęgē sustulerit Alexāder: quē ferūt alij octo/alij duodecim vrbeis i Bactriana & Sogdiana cōdidisse nōnullis euersis: q̄rū Cariara fuit in Bactriana: vbi Calisthenes cōpræhēsus est: & i vincula coniectus/qui diuinos honores Alexādro negauit exhibendos esse. In Sogdiana Paracāda: & Cyra vltimum Cyrri opus ad Iaxartē flumē conditū: quod Persici imperij confinū

Sogdiani. Bactriani. Onesecrit⁹ notatur. Attē. mores. Canes sepulchrales Cariara. Calisthenes. Paracāda. Cyra.

erat: nec pepercit Alexãder memoriæ Cyri quãuis illũ coleret: propter continuas opidanorum rebelliones. In Bactriana Petrã Sisimetræ altitudinis stadiorũ quindecim cœpit: cuius ambitus octuaginta continebatur: in superiore parte planã ac feracẽ vt viros quingentos alere posset. In ea Alexãder & hospitio sũptuose accept⁹ est: & Rosanã Oxiartis filiã duxit vxorem. In Sogdiana secus Oxum Aria mare petrã occupauit: q̃ duplo altior fuit Sisimetra. Xerxes in his locis vrbẽ cõdiderat: & Brãchidas i ea collocauerat: ꝓpterea quod dei pecunias ac thesauros qui apud Didima erant sibi tradidissent: & secũ ę patria sponte migrassent. Alexander eos sustulit proditionẽ & sacrilegiũ exosus: quæ scelera nulla nõ ætas iprobauit. Per Sogdianã amnis labitur: qui postq̃ multã regionẽ irrigauit i desertam arenosam terram euadit: atq; ibi absorbetur: quẽadmodũ in Ariana fluuius Arius qui regioni nomen dedit. Macedones ꝓpter Alexãdri gloriã hunc amnẽ nobilitarũt: qui apud Ochũ flumen olei fontẽ inueniẽtes multi fabulati sunt: tanq̃ miraculum fuerit nitrosam & alluminosam terrã sulphure ac bitumine intermistã id liquoris fundere: hunc fluuiũ alij per Bactrianam labi dicunt: quos Ptolomęus secutus est. Alij secus eam: Alij ab Oxo diuersum vsq; ad hostia atq; australiorẽ: & ambos in Hyrcanũ mare decurrere. Alij ab initio diuersũ & deinde i vnũ coire. Oxus sicut Ptolomęo videtur in caucasio Indiæ intrare prope Paropanisades fontẽ habet: & in septẽtrionẽ lõgo flexu directus: maiori demũ in occasũ vergit: multa & magna flumina in mare Caspiũ secũ ferens: inter quæ Ochus est: per quẽ nauigasse Pompeium crediderim sicut ante diximus: cum descendit in Oxum: nã & Ochi fontes in Paropanisso mõte reperiuntur. Oxi alueum multis in locis sex septẽue stadiorũ latitudinem habere tradidęrunt. Alexander Bessum insequens: hunc amnẽ ponte ex vtribus facto traięcit: misitq; Ptolomeũ Lagi cum parte exercitus qui Bessum a Barbaris derelictũ in villa quadã intercæpit: & nudũ ac catena ligatũ adduxit. Quẽ cum Alexander vidisset: interrogauit cur rẽgẽ suũ simul & ꝓpinquum & benefactorem Dariũ interfeciſſet. Ad quẽ Bessus non solũ sibi soli id agere visũ fuisse respondit: sed omnibus q̃ circa Darium erant: vt inuenirent sibi salutem ab Alexandro: quibus dictis publice fustigatus est: & in Bactra remissus vt ibi moreretur. Sogdianam a septẽtrionali parte Iaxartes claudit amnis: inter quem & Oxum duos fluuios decurrere Ptolomę-

Petra Sisimetræ.

Rosana.
Oxiartes.
Xerxes.
Brãchidæ.

Alexãder.

Amnis a terra absorbetur.
Arius fl.
Fons olei.

Oxus.

Ochus.

Bessus.

us scribit Poletimetum & Iaxartē:qui ex mōtib⁹ Oxijs in Hyrcanum mare descendunt:inter Oxij & Iaxartis hostia nonnulli octuaginta Paraxangas esse dixerunt. Persicū autē Parasangam:alij sexaginta stadiorū fecere:alij ter centorū quadraginta:qualē amplitudinē vix omnē Scythiā crediderim cōtinere. Eratosthenes his aduersus est:qui vt ait Strabo ab Oxij fluminis hostio apud Hyrcanos sito vsq; ad Iaxartē fluuiū duo millia & quadringenta stadia intercurrere affirmat. Alexander de suo nomine vltra Oxum amnē duas vrbeis cōdidit:alterā versus septētrionē:alterā versus orientem in Vādabanda regione ab Hyrcania vsq; in Sogdianā ad orientē eunti solē intra Taurū & Iaxartē fluuiū quæcunq; gentes occurrūt primo Persis:deinde Macedonibus:postremo Parthis subiectæ fuerūt. Romanorum signa raro apud eas visa sunt:q̄is magis nauigationē per Oxum & Hircanum pelagus Varro commemoret:quæ vltra Iaxartem ad septētrionem recedūt intactæ remansisse videntur:In quas Alexander expeditionem aggressus: propter Bessum & Spittamenem:qui ad eos confugerāt/Besso captiuo ad eum deducto & Spittamene a Barbaris interempto destitit ab incœptis:cuius in Bactrianā reuersi horrendum scelus cōmemoratur:occisi inter bibendū Cliti amici veteris & collactanei fratris non aliā ob causam:nisi quia Philippi laudes pertinacius tueret:sed vini magis q̄ hominis fuisse crimē pœnitentia docuit mox secuta:quādo ægre retentus est:ne se occideret occisor amici. Bactria sub īperio Macedonū qui Persas deleuere vsq; ad secundū Seleucū Antiochi nepotē retenta est. Tunc vero Theodotus præfecture titulū mutauit in regnū:& se regē vocauit. Reliquitq; successorē sui nominis:qui cum Arsace Parthorum rege cōtra Seleucū se cōiunxit:regnumq; tutatus est:quod sub Eucratide ad magnā gloriā peruenit. Is enim cū obsidionē Demetrij regis Indorū pateretur audacia inaudita cū trecentis militibus sexaginta hostiū millia assiduis eruptionibus vicit:& quinto mense liberatus:magnā Indiæ partē in potestatē suā redegit. Vnde cū se reciperet a filio quē regni socium fecerat in itinere interfectus est:qui velut hostē nō patrē interfeciſſet:per sanguinē eius currū egit:& corpus abigi insepultū iussit:& in Bactriā Sogdianorū Indorum & aliorū bellis fatigati tandē velut exangues oppressi sunt.

Poletimet⁹

Paraſāgæ.

Vādabāda regio.

Clītus ab Alexādro inter bibēdū occiſ⁹.

Bactria.

Theodot⁹.

Eucrates cū trecētis militibus sexaginta millia deuicit.

Parricidæ scælus horrendum.

¶De Aria & Hyrcania & mirifica harum regionum vite.

Cap. XVII.

Aria

Margiana.

Antiochus Sother.

Antiochia.

Vites mirabiles.

Tapiri.

Attē. mores.

Cato indigenti Hortensio Martiam vxorē concessit.

Hyrcania

Talabrota

Samaria.

Carta.

Tape.

Attē. Hyrcaniæ feracem terrā.

Attē. mirū.

Thalestris Minithea ab Alexādro vterū īplere obtinuit.

Mare Hyrcanum.

ARia bactrianæ cōtermina est ad meridiē & mōti subiecta: qui Bactrianā habet & Hyrcania sex millibus fere stadiorū abest: ipsi autē Arianæ ad Austrum Aracosia subiacet vsq; ad Indū flumē: de quibus alio loco dicet. Margiana Bactrianis ad occidentē iacet: & cāpis desertis ambit: fama est Antiochū cui Sother cognomētum fuit: loci naturā admiratū magnā terræ partē muro circūclusisse: cui⁹ ambit⁹ mille & quingētoꝝ fuerit stadioꝝ: & vrbē Antiochiā cōdidisse. Vites hic optimas inueniri quaꝝ truncū vix duo viri cōplecti queāt: racemūq; duoꝝ fere cubitoꝝ. Ptolomæus Tapiros vltra Margianos ad orientē posuit: Strabo inter Derbitas & Hyrcanos habitare putauit: quib⁹ mos fuerit ꝓprias vxores alijs viris nuptui cōcedere: cū duos treis ve filios ex eis suscepissent: quēadmodū apud Romanos Cato indigēti Hortēsio Martiā cōcessit. Hyrcaniam valde opulentā esse dicūt: & magna ex parte planā p̄clarissimis vrbib⁹ adornatā: quaꝝ Talabrotā & Samariā & Cartā & Tapē paulo supra mare sitam extollūt. Opulētiæ signū adducūt quod vitis vini metretā afferat: ficus/sexaginta modios: frumentū ex semine nascat qđ cadit ex culmo: in arboribus mellificet: perfluatq; mel ex folijs: nec in his opus sit diligētia: illud admiratiōe dignum qđ ab Eudoxo: & ab alijs de Hyrcania scribit ripas quasdā cauernosas stare ante mare: humili interiacēte litore & supioribus rupib⁹ flumīa decurrere: tāta vi delata: vt cū ad ripā puenerint aquā in mare iaculent: subiectū lit⁹ aspgine intactū relinquētia: vt etiā exercitui vnda tecto peruiū sit: indigenas in eū locū epulādi & sacrificādi gratia sæpe descēdere: & interdū in antris discūbenteis: Interdū sub ipso fluctu apricāteis: alio atq; alio mō oblectari: cū simul hinc mare pateat: hinc litus ꝓpter humorē herbidū floridūq; cōspiciat: Nobilitatē huius gentis hinc licet ītelligere: quod vicino mari ab ea nomē est īditū. In Hyrcania res gerēti Alexādro Thalestris regina Amazonū: quā alij Minitheā vocāt: cū trecētis mulierib⁹ occurrit trigintaquinq; dierū īter cōfertissimas gēteis itinere facto liberos ex rege q̄situra: cui⁹ cōspect⁹ aduētusq; oib⁹ admiratiōe fuit: ꝓpter insolitū fœminis habitum ob hoc tredecim dieb⁹ ꝓlis gratia cū rege datis vt est visa vteꝝ īplesse discessit. Hoc mare qđ Hyrcaniā abluit: Ptolomęus (vt ante diximus) lacū esse affirmat vndiq; terra cōclusum: cui⁹ septētrionalia Scythæ occupant: Australia Mœdi atq; Hyrcani/qui &

oriētis partē attigūt: cū Margianis Derbitis ac Rhibijs, occi
dētalia Armenij Albaniq; ambiūt: quor pars septētrionē at=
tingit. Policlet⁹ quoq; vt affirmat Strabo lacū esse & dulceis Policletus
aquas hre: & serpētes nutrire hoc pelag⁹ asseruit: in eo vero notatur.
maxime errauit qđ vnū esse cū Meotica palude existimauit:
Inde cōiecturā faciēs: quia Tanais in ipm emittit: nō aiaduer
tēs duos iueniri hui⁹ nois āneis vt āte dixim⁹. Quod si Meo=
tidi iungeret Hyrcan⁹ sin⁹ nequaq; lac⁹ est cū Meotis ab Eu
xino pōte marinas aquas accipiat. Pōtus vero p Hellespōtū:
& mare nostrū ab Herculeo freto salsis ipleat vndis. Plinius
Veronēsis/Iulius solin⁹/Strabo Capador⁹. Priscian⁹ Cæsariē=
sis & alij cōplures Hyrcanū pelag⁹ oceani Borealis sinū esse
tradiderūt. Ex quo liceat vsq; in orientē & mare indicū naui=
gare: aiūtq; ab oceano meridiē versus recedere ab iitio arctū
in ꝓgressu dilatatum: & pīsertim in vltimo recessu/vbi a qnq;
millia ferme stadior latitudine patet: & hostij vtrāq; ripā te=
nere Scythas: reliq; litora aut Scythas aut silēs Scythis: qua=
les Hyrcani sūt/Albani/Clusi/Narisci/ac Mardi. magnitudi=
nē hui⁹ maris Patrocles pōtico similē existimauit. Plini⁹ au=
ctore Claudio refert id terræ spatiū qđ inter Meotim & Hyr
canū iacet pelagus centum quinquaginta millia passuum cō
tinere: idq; perfodere excogitasse Nicanorem Seleucum quo Nicanor
in tēpore a Ptolomæo Ceraunio sit interfectus. Verū alij tre= Seleucus.
centa septuagintaquinq; millia passuū id esse existimāt. Cor=
nelius Nepos ducēta quinquaginta millia: quod alij centū &
quinquaginta millib⁹ passuū: Alij paulo ampli⁹ cōtineri dixe
rint magno errore: neq; enim retro Meotim ad Boreā Hyr=
canus offert sinus vt illis visum est: sed Pontico mari ad oriē
tem occurrit Histinūq; Colchi/Hyberi/& Albani inter duo
maria obsident: nec longum iter ab Euxino Ponto per hunc
Histinum & Hyrcanum pelagus ad Indiā transeunti peragē
dum: Plinius existimauit: quem secutus Solinus Pompeium Põp. mag.
magnum octo diebus ex India ad Bactros vsq; Alierum flu= Alierus fl.
men peruenisse affirmat: quo influit Oxum per quem mare
Caspium ingressus ad Cyri amnis hostia penetrauit: qui Ar= Cyr⁹ ānis.
meniæ & Hyberiæ fines interluit: a Cyrro vero diebus non
amplius quinq; terreno itinere subuectis nauib⁹ ad alueum
Phasidis pertendisse: Atq; inde in Pōtum Sororia. Strabo di
cit qui multas Indiæ merces teste Aristobolo in Hyrcanum
mare per Ochum amnem deuehi tradidit; deinde in Alba=

niam atq; per Cyrrum & sequẽtia loca in Euxinum & Ochũ in Oxum putat exonerari: quæ duo flumina Hyrcaniam irrigare censet: & Niseam partem esse Hyrcanię per quã Ochus decurrit: quem Aristobolus nauigabilem esse retulit: & oĩm fluminũ maximũ q̃ ipse in Asia viderit p̃ter indica. Sed hoc iter multo breui⁹ eo est: qđ per Aegyptũ & Arabiã multasq; alias gẽteis ducit ĩ Indiã: neutrũ tñ hodie nostratib⁹ ẽ aptũ: qui terrę formã nostra tẽpestate figurãt. Ptolomęo cõsentiũt: & lacus speciẽ Hyrcano concedunt. Solin⁹ Xenophontẽ Lapsacenũ auctorẽ facit a litore Scytharũ / & quo sinus irrũpit Hyrcanus Abaltiã insulã triduo nauigari: cuius magnitudo immensa: & pene similis continenti existat: nec longe Oenas separari quas qui habitẽt viuant ouis auium marinarum: & auenis vulgo nascẽtibus, ppter quas & alias cõstitutas quas indigenæ humana vsq; ad vestigiũ forma in equinos desinãt pedes. Ferũtur & alia plęraq; quæ tanq̃ fabulosa relinquim⁹: apud Hyrcanum pelagus. desinit Asiæ prima pars.

Ochus

Abaltia.

Oenæ ĩsulæ in quib⁹ habitantes ouis victitant.

¶ De scđa Asiæ parte & Sarmatis generatim. Cap. XVIII:

SEcũda incipit in occidentali litore: quæ vsq; ad paludem Meotidẽ & amnẽ Tanaim extendit inter mare Põticum iacens & oceanũ Septẽtrionalẽ. Ptolomęus hanc partẽ ab orienti Ras flumine clausit: & Hyrcano mari cui negauit in oceanum patęre exitũ: & oẽis Sarmatas Asianos appellauit: qui hanc terrã incolerẽt: p̃ter Colchicos Hyberos & Albanos atq; alios qui citra Caucasum Coraxẽq; mõtẽ ad meridiẽ siti sunt. Sarmatas autẽ in plurimas gẽteis: & multa nomina diuisit. Vltimos ad septẽtrionẽ hyperboreos posuit: & sub eis Basilicos: deinde Zachatas Suardenos Chenides & magis ad meridiẽ per Hierbidoz numerosum gen⁹: quorum sedes illic esse ostẽdit: vbi Ras fluui⁹ ad occidentẽ solẽ & Tanais ad orientẽ maxime vergũt / sibiq; inuicem ppinquiores existũt. Sub his versus meridiẽ & vltra Hyppicos monteis. Siracenos collocauit: Iaxamatas Perssios & Melandanos apud quos Mithridatis regionẽ fuisse arbitratur. Rursus ad orientem Ras flumini proximos: & vltra Ceraunios mõteis Sapothremos posuit: & sub illis paululũ australiores Scymmitas & Amazones de quibus postea dicemus / quãdo imperium fama est eas q̃ maximũ obtinuisse: Ceraunios monteis partẽ esse Caucasi versus Septẽtrionẽ vergentẽ: Quib⁹ pximi sunt ad orientalẽ plagã Vali / Serbi / Diduri / & Vdæ ad oc-

Ceraunij montes.

Vali.

Serbi.

cidẽtalẽ Sacani & Tusci prope Sarmaticas pilas: vbi a Caucasijs iugis Ceraunia videnẽ obrupta. Forsitã & hinc Tuscorũ genus ortũ qui Etruscos ex Italia pepulerũt. Tria flumia in Hyrcanũ pelagus ex Caucasio monte cadere Ptolomęus ostendit: Hudonẽ qui septẽtrionalior est: Alontẽ & Saonã: & inter ea Olondas & Isondas collocat: & citra Saonã Gerros Inter Caucasiũ montẽ: & Vardanũ amnẽ Sananeis & Agoritis sedes dedit. Vltra Vardanũ versus Pfatim fluuiũ. & Boreã Conapsenos/Arinchios/Metibos / Zinchos / & Asturicanos memorat. Vlteriꝰ Tirãbas & Marubio flumini ꝓximos Themeotas fluuios ex Asia in Meotim magnos decurrere: ꝑter Tanaim octo dinumerat/Inter quos Vardanus australior est Marubius septẽtrionalior: cui proximus est Rhombites maior: deinde Theofanus: postea Rhõbites minor/De hinc actí cies & Vardano ꝓpinquior. Pfathis multa esi iter veteres discordia: q̃ inde nasci arbitramur: qa nec mõtiũ: nec fluminũ: nec gentiũ noia perseuerãt: & prouinciarũ regnorũq; termini multã varietatẽ accipiũt a Strabone: qui sub Tyberio Cæsare vixit vsq; ad Ptolomęũ Alexandrinũ: qui per tẽpora Antonini Pij situ orbis descripsit. Haud equidem magnũ tẽpus est: & tñ tãta nominũ variatio interceſſit: vt pauciſſimos Scytharũ populos ex his noiari videamus: apud vnũ quos noiauerit alter. Sed ad rem redeamꝰ. Strabo Cyrrũ amnẽ: & Araxem: & Hyrcanũ pelagus ab occidentali plaga immittere arbitratur: & Araxem per Armeniã: Cyrrum per Hyberiam & Albaniam decurrere: & ab hostio Cyrri per Albanos Hyberas: & Colchos a mari in mare tria fere stadiorũ millia esse & Histini rationẽ obtinere huius partis quã describimus. Possidonius hanc Histinũ mille & quingenta stadia continere putauit: quantũ inter Pelusium est & mare rubrũ tantũdẽq; spacij a Meotide in oceanũ esse censuit: Indignus fide q̃is Põpeio familiaris fuerit: & res eius scripserit.

Didurí. Vdæ. Sacaní. Tusci. Hudo. Alo. Saonã. Olondæ. Isondæ. Sananeí. Agoritæ. Conapseni Arinchij. Metibi. Zinchí. Asturicani Vardanus Marubius. Rhõbites. Theofanꝰ. De Strabone. Possidoniꝰ notatur.

¶ De Albanis & de bonitate soli sui & simplicitate gẽtis & prisca eorum superstitione. Cap. XIX.

ALbani in hac descriptione primi occurrũt: quos pastorales fuisse cõstat: & Nomadico generi ꝓximos non tñ vagos atq; iccirco minus bellicosos. Inter Hyberas & mare Caspiũ hi habitãt ab ortu solis mari cõiuncti ab occasu Hyberię finitimi & reliquis lateribꝰ. Boreale Caucasis mõtibus munitur: qui cãpis imineteꝰ: & mari plurimũ coniuncti

Ceraunia vocant vt Strabo putauit: & cõplures alij quos Ptolomęus (vt ante dixímus) aliter sentiat. australe latus Armeniã contingit: quæ partim campestris est: partim mõtana: sicut & Cambisena ad quã Armeni simul & Hyberi & Albani cõiungũtur. Cyrrus p Albaniã fluit: & alia flumina quæ quis eũ augent fœcũdiorẽq; terrã exhibẽt: mare tñ confundũt propter limum quẽ afferũt. Raxes ꝓpe emittit: asper ex Armenia cadẽs. Sed quẽ límũ ꝓpellit alueũ puiũ faciens eũ Cyrrus repellit: homínes in Albania inertes fuisse ferunt. nã qui ibí militarũt: Cyclopicã eos degere vitã dixęrunt: & terrã oís generis fructũ etiã domestícũ afferre: & stirpes oẽis & ea quæ semper virẽt: & quis ne mínimã quidẽ cultã habeat: bona tamen omnia sine satione & inaratã gignere: multisq; in locis semel satã bis terq; fructũ reddere: ac primo qđ modios quinquagenos: idq; mínime renouatã: aut ferro ꝓscissam: vineas ieffossas manere quinq; annis putari: in bímatu nouellas fructũ ferre: adultas tantũ reddere: vt pars maxima in palmitibus reliquat: mira res cũ Ptolomęus Albaniã in sexto clímate ponat. Pecora cũ mítia tum agrestia pulcherrimos edere fœtus aiunt: staturã hominũ pulchram & magnã esse. Simplex mortaliũ genus minimeq; cauponariũ. nũmi vsũ magna ex parte ignorauęrũt: neq; numerũ vltra centenariũ nouere. Cõmercia inter se mercibus facere: i cæteris quæ ad vitã pertinẽt inertes exquisitorũ ponderũ ac mensurarum totiusq; ciuilitatis & agriculturæ prorsus ignari: si quãdo ad bella prodięrũt expediti & armati vt Armenij fugere Exercitũ maiorẽ emittere consuęrũt q̃ Hyberes. nã peditũ ad sexagíta millia: equitũ ad vígitiduo millia cõtra Pompeiũ magno suo dãno armauęrũt. Iaculatores sunt & sagittarij clypeos & thoracas habẽtes: & q̃admodũ Hiberi firmas galeas hos Nomades ab exteris defendęrunt sicut Hyberas & hisdẽ de causis. Aliter vęro sæpe eos adoriebant: nec sinebant agriculturã exercere. Deos Albani solẽ & lunã gentili demẽtia colugre. Lunæ templũ Hyberiæ ꝓxímũ sũma religione colebãt: cuius sacerdos honore post rẽgẽ secundus habebat & sacris seruis & sacræ regioní præerat: quæ multa fuit & hoíbus plena. Seruorũ quidã afflati numine videbãt: & quodãmodo diuinare qui plurimũ numine correptus fuit: diu per syluas solus errauit: exín sacerdos cõprehensũ sacra catena deuinxit: ac per annũ sumptuose aluit: postea ad sacrificium deæ cum alijs hostijs mactandũ ꝓduxit: tũq; negocij quidã gnarus sacrã hastã

Cyrrus.

Raxes.

Albani inertes.

Attẽ. huiusce terræ feracitatem.

Attẽ. mores.

Pompeius

Seruí numine afflati diuinabant

Videritũ.

lauit. In regno Neopolitano duas Ioannas rerũ potitas scimꝰ: quarũ altera nostra ætate: altera pauloante res magnas gessit. Sed puella Francie de qua suo loco dicemus nõ parũ dubietatis affert: cuius ductu sæpe Anglorũ copiæ nostro æuo ꝓfligatæ fuerunt: sub Claudio iperatore secundo/qui de Gothis magnificẽtissime triũphauit: decẽ mulieres ante currũ ductæ fuerunt: quæ in bello captæ virilẽ habitũ gestabant: & Amazonũ genus esse putabantꝫ. nunc de his nulla cognitio apud nos est: nec affirmare tam vetusta neqꝫ negare audemus: nec miramur antiquissimarũ rerum scriptores inter se discordare: quãdo nec nouissima vno modo referunt. Ex his quæ priſci scribunt illud constare videtur Amazonas primo Themiscyram & subiectos Thermodonti campos & iminẽteis montes incoluisse: postea inde pulsas in Scythiã migrauisse: Vnde illarũ erat origo: atqꝫ id asserere Trogus videt: qui Albanis vicinas Amazones dicit: & Thalestrim reginã inde ad Alexandũ veniſſe putat in Hyrcaniã. Mermedonas amnis vt Straboni videt: ꝙ montibus descendẽs per Amazonũ regionẽ: & Syracenã & loca intermedia quæ deserta sunt i Meotim emittit: quod multũ est Ptolomæo aduersũ p aquas p Amazonũ agros fluẽteis in Ras fluuium: & Hyrcanũ pelagus decurrere quodãmodo indicare videtur: nisi montes aliqui ex Amazonibus in occidentẽ inclinẽt. Ex quibus Mermedonas ortus longissimo cursu Meotim perquirat: nõnulli qui nostro tẽpore orbẽ figurauerũt Amazones insulam habitasse designant: quã fluuius efficit: quẽ Edil appellãt: hũc esse Ras arbitramur: cuius supra meminimus.

patũ olim habuerint. Iohãnæ due/Neapolitanæ regiæ Iohãna pu ella Gallica Anglorũ copias sæpe ꝓfligauit. Decẽ mulieres cũ habitu virili in bello captæ

Mermedonas amnis. Edil.

¶ De Hyberia/Hyberis/victu/vestitu/& republ. eorum/et quo modo/quoue tẽpore CHRISTI fidẽ susceperunt/qꝫ Georgiani nunc appellentur. Cap. XXI.

Hyberia. h Yberia post Albanos ad occidentẽ occurrit: cui ad Septẽtrionẽ Nomades adstant: & Caucasij montis accolæ: ad meridiẽ Armenia est: ad occidentẽ Colchis. Tota regio Caucasijs montibꝰ circũdat. nã cubiti quidã fertiles ad meridiem ꝓcurrũt: qui vniuersã Hyberiã cõpræhendẽtes: sese ad Armeniã & Colchidẽ coniũgunt. Planitiẽ i medio relinquẽtes fluminibꝰ irriguã: pſertim Cyrro q ortũ ex Armenia trahẽs planitiem ipsã ingredit & Aragũ amnẽ a Caucaſo defluẽtẽ: atqꝫ alias aqꝰ in se recipiẽs p angustã fluminis regionẽ euadit i Albaniã inter quã & Armeniã multus in latus p vberes cãpos cõpluribus fluminibꝰ auctus: ꝙ quibꝰ Alazonius & alia tria nauigabilia

Aragus. Alazonius.

Phasis vbi 120 pōtib⁹ trāsmeād⁹.

Glaucus. Hyppus.

Attē. mores

Tecta fictilia.

Pōp. Mag. Cōstātinus imperator. Miraculum captiuæ mu

sunt. in mare Caspiū erūpit. Quatuor aditus in hyberiā ducūt admodū difficiles: ex Colchide per medios Sarapanos itur: & angustias montis per quas Phasis excurrit cētū ac viginti pōtibus transmeandus. hic amnis ꝑpter flexiones asper ac violētus ex Hiberia in Colchidē fertur conualliū torrentibus multo hymbri adauctis: & ꝑpter iminēteis mōtes arctus q̄plurimis impletur fontibus. In cāpos autē delatus alia & alia in se recipit flumina: ę quibus est Glaucus & Hyppus quibus auctus ac nauigabilis factus exijt in pontū: secus eū vrbs iacuit eiusdē nominis & lacus non ꝑcul. aditus igitur ex Colchide in Hiberiā huiusmodi est Petris munitionibus fluminib⁹ & cōuallib⁹ clausus: nec minus difficilis ex Nomadib⁹ patet: septētrionē versus triū dierū itinere: deinde angusta regio circa flumē Aragū dierum quatuor: cuius viæ finē murus inexpugnabilis munit. Ex Albania primo aggressus est per petrā excisā: dehinc per stagnum quod amnis efficit: cadens ex Caucaso: Ex Armenia per angustias itur quæ secus Cirrū sunt: atq; Aragū qui priusq̄ inuicem concurrāt: duas vrbeis natura munitas ambierūt. Quæ saxis impositæ sexdecim inter se stadijs aberant: ꝑpter Cyrrū Armozicam propter Aragū seu Samorā. Pompeius ex Armenia mouens hoc itinere vsus est. Et post eū Canidius Hiberiæ campos agricolæ habitāt homines ad pacē intenti: Armenico & Medico cultu montanā regionē pars eorum maxima ac bellicosa Scytharū more viuētes: quorum cognati sunt & conterminī: agriculturā tamē exercēt: & cū tumultus ingruerit: multa ex se atq; Nomadibus hominū millia contrahunt: fuitq; Hiberia maxima ex parte vrbib⁹ & habitatoribus plena: & tecta fictilia habuit: & fabrefactas ędificiorū structuras: & fora & publica ornamēta: & ad sextū clima pertinet sicut Albania. Quatuor olim genera hoim apud Hiberas fuere. Primū ex quo reges duo deligebantur: alter qui ꝑpinquitate & ætate antecederet: alter qui iura daret: & exercitū duceret. Secundū sacerdotū q̄ iura finitimorū curarēt. Tertiū militū & agricolarū. Quartum vulgi quod regibus seruiebat: & omnia quæ ad vitā pertinent ministrabat. his oia per familias erant cōmunia: rē tamē tenebat qui senior erat. Magnus Pompeius hiberiā Romano imperio subiecit: quā sub Constantino Cæsare Helene filio verbi dei fœdera: & fidem futuri regni suscępit. Mulier captiua tanti boni causā præstitit: quæ cum vitā pudicā duceret: & dies ac noctes in oratione cōsumeret: admirationi Barbaris fuit: quib⁹

sciscitãtibus:cur tãtopere se affligeret:ita se suum deum colere respondit qui CHRISTVS esset.Nichil ex hoc amplius admirati Barbari:q̃ nouitatẽ nominis mulierculã in honore habuerũt.mos gentis erat paruulos cũ ægrotarẽt:per vicinas domos a matribus circũferri:remedia exquirẽtibus. Mater quædam cum puerũ aliquãdiu circũtulisset:nec salutare quicq̃ inuenisset:captiuam adiens eius opem petijt:Illa se humani nichil scire testata est:sed deum quẽ coleret CHRISTVM desperatam ab hoibus salutẽ posse conferre.Paruulũq̃ cilicio suo superimponens:& orationẽ ad deũ fundẽs sanũ matri reddidit.Impleuit vrbẽ facti rumor:& ad reginã perlapsus est:quæ dolore quodã afflicta ad captiuã se ferri curauit:cũ illa rẽgiã domũ ingredi recusasset:reddita est regina sanitati:atq; ammonita vt i CHRISTVM crederet:& eũ coleret qui salutẽ præbuisset:rogauit regina virũ vt Christianus efficereť:qđ q̃q̃ ille ꝓmisisset: segnis tñ erat nec sæpius ab vxore cõmonit9 baptizari curabat: nõ tã fidei hostis q̃ dubius. cõtigit eũ in altissimas syluas ire venatum:quo cũ peruenisset:coorta subito tẽpestate:ita tenebræ cuncta operuere:vt nec ipse comites cerneret/nec cerneret ab illis:ignarus quid ageret,ꝓmissionis coniugi factæ recordatus est:CHRISTVM q; rogauit:vt si deus esset:ex tãtis eũ periculis eriperet:nec mora dies reddita mũdo est:& rex ad vrbẽ incolumis ꝓductus:qui reginæ quæ gesta erãt miraculi loco exposuit:vocatur captiua:audit cõsiliũ eius:illa reijcienda idola: & CHRISTVM colendũ dicit:eiq; supplicãdũ:& basilicã faciendã. cõuocato populo rex euangeliũ prædicat:& nondũ sacris initiatus fit suæ gentis apostolus:credũt viri per rẽgẽ:fœmine per reginã. constituit templum magni operis:& eleuato pertinaciter murorũ ambitu colũnæ collocanť:Sed prima ac secunda erecta:tertia nullis machinis. erigi potest:nullisq; viribꝰ eũ ad noctẽ vsq; laboratũ esset recedẽtibus oibus sola captiua apud templũ in oratione perseuerat:postea die prima luce redeunte populo colũna reperta est supra basim in aere suspensa quantũ esset vnius pedis spaciũ:magnificauerũt oẽs deũ:vçramq; captiuæ fidem recognouerũt:quibus mirantibus ac stupentibus sensim supra basim suam nullo contingente deposita est:& summa cum libratione descendit:mox reliquæ colũnæ magna facilitate erectæ & collocatæ sunt:perfectum templum:& populi fide confirmata suadente captiua totius gẽtis legatio ad iperatorẽ Cõstantinũ mittit:res gesta exponit ur:&

*lieris pro Christiana fide apud Hiberiã factum.*

*Paruulꝰ ab ægrotatione sanatur.*

*Regina sanitati restituitur.*

*Rex cuãgeliũ suis prædicat.*

*Colũna in aere diuinitus suspẽsa.*

sacerdotes petūtur: qui cœptū erga se munus ipleant. Ferūt Constantinū nō minus hoc nuncio lætatū quā si gēteis Romano iperio incognitas: & ignota regna vicisset: Hyberis iocundissimo vultu satisfecisse. Ruffinus in ecclesiastica historia hæc sibi Bacchuriū ipsius gentis regem narrasse affirmat virum fidelissimum cum Hierosolimis secū humaniter degeret: veri periculū ad eum referēdū est. Hyberas hodie Georgianos appellant: quorū legatio ad nos venit: cū ex Mātua Romam redijssemus: colunt & hi hodie CHRISTVM: q̄is procul ab apostolica sede veritatis magistra: & barbaris circōfusi gentibus non omnem Euangelij puritatem seruant.

Ruffinꝰ in ecclesiastica historia.

Bacchuriꝰ.

Georgiani

¶ De Colchis & q̄ flumīa Colchidē claudūt: de melle amaro & de Tragelapho & quātū colchis olim claruit. Cap. XXII.

Colchis.

COlchis vt placere Ptolomęo videmꝰ mōte Coraxe a septētrione clausa est: quē Caucasi partem esse ostēdit: & Nomades excludere ab oriēte Hyberia a meridie Phasi flumine & Armenię montibus ab occidēte Euxino ponto in quē Hyppū flumen cadere arbitrat: & inter eius hostiū & amnē Phasim duo flumina decurrere in pelagus Cariustū & Ganeū: & post Hippum vltra Dioscuriadē septētrionem versus Coraxē fluuiū in idem mare Exonerari qui ex monte sui nois oriatur. Strabo vero Hippū cadere in Phasim asserit: & Colchidē magna ex parte ad mare protēsam. Phasim irrigare ingentē fluuiū: qui ortus in Armenia Glauco & Hyppo in se receptis: vsq; ad Sarapanos nauigetur: Exinde pedestri itinere curribus vectos quatriduo in Cyrrū proficisci: ad Phasim vrbem iacęre eiusdē nois colchorū emporium: quod ex alia parte amni procingit: ex alia lacu: ex alia mari hinc biduo triduo ve amissum. Sinopēq; nauigari: litora hæc & fluminis hostia amœnissima esse: regionē fluctibus & oībus quę ad fabricandas naueis pertinent abundare. Mel tamē frequētius amarū esse: linum/canabē/ceram/& picem gignere linificium vulgatū: & multū in peregrina exportari loca: ꝓpter quod cognationem inter Colchos & Aegyptios esse quidam voluerint. Plinius Veronensis animal ceruo simile barba tātum: & armorū villo distans iuxta Phasim amnē: & non alibi nasci affirmat: quod Tragelaphon vocatur: Secus phasim Leucothoę fanum fuisse quod Phrixus condiderit: atq; illius oraculum vbi aries non mactabat: id olim dies habitū: deinde a Pharnace: & paulopost a Mithridate pergameno di-

Hyppus.

Cariustus.

Ganeus fl.

Coraxes.

Glaucus.

Mel amarū.

Tragelaphon.

Leucothoę fanum.

Phrixus.

Pharnaces

Mithridates pergamenus.

reptū: nā læsa religione etiā diuina patiūtur: nec coli possunt vt Euripides inquit: vana garrulitas quę religionē pauperibus aufert. Deus & inopū & diuitum pater est: neq; aliud ab hoie q̄ voluntatē requirit. Quantā olim colchis claritatē habuerit fabulę declarāt Iasonis exercitū innuetes qui ad Medos vsq; processit: ac prius etiā Phrixi expeditionē: postea cū reges succederēt: & regionē haberent in prouincias diuisam mediocriter agebant. Cū vero Mithridatis Eupatoris potentia vehementer esset adaucta: tota ei regio paruit: a quo sem per aliquis ex amicis regionis p̄fectus: & administrator mittebatur. Strabo refert Moaphernē matris suę patruū colchis administratorē fuisse. Sed Mithridate sublato regionem oēm quę sub erat euersam: & multis distributā. Polemonē postremo Colchidē habuisse atq; eo mortuo cōiugem eius Pithodorim quę & Colchorū & Trapesuntis: & Pharnatię & vlteriorū barbaroꝝ regnū tenuit. Strabo existimat montē Caucasum pōtico mari & caspio imineꝛe: Histinūq; munire interiacentē: Hyberiam quoq; & Albaniam ab eodē mōte disterminari: qui Sarmatas ad septētrionem dimittit. Ptolomęus quoq; Caucasia iuga inter Hyberas & Colchos ꝓcurrere arbitrat & ab vtrisq; gētibus disiūgere Sarmathas: Eratosthenes eūdem esse Caucasum & Caspium existimauit: & ab eo quasi cubitos quosdā ad meridiem ꝓcurrere: qui cōplectens Hyberiam Armenis & Moscitis mōtibus cōiunganť. Secadisse quoq; & Pariadrę. Idemq; sentire Ptolomęus videť: & hos esse Tauri parteis: qui Australe Armeniæ latꝰ efficit: & ab eo quodā modo obruptas. Septētrionem versus vsq; ad Caucasum & maritimam Euxini oram procurrere.

Moapher nes.
Polemo.
Pithodoris

¶ De Dioscuriade/ & apud eam linguarum varietate/ & aurati velleris ficta fabula/ de victu & vestitu eorū qui apud Dioscuriadem conueniunt. Cap. XXIII.

QVæ a Colchide in Themiscirā tendit. Dioscuras & Sebastopolis a Ptolomęo vocata est: sicut Straboni placet: oriētalis sinū totius Euxini pelagi signū obtinet: & extrema nauigatio appellatur. Vnde illud quod in prouerbio dicitur in Phasim vbi cursus carinis vltimus: sic intelligēdum est: non quod poeta qui iābicum fecit de flumine dicat: nec de vrbe eiusdē nois: quē ad flumē iacet: Sed de tota Colchide. Nam de Phasi: vsq; ad intimum Dioscuriadis recessum sexcēta esse stadia putāt: & Dioscuriadē initiū Histini tenere:

Dioscuras.
Sebastopolis.
In Phasim cursus carinis vltimus.

qui duo inter maria eminet. Ptolomęus vero iambicum intellexit ad verbum/& intimum Euxini sinum ad orientē in Phasis hostio terminauit:ibiq; Histinū incipere ostendit. Dioscuriadem vero septētrionalē Ponti ripam tenere nō procul ab amne Coaxe. Dixerūt aliqui qui res parum animaduertunt: septuaginta:& quibus minor veri cura fuit:trecentas gentes apud Dioscuriadē cōuenire solitas/ omneis diuersarū linguarum:ꝓpterea quod sparsim & impermiste ob asperitatē:atq; intractabilitatē habitent:quarū : pleraq; pars Sarmatæ sint. Vniuersę tamen Caucasię:inter quas Pthiraphagorum natio fuit:cui nomē a sordibus datum est : quibus ꝓximos Seranes esse Strabo putauit nihil fama meliores q̄is robore p̄starēt: viciniſq; gētibus dominarent:eosq; Caucasi extrema obtinere:quę imminent Dioscuriadi. Ptolomęus Saonā fluuiū quendā memorat:qui ex Caucaso cadit in Hyrcanum pelagus:a quo Soanes dici potuerūt. Sed hi Albanorum extrema versus septētrionē colerēt:ij quos Strabo noīat Colchis imminebāt:qui ad Euxinū pertinēt. Ferūt his regē fuisse:& trecētorū virorū collegium:& q̄is inordinatā gentē bellicosam tamē ducēta hominū millia in exercitum cogere cōsuesse. Torrētes apud eos aurū detulisse:quod perforatis tabulis: ac lanosis pellibꝰ excipiebant:atq; hinc aurati velleris cōfictam fabulā/& fortasse Hyberes his cōtermini eodē noīe vocant/quo occidētales ab auro quod apud vtroſq; inueniūt. Soanes veneno ad spicula mirifice vtebātur:cuius tanta vis fuit:vt etiam odore ad modū lędęret. Relinquę gentes que circa Caucasum iacuere tenuem habuisse regionem ferūtur. Mostícos mōteis partim Colchi habuere/ Partim Hyberes atq; Armeni Polignīū quod Phrixus in Hyberia cōdidit : id Cessa postea dicta est: locus optime munitꝰ / altissime veri Caucasi partes ad austrū versæ:quæ Albaniam Hyberiam & Colchos:& Heniocos respiciunt:ab his habitantur:quos apud Dioscuriadem conuenisse relatū est:nā salis gratia frequentius cōueniebant. horū alij montiū tenuere cacumina:alij in collibꝰ habitauęre:ferina carne & lacte viuentes:montiū vertices hyeme sunt inaccessibiles:æstate caligas bubulas in typani modū latas calceati per glaciem ac niuem ascendūt barbari:& cū oneribus super pelle dilapsis descendunt ad montis ima.

Quot apd Dioscuriadē gētes cōuenire dicantur.

Pthiraphagi.

Seranes.

Saona.

Torrentes aurū deferentes.

Att. figmētum aurati velleris.

Saones veneno spicula armabāt

Polignium Cessa.

Attē. mores.

¶ De Syracoris & Troglodítis / & nominū mutatione/& de pellibus quæ ab ijsdem manant. Cap. XXIIII.

Descendenti regio septemtrionalior occurrit: mitior tamen quæ Syracorum iungitur cãpis. Insunt etiã Troglogitæ quidam qui propter frigora habitant in cauernis & pane abundant. Post eas Cheanitæ reperiuntur: & Poliphagi & aliorum quorũdam vici agriculturã patiẽtes: deinceps Nomades inueniũtur Paxani & Nabiani: qui iter Meotim Caspiumq; habitant: mox Syracorum Aorsorũq; nationes: quas superiorum Aorsorũ exules fuisse putant: magis ad septẽtrionem expositas. Abeatus Syracorum rex dum Pharnaces Bosforum haberet equitum misit viginti millia. Spadines rex Aorsorum totidem superiores. Aorsi plura cum terrę haberent: & maxima ex parte orę Caspiæ imperarent: vnde camelis iter agentes / indicas: & Babylonias merces ab Armenijs Meditq; accipiebant: atq; propter opulentiam auro adornabãtur. Strabo Aorsos Thanaim accoluisse tradit. Syraces Archedeum amnem: qui ex Caucaso fluens emittit in Meotim. Ptolomęus Aorsorũ in hac plaga nusq̃ meminit: Syracenorum mentionem facit / quod vltra Hippicũ montẽ prope Ras fluuium iacęre ostendit. Sed mutatis tẽporibus gẽtes quoq; situs: & noia mutãt. Thanais (vt ante diximus) Europę atq; Asiæ terminus est / ferturq; a septẽtrione Nilo cõtrarius: paulo tamẽ oriẽtalior originẽ eius incertã aliqui putant. Ptolomęus ex mõtibus Ryphęis prodire arbitratẽ: qui magis australes sunt q̃ Hyperborei. Nos hoiem allocuti sumus Veronam oriundum: qui per Poloniã & Litanã ad fonteis Thanais peruenisse se affirmauit: eosq; transcendisse: & oẽm illam Barbariæ borealem perscrutatum. Is aiebat paludẽ esse non admodum magnã ex qua Thanais nasceret: qui duobus hostijs Meotim ingrediẽ: quæ stadijs intra se circiter septuaginta distare ferũtur. Theofanes Mithyleneus ex Caucasis mõtibus oriri Thanaim existimauit / & in septemtrionem diu currere: Postea conuersum ad meridiem in Meotim emittere. Ferunt Græcos qui Bosforũ habuere ad flumen Thanaim vrbẽ condidisse: quã postea Polemo rex depopulat⁹ est: cũ minus obtẽperaret. Cõmune in ea emporiũ erat Nomadum: Asię atq; Europę: & eorũ qui e Bosforo lacum nauigabãt: quorum alij mancipia: pelles: & si quid aliud est nomadicũ vehebant: alij vestẽ / vinum & cętera: qui mitis vitæ sunt propria onerabãt. Nũc his locis ꝓpinquũ est venetorũ castellum quod Thanã vocant: vnde & nobilissimę pelles ferũtur: & mancipia quæ a

Abeat⁹ rex Syracor.
Spadines rex.
Aorsi.
Archedeus fl.
Tanais.
Europę & Asię termi nus.
Tanais duobus hostijs Meotim ingreditur.
Tana venetorũ opidũ ad Tanaim

Scythis emunt: quos appellant Carcassos.

¶ De Alopetia in Meotide insula quæ mistorum hominum domicilium continet/quantaue opprimantur glacie & frigore.

¶ Cap. XXV.

Alopetia.

IN Meotide/insulã memorãt Aleopetiã: quæ mistorũ hominum domiciliũ fuit: stadijs centũ a veteri emporio distans ab hostio Thanais qđ magis orietale est: ad sinistrã terre-

Rhõbites.

stri itinere pergẽti post octingẽta stadia magnus Rhombites occurrit: vbi piscatio multa: & cõdituræ apta: pari deinde ituallo minor Rhombites se offert: nõ adeo piscibus abundans. Ptolomęus Rhombitẽ maiorẽ & minorẽ duo flumia esse dixit. Strabo promõtoria significare videt: q populos ab eis Rhombitarios nominari asserit: & maiores insulas habere stationibus

Meothæ pop.

plenas: minores operarios esse/& oẽis vocari Meothas nõ minus q̃ Nomades bellicosos & i gẽteis plurimas diuisos: quorũ qui Thanaim accolerent agrestiores essent: qui Bosforanis cohærerent mitiorẽ vitã agerent. A minore Rhombito in Anticẽ tam flumen: & Tyrãbẽ stadia esse sexcenta dixẽrũt: hinc in vicum Cymbricũ centũ ac viginti vnde soluebant: qui lacum nauigabant. Ex quo fit vt longitudo Meotis per trecẽta fere miliaria esse videat a Bosforo Cymerico vsq; in hostiũ Thanais.

Meotis longitudo.

Cymericũ.

Cymericũ vrbs in Cherõneso orietali fuit: quæ fossa & aggere Hystinũ claudebat: nam Cymerij potentiã olim maximam in Bosforo habuere: a quibus Cymericus appellatus est. Hi a Põti dextra mediterraneã regionẽ babitãtes vsq; in Ioniã excurrebant. Sed a Scythis ex his sedibus pulsi sunt. Scythæ a Grę-

Achilleus vicus

cis qui Panthicapeũ & alias i Bosforo vrbeis habitauęre: a Cymerico vsq; in vicũ Achilleũ stadia viginti numerabantur. Tẽplum hic Achillis fuit iuxta quod angustissimũ hostij Meotidis fretũ ad stadia viginti vel paulo plura patet: hinc ad Satyri monumentũ stadia nonaginta esse dixẽrũt. Id fuit in ꝓmontorio quodã positũ hominis in Bosforo clarissimi ac potẽtissimi: cui proximus fuit Vicus petreus: a quo vsq; in Chorocũdame stadia excurrũt centũ & triginta: atq; ibi finis est Bosfori: q

Satyri monumentũ.

Petreus vicus.

Cymericus appellat: cui lõgitudo stadiorũ est ducentorũ ac viginti: in cuius initio in parte Asiæ Achilleũ fuit: in parte Europæ Minetũ versus Meotim versus Euxinũ i Asia Cyrocõdama i Europa vic⁹ noie Aera Pãthicapẽsis agri q̃ duo loca septuagita stadijs iter se distabãt: huc vsq; glacies ptendit: cũ riget hyems. Meotide adeo frigore cõcreta vt pedibus permeet. In

Meotis frigore cõcreta pedibus permeatur

Cothim ꝓditorē atq; hostē metuens ad Eunonē cōfugit: qui cū ipetrata tm̄ vita ad Claudiū misit. Multi p̄terea imperatores: & apud vrbē Romā: apud Cōstātinopolim de Scytharū gēte gloriosissime triūpharūt. Quod autē ad interiora eorū: & vltima versus boreā nō est itū/paupertas soli fecit: & itineris asperitas atq; intolerabile frigus: & nullū vincētis p̄mium Multos Romani populos vt Appian⁹ tradit sese spōte dedēteis reijcęre: qđ nullo esset emolumēto eoꝝ īperiū. quis arma sumat: & cū mortis piculo dimicet cū sciat victoriā sterilē eē? Id perinde est: ac siquis laudis causa cū bestijs pugnā ineat. Nec Scytharū robur insuperabile est: magis q̄ elephantum & taurorum quos ingenio vincimus. Sed in his inest aliquid vtilitatis: Scytas illos exteriores si p̄lio superaueris: non tam tibi q̄ illis viceris pane alendis: qui multis est incognitus vbi eorum seruitia quęras. Fatemur tamen ab his exisse q̄ plureis: qui res magnas gessere. Facile enim migrant quibus sterilis sedes est: & melioris soli fama multos trahit.

Romāi populos sese dedētes si sine emolumēto erāt/ reijciebāt.

¶ De Asiaticis Scythis & eorum ferocitate vnde Attilas. de eoꝝ fœditate/et quomodo Hūgaros velint esse Scythas. quomodo ve quidā hūgara lingua sit loquētes. Cap. XXIX.

EX Asiatica Scythia migrauęrūt in Europē Huni feroces populi quos Iordanis: & alij nōnulli ex mulierib⁹ magis & dęmonū semine natos credidęrūt: qui trāsmissa Meotide oēm barbariē inter Thanaim & Danubiū occupauęre: ex his magn⁹ ille Attilas ortus est: qui subacta Pānonia Italiā ingressus: Aquileiā subuertit & in Germaniā trāsiēs plurimas vastitates edidit: ac trāsmisso Rheno in agris Catelaunicis memorabile illud p̄lium cōmisit: in quo supra centū sexaginta millia hoīm cecidere: & q̄uis vict⁹ esset: id tn̄ solatij tulit: qđ Theodericū Gotthoꝝ p̄stātissimū ducē obtrūcatū cognouit. Is domū reuersus: dū nouis nuptijs operam dat: vino plenus effuso e narib⁹ multo sanguine suffocatus est: de quo etiā in posterioribꝰ nōnulla erūt dicēda. Scytharū quoq; genus est Turcaꝝ fœdissima gēs: qui vt Hetic⁹ philosoph⁹ tradit in Asiatica Scythia vltra Pyriceos mōteis: & Taracontas insulas contra Aqlonis vbera sedes patrias habuęre. Natio truculēta & ignominiosa in cūctis stupris: ac lupanarib⁹ fornicaria. comedit q̄ cæteri abhoīant̄: lumētoꝝ: lupoꝝ: ac vultuꝝ carnes: & qđ magis horreas hoīm abortiua: diē festū nullum colūt: nisi mēse Augusto Saturnalia. Romanoꝝ īperiū admirata: magis q̄ expta est: Octauiano Augusto in auro litorico cēsum dedit: & id qdē spōte: nā cū vicinas gēteis ānua illi tri-

Huni ex q̄bus nati.

Attilas.

In Catelaunicis supra 160 millia hominū cecidęre.

Theodericus.

Attilas vino plenus suffocat⁹ ē.

Scytharū alij mores.

Scythia spōte cēsū Octauiano Aug dedit.

buta reddere aiaduertísset/nouũ dierũ ac temporũ exortũ esse deũ arbitrata:munera illi quotannis misit. Otto historicus qui Phrísingẽsis fuit episcopꝰ/tradit Turcas ꝑerantibꝰ Græcis: ac regnãte apud FRANCOS Pipino annis ab hinc supra sexcẽtis Caspias portas egressos cum Auaribus ferocíssima pugna multis vtrícꝫ desideratis conflixísse. Nicolaus segũdinus multa eruditione prædítus græcas ac latinas literas apprime callens:de Turcis ad nos scribẽs:Asiaticos Scythas illos esse fatetur/qui Pontũ Cappadociãqꝫ transgressi ad reliquas finítimas gẽteis sensim illapsi sint. Ij more latronũ clãdestinis quibusdã excursionibꝰ vireis sibi vẽdicãtes occupatis mõtibꝰ & claustris oportunis:vnde ꝓ occasionem irruptiones facile fieri possent: vsq̃adeo emersere:atqꝫ animis sublati sũt:vt palã iã & pari marte aduersũ finítimos de agri possessiõe certarẽt:& denicꝫ ꝓcedenti tp̃e Gallatia Bithynia & vtraqꝫ Phrygia in potestatẽ redacta:oẽm Asiã q̃ minor vocaꝫ vltra citraqꝫ Taurũ ad oras vsqꝫ Ionię & litora græci maris occupauerínt:& vnũ quẽdã príncipem:sed alios alíj duces:& varia auspícia q̃si ꝓ factiões secuti: de quibꝰ alio loco dicẽdũ erit. Ferũt & Hungaros q Danubij rípas incolũt Scytharũ genus esse:nõ q̃si ab Hũnis ortos qđ ꝓpter verbi cognationẽ aliq̃ crediderunt:sed ab alijs Hungaris: quorũ Iordanis meminit:q Nothos eos dicit suo tp̃e fuísse ꝓpter cõmerciũ pelliũ mardurmarũ. fuit autẽ Iordanis sub iperío Iustiniani quo tp̃e nundũ Pãnoniã Hũgari attigerãt: longe post Hunos Gotthos ac Longũbardos Hungari Scythiã egressi ad Danubiũ puenęre. Pulsíscꝫ prioribꝰ icolis aut sub iugũ míssis regnũ sibi fecere:de qbꝰ suo loco dicemꝰ. Nr̃ veronẽsis quẽ supra díxímꝰ ad ortũ Thanais puenísse retulit ppl'os i Asiatica Scythia nõ longe a Thanai sedes hr̃e rudes hoies/& idolorũ cultores:quorũ eadẽ lingua sit cũ Hũgaris Pãnoniã icolẽtibꝰ: voluísseqꝫ cũ pleríscꝫ sacrarũ literarũ ꝓfessoribꝰ viris religiosis & ex ordíne beatí Frãcísci:q liguã illã nossent eo ꝓficísci:& sanctum CHRISTI euãgelíũ ꝑdicare. Sed ꝓhibitũ a dño quẽ de Mosca vocauit qui cũ eẽt græca pfidia maculatꝰ ægre ferebat Asiaticos Hungaros latine cõiungi eccleſiæ:& nostris ibui rítibus. Fuerũt & qui Gotthos ex Asiatica Scythia erupísse putarũt:quorũ est puulgatũ nomẽ p̃sumptio hinc orit̃ q Alani iter eos militauęre:& vsqꝫ i Híspaniã trãsíęre:ibiqꝫ sedes obtinuęre i qbꝰ hodie Catelani tãq̃ Gotthi Alani vocanť: Alanos autem Ptolomęꝰ i Asiatica Scythia vltra Hyperboreos mõteis collocat ad septẽtrionem maxíme vergẽteis. Iordanis Europeos fuísse Gotthos affirmat/quẽ seq nõ pudet suæ gẽtis ínitia referẽtem:

Nicolaꝰ Segũdinus ad píũ papam de Scythis

Hungari.

Iordanis historicus.

De Mosca.

Gotthi.

Alani.

Catelani vnde sic dícti.

neq; alienũ fuerit Alanos postq̃ in Europã migrassẽt cũ Gothis societatẽ iniisse: ex qua facta sit Catelanorum natio. Multa de Gotthis inter res Europeas dicẽda erũt: q̃ nũc relinq̃mus: illud cõclusisse sat fuerit: non iccirco Scytharũ gen⁹ in aliena p̃rupisse: quia cæteris virtute præstarent: sed auiditate melioris agri: & quod in patrio solo nutriri nõ posset. ¶ Sequit Asiæ ad nostrã supputationẽ tertiũ membrũ: cui Parthia dabit initium quãuis recta i orientẽ iter habenti Aria occurrat: & Paropanisadum regio quæ mõtanæ sunt: & i eodẽ paralello qui p Rhodum est cũ Parthia cõtinent. Sed nobis placuit quito loco de illis agere: qui post Indiã ad occidentem primi reperiunt. Nos Parthiã in hac descriptione Mediãq; & vtrãq; Armeniã: ac magnam minoris Asiæ Cheronnesum comprehendemus. Quãuis aliqua vltra citraq; Taurũ iaceant: & nonnulla in ipsis mõtium cacuminibus sita sint.

¶ De Parthis/apud eos vario terræ motu/sermone misto/de eorũ vario incessu/& de Regũ varia successiõe atq; i bellis multis nũc regni populatione/nũc autẽ auctione. Cap. XXX.

Parthia.

PArthia vt ptolomæo visũ est ab ortu Ariã habet: & Masdoranum montẽ ab occasu Mediã: & quibus dissecat iuga: ad meridiẽ Carmanicã desertã: & Parco achiæ montis sublimẽ verticẽ a septẽtrione Hyrcaniã: et qui med⁹ itercurrit mons coronis regionis in ea quatuor collocat. Comisse/nã quæ hyrcanis iminet Thabienã quæ ad Carmaniã respicit. Pauricenã quæ Arsiã. & Sindacã quæ Mediã intuet. Ciuitates cõmemorat plureis. de amnibus qui eã irrigent nullã efficit mẽtionẽ: quãuis Bagradã in ea ortũ indicare videat: qui longo itinere per Carmaniã desertã & Hyppophagos nõ longe a Sureis persicũ illabit sinũ. Strabo fluminib⁹ itriguos Parthiæ cãpos esse cõmemorat: quos partim Arius parti Margus inundet. Iulius Solinus parthiam Rubro mari a meridie claudit: a septentrione Hyrcano salo non parthiã hoc pacto: sed particum circumscripsit imperium: quod in duo de viginti regna diuisum dixit: & vndecim superiora ab Armenico limite & Caspio litore incipientia ad terram Scytharum porrecta. quibus concordes essent reliqua septem infetiora. Sic enim vocat ab ortu Arianos habere: a meridie Carmaniam: ab occasu Mædos: a septentrione Hyrcanos. Plinius quæ fuerãt olim Persica regna postea Parthorum intelligi voluit: inter duo maria: persicum & hyrcanum: montana Parthiæ Scenatas tenere populos. Strabo refert loca optima: & mõtibus clausa: Trogus Pompeius yrbẽ clarã in monte a Partheno primo Arsa-

Arius.

Margus.

Solinus de parthia.

Parthen⁹. Arsaces.

ce condita dicit: cuius loci ea conditio fuerit: vt nec quicq̃ munitius inueniri: neq; amœnius posset præruptis vndiq; rupibus cinctus vt tutela nullis egeat defensoribus: & soli circũiacentis tanta vbertas sit: vt ꝑpriis opibus expleat. Fõtiũ ac syluarum ea copia vt & aquarũ abũdantia irrigetur: & venationũ voluptatibus exorneť. Apollodorus Hecatõpylon Parthorũ regiã appellauit per mille & septingenta sexaginta stadia distantẽ a portis Caspijs. In Parthia terræ sunt: quas Rhagas vocauerũt ꝑpter terræ motus qui ibi frequẽter fiunt: a quibus multæ vrbes (vt Possidonius refert) & duo millia vicorũ euersa sũt. Strabo affirmat Parthiã ab initio nõ multã fuisse: Parthosq; cũ Hyrcanis Persice vixisse: eisq; subfuisse: cũq; regio esset nemorosa & montana atq; inops: reges eã cursu præteriisse: cũ ne minimam quidem exercitus partẽ alere possit: successu vero tẽporis aucta esse Camisenãq; atq; Cormã: & totã fere regionẽ vsq; ad Caspias portas & Aragos & Tapiros: quæ prius Mædorum erant ad Parthos transisse: atq; Apamiã & Heraclią insigneis vrbeis & Rhagis vicinas in Parthia videť describere. Parthorũ collegium duplex fuisse affirmat: alterũ affinium: alterũ Magorum & sapientũ: atq; ex his duobus reges creari: nati onẽ Barbaram esse verũ bellacem: & a Scythis ortã: quæ ꝑpter præclara belli facinora adeo polluerit semper aliquid finitimis adimens vt tandẽ ad Euphratẽ ꝑpagarit imperiũ: & vim Scythis attulerit Bactrianæ partẽ eius auferẽs: & ꝑpter imperij magnitudinem cum Romanis vario marte contendẽrũt. Scytarũ exules crediti quod ipso vocabulo manifestari Trogus affirmat: nam Scythico sermone exules Parthi dicunť. ij Asmorũ: & Mædoꝝ tẽporibus iter oriẽtes populos obscuriissimi fuẽre: Postea quocunq; imperiũ oriẽtis translatũ est veluti vulgus sine nomine: præda victorum fuere: & Macedonibus triũphato oriente seruierũt. Parthia frigidissimos habet mõteis & planities ad modum calidas: administratio gẽtis post defectionẽ Macedonici imperij sub regibus fuit ꝑximus maiestati regũ: & populorũ ordo ex hoc duces in bello: & i pace rectores habuẽre: sermo his inter Scythicũ Medũq; medius: & ex vtriusq; mistus: vestis olim sui moris postea quã ope s accessere luxurie materia vt Medis prælucida ac fluuida arm orum patrius: ac Scythicus mos exercitum non vt aliæ gent es liberorum: sed maiorem partẽ seruorum habuẽre: quorum vulgus nulli manumittẽdi potestate permissa: ac per hoc omni bꝰ seruis na scentibus in dies crescit: hos pari liberos suos cura & equitare & sagittare magna industria docent. Locupletissimus vt quisq; est: Ita plureis in bella

Hecatõpylos. id est 100 portas habens.

Rhagæ.

Parthorũ collegiũ.

Parthi: exules dicti.

Attẽ. moreſ

equites regi suo præbet: aduersus Antonĩ cũ equitum quinquaginta millia Parthi duxissent: soli quadringenti liberi fuere præliari in acie cominus aut obsessas expugnari vrbes ignari. Pugnauerũt autẽ ꝓcurrentibus equis: aut terga dantibus sæpe fugã simulãtes: vt incautiores aduersũ vulnera insequẽtes haberent. Signum his in prælio nõ tuba: sed tympano dabatur: nec pugnare diu poterant: de quib⁹ Lucanus: Pugna leuis bel lumq; fugas turmeq; vagantes. Et melior cessisse loco q̃ pellere miles. Illita terra dolis: nec martẽ cominus vnq̃: Ausa pati virtus: sed longe tendere neruos: Et quecunq; velint ꝓmittere vulnera ventis. Cæterũ intolerãdi fuissent si quãtus erat impetus vis tanta & pseuerãtia fuisset: plerũq; in ipso ardore certaminis prælia deseruerũt: vt cũ maxime te vixisse putas: tũc tibi discrimẽ subeundũ sit/ muninentũ ipsis equisq; loricæ plumatæ fuerũt: quæ vtrũq; toto corpore texere: auri/ argẽtiq; nullus: nisi in armis vsus: vxores dulcedine libidinis singuli plureis habuere: nec vlla delicta adulterio grauius vindicarũt: ob quã rẽ fœminis nõ cõuiuiũ virorũ tantũ: verũetiã cõspectu interdicebant: carne nõ nisi venatibus q̃sita vescebantur. Equis omni tẽpore vectabantur: illis bella: illis cõuiuia/ illis publica/ ac priuata officia obibant: super illos consistere/ mercari/ colloqui. Hoc deniq; discrimẽ inter seruos liberosq; fuit: quod serui pedibus/ liberi non nisi equis incedebãt. Sepultura vulgo aut auium aut canum laniatus fuit. Nuda demũ ossa terræ obruere i superstitionibus: atq; cura deorum precipua oibus veneratio. Ingenia genti timida/ sediciosa/ fraudulẽta/ procacia: quippe violẽtiam viris: mansuetudinẽ mulieribus assignabant: semp in externos: aut in domesticos motus inquieti: nã taciti ad faciẽdũ: quã ad dicendũ promptiores. Secũda atq; aduersa silentio tegebant: principibus/ metu/ nõ pudore parebãt. In libidine ꝓiecti: in cibum parci. fides dicti ꝓmissiq; nulla: nisi quatenus expedit. Libet hic paulo altius ordirivt res Parthicas quæ memorabiles fuerũt lõgius attingere. Oriẽtis imperiũ primo Assyriorũ fuit/ postea Mædorũ/ deinde Persarũ: quarto loco Macedonũ: quos Parthi simul & Romani debellarũt: seu verius hodie domestica & execrãda parricidia: post mortẽ Alexãdri magni Parthiam tanq̃ vilẽ & inopẽ nemo Macedonũ dignatus est. Ob quã rẽ Stragonori externo socio eã tradiderũt. Exin Macedonibus iter se ciuili bello contendẽtibus Parthi Eumenẽ secuti sunt: & eo victo ad Antigonũ trãsiere. Post hũc a Nicanore Seleuco & Antiocho & successoribus eius possessi sunt. Demũ vero a Seleuco Antiochi nepote defecerũt impunitatẽ assecuti: quia Se-

M. Anto.

Lucan⁹ de Parthis.

Serui pedibus. Liberi eqs oĩ tpe icedebant.

Attẽ. sepe liẽdi ritũ.

Oriẽtale imperiũ/ quoties mutatũ

De regni parthici initio.

Stragonor.

Eumenes.

Antigonus

Nicanor.

Seleucus.

Antiochus

leucos cũ Antiocho fratre de regno cõtendebat: quo tẽpore & Theodotꝰ Bactriæ ꝓfectus defecit: quẽ Strabo Eucedamũ appellare videt: q cũ se regẽ appellare iussisset: exẽplũ totiꝰ oriẽtis populis ꝓbuit: vt a Macedonibꝰ deficerẽt. Nullum est enĩ iperiũ qđ ciuilis discordia nõ euertat. Parthianę defectionis auctor Arsaces fuit: cui alij Bactrianã originẽ ꝓbent: alij Scythicã: & q scytã fuisse putãt ex paruis ortũ affirmãt/quos Daas credũt/& Dais ꝓfectos q vltra Meotim habitauęre Xãdros siue Parios dictos. nõnulli Daas circa hostiũ Caspij maris posuere: ex quibꝰ ortꝰ Arsaces cũ plęrisq; Nomadibꝰ Ochũ accolẽtibꝰ Parthiã inuaserit: atq; obtinuerit: Trogꝰ icertæ originis dicit: qui solitꝰ latrociniis & rapto viuere: ac cæpta opinione qđ Seleucꝰ a GALLIS in Asia victꝰ esset cũ ꝑdonum manu Parthiã ingressus: Mãdragorã regionis ꝓfectũ oppresserit: & iperiũ gentis inuaserit: Duarũq; ciuitatũ iperio potitus parato grãdi exercitu aduersus Theodotum Bactrianorũ & Seleucũ Persarũ regẽ se tueri conaret. Theodoto cito mortuo filio eius eiusdẽ nois pacem & fœdus cũ Arsace pcusserit: nec multo post cũ Seleuco rege ad defectores persequendos veniẽte cõgressus victor euaserit: atq; is dies Parthoꝝ iperij initiũ fuerit qui ab eis solẽnis habet. Ex quo libertas gẽti orta: reuocato deinde Seleuco nouis in Asiã motibus dato laxamẽto regnũ Parthicũ formã accepit: & recte viuendi normã cõstitutis magistratibꝰ: qui belli pacisq; Muma sub rege gererẽt. Arsaces quęsito cõstitutoq; regno matura senectute decedit: cuius memoriæ hũc honorẽ Parthi tribuęrũt: vt oẽs deinde reges suos Arsaces appellauerint. Huius filius & ipse Arsaces noie aduersus Antiochũ Seleuci filiũ centũ millibꝰ peditũ/& viginti millibus equitum instructũ tanta virtute pugnauit: vt ad postremũ in societate eius recipereť. Tertiꝰ parthis rex Priapatius fuit: & ipse Arsaces dictus qui actis in regno quindecim ãnis decessit Mithridate & Phraate filijs relictis: quorũ maior Phraates more gentis hæres Mardos validam gentẽ bello domitã regno adiecit: nec multo post decessit instituto fratre hærede q̃is multos reliquisset liberos. Quo tẽpore Eueratides apud Bactros regnauit: de quo supra meminimus cum de rebus Bactriæ ageremus. Mithridates aduersus Mædos bellum gerẽs victoria demũ potitus: ac viribus auctus Pharsacẽ Mediæ ꝓposuit: & Helimeorũ gentẽ regno suo adiecit: rege ipsorũ in ꝓlio superato. Imperiũq; Parthorũ a monte Caucaso vsq; ad flumẽ Euphratẽ ꝓtulit: nec minor Arsace proauo gloriosa senectute decessit: relicto

Theodotꝰ. Eucedamꝰ

Arsaces.

Daæ Xandri. Parij.

Seleucus a gallis in Asia victꝰ.

Mandragoras.

Muma.

Priapatiꝰ.

Mardi po.

Mithridates. Helimei.

Phraate filio hærede qui cũ bellũ inferre Antiocho regi stà-
tueret. Scytharũ motib⁹ ad sua defendẽda reuocat⁹ est: pro-
fectusq; aduersus Scythas Hymeꝛ quẽdam ad tutelam regni Hymerus.
reliquit: qui oblitus vicarij officij tyrãnica crudelitate Baby-
lonios multasq; alias ciuitateis iportune vexauit. Ipe autem
Phraates Grẽcos secũ cõtra Scythas adduxit: quos prius in Phraates.
bello aduersus Antiochũ gesto superbe crudeliterq; tracta-
uerat. ij cũ inclinatã Parthorũ aciem vidissent: arma ad ho-
stes transtulẽre: insigni ꝓditione contum elias vlti. Phraates
obtrũcatus est: & in eius locũ Arthaban⁹ patruus cõstitutus Arthaban⁹
Scythæ victoria contenti populata Parthia in patriã redie-
rũt. Arthabanus bello Thegarijs illato vulnerat⁹ in brachio
statim decedit. Mythridates filius succedit: cui res gestæ ma- Mythrida-
gni cognomen dedẽre. Multa enim bella cũ finitimis summa tes magn⁹.
virtute gessit: & cũ Scythis ꝓspere dimicauit: vltorq; iniuriæ
parẽtum fuit: ad postremũ Arcoadisti Armeniorũ regi bellũ Arcoadi-
intulit: deinde ꝓpter crudelitatem a senatu parthico pulsus stes.
est. Frater eius Herodes cũ regnũ vacans occupasset Baby- Herodes
loniam quo Mithridates cõfugerat diu obsedit: & fame coa- fratrẽ occi-
ctos in deditionẽ opidanos cõpulit: & Mithridatẽ in conspe- dit/& Cras
ctu suo adductũ trucidari iussit. Deinde cũ Romanis bellum sum cũ filio
gessit: Crassumq; cum filio & omni exercitu deleuit. huius fi- exercitu
lius Pacorus missus ad persequẽdum Romani belli reliquias deleuit.
magnis rebus in Syria gestis reuocaꝛ in patriam: patri suspe- Pacorus.
ctus: nã quẽ nõ timeat qui fratrẽ occidit? Exercitus Partho-
illo absente in Syria relictus a Cassio q̃store Crassi cũ oibus Cassi⁹ Par-
ducibus trucidaꝛ. Post hæc ciuili bello Parthi Põpeianarum thos truci-
partiũ fuere: cum Crassi alterũ filiũ in partibus Cæsaris esse dauit.
audirent. victo Põpeio auxilia Bruto & Cassio aduersus Au-
gustũ & Antoniũ misẽre: & post belli finẽ rursum Pacoro du-
ce inita cũ Labieno societate Syriam & Asiam vastauẽre: ca- Labienus.
straq; Ventidij: qui post Cassiũ absente Pacoro exercitũ Par- Ventidius.
thicũ fuderat magna mole aggrediunt. Sed ille simulato ti-
more diu continuit & insultare Parthos aliquãtisper passus:
ad postremũ in securos lętosq; partẽ legionũ emisit: quarum
ipetu fusi Parthi in diuersa abiẽre. Pacorus cũ fugiẽtes suos
abduxisse Romanos secũ legiones putaret: Castra Ventidij
aggrediꝛ. ille reliqua parte legionũ emissa: vniuersã Partho-
rũ manũ cũ ipso Pacoro interfecit. Herodes audita nece filij Herodi 30.
diu sine cibo fuit: nec aliud loq̃baꝛ nisi Pacorũ: erant eni tri- filij.
ginta filij ex diuersis pellicibus: quarũ q̃libet suum filiũ loco
Pacori substituendũ petebat. Dum Herodes deliberat vnus

Phraates patrē/frēs omneis/ & filiū interfecit.

ex filijs Phraates eum interfecit: pœnasq; occisi ab eo fratris exęgit. Sed Phraates multo sceleratior patre vniuersos fratres suos trucidat: nec filio suo parcit veritus ne illū optimates sequerētur qui sibi erant infesti: hinc Antonius ꝓpter auxiliū Bruto missum cū sexdecim validissimis legionib⁹ intulit bellū: Sed grauiter multis p̄lijs vexatus: & amoris ipatiēs quo Cleopatrā ardebat a patria refugit. Phraates insolētior ea victoria redditus a populo in exiliū pellit: nec multopost tēpore Scytharū auxilio in regnū restituit. Nulli⁹ est enim tāta nequitia quæ nō inueniat adiutores si quid auferre vtilitatis posse videtur. Substituerāt interim parthi Tyridatēm qui audito Scytharū aduētu: cū magna amicorū manu ad Octauianū in Hispaniā belligerantē cōfugit: obsidē Cæsari Phraatis filiū ferens: quē negligētius custoditū rapuerat: pariturū se omni tēpore Romanis affirmās si ad recuperādum regnū adiuuaret Phraates: & ipse legatos ad Cæsarē mittit seruum suū Tyridatē: & filium remitti postulat: Cæsar his cognitis: neq; contra Tyridatē se Parthis dixit: neq; aduersus Parthos Tyridati auxilia daturū. Phraati tamē filiū sine p̄cio remisit: & Tyridati quoad manere apud Romanos vellet opulētum sumptū p̄beri iussit. Sed finito hispaniēsi bello cū in Syriam ad cōponendū oriētis statū veniſſet: metū Phraati incussit: ne bellū Parthiæ inferret: Itaq; tota in Parthia captiui siue ex Crassiano: siue ex Antonij exercitu recollecti: signaq; cū his militaria Augusto remissa. Sed & filij nepotesq; Phraatis obsides Augusto dati: plusq; Cæsar magnitudine nois sui fecit: quā armis alius imperator facere potuisset. Misit tamen Augustus anteq̄ morereꝰ aduersus Parthos rebus nouis studentes Germanicū Drusi filiū Calligulę patrem: qui anno quarto Tyberij Cæsaris de illis clarū triūphū egit. Sub Nerone Parthi Armeniā substulerunt: & Romanas legiōes sub iugū misęre: ægreq; Syria retēta est. M. Antonio & Aurelio cōmodo imperium tenētibus Vologesus rex Parthorū graui eruptione facta nō Armeniā modo: sed Capadociā/ Syriāq; vastauit. Antonius tamē per duces suos eū repressit/ ac Seleuciā Assyriæ vrbē super Idaspē fluuiū sitam/ & multa hoim millia in deditionē accępit: & cū fratre de victoria Parthica magnifice triūphauit. Traianus qui vsq; ad Indos imperiū protulit: Parthos pluribus bellis vicit: eisq; nō modo australia regna sed Armeniā quoq; abstulit. Sub Adriano Cæsare: qui Traianū secut⁹ est: iterū res Parthicæ auctæ sūt: & Euphrates vtriusq; iperij limes fact⁹: cōtenderūt cū Seuero Cæsare Parthi:

Tyridates.

Cęsar Phraati filiū sine precio remisit.

Germāic⁹ Drusi filius de Parthis triūphauit

Vologesus M. Anto. Aurelius cōmodus.

Seuer⁹ ipe.

& ab eo superati sunt. Aurelius Bassianus cognomẽto Caracalla inter Edissam & Cãnas cõmisso cũ Parthis p̃lio interfectus est. Helius Lãpridius nõ in prælio: sed cũ ex p̃lio recessisset ad requisita naturæ insidijs eũ a Macrino p̃fecto occisum dicit. Deiceps id oriẽtale imperiũ: nũc Parthicũ: nũc Persicũ appellatũ reperimus: q̃uis ipsi Persicũ Macedones finem imposuerũt. Sed scriptores nõ tam gentẽ: quę iperaret quam locũ cui iperabat intuiti sunt: Ideoq; Persarũ reges pro Parthicis accepẽrũt. Aurelius Alexãder Xerxẽ regẽ Persarũ maximo p̃lio superauit. Gordianꝰ Parthis bellũ intulit qui iam moliebant erũpere. fœliciterq; prælijs ingẽtibus eos afflixit: rediẽs autẽ nõ longe a Romanis finibus interfectus est: Fraude Philippi qui post eũ imperauit. Valerianꝰ qui septimo & vigesimo loco post Augustum imperio p̃fuit: a Sapore rege Persarũ captus / luminibus orbatus ignominiose in Persarũ seruitute cõsenuit. Id officij apud eos sortitꝰ: vt Sapore equũ ascendẽte incuruatus regẽ non manu sed dorso leuaret. Sub Galieno Parthi Mesopotamia Syriaq; potiti sunt: Sed Odenatus his recuperatis vsq; ad Thesiphõtem penetrauit. Carus Narbonensis secundus & trigesimus ab Augusto Persas prælio vicit: Senẽ & Thesiphontẽ notissimas vrbeis cæpit/ & cum castra super Tygrim flumẽ haberent: nõ armis hostiũ: sed ictu fulminis interijt. Maximianus aduersus Narseũ Persarum regem inter Gallinicũ & Carras cõgressus superatus est: fugitq; ad Dioclitianũ in Mesopotamiã: a quo turpiter receptus: & admodũ repræhẽsus instauratis viribus iterũ cum Narseo Ormisadæ: & Saporis auo i Armenia maiore pugnauit. Victorq; pulso Narseo castra eius diripuit: vxores: sorores/ & liberos cœpit: & cum ingenti p̃da ad Dioclitianum redijt. Constantius magni Constantini filius a Persis multa & grauia damna perpessus est: videbatur tamẽ superaturus in fine nisi ad ciuile bellum cõtra Iulianũ redire cõpulsus esset. Iulianus rerum potitus Parthis intulit bellum: opida aliquot & castella eorũ in deditionem accepit: & vi expugnauit. Assyriam populatus est: castra apud Thesiphõtem statiua aliquãdiu habuit: redienſq; victor dum se incõsultius prælijs inferit hostili manu interfectus est: sicut Eutropius refert: qui eius expeditioni interfuit. Nõnulli diuinitus interemptũ asseruut: qui ex Christiano ad gentilitatẽ redijsset propter quod mox: vt vulneratum se intellexit dixisse fertur VICISTI GALILEE. sic enim apostata per irrisionẽ appellabat CHRISTVM. Iouinianus duobus prælijs victus pacẽ cum Sapore

Aurelius Bassianus Caracalla a Parthis interfectꝰ.

Macrinus.

Aurelius Alexãder.

Gordianꝰ.

Philippus impe.

Valerianus Sapor rex.

Att. Romani iperatoris miserã captiuitatẽ

Galienus.

Odenatus.

Carus Narbonẽsis impe. Ro. ictꝰ fulmine periit.

Maximianus.

Diocletianus.

Narseus. vel Narseo

Constantius impe.

Iulianꝰ ipe. apostata.

Vicisti Galilee.

Iouinianus impe.

Parthorũ rege neceſſariã: ſed ignobilẽ fecit abbreuiatis ipe-
rij finib⁹:& parte ſuperiore Meſopotamiæ tradita. Quod an
te eum annis trecẽtis & duobus de viginti:ex quo Romanũ
Iuſtinianus imperiũ cõditũ erat:nuſq̃ acciderat. Iuſtinian⁹ Parthos bel-
impe. la mouẽteis p ſuos duces plurib⁹ p̃lijs ſuperauit. Poſtea apd
Belliſari⁹. Euphratẽ eius exercitus victus eſt:Sed p Belliſariũ reſarcita
Zeliorbes. ſunt dãna/& fœdus cũ Parthis initũ. Zeliorbes Hũnorũ rex
intra Scythiã manentiũ cũ viginti millib⁹ aduerſus Iuſtinia-
Coſdroas. num Coſdroã adiutur⁹ aduenit: Sed ſuſpect⁹ ab eo habitus
Focas ipe. multis vulnerib⁹ cõfoſſus interfect⁹ eſt. Sub Foca iperatore
Coſdroas Meſopotamiã occupauit: & paulopoſt Paleſtinam
cum Hieroſolyma:& nonaginta millia Chriſtianorum iterfe-
Heraclius cit:partẽq̃ crucis dñicæ ſecũ aſportauit. Heraclio imperiũ te
impe. nẽte:& deinde in Aegyptũ arma vertit:Alexãdriãq̃ occupa-
uit:ne morat⁹ Aphricã ingreſſus eſt/& Carthagine capta ipe
rio potitus eſt Lybię. Heraclius pacẽ ab eo petijt:etiã cũ de-
decore imperij: neq̃ ipetrauit a ſuperbiẽte rege. Itaq̃ dux in
eum oĩa bella fortunæ cõmittẽs: ille ex Azoto Syriæ fugit in
Perſidẽ:Relictis ducib⁹ qui Romanoꝝ ipetũ morarenť. He-
raclius flexo ad ſiniſtram itinere:& ſuperato mõte Tauro in
Sabbarus. Perſidẽ trãſiuit:vicitq̃ Sabbarũ & Saym duob⁹ p̃lijs: & ter-
Says. tio Razatenẽ aliũ ducẽ ſuperatũ interfecit:& vigintiſeptẽ mi
Razatenes litaria ſigna interceꝑit. Coſdroas Medarſem filiũ regni con-
Medarſes. ſortẽ appellauit:Syrochio p̃terito:qui natu erat maior: pro-
Syrochis pter quod captus ab eo cũ Medarſe:& vxorib⁹ in carcerẽ cõ-
patrẽ & fra iectus eſt:atq̃ deinde cũ filio necatus. Syrochis Heraclio vi-
trẽ iterfecit ctori captiuos reddit:& CRVCEM DOMINI & inſup mu-
Crux dñi nera dedit. Hoc tẽpore Maumethes pſeudo ꝑpheta exort⁹
noſtri He- eſt:qui Arabes ad defectionẽ cõpulit CRVX DOMINI Hie
raclio a Sy roſolymã reportata eſt. Heraclius nõ multo poſt in hæreſim
roche data lapſus per deſidiã languẽs: Saracenorũ vires tũ primũ naſcẽ
Maume- tes propagari:& creſcere ſinit:qui ſub falſa lege Maumethis
thes. iperiũ erexęre. Arabes enĩ cũ Parthos in ſuã perfidiã trahe-
re nõ poſſent verbis:armis eos agitauęre. Deceſſerat primo
regni ſui ãno Syrochis:eiq̃ filius ſucceſſerat Adheſer/cui pa-
Ormiſda. riter infra annũ defuncto Ormiſda ſuffect⁹ eſt: quem Arabes
p̃lio ſuperatũ interfecęre/eiuſq̃ iperiũ obtinuęre. Arabes au
tẽ tãtis victorijs aucti: nã & Romanorũ arma lõge ꝑpulerãt
Antiochia occupata: & in Aphricã manus iniecerãt trãſmiſ-
Sarraceni. ſa Aegypto Sarracenorũ nomen aſſumpſere:atq̃ ita & Par-
thi:& Perſæ:& Arabes:& Aegyptij:& multæ aliæ gentes in
Sarracenicũ nomẽ tranſiẽre. Neq̃ poſtea nomẽ Parthicũ au-
ditũ eſt:quaſi magnũ vſq̃ ad tẽpora noſtra anno circiter de-

cimo priusq̃ nasceremur. Thamerlanes genere Parthus gregari⁹ miles: adeo inter suos vi mētis & corporis agilitate excelluit: vt breui multaꝝ gentium dux fieret: Quib⁹ Parthorū īperio potitus Scythas Hyberos Albanos Persas Mœdosq; sibi subegit: Mesopotamiā inuasit atq; Armeniā: trāsitoq; Euphrate cū quadringētis millib⁹ equitū sexcētis millib⁹ peditū oēm Asiā quā minorē appellam⁹ obtriuit. Regē oīm potētissimū Pazaitē Turcorum dñm cum pari equitū numero & magnis peditum copijs fineis suos tutātem: apud Armenos p̄lio superatū ducētis millib⁹ hoīm interfectis viuū cæpit: caueaq; in modū ferę inclusum per oēm Asiā circūtulit egregiū & admirādum humanarū rerū spectaculū. Castra eius in vrbis modū ordinata fuęre: statuto cuiq; arti loco: atq; in parteis suas distributis exercitijs: vt oīa in prōptu essent: ad vitę vsum necessaria. summa semp rerū copia inueniebat̄: cū nullus esset latrocinijs locus: tutoq; oīa cōportarētur: nulla vnq̃ seditio: nullus tumult⁹ inter milites fuit: aduersam fortunam nunq̃ expertus est. A Thanai flumine vsq; ad Aegyptū vniuersam Asiā percurrēs: Smyrnas/Antiochiā/Sebastiā/Tripolim/Damascū/multasq; validissimas vrbeis vi cæpit: diripuit: atq; incēdit. Soldanū Aegypti bello superatū vltra Pelusium repulit: Aegyptū ingredi parantē vastæ solitudines & deserta loca auerterūt virū belli artibus insignem: ad ea maxime obeūda prōptū: quæ ardua & dura cæteris videbant̄. Damasco capta cum arcis antiquę expugnatio difficilior videretur: Constructa e regione altera: quæ antiquā altitudine superaret vi cæpit: q̃uis multa suoꝝ cæde. ¶ De Capha & eius tyrāco euersore/& eiusdē cū ī bellū exiret vario vestitu. C. XXXI.

Thamerlanes.

Pazaites ducētis hominū millibus amissis a Thamerlane cauea est īclusus.

Damascus

CApha vrbs est Genuensiū colonia in Thaurica Cherōneso nō procul a Bosforo Cymerico: hāc cū Thamerlanes inuadere statuisset: Scythas negociatores p̄misit: q̄ p̄ciosissimas aīaliū pelleis miori quā cōsueuęr̄t p̄cio venūdarēt. Sciēs auꝝ abscōdi posse: pelleis subfodi nō posse: moxq; bello indicto admotis vrbi machinis expugnata vi atq; armis ciuitate: & auro & pellib⁹ potit⁹ est. In obsidiōib⁹ vrbiū: prima die albo tētorio vtebatur: secūda rubeo: tertia nigro: qui sese dabāt in albo sedēti salutē cōsequebant̄. Rubeus color moriendū patrib⁹ familiaꝝ indicabat: niger ciuitatis excidium & oīa in cinerē cōuertēda. Fama est populosæ cuiusdā ciuitatis: q̄ prima die deditionē neglexisset: pueros puellasq; omneis in candida veste ramos oliuæ p̄ferenteis exiuisse: vt pricipis iram placarēt: illū omneis ab equitatu cōculcari atq;

Capha. Attē. Thamerlanis caliditatē.

Qualib⁹ et quot in bello tētorijs vtebatur. Vide hoīs crudelitatē

cõteri iussisse:& vrbẽ captã incẽdi. Interrogatũ aliqñ ab homie Genuẽsi qui ei familiaris esset:cur tãta crudelitate vteretur: cõ motum ac veluti furentẽ distorta facie:ac spirantibus ignẽ oculis respõdisse. Tu me hominẽ eẽ arbitraris? falleris:IRA DEI EGO SVM ET ORBIS VASTITAS. Caueto ne post hac michi occurras:nisi velis iterrogationis tuæ penas dare. Abijt Genuensis:neq; vlterius oculis tyrãni obiectus est. Ferebant q̃ Thamerlanẽ viderunt eũ Hãnibali fuisse similẽ: secundũ ea q̃ de Pœno scribunt:nichil eius animo seuerius:nichil magis q̃ latrocinia vindicasse:vt ipse vnus esset:qui latrocinari ipune posset. Quærebat tanq̃ virtutis opus quib⁹ cũ bellũ gereret. Deletis regibus ac tyrannis permultis: vastatis pluribus prouincijs onustũ de victarũ gentiũ spolijs exercitũ in patriã reduxit/& ciuitatẽ Marchantẽ condidit:quã varij generis captiuis repleuit:& hostiũ spolijs exornauit. Quod si aliqd excellẽs ingeniũ eius acta reperissent:inter clarissima ducũ gesta legerent: vita functus:duos filios reliquit regni successores:qui discordia laborantes effecerunt:ne Parthorũ imperiũ rursus posset emergere. Thomas Apostolus euãgelium CHRISTI ad Parthos detulit:per quẽ Mædi/ Perse/ Hyrcani/& Bactriani nostræ fidei sacramẽta receperunt. Corp⁹ eius alij in India:alij in Mesopotamia sepultum asserunt.

Ira dei ego sũ/& orbis vastitas.

Marchãtis.

Thomas Apius.

¶ De Mœdia magna & parua/& earũ situ. Cap. XXXII.

Mœdia.

MOedia vulgati nois terra post Parthiã ad occidentẽ occurrit/quæ(sicut Ptolomeo placet)a septẽtrione Hyrcano mari terminatur:ab occasu maiori Armeniæ & Assyriæ parte:a meridie perside : ab oriente Hyrcania ac Parthia quæ montib⁹ excludit. Hyrcaniã Charidas disterminat fluui⁹. inter Persidẽ/ac Mœdiã Parcoatras excurrit mons: Assyriam Choatras excludit. Armeniam Caspia iuga:& Cãbisus amnis Zagrus & Orontes altissimi montes interiora Mœdiæ pcurrunt. Ex Oronte Straton oritur in Hyrcanũ defluens pelagus ex Zagro Amardes in idẽ mare decurrẽs. Eleucus quoq; fluuius ex Australi parte Zagri descendẽs Mœdiæ magnã partẽ irrigat:& Parcoatrã scindẽs montẽ per latissimas terras in Persicum defluit sinũ. Cyrrus amnis Choatra monte dimissus inter Cambisem & Amardẽ in Caspiũ labitur mare. Regiones quatuor memorãtur apud Mœdos. Propatena quæ occidentalis est:& ad septẽtrionẽ vergit inter mare Caspiũ:& Zagrũ montem:ad quam Magarsi/Mardi Marundæ Cadurchi & Caduſſj pertinere videntur. Elimeis quæ ad septẽtrionẽ vergens oriẽtem respicit:& Tapuros ac Tribuces populos Daritis magna

Zagrus.
Orontes.
Straton.fl.
Amardes fl
Eleucus.fl.
Cyrrus.

Propatena

Elimeis.
Daritis.

in conualle iacet: hinc Parcoathia inde Oronte clausa. Syromedia regio tota montana est: & ad orientē vergit cōiuncta Parthię & Ragianę regioni: Parcoathię montis insidet iuga: & ad meridiē respiciens superminet Persidi ac Parethacinæ regioni: quā nōnulli Mediæ tradiderūt opida supra quinquaginta memorant: quorum noia referre plus tedij quā vtilitatis habet: tantū est quod Ptolomęus nobis de Media tradit. Strabo dicit Mediā multū & olim potētem regionē in medio Tauro sitam esse: qui circa hæc loca multifidus & cōualleis magnas cōpræhēdit. Mędiam in duas parteis diuiserūt: quarum alteram maiorē vocauęre: alteram Antropatiā maioris metropolis/Ebatana fuęre magna ciuitas: & imperij Mædia caput qua & Parthi postea vsi sūt. Nam reges ibi æstatē agebant cum sit frigida: hyemē vero Seleutiæ quę secus Tigrim est prope Babylonē Atropacia ab Atropato duce noiata est: qui obstitit ne ea Macedonibus subigeretur: vt maioris Mędię pars is postea rex declaratus regionē hanc a Mædia sequestrauit. cuius successores regnū cōtinuantes: cum Armeniorū regib⁹ affinitatē contraxęre: deinde cū Syris: & postremo cum Parthis. Atropacia Armenię & Macianę ad oriētem sita est: Mędię vero maiori ad occidentē vtrinq; ad aquilonē habitātibus circa Hircani maris recessum: & Matranā ab Austro iacet. Araxis fluuius Armeniā & Atropaciā disterminat a Zeumate quod est iuxta Euphratē quousq; i Atropaciā peruenīat octo millia stadiorū esse ferunt. Maior Mædia ab oriēte Parthia terminat: & Cosseorū montibus & Parescitacinis qui etiā montani sunt & latrones ac Persis continui. Sed hos Ptolomęus Mędię ad Austrum opponit a septētrione Cadusijs: & ab alijs supra Hircanū mare habitātibus: qui a Ptolomęo inter Mædos collocantur/& vt Patrocles ait ad quinq; millia stadiorū oræ montanæ circa Caspiū occupant mare: loca tenuia & aspera incolētes: ab austro Apollomatidæ quā Sitacinā veteres appellarūt: & monte Zagro apud quē Massabatica est quę ad Mædiā pertinet: Quidā ad Helimeā dixęrunt pertinere. Ptolomeus q̄is Sitacinā regionē & Apolloniatem quātum ad Mædiā meridionalē facit: nō nihil tamen occidentis illis attribuit: & Zagrum montē per Mædiā assurgere: Mædiā ostendit ab occidēte Atropacijs/ & Armeniorū quibusdā Mædiā coucluditur. In Atropacia lacus est nomīe Spantha in quo sales nascunt & cōgelascūt: eius regionis loca opulēta sunt p̄ter septētrionalia quę montana aspera sunt & frigida. Apollonides ait ex ea regione equitū decē millia:

Antropatia.

Mœdiæ pars altera.

Atropatus

Araxis.

Mædia maior.

Atropacia/ & apud eā lacus.

Spantha.

peditū quadradinta millia ad bellū cogi posse. Multa eis cū Parthis & Armenijs prelia fuerūt: tenuerūtq; dignitatē suā si quid amiserūt forti manu recuperātes. Amicitiā cum Parthis:& cū Romanis q̄siuere. Regia eorū æstiualis Gaza fuit in campo sita & Vera castellū munitissimū: quod Antonius in Parthica expeditiōe obsedit. Id ab Araxe stadijs abest duobus millibus & quadringētis:vt Adelphius refert:qui Antonio familiaris fuit:& illius in Parthos expeditionē cōscripsit: in qua non affuit modo verum etiam præfuit.

Gaza opidū ab Antonio obsessum.

Vera op.

¶ De Mædia magna & solo equis pascēdis apto / ex hac vescos equos genus habere:de herbæ/ quæ Mædica vocatur/ equorum nutritura habundantia. Cap. XXXIII.

Mædia magna.

MEdia magna ex parte alta & frigida cuiusmodi sūt mōtes Batanis imminentes: & qui apud Ragas & Caspias parteis cōsurgunt: & oēs deniq; septētrionales partes vsq; in Matianā & Armeniā huiusmodi sunt. Regio vero quę sub Caspijs portis: & in humili & in cōcauo solo iacet opulēta est:& oia fert p̄ter oleam:q̄ & si ibi nascat arida tñ & sicca est. Mędia sicut Armenia eximie pascēdis equis apta est:Vnde pratū quoddā ē qđ Hippobotō vocat p qđ iter faciūt:qui ex Persíde & Babylone in Caspias portas ꝓficiscunt. In eo pasci dicunt equarū quinquaginta millia. Regiū id armentū est. Vescos equos quib⁹ reges vtebant optimos ac magnos: alij hinc gen⁹ habere:alij ex Armenia dixerunt:quib⁹ ꝓpria forma quędā fuit quēadmodū Parthicis præ Grecis cęteris; qui apud nos sunt. Herba q̄ p̄cipue nutrit equos eo quod ibi abundet ꝓprię Mędica vocat. Lōgitudo ac latitudo Mediæ pene par:maxima eius lōgitudo ea videt:q̄ est a Zagri trāsitu qui vocat Medica porta p Sigrianā ad Caspias portas stadiorū quatuor milliū supra centū. Tota Mædia inter quartū & quintū clima cōtinetur. Paralellus qui p Rhodū est australia eius attingit scdm Ptolomęi descriptionē. Paralellus qui p Hellespontū septētrionalia circa Hircanū mare percurrēs distissimā fuisse Mædorū terrā sicut Virgili⁹ ait: ex tributo licet intuerī:quod Persis pēdebant: duplo enī maius fuit eo quod a Cappadocibus exigebat:quos asserit Strabo p̄ter argentū mille & quingētos equos:mulos duo millia:& ouiū quinquaginta millia pēdisse:quotānis grecas vrbeis in Mędia:Macedones condidere Laodiceā Apamiā & Rhagā:q̄ apud Rhagas est & prius Aropus noiata fuit. Parthi Arsaciā ędificarūt: quę australior est:quā Caspiæ portæ quingētis ferę stadijs:vt Apollodorus Adriamittinus ait Ebatā Mędiæ caput. Plini⁹

Hippobotum pratū.

Mædica herba.

Laodicea.

Apamia & Raga quæ & Aropus noiata est a quib⁹ cōditæ.

Arsacia.

Ebata.

a Seleuco rege conditã dicit a portis Caspijs per viginti mil- Marciana.
lia passuum distantẽ: Idem Marcianã regionẽ quã Strabo vi-
detur a Media seiungere: inter Medos collocare videt apri-
catis inclytę: quę sola ī eo tractu vitifera sit: vndiq; mõtib⁹
inclusam amænis: ambitu stadiorũ mille quingẽtorum pene
inaccesso ob incõmodũ arenosæ solitudinis: quę per centum
viginti millia passuũ vndiq; versum circũfusa est: cuius amœ-
nitatem Alexander magnus vsq; adeo miratus est: vt ibi pri-
mam condiderit Alexandriam: quã mox a Barbatis excisam: Alexãdria
Antiochus Seleuci filius reformauit: & de nuncupatione suæ prima.
domus dixit Seleuciam: cuius vrbis circuitus in stadia septua Seleucia.
gintaquinq; diffunditur Margus fluui⁹ eam interluit. In hãc
Orodes Romanos Crassiana clade captos deduxit nostri im- Orodes.
perij magnum dedecus. Iulius Solinus Tygrim fluuium in Tygris.
Armenia regione caput attollere dicit in loco edito: ex luci-
do conspicuoq; fonte: nec ab exordio statim totum esse pri-
mo pigre fluere non cum suo nomine: At cum fines Mædo-
rum inuectus sit Tygrim statim vocari. Ita enim Mædos sa-
gittam nominare. Aretusam lacum influere grauia pondera Aretusa la-
sustinentem: cuius pisces nunq; se alueo Tygridis immisceãt: cus & eius
sicut nec amici stagnum attingant Aretusæ per quod dissimi- natura.
li colore volucri meet cursu: Mox Tauro resistẽte in ꝓfundũ
mergatur: quẽ subter labens in altero eius latere emicet vul-
uas: & purgamenta plurima secum trahẽs: idẽtidem absc̃oda
tur: & Adiabenos Arabasq; ꝓterfluens Mesopotamiã ample
ctitur: & amnẽ nobilissimũ Hidaspem accipiens: Euphratem
quoq; defert in sinum Persicũ. Sed Ptolomęus nihil ad Mæ-
diam pertinere Tygrim demonstrat: q̃uis in Armenia fonteis
habere fatetur. Apud Cordicam montẽ multi inter Mædos Cordica. M
latrocinij exercuere sicut Caduſi montani & Amardi & Ta-
pirdi & Circitij: & huiusmodi plures. Nam Zagrus & Nipha
tes mõtes has gẽteis sparsas habuere: q̃uis Circitij & Amar-
di in persida & Armenia essent eodem nomine appellati: &
eandem formam seruantes. Caduſi peditum multitudine nõ Caduſi po.
multum ab Acianis superabantur: iaculatores optimi existẽ- Cossei po.
tes. Cossei olim aduersus Susios & Babylonios Helimeorũ
socij sagittariorũ tredecim millia exibuere. Nearchus tradi-
dit quatuor fuisse gẽteis: quę illis in regionib⁹ latrocinij exer
cebant. Mardos qui Persis erãt finitimi: Vxios & Helimeos:
qui Persis ac Susijs iminebãt: & Cosseos qui Mædis: atq; om
nes tributum regibus pẽdisse: Cosseos tamen cum rex æsta-
te Herbatanis peracta Babilonẽ descẽderet: dona accępisse:

quorũ audaciã Alexander cõtuderit: hyeme eos adortus. Sed Ptolomęus Mardos & Helimeos boreales facit Hyrcano marivicinos/& iter Mœdos connumerat. De portis Caſpijs multa memoria eſt. Nemo tamẽ ſatis explicat vbi terrarũ exiſtãt. Quidã Amazonas portis Caſpijs egreſſas ad Alexandrũ veniſſe in Hyrcaniã pdidere. Sed ille Caucaſiæ fuęrunt per quas tranſitus eſt ex Hyberia in Scythiã. Neronis quoq; principis cõminatio ad Caſpias portas (vt inquit Plinius) ad eũ tranſitũ reſpiciebat: qui per Hyberiã ducit in Sarmatas. Verum mons Taurus tribus in locis interruptus quaſi portis quibuſdã pertranſitur in Armenia/in Cilicia/& in Mœdia: ſed ille tantũmodo Caſpiæ portæ appellanť: quæ apud Mœdos exiſtunt: quẽadmodum ex Ptolomęo/Plinio/& Strabone licet intellęgere: ac per has tranſitus eſt ex Babylone ac Perſide ad mare Caſpium: & hinc fortaſſe Caſpiæ dictæ ſunt: & quod aliquæ gẽtes vicinis inſidẽt montibus appellatæ Caſpiæ. Iuga vęro Caſpia procul hinc abſunt: & ad Armenios vlterioreſq; populos pertinent. Portæ autẽ Caſpiæ: vt Iulius Solinus tradit Plinĩ ſecutus/pandunť itinere manu facto: millibus octo paſſuũ longo. Nam latitudo vix eſt plauſtro permeabilis in his anguſtijs: & illud difficile quod præciſorũ laterũ ſaxa liquentibus inde ſalis venis exundãt: præterea octo & viginti millia paſſuum tractus omnis quoquo inde pergitur humus arida nullis puteis aut fõtibus ſine præſidio ſitit/eum ſerpẽtes vndiq; gentiũ cõuenæ a vęrno ſtatim die illuc confluũt: ita periculi ac difficultatis concordia ad Caſpias portas accedere nõ niſi hyeme conceditur.

Portæ Caſpiæ.

Quãta portis Caſpijs lõgitudo & latitudo ſit

¶ De mœdorũ in venerẽ ꝓfuſione/de vxorum pluralitate/& Medea quæ hic regnauit. Cap. XXXIIII.

HEc de ſitu Mœdiæ dicenda reperimus: mores gentis diuerſi: montanorũ ingenia ferociora ſunt: qui cãpos habitant mitiorẽ agunt vitã: illi regẽ elígere conſueuęrunt: q fortiſſimus eſſet: vt qui pręda & latrocinio viuerent: iſti ſapientiam genuſq; ſequebãť: Magna ex parte Armenis ſimiles: oẽs in venerẽ profuſi: rębus multas habere vxores mos fuit: nec pauciores q̃ ſeptẽ mulieres quoq; pulchrũ ſibi exiſtimarunt/vt viris nuberẽt cõpluribus: paucioribus q̃ quinq; calamitoſũ putauęre. Equitandi & ſagittandi magnũ his ſtudiũ: a quibus & ſtola reperta eſt: & cultus/& ornatus/& religioſa a ſubditis in rębes ſalutatio: & tyara & cytharis: & pileus/& manicatæ tunicæ: quibus poſtea Perſæ vſi ſunt: qui ſubactis Mœdis in eorum mores tranſiuęre. nã qui propemodũ nudi videbantur: leuiſſimis indutiveſtibus muliebria geſtare: & velamentis contegi

Mœdorũ mores.

passi sunt. Medeam quæ ibi regnauit ferunt eam prius vestem cõmonstrasse: quæ cum pro rege exiret: faciẽ suam occultabat. Medea.

Mœdi a Mędio dicti sunt: Aegei regis Atheniẽsiũ & Medeæ filio. Scribit enim Trogus Pompeius Iasonem cũ victa Colchide domũ rediisset: rursum a Peliæ filijs Thessalia pulsum cum ingenti multitudine comite Medea vxore quã repudiatam migratione exilij rursum receperat: & Mędo priuigno Colchos repetisse: socerumq; regno pulsum restituisse: magna bella cum finitimis gessisse: captasq; ciuitates partim regno soceri adiũxisse: partim populis quos secũ aduexerat assignasse: primũq; humanorum post Herculẽ: & Liberũ patrẽ qui reges oriẽtis fuisse tradunt: eã cœli plagã domuisse. que ad septẽtrionẽ & orientem vergit. Post eius mortem Mędũ priuignũ virtutis eius ęmulum in honorem matris Mœdeã vrbẽ condidisse: regnũq; ex nomine suo Mędorum constituisse: sub cuius maiestate orientis imperium fuerit: Paruere tamen Mœdi Assyriorum regibus vsq; ad Sardanapallum. Sed Arabaces Mœdis præpositꝰ ignauum regem aspernatus: Mœdis ad defectionem persuasis victo Sardanapallo imperium ad Mœdos transtulit: quod sub Astyage in magno culmine fuit: Cũ iam per trecentos & quinquaginta durasset annos: Cyrrus ex filia nepos Astyagis Mœdorum extinxit imperium: & ad Persas detulit victo Astyage: quem regno Mœdiæ priuatum maxime gẽti Hyrcanorũ præposuit: non tam victorem quam nepotem agens. Post Persas Mœdi Macedonibus paruere: deinde Parthis: quãuis pars eorum Romanam amicitiam secuta sit: & aliquando victricia Romanorum signa Mœdiam pertrãsiuerint. Tamerlanes his imperauit: hodie sub magno Cane degere credũtur: Cuius imperium quãuis latissimum esse traditur: Nostratibus tamen inacessum/pene incognitum est.

Mœdi vnde sic dicti. Iason. Mędus. Mœdia vrbs. Arabaces victo Sardanapallo/imperium ad Mœdos trãstulit. Cyrrꝰ Mœdorũ extinxit imperium & ad Persas detulit.

## ¶ De Armenia/q; Tigris in ea nascatur. Cap. XXXV.

ARmenia maior post Mœdiã ad occidentem occurrit. Ea quantum ex Ptolomęo licet intellegere a septentrione Colchidẽ habet: Hyberiam & Albaniam ab occasu magnum Euphratis cursum/qui Cappadociam minorem Armeniam & Syriam Comagenem relinquit a dextris: & versus Euxinum Moschios monteis ab oriente partẽ Hyrcani maris: ac Mœdiam qua montes assurgunt Caspij: a meridie Mesopotamiam atq; Assyriã montes i Armenia memorant. Moschici/ qui supra partem Ponti ad Cappadociam se efferũt Pariades in quo fonteis habent Euphrates & Araxes. Antitaurus qui ab Euphrate scissus: & Mœdiam percurrens Armeniam poitre- Armenia maior.

mo albus appellatur. Cordica ex quo Tygris oritur: & in palu dem Toſpitis defertur. Taurus ac Niphates qui Meſopotami am atq; Aſſyriam ab Armenijs diſterminãt. Caſpij qui vergũt ad Mœdos: & Caucaſij qui ſeptẽtrionalia Hyberiã verſus Al-
Cyrrus.fl. baniamq; concludunt/flumina quatuor nominantur. Cyrrus q̃ monte ortus Caucaſo: a ſiniſtris Hyberiã Albaniãq; dimittẽs:
Araxes.fl. Armeniã a dextris in Hyrcanum defertur pelagus. Araxes ex Pariade(vt diximus)cadens diu ad ortum excurrit: deinde ad ſeptẽtrionẽ flectitur: & longum iter emenſus in duos diuiditur amneis: alter borealem tenens viam in Cyrrum cadit: alter ad
Euphrates orientem verſus mare Caſpium petit. Euphrates eodem mon te dimiſſus ad Moſchicos vſq; mõteis: & Cappadocũ limitem in occidentẽ excurrit: ibi verſus ad auſtrũ non paruum iter effi-
Melas. cit: & Antitaurũ offendẽs apud Armeniã minorẽ eum interſe-cat: pergenſq; recta in meridiem Melan in ſe fluuiũ accipit ex Arga monte cadentẽ. Deinde Taurũ attingit quod ſciſſo Syriam a dextra: Meſopotamiã a ſiniſtra cadens in Arabiam vſq; deſertam prolabitur: multum in meridiẽ prouectus. Deinde i orientem ac ſeptentrionem vergens/Babyloniam Meſopota-miamq; diſterminat/rurſuſq; auroram petens non procul a Se leucia in meridiem flectitur: peractoq; non paruo curſu apud Apamiam denuo in orientem currens miſcetur Tygri: & cum
Tygris de quo paulo ante. eo in auſtrum flexus Perſicum ingreditur ſinum. Tygris quoq; in Armenia naſcitur ex monte Cordica: de quo alio loco dictũ eſt ſecundum Iulij Solini conſcriptionem. Nos (ſi deus dabit) alio loco ſecundum Ptolomæum de ipſo dicemus: & paulo in-
Armeniorũ regiones. ferius ſecundum Strabonem. Regiones Armeniorum nomen habent prope Moſchicos monteis. Cotharena inter Cyrrũ & Araxem. Thotena vltra pariadem montem verſus Boreã. Sacapena apud Euphratem qua vergit in Cappadociam Baſili-ſene: & iuxta eam orientem verſus Obordma: apud Antitaurũ in Boreali parte Sophena: & illi contigua Aſtannetis ad ortũ inter Album & Niphatem montem. Cagrandanena & Chorea circa Chordicam montem. Gordena & Toſpitis circa paludẽ eiuſdem nominis: & demum Anzitena inter Taurum & Anti-taurum: non procul ab Euphrate paludes tres inueniunt. quæ magnæ exiſtunt. Toſpitis quã Tygris ingreditur. Arſiſſa quæ non procul a Caſpijs montibus inuenitur: & limitis Araxi flu-uio proxima opida q̃plura referuntur: verum ſine dignitate a Ptolomæo qui tantum nomina ponit. Paralelli qui per Byzan-tium & Helleſpõtum feruntur: mẽdiam quodammodo Arme-niam interſecant. Quæ nunq̃ auſtralior eſt paralello qui per

Rhodum deducitur: neq; illum attingit a quarto clímate in sextum vergens: quod minime ascendit: Tãtum est quod nobis de Armenia Ptolomęus insinuat. Profusior & suauior Strabo est: quem referre haudquaquã pigebit: secundum quem Armenia nusquã extra Taurũ ad Austrum porrigitur. Sicut nec Mœdia australes Armeniæ partes Taurum obijciunt: qui eam ab omni regione dirimit: quæ inter Tygrim est atq; Euphratem: Mesopotamia dicta.

¶ De Armeniæ mõtibus variis/q; arca Noe in montib⁹ Armeniæ hæserit & quanta niue hi sint obruti. Cap. XXXVI.

ORientales maiori Mœdiæ: & Atropaciæ sunt contiguæ. Septẽtrionales montes sunt Paracoathiæ Caspio mari imminẽtes. Item Albani & Hyberes & Caucasus qui gẽteis has circuit: & Armeniæ & Moschicis & Colchicis montibus coniungitur: vsq; ad eos qui Tybarni appellantur. Ab occasu sunt gentes hæ atq; Pariadra & Cidissa vsq; in Armeniam minorem & fluuialem Euphratis regionem: quæ Armeniam a Cappadocia dirimit: & Comagena montana fere sed aspera est Armenia paucis exceptis Mœdiam versus: ac propterea cum diluuium desedit. Arcam Noe in montibus Armeniæ terræ primum hæsisse sacra tradit historia. Taurus mons ab vltériore Comagenorum & Mœdianorum regione incipiens in Armeniam erigitur. Masius quoq; ex Mesopotamia & austro Armeniam irrumpit: inter quem & Antitaurũ est Sophina rẽgio cuius regia est Carcaciocerta. Antitaurus autẽ ab Euphrate Tauroq; initium sumẽs: ad orientaleis Armeniæ parteis desinit: cui ad alteram partem Acilesina est: inter Taurum & Euphratis Mesopotamiam sita priusquã is ad austrum deflectat. Masio orientem versus iuxta Gorgodilenam Niphates mons imminet: dehinc Abus quem Ptolomęus Album appellare vídetur. Ex quo Euphrates & Araxes fluunt. Deinde Nibarus vsq; in Mœdiam extenditur. Multi montes & multi colles sunt in Armenia: in quibus non facile vitis nascitur. Multæ etiam conualles: aliæ modicæ/aliæ opulentæ quemadmodum campus araxinus per quẽ Araxes fluit. est & Sacasena regio quã existimo Sacapenam vocari a Ptolomęo: Albaniæ & Cyrro flumini finitima. Deinde Gorgarena fructibus ac domestícis arboribus affluens: & his quæ semper virent. Fert etiam oleam. Faunena quoq; Armeniæ pars est: & Orchisena quæ equis abundat. Corzena & Cambisena quæ septentrionales & valde niuales sunt Caucasis montib⁹ & Hyberiæ & Colchídi cõtiguæ. Vbi iter agẽtes in sũmis montiũ cacuminibus niue

Arca Noe.
Taurus.
Masius.
Carcacíocerta.
Antitaurus
Abus.
Sacasena.
Gorgarena
Faunena.
Orchisena.
Corzena.
Cãbisena.

Attẽ. pulcherrimũ remediũ.

obrui dicunt: quę ibi plurima cadit: ob quã rem baculos secũ ferunt: quos in ſummã niuẽ dilapſi reſpirãdi gratia exerunt/ & vt eo ſigno auxiliũ a trãſeũtib⁹ cõſequant: quapropter ſæpe effoſſi ſeruant. In niue glebas quaſdã cõcauas cõgelaſcere ꝓdidẽrunt: aquã optimã tanq̃ in tunica continentes.

Aqua in niue.

¶ Qui fluuij ſint in Armenia/ & de Arſino lacu/ aqua quæ in illo propter celeritatem in permiſta feruet: de equorũ apud eos bonitate. Cap. XXXVII.

MVlti amnes ſunt in Armenia: Sed clariſſimi Phaſis & Lycus in mare Ponticũ exeũtes. In Caſpiũ Cyrrus & Araxes emittũt. In rubrũ mare Euphrates & Tygris. Araxes ex mõte Abo deſcẽdẽs ad orientẽ illat⁹ vſq; in Atropaciã ad occaſum ſeptẽtrionemq; deflectit: & primo Azara ꝑterlabit: deinde Artaxata Armeniæ vrbes: poſtea per Araxinũ cãpũ i mare Caſpiũ emittit Euphrates a boreali Tauri parte qua Abus vocat. exoriẽs primo p Armeniã fluit occidẽtẽ verſus. Deinde ad auſtrũ flexus inter Armenios & Cappadocas Taurũ recidit: egreſſus vero cũ ꝓpe Syriã puenerit ad hyemales ort⁹ reuertit vſq; ad Babyloné: & ad Tygrim Meſopotamiã efficit: & ambo in Perſicũ ſinũ finiũt. Arſin⁹ lacus eſt in Armenia quẽ etiã Toarim vocãt: Nitroſus vnde veſtes dilacerat: ac rũpit: & ꝓpterea eius aqua nõ bibit. per hũc lacum Tygris fertur: & a mõtana regione iuxta Niphatẽ ruẽs ꝓpter celeritatẽ vndã impermiſtã ſeruat: vnde & nomẽ habet. Nam Mœdi (vt ante diximus) ſagittã Tygrim vocãt. Lacus hic varios piſceis fert: in interiore lacus receſſu flumen in voraginẽ quãdam incidens longo ſpatio ſubter terrã delatũ iuxta Calonetim exoritur: inde iam ad Opam & Semiramidis murũ deferꝝ/ a dextris Gordicos & totã Meſopotamiam relinquẽs ecõtrario Euphrates a ſiniſtra eandem regionem habet. Cum vero inter ſe iam appropinquarit: ac Meſopotamiã fecerint: alter per vrbem Seleuciam fertur Perſicum ſinum verſus: alter per ipſam Babylonem. Mãtianis lacus qui Ceruleanus interpretatur in Armenia magnum nomen habet: & poſt Meotim maximus creditur: Qui vſq; in Atropaciam ꝓgreditur: & ſalis habet fonteis. Armeniæ claræ vrbes habitæ ſunt: Artaxata: quam Hannibal Artaxiæ regi condidit: & Araxata: ambę propter Araxem: araxata iuxta fineis Atropatiæ. Artaxata apud Araxinũ cãpum bene habitata: & regionis eius caput iacens in flexu quodam qui peninſulã facit: pro muro flumen opponens ꝓter Hiſtinum: quem vallo & foſſa diuiſum habuit: nec procul ab vrbe caſtella quædam

Arſinus lacus.

Toaris.

Mantianis lac⁹ qui & Cerulean⁹.

Artaxata.

Araxata.

munitissima fuerũt: Barbisa & Olana vbi Tygranis & Artabassi thesauri custodiebant: regionis latitudinẽ Theophanes Schœnorũ centũ esse tradidit: longitudinẽ duplã: quadragenũ stadiorum Schœnũ faciẽs: in quo veritatẽ transgredi videtur. Est tamẽ veritati proximũ ponere longitudinẽ ab illo dictã: latitudinem dimidiũ vel paulo plus: effodiebãt & auri metalla apd Armenios in Sispiretide regione apud Cãbala: ad quæ Alexãder Memnonẽ cum militibus misit. Fuerũt & alia metalla eius scilicet quæ Opandix dicitur: quã armeniũ colorem vocãt: Cal the virgultis persimilẽ vt fœniculũ est: nec minus Armenia pascendis equis apta est quã Mœdia. Vnde Nisei eq quib⁹ Persarum reges vtebant: hinc fuisse credunt: & Armeniæ præfectus quotannis regi Persarũ viginti millia pullorũ i phœbeis sacris mittebat. Artabazus Antonio præter alios equos Cataphractorum instructorũ sex millia ostẽdit: qñ in Mœdiã cũ illo simil irrupit: quorũ equorũ non Mœdi solũ: & Armenij studiosi fuere: sed etiã Albani. nã et illi Cataphractis vtebant. Opulentos fuisse Armenos hinc documentũ sumit: qd cũ Pompeius Tygrani pri Artabazi sex millia talẽtorũ argẽti scripsisset: mox Romanorũ copijs viritim distribuit: militi qnq; genas dragmas/centurioni millenas: singulis pfectis, pvinciæ: & chiliarchis talẽtũ.

Barbisa. Olana. Schœnus ẽ mẽsura terræ qnquagẽta stadia cõtinẽs. græce dicitur σχοινος ου. ο. Opandix. Armenia pascendis equis apta.

¶ Quomodo aucta sit Armenia/ & a qb⁹/ quomodoue hi Thanaidem quandã deã coluerint/ & quis eorũ sit vestiẽdi et equitandi modus. Cap. XXXVIII.

TRadunt Armeniã cũ prius parua esset ab Artaxia & Zariadra auctã qui magni Antiochi iperatores fuere: quo superato: alter Sophinæ & Acisenæ & Odomantidi: & quibusdam alijs locis: alter regioni quæ circa Artaxata est iperantes multũ coaluere: & vicinis loca plurima abstulerũt. Mœdis Caspianã & Pharnitẽ: & Basoropedã Hyberibus circũmontanam Peadri regionem: & Corzenam & Gogare: nã trãs Cyrum Calibum gentibus: & Mosinoicis Parenitam & Xerxenã quæ Armeniæ minori conterminæ vel eius partes sũt. Cathaonibus Adissenam: & regionem quæ circa Antitaurum est. Syris vero Thamonitã adeo vt cuncti lingua vtantur eadem. Armeniorum mores non multum a Mœdis alieni fuerunt: & circa religionẽ quidam Armeni Mœdiq; Persarum ritum sequæbantur. Coluerunt tamen Armenij Thanaidem quandã deã precipuo & singulari cultu: eiq; plurima templa ędificarunt: tũ in Acilesina: tũ in alijs locis: dedicabantq; illi non solum seruos ac seruas: verũ etiã nobilissimorũ hominũ filias quibus lex fuit vt diu apud deã prostitutæ nuptui darentur: nec erat qui tali-

Armeniorũ mores. Thanais Dea. Apud Deã

virgines pstitutæ nu ptui dabãt.

bus renueret cõfugari. Armeniacã vestẽ id est lõgas tunicas ex Thessalia sumptã putant. Equitãdi quoq; studiũ tã Armenis q̃ Mœdis Thessalicũ esse. Armenius ex Armeniæ Thessaliæ vrbe

Armenius dux.

quæ inter feras iacet: & Lariſſam iuxta Beida vnus ex numero ducũ Iasonis recollecta multitudine: quæ amisso Iasone rege

Thessalis & Armenis lõ ga vestis.

passim vagabatur: Armeniam occupauit: eiq; nomen & mores dedit: ob quã rẽ maxime circa vestitum Armenij Thessalos secuti sunt: qui longas vesteis gestauerunt: cum inter oẽis Græcos valde borcales essent/ & frigida incolerent loca.

¶ De Sarapatis/ Artaxia/ & Zariadra/ & de bellis varijs in Armenia factis. Cap. XXXIX.

Sarapatæ.

DIcuntur etiã Thraces quidã Sarapate appellati idẽ decapitatores vltra Armeniã habitasse ꝑpe Guramos ac Mœdos montani homines: brachati indociles & immanes. Post vetustiores illos Armeni successores Persæ Armeniã inuaserunt. Postea Macedones qui Syriã Mœdiamq; habuere. Postremus Orontes & Hidarni genere vnus ex septẽ Persis. Postea ab iperatoribus magni Antiochi qui cũ Romanis bellũ gessit. Artaxia & Zariadra: quorum pauloante meminimus in duas parteis diuisa est. Hi eni permittẽte rege imperauerunt: quo superato Romanos adorti ac reges appellati: magnũ sibi-

Tigranes.

ipsis nomẽ fecere: ẽ genere Artaxiæ fuit Tigranes: is qui eam habuit: quæ ꝑprie Armenia est appellata. Ea Mædis Albanis & Hiberibus contigua erat vsq; in Colchidẽ & Cappadociam:

Arthanes. Sophinus.

quæ iuxta Euxinum est. Ex Zariadra fuit Arthanes Sophinꝰ qui australeis parteis habuit: eas maxime quæ vergunt ad occidentem. Hic a Tigrane deletus est: qui q̃q̃ rerũ omniũ potitus: varia tamẽ fortuna vsus est. Nã in initio apud Parthos obses fuit. deinde septuaginta Armeniæ vallibus in pretiũ datis reuersus est. Auctus vero ea loca recepit: & Parthorũ regione vastata Perinthũ & loca circũ Arbela Atropatinũ quoq; & Gordicum regulos: & cum his reliquã Mesopotamiã subegit. Præterea Syriam & Phœniciam vi cœpit. Euphratẽ transgressus

Tigranocerta.

elatusq; animo penes Hyberiã vrbem ẽdificauit: quã Tigranocerta appellauit: iter Hyberiã & Euphratis pontẽ prope Zeugma mediam hoibus duodeci Græcarũ vrbiũ a se euersarũ in

Lucullus.

ea congregatis. Sed Lucullus qui aduersus Mithridatẽ bellũ gessit continuo subsecutus habitatoribus in sedes suas dimissis opus quod adhuc erat iperfectũ facto impetu demolitus est: atq; in paruũ vicũ redegit: Tigrane ex Syria ac Phœnicia pulso victus in Ponto a Lucullo: Mithridates desperatione rerũ

Mythridates.

suarũ coactus ad Tigranem Armeniæ regẽ confugerat: Lucul-

lus in Armenia profectus Mithridatem & Tigranem: & ingẽteis vtriusq; regis copias pluribus prælijs fudit. Sed ne summam victoriæ imponeret: seditio militum impedimento fuit. Cn. Pompeius ei suffectus Pharnacem Parthorũ regem aduersus Tigranem armauit. Tigranemq; filium aduersus patrẽ bellum gerere suasit: Ipse Mithridatem nocturno prælio aggressus: victum ac profligatum in Bosforum profugere compulit. Moxq; Tigranem in deditionem accepit: & adepta Syria Phœnice ac Cilitia in Armenia regnare permisit. Artabazus autem Tigranis filius: quam diu mansit in amicitia populi Romani: tam diu fortunatus fuit. Postea vero q̃ Antonium in Parthico bello hostibus prodidit perfidiæ pœnas dedit. Expeditionem enim Antonij in Mœdiam non loci natura grauẽ reddidit: sed viarum dux Artabazus rex Armeniorum quem ille sibi insidiantem consilij participem fecit: ac bellicæ sententiæ compotem. Ingressus Mœdiam Antonius cum legionibꝰ peditum decem & octo & sexdecim millibus equitum bellum intulit Parthis: & cum duabus legionibus amissis nulla re prospere cedente retro rediret: insequentibus Parthis ab Artabazo per deuia & aspera loca deductus: multa incommoda perpessus est: quamuis & desiderium Cleopatræ maioris incommodi causa fuerit. Nolẽs enim in Armenia hyemare octo millia hominum tempestatibus amisit. At cognita (quamuis sero) Artabazi fraude eum cœpit: vinctumq; duxit Alexandriam: & contumeliose per vrbem circũlatum: postremo in carcere necari iussit: regnumq; Armeniæ filio suo ex Cleopatra nato cõcessit: Mithridates tamen alius ex genere. Tigranis Armeniam obtinuit: Quem Cæsar Augustus captum vinctũq; Romã deduxit: eius Pharasmenes Hyberorum rex regnante Claudio nunciauit Parthos qui Armeniã occupauerant inter se discordes esse: magnisq; bellis iplicitos facile posse Armenia detrudi: si Mithridates eo mitteretur. Annuit Claudius Mithridates in orientem profectus Armeniam occupat vi militis Romani fuso qui præliũ committere ausus erat Demonacte præfecto paululũ cunctationis attulit rex minoris Armeniæ Chotis: sed illo literis Cæsaris cohercito cuncta in Mithridatem fluxere: atrociorem quam nouo regno conduceret. Bardanes qui Gottharze expulso Parthorum imperio potitus erat: Armeniã recuperare aggressus a Iulio Marso Syriæ legato bellũ minitante cohibitus est. Nec diu post inter Armenios & Hyberos bellum exortũ est. Quod etiã Parthos ac Romanos inuoluit. Pharasmenes vt diximus Hyberis imperabat: frater eius

CN. Pom.

Artabazus

M. Antoni⁹

Cæsar aug.

Demonactes.

Bardanes.

Radamisc⁹ Mithridates Armenijs p̄sidio Romanoꝝ. Radamiscus Pharasmenis filius simulata aduersus patrem discordia tanq̄ nouercæ odijs impar peregre ad patruū primoresq; Armeniorum ad res nouas illicit. Deinde spe recōciliationis ad patrē reuertitur: paratasq; insidias aperit. Pharasmenes bellū Mithridati indicit: causas cōfingens quod sibi aduersus regē Albanorum & Romanos noluerit opem ferre: copiasq; filio tradit: qui subita irruptione Mythridatē cāpis exutum in castellum Gorgoneas cōpellit militibus & loco tutū. Cælius Pollio militibus præerat: & cū eo centurio Casperius viri Romani: oppugnat̄ frustra castellū: sed auaritia p̄fecti spem hosti facit. Centurio resistit: tēpusq; paciscit̄: vt ad p̄sidem Syrię quadratum res referat̄. Pollio ipatiēs milites corrupit: vt pacem flagitent. Cōpulsus Mithridates diem locūq; fœderi accipit: Ibi mox cathenę & cōpedes ei inijciunt̄. Pharasmenes cui regni cupido fratre potior: ac filia fuit nō ferro aut veneno: sed multa grauiq; veste opertos & humi ꝓiectos: Mythridatē ac vxorem necari iussit: filij quoq; trucidati sunt: quia parentum cædib⁹ illachrimauerāt: atq; ita perfidus rex neq; fratri: neq; filiæ: neq; nepotibus pepercit. Quadrat⁹ qui Syriæ præerat mittit ad Pharasmenē: iubetq; a finibus Armenijs filium abstrahere. Iulius pelignius ignaui animi ac ridiculo corporis iuxta despiciendus Cappadociæ ꝓcurator erat Claudio per quā familiaris: his cōtractis auxilijs ꝓuincialium: tanq̄ recuperaturus Armeniā dum socios magis q̄ hosteis p̄datur: abscessu suorū & incursantibus Barbaris p̄sidij egens: ad Radamiscum venit: donisq; eius euictus vltro regiū insigne sumere cohortat̄: sumētiq; adest auctor & satelles Eluidius priscus legatus cū legione montē Taurum trāsgressus redire in Syriam iubet̄. Vologesus Parthorū rex materna origine ex pellice græca natus fratrē suū Tyridatē in Armeniā deducit: Pulsisq; sine acie Hyberis Artaxata & Tygranocerta Armenioꝝ vrbeis occupat: fratriq; tradit. Sed hyeme superueniēte parū prouisus cōmeatibus: & tabe exorta ex Armenia recedit: Radamiscus reuertit̄ truculētior q̄ antea: qui dum vastare agros pergit: & multa crudelitate vtitur: subiectorū cōspiratione in periculū adductus: pernicitae equorū cum cōiuge simul militāte saluat̄: quæ grauida primā vtcūq; fugā: & metū hostilem mariti charitate tolerauit. Post festinatione cōtinua vbi quatitur vterus: & viscera vibrant̄: orat vt morte honesta contumelijs captiuitatis eximat̄. Radamiscus amplecti/ alleuare/ adhortari: modo virtutē admirans: modo terrore æger ne qs

Gorgoneas.
Cæli⁹ Pollio.
Casperius.
Pharasmenes neq; fratri/ neq; filiæ/ neq; nepotibus pepercit.
Iulius Pelignius.
Eluidius Priscus.
Vologesus
Radamisc⁹

relicta potiretur. Postremo violētia amoris & facinorū nō ru
dis distringit Acinacem vulneratāq; ad ripam Araxis trahit
fluminiq; tradit: ne corpus etiā auferret ipse p̄ceps per Hybe
ros ad patriū regnū peruadit. Interim Zenobiam id mulieri Zenobia.
nomen placida illuuie spirantē: ac vitę manifestam aduertęre
pastores: & dignitate formæ: haud degenerē reputātes obli-
gant vulnus: agrestia medicamina adhibētur cognitoq; no-
mine & casu in vrbē Artaxatā ferūt: inde publica cura dedu-
cta ad Tyridatem comiterq; excepta cultu regio habita est.
Nero qui claudio successit cognitis q̄ in Armenia gesta erāt:
legiones oriētis iuuentute supplet: & prope Armeniā colloca
ri iubet. Mittit Corbulo qui partē exercit⁹ ab Humidio qua- Corbulo.
drato suscipiēs reb⁹ afflictis cōsulat: exorit in tpe æmulus Vo
logeso fili⁹ Bardanis abscedūt Armenia Parthi tanq̄ differ-
rent bellū: tradunt obsides nobilissimi ex familia Arsacidaꝝ
& prior solitaq; reuerētia in Romanū populū a Vologeso in-
nouat: gloriā facti Quadrat⁹ in se trahit: cui⁹ cēturio obsides
accępit Corbulo sibi vēdicat: quia nō prius cōuersus rex ob-
sides dederit q̄ ipse dux bello delect⁹ spes eius ad metā mu-
tauerit/ sed nō diu postea bellū resumit. Cū vologesus Tyri-
datē fratrē in Armenię regno solidare vellet: Corbulo dignū
duceret parta a Lucullo: & Pōpeio recipere Armenij dubia
fide vtraq; arma iuitabāt situ terraꝝ similitudine morū Par-
this ꝓpiores cōnubijsq; pmisti: ac libertate ignota illuc ma-
gis ad seruitium inclinantes. Tyridates ope Vologesi fratris
adiut⁹ Armeniā infensat: vbi Romanis fidos esse arbitratur.
Corbulo p̄sidiū ipartit opp̄ssis & regē Antiochū ꝓximas si-
bi p̄fecturas petere monet. Pharasmenes interfecto filio Ra-
damisco quasi ꝓditore suo quo fidē in Romanos testaret ve-
tus aduersus Armenios odiū Pōpeius exercebat. Tyridates
spe delusus: per oratores querit: cur datis obsidib⁹ Armenia
pellat. Corbulo suadet ad Neronē mittat: regnūq; petat: tra
ctatur de colloquio: neq; cōuenit. Interea Corbulo opidū vo
landū vi capit: Et trucidatis puberib⁹ militi diripiendū cōce-
dit. Artaxatā caput gētis Armeniæ cuius Męnia vt ante dixi- Corbulo
mus Araxis abluit vltro se dedētibus opidanis / cū sine vali- Artaxatā
do p̄sidio retineri nō posset igne deleuit: ac solo ęquauit. Bar solo æqua-
baros ad spelūcas cōfugienteis fumo & igne cōsumpsit. Mar uit.
dos suo more latrociniꝭ Armeniā infestātes imissis Hyberis
vastauit: hostilēq; audaciā externo sanguine vltus est. Tigra Coronā au
nocerta petens aureā coronam a ciuibus oblatā accępit: da- reā a ciuib⁹
taq; populo pace p̄sidiū quod ferox iuuentus clauserat/ nō oblatā ac-
cepit.

paruo certamine expugnauit. Hircanoꝝ legatos qui ad prin
cipē Romanū ſocietate cōtra Parthos oratū ierāt: regrediē=
tes ne trāſgreſſi Euphratē hoſtiū cuſtodijs circūuenirent/da
to p̄ſidio ad litora maris Rubri deduxit. Vnde vitatis Partho
rū finib⁹ primas ſedeis remeauere. Tyridatē p Mædos extre
ma Armenię intrantē abire ꝓcul:& ſpecie belli amittere co=
ęgit. Interea Tigranes ex nobilitate Cappadocū regis Ar=
chelai nepos q diu Romę obſes & vſq; ad ſeruilē patientiā di
miſſus fuerat ad cappeſſendū Armeniæ regnū a Nerone de=
lectus cū p̄ſidio Romanoꝝ militū Euphrate trāſmiſſo Arme
nia potit: rebuſq; ſecūde cedētib⁹ Adiabenos cōterminā na=
Monabaz⁹ tionē vaſtat. Monabazus quē penes Adiabenoꝝ regimē erat
auxiliū a Parthis petit. Tyridates quoq; Armenia pulſus ne
deſeraꝝ erat vologeſus: & Adiabeno & fratri auxilia decer=
nit. Moneſemq; aduerſus Tigranē ducē declarat: qui & ſi in
famā ſui p̄iret: nō tn̄ incautū Tigranē offendit: cui Corbulo q
iam Syriā acceperat morte Hinnidij legati vacuā duas legio
Tigranes nes auxilio miſerat: reliquas ꝓripa Euphratis locauerat. Ti
obſidetur. granes igitur in Tigranocerta ſeſe recępit copia defenſoꝝ: &
Nicepha= magnitudine mœniū valida quoꝝ partē Nicepharius amnis
rius amnis haud ſpernēda latitudine ābit ibiq; obſeſſus eſt. Corbulo Ca
ſperiū centurionē ad Vologeſum mittit: q obſidionē ſoluī iu
beat: reperiꝝ rex apud Niſibim opidū ſeptē & trigita millib⁹
paſſuū a Tigranocerta diſtās: q acceptis Corbulonis mādā=
tis miſſurū ſe ad iperatorē Romanū legatos dicit ſup Arme
nia petēda / & firmāda pace: & nihilomin⁹ Moneſem Tigra=
nocertā dimittere iubet. Scripſerat pauloante Corbulo vt ꝓ=
Ceſennius prius dux ad res Armenię mitteret. Nero Ceſenniū Petū cū
Petus. q̄tuor legionib⁹: & Galatharū Cappadocūq; auxilijs eo trāſ
miſit: legatis Parthoꝝ abſq; ſpe vlla remiſſis. Reuocauerat
p̄ſidia ex Tigranocerta Corbulo: & Parthi vrbē iuaſerāt. Pe
tus trāſmiſſo Tauro in Armeniā gloriabūdus exercitū duxit.
Petus ma= Captiſq; quibuſdā caſtellis gloriæ ac p̄dę nō parum nactus
gnifica de erat: ſi aut gloriā cū modo aut p̄dam cū cura habuiſſet. Sed
ſeipſo Cæ= corrupto qui capt⁹ erat cōmeatu: & inſtāte iā hyeme reduxit
ſari ſcripſit exercitū. Magnifica de ſe ipſo Cæſari ſcribens quaſi iā bellū
cōfeciſſet. Parthi interea in Syriā irrūpere conati a Corbulo=
ne cū Euphratis trāſitu ꝓhiberent in Armeniā verterūt. Ne=
ſciūq; Petū atq; iprouiſum magno & infenſo agmine iuadūt.
Petus quaſi p̄dio certatur⁹ obuiā ꝓcedit: deinde amiſſo cētu
rione & paucis militibus quos viſendis hoſtiū copijs p̄miſe=
rat trepidus remeauit. Tria millia peditū ꝓximo Tauri iugo

iponẽs: quo trãsitũ regis arceret. Alares quoq; Pãnonios robur equitat⁹ in parte cãpi locauit cõiugem: & filiũ in castello cui Arsamasota nomẽ erat data in p̃sidium cohorte abdidit. Sed vologesus nihil mutato cõsilio/vi ac minis alares exterruit: legionarios obtriuit: ip̃mq; Petũ obsedit: qui cognito periculo missis ad Corbulonẽ p̃cibus auxiliũ petijt: sed minime expectauit. Nã dũ Corbulo per Comagenã & Cappadociã in Armeniã ducit ad colloquiũ cũ Vologese veniẽs p̃sente Monabazo Adiabeno ita cõuenit: vt liberatis obsidiõe legionibus: ois miles finib⁹ Armenioꝝ decederet: Castellaq; & cõmeat⁹ Parthis traderent: fieretq; copia Vologeso mittẽdi ad Neronẽ legatos. Petus vna die quadraginta milliũ spacium emẽsus delertis sautijs ad ripã Euphratis: Corbulonẽ obuiũ habuit: Pauca inter se locuti sunt: Corbulo irritũ laborẽ quẽstus est potuisse Parthos deleri si expectat⁹ fuisset. Pet⁹ integra vtriq; cũcta respõdit cõmitterẽt aquilas: & victi iuaderẽt Armeniã abscessu Vologesi infirmatã. Corbulo nõ ea ip̃eratoris mãdata dicere: incertũq; esse an Syriã Parthi repeterẽt: eo quod reuersus est Petus qui Cappadociã hybernauit. Vologesus Corbuloni mãdat castella trans Euphratẽ facta detrahat: amnẽq; vt olim medium reddat. ille Armeniã diuersis p̃sidijs vacuã fieri expostulat. Vterq; paret iter hęc legati Vologesi Romã veniũt: Armeniã petẽtes: cui⁹ possessionẽ dij potẽtię populoꝝ arbitri Parthis tradidissent offerẽtes Tyridatẽ accipiẽdo diademati in vrbẽ venturũ. Nero vt intellexit vacuã Romano milite Armeniã: & Parthos petere qđ habebãt bellũ maluit: reuocatoq; cũ ignominia Peto Corbuloni eam potestatẽ dedit quã olim. Cn. Põpeio bellũ pyrrathicũ gestu ro traditã ferũt. Corbulo cõgregato magno exercitu Euphratẽ trãsmittere parat. Tyridates: & Vologesus legatos ad eũ de pace mittũt: nec Corbulo supbe respõdet: tẽpusq; tractãdo trahit. Interim Magistanas Armenios qui primi a Romanis defecerãt suis sedibus pellit: Castella eoꝝ excidit. Plana edita validos atq; inualidos pari metu cõplet: Vologesus inducias petit. Tyridates locũ diẽq; colloquio poscit tẽpus p̃pinquũ: locus in quo nuper obsessę cũ Peto legiones erant: vbi ad colloquium vẽtum est: viso Corbulone rex prior equo desilit: nec cunctatus Corbulo: sed pedes vterq; dexteras misçuere: Romanus laudat iuuenẽ quia omissis p̃cipitibus consilijs salutaria capesseret: ille de nobilitate generis multa p̃fatus: deniq; iturũ se Romam dicit laturumq; nouum Cæsari decus non aduersis Parthorũ rebus supplicẽ Arsatidẽ. Tum

Petus cum ignominia reuocatus.

Magistanę Armenij.

Tiridatis & Corbulonis colloquium.

placuit Tyridatē ponere apud effigiem Cæsaris insigne regi-
um: nec resumere nisi manu Neronis. Paucis ide diebus inter-
iectis magna vtrinq; spe inde eques cōpositas per turmas: &
insignibus patriis. hinc agmina legionū stetere: fulgētib⁹ aqui-
lis signisq; & simulachris deū in modū templi. In medio tribu
nal sedem currulē: & sedes effigiē Neronis sustinebat. Ad quā
progressus Tyridates cæsis ex more victimis: sublatum capiti
diadema imagini subiecit magnis apud cunctos animorū mo-
tibus quos augebat insita adhuc oculis Romanorū cædes aut
obsidio. At nunc versus casus iterū Tyridatē ostentui gentibus
quasi captiuū dedit: atq; in hunc modū q̄is Armeniā Parthi
possiderent: Romanis tamen auspicijs iperabant.

¶ Quo modo Armeni Christiani sint effecti & Tiridates gen-
tis illius Rex sit ad baptismū cōuersus. Cap. XL.

IN tēporibus autē religiosi principis Constantini: Armeni
Christiani effecti sunt. Aiunt eni Tyridatē tunc gentis illi-
us regē ex quodā mirabili signo circa domū suā diuinitus
ostenso CHRISTI baptismū suscepisse: qui simul oēis suæ di-
tioni subiectos vna preceptione iussit: vt similiter deo colla sū-
mitterent. Ex quo factū est: vt ad finitimas quoq; gēteis Chri-
stianum dogma transiuerit: & multitudine dilatatū sit: quorū
cōmercio etiā per se rudimenta fidei suscepērunt: sicut postea
suo loco dicetur. ¶ Cherōnesus deinceps scribēda est magna il
la: & illustris Armeniæ maiori continua: & ad Hellespontū vsq;
porrecta: quā pleriq; Asiā vocauere: non illā cui in orbis terræ
diuortio tertiā dedimus partē. Sed minorē ac proprtā: & in ea
compræhensā quāuis angustioribus inclusa limitibus tertio lo
co proxima ponitur.

¶ Quanta sit longitudo/quantaue latitudo Asiæ minoris.
Cap. XLI.

MArcus Agrippa vt est apud Plinīū minorē Asiā in duas
pteis diuisit: vnā iclusit ab oriente Phrygia: ac Lycaonia
ab occidente: Aegeo mari Aegyptio a meridie a septē-
trione Paphlagonia cuius longitudinē quadringētis & septua-
ginta millibus passuū patere voluit latitudinē trecentis & vigi
ti: alterā terminauit ab oriente Armenia minore: ab occidente
Phrygia Lycaonia ac Pāphilia: a septētrione prouincia Pon-
tica: a meridie Pāphilio mari longā quingētis septuagintaq̄nq;
millib⁹ passuū: latā trecētis vigitiq̄nq; millib⁹. Quo iudice nusq̄
Asia Euxinū attingit: Modo Paphlagonibus: modo Pōticis gē
tibus septētrionē obsidentibus: nonnulli Asiā inter Euxinum:
& Taurum conclusere ab Hellesponto. Aegeoq; mari ad Ha-

lim vsq; fluuiũ:& Cappadociæ limites extensã vniuersas i medio genteis complexã:quibus Crœsus iperauit. Quem Herodotus gentiũ dominiũ appellat:quæ cis Halim existũt. Alij lõge minorẽ propriã Asiã tradidere:præcipue Ptolomęus. Cheronnesum vero Triquetrã pleriq; dixerunt tanq̃ minima extimatio eius lateris facienda sit per quod ducitur Isthmus: qui tamen nusq̃ tria millia stadiorũ cõplectitur:quãuis Plinius ducenta millia passuũ ei attribuerit. Arthemidorũ forsitan secutꝰ qui mille & quingenta stadia ponit:Verũ Isthmi lineã:alij a Sinopensi ora:alij ab Amisensy in Cilicũ pelagus:& Isicum sinũ producũt:quæ descriptio magnã Cappadociæ partem extra Cheronnesũ collocat. Nobis melior Ptolomei sentẽtia visa est qui Cherõnesi huius Isthmũ paulo vltra Trapezuntẽ incipiẽs per Moschichos monteis ad Euphratẽ ꝓducit:ac fluuiũ ipsum per Antitaurũ & occurrẽteis minoris:ac maioris Armeniæ: cãpos ad Amanũ vsq; recte fluentẽ sequit donec Syriã attingat. Exin lineã in occidentẽ per eiusdẽ Amani montis iuga vsq; ad Isicũ sinũ reflectit:nec nobis quicq̃ obliquatã lineã abiecerit. nã & qui ab Amiso in Isicũ sinũ Isthmũ accipiũt lineam non rectã sequuntur minus qui a Sinopico sinu cui non Isicum sed Pamphilium pelagus ę regione opponitur:& Tracheæ Ciliciæ litus:reliqua Cherõnesi latera mari vndiq; alluuntur aquilonare Põtico ab hostio Bosfori vsq; in Colchidẽ. Australe primo Dorienſi post Liciaco mox Pamphilico:deinde Cylico: & postremo Isico: occidẽtale quoq; multinomiũ euerberat mare. Intra Bizantiũ & Calcedonẽ Bosphorus Thracius appellat vbi latius se pelagus effundit. Propontis est rursus in angustijs Hellespontus exin magis ac magis patẽs Aegeũ pelagus cui succedit Icariũ:& deniq; nõ ꝓcul a Creta Myrthoum multi i quo libet latere sinus:& multæ peninsulæ:sed nobiliores i occiduo. Longitudo lateris aquilonaris octo milliũ stadiorũ est:reliquorum aliquanto minor. Tota Cherõnesus septentrionalior est. Paralello qui per Rhodũ ducitur australior est qui ꝓ Bizãtiũ: Si Paphlagonum & aliorũ quorũdam pleraq; loca exceperis terra magna ex parte ad quintũ pertinet clima propter quod tẽperata est:& frugifera pecori salubris & homini.

Cheronesꝰ. Triquetra. Isthmus. Pli. notatur

Bosforus Thracius. Propontis. Hellespõtꝰ

¶ In quot sit diuisa Cherõnesus. Cap. XLII.

PTolomęus totã Cherõnesum in parteis octo diuisit. In prima Pontũ & Bithiniam locauit:duarũq; ꝓuinciarum apud auctores late memoratarum limites confudit. Secundo loco Asiam circunscripsit:et propriã nominauit Phrygiam et Misiãq; & alias pleraſq; prouincias ãmisces:tertio Ly-

clam: quarto Galatiã: cui & Paphlagoniã: & Lycaoniã & Pisidię partẽ adiecit: quinto Pamphiliam: sexto Cappadociã: septimo minorẽ Armeniã: cuius pteis ita designauit: vt intra Cappadociã haud dubie cõtineri videat. Vltimã oim Ciliciã fęcit: suos cuiq; partí terminos assignãs: quos ꝓut cõmodũ fuerit referemus. Strabo plurimas parteis fęcit: & multas genteis: multasq; nationes cõmemorauit. De quibus suis locis quãtũ necesse fuerit explicabimus. Nobis aptissima totius Cherõnesi triplex partitio videt. Prior & nobilior pars est Asia: quæ ab Hellesponto vsq; ad Halim: & Cappadociã porrigitur: & a monte Tauro ĩ septẽtrionẽ versa Põto ꝓcũbit Euxino. Altera est Cappadocia quæ incipiẽs vbi Asia desinit orietẽ versus ad Euphratem vsq; ꝓcurrit: & ab Euxino Antitaurũ superãs vsq; ad Taurum: & Amanũ montẽ in meridiẽ extendit. Tertia est ois plaga quæ a summis Tauri iugis vsq; ad mare in austrum vergit: hæc rursus trifariã diuiditur. Nã Lycia in hac parte continetur & Cilicia & Pamphylia: similiter & Asiã partimur & Cappadociã. Asiã enĩ ꝓpriã seorsũ ponimus & Bythiniã: & Galatiã: & minori Cappadociæ minorẽ Armeniã: & orã pontica subtrahimus: facillima hæc partitio quæ vel gẽteis respicit vel fluminum: ac montiũ naturaleis terminos. Verũ ręges ac populi quí rerũ potiti sunt: pro sua quiq; libidine atq; iperij magnitudine ꝓuinciarũ limites aut extendęrũt aut coarctarũt: quæ res locorum cognitioni maxime aduersa: scriptores nõ modo obscuros verũ etiã inter se cõtrarios reddidit. Conandũ tamẽ est: vt quæ a maioribus tradita sunt cognoscẽtes q̃tũ fieri potest noua etiã non ignoremus. Magnã igitur Cherõnesum vt ꝓmissũ est conscriptura a Cappadocia sumemus initiũ quæ orietalior est Armeniæ ꝓxima. Exin reliquas parteis prosequemur: nec ĩsulas memoratu dignas omittemus: quæ Asiæ ꝓpinquæ sunt.

Cheronesi. triplex partitio.

## ¶ In quot sit diuisa Cappadocia. Cap. XLIII.

Cappadocia.

CAppadocia mutationes plurimas accępit. Persæ in duas satrapias diuisęre. Macedones ex satrapis regna constituęrunt: & partim Cappadociæ quæ Taurũ versus est ꝓprie Cappadociã nominarũt: Alterã Pontũ Euxino expositã Cappadociæ fines quẽadmodũ Ptolomęo placet occidẽtẽ versus Galathæ occupãt & Pãphiliorũ aliqui ad meridiẽ Cilices p Taurũ montẽ: & Syriorũ qdã & Amanũ vsq; ad Euphratẽ: ad orientẽ Moschici mõtes assurgũt & Armeni occurrunt: Euphratis accolæ septẽtrionem Euxinũ claudit ab Amiso vsq; ad Asporí fluminis hostia. Paria ꝓpemodũ Strabo de limitibus Cappadociæ refert. Macedones & qui post eos in Cappado-

cia regnauere decē præfecturas cōstituerūt. Cæsar & senatus q Archelao vita functo regnū in puinciā redegerunt: vnā addidere: eas noīare nichil suauitatis habet: quaꝫ aliquæ ad minorem Armeniā ptinēt: Aliquæ ad ipsā propriā Cappadociā: cui etiam Isuriæ pars coniūcta est. Sed diximus Cappadociā treis partes habere: has nūc psequi oportet: & primo de minori Armenia dicendū est que orientē respicit. Euphratī & maiori Armeniæ cōtermina. Australe eius latus ad Syriā spectat: & Amanum montem Boreale ad Cidissiæ iugūvsq; ppēdit Pharnaciæ ex Trapezunti vicinum quæ ad occidentem vergunt propria Cappadocia excipit. Armenia minor.

¶ De situ minoris Armeniæ quomodo deum coluit/quāuis in errores nonnunq; lapsi. Cap. XLIIII.

IN Armenia minori sicut Ptolomęo videtur: nō parua pars est Antitauri & Melitina regio: quæ psimilis est Comagenæ. Sola enim ex omni Cappadocia domesticis arboribus tota consita est: & oleū fert: & Monoraticū vinū quod cum græco decertat: hæc inter Cathaoniā & Euphratē iacet. Comagenæ continua & Sophinæ opponit maioris Armeniæ regioni admodū fertili. In hac Strabo ciuitatē nullā esse dixit. Sed castella in mōtibus munita: asseruitq; minorē Armeniā satis fœlicē esse: & sēp a potētioribꝰ occupatā fuisse: quēadmodū Sophinā: occupatores autē interdū cū cæteris Armenijs amicitiā habuisse/Interdū p sese vixisse: qui & Chaldęos & Tybarnos sibi subięcere mōtanos ppl'os q Cidissā incolētes: medij fuerūt iter Pōtū & minorē Armeniā. Mithridates Eupator qnq; & septua gita castella apud eos cōstruxit: & opes suas in illis velut inexpugnabilibꝰ collocauit. Sed manꝰ humana q̄cūq; facit eadem destruit: nec vllū est hoi tutū i terra refugiū. Mithridates in his arcibꝰ tādē a Pōpeio clausꝰ est: & tādiu imoratus donec p obsidionē Bosphoꝛ fugere cogeret. Pōpeiꝰ circa hæc loca i Armenia minori Nicopolim condidit: q̄ postea optime habitata est. Melas fluuius ex Argeo mōte descēdēs p minorē Armeniā in Euphratē exonerat Ptolomęꝰ plurimas ciuitates: & aliquot puincias minoris Armeniæ cōmemorat: q̄rū australiorē Orbisenā dicit Amano mōti ppinquā/& magis septētrionalē Orbalisenā: orę Pōticæ cōtinuā Cathaoniā quoq; minori Armeniæ dedit. Sed nos Strabonē secuti eā Cappadociæ relinqmꝰ succesu tpis. minor Armenia Taurū trāscēdit. Ciliciāq; cōplexa est: cuius Turcæ nr̄a etate sub Caramāno duce iperiū tenent. Armenia tñ mior ppriū ducē habet CHRISTI cultorē. q ad nos anno supiore legatū misit aduersus Turcas suppetias petitū. Mithridates Eupator. Pompeius. Nicopolis. Melas.

Armenij enim post accepta fidei sacramenta nunq̃ CHRISTVM negauęre:q̃uis ꝑcul ab apostolica sede cõstituti in errores aliquos incidęrũt. Gotfrido autẽ & reliquis Christianis ducibus qui Hierosolymã petięrunt magno adiumẽto fuęre cõmeatus ministrãtes:& hostiũ consilia atq; itinera ostẽdẽtes Federicus imperator cognomẽto Barbarossa qui prim⁹ eius nois imperauit traiectis in Asiam copijs minorẽ Armeniã occupauit:gesturusq; res maximas videbat / nisi lauandi gratia perspicuũ amnem ingressus absorptus aquis disparuisset: & vanas hominũ cogitationes ostendisset. ¶Cappadocia quę maior:& ꝑpria dicit ab oriẽti minore Armenia terminat ab occidẽte Lycoania:& parte Gallatiæ a meridie Tauro monte:ex quo boreã versus vsq; ad Comana Ponti: & Amasion⁹ australia ꝑtendit. Apud veteres separati fuerũt a Cappadocibus Cathaones tãq̃ alteri⁹ linguę gen⁹. Ariarates eos Cappadociæ addidit qui primus Cappadocũ rex est appellatus. Illi postea vsq; adeo in Cappadocũ linguam ac mores transiuęre:vt nulla peregrinæ gentis signa remanserint.

Gotfridus Bullio.

Federicus barbarossa dũ lauat in ãne absorptus dispa ruit.

Ariarates prim⁹ Cappadocũ rex

¶De Cathaonia/& de Pyramo fluuio eiusq; alueo. C.XLV

Cathaonia

CAthoania plana est lata & cõcaua: & oia fert ꝑter ea q̃ semp virent. Montes cũ alij tum Amanus a parte Australi: quæ a Tauro Ciliciæ quodãmodo auulsus est:& Antitaurus in cõtraria abruptus eam intercludũt: vt Straboni videtur. Sed Ptolomęus Cathaoniã inter Taurũ & Antitaurũ collocat:vt qui Taurũ nõ ante Amanũ vocat: q̃ Syriã attingat. Strabo etiã in Cilicia Amanũ appellat & Cathaoniæ contra nothũ opponit. In Antitauro qui per Cappadociam ad septẽtrionẽ inclinat:& oriẽtis nõ nihil apprẽhendit. Cõualles profundæ:& angustæ sunt. In his Comana ciuitas fuit:& Bellonæ fanum:& sacrorũ seruorũ:quos numine affla tos putabant/ingens multitudo. Strabo cũ ibi peregrinaret supra sex millia se inuenisse testat viros ac mulieres. Tanta illic hoim turba obsequio dęmonũ mãcipata erat. Cathaones vrbẽ incoluęre:qui & si regi subditi erant:sacerdoti tamẽ parebant:qui & fani & sacrorũ seruorũ magna ex parte dñs habebat:ex ꝑgenie regũ electus:& secũdo loco post regẽ in honore habitus. Sacrorũ genus Orestẽ cum sorore Ephigenia e Scythia Taurica illic attulisse putabãt:quę Dianæ Tauropolæ vocabant creditus est:hic Orestes lugubrẽ comã depo suisse:atq; hinc vrbi nomẽ datũ. Eam Sarus amnis interfluit qui per Tauri cõualles deuolutus ad Cilicũ cãpos: & subiectum pelagus excurrit. Pyramus amnis vt Ptolomęus existi-

Comana ciuitas.

Sarus ãnis

Pyramus amnis mirabilis.

mat in Orbisena prouincia quã minori Armeniæ dedimus ca
put attollit: vt Strabo apud Cathaoniam e media planicie:
qui mox exortus nauigabilis est: nec diu currens memorabi-
lem fossam ingredit: per quã aqua purissima magno spatio
occulte sub terram fertur deinde in summũ exorit tãta vi vt
imergi superne vix hasta possit/ cũ Tauro se adiungit mirum
in modũ contrahitur fluuius: & mira est montis cesura p quã
aquæ ducitur alueus imintes flumini petræ vtrinq; fere vsq;
ad mõtis summa pertẽdẽtes duorũ triũue iugerũ spacio con
cauę sunt solũ quod interiacet totũ saxeũ valde profundũ: &
angustam rupturã in medio habet: vt eam canis ac lepus sa-
liat: & fluminis quidẽ alueus ad labrũ vsq; plenus est/ latitu-
dine aquæ ductus par: qui ꝓpter obliquitatẽ & anguſtias: &
vallis ꝓfunditatẽ tanq̃ tonitru procul exaudit mõtes egres-
sus tantũ limũ in mare deuoluit partim ex Cathaonia: par-
tim ex Cilicię cãpis: vt nõ ab re carmia illa i modũ oraculi fe
rãtur: Tẽpus erit rapidis olim cũ Pyramus vndis: in sacrã ve
niet cõgesto littore Cyprũ. In Sargausina ꝑtura q̃ Lycaoniæ
vicina est opidũ fuit Herpa apud flumẽ Carmalã: quod in Ci
liciam emittit: & Argus munitio alta iuxta Taurũ: & Nora q̃ Nora.
postea Norax⁹ dicta est i qua Eumenes obsessus dũ restitit: Noraxus.
& postea Sisimis thesauros habuit: Is qui Cappadocũ impe
rium adortus est: cuius regia fuit Cadena in modũ vrbis ędi- Cadena.
ficata: & in mõtibus Lycaonię sita. Sauera quoq; olim vicus Sauera.
fuisse dicitur: qui postea magnifice ædificat⁹ regionis metro-
polis extitit in Morimena regione Iouis fanũ celebre fuit/ in Morimena
quo sacrorũ seruorũ fere tria millia habitabãt: qui cũ crede- regio.
rent deo seruire dæmoni famulabant. Sacerdos eius sacrã re
gionẽ habuit admodũ fertilẽ: ex qua ꝓuẽtum annuũ accępit
talentorũ quindecim: & durãte vita sacerdotiũ tenuit quẽad-
modum Comanus secũdus post illum in honore habitus.

¶ De Thianẽsi prætura quot Capadociæ præturæ/ vbi Asiæ
fanum in quod nudas mulieres/ nudos pedib⁹ primores in-
grediuntur. Cap. XLVI.

IN Thianensi ꝑtura Thiana vrbs fuit Tauro subiacẽs qui Thiana
apud Cilicas portus est ad quas montiũ cacumina in Ci- vrbs.
liciam ad Syriã tendẽtia facillima sunt: & oĩbus cõmunia
Ptolomęus Thianã vrbẽ & ꝑturam ab ea dictam ad borea-
leis Antitauri parteis collocauit. hęc vrbs aggeri Simiramidi
subiacuit optime munito/ nõ procul hinc Castabala fuęrunt:
& Cibistra opida mõti propinqua. In castaballis fuit Dianæ Castaballa
Perasiæ fanũ/ in quo sacras mulieres super prunas nudis in- vbi sacræ

mulleres super prunas nudis ingrediebant pedibus.

gredi pedibus illęsas crediderūt tātum p̄stigia dæmonū potuęre. Perasiā idest trāslaticiā iccirco deā dixęre: qa ei⁹ sacra per Orestē e Scythia aduecta: sicut Comana putauęrūt. Regionē iuxta Taurū Eusebiā vocauęre: magna ex parte planā & fertilē inter p̄turas Cappadocię: quas vndecim esse dixim⁹: vnā Cilicā strategiā appellarūt: q̄ vltra Antitaurū versus boreā iacet. In hac mōs est Arge⁹ oim altissim⁹ Asię minoris cētro ꝓximus: cui⁹ cacumina semp niue albicāt: e quib⁹ dicunt qui eo ascēdunt q̄q̄ pauciss̄imi sunt sereno cœlo equor vtrūq; perspici Issicū. s. & Pōticū. Mazacā sub Argeo sitā Cappadoces matrē vrbiū habuęre: q̄ etiā Eusebia nūcupata est & magna Cæsarea. hęc ad ciuitatis habitationē incōmoda fuit: nā & sicca & debilis erat & imunita: sed hoc fortasse de iudustria factū: ne freti mœnibus ciues nimis cōfiderēt: planiciē habitātes: arduis collibus clausam. Circūstātia loco oīno sterilia & inculta erāt: q̄uis cāpestria arenis plena: & petris: & paulo vlterius igne exusta: solūq; per multa stadia incensum: quapropter necessaria ę lōginquo non sine periculo afferebatur.

Perasia ideſt trāſlaticia iccirco deā dixęre: qa ei⁹ ſacra per Oreſtē e Scythia aduecta: ſicut Comana putauęrūt. Regionē iuxta Taurū Euſebiā vocauęre: magna ex parte planā & fertilē inter p̄turas Cappadocię: quas vndecim eſſe dixim⁹: vnā Cilicā ſtrategiā appellarūt: q̄ vltra Antitaurū verſus boreā iacet. In hac mōs eſt Arge⁹ oīm altiſſim⁹ Aſię minoris cētro ꝓximus: cui⁹ cacumina ſemp niue albicāt: e quib⁹ dicunt qui eo aſcēdunt q̄q̄ pauciſſimi ſunt ſereno cœlo equor vtrūq; perſpici Iſſicū. ſ. & Pōticū. Mazacā ſub Argeo ſitā Cappadoces matrē vrbiū habuęre: q̄ etiā Euſebia nūcupata eſt & magna Cæſarea. hęc ad ciuitatis habitationē incōmoda fuit: nā & ſicca & debilis erat & imunita: ſed hoc fortaſſe de iduſtria factū: ne freti mœnibus ciues nimis cōfiderēt: planiciē habitātes: arduis collibus clauſam. Circūſtātia loco oīno ſterilia & inculta erāt: q̄uis cāpeſtria arenis plena: & petris: & paulo vlterius igne exuſta: ſolūq; per multa ſtadia incenſum: quapropter neceſſaria ę lōginquo non ſine periculo afferebatur.

Perasiā ideſt trāſlaticiā iccirco deā dixęre: qa ei⁹ ſacra per Oreſtē e Scythia aduecta: ſicut Comana putauęrūt. Regionē iuxta Taurū Euſebiā vocauęre: magna ex parte planā & fertilē inter p̄turas Cappadocię: quas vndecim eſſe dixim⁹: vnā Cilicā ſtrategiā appellarūt: q̄ vltra Antitaurū verſus boreā iacet. In hac mōs eſt Arge⁹ oīm altiſſim⁹ Aſię minoris cētro ꝓximus: cui⁹ cacumina ſemp niue albicāt: e quib⁹ dicunt qui eo aſcēdunt q̄q̄ pauciſſimi ſunt ſereno cœlo equor vtrūq; perſpici Iſſicū. ſ. & Pōticū. Mazacā ſub Argeo ſitā Cappadoces matrē vrbiū habuęre: q̄ etiā Euſebia nūcupata eſt & magna Cæſarea. hęc ad ciuitatis habitationē incōmoda fuit: nā & ſicca & debilis erat & imunita: ſed hoc fortaſſe de iduſtria factū: ne freti mœnibus ciues nimis cōfiderēt: planiciē habitātes: arduis collibus clauſam. Circūſtātia loco oīno ſterilia & inculta erāt: q̄uis cāpeſtria arenis plena: & petris: & paulo vlterius igne exuſta: ſolūq; per multa ſtadia incenſum: quapropter neceſſaria ę lōginquo non ſine periculo afferebatur.

Diana perasia.

Euſebia regio.

Argeꝰ. M. Mazaca.

Cæſarea magna.

¶ De Argeo/& quō Cappadocia lignis careat & de Argei ſi

NAm cū tota fere Cappadocia lignis careat: Argeꝰ tñ ſyluoſus eſt: ſed loca ſyluæ ſubiecta ignes habēt: & gelidis aquis plena ſunt: nec tñ aut ignis aut aqua in ſummū exit: & ſolū herbidū eſt: & quibuſdā in locis paluſtre: ex quib⁹ per noctē flāmæ cōſurgūt. Locorū gnari caute liganť: reliquis periculū eſt p̄ſertim pecori in obſcuras ignis ſoſſas incidēti. In Mazacea fontes habet mellis loco humillimo: Sed plus dāni affert q̄ emolumēti: cum non aptū habeat exitū: & in lacus ac pecudes diffuſus vrbis aerē æſtate corrūpat: & lapidicinis nō parū noceat alioquin vtiliſſimæ paludes ipſę ſæpe ardęre viſę ſunt. Rex Ariarates vt regioni cōſuleret: anguſtijs quibuſdā obſtructis ad quas Melas exitū in Euphratē habet: ꝓximā planiciē totam lacu diluit: atq; inſulas quaſdā tanq̄ Cycladas cōpręhēdēs ibi per hyemē immorabať. Clauſura vero ad imū rupta aqua ſoluta eſt/ intumefactuſq; Euphrates habitationes ac cōſita multa deleuit: ob quā rem ijs qui dānum paſſi erant trecentis talentis mulctatus eſt a Romanis. Idem circa Herpā cōtigit Carmale exitu obſtructo: & ore deinde rupto cum aqua quędā Cili cum loca deuaſtaſſet: ſæpe enim contra euenit quam cogitamus: & damnū ferimus vbi ſperauimus lucrū. Elegerunt autem reges Mazacinorū loca ad habitādum quæ totius regionis mędia erant: & lignis: ac lapidibus abundabāt: & herba

Pecora in obſcuras ignis ſoſſas incidentia.

Ariarates rex/errore ſuo mulctatus.

qua plurimum ad alenda pecora indigebant: alioqui incommoda: Sed montibus & vicinis munita castellis.

¶ De Mazaca/de exemplo quomodo parētes vereri debent pueri/hic gesto quibus abundet Cappadocia Onichitum lapidem in ea inuentum. Cap. XLVIII.

DIstat Mazaca a Ponto stadijs octingentis austrum versus ab Euphrate paulominus q̄ duplum: a Cilicijs: portis sex dierum itinere. Mazacini Charonde legib⁹ vtebantur: assumētes aliquē legis peritū qui leges eis interpræiaret: quēadmodū apud Romanos iurisconsulti: atq; ita ciuitatis duplex erat seruit⁹ iurisconsultor⁹ & regū: nā populi q legibus viuūt his ,pculdubio seruiūt q leges interptant. Mazacinos Tigranes Armeni⁹ male affecit. Oēs eni trāstulit in Mesopotamiā & Tigranocerta magna ex parte ex his coluit: postea captis Tigranocertis potētiores reuersi sūt. In hac vrbe sicut Aug. in lib. de ciuitate dei scribit: decē fratres fuere/ septē mares: & tres fœminæ: iter suos ciues nō ignobiles: q cū matri viduæ parū obtēperarēt: ab ea maledicti sūt moxq; diuinitus ea pœna coherciti vt horribiliter oīes mēbror⁹ tremore quaterent: ex qb⁹ duo ad Augustinū puenere. Paul⁹ frater & Palladia soror & apd memoriā beati Stephani martiris orātes sanitatē cōsecuti sunt: quo exēplo/ & parētes vereri/ & sanctos CHRISTI martyres venerari docemur. Gabadania regio cāpestris est & cęteris australior: nā Taurū subit: & vix vllā fructifera⁹ arborū producit: sed pascua habet optima sicut reliqua Cappadocia p̄sertim apud Gargaurā: & Morimenā. tota Cappadocia frugib⁹ abūdat maxime frumēto & pecoris generis: q̄ cū Ponto australior sit frigidior tñ est: in ea Sinopica nascit rubrica oim optima: q̄ cū Hyberica decertat: & appellata est Sinopica quia mercatores eo illā deferebāt priusq̄ Ephesior⁹ emporiū tā celebre esset: q̄ postea factū est Archelai inqsitores Onichitū lapidē i Cappadocia & crystalli crustas iuenerūt. Cappador⁹ amnis (vt Plini⁹ ait) gēti nomē dedit: ātea Leucosyri dicebant/ de qb⁹ in Pōticis reb⁹ mētio fiet. Alexāder q post Narcisū Hierosolymitanę p̄fuit ecclesię vir doctrina clarus: & morū sanctitate cōspicu⁹ ex gēte Cappadocū fuit: & pōtificatū in patria sua gessit ad Hierosolymā peregrinatiōis causa petēs diuina illic volūtate retēt⁹ est non ambitione ꝓpria vt multi hodie ad meliores ecclias migrāt.

Tigranes armenius.

Decē fres a matre vidua maledicti / tremore quatiebātur.

Gabadania regio.

Gargaura regio.

Morimena regio.

Sinopica rubrica omniū optima

Onichitus lapis.

Crystallus.

Cappadorus amnis.

¶ De Ponto/quare Cappadocia aliquando dicta. Leucosyri cuius sit figuræ Pontus. Cap. XLIX.

Pontus.

SEquitur Pontus qui vt Strabo ait ab occidenti Hali flumine clauditur: ab orienti Colchide: a meridie/minori Armenia: & ipsa ꝓpria Cappadocia: nec termini in hac parte satis certi ostendunt. Boreã Pontus imittit a quo nomẽ acceptũ Ptolomęus (vt ante diximus) Bythiniã Pontũq; cõmiscuit: q̃uis & circa Trapezuntẽ Põti mẽtionẽ videat afferre. Mithridates Eupator Ponti rex cõstitutus ab Hali flumine vsq; ad Tybarnos: & Colchos: & Armenios regnauit: & eis Halim quasdam Paphlagoniæ parteis vsq; Amastrim: & orã heracliã possedit/ Pontũq; appellauit cui minorẽ Armeniã adiecit: atq; his finib⁹ eo sublato Põpeius ꝓuinciã accępit: qui distributis inter principes secũ militãtes his quæ versus Armeniã: & Colchidẽ sunt: reliqua in vndecim gubernationes diuisit & Bythiniæ adiecit: vt ex vtrisq; vna efficeret ꝓuincia: quã Ptolomęus videt describere. Paphlagonũ quosdã his regẽdos dedit: qui erant a Philemone quẽadmodũ Galathas his qui erãt genere tetrarchæ. Postea Romanorũ duces alias atq; alias partitiones fecęrunt. nã & ręges & principes constituęrũt: & ex ciuitatibus alias deliberarũt/alias principibus tradidęrũt: alias sub Romano populo dimisęrũt: quib⁹ ex rebus haud mirãdũ est: si Pontus ipse alios atq; alios accępit termios: & aliquãdo a Bosphoro Thraciæ vsq; in Colchidẽ ꝓcurrit: Aliquãdo in Heraclia finẽ accępit: aliquãdo alibi: nos in hac descriptione Strabonis limites amplectemur: ab Hali fluuio auspicãtes. hic fõteis habet in maiori Cappadocia: iuxta Cãbisenã: & multus ad occidentẽ fertur. Postea ad septẽtrionẽ cõuersus Leucosyros in dextera: Galathas & Paphlagonas in sinistra relinquit: & in Euxinũ exit nõ ꝓcul a Gadilone Cappadoces vt diximus Leucosyri prius appellabant ad differẽtiã Syrorũ q extra Taurũ sunt colore adusto ꝙ albiores essent nomẽ adepti: his sedes apud Halim fluuium Euxinũq; fuęrunt. Pindarus ait Amazonas/ Syriũ hastatumq; exercitum duxisse significans Themisciræ habitatores/ Themiscira enĩ Amisinorũ Leucosyrorũq; fuit/qui post Halim orientẽ versus in ponto erãt. Pontica ręgio haud multum lata fuit: & formã quodãmodo pyramidis habuit: tãto magis arcta atq; reducta quãto in orientẽ vlterius ꝓcedit. Nã circa pharnaciam: & Trapezuntẽ plurimũ a minoribus Armeniæ montib⁹ coercetur apud Halim qui Galathas & paphlagonas distermi nat basim habet: nec tamẽ hæc latitudo ãplior est sexcẽtis aut octingentis stadijs a mari vsq; in Cappadociã. hui⁹ oræ partẽ Amisini habuęrũt: partẽ pompeius Deiotaro dedit: vt ea quæ pharnaciæ & Trapezunti proxima sunt in Colchidẽ: & Arme-

Mithridates Eupator.

Põti alij atq; alij termini.

Halis fl.

Leucosyri.

niam minorē atq; horū regem fecit cū paternā tetrarchiā habere: hic est pro quo apud Iulium Cęsarem orauit.

¶De Gadilonetica regione. Cap. L.

Gadilonetica.

POst Halis hostia versus aurorā Gadilonetica occurrit regio vsq; ad Saramenā tota cāpestris/& oim feraꝝ: oues in ea pellis & lanę mollioris fuerūt: qđ in tota Cappadocia/& Pōto prarū dicūt. Inerāt & Dāmę q̄ alibi rarę sunt: post Gadilonē Saromenā posuęre/& Amisum ciuitatē isignē distātem a Sinope stadijs noningētis hāc prius Milesij cōdidęre: postea princeps Cappadocū reformauit. Deinde Athenięses Pyreū vocātes habitauęre. Eupator tēplis exornauit: & partē muris instruxit. Luculli obsedit. Pharnaces traiecto Bosphoro vexauit. Iulius Cæsar libertate donauit. Stratō tyrānus inuasit. Marcus Antonius regibus dedit: Augusti Cæsar post bellū Acciacū libertati restituit qua diu bene vsa est. hęc regionem optimā habuit: & Themiscíram possedit.

Saromena Amisus. Pyreum. Attē.

¶De Themiscíra cāpo. & quomodo Pōtus regio sit fertilis/& in ea viri docti orti sint. Cap. LI.

Themiscíra.

ANtiquū Amazonū domicilių/& Sydinā. Themiscíra cāpus est ab Amiso sexaginta stadijs distās q̄ pelago alluit: & mōti adiacet arboribꝰ pleno: & aqs irriguo: ex qbꝰ flumē vnū efficit cui Thermodōti nomē ē. Id cāpū pcurrit: & Amazonū fabulis clarū habet. Est & alteꝝ flumē huic æq̄le eādē planiciē irrigās noie Iris: Cuiꝰ fōtes i ipso Pōto reperiunt. Iris mediā Comanoꝝ Pōticoꝝ vrbē pfluit/& in occidentē versus Daximonetică fœlicē cāpū pmeat. Postea apud Garuirā illustrē quōdā regiā q̄ iāpridē corruit ad septētrionē conuertit. Deinde rursus ad aurorā & Silace fluuio atq; alijs ānibꝰ assūptis ab ipsa Amasiæ mœnia egredit in Phanareā villicꝰ ex Armenia minori descēdēs: & cū eo cōcurrēs nomen amittit. Postremo p Themiscirā actꝰ in mare deuoluit. Planicies Themiscíræ fęcundissima & herbida ē equoꝝ boūq; nutrix milių & panicū multū producit: nec vnq̄ fame vexat. Prętermōtana regio agrestibꝰ pomis abundat: vuæ pruna: mala: & nuces: spōte i syluis enascunt: quocūq; āni tpe i syluas exieris: fructꝰ iueniesis: aut in arboribꝰ pēdēteis: aut in folijs iacēteis: & ꝓpter alimoniæ copiā multa est ferarū ois gñis venatio. Themiscirā sequit Sydina planicies/licet nō valde ferax irrigua tñ habēs in ora maritima loca munita Sydā: ex qua Sydina noiat: & alia pleraq; atq; hucusq; Aminisa ptendit: hinc viros in disciplinis excellēteis cōmemorat Strabo. Demetriū Reteni filiū mathematicū: & Dionisiodorū: & in grāmaticis

Quocūq; anni tępore in syluas exieris fructus inuenies. Sydina. Demetrius mathematicus. Dionisiodorus.

Tyrānio. Tyrānionē/quē ipse audiuit. post Sydinā fuit Pharnacia opi-
Pharnacia dum munitissimū. Deinde Trapezus greca ciuitas: in quā ex
Trapezus. Amiso duū milliū & ducento⁊ stadio⁊ nauigatio est: hinc ad
Phasim mille & quadingētō⁊ siue vt alia tralatio habet qua-
draginta: tāta est totiꝰ oræ Ponticæ lōgitudo. In hac ora ab
Amiso nauigātibus ꝓmōtoriū Herculanū prius occurrit: de-
inde Iasonīū: mox Genetes: postea Cytoras opidum a quo in
Pharnaciā migrarūt inquilini. Subinde Histopolis humi ꝓ-
strata: vlterius sinus in quo Hermonasa est & Cerasus: Vnde
Cerasa vn- appellata credunt Cerasa/loca abūde habitata: nec ꝓcul ab
de sic ap- Hermonasa habitationē ponūt Zigopolim appellatā. tantū
pellata. Strabo de hoc litore tradit Ptolomę⁹ vlteri⁹ & ꝓmōtoria: &
vrbeis: & flumia vsq⁊ ad Asporū amnē cōmemorat: Verū sine
dignitate & historia Trapezūti: & Pharnaciæ ad austrū imi-
nebāt olim Thibarni: & Chaldęi: & Sāni pri⁹ Macrones no-
minati & Armenia minor & Apsitc. his quodāmō locis ꝓxi-
Cidissa M. mi erāt q pri⁹ Cercetæ dicebant. Inter hos Cidissa mōs asp-
asperr. rimus erigit: & Moschicis cōiungit. qui ad Colchidē pertinēt
Pariadra. cuius summa ab eptacometis ideſt Septipagis obtinent. Pa-
riadra quoq⁊ ꝓ hos ꝓterit q a locis Sydinæ & Themiscirę ꝓ-
ximis vsq⁊ in Armeniā ꝓtēdit: oēs hi agrestes homies fuęrūt
Heptaco- ꝑsertim Heptacometæ quorū nōnulli sup arboribus ac turri
metę quo⁊ bus habitarunt: Vnde & Mosmeci dicti sunt id est turriculæ.
nōnulli su- mosmos enim turres vocāt: his cib⁹ farina/caro & arbo⁊ fru
per arbori- ctus erat. Peregrino generi infestis treis Pōpei cohortеis ob
bus ac tur- trūcarunt cū per montana trāsirent. miscētes eni Cratheras
ribus habi furētis Mellis quod rami arborū ferūt: potes & mēte aliena-
tarunt. tos adorti facile interemerūt. Quædā ex his barbaris Biza-
Mosmeci. res vocabant. Et qui Chaldęi dicti sunt: prius Calybes appel
Bizares. labātur: apud quos Pharnacia sita est in mari habens Pela-
Chaldæi midū copiam in terra ferri & argenti metalla. Sed argētaria
prius Cali- postea defecęre: vt est terrenarū omniū rerū finis: ora hic ma
bes dicti. ritima prorsus angusta est. Continuo eni rupes incūbunt ne-
Pharnacia moribꝰ ac metallis refertę cultura agro⁊ exigua: ideo ex fos-
Ex Delphi sioībꝰ & piscatiōibꝰ victū q̄rūt: & multā ex delphinis aruinā
nis aruinā recipiūt ad res vanas vtilē. Homerꝰ in dinumeratiōe gentiū
recipiūt. q̄ ad Troianū bellū ięre cū Paphlagonū meminisset. postea
Halizones Halizonas adiecit quos Strabo Calybes esse arbitrat: de qui
Amazones bus mō locuti sumus. Sed quidā Alizonas quidā Amazonas
scripsęre quarū varia historia est: Alij eas apd Cariā: Lydiāq⁊
collocarūt/Alij Migdonū cāpū illis attribuęrūt: alij in Helle-
spōto sedes dedęre: alij vltra Boristhenē in Scythia eas quæ-

ſiuęre: Vulgatior opinio Themiſcirā illarū fuiſſe primā cēſet/ quis Scythicā originē ducerent. Leucoſyri earū poſtea ſedes inuaſerunt / a quibus Enetes exiſſe putauit Meandrius. qui Troianis auxilium tulęre / atq; inde cum Thracibus digreſſi in Adrię ſinu habitauęre.

¶ De Sydina & ſoli fertilitate. Cap. LII.

PHarnaciæ verſus occidētē vt dixim⁹ cōtinua eſt Sydina poſtea Themiſcira his ad auſtrum Phanarea incūbit q̄ Pōti partē beatiſſimā obtinet: nā & oleis & vitib⁹ cōſita eſt: & cęteris reb⁹ excellit. hæc a partib⁹ oriētalib⁹ Pariadrā montē obtēdit in lōgitudine ſecū pariter ꝓgredientē ab occaſu Pazemoneticā regionē in Sadina cōuallis q̄dā eſt lōgitudine ac latitudine inſigni q̄ Lyc⁹ ab armenia minori deſcēdens irrigat: & in media valle miſcet Iri. In cōcurſu amniū Amaſia vrbs fuit Strabonis patria optime munita: quā primus fundator Eupatoriā a ſe noiauit. Pōpeius cū inchoatā inueniſſet colonis introductis: & regione illi addita Magnopolim appellauit. Ea in media planicie iacuit & ꝓfūda valle: ꝓ quā ferē Iris mira ꝓuidētia & natura cōſtructa quę ciuitatis vſum exhibęret: fuitq; optime munita turrib⁹ & ꝓpugnaculis: & ꝑruptæ petræ rupib⁹ apud quā & regiæ fuęrūt: & regū monumēta. Sub ipſis Pariadrę radicib⁹ Cabira ſita fuerūt ſtadijs & centū qnquaginta q̄ Magnopolis auſtraliora. hic erat Mithridatis regia apparatu magnifico ſtructa: hic aquarum balnea calidarū: feraꝝ viuaria / ꝓpinquæ venatiōes auri fodinæ: fuit & Nou⁹ locus appellat⁹: Stadijs ducētis a Cabiris diſtās: Petra munita ingētis altitudinis vndiq; ꝑrupta & mœnibus cincta q̄ in vertice fontē vberrimū habuit: & ad radicem flumē ac Italē ꝓfundā: & mōtana in circuitu ad centū viginti ſtadia altiſſimis tecta ſyluis: hic ꝑcloſiſſimi Mithridatis theſauri cōperti ſūt: quos Pōpei⁹ in Capitolio dicauit: qui cū Cabira in vrbis modū ſtruxiſſet: Diopolim noiauit. Sed Pithoridis eam augēs Auguſtā appellauit: & ꝓ regia ſua vſus eſt. Ptolomę⁹ Sebaſtopolim vocat quod idē ſonat. Nō ꝓcul hinc vicus fuit vrbis amplitudinē habens noie Cameria: in quo fanum menſis Pharnacis appellatū eſt: multis ſacris ſeruis ornatum. & regione ſacra diues: q⁹ adeo reges venerati ſunt: vt quod ipſi regē iuſiurandū vocarent: id regis fortunā & Pharnacis menſem dixerint. ſupra Pharnaceam verſus meridiem Comana fuęrunt Pontica: eodē noie quo maioris Cappadociæ Comana: eidem deæ ſiue eidē dęmoni conſecrata ſimile tēpli ædificiū: & ſimilem fere ritum habētia: & ſacrorū: & di-

Sydina.

Amaſia.

Strabonis patria prædicta

Eupatoria

Magnopolis.

Cabira.

Nouus locus & eius mirabilis poſitio.

Mithridatis theſauri.

Diopolis.

Auguſta.

Sebaſtopolis.

Cameria.

Comana.

uinationũ:& cultus erga sacerdotes in his maxime q̃ ante reges fiebãt:qñ bis in anno in festis q̃ deæ exitus appellabantur: Sacerdos diadema gestabat:& secũdus erat in honore post regem. Põpeius huic tẽplo Archelaũ sacerdotẽ p̃fecit:& sexagin
Seruorũ sacrorum sex millia. ta stadia regioni adiecit cui sacri serui fuerunt sex millia cæca & perdita hominũ manus. Archelaus filius fuit eius quẽ Sylla
Archelaus. & senatus in honorẽ habuerũt. Et qui Mithridatis Eupatoris
Gabinius. se filiũ effingẽs Ptolomæi regis Aegypti filiã duxit vxorẽ: &
Clitatus. a Gabinio postea in prælio interemptus est. Lycomedes post Archelaũ sacerdotiũ accepit:& eo sublato Clitatus Adiatori-
Adiatorides. gis filius:qui ob vnitatẽ hãc dignitatẽ obtinuit:nam Cæsar Au
Pulchra fratrũ cõtẽtio. gustus Adiatorigẽ cũ vxore ac filijs i triumphũ ducens illũ cũ filio maiore statuit interimendũ:maior hic erat et cũ secundus militibus qui eũ ducebãt maiorẽ se affirmaret. Diu inter ãbos cõtentio fuit:& pulchrũ de morte certamen cũ primori vellet vterq; quousq; parentes Clitato persuasere vt iuniori cederet: asserẽtes ipsũ qui ætate ꝓuectior esset maiorẽ de matre:ac reliquo fratre curã habiturũ. Itaq; secũdus cum patre interẽptus est. Clitatus seruatus vel inuitus qui hanc dignitatẽ est consecutus. Nã Cæsar re cognita vehementer doluit:& eos qui seruati
Cumana. erãt beneficio & cura ꝓsecutus est. Cumana vrbs populosa fuit Multi ex Armenia:et ex vicinis ciuitatibus ad festa cõueniebãt viri simul ac mulieres. Et sacra deæ vt ipsi putabãt ex voto ꝓficiebant. Incolæ molles ac delicati mulierũ multitudo maxima:& operatrix:& magna ex pte q̃is sacra meretricio viuens
Lupanaria sacra. tanta gẽtiliũ stultitia fuit:vt lupanaria etiã sacra putarẽt: Ager circũrect⁹ vitib⁹ cõsit⁹ est aptissimus q Veneri fomẽtũ p̃staret.

¶ De Coma vrbe/& quanta incolarũ supstitio/de varijs Ponti regionibus/& vnde Germani salis habeant excoctionẽ/de Sandara mõte vbi metalla effodiunt/& qui Põtici CHRISTVM colant. Cap. LIII.

Zela. REgio Zelitica Comanis ad orientem iacet:in ea vrbs fuit Zela super aggere Semyramidis condita:& illic Anaitidis falsæ deæ templũ:q̃ ab Armenijs colebat. Hoc in loco maxima cũ sanctimonia fiebant sacra quãuis dæmoni celebrarent:& iusiurandũ maximis de rebus apud Arã sumebatur Sacrorũ seruorũ multitudo ingens:& sacerdotiũ præcipui honoris fuit. Zelã oli reges nõ vt ciuitatẽ sed vt Persicorũ deorũ templũ colebãt. Sacerdos rex omniũ potestatẽ habebat:eratq; vrbs valde diues:& Pompeius multas ei ꝓuincias adiecerat minori Armeniæ finitimas:in quib⁹ sales fossiles reperiebãtur: & Megalopolim appellauerat. Post Phanareã occidentẽ ver-

sus Phazemonetica regio sequit cuius septētrionale lat⁹ Gazi- Phazemo-
lotus & Amisimis claudit ager: occidētale Halis Australe Ama netica regio
sienſiū terra q̄ plurima est & cæterorū optima. Pōpeius hanc
regionē Megalopolim noiauit: & facta apud Phazemonē vicū
habitatione eā Nicopolim appellauit. In Phazemonetica lac⁹ Nicopolis.
est pelagi magnitudine noie Stiphana: cui Cizana castellū ad Stiphana
iacuit munitissimū quo destructo ꝓpe regia cōstructa extitit re- lacus.
liqua terra magna ex parte nuda frumēti tñ ferax. Amasiēsib⁹ Cizana.
īminebāt aquæ calidæ valde salubres q̄ Phazemonensiū sunt.
Imminebat etiā Saligiū castellū super mōte quodā sitū erecto Saligium.
& excelso: & aquis abundātissimo qđ postea neglectū est. hic
Arsaces denoiatū & nouas res querēs a filijs Pharnacis regis Arsaces.
fame captus & interēptus est: cū ex planicie pulsus sine cōmea
tibus eo cōfugisset. Dehinc est Diacopena: & Pimolisena regio Diacopena
tota fœlix vsq; ad Halim: & hæ sunt septētrionales Amasiensi- Pimolisena
um partes q̄ngentorū fere stadiorū lōgitudine patētes: nec mi Amasienses
nor reliqua pars est circa Ximinā q̄ etiā vsq; ad Halim descen- Ximina.
dit. In Ximina sales sūt fossiles a q̄bus Halim flumē dici putāt/ Halis.
qđ imitati Germanorū populi oīa loca in q̄bus sales excoquū
tur Halis appellāt. In Amasiensi agro multa regio sub Mithri-
date deserta fuit: & multa castella diruta. Is arboribus plenus
erat: & pascēdis equis & cætero pecori idoneus & totus habi-
tabilis. Amasiā prius rēges habuēre: postea Romanorū ꝓuin-
cia facta est. Pimolisena regio Halis fluminis vtrāq; ripā occu-
pat. In ea Sādaracurgiū mōs est cōcauus ꝓpter metallorū ef- Sādaracur-
fossionē: operatores ex aliquo maleficio redēpti: huc mittebāt/ gium.
qui ꝓpter laborē & letiferū aerē ę glebis ꝓdeuntē cito moriebā Hoies male
tur. nec plures q̄ ducēti adesse solebāt. Tantū est quod de Pō- ficio redē-
to explicare possimus. Pythodoris regina plurimū in Ponto ptiad me-
valuit: cui & Tyberni & Chaldæi vsq; in Colchidē subiecti fuę- tallorū effos
runt. Sydina quoq; & Themiscira: & Phanarea illi paruit. Hæc sionē missi:
filia Pythodori Traliani fuit: & vxor Polenionis: cum quo ali- lætifero ae-
quādiu regnauit: deinde īperio succesſit eo in ꝑlio defuncto: ex re e glebis
Polenione filij duo relicti sūt: & filia q̄ Cothi Sapeo nupsit: eo- ꝓdeūte cito
q; dolo interēpto cælibatū ęgit: susceptis ex viro filijs: quorum moriebant.
nata maior patris īperiū tenuit. Ex filijs Pythodoris alter cū Pythodo-
matre paternā hęreditatē administrauit: alter maioris Arme- ris.
niæ rex declaratus est: ipsa Archelao nupta cum eo māsit vsq; Polenio.
ad extremū. Aquila ponticus fuit veteris testamenti translator Aqla Pōtic⁹
et interpres: nescimus qua ciuitate. Is verba ꝓphetæ de virgi- verba ꝓphe
ne paritura prolata ad iuuenculā transtulit: non satis capiens tæ non satis
diuina mysteria. Pontus CHRISTI sacra cæpit: & vsq; in hāc intellexit.

Marcion. diem quadã in parte seruauit. Marcion ponticus quãuis Christianus videri vellet: aliũ tamen creatorẽ omniũ rerũ esse dicebat quã CHRISTI patrẽ illũq; maiorẽ aiebat: & aliquos in suum errorẽ traxit.

Trapezuntij. Trapezũtij sub iperatore sunt CHRISTI cultore: qui anno ꝓximo legatũ ad nos misit: auxilia contra Turcas orans: quorũ arma atq; ipetũ verebatur. Nouissime Venetorũ literas accepimus quæ Turcarũ iperatorẽ in Põtũ cũ exercitu traiecisse ferebãt: nec dubiũ faciebant quin Trapezuntij sese dederẽt.

Hismael Synopẽsis dñs. Cũ Hismael Synopẽsiũ dñs: qui diu restiterat tandem iperata feciſſet: nondũ vero fama æquata est. Trapezuntius iperator vni ex Turcarũ principibus filiam nuptui dedit: quæ res fidẽ eius non satis firmã ostendit. Quis enim Christianus est & inimico CHRISTI ecclesiæ sacramenta cõmunicat multa metus & regnandi cupiditas admittit indigna. Sed non est cælesti regno idoneus qui pro terreno cælestẽ regẽ cõtẽnit. Reliqua Ponti & Cappadociæ in potestate Turcarũ existunt: q̃uis vbiq; misti ferantur Armenij CHRISTI cultores: Atq; in hunc modũ absoluta est Cappadocia: quã totius minoris Asiæ tertiã fecimus partẽ: in qua illud memoratu dignũ contigit: q; offerẽtibus Romanis libertatẽ & populare regimẽ Cappadoces regem petiere: quæ res stupẽda Romanis visa ẽ: quib⁹ regia potestas exosa: & arbitriũ populi pro libertate fuit. Sed Cappadoces maxime seruos arbitrabant: quorũ ceruicibus populare iugũ imineret: cuius nec superbiã tolerare: nec auaritiã explere quisq̃ potuit.

Cappadoces regẽ petiere.

Galatia. ¶ Minoris Asiæ treis parteis fecimus. Prima est ipsa quæ ꝓpria dicit: altera Galatia: Tertia Bithynia. De Galatia prius dicendũ quæ oriẽtalior est: huius termini erũt quẽadmodum nos partim ex Ptolomæo: partim ex Strabone atq; alijs accepimus ab oriẽte Cappadocia: & Halis fluuius qui Pontum disterminat ab occidenti Bithynia: & Asia: a meridie Pamphilia: a septẽtrione Pontus Euxinus. In hac pte Lycaonia cõtinebitur: que totius Asiæ mediũ quodãmodo locũ & arcẽ occupat. Pisidiæ quoq; pars cõprahẽditur austrum versus: & ad Taurũ exposita circa Pontũ Paphlagones: & Mariandini sedes habuere. Ptolomæus ab Amiso vsq; Cithorũ borealeis Galatiæ parteis produxit/ atq; ibi Bithyniã incipere voluit. Eupator qui Pontũ tenuit a Colchide vsq; Heracliam iperauit. Reliqua vsq; ad os Euxini & Calcedonẽ reges Bithyni habuere sublatis regibus. Romani eosdẽ terminos seruauere: vt Heracliã Ponto cõcederent. Citeriora Bithynie Strabo Sangario flumine Bithyniã clausit: quẽ sequi non pudet: & hoc litus ab hostio Sangari vsq; Halim: deide mediterranea explicare. Ptolomę-

us Prusiam ciuitatem mox post Sangarium collocat: deinde Hippium flumen: postea Candiopolim mox Elatam amnem: nec procul huic Diopolim cui succedit Eraclea: de qua paulo post dicemus. Mariandini circa Heracliam collocãtur: de quorum origine parua cognitio est. Strabo eos a Thracia ꝓfectos arbitratur. Theopompus Marianidinum barbarũ quemdam Paphlagoniæ portionem imperio tenuisse refert: & facto impetu Bebriam regionem occupasse: eiq; de suo nomine vocabulum indidisse. Fuerunt tamen Mariandini Bithynis persimiles: quos Milesij qui primi Heracliam condidere in seruitutem redegerunt. hi Caucones expulerant qui hanc orãvsq; ad Parthemum flumen colu̇ere: habẽtes vrbem Theium ex qua Phileterus natus est auctor generis regum Atthalicorum. Caucones alij Scythas: alij Pelasgos fuisse putãt: quorum genus omnino interijt.

Mariãdini. Milesij. Theius vrbs. Phileterus auctor regũ Atthalicorum. Caucones.

¶ De Heraclia ex qua Heracletus. Cap. LIIII.

HEraclia optimum portum habuit: & ad Ponticam ꝓuinciam pertinuit cum Bithynia a Romanis ordinata ciuitas alioquin memoratu digna: q̃ plurimas colonias emisit: & cum prius libera esset: postea sub tyrannis fuit: deide rursum in libertatem se vendicauit: & iterum a Romanis regem accepit: & Romanorum coloniam in partem vrbis & agri admisit. Adiatorix ac Menecli tetrarche Galatarum filius: cuius in Pontícis rebus mentio facta est. hanc vrbis partem ab Antonio accipiens quam Heraclienses tenebant pauloante Actiaca bella Romanos noctu adortus ad vnum iugulauit. Id sibi ab Antonio imperatum dicens: sed non tulit impune scelus: captus ipse post victoriam Augusti & in triumphũ ductus vt ante diximus cum filio iugulatus est. Archiam poetam pro quo Cicero orauit in hac vrbe honoratum fuisse constat: & Platonicum Heraclidem hic natum: abest a Ponti ore: vt Plinius ait milliarijs ducentis. Portus Aconæ nõ procul hic iacet veneno aconito dirus.

Adiatorix Gallatarũ tetrarcha Romanos noctu adortus ad vnũ iugulauit. de quo pauloante. Archia poeta. Heraclides Acona/vnde aconitũ Eneti. Pylemon. Venetia. Anthenor.

¶ De Enetis Synopensibus/& de eorum vico. Harmena/vnde Diogenes Cynicus & alij cõplures. Cap. LV.

POst Parthenium amnem Eneti sequebãtur: Cythorum habitantes: apud quos feroces fuisse mulos affirmat. hi clarissima Paphlagonũ natio fuere: ex qua natus est Pylemon: cũ quo plurimi apud Troiam militarũt. Qui amisso duce in Thracia post captum Iliũ traiecere: errãtesq; i eã regionẽ deuenere: quæ post Venetia appellata est. Quidã Anthenorẽ

& eius filios classi ꝑfuisse putāt: q̄ in intimū Adriæ recessum Enetos vexit: alij nationē quōdā Cappadocib⁹ finitimā ꝓdi derūt. Sub Enetorū noīe cū Cimerijs militasse: & postea in Asiā pueniſſe. Id gen⁹ in Paphlagonia prorsus defecit/ q̄is nō ꝓcul ab Amastri vicū esse in Ponti litore nōnulli tradidērunt: qui vsq; ad Romanorū tēpora colerēt ab Enetis. Zenodotus Enetiā describēs eam significari putat: quę Amisus appellata est: cuius in Ponto fecimus mentionē. Paphlagones inter Moriandinos & Halim fluuium collocantur: & rursus inter Galathas & Euxinū. Partheni⁹ amnis occidētalia claudit: cui ꝓxima fuit Amastris de conditricis nomīe appellata: quę in peninsula iacuit: & port⁹ habuit ex vtraq; Isthmi parte. Amastris vxor fuit Dionysi Heracliæ tyrāni & Oxiartis filia fratris Darij: Roxanæ soror: quæ Alexādro nupsit: cū quo Darius bellum gessit. Hęc mulier ex quatuor vrbium incolis vnam ciuitatē fecit. Sesamo/ Cythoro/ Cronina/ & Teio: quæ cito a cōmunione defecit cęteris in ea permanentibus. Sesamus Amastris arx dicta est. Plini⁹ totam vrbē Sesamon olim appellatam tradit. Cythorū prius Synopensiū emporiū fuit a Cythoro Phryxi filio dictum. In Amastriano agro plurima atq; optima buxus nascitur præsertim iuxta Cythorū: a quo per centū stadia vicus fuit Cronina appellatus/ postea Egialus & duo scopuli qui a colore vocabantur erithri: erāt enim rubri. Vlterius Carābis occurrit promontoriū magnū ad septētrionem porrectū: arietinæ frontis habens formam: quod longo spacio pelago incumbens: Scythicæ obiectum peninsulæ Euxinū Pontum bimarem vidēt efficere. post Carābim nōnulla fuęrunt opida indigna quæ noientur ꝓter Harmenā dę qua prouerbiū factū est: Cui nullū negociū erat Harmenā muniuit: a Synopēsium vicus fuit & portū habuit. Deinceps sita est vrbiū: quæ in hac regione sunt clarissima: Mylesij etiam cōdidęre sicut Heraclīā: magna huius vrbis potētia fuit: quæ classe cōparata mari quod intra Cianeas est imperauit. Extra vero multorū certaminū partīceps cū Gręcis fuit Synopēses vrbis suę conditorē Stenidē quēdā putauęre: vnū ex ijs qui cum Iasone nauigarūt: quē vt deū colebant: & eius oraculū habebant. Sed Mylesij loci oportunitate & incolarum imbecillitate perspecta illos pepulęrunt: & nouos induxęre colonos. ea naturali ꝓuidētia optime munita fuit: super colle cuiusdam peninsulę sita ex vtraq; Isthmi parte port⁹ & & statiōes habēs: & miras Pelamidū piscatiōes. Penisula vndiq; ripas iugosas obtēdit: & fossas quasdā in petris excaua-

Paphlagones.
Amastris.
Sesamus.
Cythorū.
Scopuli erithri.
Carābis.
Harmenia.
Cui nullū negociū ē Harmeniā muniuit.
Heraclia.
Synope.
Stenis.

tas:quæ marí tumido cõplenť:vt nõ facile adíri poſſint: petræ quoq; ſũma echínis plena nudo pedi inacceſſibilia ſunt. In ſuperiore vrbis parte optimũ ſolũ & agreſtibus ortis ornatũ fuit: præſertí ſuburbanũ. Aedificia in vrbe magnifice ſtructa:Gymnaſium & forũ & porticus & tẽpla ſplẽdida & ampla diu ciuitas cũ líbera fuiſſet:amiſſa líbertate pharnaci tandẽ obtẽperauit:& ſucceſſoribus eius vſq; ad Eupatorẽ:& Romanis qui eum ſuſtulęrũt. Eupator ibí natus educatuſq; ac deniq; ſepultus exímie illã coluit:& regní metropolim fęcit a pharnace ſubito & præter opinionẽ ingruẽte/capta fuit a Lucullo per obſidionẽ/ Bacchíde qui præpoſitus erat míris modís ciues affligẽte. Romaní coloniam eo miſęre:cui & vrbis & regionís pars data eſt. Diſtat ab hoſtílo ponti Synope/ſtadíis tribus míllibus & quíngentís:ab Heraclía duobus míllibus:a Carãbi ſeptíngẽtís. Híc Diogenes Cynicus:& Timotheus patrion orti ſunt: philoſophi celebres:& Diphilus poeta comicus:& Bathon qui de rebus perſicís ſcripſit hiſtoriã. Synopẽſis ager vſq; ad Halím ꝓtendebatur. Hec vrbs iã dudũ in poteſtate Turcarũ fuit. Ferũt Synopiæ tyrannũ pdiuitẽ eſſe ꝓpter ęris metalla:quæ in ſynopica terra effodiunť. Mahumetes Turcarũ ĩperator theſauris eius inhiãs anno ſuperiore exercitũ ad capiẽdã Synopẽ miſit, qui turpiter reiectus eſt:hoc anno maioribus copíjs terra mariq; cõparatis:ipſe per ſeſe vrbẽ inuadendã ſtatuit. Sed Iſmahel loci dñs nõ expectato impetu ſeſe dedidit: quãuis legatũ ad nos miſerit:multa pollicitus ſi ſibi auxilia mitterenť. Sed lõgum eſt Chriſtianos nõ modo armare:ſed conſulturos de ſumendís armís cõgregare. Nõ miramur ſi apud obſeſſũ príncipem plus inſtans metus quã ſpes longinqua & dubía potuit. Tota Synopica regio ac montana quæ illí ĩminet vſq; i Bythíniam optimã ad ędificandas naueis materiã:& ductu facilẽ habet. Acerẽ quoq; Synopica gignit & nucẽ montanam ę quibus menſas faciunt:tota oleis conſita fuit:paulo ſupra mare cultu ram habens. Heraclíã Amaſtrim & Synopẽ poſt Homerũ cõditas putãt. Nuſquã enĩ eas nomínat. Olgaſſis mons altiſſimꝰ & aditu difficillimus:quãuis citra Halim Synopicæ regioní cõtiguus eſſet:tamẽ ad pontícã regionẽ pertinuit:in quo plurima paphlagonum tẽpla fuęrũt. Blaena & Domanetica regio mõti adiacet fatis ferax:per quã Amnias flumẽ illabiť: quẽ ptolomęus Zaliſcũ appellare vídetur:& Olgaſim oligã. His in locis Mithridates Eupator Nicomedís Bithynici copias per ipera tores ſuos ita deleuit vt pauci cũ eo euaſerint:& poſt eam victoríam Bithynía & Aſía vſq; in Cariã ac Lyciã ad victorẽ de-

Eupator.
Pharnax.
Lucullus.
Bacchis.
Diogenes cynicus.
Timotheꝰ patrion.
Diphilus poeta.
Baton hiſtoricus.
Mahumetes.
Iſmahel.
Olgaſſis mons.
Blaena, re.
Domanetica, re.
Amnias, fl.
Zaliſcus.
Eupator.
Nicomedeſ

fecerint. Hic vrbs postea Pompeiopolis constructa est: prope Sandaracurgiũ montẽ de quo diximus in rebus Ponticis post Pompeiopolim Magni opus: reliqua est Paphlagonia mediterranea occidentẽ versus vsq; in Bithyniã: quæ quãuis parua est: multos tamen dominos habuit priusq; Romanorũ esset. Ciniata castellũ munitissimũ fuit Olgasi mõti subiectũ: quod Mithridates cõdidit: eoq; receptaculo vsus Põti imperiũ acquisiuit: & qui ab eo ꝓfecti sũt vsq; ad Eupatorẽ successionẽ seruauere: postea Deiotarus Castoris filius cognomẽto Philadelphꝰ Paphlagoniæ imperauit: & Gãgra regiã habuit quod opidũ simul & castellũ fuit. Eudoxus pisceis fossileis in Paphlagonia locis siccis reperiri tradidit: nec tamẽ mẽdacio suo satis certos limites circũscripsit. Hæc de Paphlagonia traduñ: quam Plinius Pyllemoniã prius dictã asserit a flumine (vt credimꝰ) Pilli quẽ ipse par Parthenio videtur accipere: qui apud Galathas ortus inter Paphlagonas & Mariãdinos fertur in Pontũ. ¶ Australes Paphlagoniæ partes Galatis hærent: a quibus Galatia dicta est: cui ab occidente Bithynia & ꝓpria adiacet Asia ab oriente pontus: a meridie Lycaonia: quamuis Strabo inter Galatiam & Lycaoniam alam qnandam Phrygiæ collocauerit: & vsq; in Cappadociam extenderit: quẽ Ptolomæo in hac parte postponimus.

Paphagonia.
Ciniata.
Deiotarus Philaldelphus.
Gãgra.
Pisces fossiles.
Pillemonia
Pyllus. fl.

¶ De Galatia: & in eam Gallici hostis pulchra victoria.

Cap. LVI.

Galatia.
Ptolom. prima Asiæ tabula sic hz.
Trocini/Toliboſti/& Tectosagæ.
Galli/trecẽta hoim millia ad sedes nouas q̃rendas emiſeñt
Gallicũ nomẽ terrificũ
Ptolomeꝰ Macedo a Gallis victꝰ & saucꝰ captus est.

TRes Galatarũ gentes fuere: Trogini Toliſtobogi & Tectosages: priores a Dacibus nominatæ sunt. Tertia a gẽte quæ in Celtica est. Galli abundante multitudine cum eos non caperẽt terræ quæ genuerant trecẽta hominũ millia ad sedes nouas quærẽdas emiſerunt: & portio in Italia cõsedit: quæ post annos ducẽtos cũ iã Italica esset effectavrbẽ Romam cępit atq; incẽdit. portio Illyricos sinus per strages barbarorũ penetrauit: & Pãnonia subacta in ea cõsedit: ac per multos annos cũ finitimis varia bella gessit. Hortãte deinde succeſſu diuersis agminibus: alij, Græciã: alij Macedoniã petiuere. Tantusq; terror Gallici nominis erat: vt etiã Reges nõ lacessiti vltro pacẽ ingenti pecunia mercarenť. Ptolomęus Macedoniæ rex ausus in armis occurrere: victus & multis vulneribus saucius captus est: caput eius amputatũ & lãceæ affixum: tota acie ad terrorẽ hoſtiũ circumlatũ. Sosthenes vnus de Macedonibus contracta raptim iuuentute: Gallos victoria exultãtes compescuit: & Macedoniã ab hoſtili depopulatione defẽdit. Sed aduentante Brenno altero Gallorũ duce qui in Græciã se effude

eat victus est:& in munitiones repulsus:Galli nemine prohibē- Sosthenes.
te totius Macedoniæ agros vastauere:neq; contenti hominum Brēnus Gal
spolijs:eorum quoq; quos deos putabant spoliare templa ag- lorū dux.
gressi sunt.Sed dum Apollinis ædem apud Delphos adori- Delphi.
untur partim obruti terræ motu/partim grandine & frigore dis
sipati:vrgentibus opidanis vsq; ad internetionem cæsi sunt.
Brennus i prælio vulneratus cum dolorem vulnerum ferre nō
posset: pugione vitam finiuit.Belgius alter ex ducibus cū par- Belgius.
te agminis ę Græcia excessit:quem inter fugiendum cum to-
to exercitu periisse Trogus affirmat:tanta dæmonibus cura fu-
it eius domicilij conseruandi:in quo diuinos consequebantur
honores.Sed constat Gallos siue horum reliquię fuerunt: siue
nouum examen fęcunda hominum Gallia misit. post multos
errores & multas excursiones in Asiam peruenisse:& loca nō-
nulla occupasse:Athalicis regibus ac Bithyniis subdita: ibiq;
tam diu permansisse donec eam quæ postea Gallatia & Gal- Gallatia.
logræcia dicta est ab eisdem regibus non inuitis accęperunt. Gallogræ-
Dux transitus in Asiam Leonnori quidam fuisse videtur: vna cia.
trium gentium lingua fuit:ipsi tamen vnamquamq; gentem in Leonnori.
partes quatuor diuisere:quas Tetrarchias vocauere: singulæ Tetrarchiæ
proprium tetrarcham habuere/& iudicem & tribunum tetrar-
chæ subiectos & duos subtribunos. Fuit & tetrarcharum con-
silium qui erant viri trecenti & in locum conuenientibe nomi-
ne Drimenetum. Consilium de sanguine:Tetrarchæ ac iudi- Drimenetū
ces de rebus cæteris iudicabant.Hec antiquiora: postea ad
treis duces res delata est:deinde ad duos. Postremo ad vnū
Deiotarum: cui successit Amintas. Postea Romani omnibus
in vnam prouinciam redactis partem que Pontum & Cappa-
dociam respicit Trogini habuere:quæ totius Gallatiæ optima Trogini.
est.ij tria muro castella cinxerūt Huiā quod indigenarum em- Huia.
porium fuit:& æneam Iouis statuam habuit & delubrum eius
asylum & Mithridatium quod Bogodaro Pompeius dedit: Mithrida-
& Danalam vbi Lucullus & Pompeius conuenere: cum alter tium.
in belli successionem:alter illi potestate permissa ad triumphū Danala.
pergeret.Tectosages versus maiorem Phrygiā iuxta Pisinun- Tectosages
tem sedes obtinuere castello vsi cui Acira vocabulum fuit. Acira.
Tholistobogi Bithyniis finitimi fuerūt:& Phrygiæ quæ Epi- Theliſtobo
ctetus dicta est. Horum castella fuerunt Blutium & Peium: gi.
quorum alterum Deiotari regia erat:in altero thesauros ha- Blutium.
bebat.Nec procul Pisinus fuit cōmune regionis emporium:& Peium.
i eo tēplū maximū & magnæ venerationis Matris deū. Sacer- Pisinus.
dotes olim ꝑpotētes quidā erant:& sacerdotiū maximū habe-

bant. Postea eorũ dignitas iminuta est. Athalici reges hunc locũ magnificarũt teplo & porticibus ex albo lapide structis Romani statuã hinc deæ accersiuerũt: quẽadmodũ eam quæ Aesculapij erat ex Epidauro. Mons quidam vrbi imminebat noie Dyndima a quo Dyndimena dicta est: quẽadmodum a Cybellis Cybelle. prope Sãgarius amnis fluit nõ procul ab ortu suo in Gallatia Cim fontẽ habet: secus quẽ antiqua erãt Phrygũ domicilia & Mydę & prius Gordij: & aliorũ quorũdã quæ postea in vicos redacta sunt. Hic Gordiũ fuit in quo magnus Alexander nexum plaustri rescidit de quo vaticiniũ erat eum tota Asia regnaturum qui nodum soluisset. Fuit & Gorbeꝰ Castoris Saoconi Darij regia: in qua Deiotarꝰ generũ & filiã iugulauit: q̃uis ei fũmas Cicero laudes attribuat.

Dyndima.
Cybelle.
Sãgariꝰ fl.
Cim fons.
Gordium.
Gordius nodus.
Deiotarus generũ & filiã iugulauit.

¶ De Lycaonia & lacu Tacta / & de mira salis cõgelatione / & cuius fraude interierit Amyntas. Cap. LVII.

POst Gallatiã austrũ versus vlq; ad Taurũ inter Phrygiã & Cappadociã Lycaonia extẽditur tota mediterranea Hic lacus est noie Tacta Cappadociæ adiacens iuxta Morimenã quẽ Strabo maiori Phrygiæ dedit secundũ quem nõ fuisset Lycaonia Gallatiæ cõtermina: quẽadmodũ Ptolomęo visum est: cuius opinionẽ sequimur. In quo lacu sal nascitur: atq; adeo facile circa res imersas cõgelatur: vt sæpe cum funalẽ torpere demiserint salis coronas educant: & volucres aquas eius alis cõtingentes ꝓpter salis concretionẽ facile capiantur. In Lycaonia colles sunt frigidi & nudi & pascendis onagris apti: vbi multa aquæ penuria est: nec iuenitur nisi in puteis admodum ꝓfundis sicut Soatris vbi aqua vẽditur. In Garsabora quę Lycaonũ regio est vicus fuit in vrbis modum ædificatus: qui multas oues nutriuit q̃uis siccitas circũiaceret Amintas super trecẽtos ouiũ greges in his locis habuit: sed lanam asperã p̃buere. insunt & duo lacus Coralis maior: Trogetis minor dictus est. Circa hos Iconiũ fuit opidum optime habitatũ: quod fortunatiorem regionẽ habuit: q̃ ea quę onagros ꝓduct Polemo hoc possedit. Ptolomęus id Cappadociæ dare videtur Lycaonię propinquũ. Corradus Imperator circa hoc obsidionẽ tenens periclitatus est cũ Hierosolymã peteret Manuele secũdo Grecorũ iperatore qui cõmeatũ ministrabat gypsum farinæ cõmiscẽte: Quæ res fecit vt exercitum morbo afflictum re infecta in Europã cogeret reducere Taurus his in locis appropinquat: cuius pars in septẽtrionẽ vergens Cappadociã & Lycaoniã terminat ad iminẽtes Cilicas Trachiotas Lycaoniæ etiã Isaurica est: Taurũ versus quæ

Lycaonia Tacta lacꝰ.
Sal mirabilis.
Volucres hoc sale capiuntur.
Soatris vbi aqua vẽdit
Garsabora
Amintas.
Coralis.
Trogetis.
Iconium.
Corradus Impe.
Manuel impera.
Gypsum farinæ commistum.
Isaurica.

duos vícos habuít:quíbus alía loca obtẽperabant:oĩa latronum domicília quæ Romanis negocia exhibuęrũt. P. Seruílíus cognomẽto Iſaurícus ea Romanis ſubęgit/& multas pyr ratarũ munitiones q̃ in ora maritima erant vi cœpit. In Iſaurícæ lateribus Derba fuit Cappadociæ adiuncta : Antipatri derbenſis ſedes:cuius & Laranda erat apud Cappadoces:& Iſaura in Lycaonía. Amíntas Antípatrũ adhortus Derbam cœpit & illũ interemít. Iſaurã vero a Romanis accępit vbi antiqua Iſaura díruta regiã ſibi conſtruxit:ſed nõ perfecit. Huic Antiochía parebat Piſidiæ finitima & tota Lycaonía:& multa ora mõtana vſq; Apolloniadẽ Apameæ vicinã: Quæ Cybotus dicta eſt:eaq; potẽtia fretus Cilícas delere conabat:& Piſidas qui ę Tauro frequentibus incurſationibus ſuũ regnũ infeſtabãt. Cœpit itaq; multa p̃donum loca:quæ prius inuiolata fuerant:& inacceſſibília credebãtur:e quibus Crẽma fuit Sãdaliũ autẽ accedere nõ eſt auſus:quod inter Crẽmam atq; Salagaſum iacuit:Crẽmam habuęre: poſtea Romani coloni. Salagaſus ſub eodem Romano duce fuit:ſub quo totũ Amintæ regnũ diſtans ab Apamía díei itinere. Deſcẽſum habens ab arce trigínta ferę ſtadiorũ / quæ alío noíe Selgeſſus vocata eſt:& ab Alexandro olím capta fuit. Amíntas cũ Crẽmam cępiſſet ꝓgreſſus ad Omonades Tauri cultores qui nunq̃ capi poſſe exiſtímabãtur multa eorũ loca expugnauit: & tyrannum interemit:Sed vxoris illíus fraude deceptus captꝰ eſt:& ab illís interfectus:neq; primus:neq; vltimus : cui fœmína illuſerit. Cyrinius eoſdem fame cõfecit:& quatuor hominũ mília a ſe capta in alías ꝓpínquas vrbeis habitatũ traduxit:regionẽ iuuẽtute deſertã relíquit. Ea eſt in altís Tauri partíbꝰ: & in rupíbus p̃ruptís & magna ex parte inacceſſibilíbus. In medío planícies cõcaua & ferax:& in multas valleis diſtícta. Hãc excolẽtes in ſuperioríbꝰ montíũ ſupcilíjs ac ſpelũcís habitabãt: & cum frequẽtius armati eſſent:aliena excurrebant.

Seruíllius Iſaurícus.
Derba.
Laranda.
Iſaura.
Amíntas.
Antipater.
Crẽma.
Sandaliũ.
Salagaſus.
Selgeſſus.
Omonades
Amintas a fœmína illuſus.
Cyrinius.

¶ De Piſidis/& quo mõ Storace ſyluæ habũdẽt. Ca. LVIII.

HIs contigui fuęrunt:cum alíj Piſidæ:tum etiam Selgenſes Piſidarum optimi maxima eorũ pars ſummã Tauri obtinuit Pamphiliæ ĩminentía loca edita & oleis cõſita:quorum quædam Aſpendo & Sidæ Pamphiliæ vrbibus ĩmínebant:montana quæ ſupra hos ſunt Cathamínenſes incoluęre: Selgenſibus & Omonadibus finitimi Selgam vrbẽ ab ínitío condidęre. Lacedęmoníj:quæ propter legitimã gubernatíonem tantũ adoleuit:vt alíquãdo vígínti míllia virorum haberęt, mira locorũ natura: quæ in ſũmis Tauri partí-

Piſidæ.
Cathamínenſes.
Selga.

bus adeo ferax fuerit: vt tantæ multitudini sufficeret. pleraq; loca oleis & vitibus consita erant: & omniũ pecorum pascuis habundabant: syluæ materie plenę circũiacebant: in quis plurimus nascebatur Storax arbor magna & recta: ex qua Storacinæ hastæ fiebant corneis similes: illic liliũ optimũ ad vnguenta reperiebatur: aditus per montana difficilis: ę quibus Euthymedon & Cestius oriuntur flumina quæ in Pamphiliũ mare decurrunt: nec sine multis pontibus transeũtur. Selgẽses longo tẽpore libertate vsi sunt: & cũ regibus decertarunt Alexandro per legatos responderunt se vt amicos imperata facturos: cum Romanis certis cõditionibus cõuenęre: postea omnino iugum subięrũt sicut & vicini qui sub Aminta fuęrũt.

Storax.
Lilium.
Eutimedõ
Cestius.
Selgenses.

Isauria.

Isauria igitur eam Tauri partem occupauit: quę inter Lycaoniam & Tracheam/Ciliciam excurrit. reliquam partẽ versus occidẽtem vsq; Apamiam Pisidæ tenuęre. Hinc ad Tracheã Ciliciam ac Pãphiliam: inde ad Lycaoniam pertinentes qui per tyrãnides diuisi quẽadmodum Cilices vicinos latrocinijs vexabant: inter hos Leleges quidem vagi olim admisti fuęrunt: & propter morum similitudinẽ ibi remansęrunt. Arthemidorus Pisidarum tredecim ciuitates nominauit: quaq; aliæ omnino montanæ fuęrunt: aliæ vsq; ad montium ima descẽdęrunt: ex vtraq; parte Ptolomęus Celenorũ iuga apud Lycaonas collocauit: & sub ijs Laodiceam combustam & Neapolim & Apolloniam. Lycaoniam beatus Bartholomeus in sortem prædicationis accępit: q̃uis postea vsq; ad victos iubente spiritu profectus sacro martyrio vitam finierit: atq; in hunc modum Gallatia terminata est: cum qua & Paphlagones & Mariandinos & Lycaones & Isauros & Pisides ostendimus: Nunc Bithynia sese offert.

Leleges.

Bartholomeus apostolus.

¶ De Bithynia eiusq; vrbibus cõpluribus. Cap. LIX.

Limites Bithyniæ ab oriente (sicut Straboni videtur) Paphlagones & Mariãdrini excipiũt: & pars Epicteti a septẽtrione mare Ponticũ quod ab hostijs Sangarij vsq; ad os Euxini tẽdit quod inter Bizantiũ est atq; Calcedonẽ ab occidẽte Propõtis: ad austrũ Mysia & Phrygia q̃ dicit Epictetus siue Hellespontia Phrygia. Nos in hac parte ,ppriã Asiã collocam⁹: eiq; Mysiam & Phrygiã adiecim⁹. Ptolomęus ad orientẽ Bithyniæ terminos vsq; ad Partheniũ flumẽ extẽdit: Nobis Strabonẽ sequi placet qui Sangariũ amnẽ oriẽtalẽ cõfinium facit. In Bithynia vrbs est Calcedon sita in ore Põti: Hanc Megarẽses cõdidęre: cæci appellati qui nõ potius oppositũ litus elegęre in quo iacet Cõstantinopolis optimo lo-

Bithinia
Calcedon.
Megarẽses
cæci.

co. Hic olim magna synodus celebrata est: q̄ inter octo nūe-
ratur: quib⁹ Romana eccl̨ſia p̄cipuū ipartitur honorē. Cal-
cedonēſis agri fuit Chriſopolitanus vicus & Phanū in extre
mo angulo ad hoſtiū Ponti ſitū: vbi ſeptētrionale Euxini Pō
ti litus incipit: ad dexterā in orientē nauigantibus flumina q̄
in eā partē labūtur nomē habēt Pſillis & Calpas: & poſtre- Pſillis fl.
mo Sāgarius: cui⁹ fontes apud Sagiā vicū reperiunt centū & Calpas fl.
quinquagita ſtadijs a Piſinūte. hic magnam Phrygiæ ac Bi- Sāgari⁹ fl.
thyniæ partē percurrit & Gallū in ſe amnē recipit: & Modris Sagia.
Phrygiæ ortū ex quo auctus efficit nauigabilis. Poſt Calce- Gallus fl.
donē ſequit litus quod Aſtacenū ſinū appellauęre: & ad pro- Modris fl.
pontidē pertinet. In eo cōdita fuit. Nicomedia dicta de noie Aſtacenus
regis cuiuſdā Bithynij qui eā cōdidit, multi eni eodē noie vo- ſinus.
cati ſunt: quēadmodū Ptolomęi ꝓpter prioris claritatem. In Nicome-
huius ciuitatis villa Magnus cōſtantinus obijt / qui cū vellet dia.
in Iordane fluuio baptizari: atq; iccirco Hieroſolymam pete Cōſtātinus
ret: morte p̄uentus ab Euſebio Nicomediēſi epiſcopo Arria- magnus.
næ perfidiæ ſectatore baptizat⁹ eſt/quæ res Chriſtiani prin Euſebius
cipis fidem apud pleroſq; in dubiū vertit. Nobis non eſt ve- Nicome-
riſimile eū principē qui per omnē vitam ſuā Arriani dogma- diēſis epus
tis hoſtis fuerat in extremo ſpiritu ei demētię cōſenſiſſe: quā Arrianus.
ſummo ſtudio de ſuo imperio prius eliminauerat. Apud Ni-
comediam tēpore Diocletiani Cæſaris ſeuiſſima Chriſtiano
rum perſecutio viguit: multiq; ibi CHRISTI martyres ſunt
effecti. In hoc ſinu vrbs fuit Aſtac⁹ quæ illi nomē dedit. Me- Aſtacus.
garenſes & Athenienſes eam cōdidęre. Dedalſus ampliauit
Lyſimachus diruit: & habitatores eius in Nicomediā trāſtu-
lit. Huic ſinui alius cōtinuatur: ad orientem ſolem recedēs in
quo Pruſias ciuitas fuit: quæ Cyus antea vocabat. Cyū Phi- Pruſias ci-
lippus diruit Demetrij filius & Perſei pater: deditq; Pruſiæ uitas Cyus
Zelæ qui in hac diruenda & vicina vrbe Mirlia ſocia arma de quo
præſtiterat. Ille ea excitans Cyū quidē a ſe Pruſiadem nomi paulop.
nauit. Mirliam vero Apameam ab vxoris nomine. Hic eſt il- Mirlia.
le Pruſias qui poſt Antiochū ſuperatum fugientem ad ſe Hā Apamea.
nibalem hoſpitio ſuſcępit: quiq; ex Helleſpōtia migrās Phry Pruſias.
gia/ſecūdū Athalicorum fœdera ceſſit: eam priores paruam Hānibal.
appellauęre Phrygiam: poſtea Epictetā ideſt acquiſitā. Pru-
ſiadi mons imminet: quē Argātonium vocauęre: hoc in loco Argātoni⁹
Hylam vnū ex ſocijs Herculis: qui etiā argonauta erat cum Hylas.
aquatū egrederetur a nymphis captū finxęrunt. Cyus quoq;
Herculis comes ę Colchis rediens: & in his locis reſidens vr
bem de ſuo noie cōdidit: Pruſienſes diu poſtea feſta celebra-

runt: in quibus p monteis vagi ac saltātes Hylā vocabāt: quasi in syluas ad illū inquirendū egrederent. ij cū beniuole erga Romanos se gessissent libertatē obtinuere. Apamēses Romanorum coloniā accepērūt. Prusa vrbs fuit in Olympo mysio sita. Hanc Prusias cōdidit: qui cū Crœso bellū gessit. Hinc ortus est Dion philosophus: qui de regno scripsit: & Traiani tēpore claruit. Inter Phryges Mysos ac Bithynios determinare fines/arduum est. Nā cū incolæ barbari & militares essent: & quæ vicissent nō firmiter tenerent: sed modo eijcerēt: modo eijcerētur. consequēs fuit sepe mutari cōfinia. Strabo tamē inter Bithyniam & Esapi hostiū Mysiam posuit: & mari contiguam fecit: & vsq; ad totum pene Olympū ꝓgredientē. Ptolomæus duplicē Mysiam minorē & maiorē cōmemorauit: & vtrāq; extra Bithyniam in Asia posuit nō procul ab Ida Scylax Cariādrus dixit Phryges ac Mysios circa lacū Ascaniū in Bithynia habitasse. Dionysius vero cōditarū vrbiū scriptor ait angustias quæ apud Calcedonē & Byzantiū Mediæ sunt olim Mysiū bosforū nominatas fuisse. Homerus vero Esapum Mysorū confiniū dixit & Troum. Olympus autē Mysius in ipsa Bithynia assurgit: cuius latera versus orientē vsq; ad Ascaniū lacū Epictetus occupat. Epictetū vero aliam Mysiacā aliā Phrygiacā dixere. Mysiaca Troianis ꝓpinquior fuit. Olympus in vertice syluas habuit ingenteis alendis latrociniis accōmodas & loca optime septa: ex quibus sepe tyrāni & prædones vicinas genteis infestauere: inter quos fuit Cleon latro Sigismūdi Malatestæ qui nostro tēpore ꝓditorū princeps habetur similis: qui cū esset e vico Gordo: quem postea augens vrbem fecit: & Iuliopolim appellauit: in initio prædonū receptaculo loco validissimo vtebatur nomine Callidio. Is Antonio valde vtilis fuit. nam profectus ad eos qui pro Labieno tributa colligebant: omnia impediuit: quo tēpore ille Asiam obtinebat. In Acciaco autē bello quom ab Antonio desciuisset: Cæsaris ducibus adhæsit: & supra quā eius meritum pateretur: in honore habitus est: & vltra munera ab Antonio data accepit etiā quæ Cæsar dedit: ita vt pro latrone principis habitū gereret. Idem ætate nostra fecit Iacobus Caudola qui centū millibus aureis emptus a Martini quinti ponti. maxi. nepotibus mox nouo auro inarratus ad Eugeniū ponti. maxi. dēfecit dicens: adeo se ꝓditionibus auctū vt proditorē se compellare nemo corā auderet. Cleō Iouis Abretanij sacerdos erat quem deum Mysij colebant: postea Comanorū sacerdotiū in Ponto accepit: ad quod cū veniſſet intra mensē obijt ex nimia crapula morbo correptus in eo phano prohibitus erat suillarū

Prusa.
Dion phūs vnde.
Mysia duplex exptolomæo.
Olympus Mysius.
Epictetus.
Cleon latro Sigismūdi. Malatesta.
Gordi vici. Iuliopolis.
Callidium.
Antonius.
Labienus.
Cæsar.
Iacobus Caudola.
Cleon nimia crapula perijt.

esus carnium: vnde nec in totam vrbē sus inferebatur. Sed Cleon latronum morem ostendens non vt sacerdos: sed vt corruptor primo ingressu cōsuetudinē præuaricatus est/atq; iccirco creditus est ira deæ pcussus interiisse. Olympū in circuitu habitauerunt a septētrione Bithynij & Mygdones & Doliones: reliquū Mysij habuerunt: & Epictetus. quidam vero Doliones eos dixerunt: qui circa Ciricū habitauere ab Esapo flumine vsq; in Rhindacū & Dascilitidū lacum. post hos Mygdones fuisse vsq; in Merleanorū agrū supra Dascilitidū lacum alios duos extitisse lacus Apolloniaticū & Myletopolitanō: Dascilitū ciuitatem Dascilitico lacui nomen dedisse: & Myletopolim Myletopolitano: & Apolloniā cuius Ptolomeus meminit: quæ ppe Rhindacū sita fuit Apolloniatico quorū locorū maximā partē Coriceni postea possedērūt: ei⁹ Phrygiæ quā Epictetū vocauere: & circa Olympū fuit/sex ciuitates nominauit Strabo / inter quas Cados posuit: quos quidā ad Mysiā ptinere dixērūt: Mysiā in mediterranea posuere ab Olympina regione vsq; in Pergamenā & Caici campos descendentē: ex quo fit vt manifeste ad Asiam propriā pertineat extra Bithyniam sita.

Sus in totā vrbē nō iferebatur.

Doliones.

Mygdones

Dascilitū

Apollonia.

Myletopol⁹

## ¶ De Salone & Nicea/eiusq; figura. Cap. LX.

IN mediterranea Bithyniæ regio memoratur Salon appellata pascendis bobus idonea/vnde etiā Salonēsis caseus dictus est. Hic Nicea Bithynię metropolis iuxta lacum Ascanium & campus ingens & valde fœlix circūstat æstate non admodum salubre. Niceā primus Antigonus condidit Philippi filius: & Antigoniā nominauit: postea Lysimachus a nomie vxoris Antipatri filiæ Niceā appellauit. Vrbis ambitus stadiorum sexdecim fuit in figura quadrata quæ i campo sita quatuor habuit portas ad rectos angulos: ex vno lapide qui circa mediū gymnasium positus erat oēs quatuor portæ cernebantur. Hic iubente Constantino famosa illa synodus celebrata est trecentorum decem & octo episcoporū: & perfidū Arrij dogma recisum. Petrus heremita⁹ & Rhainaldus Teutonic⁹ qui Gothifredi in expeditione Asiatica fuere comites in agro Niceno duo opida occupauere: Heregorgon ac Cynitū. Sed Turcarū subita irruptione cōclusi Petrus p specie legationis aufugit. Rhainaldus cum aliquot millibus abnegata Christi fide deditionē fecit. Reliqui oēs a Turcis trucidati sunt. Paulopost Gothifredus transmisso mari Niceam circūsedit: & eam post dies quinquaginta obsidione pressam obtinuit: Turcis cum rebus & armis abire permissis: postea male defensam iterum Turcæ occupauere. Huius vrbis ætate nostra pontificatum accepit Bes-

Salon.

Salonensis caseus.

Nicea.

Antigonia.

Ab vno lapide q̄tuor vrbis porte cernebant.

Synod⁹ 318 eporū.

Petr⁹ heremita.

Rhainald⁹ Teutonic⁹.

Heregorgon.

Cynitum.

Gothifred⁹ Bullio.

Bessarion. sarion Græcus: quẽ Eugenius pontifex maximus inter cardinales assumpsit: virũ excellentẽ & moribus & literis. Sed nunq̃ plebem suam adijt: quæ vel minima est hodie vel nulla. Ex lacu fluuius oritur quem pariter Ascanium prisci vocauere. Is in Propontidẽ cadit. Apud eum Bursam esse tradũt nobile Turcarum emporium: & eorum qui sunt in Asia precipuam regiã: paulo supra Ascanium lacum ad orientaleis Bithynie parteis Otrea ciuitas fuit. Ptolomęus Begdonis regionem apud Asiã propriam in Bithynia collocauit Olympinis vicinam, & Thimuntis regionem vltra Nicomædiam versus Pontum: & plurium locorum meminit: quorum relatio lectori onerosa esset.

Ascanius lacus.

Bursa Turcarũ emporium.

Bebricia. Bithyniam prius Bebriciam fuisse dictam Iulius Solinus affirmat. Deinde Mygdoniam: postea a Bithyno rege Bithyniam & in ea Libyssam lacum Nicomediæ proximum sepulchro Hãnibalis famæ datum: qui ne traderetur Tito Quintio ob hanc causam in Bithyniã misso: captiuusq̃ Romam duceretur: gustato veneno animã expulit: & a Romanis se vinculis morte defendit. Ex Bithynia fuerunt viri in disciplinis memorabiles Zenocrates philosophus & Dionysius dialecticus & Hypparchꝰ & Theodosius & filij eius mathematici: & Cleophanes orator ex Mirlea: & Asclepiades medicus Prusensis: & quem paulo ante nominauimus Dion. ¶ Asiam nunc minorem & propriam aggrediemur: huic septẽtrionem Bithynia claudit. Aurorã modo Galatia: modo Lycaonia & Pisidia exhibet: occiduas parteis maria exterminant: quæ a Propontide vsq̃ in Cariam & Doricam extenduntur. In austro Taurus occurrit. Rursus minorem Asiam in quinq̃ alias parteis subdiuidimus/quarũ prima maior Phrygia erit: altera Mysia/tertia Troas: cum qua Aeolis concurrit: & aliquanto maior est. Quarta Ionia: Quinta & vltima Caria.

Bebricia.

Lybissa lacus.

Hãnibal.

Zenocrates.

Dionysius dialecticꝰ.

Hypparchus.

Theodosiꝰ

Cleophanes.

Asclepiades medicꝰ

Asia Minor

¶ De maiori Phrygia/eiusq̃ vrbibus / & quomodo a CHRISTO delapsi. Cap. LXI.

Phrygia maior. MAior Phrygia ab Epicteto incipit: & in austrum vergens ad Taurum vsq̃ protenditur: a finistra Bithyniã & Pisinuntem relinquens: a dextera Mysos Meonas: & Lydos & Caras. Hæc partim montana est: partim campestris. nã & monteis attingit: quos Pisides obtinuere: quibus propinqua fuit Apamia quæ Cibotus dicta est: & Laodicea quæ Phrygiarum vrbium maximæ fuerunt. Sed i Cælenorum fugis quæ ad Lycaoniam pertinet vrbs fuit nomine Cælenis: qua destructa Antiochus Sother homines transtulit i eam quæ post ea Apamia dicta est: & vrbem appellauit de nomine matris Apamiæ

Celenis.

Antiochus.

Apamia.

Attabazi filiæ quæ Seleuco Nicanori nupta fuit. Vrbs i hostiis Marsię sita fuit qui amnis mediā vrbem pcurrebat: ab ipsa ortum habēs. Sed vehemēti ac prono flumine in suburbanū delatus in Meandrū exonerabaſ. Insigne hic emporiū fuit secūdas post Ephesum ferens laudes: & cōmune Italicorū & Græcorū hospitiū habuit. Nō pcul hinc lacus extat qui calamum gignit ad tibiarū linguas idoneū: hinc fabula cōficta est de contentione: quā cum Apolline Marsias habuit: & sunt qui putant ab eo lacu Marsię ad Meandri fōteis emanare: Laodicea cum prius esset: postea maximū cępit augmentū: q̄is ab obsidione Mithridatis plurimū labefacta fuerit. nam loci virtus & ciues quidam fortunati eā valde magnificarunt. Primū Hiero q hęreditatem populo dimisit: supra duo millia talentorū & multis donis ciuitatē exornauit. Postea Zeno orator & Polemo eius filius qui ob res fortiter gestas prius ab Antonio: postea ab Augusto ad regiæ dignitatis fastigiū euectus est: Loca Laodiceæ pxima oues optimas ferūt: non modo lanæ mollicie qua Mylesijs præstāt sed etiā colore/vnde magnos puentus assequuntur. In hoc tractu Caper & Lycus influunt in Meandrū: & Laodiceā a Lyco dictam putāt. Vbi mons iminet nomine Cadmus: ex quo Lycus fluit & alter eodē nomine quo mōs appellatur. hic plurimū sub terrā delapsus: postea erūpens in idē influit: i quo alia flumina: estq; regio valde cauernosa & quassabilis. Nam & Laodicea & pxima ei regio plurimū terræ motibus cōcussa est Apamia quoq; ante Mithridaticū bellū sępe terræ motibus afflicta fuit. Rex vero cum vrbem euersam videret vt repararet centū talenta exhibuit. Dicunt & Alexandri tēpore similia cōtigisse: quibus ex rebus maxima apud eos in veneratione Neptunus fuit: putantq; a Cæleno Neptuni filio ex Cæleno vna Danaidum procreato vrbem appellatam ex qua cultores in Apamiam translatos diximus. Inter Laodiceā & Apamiam lacus fuit pelagi magnitudinem habens: qui cænosam & subter errantem exhalationem emisit. Carura Phrygię Cariq; confinium fuit. hic vicus diuersoria habuit: & feruenteis aquas in Meandrū exeunteis. Fama est Lenonē cū magno scortorū grege in diuersorio hospitatū/facto per noctē terræ motu cū omnibus perisse: nā tota fere regio circa Meandrū terræ motibus quatitur: & aquæ & ignis ductibus perraſ. Inter Laodiceā atq; Carurā tēplū fuit mēsis Carij appellatū i maxima veneratiōe habitū: i quo medicorū scholā Zeusides cōstruxit. Meāder igit ex Celenis ortus Carurā vsq; p Phrygiā labit quo in loco Lycū excipit: quē possumus Phrygiæ Cariæq; limitē facere. Lysias

Marsias, fl.

Calami ad fistulas.

Hiero hęreditatē populo dimisit.

Zeno orator.

Polemo.

Caper. fl.

Lycus. fl.

Cadmus mons.

Apamia.

terræ motibus afflicta

Leno cum scortorum grege terræ motu absorptus.

Zeusides.

Meander.

Lysias.

præter mõtana regio & ipsa Phrygiæ datur. Hęc iugũ quoddam habet quod ab ortu in occasum vergit. Huic planicies vtrinq; subiacet & vrbes fuere a septẽtrione Philomelium: & ex altera parte Antiochia: iuxta Pisidiã q̃ partim in cãpo iacuit. partim in colle & Romanor̃ coloniã admisit: Magnetes prius eam habitarunt: qui iuxta Meãdrum fuere Romani ex potestate regũ eripuere & libertate donarũt. In ea sacerdotium quoddã fuit mensis Arcei: quod maximã sacrorũ & seruorũ & locorũ multitudinẽ habuit: sed post Amynthæ obitũ euersum est ab his qui in eius hęreditatẽ missi fuerãt: perraro enim religionis affectus ad hęredes trãsit. Ptolomęus Antiochiam q̃ Philomelio opposita fuit Lycaoniæ dedit. Symnada vrbs nõ magna ad Phrygiam petinebat: anteq̃ planicies iacuit oleis cõsita sexaginta fere stadiorũ. Vlterius magis ad septẽtrionẽ Docimia vicus fuit: in quo Symadicus lapis effodiebatur: sic enim Romani appellabãt. Indigenæ vero & Docimitẽ & Docimeũ. Vena a principio paruas glebas emittebat: postea ꝓpter maximos Romanorũ sumptus colũnæ integræ & ingentes extrahebãtur varietate Alabastro persimiles: multaq; hinc onera ad mare deuehebantur: & colũnæ ac lapideæ tabulæ magnitudine & pulchritudrne admirabiles Romam deferebãtur. Amorium quoq; & Eumeniũ opida in Phrygia fuere: & alia multa cõmemorat Ptolomæus: quorũ insipida est absq; historia nomiatio. Phrygiæ maiori Mydas iperauit: partẽ Galathæ tenuere. Regio Cipilo vicina ab antiquis Phrygia dicta est. Sed vtrũ maioris an minoris Phrygiæ pars fuerit incertũ: vnde Niobẽ & Tantalũ & Pelopem Phrygas dixerũt/Phryges Christianã fidem receꝑerũt & diu tenuerũt: sed emersit apud eos Montanus quidã: qui se Paraclytum noiauit: gentẽq; illam infecit: cũ quo mulieres Prisca & Maximilla relictis viris suis incedebãt: & illius inspiratiõe ꝓphetissæ dicebant: multisq; erroribus & Phrygiã & vicinas regiones impleuerũt. Hęc de maiori Phrygia de Epicteto q̃ minor fuit iam diximus. ¶ Mysiam duplicẽ esse dixere: alterã Olympinã Bithyniæ & Epicteto cõtinuã: cui cultores ab Histro veniss̃e Arthemidorus affirmat: alterã Pergamenã q̃ ab Olympina in Caicũ pergit. Harũ circũscribere terminos operosum est: quando & Phryges & Lydi & Meones intermisti fuerunt: neq; separare eos facile est. Dicemus ergo de Mysis Lydis & Meonibus simul: & vnam ex oĩbus prouinciã faciemus: eamq; mediterraneã: quę ab Olympo & Bithyniæ finibus vsq; ad Ioniam versus meridiẽ protẽditur: ab oriẽte ma-

Philomelium.
Pisidia.
Magnetes pop.
Symnada.
Docimia vicus. Lapis Symnadicus/ex quo & colũnæ admirabiles.
Amorium.
Eumeniũ.
Niobe.
Tantalus.
Pelops.
Montanus paraclitus.
Prisca & Maxilla pseudo ꝓphetissæ.

ſorem Phrygiam: ab occidente Troadem relinquens.

¶ De Myſis/Lydis/ & Meonib⁹ quomodo viri hij literati/& ad Chriſtum proni. Cap. LXII.

MYſos alij Thraces: alij Lydos fuiſſe dixerunt: & quoniã Lydi fagũ acetoſam q̃ multa naſcit in Olympo myſam vocauere: ab eo Myſos dictos putarunt: quibus ſermo fuit ex Lydo Phrygioq; permiſtus: & hi circa Olympũ habitantes vſq; ad Caicũ fluuiũ ſe extenderunt. Phryges vero ex Thracia ꝓfecti circa Troiam cõſederunt: & aliquib⁹ in locis cõmiſti Myſis fuere: & aliquãdo circa Cizicũ & Practiũ habitauere: poſtea mutantes loca: alij circa Olympũ in Epicteto: alij magis verſus meridiẽ & orientẽ ſedes accepere: quos maiores Phrygas appellauim⁹. Hęc autẽ quę de Phrygib⁹ Myſiſq; memorant: Troianis tẽporib⁹ antiquiora ſunt. Intra Myſiam oĩs ager cõtinetur qui ab Olympo & Ida mõtibus vſq; ad Caici fonteis per mediterraneã protẽditur: & quoniã Lydi & Meones inter Myſos cõputantur vlterius in auſtrũ vſq; in agrũ Fordicẽſem trãs Hermũ amnẽ & Laodiceã caiſtrianã Myſa excurrit: Bithyniæ non nihil cõpræhendens in qua eſt Olympus. In his terminis mons Tmolus cõcludit: & Sypil⁹ & cõbuſta regio & Theutrania: & Pergamenus ager: & Thebanus qui ſupra adramytiũ fuit. hunc ꝓpter fertilitatẽ prius Myſi ac Lydi poſtea Greci infeſtauerũt. Deinde Adramytini obtinuerũt: & ſunt qui dicũt ipſum Adramytiũ a Lydis fuiſſe conditũ: in quo & portæ fuerunt Lydiæ appellatæ. Aſtyrã autẽ vicũ Adramytio ꝓpinquũ nõ dubitarũt ad Myſiã pertinere: in quo Aſtrynæ Dianæ tẽplũ fuit: & luc⁹ cui Antãdrij religioſe perant: quorũ ciuitas ꝓpinqua fuit in mediterranea ſupra Antandrũ & Adramytiũ ad ſtadia circiter quinquaginta Theba fuit: quã cinctã ſyluis Homerus dixit: non ꝓcul ab Ida inter Thebã & Aſtyrã ſexaginta ſtadiorũ ſpaciũ poſuere Sed hec nũc loca deſerta ſunt. Fuit & Lyrneſſus loc⁹ natura munit⁹ ſtadijs octoginta ab Adramytio diſtãs: q prorſus corruit. hęc loca Troiani belli tpe Cilices tenebãt: in duos diuiſi principat⁹: alterũ Nectiotiõis: alterũ Mynetis. Nectioni Theba paruit: Mynetі Lyrneſſus Chriſeis: & Theba capta fuit ę Lyrneſſo Briſeis: ꝓpe Thebã locus fuit Cylla appellatus: & Apollinis Cylleі tẽplũ & Cylle⁹ fluui⁹ qui ex Ida delat⁹ Antandri perlabit agrũ Inter Helleã Pythanãq; loca maritima & Pergamum q̃ mediterranea vrbs eſt Theutraniã fuiſſe diciũt diſtantẽ a qualibet earũ circa Caicũ ſupra ſtadia ſeptuaginta. Euripides fabulã ſcripſit in qua refert Aleum cũ filiam

Myſi.

Phryges.

Tmolus.
Sypilus.
Theutrania.
Adramitiũ
Portæ Lydiæ.
Aſtyra.
Antãdrij.
Theba.

Lyrneſſus.

Cilices.
Nection.
Mynetes.
Cylla.

Theutrania.

Aleus.

Augea. Augeam ab Hercule corruptã reperiſſet in vrna quadã cum
Theleph⁹. Thelepho filio ipoſitam i mari demerſiſſe: ſed vrnam Palla-
dis ꝓuidẽtia ad Caici hoſtia trãmiſſam euaſiſſe. Theutrantẽ
vero qui Cilicũ & Myſorũ rex eſſet cũ eos excẽpiſſet Augeã
in vxorẽ Thelephũ in filiũ habuiſſe: fabuloſa hęc & cõtẽnẽda
q̃ deoꝝ tanq̃ hoim ſtupra cõmemorãt: alij tradũt Archadis
filiã cũ Myſorũ rege cõgreſſam Thelephũ peperiſſe q regno
ſucceſſerit: & Theutrantẽ regioni Theutraniæ nomẽ dediſſe:
Euripilus. q̃ Caico ꝓxima eſt. Thelephus ei⁹ fili⁹ Euripilũ ꝓgenuit: quẽ
Cecij. Neoptholem⁹ interfecit: cũ quo Cetij corruẽrt a fluuiolo Cetio
noiati: qui torrẽti ſimilis in agro Elaitico exort⁹ in aliũ ſimi-
lẽ incidit: & deinde in aliũ qui in Caicũ deuoluit. Caicus autẽ
Caicus. Tegn⁹ M. nõ fluit ab Ida vt aliqui dixẽre: ſed ex Tegno mõte qui i me-
Myſius fl. diterranea Thebano cãpo iminebat, ę Tegno Myſi⁹ amnis
fluit in Caicum emittẽs ſub fonteis eius: prope cuius ortũ vi-
cus Gergeta fuit in quẽ Attalus eos tranſtulit qui in Troade
erant cum locũ eum cœpiſſet Euripilũ: cuius mẽtio facta eſt
in locis Caico ꝓximis imperaſſe Homerus tradit: ob quam
rem credibile eſt: magnã Cilicũ partem ſub eo fuiſſe: & treis
extitiſſe Cilicũ principatus q̃is duo tantũ cõmemorenẽ. Cai
cus amnis regionẽ valde bonã & toti⁹ fere Myſiæ optimam
percurrit: cuius principatum Pergamum obtinuit.

¶ De inſigni ciuitate q̃ diu ſub Attalicis regib⁹ fortũata fuit.

INſignis ciuitas q̃ diu ſub Attalicis regib⁹ (Cap. LXIII
fortũata fuit: & poſtea Romanoꝝ ꝓuincia facta eſt Atta-
Phileterus licí reges a Phileteto thianẽſi eunucho ortũ habuęre. Ly
Lyſima- ſimach⁹ Agatoclis fili⁹ qui vn⁹ fuit ex Alexãdri ſucceſſorib⁹:
chus. turbineũ & acutũ montẽ ſupra Pergamũ cõmunijt: & ſuos ibi
theſauros poſuit: quorũ cuſtodiã Phileteto tradidit: cũ opti-
me eſſet educat⁹: & ſibi car⁹: ſed Is cũ ab Arſinoe Lyſimachi
vxore diſſideret: q̃ eũ accuſauerat tps ad defectionẽ expecta-
uit. Interea Lyſimach⁹ malo cõſilio duct⁹ Agatoclẽ filiũ iter-
Seleucus fecit. Seleuc⁹ aũt Nicator reuerſus illũ ſubſtulit/& ipe a Pto
Nicanor lomęo Cerauno ſublat⁹ eſt dolo interẽpt⁹. Inter hos tumult⁹
Ptolo. Ce- eunuch⁹ in arce ſe cõtinẽs: nunc iſti nũc illi quẽ validiorẽ eſſe
raunus. aiaduertet obſequẽs: viginti annis caſtellũ & pecunias poſſe
Eumenes. dit. Duo eni fratres erãt: Eumenes natu grãdior & Attal⁹ iu
Attalus. nior. ex Eumene nat⁹ eſt alter Eumenes q Pergami ſucceſſio
nẽ habuit: & Antiochũ Seleuci filiũ apud Sardes ꝑlio ſupa-
uit/& cum regnaſſet annis. 22. mortẽ obijt/cui ſucceſſit Atta-
Antiochis. lus ex Attalo & Antiochide Achei filia nat⁹: q primo rex eſt
appellat⁹: & ꝑlio maximo Galathas ſupauit; & Romanorũ

amicus in classe Rhodiorũ cum eis aduersus Philippũ pugnauit/obijtq; iã senior cum imperasset annis. 43. relictis quatuor filijs ex Apollonide Cizicena. Eumenides primogenit⁹ regnũ suscępit. qui cũ Romanis aduersus magnũ Anthiochũ & aduersus Perseũ bellũ gessit/& totã eam regionẽ a Romanis accępit quæ sub Anthiocho circa Taurũ erat. regnauitq; annis quadraginta nouẽ/vrbẽ muniuit/lucũ Nicephoriũ seruit/tẽpla cõstruxit & bibliothecas/& palacia & mirũ in modũ ciuitatẽ amplificauit. Imperiũ Attalo filio reliqt/ex Stratonice Ariaratis Cappadocũ regis filia nato: sed admodũ puero. fratrẽ Attalum tutorẽ cõstituit/qui viginti & vno annis regnauit: & aduersus Demetriũ Seleuci filiũ cũ Alexandro Anthiochi bellũ gessit. cõtra Pseudo Philippũ Romanorũ socius fuit. Diegelim regẽ cœpit ducto in Thraciã exercitu Prusiã interemit præfecto illi filio Nicomede. Postremo Attalo, qui sub tutela erat vrgẽte morte reliquit impiũ. Is Philomator cognominatus cũ annis quinq; regnasset: morbo decedẽs/Romanos hęredes instituit qui eã regionẽ in puinciã redegęre/vt sunt res humanæ quæ paruis ex pricipijs cũ multũ creuerint & postea corruunt. Viri excellẽtes Pergameni fuęre Mithridates Menedoti filius & Adobogion ex thetrarchica Galatharũ stirpe genitus. qui cõtracta Iulij Cæsaris ãicitia ad id honoris puenit vt materni generis tetrarcha & Bosfori rex efficeret. Sublat⁹ est autẽ a Lysandro q Pharnacẽ regẽ occidit. & Bosforũ occupauit. Apollodor⁹ etiã orator Pergamen⁹ fuit qui arteis cõscripsit & Apollodoriã sectã introduxit & Augusti Cæsaris magister fuit/& discipulũ habuit memoratu dignũ Dionysiũ ciuẽ suũ cognomine Atticũ qui sermones & historias conscripsit. Attalus ciuis Pergamenus CHRISTI nomine in Gallia martyriũ pertulit: & in ipsa Pergamo cõplures occisi sũt Christũ deũ esse cõfessi: iter quos Papiri⁹ & Carp⁹ & Agathonica optia fœmia martyrij coronã accępęrũt. Progredięti ad vrbẽ orientẽ vers⁹ vrbs Appollonia fuit i loco edito iposita ad sinistrã Caici flumis ptẽ vrbẽ Tyatirã cõmemorãt Macedõ habitationẽ: q̃ nõnulli Mysoꝝ vltimã dicũt. Hic vna fuit ex septẽ ecclesijs ad q̃s Ioãnes apls scripsit Apocalypsim vlteri⁹ ad meridiẽ Hermi campus occurrit: & Sardis olim vrbs magna posterior Troianis reb⁹ ãtiqua tñ q̃ pmõtoriũ munitissimũ habuit: & Lydoꝝ caput fuit. T mol⁹ ei iminebat mõs fœlix: q ispelũcã i vertice habuit albi lapidis a Persis cõditam: ex qua circũstãtes spectabant cãpi: vsq; ad Caistrũ Lydi & Mysi: & Macedones circũhabitauęre. Pactolus a T molo multa olim auri ramenta deferebat: ex quo præclaras illas Croesi &

Antiochus

Nicephorius lucus.

Seleucus.

Demetr.

Prusias.

Nicomedes.

Philomator.

Mithridates Menedoti fi.

A dobogiõ

Lysander.

Pharnax.

Apollodorus Augusti magr.

D ionysius Atticus

Athal⁹ martyr in Gallia. itẽ Papirius Carpus/& Agathonica.

Apolonia vrbs.

Tyatira.

Hermus campus.

Sardis.

T molus.

Pactolus.

Hermus.

maiorũ diuitias ferunt: nũc auri vena defecit. Pactolus in Hermũ defertur & Hillus: qui postea Phrygius dictus est. Nõnulli Hermũ initiũ esse Misiæ dixerunt: ę monte Dydimene sacro per exustã i Sardianũ agrum & mare defertur. Vrbi Sardianæ planicies subiacuit: & Cori & Hermi & Caistri cãpi: qui continui sunt: & camporum omnium optimi.

¶ De Sardensibus/ & viris apud hos excellentib⁹/ de Troade/ & ad hanc ptinentibus vrbibus. Cap. LXIIII.

Gregoeus. Rolus. fl. Colous.

QVadraginta stadijs ab vrbe lac⁹ fuit: quem Homer⁹ Gregoeum appellauit: postea Rolus dictus est vbi Coloena Diana venerationis maximæ templũ habuit. Circa Coloum antiqua regũ monumenta fuere. Apud Sardis vero Aliatis ingẽs tumulus sup excelsa crepidine: cuius maximam partẽ ancillæ pfecerũt: q̃ (vt Herodotus ait) oẽs meretricabant. Quidam meretricis monumentũ hoc fuisse dicunt. Calisthenes ait Sardis prius a Cymeriis captã/ postea a Treribus ac Cilicibus deinde a Cyro & a Crœso. Exin ciuitas hæc ob loci virtutẽ ita instaurata est: vt nulli finitimarũ cederet. Imperãte Tiberio Cæsare multa eius ædificia ex terræ motibus corruerũt. Sed ipse rator & hãc & multas alias suo beneficio reparauit. Viri memorabiles ex Sardis fuere: duo Diodori oratores quorũ natu grãdior cognomẽto Zonas multa certamina pro Asia ci certauit Accusatus autẽ quod ciuitatẽ ad Mithridatis amicitiã pellicere: habita excusatione omẽis calũnias diluit. Iunior Diodorus Strabonis amicus fuit: & historias scripsit & poemata: quæ antiquis non cederent. Xanthus rerũ scriptor antiquus Lyd⁹ fuit an Sardianus incertũ est. In Sardis ecclesia fuit vna ex septẽ Asiæ: quarũ Ioannes meminit. Melito Sardẽsis ecclesiæ antistes pro christiana fide multa scripsit: & appollogeticos iperatoribus misit qui ꝓpter regnũ dei eunuchus effectus: & spiritu sancto plen⁹ apud suã plebẽ quieuit. Philadelphia quoq; q̃ ad Mysos pertinuit vrbs terræ motibus concussa: cuius incolæ magna ex parte in agris degebant: nõ tamẽ magnopere agriculturæ studebant: quãuis terrã haberent fertilẽ. In hac etiam vrbe vna ex septem ecclesijs et CHRISTI sacra recepit. Supra philadelphiã orientẽ versus exusta regio patet stadijs longa quingẽtis: quadringentis lata: quam alij Meoniæ: alij Misiæ dedere: nullæ hic arbores inueniunt: ꝑter vitẽ: quæ exustũ vinũ fert ita elegans vt nulli cedat. Sũma cãporũ facies cinerulenta est: montana/ petrosa/ & nigra. Quidã ex crebro fulminũ ictu id contigisse arbitrantur: nec dubitant: quæ de Typhone dicũtur hoc in loco fabulari. Sed credibilius est subterraneum ignẽ

Diodori duo. Zonas Diod.

Xãthus historiographus.

Melito Sardensis antistes eunuchus.

Philadelphia.

Exusta regio & sine arboribus. Vinũ exustum.

quí poſtea defecerit regionem exuſiſſe. Tmolus cõact⁹ eſt & ambitũ mediocrẽ habet: atq; in ipſis Lydiæ partib⁹ termina tur Lariſſa q̃ in agro Epheſio collocaſ/& in cãpo Caiſtriano ſita Tmolo q̃ Epheſo vicinior: ſub mœnib⁹ fuit. Epheſij enĩ multũ ex agro Meonio abſcidẽrunt: quos poſtea Lydos ap pellauẽre. Sipilũ montẽ & regionem q̃ circa eſt quidã maiori Phrygiæ dedẽrũt: quidã minori: nos Myſiæ apponim⁹. Sub eo Magnetia fuit Hermo vicina: quã terremot⁹ deiẽcit. Alte ra eſt apud Meandrũ de qua poſtea dicem⁹: tm̃ eſt quod de Myſis ac Lydis explicare placuit: q̃uis etiã iter Caras & ma iores Phrygas vſq; ad Taurũ Lydorũ Myſorũq; nõnulli con currerint. Troas fama pcelebris Myſiæ ad occidẽtẽ ſubiacet tota mari expoſita. Homer⁹ ab Eſapo vſq; ad Caici fluminis hoſtia ei⁹ fineis ꝓduxit. Eudox⁹ a Priapo fecit initiũ. Dama ſces a Pario. Caron Lãpſacen⁹ a Practio. Scilax Cariãdi⁹ ab Abydo: tãta veterũ diſcordia fuit vt Strabo refert. Nobis Ho meri limites placent: ſed addim⁹ id terræ ſpaciũ quod ab ho ſtio Rhindaci fluminis eſt vſq; ad Eſapũ vt orã Cizicenã in cludamus quã Ptolomęus ꝓprię Aſiæ dedit/qui etiã minorẽ Phrygiã Troadi cõmiſcuit/nos eam Bithyniæ applicauimus Olympo Myſiæ adiacentẽ: ſed qñ Eolis Troadi pmiſta fuit: eaq; vſq; ad Hermũ fluuiũ percurrebat nõ ab re fuerit ad eũ dem limitẽ meridiẽ verſus extẽdere Troadẽ vt inde Rhinda co hinc Hermo claudaſ: q̃uis nõnulla Ioniæ loca ad dexterã Hermi iaceãt. A Rhindaco igiſ incipiem⁹: qui Troadis termi nus eſt ſeptẽtrionalior: Hic fluui⁹ ex Aranitide regiõe q̃ My ſorũ fuit ortũ habet: & per Myletopolitanũ & Apolloniatí cũ agrũ decurrit: aſſũptiſq; cũ aliis: tũ etiã Aceſte ex Abreta na Myſia in Propõtidẽ iuxta Beſbidim inſulã emittit: q̃ Cizi cenorũ fuit: & montẽ habuit arboribꝰ plenũ noie Artacẽ. Nõ ꝓcul hinc Cizicus inſula fuit quingẽtoꝝ fere ſtadioꝝ ambitu admodũ ferax: & duob⁹ põtib⁹ iũcta cõtinenti q̃ iuxta pontẽ eiuſdẽ nois vrbem habuit: & portus duos clauſos & naualia. pars vrbis in planicie iacuit: pars mõti adheſit: qui vrſarũ ap pellabaſ: cui mons alius iminebat Dindyma noie: vnicum ha bens verticẽ in quo Dindymenæ matris deum: vt erat ſtulta gẽtilitas Argonautæ delubrũ ędificauerũt: ciuitas & magna fuit & pulcherrima & optimis inſtituta legib⁹: & paci & bello aptiſſima/i qua tria fuerũt armamẽtaria: aliud armorũ/aliud inſtrumẽtorum: aliud frumentorũ: q̃ ne corrũperẽtur calcidi ca terra præſtabat. Mithridates cum centũ & quinquaginta millibus hoim & multo equitatu hanc vrbem obſedit: cuius

Tmolus.

Magnetia.

Troas.

Diſſentiũt authores.

Rhindac⁹.

Cizicus inſula.

Vrſarũ. M. Dindyma.

Armamẽtaria tria.

Mithridates.

Cizicenij. impetũ Cizicenĩ cũ quadringẽtis nauib⁹ perfregęrũt : ip̃mq; prope in cuniculo oppressęrũt cõtra effodiẽtes. Lucullus auxilia obsessis misit: & Pestis adiumẽto fuit: q̃ regẽ multis suorum amissis discedęre coęgit : Romani liberã ciuitatẽ dimisęrunt: & multũ agri ei addidęrunt/cũ ex Troadis regiõe/tum ex alijs. Nam & ad Rhindacũ & Esapũ Cizicenoꝝ ager protẽdebat. Nunc quid sit Cizicus nobis nõ satis cõstat: adeo claritatẽ reb⁹ adimũt tpa: & nos homũtiones diuturnã q̃rim⁹ in hoc scl'o gloriã: quã potẽtissime ciuitates retinęre nõ potuęrũt A Cizicena regiõe & locis Esapo & Granico vicinis vsq; Abydum Propontidis ora producit: q̃ ad Troadem pertinuit. ex Abydo vero vsq; Lectũ ꝓmõtoriũ & Ilij & Tenedi & Troianæ Alexandiæ regio fuit. Hisq; oĩbus Ida ĩminebat: a Lecto vsq; ad Caicum cõplura alia loca fuęrunt: quibus ex aduerso Lesbiorũ insula cõsurgit q̃ oĩa Troianorũ fuęre per principatus octo vel nouẽ administrata: quib⁹ post deletũ Ilium Eoles sese ĩmiscuęre a Ciziceno agro vsq; ad Caicũ Troadis terminum. Sed Eoles vlterius ꝓcęssęre vsq; ad Hermũ Cumanũ agrũ & Phocẽsem occupãtes vbi Ioniæ fuit initiũ. Dicũt autem Eolicã coloniã quatuor sęculis antiquiorẽ esse Ionia. Penthylus Horestis filius annis sexaginta post Troiã captã patre suo in Archadia mortuo in Thraciã ꝓcessit : quo tẽpore Heraclidæ in Pelopõnesum redięre. Deinde Archelaus Penthylo natus cum Eolica classe in Cizicenam regionẽ traięcit. Gran vero filius iunior vsq; ad Granicũ fluuiũ ꝓfectus est: qui ab eo nomẽ accępit: & deinde in Lesbũ insulã trãsmisit : eãq; occupauit. At Clebas Dori filius & Malaus/ qui & ipsi Agamẽnonis genus fuęre eodẽ tẽpore quo Pẽthilus exercitũ cõtraxęre: sed circa Locrẽsem agrũ & Phritiũ montẽ diu cõmorati: postea in Asiã transgressi Cumã cõdidęre: quã Phrytioniam vocauęre. Pẽthili classis trãsitũ ex Thratia anticipauit. Eolesq; per totã Troadẽ dispersit/atq; iccirco Eolis & Troas simul accipit. Ida mons altissimus ad Troadem spectat : habetq; multos pedes: lat⁹ eius septẽtrionale ex ãgustijs Abydi vsq; ad Esapũ & Cizicenũ agrũ ad Propontidẽ pertinet: & circa Zeliã finit: occidẽtale ad Hellespontũ respicit: Australe ꝓmõtoriũ facit qđ Lectũ appellat: & paruo freto a septẽtrionali parte Lesbiæ insulæ disiũgit/oriẽtalia Idæ ad Mysos declinãt. prim⁹ ę mari exitus in Idã ascẽdẽtibus apud Lectũ fit: abundatq; mons aquis/ & multa flumina ex eo descẽdunt: in cuius summitate locus fuit Gargarus appellatus: a quo Gargara Eolica ciuitas dicta est. Zelia in extrema Idæ ꝑtermõta

Lucullus.

Eoles.

Pẽthylus.

Gran.

Ida.

Gargarus.

Gargara.

Zelia.

na fuit: distans a Cizico stadijs centũ & nonaginta: a ꝓximo mari in quod Esapus emittit stadijs octoginta circa Zeliam Tharsius effluebat amnis quẽ 20. locis ea via ptransibãt. pro pe Esapi hostia tumulus quidam fuit: in quo Mẽnonis sepulchrum ostẽdebaẽ: eius quẽ Thytoni filium dixęre: & ꝓximus Mẽnonis vicus. inter Esapũ & vrbẽ Priapũ Granicus effluit amnis magna ex parte per Adastriæ cãpos delatꝰ vbi Alexã der Darij satrapas ꝓlio supauit/ totãq; regionẽ cępit: q̃ inter Taurũ erat & Euphratẽ. ad Granicũ vrbs fuit & regio noie Sydena: Sed vrbs diruta iacet. In Cizicẽ & Priapẽ agri cõfinio Arpagia fuit: locus ex quo Ganymedẽ gẽtilis theologiæ dedecus atq; infamiã raptũ dixęre: quod alij circa Dardaniũ ꝓmontorium contigisse arbitrant. Priapus ad mare iacuit: & portũ habuit: cultores eius: alij Mylesios dixęrunt: alij Cizicenos. Priapus ei nomen dedit: quẽ ciues tanq̃ Liberi patris filium & nymphę colebãt. Lactãtius firmianus obscœnam causam refert ꝓpter quã matronæ Priapũ in exilium actũ colęre cęperint. Circũuicina regio Adrastia vocabaẽ ab Adrasto rege: qui primꝰ Nemesi. i. fortunę tẽplum ędificauit: Adrastiãq; vocauit. Romani quoq; huic deę tẽpla dicauęre stulti qui substantiã esse aliquã fortunã putarunt: regnoꝝ & opum dispensatricem: quæ solius dei nutu huc atq; illuc transferuntur.

Tharsius amnis.

Mẽnonis sepulchrũ.

Granicꝰ fl.

Sydena.

Arpagia.

Ganimedes.

Priapꝰ op.

Adrastia.

Nemesis.

¶ De Adrastia & quomodo homines cum serpẽtibus cognationem habere dicantur. Cap. LXV.

ADrastia ciuitas inter Priapũ & Pariũ fuit: qua diruta lapides trãsuecti sunt: & ibi ara ædificata Hermocreõtis opus magnitudine & pulchritudine memorabile. Pariũ ad mare sitũ fuit: & portũ habuit maiorẽ quã Priapus. ciues Athalicis regibus paruęre: quorũ fauore multũ agri Priapẽsibus abscidęrũt. Hic genꝰ hoim fuit quos Anguigenas vocauęre: & cognationẽ quãdã cũ serpẽtibꝰ habere credidęrũt: quorũ mares ꝓditũ est serpẽtũ morsibꝰ fuisse remedio si eos cõtinuo attigissent ac primo liuorẽ trãstulisse: postea tumorẽ ac dolorẽ sedasse. Auctorem gentis heroẽ quẽdam tradidęre ex serpẽte imutatũ: vt est antiquitas fabulosa. Vis ea aliquãdiu in genere mansit: quẽadmodum in Calabria fama est de ijs qui ex progenie. s. Pauli appellantur: nam & hos mederi serpentum morsibus affirmat. Parium Mylesiij & Eritrei & Parij condidęre. ex Pario fuit Neoptolemus cognomẽto glosographus vir memoratu dignus. Pythia apud Pythitatem Pariænæ regionis fuit/ & montem Pythium iminentẽ habuit inter Parium & Priapũ sita iuxta Linũ qui locꝰ ad mare fuit:

Hermocreontis opus

Pariũ op.

Anguigenæ.

Sãcti Pauli ꝓgenies.

Parium.

Neoptolemus glosographus.

Pythia.

Linum.

Cocleæ Linusiæ. vbi Cocleę Linusiæ appellatæ optimæ oim capiebāt. Claritas loco ab irritamēto gulæ tradita est: & Pario Priapū nauiganti
Proconesꝰ. antiqua Proconesus occurrit: & noua q̄ ciuitatē habuit: & albi lapidis largā venā apprime laudatā: vnde Cizicenoꝝ opa pul
Aristeus poeta. cherrima extructa fuęrūt. Hic fuit Aristeus carminū poeta vir facūdię blāditijs vehemēs. Reæ mōtes alij Zeliæ vicinos puta-
Reæ montes. uęrunt: alij Lāpsaco ad q̄ draginta stadia. In his Thera fuit prima Lydorū regia: postea Persarū: nūc ignota est: & sine nomie
Thera. iacet. Fuit & tēplū matri deorū sacrū quod Rheæ vocauęrunt.
Rhea. Vrbs Lāpsacus ad mare iacuit: & portū habuit optimum: sicut
Lāpsacus. Abydus a qua distabat centū & quinquaginta stadiis Pythusa
Pythusa/a XerxeThemistocli i vinum data. prius appellata. Xerxes hanc vrbē Themistocli in vinū dedit: nam tota hæc regio & Pariana & Priapena vineis abundauit.
Lāpsacus. Hinc fortasse temulēta matronarū turba & Veneri dedita Priapi cultū inuenit. Lāpsacus Callipoli opponebat quadraginta
Pesus. stadijs ab ea distans. Inter Lāpsacū & Parīū vrbs fuit Pesus &
Gergithiꝰ. flumē: vrbe diruta Pesini Lampsacū migrauęre: cū & ipsi Mylesiorū coloni essent quēadmodū & Lāpsaceni. In agro Lāpsa-
Caron historicus. ceno locus fuit Gergithiū appellatus vineis cōsitus: & ciuitas Gergitha a Gergithis dicta: quæ i Cumano erant: ex Lāpsaco
Adimāthꝰ. fuit Caron historicus & Adimāthus/& Anaximenes & Metro-
Anaximenes. dorus Epicuri sodalis/ipsū etiam Epicurū quodāmodo Lāpsacenum dicunt diu Lāpsaci versatū atq; Leonti & Idomēti amicitia vsum: qui primi erant in ea ciuitate: nec alienū est voluptatis laudatorē eā ciuitatē amasse in qua vinum erat optimū sine
Metrodorꝰ Epicurus. quo lāguida voluptas est. Ex hoc loco Agrippa leonē qui corruerat transtulit Lysipi opus: eūq; collocauit in luco qui inter
Agrippa. lacum & Euripū erat. Lampsacus & Parius troianis tēporibus
Arisba. nondū erāt. Sed Arisba in his locis fuit prope Seleentē amnē.
Asius Hirtacides. Asij Hirtacidis regia fuit & Practius amnis & vrbs sub Asio.
Abydus. Sed hæc loca prorsus defecęre cū tēpore quod oia vorat. post
Gyges. Lampsacū Abydus fuit quā Mylesij condidęre Gyge Lydorū rege pmittente: qui totius Troadis imperiū habuit: & ab eo promontoriū quoddā iuxta Dardaniū Gygas appellatum est: & in ore Propontidis iacet: & Hellespōti ęquali spacio a Lampsaco & Ilio distans per stadia circiter centū & septuagīta. Hic est illud septē stadiū mare quod Asiam dirimit ab Europa a Xerxe ponte iunctū. Abydus in Asia & Sestus in Europa triginta stadijs inter se distabāt a portu in portū. locus pontis paululū ab vrbibus digredienti versus Propontidem fuit. Thraces post res Troianas Abydū habitauęre: deinde Mylesij. Sed quū Darius Xerxis pater ę Scythia rediēs Nomadas aduersus se trāsi-

Mare septē stadiū.
Xerxis pōs
Sestus.
Darius.

tum pa rare intellexíſſet: ne vrbes inimico exercitui cõmeatum
p̃berent: multas earũ concremauit. Inter quas & Abydus paſ-
ſa eſt incendiũ. Sępe enim ſuis vrbibus plus domini quã hoſtes
nocent. Abydeorũ regioni Aſtira iminebat vrbs diruta q̃ olim Aſtira.
ſuis legibus vixerat: & auri metallis abundauerat: quæ poſtea
conſumpta ſunt. Abydus ab Eſapo diſtabat ſeptingentis ſta-
diis: recta tamen nauigatione paucioribus: totũq; hoc ſpaciũ
Troadis ad Propontidẽ reſpicit. Hinc Helleſpontus incipit:
& Ilienſia ſequuntur quæ extra Aby dum ſunt auſtrum verſus.
Quom cætera maritima vſq; Lectũ qb⁹ mediterranea Troia-
ni cãpi: & Idæ pretermontana adiungimus: poſt Abydum ꝓ-
montorium Dardaniũ occurrit: & ciuitas Dardanus ſeptuagĩ-
ta ſtadiis ab Abydo diſtans: & Rhodius amnis quẽ alij in Eſa-
pum emittere tradũt: alij per ſeſe in mare putãt exonerari.

¶ De Dardania. Cap. LXVI.

DArdanus priſca res adeo ſpreta fuit: vt ſæpe reges: alij Dardanus.
eam Abydum tranſtulerint. Alij rurſum in priſtinam cõ-
ditionem habitauerint. Cornelius Sylla & Mithridates Cor. Sylla.
Eupator: vt bellũ diſſoluerẽt hoc in loco cõuenęrunt. Non ꝓ- Mithrida-
cul hinc Hectoris lucus fuit in loco cõſpicuo/deide lacus Pthe tes eupator
leus: & vrbs Ritium i colle ſita: & regio litoralis Ritio continua Pthele⁹ la-
& Aiacis tumulus: et templũ et ſtatua: quã ab Antonio ablatã cus.
& in Aegyptũ aſportatã/Auguſtus Cæſar ſicut pleraq; alia re- Ritium.
ſtituit Iliſiẽſibus. Poſt Ritiũ Sigęũ vrbs fuit: et nauale: & Achi- Aiacis tu-
uorum portus: & Achaica caſtra: & lacus/qui Os dicitur: & Sca mulus.
mandri hoſtia. nam Simois & Scamander in campo concurrẽ- Antonius.
tes multum lutum deuehunt & maritimam oram exaggeran- Aug. Cæ-
tes ore obſtructo maria ſtagnantia & loca paluſtria efficiunt a ſar.
Ritio vſq; Sygæum: & Achillis tumulũ recta nauigantibus ſta- Sigęum.
dia intercedunt ſeptuagita: totaq; hæc ora nouo Ilio ſubiacet: Os. lacus.
duodecim fere ſtadiis ab eo diſtans iuxta Achiuorum portum Simois.
a priore autem aliis 30 ſtadiis ad partem quæ eſt Idam verſus Scamãder.
Achilles templum habuit: & tumulum iuxta Sygæum. Patro- Iliũ nouũ.
clus & Antilochus tumulos: quibus omnibus et Aiaci ſacrifica-
bant Ilienſes tanquã dij eſſent qui homines fuerant: & quidem
ſanguinarij. Herculem non colebant cauſam afferẽtes: q⁹ is vr-
bem fuerit depopulatus. Sed aliud in cauſa eſſe oportuit. Si-
quidem Achillis & ſociorũ opera vrbs funditus corruit: & Her Achiles.
cules paruam ciuitatem diripuit: qui cum ſex tantum nauibus
& paucis viris potitus eſt victoria/Græci qui cum Achille fuę-
runt magnam & præclaram vrbem deleuęre: nam Priamus ex Priamus.
paruo magnus et rex regum effectus erat. Paululum ab hac

Acheium. ora progredienti Acheiũ fuit: & adulteriorem Tenedorum regionem ptinuit. hæc omnia ad mare sita erant: quibus Troianus Cãpus iminebat vsq; ad Idã stadia plurima ascendẽs oriẽtem versus. Huius prætermõtana pangusta quidẽ parti ad meridiem extẽsa: vsq; ad loca quæ apud Scepsim erant: partim ad septẽtrionẽ vsq; Lycios: qui iuxta Zeliã habitabãt. hãc Homerus sub Aenea & Antenoridis posuit: Dardaniãq; vocauit: qd nomẽ & vrbi dedit & regioni. Sed vrbis nec vestigiũ qdẽ extat.

Dardania.

Plato post diluuiũ hominum tria genera esse putauit.

Plato post diluuiũ tria hoim genera fuisse putauit. Primũ sim plex & agreste: eorũ qui per aquas formidarẽt: & montiũ cacumina incolerẽt. secundũ eorũ q plus aliquid audebãt: & in ipsis montiũ radicib⁹ habitabãt. Tertiũ eorũ qui omni semoto metu in patẽtes cãpos exire: & has differẽtias ab Homero tradi-

Cyclopei tas dixit. qui pro primo exẽplo Cyclopeos posuit fructib⁹ spõte nascentibus vtenteis: & montiũ cacumina in spelũcis habitãteis. In secundo Dardanũ qui Dardaniã ædificauit anteq; Iliũ

Dardanus Ilus. condereť. In tertio Ilũ quẽ Ilij conditorẽ tradũt. Vnde par est eum in medio cãpo sepultũ esse: quoniã prior ausus est i cãpis habitare. possent & plura hoium genera inueniri eorũ qui vel in litore maris vel in insulis habitarent. Sed nec oino ausus est Ilus qui nõ ad mare vbi nouũ fuit Iliũ: sed supertius trigita fere stadijs ad orietẽ Idã & Dardaniã versus vrbẽ cõdidit. post Dar-

Cebrinia. daniã Cebrinia occurrebat magna ex parte cãpestris q̃ quodãmodo pariter cũ Dardania ꝓgrediebať: & in ea vrbs Cebrina Demetrius vsq; huc Ilij agrũ Hectori subditũ pertẽdere arbi-

Alex. Paris sepulchrũ. tratus est ꝓgredientẽ a nauali vsq; in Cebriniã ibiq; Alexãdri: & Oenones sepulchrũ ostẽdi/quã dicunt Alexãdri vxorem fuisse

Oenone. priusq̃ Helenã raperet. Cebriniã vero Scepsim vsq; ꝓcedere: & eorũ cõfiniũ esse Scamandrũ. Cebrinos cũ Scepsijs semper inimicitias exercuisse donec Antigonus eos in Antigoniã trãs-

Alexãdria. tulit: q̃ postea Alexãdria dicta est: & Cebrinos cũ alijs Alexãdriæ remãsisse. Scepsios Lysimacho pmittẽte domũ rediisse.

¶ De Ilio duplici/de Ida & eius fluminibus/deq; pinu quæ mira magnitudine pulchra est cognominata. Cap. LXVII.

Ilium. SEd quoniã Ilienſia iã attingimus: quæ toto orbe decantata sunt: monstrandũ est quo in loco fuerit Iliũ: pro quo Græci decertauere: & de quo scripta est Ilias Homeri: dictum est Idæ montẽ Hellesponto iminere: in quo multæ conualles existunt: & multi colles ab eo deriuantur: nec pauci amnes descẽdunt: ex eo duo flexus: tanq̃ duo cubiti ad mare decurrunt: al-

Rhitium. ter Rhitium: alter Sygæum versus atq; dimidiati circuli lineam

Sigæum. efficiunt: duodecimq; fere stadiis in planicie procul a mari de-

finunt. Duplex Ilium antiqui commemorant: alterum inferius intra dictorum flexuum finem: alterum superius intra initium. Inferius Symoisius campus comprehendatur: per quem Symois ibat: & Scamandrius per quem Scamander: atq; hunc, priæ Troianum campum appellauere: & Homerus maximam certaminum partem hoc in loco factam ostendit: nam et latior est: & loca hic celebrata fuerunt: & flumina Symois: & Scamander. Quorum alterum Sygeo: alterum Rhytio proximum in conspectu inferioris Ilij concurrunt: postea Sygæum delata lacum efficiunt: qui Os dicitur: vtroſq; campos: alterum ab altero ingens quidam collis dictorum flexuum in rectum dirimit: qui ab inferiori Ilio incipiens: & ei cõiunctus vſq; in Cebrinam tendit. Super quo alterum Ilium fuit quod superius appellauimus: distans ab inferiori stadijs 30. Vlterius 10. stadijs Calico nam tumulum quendam fuisse tradunt: iuxta quem ad stadia quinq; Symois labebatur: Caliconia vero stadijs quadraginta ab iferiori Ilio distabat: erat & Tymbra campus Ilio superiori proximus: & Tymbreus fluuius qui per eum ad Apollinis Tymbrei templum fluebat in Scamandrum. Superius Ilium quadraginta duobus stadijs a mari aberat. Inferius hoc antea duodecim. hoc antea vicus fuit: qui Palladis templum habuit quod Alexander ex victoria apud Granicum habita rediens magnificis donis exornauit: & arbitratus illic Priami sedem fuisse vicum appellari vrbem iussit: & vt ædificij repararetur curatoribus mandauit ac liberam & immunem censuit: subactisq; Persis facturum se maiora promisit. Erat enim Homeri studiosus & propter Aeacidarum cognationem qui Molossis imperarunt. apud quos regnauit Andromache Hectoris vxor erga Ilienses magnopere affectus: post eius obitum Lysimachꝰ vrbis cura suscepta delubrum construxit: & murum ad stadia quadraginta circumduxit: ac vicinas & antiquas vrbeis in eam habitatum deduxit: quæ iam erant labefactatæ. Sed cum Romani Asiam ingressi magnum Anthiochum eiecerunt: collapsa erant Lysimachi mœnia. Extabat tamen vicus vrbis amplitudinem habens. Demetrius Sceptius inquit: cum adolescens in eam vrbem peregrinaretur: adeo neglectam vidisse: vt coctilicijs tectis careret. Agesianarus scribit Gallos ex Europa transgressos tutelæ gratia in vrbem ascendisse: sed eã sine mœnibꝰ repertã ilico reliquisse: postea multũ reparata fuit: & deinde a Romanis qui cũ Fimbria erãt labefactata. Fimbria quæstor cum Valerio flacco cõsule aduersus Mithridatẽ missus orta seditione consulem in Bithynia occidit: & exercitu potitus

Iliũ duplex Inferius.
Symois.
Scamãder.
Os: lacus.
Iliũ superiꝰ
Caliconia.
Tymbreꝰ fluuius.
Alexãder.
Lysimachꝰ
Demetrius Scepti⁹ de Ilio.
Galli i Iliũ ascendẽrũt
Fimbria.

Ilium venit: vnde cũ tanq̃ latro excluderet: admoto ad vrbẽ exercitu: vndecimo die cepit. Sed gloriãti q̃ tam cito vrbẽ cepisset: q̃is anno decimo cũ mille nauib⁹ ex tota Grecia ceperat Agamẽnon respõdit quidã ex Iliẽsib⁹. Non eni Hector aderat qui pro ciuitate pugnaret. Sylla vero cũ Fimbriã substulisset: Mithridatẽq; domũ cũ quibusdã cõditionib⁹ remisisset: Iliẽses multis beneficijs solat⁹ est. deinde Iulius Cæsar maximã de his curã suscepit Alexãdrũ emulat⁹: cui⁹ erat amãtissimus: & certissima cũ Iliẽsibus signa cognatiõis habebat tanq̃ Roman⁹. Romani eni auctorẽ generis sui Aeneam putauerunt. Iulius ab Iulio quodã viro ex progenitorib⁹: & ille ab Iulo cognomẽ hoc habuit: qui vnus fuit ex posteris Aeneæ: quẽ Vergilius filium fuisse testat. Regionem itaq; eis tribuit libertate & imunitate seruata: in quibus diu permãsere. Sed hoc nõ fuit Ilium Homericũ: quod Greci euerterunt. Illud enim quadraginta duobus stadijs (vt ante diximus) a mari distabat: hoc duodecim cum Alexandri iussu reparatũ est: & cãpus ante vrbem fluminis aggestio erat: quẽ Troiani tẽpore belli multo minorẽ esse oportuit: nec poterãt tam breui spacio inter vrbẽ & mare Homerica prælia fieri: neq; vrbs in hoc loco propter perpetuũ iugum circuiri poterat: Homerica vero poterat. Multa præterea ex Homero colligunt: quibus palam fit Hectoreum Ilium superius fuisse: cuius Alexãdro aut Iulio imperãte nullum extabat vestigium. Nam vicinæ vrbes vastatæ: non tamen prorsus erutę. Exusto Ilio lapides inde ad instauranda sua mœnia transtulerũt: ita nunc & in rebus humanis spem ponito: aut te diu mãsurum credito: quando Ilium ingens & totius Asiæ columẽ adeo extinctum est: vt neq; cadauer inueniat: & dubium sit quo in loco tanta gloria fuerit. Sunt qui putant reliquias Ilienſium voluisse super ruinis antiquæ vrbis nouum Ilium ædificare: existimantes locum eum in quo prius fuerat inauspicatũ esse: & calamitatibus obnoxium: vel quod Agamẽnon antiqua consuetudine eum fuerit execrat⁹: & sunt qui vrbẽ hanc multa loca mutasse tradunt. Postremo iuxta mare in loco quẽ designauim⁹ ex oracuio constitisse. Neq; ab initio vrbs fuit: sed multis annis vicini formam habuit: & paulatim vt diximus creuit. Hellanicus volens Ilienſibus gratificari concessit nouam & antiquam vrbẽ eãdem fuisse: qua deleta: qui Sigeum & Rhitium habitabant regionem inter sese diuiserunt: ea autem restituta omnia reddiderunt. Sed hic nõ satisfacit his quę ab Homero sumpta cõtrarium suadens: vicum postea in eo loco ædifica-

Dictum in Fimbriam Sylla.

Iuli⁹ Cęsar

Vbi & quãdo Ilium Homericũ

Alia de Ilio sentẽtia.

Hellanic⁹.

cum dicunt. In quo vetus Ilium fuit & Troianorũ regia ex qua originẽ cuncti se ducere iactitant: qui nobilissimi videri volunt: nam & Franci & Angli:& Alij cõplures hinc maiores suos ve- tustate tradũt. Sed Romanorũ genus ab Ilio profectũ multi au- thores prodidere:quibus fides habenda est.

¶ De Ida & eius fluminib. deq; Pinu quæ mira magnitudine sua/ pulchra est cognominata. Cap. LXVIII.

SVpra Ilium Idam esse diximus:quam multi fontẽ appella- uerunt propter flumínum multitudinem ex ea cadentium: præsertim vbi Dardanica regio ei subiacet vsq; Scepsim & Ilienſia Demetrius collem quendam Idæ esse dixit: nomine Cotillum vltra Scepsim ad centum & viginti stadia. Ex quo Scamander & Granicus:& Esapus fluunt. Sed hi ad septentrio nem & Propontidem tendunt manantes ę pluribus fontibus Scamander ad occasum ex vno fonte cursus Esapi quingentis fere stadijs terminatur. In Scamandrum Adirus influit ex qua- dam Carisynæ montana regione compluribus vicis habita- ta:& optime culta:quæ Dardaniæ adiacebat: vsq; ad loca Ze liæ:& Pithyæ finitima:eam regionem a Careso flumine dictã putant. His in locis & Rhesum fluuium posuere: qui postea Rhoites dictus est:& in Granicum influit. Septẽuadus ab Ho- mero vocatus:quia septies pertransitur in locis pulchræ Pi- nui finitimis:digna fuit arbor quæ nomen haberet. Atthalus q primo regnauit in Atthalica gente ambitum eius fuisse pedum viginti quatuor scripsit:altitudinem a radice saxaginta et septẽ postea in tria scissam æqualiter inter se distantia: & iterum in vnum apicem cohiberi:totam eius altitudinem duorum iuge- rum & quindecim cubitorum spacio contineri. Distantem ab Adrapytio stadiis centũ & octuaginta septẽtrionẽ versus. Nũc nulla est:habent er arbores suã mortẽ:aut percussæ cadũt: aut suo tempore arescunt. Nichil est in terra non mortale. Caresus a Malunte fluit:qui locus inter Palescepsim iacuit:& Acheum vlterioris Tenediorũ agri. immittit autem in Esapum Rhodi- us qui fluit in Eutĩ a Cleandria:& Gordo descendit: quæ loca saxaginta stadijs a pulchra Pinu distabant in Esapi conualle quæ a sinistra cursus eius est. Poliena locus munitissimus fuit: deide Palescepsis:mox Halyxontĩ: quod Amazonum fabulis applicatum est. Postea Caresus vrbis deserta:& Caresina regio & Amnẽ ab eo dictum quod vallem ingentem efficit:minorem tamen ea quæ Esapi est. Deinceps Zeliæ sequuntur cãpi: & lo ca collibus plena:et olim optime culta. In Esapi dextra Argẽ- tariæ fuerunt apud nouũ vicum Polienæ & Palescephi oppo-

Scamãder.
Adirus.
Carisyna.
Caresus fl.
Rhesus.
Rhoites
septẽuad⁹.
Pinus pul-
chra.
Atthalus.
Caresus.
Esapus.
Enius.
Poliena.
H alixontũ

Paleſcepſis

ſitæ. Paleſcepſis ab Eſapo ſtadijs trigita diſtabat: ab vrbe Aenea quinquaginta. Sed ad oram maritimã reuertamur.

¶ De Tenedo iſula et quod i ea Caſtellũ fuerit nobiliſs. qđ cũ Veneti & Genuẽſes p eo multis iter ſe plijs cõtẽderẽt/ cõi cõſẽſu eſt deletũ. Itẽ de vrbe Alexãdrina q̃ pri⁹ Sigea vocabaꝫ deq; in ea Smynthei delubro ſacris murib. habitato. Ca. LXIX.

Tenedos. Acheium. Agamẽnõ. Ephigenia Habraã.

POſt Sygæũ p̃mõtorium Achilæũ ſequebaꝫ: & Acheiũ & regio Tenediorũ: atq; ipſa Tenedos iſula diſtãs a cõtinẽti ſtadijs qudragita. In qua priuſq̃ i agrũ Troianũ Græci deſcẽderẽt: ſtationẽ habuerũt: & Agamẽnon Ephigeniã imolare nõ dubitauit. Vincebat patris affectũ regnãdi cupiditas: & quod credẽti Habrahæ ad iuſtitiã reputatũ eſt: huic ad iniquitatẽ ceſſit. Ambit⁹ hui⁹ iſulæ ſtadia octuagita continebat. Vrbs

Aeolica vrbs. Calydnæ leucophryis Temnus. Cyenus.

Aeolica i ea fuit et port⁹ duos habuit: & Apollinis Smynthei delubrũ. Duæ iſulæ circũſtabãt: Calydnæ oli appellatæ: & aliæ q̃dã ignotæ. Tenedũ alij Calydnã vocaueꝝrũt: alij Leucophryn id eſt cãdidũ ſupcilio. Vergili⁹ opulẽtã fuiſſe ſub Priamo iſulã dicit. Diodorus ait Tenũ Cyeni filiũ coloniæ Leſbiæ quę erat i Troade iperaſſe: deinde relicta patria congregatis colonis in inſulã deſertã nomine Leucophryn nauigaſſe: diſtributiſq; iſulæ agris iter eos qui ſecũ erãt vrbẽ cõdidiſſe atq; iſulã noie Tenedon vocauiſſe: & cũ multa hoibus beneficia cõtuliſſet: poſt obitũ inter deos relatũ. nonnulli ferũt Cyenũ patrẽ vxoris calũnia iductũ Temnũ filiũ in arca poſitũ in mare deiecíſſe: q mirabili deorum ope ſeruat⁹/ tẽpeſtate in Tenedũ appulerit qui

Ne qs tibicẽ teplũ ingrederetur

nouercæ fauerat miſſis lege ſanxerit: ne quis Tibicẽ templum ingrederetur. Belli Troiani tẽpore cũ Achilles poſt Græcorũ in Tenedũ aſcenſionẽ: vrbẽ Temnũ deleuiſſet: ſtatuerunt poſtea Tenedi: vt in tẽplo quod nouiter ędificauerũt: nemo Achillem nominaret. In hac inſula nobiliſſimũ poſt ea caſtellum fuit propter quod Veneti & Genuẽſes multis iter ſe prælijs contenderunt. Poſtremo ea lege pax facta eſt/ vt caſtellũ deleret cõmuni conſenſu apud Sabaudiæ comitẽ: qui pacis arbiter electus erat: depoſitum Acheio continua erat Lariſſa: & coloniæ prius Chryſa in loco excelſo: & portioſo: & Amaxitus Lecto ſubiacens in p̃montorio. Nec procul ab Acheio in mediterranea cõſtituta eſt Alexandria: in quã plurium opidorum icolæ migrauerẽ: ſicut ex Lariſſa Chryſa Amaxito Cebrina & meãdrina & aliis compluribus. Locus in quo Alexandria condita eſt: prius Sygæa vocabatur. Lyſimachus Alexandriam curauit: quę iam ab Antigono habitata erat: & Antigonia appellata. Lyſima-

Nemo Achillẽ noiaret. Caſtellũ cõmuni Venetorũ & Genuẽſiũ cõſẽſu in Tenedo deletũ. Amaxitus. Alexadria.

chus nomen mutauit. Pium enim visum est Alexandri succes- Lysimachꝰ
soribus vt prius de nomine illius/vrbeis conderent: postea de Alex. nomẽ
suo multo iustioribus: quam hi qui alienis operibus sua impo- restituit.
nunt nomina: nec verentur deletis veri authoris signis sua vel
pingere vel sculpere. Alexandria diu permansit & aucta est ex
Romanorum colonia accepit: & inter clara s nomen habuit. In
vrbe Chrysa prius q̃ rueret Apollinis Smynthei delubrum fu- Chrysa.
it: & signum quod nominis veritatem seruaret. Nam mus qui- Smynthe⁹.
dam pedi statuæ subiacebat. Statuam Scopas Parius fecerat. Apollo mu
ferunt Theucris e creta profectis oraculum fuisse datum/vt ibi rẽ pede pre
sedeis ponerent/vbi turrigenę eos adorirentur. Iccirco Ama- mebat.
xitum & Chrysam contigisse: maxima mq; agrestium murium Scopas.
multitudinem noctu exortam quicquid armorum & vtensiliũ
ex corio inuenissent corrosisse: Teucros ibi mansisse: atq; Idam
ab Ida: quæ in Creta erat appellasse aiunt: & mures ibi circa tẽ
plum abundasse: quos vana gentilitas sacros existimauit. Si-
mulachrum vero ita cõstructum fuisse: vt murem pedibus pre-
meret: alij Teucrum quendã prodidęre ab vrbe Troum: quæ
postea Oxipetheon nominata est: ex Attica profectum. Teu- Oxipetheõ
cros vero nullos ex Creta venisse: signumq; coniunctionis Tro Teucros/ꝑ
um cum Atthicis ducunt quod apud vtroſq; Erictonius quidã Turcis di-
generis auctor predicat. Multi hodie qui videri docti volunt: cunt.
Turcas appellant Teucros quos Scytharum genus esse: haud
ambiguum est: quemadmodum postea dicemus cum de Tur-
cis agemus. Alia Chrysa in agro Thebano fuit/de qua dictum
est: & illi magis Homerica conueniunt.

¶ De agro Lecti campo Halysio/item de salibus Trageſcis/
qui Ethesijs ventis spirantibus sponte nasci dicuntur.

Cap. LXX.

IN agro Lecti seorsum est Halysius campus: & Trageſci sa Trageſci sa
les qui sponte nascuntur: & Ethesijs ventis congelascunt: les.
duodecim deorum aram verius dæmonum dixerim⁹ apꝯ Ara Deorũ
Lectũ constituit Agamennõ. Hæc loca cõtra Iliũ erant ad sta- duodecim.
dia ducẽta vel paulo plura: sicut ex altera parte Abydensia: q̃q̃
paulõatę ꝓpius Abydus fuit: exquo vsq; Lectũ stadia cõputa-
runt circiter quadringẽta: cũ Lectũ circũflexeris clarissime oc-
currũt Aeolũ vrbes: & sinus Adramittinus: in quo maximã Le- Lectus.
legũ ptẽ Homer⁹ collocauit: & duplices Cilicas: hic & Mytele Leleges.
neoꝝ lit⁹ fuit: qđ vicos aliquot habuit i cõtinenti. Hũc sinũ etiã
Idæũ nominarũt. Nã iugũ a Lecto ad Idã porrectum primis
ptib⁹ huiusce sin⁹ imínet: in qbus Leleges siti erãt: & vrbs eorũ
Pedasus fluuio Satmoeti iuncta: q̃ ꝓrsus deserta est. Hæc loca Pedasus.

Neandrini

Dardanio agro & Sceptio cõtinua erãt: tanq̃ alia q̃dam Dardania humiliora tñ. Neãdrini vltra Amaxitũ erãt magis mediterranei: & magis Ilio ꝓpinqui quã Lectꝰ: nã centũ & quinquaginta stadijs ab Ilio distabãt. Vltra hos erant Cebrini: & postea Dardanij vsq; Palescepsim atq; Scepsim. Alceus Antandrũ vrbẽ Lelegũ esse dixit. Scepsius ad Cilicas traxit. Australe Idæ latus terminãtes vsq; ad orã maritimã post Lectũ

Polymedium.

Polymediũ sequebat: in quo paruus erat lucus supra mare: octuaginta stadijs peractis Gargara reperiebant. In ꝓmõtorio quod sinũ efficit Adramyttinũ vocatũ: nam tota ora a Lecto vsq; ad Canas quod est alterũ ꝓmontorium: hoc eodẽ nomine appellabat. In quo & Elaiticus cõpræhẽdebat: sed proprie Adramittinũ dicebãt: qui a promõtorio in quo Gargara fuerunt claudebat: & ab altero quod Pyrrã vocabat: in quo Aphrodisiũ situm fuit: oris latitudo a promõtorio in promõtoriũ centũ & viginti stadiorũ interius Antandros iacuit: cui mons imminebat Alexandria vocatus: vbi deas a Paride iudicatas dicunt: quarũ q̃ spretæ fuerunt: Troianũ incendiũ paraturint. Indigna res q̃ diuinitati attribuat. Proximus Aspaneus erat lucus vbi materies Idæ cedebat: hic enĩ eam aptabant. Postea per flumen deducebant: deinde vicus Astyra & lucus Astyemæ Dianæ sacer: in proximo Adramitiũ Athenienſium colonia: q̃ portũ habuit: & nauale extra sinum & promontorium Pyrrã: vrbs Cistena cum portu fuit: q̃ destructa est: & vltra eam in mediterranea ẽris vena & multa habitatio. In sequenti Mytileneorum ora Coriphanitis lucus & Heraclia & Haactea & Nameꝰ & Pythana vsq; ad Caici fluminis hostia: quæ loca ad Elaiticũ sinũ pertinebãt: & vltra flumen Malia: & reliquus sinus vsq; Canas. Sed in his locis paululũ imorãdum est: propter ea quæ propriam historiam habent.

Antãdros.
Alexãdriꝰ mons.
Aspaneus lucus.
Astyra.
Adramitiũ
Cistena.
Heraclia.
Haactea.
Nameus.
Pythana.

## ¶ De Palescepsi / & qui ex ea Socratici fuere Philosophi. itẽ de Theophrasto & eius bibliotheca. Cap. LXXI.

Palescepsis
Scepsis.

PAlescepsis vltra Cebrinã fuit ad excelsiorẽ Idæ partem prope Polienã: ea olim Scepsis vocabat: quæ cũ esset in loco circunspecto a Scamandrio Hectoris & Ascanio Aeneæ filijs ad sexaginta stadia inferiꝰ traducta est: quorum genus multo tẽpore in ea imperauit: postea in paucorũ principatũ ciuitas declinauit. Deinde cũ Mylesijs populare statum accepit: & nihilominus qui ex eo genere erãt reges dicebãtur: & honores quosdã habebant successu tẽporis Antigonus Scepsios Alexandriã deduxit: qui deinde Lysimacho permittente domum redigere. Scepsius Aeneæ regiã Scepsim

Antigonus

Aeneas.

fuisse putat: quæ media erat inter regionē illi subditā & Lyrnessum: in quā ab Achille agitatus fugisse dicit. Homerus sicut Straboni placet Aeneā imperij succesſorē apud Troiam significat remāsisse: ac Troiæ imperiū, extincto Priamidarū genere natis natorū tradidisse: Alij (quæ vulgatior fama est) fatentur eum ꝓpterea q̄ Priamo esset infensus bello supfuisse sicut Anthenoridas: qui ꝓpter hospitalitatē cū Menelao habitā euaserūt: & cū Enetis primo in Thraciā: deinde in Adriā peruenerūt: q̄ ab eis Enetia dicta est. Nunc addita litera Venetia noiatur. Aeneā cum patre Anchisæ: & Ascanio filio multis comitātibus enauigasse quem plerīq; circa Macedoniā & Olympū habitasse dicunt: nōnulli circa Mantineā Capuas in Archadia condidisse. Alij quibus accēdit Vergilius in Siliciā ꝓfectum cum Helimo Troiano Hericē & Lylibeū occupasse tradunt: & fluuios circa Egestū appellasse Scamandrū & Simoentē. Postremo in latū traiecisse ibiq; permāsisse: iubente oraculo vt ibi maneret vbi mensas ederet. Quod in agro Laurinio cōpletū est: vbi panis ingens pro mēsa per ipsam prudētiam appositus cū carnibus q̄ sup eo erant assumptus est. E Scepsi fuerūt philosophi Socratici: Erastus & Coristus & Ereus Coristi filius: qui Aristotelē & Theophrastū audiuit: & successor fuit bibliothecæ Theophrasti in qua erat Aristotelica: nā Aristoteles & bibliothecā & scholā Theophrasto reliquit: & primus fuit (vt Strabo arbitrat) qui libros cōgregauit: & Aegyptī reges bibliothecæ ordinē docuit: incertū plus boni an mali rebus humanis attulerit: quādo cōponēdi libros nullus est finis: & multorū ingenia deprauata sunt: q̄ in peruersa dogmata incidērūt: ob quā rem cōsulte agunt: qui dānata volumina exurunt: neq; passim oibus scribendi facultatē permittūt: vt est illud Persianū: Scribimꝰ indocti doctiq; poemata passim. Sed hodie tanta est doctorū turba: vt nemo fere indoctus reperiat: ex his qui aliquid scribūt: qui nō doctoris nomē titulūq; receperit. Theophrastus bibliothecā Neleo tradidit. Neleus eam Scepsim detulit ad hoīes imperitos: qui libros inclusos: ac negligētes cōpositos tenebant. Cūq; Attalicorū regum sub quibus erant studiū sentirēt ad instruendā Pergami bibliothecā eos in fossa quadā sub terra occulerūt: & demū tineis & humiditate labefactatos: qui ex eo genere erāt: Apelliconi Teio tradidērūt: magno emptos argēto Aristotelicos scilicet atq; Theophrasticos. Apelicō qui magis librorū esset studiosus quā sapiētiæ: quales multos ætate nostra cognouimus; volens corrosiones emēdare; eos transcribendos dedit:

Anthenoridæ.
Enetia.
Venetia.
Variæ de Aenea sententiæ.
Helimus.
Ibi maneret vbi mēsas ederet.
Erastus.
Coristus.
Ereus.
Aristoteles bibliothecā & scholam Theophrasto reliquit.
Consulte agunt qui dānata volumina exurunt.
Neleus.
Apelicon Teius librorū studiosus.

Sylla. Tyrānion.

scriptura nō recte suppleta: libroscꝫ edidit erroribus plenos: Cōtinuo post Apelliconis obitū: Sylla q Athenas cepit abla ta illi⁹ bibliotheca: eā Romā trāstulit: quo in loco Tyrānion grāmaticus: cū Aristotelis amātissimus esset cōciliato sibi bi bliothecæ p̄fecto: & librarij quidā scriptoribus vtētes nō bo nis: nec scripta cōferentes: op era minus emēdata ediderūt: qꝫ si greca exēplaria corrupta fuerūt: quid de his putandū est: q̄ in latinū cōuersa sunt. Illa p̄sertim priora: q̄ qui legūt: nō tam quod dicat q̄ quod dici velit nosse laborāt. Quippe si reuiui sceret Aristoteles: multa sua esse negaret: q̄ nos illi attribui mus. Sed melius cū eo actū est: q̄ cū alijs: quorū opera fundi tus perire & ipse causa extitit: cur multa perirent: qui aliorū gloriā ad se traxit. Ruet etiā ipse q̄uis magnus. neqꝫ eni verū est quod sibi aliquis persuadēt literaꝝ monumēta nō interire: omnia occidūt: nec literis sua mors negata est: q̄uis aliæ alijs plus viuāt. Aetas cūcta aufert: nec hoīs opus est quod i tēpo re nō euanescat. Apud Scepsim vltra eos quos noiauim⁹ De metrius grāmaticus floruit: qui Troianam extructionē expo suit: & post hunc Metrodorus qui ę philosophica vita in ciuī lem mutatus est: & ꝓpter elegantiā q̄q̄ pauper erat clarū cō iugium apud Calcedonē obtinuit: & a Mythridate reddēdo iuri p̄positus fuit: a quo non erat prouocatio. Sed legatus ad Tygranē missus cum desciuisset inuitus remissus est. Mythri dati iam ę paterno regno fugiēti / & in itinere siue regis ope ra siue morbo decessit: sensitꝫ philosophicam vitam impru dēter se reliquisse: qui si neqꝫ honores: neqꝫ opes accumulat: at saltem periculis & molestijs q̄ pluribus caret.

Si Aristoteles reuiuisceret multa q̄ illi attribuimus sua negaret.

Intereunt etiam literarum monumenta.

Demetri⁹. Metrodor⁹ ex philosophica ad ciuilem vitā deuenit.

¶ De Andiris mirandoqꝫ lapide qui solus cōbustus in ferrū / cū terra quadā i argentū falsum / quæ terra si æs accepisset in auricalchum vertebat / de Pytana vrbe Eolica / quodqꝫ apud eā lateres inuēti sint qui sup aquas innatarent. Cap. LXXII.

Andira.

POst Scepsim Andira fuerūt: circa q̄ lapis quidā inueniebatur: qui cōbustus ferrū fiebat: deinde cū terra quadā in fornace decoctus Pseudargirū idest mentitū argentū exsudabat: q̄ terra si æs accepisset: in auricalchū vertebat In his locis Leleges habitarunt: qui & Pionias & Gargarensem agrū & Assensem occuparūt. Assus & arte & natura munita ciuitas fuit: quæ a mari & portu longū & rectū assensum habuit: ex quo Stratonici dictū est: qui celeri passu assum it / mortis periculū adit. hinc fuit Cleantes philosophus stoicus: qui Zenonis Cicensis scholæ successit: quā postea Chrysippo Solensi reliquit. Hermias eunuchus trapezitæ cuiusdā fa-

Leleges. Assus. Stratonici dictum. Cleantes. Hermias.

mulus Athenas ꝓfectus Platonē Aristotelēq; audiuit: & domum reuersus cum dño suo Atarnēses / & Assenses aggressus eos subęgit: & illis simul cum dño īperauit: quo mortuo solus dñium adeptus: Aristotelē & Zenocratē ad se accersitos diligenter curauit. Aristoteli etiā fratris filiā vxorē dedit. Sed nō illi vt tyrānidem inuaderet philosophi suasērūt: nec rursus vt retineret ꝑstare potuerunt. Memnō Rhodius simulata cum eunucho amicitia: eum ad se vocatū cōpræhēdit: & ad regem Persarū misit: ibiq; vitā suspendio terminauit. Philosophi fugientes loca a Persis occupata incolumes euasere. Assum ali qui dicunt a Metimneis conditā: aliqui Aeolicā fuisse volunt ipsi vero Assij Gargara & Lāponia cōdiderunt: q̄ cum nō bene habitarētur reges ex Myleto incolas eo deduxērūt: & pro Aeolibus semi barbaros effecere. Leleges hæc loca sub Priamo tenebant: & inter eos missi erant qui sub Aenea fuere. Cilices quoq; cū his habitabant: & Cares aliqui: sed ab Achille vastati Leleges in Cariā migrauere. Quo & Cares Cilicesq; Taurū transiuere oram: q̄ post Leleges sequit Adramitini habuerunt: & Atarnēses & Pythanei vsq; ad Caici fluminis hostia non procul ab Adramitio Apollinis Cilei tēplum fuit: & Cilli monumentū. Ingens quidā tumulus hunc Pelopis aurigam & ducē equoꝝ dicūt: a quo forsan Cilicia dicta est. Adramitiū in bello Mythridatico calamitate maxima oppressum fuit: culpa Diodori qui ciuiū consiliū deleuit: cū regi cuperet gratificari: & se principē Achademicorū philosophoꝝ ostendere. Rege autē euerso pœnas dedit: qui de multis criminib⁹ accusatus infamiā nō ferēs turpiter & obstinate perijt. Sæpe enim eorū ignominiosus est finis: qui nimiū gloriæ cupidi fūt. Ex Adramitio fuit Zenocles orator clarus Asiatici stili qui in senatu pro Asia dixit: quo tēpore Mythridaticæ factionis est accusatus dehinc Atarneus fuit Hermiæ tyrāni sedes: postea Pythana Pythana vrbs Aeolica: quæ portus duos habuit: & fluuium Enocenum: qui eam ꝑfluebat / ex quo aquæduct⁹ Adramitanus fact⁹ est. ꝙ Pythana Archesilaus academicus fuit: qui cū Zenone apud Polemonem didicit. Fama est apud Pythanā lateres inuentos esse: qui sup aquas innatarent: quod de alijs locis traditum est. Post Pythanam Caicus amnis ad stadia triginta in sinum Elaiticum emittit: qui Pergamenum agrū irrigat. Eleapolis duodecim stadijs vltra Caicum ad meridiē fuit. Aeolica ciuitas & Pergamenorum portus centum & viginti stadijs a Pergamo distans: deinde ad stadia centum est Cana ꝓmontoriū; quod contra Lectū consurgēs Adramitiū

Mēnon. Rhodius. Assus a Metimneis cō dita. Gargara. Lāpadonia a quibus condi. Cilices. Cares. Adramitani. Cill⁹ a quo forsitan. Cilicia. Diodorus Adramitinus. Zenocles. Atarneus. Pythana vrbs. Enocen⁹fl. Archesila⁹. Lateres super aquas innatantes Caic⁹ āmis. Eleapolis. Aeolica ciuitas. Cana promōtoriū.

efficit sinum: cuius pars est Elaiticus. Canæ Locrorũ opidulum fuit: ad australia Lesbij extrema situ in agro Caneo: q vsq; ad Arginusas ptendit: & vlterius pmontoriũ quod Aegã nominarunt: eodẽ modo quo animal. Sic enĩ totũ montẽ appellabant: quẽ postea Canam & Canas vocauere. Circa montẽ Austrum & occasum versus mare pcumbit ad orientẽ Caici cãp⁹: ad aquilonẽ Elaiticus ager mons satis per se cõtractus est: vergit tamẽ ad Aegeũ pelagus vnde ei nomen est. Postea id promontoriũ (vt Sappho dicit) Aega est appellatũ. Reliquũ vero Cana: & Canæ vrbs: deinceps Aelea sequit: quæ portũ habuit: & nauale regũ Atthalicorũ Amestæi opus & Athenienſiũ: qui cum eo apud Iliũ militarunt/distans a Grineo Myrmeorũ opido stadijs septuaginta: hæc Elaitico sinui nomẽ dedisse videt. In Grineo Apollinis fanũ & puetustũ oraculũ: & templũ candido lapide sumptuosũ plebes admirabant: deinde Achiuorũ portus extitit: in quo duodecim deorũ aræ constitutæ fuerunt certissima dæmonum theatra. In vltimo vero sinus recessu ad sexaginta ferme stadia Myrma fuit Aeolica ciuitas quæ portũ habuit: & ab vna ex Amazonibus nomen accepisse credida est In oræ sinus Hydra pmontoriũ fuit: quod Amatunti aduersum Elaiticum sinũ efficit: oris latitudinem septuaginta fere stadia cõplexã dicunt: post Hydrã Adæ fuerũt ad stadia q̃draginta.

Aega pmõtorium. Canæ. Aelea. Grineũ. Myrma. Hydra. Amatũtus.

¶ De Cuma Aeolitarũ vrbiũ maxima/& quomodo Cumani insulsi & hebetes sint putati. itẽ de Larissa. Cap. LXXIII.

Cuma. Cumani insulsi.

DEinceps Cuma Aeolicarũ vrbium maxima & optima & omniũ fere metropolis: quas numero triginta fuisse tradunt. Quarũ maxima pars corruit. Cumanos insulsos & hebetes homines putauere: qui post trecentos annos ab vrbe condita portoria exegerũt: tãdiu puentũ eiusmodi nõ cognouere. Feruntur etiã publica pecunia mutuo recepta porticum struxisse: cũq; die constituta pecuniã nõ reddidissent a deãbulatione fuisse pphibitos: creditores vero cum plueret edictũ misisse: vt Cumani porticũ subirent: ex quo puerbiũ factũ est Cumanos non sentire porticũ in pluuia subeundũ esse nisi preco amoneret. Ex Cuma vir sine controuersia clarus Ephorus fuit Isocrati oratori familiaris: & historiæ cõscriptor: & ante ipsum Hesiodus poeta qui patrẽ suũ relicta æolica Cuma in Boetiam migrasse dicit. Homerũ hinc fuisse non satis cõstat: multi enim de eo disceptãt. Quod si Cumanus fuit Homerus: non est cur miremur cõcines eius obtusiores ingenij fuisse. Nã quicquid in vrbe diuinũ erat: id secũ Homerus abstulit. Cũ Aeolicis vrbib⁹ Aegæ fuerunt & Tẽnus: vnde Hermagoras fuit is qui de dicen

Prouerbiũ de Cumanis. Ephorus. Hesiodus. Homer⁹ vñ Aegæ. Temnus. Hermagoras.

dí arte conſcripſit. Hę vrbes ſecus montanã regionem iacuęre. Que Cumano & Phocenſi & Smyrneo iminet agro iuxta quã Hermus labit. Poſt Cumã Lariſſa fuit: quã Pelaſgi coluęre. Lariſſas treis in Aſia reperimus. Primã apud Amaxitũ de qua dictum eſt: alterã apud Cumã: Tertiã apud Caiſtrũ: Quartã in Theſſalia: vnde Lariſſæus Achilles appellatus. Inuenim⁹ Lelegũ populos & Cilicũ & Pelaſgorũ & Cenorũ multis in locis ꝓmiſtos fuiſſe. Sed intra Caicũ quẽ Troadis terminũ eſſe diximus. Poſt Caicũ Pelaſgi ꝓ ſeſe vſq; ad Hermũ habitauęre: prí⁹ q̃ Aeoles aduentarẽt. Leleges ſub Alceo fuęrunt: Cetij ſub Eripillo. Pelaſgi ſub Hyppothoo & Pileo. Cilices alios duces habuęre. Q d̃ autẽ Pelaſgi magna natio eſſet Menecrates author eſt: qui totã orã quæ poſtea Ionica dicta eſt: facto a Micale initio prius a Pelaſgis habitatã fuiſſe tradit & ꝓpinquas inſulas. Leſbij quoq; ſe ſub Pileo poſitos affirmabãt: quẽ Homerus Pelaſgorũ ducẽ appellauit. Chij ſuos authores Pelaſgos ex Theſſalia ꝓfectos putauęre: Quæ gens errabũda & ad trãſmigrandũ facilis: vt multũ creuit ita pariter tota extincta eſt: eo maxime tẽpore: quo Aeoles Ioneſq; in Aſiã traiecęre. Lariſſa Amaxito ꝓxima ducẽtis fere ſtadijs ab Ilio diſtabat: non ergo eí cõueniunt ea quæ de Hyppothoo dicunt̃: quoniã ꝓcul a Lariſſa cecidiſſe Homerus tradit: dũ pro Patroclo pugnatur. Sed ab ea q̃ Cumæ ꝓxima eſt: nã mille ſtadia iterſunt. Caiſtria nam vęro ſeu Epheſiã Lariſſã nõ ſatis conſtat: an Troiani belli tẽpore cõdita fuerit de Cumana certũ putãt. Tradũt enĩ eos q Phrycio Locrẽſi mõte vltra Thermopylas erãt: inde ꝓfectos in eũ locũ veniſſe: vbi poſt ea Cuma condita eſt. Cũq; Pelaſgos inueniſſent Troiano bello labefactatos: adhuc tamẽ Lariſſam obtinẽtes ſeptuaginta ſtadijs a Cuma diſtantẽ cõdidiſſe apud illos locũ: quí Nouus murus appellat⁹ eſt: trigita ſtadijs a Lariſſa: atq; inde ꝓfectos Cumã cõdidiſſe: & hoíes q ſupfuerant eí habitatũ deduxiſſe. Cumã vęro a Locrenſi mõte Phrytonída appellaſſe: eodem modo & Lariſſam: q̃ poſtea oĩno deſerta eſt. hactenus Aeolis ꝓtendit̃. Deinceps Phocea eſt: & Herm⁹ non ignobilis amnis & Ioniæ initiũ: verum quía Troadí a Lecto promontorío vſq; ad Cumas Leſbos ínſula opponitur: quæ ab ipſa Aeolica fuit: & ad Troadem pertinuit: de hac dicendũ eſt priusquã Ioníam attingamus.

Lariſſæ treſ in Aſia.

Pelaſgi.

Leſbíus Pelagoꝛ dux.

Chíj.

Lariſſa.

Hyppothous.

Nouus murus.

Phrytonís

Phocea.

Hermus amnis.

¶ De Leſbo Aegei maris inſula/ & quot in ea vrbes memoratu dignæ ſint. item qui philoſophi/ poete/ & rerũ ſcriptores ſibidem floruerint/ inſuper de fœmina quæ vrbẽa Turcis vna ſeruauit.

Cap. LXXIIII.

Lesbos.

LEsbos olim non solũ Aeolica/sed Aeolicarũ vrbium altera metropolis fuit & vniuersæ Troadis ĩperiũ obtinuit: ambitus eius stadiorũ centũ supra mille a Borea in Austrũ protensa: quingenta & sexaginta stadia longitudinis habẽs feraci agro: & multa materia ad classes cõficiendas idonea. Tantũ a Chio Lemnoq; distans: quantũ a Tenedo intra quinquaginta fere stadia. Vrbes ĩ ea fuęre memoratu dignæ Mythilene quæ adhuc extat: & ab ea nunc insula vocatur: & Pyrrha in occidentali latere sita: quæ ab antiquo subuersa est relicto suburbano quod habitaretur. Fuit & Cressus ĩ colle iacens: & Antissa cum portu Methymna ꝓmonrorio Lecti opposita. Mythilene inter Methimnam iacet & Maliam quod est Australissimum extremum insulæ Cane oppositũ. Hæc vrbs rebus omnibus pulcherrime instructa fuit: portusq; duos habuit: quorum Australis clausus erat: quinquaginta triremium ac nauium capax. Borealis vęro magnus ac profundus aggere protectus: ambobus quædã parua insula obiecta fuit: partẽ vrbis habens ibi habitatam. Distat a Malia stadijs septuaginta: a Cana centum ac viginti: totidem: ab Arginusis: quæ tres insulæ sũt paruæ cõtinẽti ꝓximæ: & Canæ adiacẽtes. Inter Mythilenẽ & Methimnã vbi vicus Aegyrus fuit angustissima insula est: traictũ habẽs in Pyrreum Euripũ passuũ duorũ milliũ & quingentorũ. Ex Mythilene fuit Pittacus vnus ex septẽ sapiẽtibus: & Alceus poeta et Antimenedes frater eius: quẽ Babyloniorũ sociũ Alceus dicit magnũ certamẽ peręgisse: atq; eos ę maximis laborib⁹ ęripuisse viro pugnacissimo: & vt inquit regum luctatore interempto: cũ his & Sappho claruit admirãda mlier & poeticæ pitissima cui post tot sæcula nõ est repta quæ posset æquari. Diophanes orator multo tẽpore posterior fuit & Potamon & Lesbocles: & Chrinagoras & Theophanes rerũ scriptor: qui Pompeio magno admodũ familiaris fuit: nã & res eius gestas posteritati cõmendauit: & Græcorũ oĩum clarissimũ se exhibuit: cuius filius Marcus Pompeius Cæsari quoq; Augusto car⁹ fuit: a quo Asiæ curator cõstitutus est: & postea ĩter primos Tyberij famillares locũ obtinuit. Ex Cresso fuęre Theophrastus & Phanias philosophi peripatetici: & Aristoteli familiares. Theophrasti patris Tyrtamo nomen fuit Aristoteles mutato vocabulo Theophrastum vocauit: simul prioris nois absurditatẽ euitãs & futurã simul ei⁹ facundiã significãs. Aristoteles eni discipulos suos oẽis eloquẽtes fęcit. Theophrastũ vęro ęloquẽtissimũ quæ res admodum eos cõfundit: qui Aristotelis opera omni eloquẽtia nuda in nostrã linguã cõuertęrũt. Altera quoq; Sappho (vt nõ-

Mythilene
Pyrrha.
Cressus.
Methymna.
Pittacus.
Alceus.
Antimenedes.
Sappho.
Diophanes
Potamon.
Lesbocles.
Chrinagoras.
Theophanes rerum põpeianarũ scriptor.
Theophrastus.
Phanias.
Tyrtamus.
Aristoteles discipulos uos oẽs fę-

nulli afferunt) hinc orta est: poeticæ perita sed Mythilenensi minor. Ex Methimna ortus est Arion is: quem Herodotus a prædonibus in mari obrutum: & a delphine incolumem deuectum in portum ad Tenarum fabulatur: quem cytharœdū fuisse constat: ex hac insula & Terpandrum fuisse dicunt musicæ artificem: qui primus pro tetrarchordo lyra heptachordo vsus est: ad quem versus illi referunt. Nos tibi mutato chordarum quattuor vsu: Iam noua pars septem modulamur carmina neruos. Hellanicus quoq; rerum scriptor & Callias: qui Alcæū & Sapphon exposuit Lesbij fuisse perhibentur: Mythileneis durissima fuere: cū Athenienſibus certamina & vecordia: adeoq; Athenienses in eos sęuiere: vt senatusconsulto decreuerint omnem Mythileneorum pubem iugulari: pœnituit tamen eos: decretumq; mutatæ sententiæ vna die ante allatum est ad imperatores: quam mandata essent peracturi: non tam benigne cum Capuanis Fulvius ęgit: q; susceptis reipublicæ literis: vt senatu Capuano ignosceret: quem statuerat perdere: prius seuitiæ suæ satisfecit quam literas legeret. Tanta illi sanguinis auiditas erat. Plurimæ apud Mythileneos inteſtinæ seditiones fuere: & plures tyranni ciuitatem oppressere: inter quos & Pyttacum numerant. Sed is ad dominatus eruendos principatu vsus est: non ad tyrannidem exercendam: qui sublatis tyrannis mox ciues in pristinam libertatem restituit: ostēditq; sapienti principatum non esse appetendum. Sed neq; libertas diuturna speranda est ciuibus: neq; perpetuo metuenda seruitus: altera succedit alteri: sicut montibus valles. Hanc insulam (vt Diodorus ait) Pelasgi primum habitauere. Xanthus enim Priapi filius Pelasgorum qui ex agro venerant rex parti Lyciæ imperauit: deinde Lesbum cultoribus vacuam petens agro Pelasgis dimisso: insulam quæ Issa prius dicebatur ab eis Pelasgiā vocauit. Septima deinde ꝓgenie ob diluuiū tēpore Deucalionis factū cū insula deserta remansisset Machareus in eam peruenit Cyrnaci Ionis filius apud Acaiā natus: eoq; Ionas trāstulit: & humanitate ac iustitia plurimum auctus & hāc & vicinas insulas possedit. Successu deide tēporis Lesbo Lapithi filius in hanc insulā nauigans sumpta in vxorē Machareī filia Metymna nomine apud eū pseuerauit: & claritatē assecutus insulam a se Lesbiā noiauit. Fuit & altera Machareo filia Mythilene appellata: quæ nomē ciuitati dedit in hoc vsq; tempus pmanēti: ę Lesbo Coloni in Chium & in Samū & in Rhodum missi ferunt. Eæ insulæ cū saluberrimū aerē haberēt: & frugibus abundarēt/loca vęro incontinēti opposita ꝓpter diluuij

cit eloquentes.
Sappho altera.
Arion.
Terpander heptachordo primus est vsus.
Hellanicus
Callias.
Fulvius in Capuanū Senatū sæuus.
Pittacus.
Pelasgi.
Xātus rex.
Pelasgia.
Machareus.
Lesbus Lapithi filius.
Scius/ Samus & Rhodus ob salubrem aerē

Fortunatæ ĩsulæ sũt cognominatę Machareę.

humiditatem pestilentia & frugum sterilitate laborarẽt: Fortunatæ sunt cognominatæ. Machareus legem valde vtilem apud Lesbios ędidit: quã Leonẽ ab eius animãtis virtute: ac robore appellauit. Res Mythilenẽses nunc ꝓsperæ: nũc aduersæ per multas manę actæ sunt. Pelasgi vt diximus priores insulã habitauęre: cũ staret Troia. Postea Aeoles succesſęrũt deinde Persarũ imperiũ subijt: postea Macedonũ: deinde Romanorũ: cũ Romana res in Cõstantinopolim translata esset. Sub Græcorũ imperatoribę varia insulæ fortuna fuit. Postremo cum kalo Iohãnes Cõstantinopolitanus imperator a Cathatacusino per arma pulsus ope Franciſci Gatelusij Genuẽsis imperiũ recuperasset: hæc insula ob gratitudinẽ auxiliatori tradita est: atq; in eius posteris vsq; in hæc tempora durat.

kalo Iohãnes Cõstantinopolitanus ĩpator. Cathecusinus. Franciſcus Catelusię.

Ab eo qui nunc regnat: cũ frater natu maior aliquãdiu rem administrasset in vincula coniectus est. publicata causa quod insulã Turcis Christianãq; fidem ꝓdere statuisset: vt est calamitatis infamia comes/ætate nostra Turcarũ classes sæpenumero in Lesbũ delatæ hoies & armẽta abegęrũt: nihil extra vrbiũ mœnia relinquẽtes: quaꝝ vnã fœmina manu seruatam tradunt. Oppugnauerat Turcarũ exercitus insulæ opidũ nõ contẽnendũ muriq; partẽ machina deiecerat: & facta clypeatorũ testudine irrũpere ꝓperabat: nec opidanis animus erat ad ferendũ impetũ: Alijs deditionẽ: alijs fugã meditantibus. Sed affuit virgo virilibus armis induta: q̃ mirabile dictu salutem patriæ peperit: adhortata enim ciueis ne hostẽ metuerẽt, primam se Turcis obiecit/ac pro loci fractura depugnãs nõnullos obtrũcauit: cuius audaciã admirati opidani: & ipsi animũ resumpsęre. Tantãq; hostiũ stragem ediderunt: quantam vix credere quispiã possit. Turcæ ę terra pulsi ægre in nauigia se recepęrunt: quos Calisa classis insecuta magno detrimẽto affecit. Laus tamẽ seruatæ insulæ penes virginẽ fuit: cuię tedet nõ habere nomẽ. digna enim erat nõ minori memoria q̃ Sappho. Sed illi maiora ꝑmia in cælesti patria reseruantur. Episcopus Caphensis Calisto põtifici maximo nobis ꝑsentibus hæc ęnarrauit: qui tunc transitũ per Mytilenẽ fecęrat ab ecclęsia sua Romã petens: atq; in hunc modũ tota Aeolis: ac Troas absoluta est: q̃ inuicem vt sæpe diximus permistæ fugerunt. Hæc cũ aliũde scribere statuissemus: tum Federicus Comes vrbinas nos impulit literis clarus & armis/nostriq; tẽporis ductor exercitus. Nam cũ ę Roma Tybur peteremus obuius in itinęre cũ parte copiarũ suarũ dum Christianos equites: armorũ splendorem admiraremur: quæsiuit ex nobis an

Sappho

Federicus Comes vrbinas.

priſcorum militiã tam ſplẽdide armatam fuiſſe arbitraremur reſpõdimus: niſi apud veteres huiuſmodi armaturæ fuiſſent: nõ potuiſſe Vergiliũ: atq; Homerum eas deſcribere: quas & pulcherrimas & ornatiſſimas cõmemorant. his quib⁹ noſtra vtitur ætas perq̃ ſimiles. Quæſiuit vlterius Comes quæ nobis opinio de reb⁹ Troianis eſſet: nã ipſe eas fuiſſe minimas cenſebat. Sed Poetarũ ſtudio amplificatas diximus minores fuiſſe: quã fabulæ ferant. magnas tamẽ quando hinc Græcia inde Aſia in bellum ruit: & ſi enim non tota Cherõneſus ſub Priamo fuit: vniuerſa tamen ei ſuppetias miſit: & multi etiam qui vltra Halim: & vltra Euphratem habitabant: nec regnũ Priami nimium fuit: quod a Rhindaco fluuio meridiem verſus Caicum vſq; protendebatur: & vlterius circa maris litora vſq; Cumam per ſtadia circiter mille quingenta in mediterranea non ſatis explicare poſſumus orientem verſus quouſq; imperium eius excurreret. Nam Troas in mediterraneis Myſiæ Phrygiæq; permiſta fuit: & Myſorũ Phrygũq; duces Priamo ſuberant. Diximus regnum eius in octo ſiue nouem principatus fuiſſe diuiſum. Ita enim Strabo refert. Sed qui fuerũt huiuſmodi principatus: & qui duces non ſatis explicat. Videtur tamen Hectorem Aeneam Antenorem Pandarum Aſiũ: Eurypilum ac filios Meropis Adraſtum & Amphiũ ſimulq; Hippotoum & Pyleum inter duces referre: iij fratres erant & Pelaſgis dominabantur / vnumq; tantum principatum efficiebãt: ſicut & filij Meropis: qui Adraſtiæ campos: & Pythiã atq; Apeſum poſſidebant. Dardani quoq; in duos principat⁹ diuidebãtur ſub Aenea & antenore conſtituti: Lycij ſub Pandaro: Zelienſes & Aphini ſub Aſio: Iliẽſes ſub Hectore / Cetij & Lyrneſſa ſub Pyleo. Quodq; magna fuerit Priami poteſtas: & ad Leſbum inſulam ſe extenderit. Achilles ipſe teſtatur: quem ita loquentem inducit Homerus. Ante tuas noramus opes ſpacioſaſq; regna. Quo fœlix pariter Leſbos cõplectitur: & quæ compræhendit Phrygiæ tellus atq; Helleſpontus: non igitur contẽnenda ſunt. quæ de Troianis dicuntur: nec minima exiſtimanda. Q̃uis nec Ilium nec Iliẽſia bella famam æquarint.

Priameſũ regnum in octo parteis diuiſũ.

¶ De Ionia minoris Aſiæ regione / de Myleto & Epheſo q̃ totius Ioniæ vrbes fuẽre clariſſimæ / de Brãchidis oraculum Dydimeum Xerxi prodentibus / de viris ex Myleto memoratu dignis / de Lathmio Endimionis aſtrologi mõte. Item de Auerno peſtiferas exhalationes habente.

Cap. LXXV.

Ionia.

IOnia Aeoli succedit quæ ab Hermo fluuio & vrbe Phocea meridiē versus vsq; ad Myletiorū & Caricorū mōtiū Possidium iuxta mare ꝓcurrit. Pherecydes Myletū & Miuntem ad hāc orā pertinere dixit: & Cares prius Mychalēsia: & Ephesia habuisse. Orā vēro sequentē Leleges vsq; Phoceā & Chium & Samū. Sed vtroq; ab Ionib⁹ ęiectos ad reliquas Cariæ partes euasisse. Fama est multos ex Pilis cū Melāco Codri patre Athenas cōcessisse: & totā hanc gentē cū Ionibus in Asiā trāsiuisse: ibiq; duodeci vrbeis condidisse: q̄ Ionicæ coloniæ appellatæ sunt. Androdus Codri Athenienſiū regis legitimus filius Ephesum cōdidit: & Ionū regiā ibi cōstituit: huius posteri atq; ad tēpora Romanorū reges nominabant: & honores quosdā habebāt. In certaminibus præsidentes & purpurā gestantes: regij generis insigne: quāuis hodie apud Italiā purpura etiam mercatorū apud cæteras gentes histrionū gestamen existat. Neleus Myletū condidit: qui genere Pylius fuit: & aram i Possideo collocauit. Cidrellus Codri filius nothus Meuntē ædificauit: Adropompus Lebedū: Colophonē Andremon: Pyleus Prienē. Epitus Nelei filius Theum prius Athamas. Quapropter Anacreon Athamātidam eā vocauit: postea Naudus Codri filius spurius eā auxit: Eritias Gnopus atq; is etiā Codri filius nothus. Phoceā Athenienses cū Phylogene Calazomenas Paralus Chium Egertius mistā multitudinē ducens. Samum Timbrion ac deinde Patrocles. Addita est loco tertiodecimo Smyrna Ephesiorū opera. nā his olim cohabitabāt cū Ephesus Smyrna vocaretur. Smyrna Amazon fuit quæ Ephesum tenuit: vrbiq; nomē dedit: Smyrnei a Mylesijs secedentes exercitum i eum locum duxęre: In quo postea Smyrna cōdita est non ꝓcul ab Hermo fluuio: cū Leleges eū tenerent: quib⁹ ęiectis antiquā Smyrnā condidęre: distantē ab ea: q̄ postea ædificata est stadijs viginti. Deinde ab Aeolibus pulsi Colophonē aufugęrunt: & cum Colophonis redeuntes regionem suam recuperauęre. Sed de his posterius dicemus: nunc de pricipalioribus agendum est: Myleto scilicet atq; Epheso: hæ nanq; totius Ioniæ optimæ vrbes clarissimæq; fuęrunt: hodie parū habitationis habent: & ruinas magnas ostendūt. Nam Turcæ regionis domini: nauticarum retum ignari: & Pyrrhatas & Christianorum arma timentes: ad mediterranea se cōtulęrūt Græci tantum: & hi non multum in maritimis vrbibus remansęrunt Diximus supra Australem Ioniæ terminum Mylesiorū Corichorumq; monteis esse: in quibus Posidiū fuit: ab eo septētrio-

Pilij.

Melancus.

Androdus Ephesū cōdidit.

Neleus Myletū condidit.

Cidrellus.

Adropōp⁹.

Andremon

Pyleus.

Epitus.

Athamas.

Naudus.

Eritias.

Phocea.

Calazomene.

Smyrna.

Ephesus.

nem versus iter habenti oraculum fuit Apollini Didimæo sa- Apollo Di-
crum quod Branchidæ decem & octo stadijs in mediterranea dimeus.
ab eo distantes Xersi prodiderunt: & cum eo abierunt ne pœ- Brachidæ.
nas darent: Sed ab Alexandro (vt ante diximus) quis sero gra-
uiter tamen puniti sunt. Xerxes templum incendit: sicut cætera Xerxes.
Asiana Epheso excepto. Mylesij postea id reparare aggressi Ephesiũ tẽ
cum & omniũ maximũ erexissent propter magnitudinẽ: coo- plum.
perire non potuerunt: vt sæpe spes humanas destituunt vires:
hinc ad Myletum breuis admodũ via fuit. Cretẽses Myletũ pri Myletum.
us supra mare cõdiderẽ. Sarpedõ habitatores ex Myleto Cre- Sarpedon.
tensi deduxit: & vrbi nomen ab illo impositum: cũ prius Leleges
hunc locũ tenerẽt: postea Neleus vrbis locũ mutauit: & Iones
introduxit. Vrbs quatuor portus habuit: quorum vnus classis
erat capax: multæ hinc coloniæ exiuerũt: & maxia pars Euxi-
ni Ponti ab his habitata est: & Propontis & Hellespontis: &
alia multa loca. Ex Myleto fuere viri memoratu digni: Thales Thales.
vnus e septem sapientibus: qui primus Physiologiẽ ac Mathe Anaximã-
maticẽ author inter Græcos est habitus: & Anaximander eius der.
discipulus & Anaximandri: Anaximenes: & Hecatheus q scri- Anaxime-
psit historiam: & Eschines orator: non ille qui cũ Demosthene nes.
contẽdit: sed alter qui assũpta nimia erga Pompeiũ magnũ li- Hecatheus
centia pariter in exiliũ missus est. Ruit enim omnis audacia: & Eschines.
moderata tantũmodo durant. Hæc ciuitas cũ Alexandrũ ex-
clusisset vi capta est: quẽadmodũ Alicarnasus: prius etiã a Per-
sis oppressa fuerat. Phryntius tragicus cũ actũ fecisset: q My- Phryntius
letum a Dario captam ostẽdit: mille dragmis ab Athenien̄sibus tragicus.
mulctatus est. Neq; eni sẽper tuto veritas dicit̄: vbi cũ tyrannis:
aut plebibus agitur. Ante Myletum in pximo iacuit Lada in- Lada insula.
sula: & aliæ pleræq; stationes pyrraticas habentes. Deinceps Latmius.
Latmius occurrit sinus: i quo Heraclia opidulũ fuit: & ibi mõs Herculea.
Latmius: quem Hecatheus eum esse putat: qui ab Homero pe
diculorum appellatur: & a Mylesiorum agro per Cariam ver-
sus orientẽ tendit. In eo Endimionis sepulchrum in spelunca Endimiõis
quadã ostendebat̄. Post Heraclia Pyrrha succedit: centũ fere sepulchrũ.
stadijs ab ea remota: a Myleto duplũ si quis i sinũ sese inferat: Pyrrha.
nam recta nauigatio ex Myleto Pyrrhã stadia triginta cõtinet
Adeo longũ iter habet litoris: præternauigatio. e Pyrrha vsq;
ad Meandri hostia quinquaginta stadia computauerunt: pro- Meandri
pter stadia & paludes subministratoriis scaphis adnauiganti hostia.
stadia triginta. Myus occurrit: vna ex duodecim Ionię ciui-
tatibus: quam propter hominũ paucitatẽ Mylesij habitauere:

Myus Themistocli a Xerxe i obsonium Magnesia i panē Lāpsacus in vinū data.

hanc Themistocli Xerxes in obsoniū dedit: cum Magnesiā in panē Lampsacū in vinum dedisset: huic ꝓxima fuit Tymbria vicus: iuxta quē Auernū esse dixēre: & sacrum specu Caroni appellatū pestiferas exhalationes habēs. Vlterius Magnesia fuit Meandrū versus de qua post dicemus. Post Meandri hostia Boreā versus Prienensium litus fuit: & ipsa Pryene & Mycale mons feris & arboribus plenus: qui Sarmiæ regioni adiacent: & ad eā quasi octo stadiū efficit Isthmū. Vltra Trogiliū ꝓmontorium Pryene a quibusdā Cadmæ appellata est: quoniā Phylotas eius cōditor ex Boetia venit. ex Pryene fuit Bias vnus ex septē sapientibus. ante Trōgiliū parua insula iacet eodē nomine. Trogilium ꝓmōtoriū pes quidā est: qui a Mycale ꝓcurrit: & alius eius adiacet: q Ephesij agri est nomē Pactias ad quē mediterranea deflectit: a Trōgilio Samū vsq; stadia insunt quadraginta.

Tymbria. Auernus. Magnesia. Pryene. Mycale M. Cadmeæ. Phylotas. Bias. Trōgiliū. Pactias.

¶ De Samo Aegei maris insula, de tabulis, statuis, & colossis in ea pulcherr. de Polycrate anulū aureū in mare proijciēte, & eum paulopost in piscis a piscatore accepti ventre inuenīente, de Pythagora philosopho, & ꝙ Calcaphontis cōfabulatoris sui animā diu noctuq; secum degere dicebat. Cap. LXXVI.

Samus. Possidiū. Narthecis insula. Iambrasus amnis. Myronis tria colossica opera. Antonius. Aug. Cæsar

SAmus vrbs ad Austrum spectauit maxima pars eius in plano fuit: & mari abluebatur. Pars in montē ascendit: ad dextram nauiganti. Vrbē versus Possidiū fuit quod promontorium Mycalē versus septē stadiū efficit fretū & Neptuni templum habuit: ante quod Narthecis parua insula iacuit: ad sinistram suburbanū fuit: & Iambrasus amnis & ærcum vetustissimum sacrariū: & ædes quæ pictarum tabularum armariū erat: & locus sub diuo pulcherrimis statuis plenus: quarū tria colossica opera Myronis erant super vna basi sita. Quæ cum Antonius abstulisset: Augustus Cæsar duo in eandem basim reposuit Palladem & Herculem. Iouem autem transtulit in Capitolium: & sacellū ei construxit errore sui tēporis imbutus, in quo idola colebantur: & falsorum deorum statuæ. Circūnauigationem insulæ Samī sexcentorum stadiorum esse dixērunt.

Parthenias Antheni. Melāphil. Ampelus mons.

ea prius Parthenias dicebat a Caribus inhabitata, postea Anthenius: deinde Melamphilus: postremo Samus a quodā heroe idigena qui colonos ex Itaca & Cephalenia deduxit. Mōs qui insulam corrigit. Ampelus vocatus est. Insula est vino insœlix cum cæteræ circūuicinæ vino optimo abundent. In cæteris rebus feracissima propter quod bellis afflicta est: qui eam laudant etiam Gallinæ lacte ferre dixērunt. multæ ei cum Atheniēsibus inimicitiæ fuērunt: & plurimas tyrannides passa est. Po-

Polycrates

lycrates & Syloson fratres cum varia fortuna eius dominium

tenuęre: Polycrates adeo clarus fuit: vt etiã mari dñaretur. Is annulũ de industria gẽmis & sculptura p̃ciosum in pelagus proiecit. Paulopost piscator quidã piscẽ ęduxit: qui eũ deuorauerat: in cuius vẽtre annulus est inuẽtus. Quod cũ rex Aegyptius Amasitis intellexisset: finẽ eius infortunatũ dixit: qui talibus ꝓsperitatibus vteret. Ille a Persarũ satrapa dolo captus suspẽsus est. Nam q̃ ꝓsperitas fine claudit non luctuoso Polycratis tẽpore fuit Anacreon Lyricus cui⁹ tota poesis ei⁹ mẽtione plena erat mirabilis: & ipsius Anacreõti exitus: qui vt est apud Pliniũ acino vuæ strãgulatus interijt: magnũ fragilitatis humanæ documentũ. Pythagoras philosophus famatus tyrãnidẽ Polycratis fugiens vrbẽ deseruit: & in Aegyptum ac Babylonẽ discẽdi studio abscessit: reuersus cũq; durare tyrãnidẽ inuenisset: in Italiã nauigauit: ibiq; vitam contriuit: totãq; illam Italiæ partẽ erudiuit: q̃ olim Magna Græcia dicta est. Illud hic nõ est subticẽdũ: quod Hermippus de Pythagora tradit vt est apud Iosephũ. Pythagoras vno de cõfabulatorũ suorũ defuncto noĩe Calcaphonte genere Crotoniate illius animã dicebat secũ degere die noctuq;: ac p̃cipere ne transiret de loco vnde asinus onus portaret: & ab aqua fetulẽta semetip̃m abstinęret/ & ab omni blasphemia recederet digna verba q̃ memoriæ teneãtur. Syloson priuatus relictus cũ Dario Histaspis filio priusq̃ negaret vestem quã ferebat cupiẽti largitus esset ab eo regnũ consecutus: Sami tyrãnidem obtinuit: qui acerbe imperans vrbẽ hoĩbus viduauit. ex quo ꝓuerbiũ fecęrũt. Sylosontis opera locus amplus est: quod de multis Italiæ ciuitatib⁹ nostro tẽpore dici potest: Nã & Pisa in Etruria Florentinoꝝ: & Serra paucorũ ciuiũ opera facta est ampla: amplior Aquileia: atq; Rauẽna apud Adriati cũ sinũ: amplissima iuxta Tyberim Roma nõ sine culpa suorum ciuiũ. Atheniẽses misso Pericle ĩperatore: & Sophocle poeta cũ eo Samios nõ obtẽperãteis graui obsidione affecęrunt: postea duo municipũ millia ex suis misęrũt qui vastatã vrbẽ incolerẽt. In his Nicocles fuit: Epicuri pater: Grãmaticæ magister: quẽ & hic & in vrbe Teo educatũ ferũt. Adolescentiã vero Athenis ęgisse: cui Menander comicus æquęuus fuit. Creopylũ esse Samiũ tradũt: qui cũ aliquãdo Homerum hospitẽ accępisset: creditus est ab eo inscriptionẽ poematis obtinuisse: quod Oecaliæ captiuitatẽ vocauęre. Sed Callimachus in epigrãmate contrariũ ostẽdit opus. s. a Creopylo cõpositũ. Homeri tamen existimatũ. quidã hunc Homeri magistrum fuisse tradũt: quidã nõ hunc: sed Aristeũ Proconesium:

Polycratis annulus.

Amasitis.

Anacreon acino vuæ strãgulat⁹.

Pythagoras.

Calcaphõtis aĩa cum Pythagora degebat.

Syloson.

Pericles.

Sophocles

Nicocles.

Creopylus

quicũq; is fuerit multo est a discipulo superatus.

¶ De Icaria insula & q̃ de ea dicta sunt fabulosa/de Ortygia insula in qua Latona peperisse fert/de Curetib⁹ & Ephesiæ Dianæ tẽplo nõnihil scitu dignissimũ. Item qui apud Ephesum viri memoratu digni fuerint. Cap. LXXVII.

Icaria.

SAmo adiacet insula Icaria: a qua Icarium pelagus noiat: ea ab Icaro Dędali filio nomẽ habuit: quẽ dicũt paternæ fugæ comitẽ: cũ ambo pẽnati ę Creta aufugissent in hoc loco cecidisse. Via nõ seruata quã pater ostenderat: nã cũ celsius se ad solẽ extolleret liq̃facta cæra pẽnæ effluxęrunt. Fabulosa hæc/documentũ tñ habẽt: mãdata parentũ ne filij cõtẽnant. Insulæ ambitũ trecentorũ stadiorũ esse dixęrũt: & in ea Dianæ tẽplum Tauropoliũ appellatũ: & opidulũ Oenoe distat a Samo stadijs octingẽtis cum defecissent ĩ ea homies Samij pro pascuis vsi sunt. Post Samiũ fretũ quod Mycalẽ respicit Panioma fuit trib⁹ stadijs supra mare: vbi Panioma cõmunia omniũ Ioniũ festa Neptũno Eliconio celebrabãtnr: q̃ q̃uis in agro Ephesio fierent: Prienẽses tamẽ sacrificijs p̃erãt Proxima huic loco Neapolis fuit: quã Ephesij pro Maratesio agro cũ Samijs permutarũt. Deinde Pygella opidum vbi Agamẽnon Munichiæ Dianæ tẽplum edidit: & Pygallos dimisit gentẽ morbis defatigatã quos natibus agnatos Pygas vocant: vnde locus nomẽ accępit. Exin portus fuit noie Panormus & Dianæ Ephesiæ tẽplum memorabile: Deinde ciuitas ipsa de quib⁹ mox dicemus. In eadẽ ora paulo supra mare Orthygia fuit Lucus oñis generis materiæ pulcherrim⁹: p̃sertim Cypariſſo. Centrius amnis per eũ fluebat. In quo dicũt Latonã ex partu lotã: hic enĩ eam peperisse fabulabanť: & nutricẽ partus Orthygiã fuisse. Aditũ in quo peperit & pximam deam ad quã primo post partũ quieuerit ostẽdentes: & montẽ luco iminentẽ noie Solmissum: in quo Curetas armorum sonitu Iunonẽ obtuderint: ex emulatiõe insidiantẽ: eoq; modo Latonæ partũ eam latuisse. s. ea dijs cura erat: & adulterinis partubus implere cælũ oporteat: vrbẽ Ephesum Cares & Leleges habitaułre: sed cum maximã eorũ partẽ Androclus eięcisset: eã ex his supplęuit: qui ad se circa Atheneũ: & Hypeleũ cõuenerãt: assumpta p̃termontana Coresso proxima: atq; in hunc modũ vsq; ad Crœsi tẽpora habitata fuit. Postea a p̃termõtana descẽdentes circa tẽplum habitaułre: vsq; ad Alexandri tẽpora. Lysimachus condita vrbe alio loco magis eminenti cũ hoies nõ libẽter eo migrarẽt obseruato vehementi imbre cãnales obstruxit: vrbẽq; submersit: atq;

Orthygia.

Centrius amnis.

Solmissus.

Curetes.

Ephesus

Caros.

Leleges.

Androclus

Tauropolium.

Panioma.

Neapolis.

Pygella.

Panormus

Lysimach⁹

ita ciues vel iuſtos traduxit: vrbēq; de vxoris noīe Arſinoem appellauit. Sed antiquū nomē obtinuit: In ea ſenatus cōſcriptus erat: cum quo & hi cōueniebāt: qui vocati dicebanť: & oia adminiſtrabāt: quēadmodū Venetijs cū dnio & duce togati cōueniunt. Dianæ tēplum primus Archiphron mire fabricatus eſt: poſtea aliud fecit maius illo: quod Heroſtratꝰ famæ gratia incēdit: Senatus decretū ędidit ne quis eius nomē literis mādaret dignū ſuppliciū. ſed minime obtēperatū eſt: quando vſq; ad noſtrā ætatē ſacrilegi nomē peruenit: verū cū infamia & dedecore cuiuſmodi nec Neronis nomē: nec proditoris Iudæ: nec eius qui nunc viuit Sigiſmūdi Malateſtæ inuidioſum eſt nomen. Epheſij incēſo templo cui Xerxes pepercerat: aliud p̄ſtantius cōſtruxęrunt mulierū ornamentis & multis operibus ad id collatis/nō vt Thimeus Thaurometanus ait ex Perſarū depoſitis: cū nulla eſſent: & ſi qua fuerāt: cum tēplo conflagrauerant. Ferunt Alexandrū cum tēplum inſtaurari accepiſſet factas & futuras ipenſas pollicitū ſi eius rei titulus ſibi aſcribereť: illos autē renuiſſe. Epheſiūq; laudibus quēdā attollunt: qui regi dixerit nō decere deū his quicq̄ dedicare. Norat. ſ. amicam regibus adulationē eſſe: & in magna fortuna plurimū poſſe. Sed Alexāder ab India reuerſus & veneno apud Babylonē hauſto mortalē ſe eſſe cognouit: q̄is deus exiſtimari vellet. Cyrocrates vltimo loco tēplū inſtaurauit: qui Alexandriā conſtruxit in ægypto & Alexādro pollicitus eſt ſe mōtem Atho in eius formam fabricaturū: facturūq; duas vrbes: alteram ad dextrā: alterā ad ſiniſtrā: Ita vt ab altera in alterā amnis efflueret. Sed hoies facile ea p̄mittunt: quæ ventura in periculū non creduntur: ædes plena fuit Praxitelis operibus: & nō nulla Traſonis inerant: ſacerdotes eunuchi honore maximo potiebanť: cū quis virgines aliquas ſacras eſſe oportebat: tēplum Aſylum erat: cuiꝰ libertatis termini ſæpe mutati ſunt. Alexander ad ſtadiū extēdit: Mythridates paululū plus addidit. Antonius etiā vrbis partem cōpræhēdit: Auguſtus Cæſar id irritū fecit: quod multis cauſam malefaciēdi p̄ſtabat. Sentiūt id Romani apud quos tot ſūt Aſyla: quot Cardinaliū ædes: i quibꝰ ſeruati fures atq; ſicarij vrbē alioq; paccatā & nobilē veluti latronū ſpelūcā efficiūt. Epheſus naualia: & porrū habuit: & loci oportunitate multum creuit: & maximū citerioris Aſiæ emporiū fuit. Viri memoratu digni ex ea fuęrūt: Heraclitꝰ cognomine Scotinꝰ & Hermodorus: qui propter excellentiam ingenij & doctrinā & quia frugi erat: in exilium miſſus fuit: dicētibus NEMO

Arſinoe.

Archiphrō
Heroſtratꝰ famæ gratia Dianæ tēplum incendit.
Nero.
Iudas.
Sigiſmūdꝰ Malateſta.
Thimeus Thauromētanꝰ notať.
Alexander

Cyrocrates Alexandro mira p̄mittebat.

Praxiteles
Traſo.
Sacerdoteſ eunuchi.
Aſylum.

Heraclitus ſcotinus.
Hermodorus.
Epheſiorū dictū i Hermodoru

NOSTRVM FRVGI ESTO. alioqui cum alijs ejiciat. Propter quod ait Heraclitus dignos esse Ephesios vt oēs strangularentur Parī supplicio: & Nursinos dignos censuisset: qui literatos ex cōsilio pellunt. Ephesius fuit etiā Hypponax poeta & Parrhasi⁹ pictor: & Apelles: & Alexāder orator: & Theodocion Iudæus qui sacrā scripturā interpretatus est. Timotheus apostoli Pauli comes apud Ephesum episcopatū accepit. Hireneus dicit Ephesiorū ecclesiam a Paulo quidē fundatam fuisse: sed a Ioanne ædificatā: qui supra pectus dñi in cœna recubuit. Is enī non solū Ephesinæ: sed omniū ecclesiarū q̄ erāt in Asia gubernacula suscepit: & vsq; ad Traiani tēpora prudentissime rexit. Post Domitianum ex insula regressus Policarpus Smyrneorū episcopus referre solebat Ioannē apostolū cū balneas apud Ephesum aliquādo lauādi gratia fuisset ingressus: & Cherinthū ibi vidisset continuo exiluisse: dixisseq; fugiam⁹ hinc ne balneæ ipsæ corruant: in quibus Cherintus lauatur veritatis inimicus: tanta erat apud illos fidei fundatoris cura: ne ab hæreticis interficerent: quorū consortia nostra sæcula facile admittunt: non sine magno religionis damno. Duo fuerunt apud Ephesum sepulchra: & vtrūq; Ioānis appellabat: nā & duo Ioannes fuerunt: quorū & si alter nō fuit apostolus magnus tamē vir extitit: & eū Papias Hieropolitanus episcopus audiuit: & sunt qui Apocalypsim illius esse asserūt: quibus nō cōsentit ecclesia: quæ sub nomine apostoli legit Apocalypsim. Hinc Drusiana fuit mulier sanctissima: & apostoli amātissima: que vt reuersum eū ab exilio cernere mereretur: a mortuis suscitata est. Multa in hac vrbe dilectus a CHRISTO discipul⁹ signa peregit: & tandē dormitione sua eā honorauit: antrū eius ibi ostēditur: in quo multa scripsit: id sacrū incolæ habent. Vna quoq; ex filiabus Philippi apud Ephesum sepulta est: pauci nūc habitatores in vrbe semidiruta moranť: & ij Græci nō parū ab romana ecclesia dissidentes. Ephesinus episcopus disputator vehemens sub Eugenio quarto florentinū cōciliū adijt: nunq̄ tamē sæpe & multū rogat⁹ veritati acquiescere voluit. Post Ephesum Caistri hostia ad septētrionē sequuntur: & deinde lacus nomine Selinusius ex pelago refusus: deinde alius in eū confluens: qui deæ Sagri magnos quotannis ritus templo afferebant: reges eos abstulerunt. Romani restituerunt. Postea publicam sibi vēdicauere. Arthemidorus legatus Romā missus lacus deæ recuperauit: & Heracleotum qui desiderat quicit: propter quas res aurea effigie in fano donatus est.

Nursini literatos ex cōsilio pellūt.

Hypponax Parrhasius pictor.

Apelles.

Alexā. orator.

Theodocion.

Timothe⁹. Paul⁹ apost.

Ioannes apostolus.

Policarpus de beato Ioanne.

Cherinth⁹ veritatis inimicus.

Duo fuere Ioānes apd Ephesum.

Drusiana a mortuis suscitata.

Caistri hostia.

Selinusius lacus.

Arthemidor⁹ aurea effigie donatus.

Heracleot⁹

¶ De Colophone/ & qui ex ea viri fuere clari/ de Lebedo/ & q⁹

eo in loco scænicorũ histrionũ fuerit collegiũ/de Erithris ciuitate Ionica/de Corico monte a quo & Coricei Pyrrhatæ sunt dicti.

## Cap. LXXVIII.

PAulo vlterius Galesius mõs assurgit:& ciuitas Colophon Ionica:& ante eam Apollinis Darij lucus in quo tradunt Calcantẽ augurem cum Amphyloco Amphyarai filio ẽ Troiano bello redeuntẽ declinasse:& Mopsum augurẽ ex Mãtho Tyresiæ filia natũ inuenisse:ac propositis quæstionibus cũ eo cõtendisse:& alterũ de fructibus caprifici:alterũ de pregnãte sue q̃stuisse:victũq; Calcantẽ mærore obiisse. Colophonij naualeis opes satis amplas habuẽre:& in equestribus certaminibus tantũ excelluẽre:vt victoriã inde futurã sperarẽt. Vnde Colophonius pugnaret equitatus:& i puerbijs dicerẽt: Colophonem addidit:cũ sũma operi manus ponebat. Par gloria apud Italos superiori tẽpore Perusinorũ fuit:nec adhuc prorsus extincta est. Maius tamẽ hodie Sfortiadũ nomẽ habet:& maior equitatus:qui Lõgobardorũ iperiũ armis adepti sũt. Ex Colophone fuit Mimnerius tibicẽ:& elegiæ poeta. Itẽ Xenophanes physicus:q poemata de Psillis edidit:& Polimast⁹ music⁹ / fũt & qui Homerũ hic ortũ dicũt: ab Epheso Colophonẽ vsq; stadia numerãt recta nauigatione septuaginta:postea Coratium montẽ collocãnt:& insulã Dianæ sacrã in quã ceruas parituras tranaræ credidẽrumt:tanq̃ Diana numẽ haberet:& opẽ posset animalib⁹ afferre. Lebed⁹ deinde sncccdit centũ & viginti stadijs a Colophone distãs. Hoc in loco Scænicorũ histrionũ collegium fuit:qui ludos ac certamina Libero patri quotãnis celebrabant. Prius Theo habitauerãt:quæ consequẽs Ionũ ciuitas erat. Sed orta seditione Ephesũ cõfugerũt. At cũ Attalus eos in Mionnesio collocaret:qui loc⁹ inter Theũ & Lebedum medius erat. Thei Romã miserũt oratũ ne Mionnesũ sibi amuniri paterentur:Romani illos Lebedũ trãsmisere vbi ꝓpter hominum paucitatẽ benigne susceptí sũt. Theos a Lebedo centũ viginti stadijs ꝓcul fuit in peninsula portũ habẽs Anacreontis Lyrici patria:cui⁹ tẽpore Thei relicta domo Abderã Thracũ vrbẽ migrauerũt:cũ Persarũ cõtumelias ferre nõ possent. De Apelicone dixim⁹:qui Theius fuit:& Hecatheus historicus his in locis pulchra Cherõnesus est:quã Thei & Erithrei habitauerunt & Clazomenij Calcides Isthmũ facit:cuius australe lat⁹ Thei habuerũt:boreale Clazomenij:extrema Cheronnesi. Erithrei Calabidus lucus iminebat:Alexãdro Philippi filio dicatus in quo Iones ludos Alexãdria vocatos quotãnis celebrabant:circũnauigatio Cheronnesi stadia plusq̃ mille continuit. In fron-

Galesi⁹. Colophon Calcas & Mopsus q̃stionib. contendẽrũt.

Calcas victus merore obijt.

Colophonẽ addidit.

Perusini Sfortiadũ equitatus.

Minerius tibicẽ.

Xenophanes physic⁹.

Polimast⁹.

Corari⁹ Ceruæ paturæ i Dianæ insulam tranant.

Lebedus.

Scænici histriones.

Theos vrbs.

Calabidus lucus.

Erithre. te Erithræ ciuitas Ionica fuit: quæ portũ habuit: & quatuor op
positas insulas admodũ paruas: priusq; Erithras pueniret opi-
Gerræ. dulum Gerræ fuit: deinde Theos: postea Coricus mons excel-
Coricus. sus: & portus Casistes sub eo: & alij nõnulli. Tota Corici præ-
ternauigatio latronibus plena fuit: qui Coricæi dicebant: hi p
varios dispersi portus mercatorũ cõsilia explorabãt: eosq; sol-
uentes in alto aggrediebant & diripiebãt. hinc factũ est vt oẽs
Corici⁹ au- curiosi/occulta ac secreta auscultare conãtes: Coricei appella-
scultauit. p rentur: & in puerbio diceret. Hunc ergo Coriceus auscultauit:
uerb. cuius consilia secreta patefacta sunt. Post Coriciũ Alonesus in-
Alonesus i- sula iacet: deinde Argenũ, pmõtoriũ agri Erithrei: quod Chio-
sul. rum Possidio, pximũ fuit: sexaginta fere stadiorũ: interiacente
Argenium freto inter Erithras & precipitiũ: quod in boreali pte Cheron-
promont. nesi reperit Clazomenis, pximũ. Mimas assurgit mons altissi-
Mimas. M. mus fœlix: atq; arboribus plẽus: deinde vicus Cibelia: & pmõ
Cibelia. torium noie Melena: vbi Molæ effodiebant. Ex Erithris Sibyl
Melena. la fuit: quã numine afflatã credidẽrũt. Antiqua sane mulier &
Sybilla. diuinatrix: & tẽpore Alexandri. Alia quædã eodẽ modo futura
Erithrea prædicẽs noie Athenais. Ex eadẽ ciuitate fuit Heropillus me-
Athenais. dicus Apollonij cõdiscipulus ei⁹ q Mus est cognominatus.
Sybilla. ¶ De Chio insula/deq; in ea vino Aruisio græcanicorũ opti-
Heropillus mo. Itẽ de Mastice ibi nascente. Cap. LXXIX.
Chius.

CHius insula noningentorũ stadiorũ ambitu continetur.
Vrbs in ea portũ habuit optimũ: sicut & hodie si quis cir
cũnauiget: & insulã a dextris habeat: locũ primo inueni-
Possidiũ. et vbi possidiũ fuit. Deinde Phanæ portũ, pfundũ: postea vbi
Phanæ. Apollinis templũ erat: & palmarũ lucus. Deiceps litus austra-
Leus. le: quod stationes habet: mox alterum litus Leus appellatum.
Melena. Deinde Melena, pmontorium: cuius opposita est Pyra insula
Pyra isula. excelsa quadraginta stadiorũ ambitu: & vrbs eiusdẽ nois. Dein
Aruisia. de Aruisia locus asper & iportuosus: stadiorum trecentorum:
qui vinũ fert Græcanicorũ optimũ: ppter quod Chij nomen
Pelme⁹ M. assecuti sunt. huic succedit mons Pelmeus: omniũ eius insulæ
altissimus: ex quo marmor effoditur. Viros protulit Chius me-
Ion tragic⁹ morabiles Ionẽ tragicum: & Theopompũ historicum: & Theo
Theopõp⁹ critum sophistam. De Homero ambiguitas est: Chij suum ciuẽ
historicus. esse volunt: atq; eos in testimonium adducunt: qui Homeridæ
Theocrit⁹ vocabantur: ab illius genere, pfectos: quorum Pyndarus me-
sophista. minit: & cantores optimos esse dixit. Chij olim classem habuę-
Homerus. re: & maris imperiũ & libertatẽ sibi vendicarũt: huius insulæ si-
cut & aliarũ varij casus fuęre. Postremo ruente Constantino-
politanorum imperio in Genuensiũ potestatem facta est: qui

eam non ſine magno diſcrimine contra Turcarum impetũ defenderunt. Maſtix hic naſcitur: quæ res Genuenſiũ reipublicæ magnum emolumentũ affert: ſunt qui aiunt nuſq; alibi naſci: qđ non credimus. Ait enim Strabo in Lybia regione eſſe Cyrenes proximã: quæ Silphiũ id eſt maſticem gignit: quãuis Barbari odio quodã ingruẽtes radices eius pene omneis eruerint. Sed poſſent alia quoq; loca eiuſdẽ naturæ inueniri. Ex quibus difficile ſit ad nos aliquid aſportari: mercatoribus ea inferentibus quæ facilius haberi poſſint.

Genuenſes Chiũ cõtra Turcarũ impetũ defenderunt.
Maſtix.
Silphium

¶ De Clazomenis & Smyrneorum ſinu ac ciuitate de Leucis gentis & q̃ apud eas P. Craſſus in prælio occubuerit.

¶ Cap. LXXX.

POſt precipiciũ Clazomene ſequuntur: quæ octo inſulas in fronte habitatas habuerũt. Hec Anaxagoræ phyſici patria fuit. Anaximenij Myleſio familiares auditores eius cõmemorantur Archelaus phyſicus & Euripedes poeta. Deinceps Smyrneorũ ſinus & ciuitas ſuccedit. ſubinde alius ſinus: & antiqua Smyrna diſtãs a noua ſtadijs vigínti. Lydij Smyrnã euerterunt: quę per annos quadringẽtos vici modum retinuit. Antigonus eã ſuſcitauit. Lyſimachus ampliauit. Deinceps omnium pulcherrima facta pars eius in monte ſita fuit: ſed pars maxima in cãpo portũ habuit: & gymnaſiũ & matronarũ locum: & vias in rectã diſtinctas lapidibus inſtratas: & porticus quadratas magnas & altas. & bibliothecam: & Homerũ cũ eius ſtatua. Nã & hæc ciuitas hunc ſibi poetã maxime vendicauit: & nũmo æneo vtebat: qui Homerius vocabatur. Melas amnis mœnia preterfluebat: ſed cloacarũ commodo caruit: propter quod imbriũ tẽpore excrementa fluitabant ę vaſis dimiſſa: In hoc Dolobella Trebonium obſidione cœpit vnum ex his qui C. Cæſarem dolo occiderunt: & multas vrbis parteis diruit patrum noſtrorũ memoria. Tamerlanes Parthus hanc vrbẽ funditus euertit Rhodijs parentem. Poſt Smyrnam Leucæ fuere: paruũ opidũ quod Ariſtonicus poſt Attali Phylomatoris obitum ad defectionem produxit: & putans ſe regia ſtirpe natum iperiũ ſibi vendicare cogitauit. Sed prælio ſuperatus ab Epheſijs in mediterraneã confugiẽs hominũ inopũ ac ſeruorũ ad libertatẽ vocatorũ: quos Eliopolitanos appellabat tumultuariã manum congregauit. Thracirãq; & Apollonidem cupiens: alias ciuitates inuadebat: quæ ſuis viribus & aliquorũ regũ auxilijs eius impetũ ſuſtinuerũt. Quicq; tamen legati Romanorum in bellis contra Ariſtonicũ fatigati ſunt: & deinde cõſul. P. Craſſus: qui in p̃lio apud Leucas occubuit. Deinde. M. Perpenna:

Clazomene.
Anaxagoras.
Myleſius.
Smyrna.
Attẽ. q̃ apd Smyrnã dignißima.
Homeri ſtatua.
Homerius nummus.
Melas. am.
Dolobella.
Trebonius.
Tamerlanes.
Leucæ.
Ariſtonic⁹.
Attal⁹ Phylomator.
Eliopolitani.
P. Craſſus.
M. Perpẽna.

qui capto Aristonico & Romã misso bellũ absoluit. Aristonicus in carcere obijt: q̃ uis honestiori titulo bellũ gessisset: quã nostri p̃dones Italici qui ex infima plebe nati quãprimũ milĩtare cęperũt/vrbes sibi & regna deberi putãt: multos tamen digna supplicia excęperũt. Malio Acquilio cõsul cũ decẽ legatis in Asiam missus: ea q̃ Aristonicus occupauerat: in prouinciæ formam cõposuit. Post Leucas in sinu Phocea fuit Athenienſium colonia: vnde ꝓfecti sunt qui Massiliã apud Gallos nõ procul a Rhodano cõdidęre: de qua suo loco dicemus.

Dicit cõtra Italos.
Malius Aquilius.
Phocea vn de Massilienses.

¶ De Magnesia/ & de iusta eam Torace monte apud quem Daphita grãmaticus ꝓpterea quod reges versib⁹ incesserat cruci est affixus/vnde & ꝓuerb. Caue a Torace natũ est. Item de Trallib. & ex eis viris illustrib. de Nissa & mirabilis naturæ antro Coronio. Cap. LXXXI.

DEinceps Ionũ fines: atq; Aeolũ quos in mediterraneis separe arduũ est: sicut & Phrygas & Mysos & Cares in mediterranea orę Ionicæ via fuit: q̃ ab Epheso vsq; Meandrũ: & Antiochiã ꝓtẽdebat p loca Lydis Carijs & Græcis admista: inter q̃ prima erat Magnesia: q̃ ad Meãdrũ vocabat: cui ꝓpinqua fuit: sed vicinior Latheo q̃ fluit in Meãdrũ: ex Pactio cadẽs Ephesioꝝ mõte Magnesia i cãpo iacuit iuxta montẽ qui Torax appellabat: In quo dicũt crucifixũ fuisse Daphitã grãmaticũ: ꝓpterea qđ reges versib⁹ incesseret: Ex quo ꝓuerbiũ tractũ est: Caue a Torace/neq; eni cõsultũ est in eos scribere: qui possũt ꝓscribere. Male hęc aiaduertit Sigismũdi Malatestæ poeta: quẽ cũ suo dño nõ Torax/sed durior eo vltima ferẽtis orti expectabat cella. Magnetes a Delphis ꝓfectos putãt: q Didima mõteis in Thessalia coluerũt. Hæc vrbs Dianæ fanũ habuit: qđ magnitudine & multitudine rerũ dedicatarũ ab Ephesio supabat. Artificio vero & structuræ cõcinnitate longe p̃stabat. Magnetes olim a Trallib⁹ fuerũt deleti fuęrũt: q̃ gens Cymerica diu secũdis reb⁹ vsa est. Postea Mylesij eum locũ occupauęre. Viri ex Magnesia clari extitęrunt Hegesias orator: qui Asiatici stili auctor fuit immutato more attico qui tunc vigebat: & Simon modulator: Qui & ipse corrupto prisco cantandi instituto nouũ introduxit. Item Cleomachus pugil: qui in amorem ancillæ incidẽs: quæ a Cynędo alebatur: Cynędorũ & orationẽ & mores est imitatus: ꝓpter quod minoris prędij habit⁹ est. Post Magnesiã via est: quæ Trallis ducit: mediterraneã a sinistris habens a dextris Meandri cãpum: quem Lydi simul & Cares: & Iones & Mylesij & Aeoles habitabant: Eadẽq; locoꝝ ratio fuit

Magnesia ad Meandrum.
Lathe⁹ fl.
Torax mõ.
Daphita grãmatic⁹ crucifixus.
Caue a Torace. ꝓuer.
Sigismũdi malatestæ poeta cum dño in latrina perijt.
Hegesias orator.
Simon modulator.
Cleomachus pugil Trallis.

vsq; Nissam & Antiochiã. Trallianorũ vrbs in vertice quodam plano sita fuit: qui ꝓmontoriũ natura munitũ habuit & circuitum abunde septũ. Multus in ea populus & opulẽtissimi ciues fuere: & inter principales Asiæ: qui Asiarchæ appellabant: semper aliqui ex Trallianis erãt. Inter hos Pythodorus fuit vir ab initio Nisaensis: postea ꝓpter claritatẽ huc migrauit. Põpeioq; amicissimus fuit. Et regales opes supra duo millia talentorum possedit: quas a Iulio Cæsare venũdatas: cui ꝓpter Pompeiũ erat infensus: postea redemit: & filijs nõ minores reliquit. Huius filia Pythodoris fuit Põti regina: cuius supra meminimus. Pythodorꝰ supra duo millia talẽtorũ possedit.

Trallianus Menodorus vir doctꝰ & Lariss̃i Iouis sacerdos ab amicis Domitij Enobardi accusatus: tanq̃ classem prodidisset: ab illo interemptus est: tãta est delatorũ potẽtia. Oratores clari fuerunt Dionysocles: & Damasus Scõber. hãc vrbẽ ab Argiuis & Thracibus conditã ferũt: & aliquãdiu circa Mithridatis tẽpora subtyrãnide filiorũ Cratippi fuisse. Hic vna ę septẽ ecclesijs fuit: ad quas scripta est Ioãnis Apocalypsis. Nissa ad me diterraneã iacuit supra Trallis ad orientẽ: & maxima ex parte monti accubuit: torrẽte quodã diuisa: qui cõuallẽ efficit: Ponte tamẽ coniuncta: Inter Trallis atq; Nissam vicus fuit: Acaraca nomine: & Plutoniũ luco sumptuose circũdatũ: & Plutonis ac Iunonis delubrũ: & antrũ Coroniũ natura admirabile in quo ægrotãtes: multos dies ieiuni & quieti permanẽtes exudabant & aliquãdo ex ꝓpriis isomnijs sacerdotũ consilio curas recipiebant: non procul a Nissa trans Meandrũ multæ habitationes fuere: & vltra vrbẽ in monte Aroma. o. litera correpta. Vnde vinum Aromẽse ex mediterraneis optimũ iudicarũt. Viri ę Nissa illustres fuere Apollonius philosophus stoicus: Panecij familiaris: & Menacrates Aristarchi discipulus: & Aristodemus eius filius: quẽ valde senẽ iuuenis admodũ audiuit Strabo. Item Sostratus Aristodemi frater: & alius Aristodemus eius consobrinus: qui magnũ Pompeiũ erudiuit: trans Meandrũ meridiem versus: his in locis ad Cariã cuncta pertinebant. Superius vero ad orientẽ loca permista fuere: & modo Phryges: modo Cares modo Lydi: modo Mysij vrbes coluerũt: inuicẽ coeuntes. Nissa. Lege Nysa ex Ptolom. prima Asiæ tabula. Acaraca. Plutoniũ. Coroniũ ãtrũ / natura admirabile Aromẽse vinum. Apolloniꝰ. Menacrates. Aristodemꝰ Sostratus.

¶ De micale monte / de Hierapoli vrbe / & quot aquas calidas habeat quæ in Tophum durabant. Item de ore Plutonio. nõ nichil mirum creditu. Cap. LXXXII.

Micale mons est qui a Celenis icipit: & in occidentẽ vergit / eius opida versus Celenã & Apamiã partim Phryges: partim Mysi: ac Lydi occupauerũt: parti Cares & Iones flumina quoq; eodem modo se habebant presertim Meander Micale. Meander.

Tmol⁹. M. Caistriano cãpo qui inter mediterraneã cadit: & Tmolũ mõtem cõtinuus fuit orientẽ versus. Cilbian⁹ multus & bene habitat⁹: qui regionẽ optimã habuit. Postea Hyrcan⁹ cui Persæ nomen iposuęre: & Hyrcanos incolas adduxęre: pari modo a Cyri cãpus sic a Persis appellat⁹: deinde Peltin⁹ iã Phrygi⁹: & Cylani⁹: & Tabin⁹: In quo semiPhrygia fuerũt opida Pysi dicũ quidã obtinẽtia: superãtib⁹ vero mediterraneã inter Caras & Nisslicũ agrũ trãs Meandrũ ad meridiẽ vsq; in Cybirẽsem & Cabalẽsem regionẽ cõtra Laodiceã. Vrbs fuit Hierapolis: vbi aq̃ calidæ scaturiebãt: q̃ in tophũ admodũ facile durabant: & Os Plutoniũ in paruo quodã mõtis supcilio ita cõmẽsuratũ: vt hoiem suscipe posset mira ꝓfunditate: cui vallũ ꝓpositũ erat quadratũ ãbitu semiiugeris: nebulosa & crassa caligine plenũ: vt vix solũ discerni posset. Exteri⁹ trãqllo cælo aer innoxi⁹. Aial si qđ ingrederet: statim moriebat: & Tauri introducti mox cadebant: educebãturq; mortui. Strabo scribit passeres imisisse ait: q subito expirauerint. Galli exsecti vsq; ad os illęsi appropinquabant: & imergebant: nec delebant: quousq; possent spiritũ cõtinęre: apud Hierapolim aqua q̃dã adeo tingẽdis lanis idonea fuit: vt ex radicib⁹ tincta cum his decertarent: quæ ex vermiculo purpuraq; tingebant: atq; hactenus de Ionibus aliisq; gentibus q̃ cum eis coierunt.

Hierapolis vbi aquæ calidæ.
Os Plutonium.
Strabo passeres in Os Plutonium misit.
De gallis exsectis.

¶ De Caria & apud Alicarnassum Mausoleo. Item de Salmaci fonte celeberr. Cap. LXXXIII.

Caria. CAriam quã ꝓpriæ Asiæ vltimã partẽ fecimus. Strabo a borea Meandri flumine clausit: ab occidenti Icario & Myrthoo pelago: a meridie Rhodiesi: ab ortu Lycijs & alijs gẽtibus: magnãq; Tauri mõtis partem in Caria cõclusit oram omnẽ Rhodiã ei attribuẽs: Quæ meridionalis est. Nos partitioni nostræ inhęrentes: Cariã inter Meandrũ & montẽ Taurũ collocabimus: reliqua Lyciæ attribuemus: q̃q̃ Myletum & alia pleraq; maritima loca Ioniæ attribuemus: quæ Iones condidęre: principium nobis Alycarnassus præstabit: quæ prius Zephyra dicta est: & Cariæ principũ regia fuit circa initiũ Tauri sita. Huius vrbis varij casus fuęre. Hecatõnus Cariæ rex treis filios habuit: Mausolũ: Idreũ: & Pyxaclay: & filias duas: ę quibus Arthemisia natu grandior Mausolo maiori ex fratrib⁹ nupsit: Idreo: qui secũdus erat altera soror nomine Ada. Mausolus regnũ obtinuit: quo mortuo vxor imperium habuit: quæ sepulchrũ illi construxit adeo magnificum: vt ex septem spectaculis orbis hoc vnũ censeret: & nihilominus Arthemisia tabe cõsumpta est propter luctũ quem ex

Alycarnassus.
Zephyra.
Hecatõn⁹ rex.
Mausolus.
Arthemisia.
Idreus.
Ada.

to susceperat. Trogus Arthemisiam Alycarnassi reginā in auxiliū Xerxi aduersus Grecos venisse cōmemorat. Inter prīores duces acerrime bellum cientē: Et in Xerxe quidem mulierem timorē: in Arthemisia virilem audaciā fuisse. Incertum an hęc Mausoli cōiunx fuerit. Post Arthemisiam Idreus imperauit: cui ex morbo assumpto pariter succedit vxor: Pissodarus autē qui reliquus erat ex filijs Heccatomni hanc eiecit: & Persicarū partium satrapē ad cōmunicationē imperij accipit: qui eo defuncto Alycarnassum tenuit: & aduētantis Alexandri substinuit obsidionē: huic Ada Pissodari filia coniunx erat. Altera vero Ada Heccatōni a Pissodaro eiecta ad Alexandrū confugit: opēq; ad capiendā vrbem ei pstitit: propter quod Regina ab eo declarata est: Et ad obsidendā arcem dimissa: quā paulopost obtinuit: apud Alycarnassum Salmacis fons calūniatus est: quod eos emolliat qui inde bibāt: sed verisimilius est diuitias & victus in continentiam molliciei causam pbuisse. Ex Alycarnasso fuit Herodotus historicus / qué postea Thurium vocauęre eo qđ particeps fuisset coloniæ in Thurios missæ: & Heraclitus poeta Callimachi sodalis: & alter historicꝰ Dionysius: Deinceps Termeriū sequit Myndiorꝫ pmōtoriū: qđ Scopiæ Ptolomęus appellat: & Cādariæ opponitur Coum promontoriū: a quo distat stadijs quadraginta.

Xerxes.

Pissodarus

Salmacis fons.

Herodotꝰ Thurius.

Heraclitus poeta.

Dionysius historicus.

Termeriū.

Scopiæ.

¶ De Coo maris Aegei insula Longoum a nostris iam dicta / deq; in ea venere ab Apelle picta / & quod in ipsa domus Hypocraticæ ostendantur adhuc ruinæ. Cap. LXXXIII.

Astypalea.

Scandaliū.

CHoorum vrbs antiquitꝰ Astipalea vocabatur: & in alio loco habitabatur ad mare: Postea propter seditionem inde migratum est: & iuxta Scandalium ciuitas ædificata: quam sicut insulam Coum appellauęre: quæ olim magna fuit: & optime habitata: & aspectu iocundissima ijs qui eo nauigabant: Ambitus insulæ quingētis & quinquaginta stadijs clauditur tota fertilis: & optimo vino abundans: sicut Chius & Lesbus: ad austrum promōtorium habet nomine Laceter: In quo Halysarna locus fuit ad occiduas parteis: Drepanum habuit: & vicū nomine Stomalimna ideſt os paludis. In suburbano Coi Aesculapij templum fuit valde insigne: & multis donis opulentum: inter quæ nuda venus erat: quæ postea Iulio Cæsari Romæ dicata est. Augustus eam patri posuit vt generis parētem. Apellis hanc picturā crediderunt: pro qua remissa Cois centū talēta ex īperato tributo dicūt: tāti erāt illius artificis opa. Ex hac insula Hyppocrates fuit diuinꝰ ille medicus: cuius adhuc extāt opera: & Simus eiusdem artis: &

Laceter.

Halysarna

Drepanū.

Stomalina

Apellis nuda venus.

Hyppocrates.

Simus.

Phyletas. Phyletas poeta: & Niceas qui Coorũ tyrãnus fuit: & Aristõ
Niceas. peripathetici auditor: & Hæres & Theonestus vir clarus: cã-
Aristõ. tor nobilis: & in administrãda republica Niceæ æmulus. hãc
Hęres. insulam ætate nostra Rhodij habuęre: quã Turcæ diris cala-
Theonestꝰ mitatibus afflixęrunt nostri Longoum hodie vocant: ruinas
cantor no- ibi domus Hippocraticæ ostendi asserunt: & ortũ in quo mo
bilis. dicas herbas habuit in ora continentis.
Longous. ¶ De Astypalea maris eiusdẽ insula/ex Cicladibꝰ vna/& qđ
in ea Dianæ Cindialis tẽplum fuit quod circũplui crederẽt/
de in mediterraneis tribus memoratu dignis vrbibus Myla-
sijsStratonicia & Alabandis. Cap. LXXXV.

Astypalea. PRope Myndiũ agrum Astypalia ꝓmõtorium assurgit/
Zephyriõ. & Zephyrion postea Myndus ipsa sequebaꝫ q̃ portum
Bargilia. habuit: deinde Bargilia ciuitas: & inter hęc Cariãda lo-
Carianda. cus & insula eodẽ noie a Cariãdensibus habitata. Vnde Sti-
Stilax lax ortus est: antiquus rerũ cõscriptor prope Bargiliã Dianæ
histo. Cindialis tẽplum fuit quod circũplui crediderũt: vt erat gen-
Protharcꝰ tilium demẽtia. ex Bargilijs vir clarus fuit Protharcus Epicu
rus p̃ceptor Demetrij qui Lacon appellatus est: si modo cla
ritas vlla debetur Epicuri sectatoribꝰ: quorũ deus voluptas
Iassus. fuit: deinde Iassus in insula q̃ continẽti adiacet sita fuit: & po
tum habuit: cuius Incolæ magna ex parte victũ ex mari ca-
ptabant: cum sterilẽ regionẽ haberent piscosam tamẽ. Fama
est Iassios cũ cytharœdũ quẽdam audirẽt vt tintinabulũ in-
crepuit: quod erat vendẽdorũ pisciũ signũ illico oẽs a foro pi
scium discessisse p̃ter vnum surdastrũ. Cytharœdũ ꝓpius ad
illum accessisse: gratiasq; egisse: qui & se & musicã honorasset
cum cęteri abijssent. Surdastrũ vero interrogasse an iam tin-
tinabulũ sonuisset: & affirmante cytharœdo surrexisse pari-
terq; discessisse. Tantũ distant inter se palati voluptas & au-
Diodorus rium. Ex Iasso fuit Diodorus dialectꝰ cognomẽto Cronus.
Cronus. post Iassum Mylesiorũ Possidiũ sequit̃ vbi Ioniæ tẽplum fecĩ
Possidiũ. mus. In mediterranea tres vrbes mẽoratu dignæ fuęrũt My-
lasa Stratonicia: Alabãda: cętera castella magna ex parte sub
Mylasa. his fuęre Mylasa in cãpo iacuęrũt admodum fertili: cui supra
verticẽ mons imminebat/& albi lapidis vena q̃ ad publicas &
priuatas fabricas magnum p̃buit adiumentũ: vrbs & portici
bus: & tẽplis pulcherrime instructa fuit. Sed mirandũ est qđ
tam erecto & acliui p̃cipitio cõditores vrbẽ subiecęrũt. quod
Labramida si nõ metuebant: at certe erubescęre debebant: Labramida
vicus fuit in monte iuxta transitũ: qui ex Alabandis ad Myla
sa fuit: & in eo peruetustũ Iouis militaris tẽplũ a circũuicinis

mirifice cultū via per sexaginta fere stadia vsq; ad vrbē Stra ta noie sacra. per quā sacrorū pōpa mittebatur: sacerdotes ex ciuibus nobilissimi eligebātur. sacerdotiū cū vita durabat. Traditū est hanc vrbē olim vicū fuisse patriā ac regiam Ca rū reg ū & Hęcatūni mare ꝓximam: nec ꝓcul ab Phyſco: in quo Mylasij portū habuęre. Hinc viri memoratu digni fuęrūt Rhetores simul & oratores: Euthydamus: & Hybreas prior ingēteis opes a maioribus suis accepit/ & ipse magnas p se parauit nō solū in patria clarus: sed tota in Asia primos honores adeptus. Hybreę vt ipse narrare solebat & ciues cō fitebātur: pater mulū lignatiū. & mulionē reliquit: a quibus aliquādiu nutritus est: postea Diotrephē Antiochenū a u diuit: & domū reuersus ædilitati se tradidit: nec multa lucra tus ad gubernādā rēpublicā animū intēdit: ac forū secutus ci to creuit: & in admiratione maxima habitus est: viuēte ad huc Euthydamo: nā his crescūt patrimonia fabris: Sed illo mortuo ciuitatis cōpos oīno fuit. Euthydamus dum viueret multū ante ibat cū simul & potens esset: & vtilis ī republica: & siquidē erat in eo tyrānidis id reipublicæ vtilitate cōpensa batur: quapropter laudatū ē vehemēter illud Hybreæ: quod extremo in cōcione dixit Euthidame malū ciuitatis perne ceſſariū: nā nec recū viuere possumus: nec sine te. Quod in pleriſq; ciuitatibus Italiæ nostra ætate erga nōnullos haud incōuenienter dicetur. habēt enī & nostra tēpora suos Euthy damos. Hybreas cū plurimū creuisset: & optimū se ciuē atq; oratorē exhibuisset: ad extremū errauit cōtra Labienū aliter atq; alij in republica sentiēs. Nā cū cęterę vrbes Labienū ad mitterēt cū societate Parthorū aduētātē hic suis ciuibus vt resisterēt suasit. Sed Labienus impetu facto vrbē vi cepit: & domū eius demolitus est cū pluribus alijs. Hybreas Rhodū ausugit: & post tēpus reuersus se atq; vrbē reparauit: cū iā Labien⁹ Asiā reliquisset. Stratonicia q̄is in Caria sita es set: Macedonū tamē habitatio fuit sūptuosis fabricis a regib⁹ exornata. ꝑpe vrbē in Iouis Chrysaorei tēplo Cares oēs con uenire solebāt de cōmunib⁹ reb⁹ deliberaturi: cōuētus Chry saoreus appellabatur: ex vicis cōstans. vbi qui plureis vicos afferebāt in suffragijs antecellebāt. Stratonicēses q̄is nōes set Carici generis in cōuētu tamē participabāt. Ex ea vrbe vir fuit memoratu dignus Menip⁹ orator cognomēto Cate cas: quē supra omnes Asiaticos oratores a se auditos Cicero laudat. magnū iāti viri p̄conium fuit: & aliud opidum Stra tonicia Tauro monti adiacens. Alabandam vrbem duobus

Enthydamus.
Hybreas.
Diotrephes de quo paulo post.
Notat Italos.
Labienus.
Statonicia
Chrysaoreus conuē tus.
Menipus.
Catecas.

montibus subiectã ita dispositam extitisse dicũt: vt cystæ inuersæ ꝓberet speciẽ: Vnde Apollonius cognomento Malacus cũ sales dicàcitatis in hãc vrbem iactaret propter scorpiones qui multi inerãt: vrbs est inquit cysta inuersa scorpionibus plena. Guarinus Veronensis hunc Strabonis locũ ę græco in latinum conuertẽs: Asellũ pro cysta posuit: tãta est tralatorũ diuersitas. Alabãda homines molles et Psaltrias multas habuit: hinc viri memorabiles fuęre duo fratres oratores Menecles: & Hierocles: & Apollonio & Molon: q Rhodum migrauęrunt.

Apollonio cogomẽto Malacus.

Vrbs cysta inuersa scorpionibus plena.

Guarinus veronẽsis hic notat

Menecles.

Hierocles.

Apollonio.

Molon.

¶ De Antiochia Asiatica & Cybereis popu. linguis quatuor vtẽtib9. quodq; apud eos facile erat ferrũ extornari: de Caribus qui & Leleges dicti sũt. Item qui ꝑprie dicãt Barbari.

Antiochia.

AD Cariã/& Antiochia pertinuit (Cap. LXXXVI. quæ mediterranea fuit. Phrygię ꝓxima mediocris vrbis ad Meandrũ sita Phrygiã versus & pontẽ habuit in flumine: & regionẽ multã ex vtraq; parte amnis notã fertilem: & Caricã plurimã producentẽ quã modo Antiochiam modo Triphylon vocauęre: locus facile cõcutiebat: sicut cętera regiõis eiusdẽ: hinc fuit sophista clar9 Diotrephes quẽ Hybreã diximus audisse. Antiochiæ ꝓpinqui Cabalẽses fuęre: de quibus nõ satis certum est: an Cares fuerint an Pisidę: sũt qui eos Solymos fuisse crediderę: nã collis qui Tremẽsi ꝓmõtorio imminebat: Solymus vocabat: & ipsi Tremẽses solũ proximũ erat Bellorophõtis vallũ & Pisandri filij eius sepulchrũ: qui in bello cecidit cõtra Solymos gestos: Termesus Pisidica vrbs sine cõtrouersia fuit q̃ proxime ad plurimũ Cybricis iminebat. Cybrici a Lydis ꝓfecti dicũtur qui Cabalẽsem agrum tenuęrunt. Postea Pisidę finitimi eã habitauęre: atq; ĩ aliũ locũ transtulęrũt: & munitissimã reddidęrũt ãbitu fere centũ stadiorũ/hæc vrbs ꝓpter æquitatẽ plurimũ creuit & vici ꝓpagati sunt: a Pisidia & finitimo Myliæ agro vsq; in Lyciã: & vlteriorẽ Rhodiorũ regionẽ additis tribus vrbib9 ꝓximis Bubone: Balbura: & Oeneãdro: quarũ cõuẽtus Tetrapolis dict9 est: harũ singulæ singula suffragia habuęre. Cobyra vero duodetrigita peditũ millia mittebat: equitũ duo millia. Cybera loco tẽpore sub tyrãnis fuit: quorũ regimẽ tẽperatũ erat: & ĩ Moageto finẽ habuit. Murena tyrannidẽ substulit; & Balburã Bubonẽq; Lycijs adiecit: q̃ mõtana erãt loca. Cybirẽsis tñ administratio ĩt maximas toti9 Asię cẽsebat: Cybereĩ quatuor lĩguis vtebãt. Pisidarũ. Solymorũ. Gręcorũ. ac Lydorũ. ꝓprijs apd Cybereos fuit ferrũ facile

Triphylon Diotrephes Cabalenses.

Solymus.

Bellorophon.

Pisander.

Tremesus.

Cybrici

Pisidæ.

Bubo vrbs

Balbura.

Oenãdrus.

Cobyra.

Cybera.

Murena Ro.

extornari. Mylia montana ē: quæ ab anguſtijs Tremeſij et a trāſitu qui per eas fit ad citeriora Tauri: vſq; ad Apameorū regionē & Sagalaſſū pertēdit. Sed quoniā de Carib⁹ hoc ī loco tractatio ē: ſcire oportet eos ſub Minoe fuiſſe: ſed tunc Leleges diccbāt: & iſulas habitabāt. Poſteaī cōtinētē migra uęre: multūq; maritimæ oræ: & mediterraneæ occuparūt pri orib⁹ habitatorib⁹ expulſis: qui & ipſi magna ex parte Leleges erāt: & pelaſgi rurſū his Græci partē abſtulęrūt. Iones ſcilicet ac Dores. fuęrūt autē Cares circa tē militarē admodū ſtudioſi: cui⁹ rei indiciū ē: quod lora criſtas & cętera iſignia militaria oli Carica dicebāt: vt ē illud Anachreōtis. Nectite bene cōpactū Cariæ lorū manū iſertātes: & Alceus Cariā in quit quatiēs criſtā. Sed q̄ſitū eſt: cū multę barbaræ natiōes in auxiliū Priami veniſſēt: cur ſolos Cares Barbarici ſermonis Homer⁹ dixerit. Strabo arbitrat ab initio confecto noīe eos Barbaros appellatos: q difficulter aſpere atq; duriter loquerēt: vt Bleſos: Balboſq; dicim⁹. Sum⁹ eni ad cōfingēda cognata reb⁹ noia īgenioſi: oēs igit qui craſſe loquūtur: Barbaros dici: quales ſūt nationes oēs p̄ter Græcos. primo quidē per cōuiciū quaſi duriloquis: & craſſilinguib⁹ Barbariē īputatā. Poſtea vero id nomē p abuſionē receptū eſſe cæteras gēteis a Græcis diſtinguens: fuiſſe quoq; ī greca lingua quādā loquēdi prauitatē: eēq; Barbarā vocatā ſi quis nō recte greca pnūciaret. Sed ita noia profert quēadmodū Barbari ſolēt: qui ad græcā dictionē introducti expedire linguā nō poſſūt: ſicut nec Græci illorū orationē: quod apprime Carib⁹ cōtigit: nā alij nō multū cū Græcis diuerſabātur: nec Græce viuere: nec eorū dictionē diſcere pertētabāt: niſi perrari admodū. Cares vero per totā Græciā errauerūt: ſtipēdia merētes: & ex illo tēpore Barbari ſūt appellati: & multo magis poſt ea quā iſulas habitarūt: & cū ī Aſiā pfecti ſūt: vbi cū Græcis vixerūt: nā Iones cū eis: ac Dores traiecęrere. cte igit barbarū eis ſermonē īputat Homer⁹: qui Græce min⁹ expedite loquebāt. Barbariſm⁹ quoq; ī his dicebat: qui male Græciza bāt: nō autē ī his qui carice loquerētur. Apoſtol⁹ Paul⁹ ī epiſtolis oīeis iter ſeſe barbaros eſſe dicit: qui ſe inuicē nō ītelligūt: & Romanis oēis Barbaros vocauęre: q latine loq ne ſcirēt p̄ter Græcos: quibus honorē detulęrūt. Barbariēq; nō nunq; etiā de moribus traxęre. Soloeciſmū autē qui oratioīs artē reſpicit a Solis ductū putāt: quæ ciuitas Cilicię poſt poſtea Pompeopolis appellata: nec plura de Carib⁹ nec de Aſia propria cuius vltimā partē Cariā fecimus.

Mylia.

Cares.

Leleges

Carica inſignia.

Attē. qui dicantur Barbari.

Cares barbari.

Barbariſmus

Soloeciſm⁹

Soli.

Pompeiopolis

¶ De Lycia minoris Asiæ tertia parte/ deq; ĩ ea Dorica Cheronneso/ de Gnido promontorio. Itẽ de Camis pop. viridẽ colorẽ habentibus. Cap. LXXXVII.

Lycia.

REstat minoris Asiæ tertia pars: quæ trans Taurum appellat̃ obiecta noto: ĩ hãc Lyciã Pãphiliã & Ciliciã collocauim9. Lycia vt Ptolomę9 voluit: & ab occasu: & a septẽtrione Asiã ꝓpriã habuit: ab ortu Pãphylię partẽ: a meridie Lyciũ mare: nec Strabo Ptolomęi sẽtẽtiæ multũ aduersat̃: quãuis Lycię t̃minos angustiores ab occidẽti fecit multã. ij extra Taurũ Canę tradidęrũt: quę nos Lycię cõcedim9 totã. s. orã Rhodiẽsẽ quę Phœnicis ꝓmõtorio: vsq; ad Dedala ꝓtẽditur: & ĩsup totã Doricã regionẽ: ĩ reliquis cõcordes erim9. Prima igit̃ Lyciæ pars Dorica Cheronesꝰ erit: quẽ Mirthoo Rhodiẽsiq; pelago cincta: vltimũ Asię ãgulũ ad occidẽtẽ ac meridiẽ occupat: quẽadmodũ Bithinica Cheronesꝰ borealẽ & occidẽtalẽ: alterũ tenet angulũ. Nã his veluti duab9 colũnis basis ipsa sustinet̃ Asię siue duo velis cornua dicere: quorũ alterũ Traciã respicit: alterũ Cretã orã Hellespõtiã ĩ medio cõstitutã: quasi bouinã frõtẽ habẽtia: & si nõ est hĩc atq; inde par distãtia. Circa Ischinũ Doricę Cheronensi in australi parte mons Phœnix est omniũ eius regionis altissimus: in cuius sũmo castellũ fuit eiusdẽ nominis: & in fronte quatuor stadia insula Elcusa. octo fere stadia in ambitu habẽs: & Lorima ora aspera: vbi flexus quidã Cheronẽsi ad aquilonem inclinat: deinceps recta nauigatio vsq; in Propontidẽ quasi quãdã merdianã lineã facit: quæ milia circiter stadiorũ quinq; cõplectitur: post Lorima Cynocima fuit Canis sepulchrũ & insula Sima: postea Gnidus ꝓmõtorium quod nostra ætas Chij caput appellat & ciuitas quę portus duos habuit: & ĩ frõte insulã quæ stadia septẽ ambitus cõplectabatur. Theatralis & alta aggeribus iuncta cõtinẽti. Ea Gnidũ quodãmodo biurbẽ fecit: nã maxima pars ciuitatis insulã habitat ambos portus cõtegẽtem. E Gnido viri memorabiles fuęrunt: Eudoxus mathematic9 Platonis sodalis: & Agatharchides peripatheticus historię couditor & Theopompus Iulio Cæsari familiaris: qui apud eũ plurimum potuit: & Arthemidorus eius filius & his antiquior Ctesias q Xerxem medicatus est: et res Siriachas Persicasq; conscripsit. Post Gnidum in septentrionali Cheronensi latere: duo supra mare opida fuęrunt: Cheramus et Bargasa. Coorum insulæ ę regione opposita deĩceps Alicarnassus extra Ischinũ quẽ vix duorũ sta

Phœnix. m

Elcusa ĩsul'.

Loryma.

Cynosima.

Sima.

Gnidus.

Chij caput

Eudoxus.

Agatharchides.

Theopõp9

Arthemidorus.

Ctesias.

Cheramus

Bargasa.

diorũ esse arbitrãtur: eũ sæpe Rhodij interrũpere cogitauerũt: in ruinis Alycarnassi castellũ sancti Petri Rhodij apprime cõmunitũ possidẽt: apud qđ multa ĩsũt antiquę nobilitatis ruinæ. tres Alycarnassũ Cariæ dedim⁹. In australi vero litore: & in Rhodiorũ regione Physcus opidũ fuit: ĩ quo Mylasij ad Cariã pertinẽtes portũ habuęre: ibi & Latonæ lucus erat quã gẽtiles Dianę matrẽ: deãq; fuisse falso credidęre: quãuis ex adultero peperisset: vlterius ad orientẽ Cãnis ciuitas fuit: & in proximo Calbis ꝓfundus amnis per quẽ res inuehebãtur: vrbs naualia habuit: et portũ clausum: & ĩminẽtem in colle arcẽ noĩe Imbrũ: & regionẽ fœlicẽ adiacẽtẽ: sed aerẽ æstate & autũno grauẽ ꝓpter æstũ: & pomorũ copiã. Stratonicus cytharœdus cum Cannios viridi colore animaduertisset: hic est inquit qđ poeta dicit. Tale quidem genus est hominũ quale & foliorũ. Repræhẽsus autẽ ꝙ vrbem veluti morbidã caperet: ergo addidit eã morbidã dicere ausũ: vbi mortui ambulant. Hæc eadem ad eos transferri posset qui maritimã Senensiũ orã incolũt. Cãnij cũ aliquando a Rhobijs desciuissẽt: iudicãtib⁹ Romanis recuperati sũt his eadẽ lingua cũ Caribus fuit: Sed ꝓprijs legibus vtebãtur: ex Creta originẽ ducẽtes. Calimna ciuitas huic ꝓxima fuit: et ꝓmõtoriũ Arthemisiũ & templũ & alter Latonæ lucus. Calimna sexagĩta stadijs a mare recessit. Vlterius Glaucus sinus sine portu: & magis ad oriẽtem Dędala loca: & ꝓ montoriũ in quo Rhodiẽsis ora finiebat: & Lyciæ secundũ Stabonẽ prętternauigatio incipiebat: mille & septingẽta ac viginti stadia cõtinens: aspera sane ac difficilis: sed portuosa: & ab hominibus tẽperãtib⁹ habitata: quã paulopost attingemus. Nã prius do Rhodo dicẽdũ est: quæ his locis exposita est: de quibus modo locuti sumus.

¶ De Rhodo insula/& ꝙ apud eã Thelchines populi ferri & æris fabricã primi inuenisse dicũtur/de Colloisso & Protogenis tabula/de viris in ea claris/de religiosis militibus beato Ioanni dedicatis. Item de canibus Christianis aduẽtanti b⁹ blãdiẽtib. & Turcas morsib. ĩpetentib. Cap. LXXXV

RHodus insula non ingẽtorũ ac vigĩti stadiorũ ãbitu patet secũ dũ nostrã descriptionẽ: Lycię oppositã secũ dũ Ptolomeũ & Strabonẽ Cariæ: iter Asiaticas ĩsulas tertia. Lesbus ei & Cypr⁹ maiores habẽt: Rhodij tã rerũ gesta rũ gloria ꝑualuerunt. Insula prius Ophiusa dicta est. Deide Stadia & postea Thelchinus: Eo ꝙ Thelchines ĩsulã incolerẽt: quos nõnulli fascinatores & maleficos fuisse tradũt: tãq;

Alycarnass-

Physcus opidum. Vide Ptolomeũ prima Asię tabulane Phusta sit potiꝰ legendum. Cãnis. quę Cnunus a Ptolom. dr Calbis ãns Tale genꝰ hoium qua le foliorũ.

Calĩnaquę Calimda a Ptolom. dr

Rhodus.

Ophiusa. Stadia. Thelchiniꝰ Thelchines

stygiã aquã stirpibus & aialibus pniciei gratia inspergerẽt Alij contra sentiũt: Telchines eximios artifices extitisse: primosq; ferri & æris fabricã inuenisse: quos ex Creta ĩ Rhodũ ꝓfectos vicini p̃ uidiã fascinationibus pdiderit. Sed priorẽ ista miã valuisse. Sæpe enĩ apud hoines succumbit vẽritas. Post Thelchines Eliades ĩsulã tenuẽre. quorũ Posteri Lyndũ ac Ialisũ: & Albani Camerũ cõdidẽrũt: alij tñ a Tlepomeno cõditas aiũt: qui cũ primũ virilẽ iniisset ætatẽ patris sui auũculũ Tecmiũ senectute grauẽ ĩterfecit: & nauib9 ædificatis fre quẽtẽ cogẽs populũ fuga ĩ Rhodũ peruenit: ibiq; habitauit ab Argis ꝓfectus ꝓpter quã rem originẽ Rhodiorũ alij Aolicã: alij Doricã esse tradunt. Sũt enĩ qui Doriẽses cũ maximas ędificassẽt vrbes post Codri obitũ partĩ Argiuorũ aggregatos regno tradãt: partĩ colonię in Cretã missæ partici pes factos: partĩ Rhodiũ petisse. Sed hęc posteriora sũt his: quæ ab Homero dicũtur: quĩ Rhodios non Dores nominat Sed æoles ac Boetios innuit apud quos Herculis & Lycinimi habitatio erat. Est autẽ Rhodiorũ vetustissimũ nomẽ. siq dẽ ãte olympiadũ ĩstitutionẽ claruẽre: q lõge a domo ꝓfecti in Hispaniã nauigarũt: ibiq; alterã Rhodũ vrbẽ cõdidẽre quã postea Massiliẽses occuparũt: & in bello Troiano fuisse tradũt: atq; eos peracto Gymnasias ĩsulas ædificasse: quas q dẽ Balearicas eẽ putãt. poete antiquitatẽ ac nobilitatẽ ĩsulæ astruẽtes fabulã cõfinxẽrũt dicẽtes aurũ in ĩsula pluisse cum Pallas ex Iouis capite nascereť: vt Pindarus ĩquit: nomen ĩsulæ ab vrbe sumptũ: quæ pari modo Rhodus appellať: in oriẽtali ꝓmõtorio sita: ea portubus olim & vijs & mænib9: & reliquis ornamẽtis tantopere cęteras supauit: ne vllã putareť æqualẽ habere. legũ prestãtia: & naualis rei peritia adeo valuit: vt ãnos multos maris ĩperio potireť: & Pyrrhatarũ latrocinia sustulerit: Romanis & Grecis amica: quæ cũ libera esset: multis & donis & simulacris excellẽtissimis clatuit: p̃cipua ĩ fama Colossi exstitit. Statuã enĩ alij Iouis: alij solis fuisse tradũt: quã Cares Lyndi9 decies septenũ cubitũ altã ædidit ære: postea ex terræ motu fractis genib9 corruit: nec Rhodij ipsã attollere ausi sũt: oracvlo quodam ꝓhibiti hoc ĩter oblata dona excellẽtissimũ: & ĩter septem miracula maximũ oẽs cõfessi sũt. Soldan9 Aegypti cũ ĩsulã iuasisset ex ære huius statuæ: quã cõfractã reperit nonigẽtos camelos onerasse ferť atq; ĩ Alexãdriã terrestri itinere trãsmisisse: fuit & Protogenis pictura ĩsignis valuis scilicet Satyrus iuxta colũnã stans: super qua perdix erat: ad quẽ ita homines hiabãt cum nuper tabula esset posita: vt illum solum admirarentur

Eliades.
Lyndus.
Ialisus.
Camerus.
Tlepomenus.
Tecmius.

Rhod9 altera ĩ Hispania/de qua vide Ptolo ĩ scđa Asiæ tabula. vbi depictũ est Veneris tẽplũ.

Gymnasiæ insulæ.

Colossus apud Rhodum.

Cares Lyndius.

Soldanus Aegypti ære Colossi nonigẽtos camelos oneratos

Protogenis pictura.

Satyrum vero contemnerent: quãquam perfectiſſimũ opus augebãt admirantium perdices manſuęti: qui a nutritoribꝰ alati & contra pictum appoſiti canebant: et congredi geſtiebant. qđ præter opinionem Protogenes accidiſſe videns ædicuios rogauit: vt ſe auẽ delere permitterent: quod illi annuęrunt. Fuęrunt et naualia apud Rhodum inſtructiſſima: et aliqua occulta et ignota plebi in quæ ſi quis introſpexiſſet: capite plectebatur. In hac vrbe et Maſſiliæ/et Cizici fabrorum et architectorum inſtrumenta armorumq; varia genera in theſauris ſumma cura ſtudioq; locabanꝰ: magis quã penes alios vſquã. Ex hac inſula viri illuſtres multi prodięrũt: et imperatores et pugiles ę quibus Panætij philoſophi progenitores fuęre: & Memnon qui Perſarum regibus militauit: et eorũ copias duxit. Circa res ciuiles: et philoſophiam: et artes liberales Panętius ipſe et Stratocles et Andronicus Perí patheticus et Leo Iudas ſtoicus: ac priores Praxifanes: et Hieronymus & Eudemus. Poſſidonius vęro quamquam Rhodi vixit: et ſophiſticam exercuit: Apanenſis tñ ę Syria fuit: quemadmodum Apollonius Malacus et Molon: qui Alabandenſes fuęre: vt ſupra diximus: Sed prius Apollonius Rhodum profectus eſt: poſtea Molon. Piſſander etiã qui Heraclam ſcripſit poeta Rhodiꝰ fuit: et Simias grãmaticus: et Ariſtocles: Dionyſius quoq; Thrax: et Apolloniꝰ: qui Argonautas cõpoſuit. Alexãdrin i qdã fuęre: Rhodij tamẽ vocati ſunt: quoniã Rhodi habitauęre. Cleobulus inſu per vnus ę ſeptem ſapiẽtibus ę Lyndo fuit: cuius vrbis habitatores quẽadmodum Camyrẽſes et Ialiſi omnes i vrbẽ Rhodiam migrauęrũt: vbi Lynus fuit: nũc carcer eſt religio ſorũ militum qui atrociter peccãt: et munitio quædam i altiſſimo ſaxo vix humanis expugnãda viribus. Multa hæc ciuitas Rhodia per ciuilia Romanorũ bella perpeſſa eſt: nec ſub Græcorum imperio calamitatibus caruit. Sed poſtq; Saraceni Aegyptum et Syriã: Turcæ vęro Aſiã obtinuęre: iõge maioribus cladibꝰ ſubiecta fuit: et aliquãdo Venetorũ iugũ: aliquãdo aliorũ Chriſtianorũ pertulit: neq; vllo pacto Turcarũ viribꝰ reſtitiſſet: niſi religioſi milites: qui beato Ioanni dicati ſũt: iſulæ eiꝰ curã ſuſcepiſſent. Hi enĩ poſt perditã Hieroſolymã i eã ſe recepęrũt: & vrbẽ pene dirutã inſtauratẽs: naualiaq; & claſſes reformãtes: nõ ſolũ iſulã ipſã tutati ſũt: ſed Cyprijs & alijs finitimis Xp̃m colẽtibꝰ magno p̃ſidio fuęrũt quorũ virtute qcqd i oriẽte nr̃æ religiõis ẽ Xp̃o ſeruatũ: fateri licet. Abuſacꝰ Aegypti d̃ñs: quẽ Soldanũ appellãt: magnis

Satyrus & Perdix.

Naualia apud Rhodum.

Panętius phũs.
Mẽnon.
Stratocles.
Andronicꝰ
Leo Iudas
Praxifanes
Hieronymus.
Eudemus.
Poſſidoniꝰ
Apolloniꝰ.
Malacus.
Molon.
Piſſander.
Simias.
Ariſtocls.
Cleobulus
Lynus.

Milites religioſi beato Ioãni dicati.

Abuſacus Soldanus.

classibus per nostrã ætatẽ armatis: toto quinquẽnio Rhodũ vexauit: multo tñ minora intulit dãna: quã pertulit nec dispari fortuna Turcarũ conatus in Rhodijs facti, cecidẽrũt. Nã & apud opidũ sancti Petri: quod Rhodi ĩ cõtinẽti munitissimũ possidẽt: & in ipsa insula magnas sepe strages acceperũt. Calixtus tertius papa: qui nos in beati Petri sede pcessit: classẽ nõ paruã in auxiliũ Rhodiorũ misit: q̃ diu apud eos morata plureis Turcarũ naueis plio superatas demersit & corpora hominũ palo suffixit. Staliminũq; ĩsulã Lẽnum oli appellatã & Taxũ & Nẽbrũ: & alias quasdã minoris nominis Turcarũ imperio ademit: nec Aegyptios quiescere pmisit: neq; Syrios: neq; Cilicas. Sed mortuo Calixto dissoluta classe: Ludouicus Cardinalis Aquileiensis: qui ei pfectus erat, Romã rediit: Rhodo & cõi oriẽte nostrę religionis cultore ĩ diserimine sũmaq; desperatione relicto: Et acquisitę insulæ ad hosteis rediẽre: cũ nos intestinis Italiæ mõtibus & subditorũ seditionibus occupati lõginqua prospicere non possemus/ psertim cũ Roma ipsa in periculo esset: nõ solum Baronibus per circuitũ: sed aliquibus Romanis ciuibus: res nouas moliẽtib9: & ecclesiasticę potentię insidiãtibus. Hactenus de Rhodo: in qua mons omniũ altissimus Athabiris vocabatur, p gẽtili demẽtia Iouis sacer: qui ex loco Athabiri9 dicebatur. Castellũ sancti Petri/ quod in cõtinẽti munitissimum magno sumptu custodiunt Rhodij: non paruo vsui Christianis est: qui man9 Turcarũ icidũt: ĩpe eos fugiẽtes saluãtur. Canes ingẽtes noctu extra muros excubãt: de quibus fama est: quod Christianos odore cognoscãt: eisq; aduẽtãtibus blãdiũtur/ Turcas autẽ latratu prodant: & morsibus insectẽtur. Nũc reliquã Lyciã absoluamus.

Calixtus tertius.

Staliminũ Lẽnos. Taxus. Nembrus.

Ludouicus Aduileiensis Cardinalis.

Athabiris mons.

Canes Rhodij.

¶ De Lycia ĩ qua tres & vigiti vrbes in suffragijs dandis participabãt/ de tribus Chelidonijs insulis asperis/ de China mõte qui iter facientibus cũ pelago nudãte peruius est et qd apud eũ Alexander p hiemẽ incidẽs cũ suis militibus mare fluctu restagnãte: vmbilico tenus est mersus. Ca. LXXXIX

Lycia.

Lycij a deo ciuiles & continẽtes extiterũt: vt q̃is fœliciter vsq; in Italiã mari dñarẽtur/ nullo tñ vnq̃ turpi lucro sese extulerit. vigiti tres vibes apud eos erãt: q̃ in suffragijs dãdis participabãt/ & ex quaq; ciuitate ĩ cõmune collegiũ cõueniebãt: id decernẽtes qd pars maxima cõprobasset: maximarũ ciuitatũ q̃libet tria suffragia ferebat: medię duo: cęterę vnũ: pariq; modo proportione tributa pendebãt: & alia munera subibãt. Hęc de

quos Strabo vltra Dædala versus orientē collocauit. Nā Do rica & Rhodiēsis ora ad Cares pertinebat. Arthemidor⁹ Ly ciorū sex maximas fuisse vrbes asseruit: Xanthū: Patharā: Py narā: Olympū: Myrā: & Clō. In collegio ciuitatū primo elige batur Lyciæ p̄fectus: post alij vrbiū magistratus iudicia in cō muni fiebāt: antiquitus de bello de pace de socijs cōsultabāt Postea Romani hanc eis potestatē abstulerūt. Sed cū iuste vi uerēt: libertatē cōsecuti sunt: & patriā paccatā habuerunt: & Pyrratas funditus deletos viderūt primū a Seruilio Isaurico: postea a Pompeio magno qui supra mille & trecēta nauigia cōcremauit: & eorū habitationes deleuit: & ex hoibus qui in p̄lio superfuerant: alios in vrbē Solos: apud Cilicas habitatū deduxit: & vrbē Pōpeiopolim appellauit: alios Didimenā q̄ homibus carebat: & postea Romanor⁹ colonia facta est. Sed pyrratæ vt plurimū aut Pisidæ: aut Isauri fuerunt: aut Cilices Trachiotæ: qui apud Sidā Pāphiliæ vrbē nauigia faciebant: ibiq; captiuos sub hasta vēditabāt: nō diffidentes eos liberos esse. Pisidæ & Isauri vt diximus montani fuerūt: vltra & citra Taurū iugū habitātes: & summos etiā vertices incolētes: de quibus satis dictū est in superioribus: q̄us magna pars eorū australia Tauri teneret: & ad tertiā quā nūc describim⁹ Asiæ partē respiceret: post Dædala Lyciorū montē in ꝓximo fuit Telmesus opidū: & Telmesis ꝓmōtoriū: & in eo portus. hūc locū Eumenes in bello aduersus Antiochū gesto a Romanis accepit: sublato regno Lycij locū receperūt. Deinceps Anti cragus mons assurgit: & in eius cōualle Carmilesus locus ha bitatus: deinde Cragus in octo promontoria diuisus: & vrbs eiusdem nois. Hic fabulas de Chimeræ mōtibus cōfinxere: & prope cōuallis fuit noie Chimera a litore porrecta in me diterranea: Crago subiacuit Pynara: vna ex maximis Lyciæ ciuitatibus in qua Pādarus colebat. Dubium an is qui apud Troiā in p̄lio fuit: nā & illum ex Lycia dixere. Postea Xanth⁹ fluuius prolabit: quē priores Sirbini vocauere: iuxta hūc pro cul a mari septuaginta stadijs Xāthus erat ciuitas vna ex ma ioribus: & post eam Patara & ipsa maxima Patari opus quæ portū habuit: & tēpla plurima Ptolomęus Philadelphus eā auxit: & Arismone Lyciatā noiauit. Sed antiquū nomen de lere nō potuit. Nicolaus hic pontificatū habuit/ vir sanctita te p̄cipua clarus: is cuius nautæ in tēpestatibus singulari pa trocinio vtunt: & qui auro in domū inopis patriffamilias clā iniecto tribus puellis ne prostituerentur diuinitus consuluit. Deinde ad stadia viginti supra mare in sublimi colle Myram

Dædala.
Lycior⁹ sex maximæ vrbes.
Seruilius Isauricus Pomp. magnus.
Pisidæ.
Isauri.
Telmesus.
Eumenes.
Anticrag⁹ mons.
Carmilesus
Crag⁹ mōs qui a Pto. Cragas dr.
Chimera.
Pynara.
Pādarus.
Xāthus fl.
Patara.
Pto. Philadelphus
Arismone Lyciata.
Nicolaus sanctus.
Myra.

orim⁹ fl.
unica.
ilitenæ.
hellus.
iera.
helidoniæ insulæ.
auri itiū.
Crōbusa.
Olympus
iuitas &
nons.
Phœnicus
Ptolo.
Phœnix dī
Phaselis.
Solymam.
Telmesus.
Alexāder.
Climas M.
Massiticus
qui a Pto.
Masicytus
Alexādri
temeritas.
Physilis.
Lycij.
Solymi.
Termillæ.
Lycus.
Sarpedon.
Milies po.
Belloro-
phon.
Beat⁹ Chri
stophorus.
Samona.

locauerūt: postea Lorimi flumini s hostia ascendēti stadia viginti pedestri itinere Lunica opidū occurrebat: in hac p̄ternauigatione portus & insulæ multæ: quarū maxima Ciltenæ fuit eiusdē nois vr bē habens. Deinde in mediterranea Phellus & Antiphellu s appellata loca: postea Hiera ꝓmontoriū: & tres insulæ Chelidoniæ asperæ: & magnitudine æquales stadijs quinq; inter se distātes: a terra vero sexaginta: quarū ima statione habuit. Quidā initiū Tauri ę regione Chelidoniarū surgere putauerūt: ꝓpterea qđ ꝓmontoriū est: & a Pisi dicis mōtibus descēdit. Sed re vera a Rhodiorū tranſmarina Pisidiā versus mōtana regio perpetua est: q̄ etiā Taurus appellat. Post Hierā Crōbusa fuit: & Olympus ciuitas maxima: & mons eiusdē nois: qui etiā Phœnicus vocabat. Deinde Coryci litus. Postea Phaselis tribus munita portub⁹: ciuitas insignis & lacus: cui mōs noie Solyma incūbit: & Telmesus Pisidica ciuitas angustijs adiacēs: per quas in Myliadē transit. Sed de Telmeso supradixim⁹: quā Alexander cum angustias aperire vellet cępit ac diruit. In feri⁹ ad mare circa Phasilidē angustiæ sunt: & mons noie Climas Pāphilico pelago adiacens: quē Ptolomęus Massiticū appellare videt. Is transitū arctum relinquit in litore/qui trāquillo mari nudat: & iter faciētibus peruius est: pelago affluēte vndis cōtegitur: trāsitus per montē & arduus & ꝓlixus est: atq; iccirco in trāquillitatibus litore vtunt. At Alexāder in hyemē incidens: & maximā partem suarū rerū fortunæ permittēs prius q̄ fluctus rediret mouit: & totā diem in aquis habuit: ita vt vmbilicoten⁹ milites mergerētur: periculū per tot pericula dux simul & exercitus quærebat. Physilis Lyciaca vrbs fuit in mōtibus sita: qui Pāphiliā spectant: Sed cū Lycijs nō cōmunicauit suis vtens legibus: nōnulli Lycios pri⁹ Solymos vocatos putauerūt. Postea Termillas ab his qui cū Sarpedone ex Creta venerūt: Deide Lycios a Lyco Pandionis filio quē domo profugū Sarpedon in regni partem susceꝑit: Sed melius sentiūt: qui Solymos in boreali Tauri parte collocāt: & postea Milies appellati sunt. Homerus. j. Solymos diuersos facit a Lycijs: quorum Rex ad Troianū bellum misit Bellorophontē de quo dicit: Hic Solymis iterū p̄stātibus intulit arma. Lycij Christiana sacra recę pērūt: deniq; seruauerūt. Beatus Christoforus apud eos martyriū accępit in ciuitate Samonæ: quē virgis ferreis attritū: & flāmis exustū diuina virtute saluatū ferūt. Postremo sagittarum ictibus cōfossum: dum constanter in Christi confessione persisteret: capite obtruncatū: sed nostra ætate Lycij omnes

in potestate Turcarum facti/rectam fidem amiserunt.

¶ De Pāphilia & in ea Cataracte fluuio admodū quam impetuoso quodq; in ipsa Pāphilia Christi euāgelium sit susceptū postea in Maumetis dogma deuentum. Cap. XC.

PAmphilia tota montana ex Tauro in mare procumbit: ab oriente Tracheæ Ciliciæ iuncta ab occidēte Climaci mōti seu Masitito: qui Lyciam disterminat: Pisidæ ei a septētrione incūbunt: qui Taurū obtinent: de quibus mētio facta est. Initiū Pamphiliæ Olbia p̄buit: Phasilidi ꝓpinqua ingens munitio. Postea Cataractes effluit amnis multo & torrētibus more impetuosus ab alta petra descendēs: cuius impetus longissime exaudit. Deinde Athalia Phyladelphi Athali opus: a quo dicta est. Sunt qui dicūt inter Phaselidē & Athaliam Thebā quandā & Tyrnesum fuisse: quod nō est alienum credere. Si qđ Calisthenes author est: Troianos Cilices post Ilium deletū ex Thebano cāpo in Pāphiliā exiuisse: a quibꝰ facile fuit opidis: quæ conderent ea noia imponere: quibus in patria vtebatur. Athaliā ptergresso Cestrus occurrit fluuius: quē ad stadia sexaginta nauiganti: Perga ciuitas offerebat: & proximū loco ædito pergeæ Dianæ fanum: vbi quotānis festa celebrabātur: dæmonibus expectata solatia. Deinde ad stadia quadraginta supra mare vrbs alta: q̄ a Pergeis cōspici poterat: deinde lacus ingens noie Capria & fluuius Eurymedon: & superius stadijs sexaginta in eius ripa vrbs Aspendus plena populo quam Argiui cōdidērūt. Ptolomęus hūc amnē inter Cataractē & Cestrū posuit. Strabo vltra Cestrū ad oriētem locauit. Vltra Aspendū Pteneliſſus defluit amnis: deide alius fluuius: & multæ in fronte insulæ parū cognitæ. Postea Sida Cumanorū colonia: quæ Palladis tēplum habuit: & pyrhatarū cōmune forū: & ei ꝓxima minorū Cybirensiū ora: & Melas amnis. Postea Ptolomęus vrbs & nō ꝓcul Pamphiliæ fines: & Coracesium Tracheæ: Cilitiæ initium tota Pamphiliæ præternauigatio sexcentorū & quadraginta stadiorū spacium continet. Herodotus author est Pamphilios ex socijs Amphylochi & Calcantis fuisse mistis sane hominibus: qui ex Troia illos sequebantur: atq; ex his alios hic remansisse: alios in alia loca fuisse dispersos. Callinus asserit Calcantem apud Clarum obijsse: gētes vero quæ cum eo erant Taurum cum Mopso transgressas: partim in Pāphilia remansisse: partim in Ciliciam Syriāq; vsq; ad Phœniciam processisse. Pamphilia sicut & reliquæ Asiæ ꝓuinciæ sacrosanctū CHRISTI euāgelium susceꝑit. Postea de via vitæ recessit: sceleratū Ma-

Pamphilia.
Olbia.
Cataractes a Pto. Cataractus.
Athalia.
Theba.
Tyrnessus.
Cestrus fl.
Perga.
Eurymedō
Aspendus.
Ptolo. & Strabo diff
Ptenelissus amnis.
Sida.
Melas ānis
Amphiloc⁹
Calcas.
Mopsus.

humetis dogma: & inaneis secuta fabulas: & in hoc vsq; tempus delirat: Turcarum imperio subiecta: quibus ad voluptatē humano generi amicam multa permissa sunt: Sed iam ad Ciliciam transeamus.

¶ De Cilitia duplici Trachea scilicet & Cāpestri/ de emporio nomine Delus: apud quod mancipiorū millia multa quotidie venundabantur/ de Arsinoe & Amaxia cedrinifera/ de Scādalaro opido: cuius dominus hominū viginti millia armare posset. Item de Atheneo philosopho/ ruina domus per noctē oppresso.

Cap. XCI.

Cilicia. CIlicia prius ad Pelusium vsq; Aegypti pertendebat Lydia: Pāphilia: Cappadocia Armenis ac Mœdis sub imperio Cilicum constitutis. Mox ab Assyriis ędomita in breuiorē modū scripta est/ ab oriēti Amano clauditur: a septētrione Tauri iugis: ab occidenti Pamphilia & plurima iacens cāpo: In australi latere sinu lato mare Issicū recipit. Cilix ei nomen dedit: quē pristina ætas pene vltra æuū memoriæ abscondit. Phœnice ortus qui apud gētiles antiquior Ioue de primis terræ alumnis habebat. Cilicia duplicem esse diximus: alteram Tracheā: alterā Campestrē. Trachea orā maritimā perangustam habet: & nullū vel raro locū in plano. Taurus ei incūbit/ male habitat⁹ vsq; ad latera borealia: quæ circa Isauriā & Omonades existunt: vsq; in Pisidiū. Incipit autē Trachiotis Cilicia a Coracēsio: & vsq; Magnopolim excurrit. Cāpestris vęro a Magnopoli & Tharso Issum vsq; ptendit: cui ad boreale Tauri latus Cappadoces adiacēt. Primū igit Tracheæ castellū Coracēsium dixęre in petra prerupta sitū. Hoc ex loco Diodorus cognomento Triphon regibus Syriæ bellum intulit: & varia vsus fortuna: ab Antiocho tandē filio Demetrij in quodā loco conclusus sibiipsi manū conscivit: dignus homini finis: qui sine regno nescire viuere. Quod autē Cilices Pyrrhatæ fierent ipse Triphon in causa fuit: & regū ignauia: qui tūc Ciliciæ ac Syriæ ex successione iperātes: & inter se dissidētes plurima neglexert neq; enī natis regibus atq; ęlectis par solertia inest. Inuitabant etiā lucra ad maleficiū: & ipsa facilitas capiēdi & vēdēdi captiuos. Delus nō ꝓcul aberat emporium magnū & pecuniosum: quot multa mancipiorū millia & recipere & remittere eadem die poterat. Ex quo prouerbium factū est: Mercator nauiga & expone. Iam omnia venundata sunt. Nā Romani post Carthaginis & Corynthi ęuersionem diuites effecti: multis seruis vtebantur: quos apd Delum emebant. Pyrrhatę igitur & prædādi & vendendi oportunitate oblata mirum in modum coaluę-

Cilicia duplex. Trachea & Cāpestris. Trachea. Vel Pisidia Cilicia campestris. Coracēsiū. Diod. Triphon. Antiochus.

Delus emporium. Nauiga & expone. ꝓuerb.

runt:adiuuabāt & Cypri reges & Aegypti Syris infensi. Nec Rhodij illis beniuoli erāt: quapropter impune Pyrrhatæ crassabant. Romani tñ q̄uis parū eos qui trās Taurū erāt curarent:Scipionem Aemilianum miserūt: qui populos & vrbes inspiceret: sed intellegētes ex improbitate principū a Seleuco Nicanore per successionē ꝓfectos id malū euenire nō ꝓuidebant. Pudebat enī Romanos id regnū abolere:quod ipsi cōstituissent. Inuiti enī destruūt hoies q̄ ipsi cōstruxerūt: ea res Parthos qui trās Euphratē erāt:postea regionis eius dños fecit. Deinde etiam Armenios: qui regione transmarina vsq; in Phœniciā occupata reges & genus eorū vniuersum funditus sustulerūt: mare autē Cilicib⁹ cōcessēre:quos Romani opib⁹ auctos & bello & exercitu deleuere. Sed vicinis reb⁹:& in cōspectu Sicis occupati:postea ea loca neglexere. Vltra Coracensiū orientem versus vrbs Arsinoe fuit: deinde Amaxia in colle sita:q̄ habitatio stationē habuit:ad quā materies ad fabricādas naueis deducebat:maxima ex parte Cedrina: q̄ arbor in ea regione plurima est:Atq; idcirco Cleopatræ ab Antonio donata fuit:quia fabricādis nauib⁹ esset idonea. Laertes subinde castellū in tumulo situ fuit: qui mamillæ speciem p̄buit:& stationē habuit:nec ꝓcul Selen⁹ ānis in mare decurrit:postea Cragus petra p̄rupta supra mare:& Caradrus munitio cū statione. Vlterius mons Anglicus & aspera q̄dā p̄ter nauigatio noīe Plataniſtr⁹:de hinc Anemuriū ꝓmōtoriū vbi continēs. Crominio Cypri ꝓmōtorio appropinquat ad stadia trecēta & quinquaginta a Pāphiliæ finib⁹ Anemuriū vsq; Ciliciæ p̄ternauigatio octingenta ac viginti stadia continet. Reliquas vsq; ad Solos circiter quingēta in Cilicia Trachea ciuitatē hodie magnā esse dicūt:quā Sataliā vocāt:& oppositū mare Satalicū pelagus: quod angustijs Cypriis ꝓximum ferunt:& opidū esse nō paruū Scādalarū appellatū: cui⁹ dñs viginti millia hominum armare posset:qui quāquā Turca sit Caramanū cū & Ottomanū inimicus Rhodijs amicitia iūgatur. Post Anemuriū Agidas ciuitas occurrit:deinde altera Arsinoe statione prædita: cui succedit locus Melania nomie: & Celēderis ciuitas quæ portū habuit:quidam in hoc loco Ciliciæ initiū fecerūt:nō in Coracesio quibus Arthemidorus cōsensit. Holmus deinde sequebat: quam prius habitarunt qui postea Seleucenses appellati sunt. Sed cōdita Seleucia apud Calicadnum eo cōmigrarūt. Calicadnus fluuius est qui vltra Sarpedonis promontoriū in mare prorūpit:per hunc Seleuciam nauigabāt vrbē bene habitatā: & a Cilicio & Pāphilio

Scipio. Aemil. Seleucus Nicanor. Arsinoe. Amaxia. Cleopatra. M. Anto. Laertes. Selenus amnis. Cragus petra. Caradrus. Anglic⁹ m. Anemuriū. Satalia. Scādalar⁹. Agidas. Arsinoe altera. Melania. Celēderis. Holmus. Seleucia. Calicadn⁹ fl.a Pto. Calidnus Sarpedon prom.

more plurimum abhorrentē. Hinc fuerunt ex Peripathetícis philosophis viri memorabiles Atheneus: & Xenarchus: ille in re publica versat⁹ aliquādiu in patria populū duxit: deinde contracta cū Murena singulari amicitia: & cū illo fugiens captus est: cum insidiæ contra Cæsarē Augustū deprehensæ essent: sed insons inuētus a Cæsare dimissus est. Rediens autē Romā cū ab amicis interrogaretur vnde veniret: Illud Euripidis respōdit. Aduēto ab imis atq; cæcis inferū tenebris/sed breue tēpus supuixit a ruina dom⁹ p noctē oppressus (vt fit) quod vno superato periculo alterū incurrim⁹. Xenarchus quē Strabo audiuit non diu domi permansit: sed Alexandriæ & Athenis & Roma electa docendi vita vsq; ad senectutem in honore habit⁹ est primum. Arij postea Cæsaris Augusti amicitia vsus: sed pauloante obitum amisit visum.

Atheneus.
Xenarch⁹.
Murena.

Xenarch⁹ ruina domus oppressus.

¶ De Picoela petra scalis excisa / de Corico monte & antro crocum optimum producente: deq; ibidem specu flumen ingens emittente quodq; flumē ipsum a terra inuisibiliter absorptum in mare delatū exeat/de Zeniceto pyrrhata qui capto monte Isaurico/se cum tota domo cōcremauit. Ca. XCII

Picoela.

Anermiuū Carābusa.
Coricus.
Croc⁹ optimus vbi.

POst Calicadnum petra fuit nomine Picoela quæ scalas habuit vi excisas: quibus in Seleuciam ibatur: deinceps alterum Anermiuum promontoriū & Carambusa insula & Coricus mōs: & vlterius ad stadia viginti Coricū antrū: in quo Crocus optimus nascebat. Antrū autē ingentē quādā concauitatē in orbē ductā vocauerunt: cui labrū petrosum & altum circūiacuit: cū descenderis solū est inæquale ac petrosum & fructuosa: ac semp virenti & domestica materiæ plenū adiacens solū olim croco satū erat: & ibi specu: quod fontem ingentē habuit puræ ac nitentis aquæ in flumē exeuntis: qđ mox a terra absorptū inuisibiliter delatū exit in mare: Amaram id aquā vocauerunt Post Coricū Eleusa insula cōtinenti adiacet: quā Archelaus habitauit: & regiam fecit: tota Cilicia Trachea assumpta p̄ter Seleuciā sicut prius ab Aminta & a Cleopatra fuerat olim habitata. Nam cū locus terra & mari idoneus esset ad latrocinium satius esse iudicarūt ea loca sub regibus administrari: q̄ sub ducibus. Romanorū qui ad iudicia missi nō semp adesse cū armis possent: atq; hoc pacto Archelaus Cappadociā & Tracheam Ciliciam assumpsit. Post Eleusam Latmus fluuius & vicus eiusdē nois occurrebat. In excelsis autē Tauri partibus Olympus fuit Zeniceti pyrrhatæ sedes & mons: & castellum eodē noie: Ex quo tota Lycia: & Pāphilia & Pisidea cernebat: Zenicetus capto mōte Isau-

Flumē absorptum Amara aq̄ Eleusa Archelaus

Latm⁹ fl. a Pto. Lam⁹. Olympus taurinus.

Zenicetus pyrrhata/se cū tota domo concremauit.

rico: se cũ tota domo cõcremauit dignus exitus: qui nostri tẽporis latrones haberet: quãdo pœnitẽtiæ speciẽ nullã faciũt: illius erat Coricus: & Phaselis: & multa Pãphiliæ loca: q̃ oĩa in Isaurici potestatẽ venẽrũt. Neq; eni diuturna sunt q̃ malis artibus acquirunt. Post Latmũ Soli occurrebant ciuitas insignis alteri⁹ Ciliciæ initiũ: q̃ circa illum iacet: hæc Archiuorũ opus fuit: & Rhodior̃ qui ex Lyndo venẽrũt: hinc Solœcismũ appellatũ existimãt: quod Grãmaticæ artis viciũ est. Põpeius magnus in hanc hoibus exhaustam reliquos pyratas trãstulit: quos dignos existimauit qui seruarent: & mutato nomine vrbẽ Põpeiopolim appellauit: hic fuit Chrisippus philosophus stoicus ex patre Tharsensi ortus: qui inde migrauit & Phylemon poeta comicus: & Aratus qui de astris versu cõscripsit: cuius plurima carmina Cicero in latinum vertit.

Soli ciuitas

Solœcism⁹ vnde.

Pompeiopolis.

Chrisipp⁹.

Phylemon

Aratus.

¶ De Zephirio Ciliciæ promontorio / & Anchiala vrbe in qua Sardanapalli sepulchrũ cum statua videbat. de Cidno flumine & ei⁹ natura / de Tharso & q̃ apud id viri fuerint pclebres cõplures / inter quos & Paulus apostol⁹. Ca. XCIII

Zephiriũ.

Anchiala.

Sardana pallus.

SEquitur Zephirium promontorium eodem nomine quo aliud iuxta Calicadnum. Vlterius Anchiala fuit paulo supra mare sita: Sardanapalli opus; vbi Aristobolo teste sepulchrum eius ostendebat: & lapidea statua: quæ dextræ manus digitos cõmittens atq; collidens applaudere videbatur. Epigrãma quoq; Assyrijs sculptum literis huiusmodi aderat. Sardanapalus Anacindarassis filius Anchialem & Tharsum vna die cõdidit: EDE: BIBE: LVDE: dignum epitaphium vt Cicero dicit: quod non in hominis sed in bouis sepulchro inscriberetur. Vltra Anchialam munitio fuit nomine Cinda: in qua Macedones thesauros seruabant: quos Eumenes ab Antigono deficiẽs abstulit. Vltra hæc & Solos mõtana sunt: in quibus Olbi ciuitas erat: quæ Iouis templum habuit Aiacis Theucri fratribus opus cuius sacerdos etiã Tracheæ dominabat. Postea tyrãni eã adorti latrocinia cõstituẽre: quib⁹ sublatis iterũ sacerdotes principatũ obtinuẽre: vel Teucri vl' Aiaces vocati. Aba Zenophanis filia vni⁹ ex tyrãnis per cognationẽ in hãc domũ ingressa principatu potita est: quẽ pater antea ꝓcuratorio noie acceperat. Postea Antoni⁹ & Cleopatra eum illi cõcessẽrũt: obsequijs & cultu deliniti. Sed Aba sublata principatus ad eos redijt. qui ex eodẽ genere erant. Post Anchialam Cidnus fluui⁹ erũpit in mare iuxta locũ cui Regma nomen fuit. Stagnũ id erat: in quod Cidnus exit Tarsum perfluẽs: q̃ supra vrbẽ ex Tauro cadit. Tarsi vero nauale

Eumenes.

Olbi.

Aiax.

Abas.

Cidnus.

Regma.

Tarsus.

lacus fuit hucusq; tota ora a Rhodiorũ trãsmarina incipiẽs: ad æquinoctiales ortus/ab occasu eiusdẽ nois extendit. Postea ad hyemalẽ ortũ cõuersa Issum: deinde flexũ quendã sumit in austrum vsq; in Phœniciã: reliquũ occidentẽ versus vsq; ad colũnas Herculis Tarsus in cãpo iacuit Argiuorũ opus: qui Ion quærẽtes cũ Tripolemo errauerũt. Iulius Solinus matrẽ totius Cilitiæ Tarsum appellat: & a Perseo nobilissima Dianæ prole conditã dicit. Sardanapallus in epitaphio quod ante retulim⁹ Tarsi conditorẽ se iactauit. vrbẽ Cidnus mediã pfluebat iuxta gymnasium luniox: cuius ortus nõ procul ab vrbe fuit. Alueus profundã vallẽ recta in vrbẽ ibat aqua rapidissima ac frigida: hoibus ac bestiis quæ crassiores neruos haberent auxiliari putabatur. Alexander captus eius amœnitate proiectis armis plẽus pulueris/ac sudoris: cũ in eius vndã se pecisset periculosissimum incidit morbũ: de quo vix tandẽ curatus quasit. Tarsenses adeo philosophiæ studiosi fuerunt: vt Athenienses & Alexandrinos superarent: verũ indigenæ Tarsi discebant peregrini non multi: nec rursus indigenæ domi manebant: sed foris proficiscebãtur: & perfecti libenter peregtinabant: detinebantur autem perpauci. Atheniẽsibus cõtra euenit: nam multi eo pficiscebant: & libẽter imorabant. Indigenæ non multi admodum ibi studebant: nec alienas vrbes discendi studio quærebant. Alexandrinis vtrũq; cõtigit: nã & multos peregrinos suscipiebant: & ẽ suis non paucos emittebant. Ex Tarso viri illustres inter Stoicos fuerunt: Antipater/Archelaus & Nestor: & duo Anthenodori quorũ qui Cordilion dictus est: cum Marco Catone vixit: & apud eum mortuus est. Alter Sandonis filius quem Cananitã a vico quodã dixerunt Cæsaris præceptor fuit & in honore maximo apud illũ habitus. Ex Academicis Nestor Tarsensis Marcellũ Octauiæ sororis Cæsaris filiũ instituit. Pluciades & Diogenes Tarso nati: per alienas vrbes peregrinati sunt: & scholas optime rexerunt. Diogenes etiã poemata in adolescẽtia cõposuit: maxima ex parte tragica. Dionysides optimus tragœdiæ poeta: & Archemidorus & Diodorus grãmatici ex eadem vrbe fuerunt. Sed nullius viri gloria Tarsum magis extollit: quã Pauli apostoli: qui vocatus a dño segregat⁹ in euangeliũ doctor gentiũ factus est: & vas electionis appellatus: cuius mira fuit eloquentia: & diuina doctrina/& ei non solũ Hebræi sed Græci & Latini crediderunt.

Tarsus Ciliciæ mater.
Perseus.
Sardanapallus.
Alexan. in Cidno fl. lauit.
Attẽ. moresẽ
Athenienses
Alexãdrini
Antipater.
Archelaus.
Nestor.
Anthenodori duo Cordiliõ & Canaita.
Marcellus octauiæ.
Pluciades.
Diogenes.
Dionysides
Archemidorus.
Diodorus:
Paul⁹ Apo. doctor gentium/& vas electionis.

¶ De Mallo vrbe & qui apud eã viri clari fuere/de mõtis Amani portis/ Amanides appellatis/de Pindo ãne iuxta quẽ Alexãder cum Dario conflixit. Cap. XCIIII.

PRoxima Tarso Mallus fuit Pyramo fluuio (de quo supra dixim⁹) intercurrente Mallus i ędito loco sita: Amphylochi opus: & Mopsi Latonæ: & Apollinis auguris: de q̄bus multa conficta sunt: & quæ de Calcāte supra dixim⁹: nonnulli huc transferūt: dicūtq; Mopsum & Amphylocū ex Troia ꝓfectos Mallū condidisse: postea Amphylocū Argos digressū cū Argiuis nō placuisset illo rediisse. Sed a regni cōmunicatione exclusum singulari certamine cum Mopso cōcurrisse: & cū ambo cecidissent: non multū inter se distātes iuxta Pyramū fuisse sepultos. Ex Mallo fuit Crates grāmaticus: qui Panętium philosophū instituit/ vltra hāc orā Halerius iacet campus: per quē Phylotas Alexādri equitatū duxit: cū ille phalāgē per orā maritimā: & Mallensē agrū Issum versus: & Darij copias ex Solis ageret. Hesiodus dicit Amphylocum ab Apolline apd Solos interemptū: quidā apud Halemnū campū: quidā in Syria. Alexander ei ꝓpter cognationē cū Argiuis gentili demētia sacrificauit. Post Mallū Egeæ opidū succędūt: deinde Amanides portæ in quas Amanus mons desinit a Tauro descendens: qui vltra Ciliciā est orientē versus: semper a tyrannis occupatus: loca munitissima obtinētibus. Tarco Demenetus vir memoratu dignus his locis potitus est: qui ob præclara facinora rex a Romanis nuncupatus successionē suis posteris tradidit. Post Egeas Issus opidū fuit statione præditū: & Pyndus amnis iuxta quem Alexāder cū Dario cōflixit: ac victor percurrit oriētem. Hic sinus Issicus ab opido dictus: & Rhosū ciuitatē & Mirriandrū & Alexandriā: & Nicopolim cōtinet: & Mopsi domicilium: & portas quæ Cilicū Syrorūq; confiniū appellant: & i vltima Ciliciæ terra Dianæ Sarpæ vbi Dianæ fanū & oraculū fuit: vbi dæmonibus arrepti respōsa dabant. In Syria vęro prima ciuitas fuit Seleucia Pieriæ iuxta quā Orōtes exonerabat. Ex Seleucia vsq; Solos recta nauigatione stadia circiter mille cōputarunt. Sūt qui arbitrant Cilices Troianos: quorū Homerus meminit: horū Cilicū auctores fuisse: de quibus nunc actū est: quāuis ab illis plurimū distent: quidā ęcontrario censent. Nos suā cuiq; sententiā relinquimus. Ciliciā Campestrē Caramanus obtinet: qui secundus in honore apud Turcas habetur. Is etiā minoris Armeniæ & Cappadociæ partē possidet: quadraginta millia armatorū cū necessitas ingruit in cāpis habēs Is qui modo regnat Abraam nomine sæpe nostris præcessoribus & nobis scripsit auxilia cōtra Octauianū petens: cui inimicus est quāuis in cultu Mahumeti cōseutiat. Reliqua quæ extra Taurum in Asia sunt Octauianus habet: exceptis quæ Scā-

Mallus.
Amphylochus.
Mopsus.
Crates.
Haleri⁹ cāpus.
Phylotas.
Alexāder.
Egeæ.
Amanides portæ.
Tarco Demenetus.
Issus. op.
Pynd⁹ āmis
Rhosus.
Mirriādrus
Alexādria.
Nicopolis.
Seleucia.
Caraman⁹.
Abraā Caramanus.
Octauian⁹.

dalari dominus possidet. Hactenus de Cilicia & Asia: quã minorẽ diximus. Sed qñ Cyprus ei ad austrũ iacet: de hac simul agendũ est: qua peragnita finis erit Asiaticæ descriptionis.

¶ De Cypro insula & in ea ꝓmontoriis/quodq; in eo cuius sũmitas Olympus dicebatur Venetis arceæ templum fuerit/ q̃ mulieribus nec videre nec adire licebat. de Clidib. & Caprasijs circũ Cyprum adiacentib. insulis/de promontorio/vnde qui Apollinis arã tetigissent præcipitabantur. Item de Creta/Bonsura/Palepapho/Arsinoe altera. Hierocepia & Papho.

Cap. XCV.

Cyprus. CYprus inter maiores nostri maris insulas locũ sibi vendicat: cuius septẽtrionales partes Tracheæ Ciliciæ oppositæ sunt: ibiq; continẽti proxima est: Oriẽtales Issico sinui: occidentales Pamphilicũ alluit pelagus australes Aegyptium. Ambitus insulæ triũ milliũ & quadringentorũ: ac viginti stadiorũ sinũ se iferẽti dicitur. Lõgitudo a Clidibus in Achamantem pedestri itinere mille & quadringentorũ ab oriente i occidentẽ progredienti Clides duas insulas vocauerũt: ad orientales partes ante Cyprũ sitæ: quæ a Pyramo stadiis distat septingentis. Achamas ꝓmontoriũ est syluosũ: quod duarũ mamillarum speciem præbet: & in occidẽtalibus insulæ partibus sitũ tendit ad aquilonẽ Tracheæ Ciliciæ ꝓximũ: tota insulæ figura parte altera longior est. Crõmiũ promontoriũ a Nemurio Ciliciæ Tracheę promontorio per trecẽtorũ & quinquaginta stadiorũ opponit. interuallũ a Crõmio vsq; Clidas recta nauigatione stadia septingẽta insunt: insulã ad dexterã cõtinentẽ: ad sinistrã habẽti in hoc spacio Lapat⁹ ciuitas fuit: statione ꝑdita ac nauali⁹ Laconum & Praxãdi opus: & iuxta eũ Agid⁹ & Aphrodisiũ: atq; ibi insula angustissima: nã septuaginta stadiorũ interuallo ad Salaminã transitur: deinde Achiuorum acta: quo primũ appulisse aiunt: Teucrũ a patre Telamone pulsũ: qui Salaminã in Cypro condidit. Postea Carpasia ciuitas quæ portum habuit circa Sarpedonem promontorium sita. Deinceps mons & promontoriũ: cuius summitas Olympus dicit. In quo Veneris Arceæ templũ fuit: quod nec adire nec videre mulieribus licuit. In frõte Clides & aliæ cõplures insulæ fuẽre: postea Carpasiæ & vltra eas Salamis: vnde fuit Aristus historicus: vlterius Arsinoe ciuitas & portus & promontoriũ Pedalium: cui collis altus & asper imminet: mensæ cuiusdã figurã præbens gẽtili more olim Veneri sacer a Clidis sexcẽtis & octuaginta stadiis distãs. Postea sinuosa quædã & aspera præternauigatio: q̃ Cetium iter erat: ciuitatẽ clauso portu preditam; Ex qua Zeno

Lapatus. a Pto. Lapethos.
Praxander.
Agidus.
Aphrodisiũ
Teucer.
Carpasia.
Olympus.
Venꝰ Arcea
Clides isu.
Carpasiæ
nsu.
Salamis.
Aristus.
Arsinoe.
Pedaliũ.
Clides.
Achamas.
Crõmiũ.

fuit stoicæ sectæ auctor: & Apollonius medicus: Ex quo loco vsq; Beritũ stadia mille & quingẽta cõputauẽre. Deinde Amatus ciuitas: & inter medio spacio opidũ noie Palea: & Olympꝰ mons qui mamillæ speciẽ præbuit: & Curias penisularis & Curium vrbs ab Argiuis condita: que stationẽ habuit in occidẽtali parte insulæ: quæ Rhodũ respicit. Postea promontoriũ est: vnde iaciebant qui Apollinis arã contigissent: tanta erat apud cæcam gentilitatẽ: nõ deiſed dæmonis reuerentia. Vltra promontoriũ Creta fuit: & Bonsura: & Palepaphus ad decẽ stadia supra mare sita: quæ stationẽ habuit/& antiquum Veneris Paphiæ templũ: subinde Zephyriã promontoriũ/& altera Arsinoe cum statione & tẽplo & luco: & non procul a mari Hierocepia & Paphus ab Agapenore condita: quæ portũ habuit: & templa optime constructa: distans a Palepapho itinere pedestri stadiis sexagita. In qua via viri simul ac mulieres ex omnibus vrbibus cõsluẽtes festa quotannis celebrabant: quidã dixẽrunt Paphum ab Alexandria distare per tria millia & sexcenta stadia: adhuc vrbs extat & episcopũ habet quẽ nos creauimꝰ.

Cetium a Pto. Citiũ. Zenostoicꝰ Apolloniꝰ. Amatus. Palea. Olympus. Curias. riũ. Creta vrbs Bõsura. Palepaphꝰ Zephiriũ Arsinoe altera. Hierocepia Paphus. Agapenor. Achamas.

¶ De Achama promotorio/Nicosia/Famagusta & Atraclensi hodiernis in Cypro vrbibus/quod apud Colossum castellum cucurbitæ nascantut adeo ingentes ꝙ ex eis picatis efficiantur dolia. Item ꝙ æs metallũ vitriolũ/rubigo æris/cãna mellis ex qua zacarum excoquitur/plurimum apud Cyprum abundent.

## Cap. XCVI.

POst Paphũ est Achamas ꝓmontoriũ: vnde incipit in orientem nauigatio: deinde Solus q̃ portũ habuit & flumẽ & Veneris: & Isidis delubrũ Phalerus & Achamas. Athenienses eã cõdidẽrũt. Incolæ Solij dicebantur: & fortasse ab his Soloecismus nomẽ accẽpit: quis i Cilicia eiusdẽ nois ciuitas fuerit: cui hoc tribuit: hinc fuit Stasanor Alexandri sodalis/vir qui principatum meruit. Vlterius in mediterranea ciuitas Linenia fuit: cui proximum erat Crõmij ꝓmontoriũ: vnde circũnauigationẽ ichoauimꝰ. Hęc fuẽrũt antiq̃ rũ vrbiũ noia: hodie metropolis & regia est Nicosia/q̃ nr̃is tẽporibꝰ magnas calamitates ptulit. Est & Famagusta: quã Genuẽses obtinẽt & Paphus de qua dict̃ũ est: vbi Nimosiẽsis episcopatꝰ est: turris q̃dã extat: & tẽplum dirutũ vulgo Limissũ vocãt. Atraclẽsis ciuitas in mediterraneis fuit: nũc destructa est: quãuis habet eꝑm: qui villis ali quibꝰ præest. Sunt & opida q̃dã nõ contemnẽda: Inter q̃ Cerines nominat: In quo Ludouicus rex obsidionẽ perpessus est: stadijs quatuor ab opido mons est: & in eo caput sancti Hylarionis custoditur: ę regione Cilicie: nec ꝓcul hinc monasterium

Sol vrbs. Phalerus. Soloecismꝰ Stasanor. Linenia. Crõmiũ. Nicosia. Famagusta Limissum. Atraclẽsis. Cerines. Hylarionis sãcti caput.

Epiphanius sanctus. Colosus castellum. Cucurbitæ ingentes. Vitriolum. Rubigo æris. Cāna mellis. Zucharū. Zābellotū Att. mores

Gręcorū/in quo sancti Epiphanij corpus miraculis claret. Inter Paphū & Limissū castellū est munitū noie Colosus a Rhodijs custoditū: vbi cucurbitæ nascunt ingētes: de qbus picatis efficiūt dolia/Insula ferme tota australior est paralello: qui p Rhodū ducit virtute nulla insulaꝝ iferior: nā & vino abūdat & oleo: frumēti quoq; satis habet: æris etiā metalla i ea fuęrūt in quibus vitriolū & rubigo æris nascebat: ad medicinæ vsum idonea. Cāna mellis multa in Cypro reperit. ex qua zucharū excoquit/Ex pilis quoq; caprarū pānus cōficit: cui Zābellotō nostra ætas nomē dedit: multas res insula ad alias gēteis mittit/ex qbus lucra nō pauca redūdāt/alienis nō multū eget. Sed aerē parū salubrē habet. Tota insula delitijs incūbit: Fœminæ admodū lasciuæ sunt. Trogus author est consuesse Cyprios virgines suas priusq̄ nuptui traderēt exteris nautis īsulā petētibus offerre/ꝓstitutasq; demū iuris dare: vt nō ab re sacrā Veneri Cyprū dixerit antiqtas: In initio p singulas vrbes tyrāni fuęrūt. Sed postq̄ Ptolomaici Aegypto potiti sunt: Cyprus etiā fauētibus Romanis in eoꝝ ditionē cōcessit. Postremus Ptolomęus cum ingratus erga bene męrētes inuētus esset: sublatus est: & Romani insulā occuparūt: & ꝓuinciā ꝑtoriā fecęrūt: tollēdi regis auctor fuit. P. Claudius pulcher: q a Pyrratis Cilicibus captus iperato sibi redēptionis ꝑcio misit ad regē vt se redimeret. Ille ꝑciū adeo exiguū remisit: vt Pyrratæ id accipere recusauerint: Publiūq; sine ꝑcio dimiserint: qui liberatus gratiā vtrisq; retulit. Nā creatus plæbis tribunus ęuicit: vt M. Cato in Cyprū mitteret/eā a rege ablaturus. Ptolomęus re intellecta seipm interfecit. Cato insulā accępit/& regis opibus venundatis pecuniā in publicū ærarium detulit. Cyprus diu postea ꝓuincia fuit q̄uis paruo tēpore interiecto. Antonius eā Cleopatræ & sorori eius Arsinoę tradidit. Sed breui oīa eius acta rescisa sunt postq̄ manus sibi consciuerit: antiqua hæc sunt & noua digna relatu: quæ paucis absoluemus.

Ptolomęus vltimus seipsum iterfecit. Claud. pulcher. M. Cato. M. Anto.

¶ Historia de bello apd Cyprū facto. Itē quō Iacobus Cyprinotus/Soldano fœdū & execrādū ꝑstitit iuramētū. C. XCVII

Ricardus anglus. Guido Lusinianus.

Cyprus cadētibus rebus Romanis diu sub iperio Græcorum fuit: qui post Constātinum apud Bizantiū regnauere. Ricardus Angliæ rex Græcos ex insula deiecit cū Hierosolymā classe petēs: eo tēpestate delatus portu ꝓhiberetur: Indignatus eni arma q̄ in Saracenos parauerat in Gręcos vertit: eisq; īsulā abstulit: Spoliatāq; firmo suoꝝ ꝑsidio cōmunitā reliqt: nec diu postea Guidoni Lusiniano gñe Gallico: q de Hierosolymitano regno cōtēdebat: eā ꝑmisit: quā ille ab

Anglico acceptã sibi & posteris suis vsq; in hæc tẽpora obtinuit. post varias successiões regnũ ad duos fratres peruenit: quorum alter nomine Petrus classe instructa cũ Catelanis ac Gallicis Alexandriã Aegyptiorũ inuasit: Ingressusq; vrbẽ mediam diripuit: & quãuis occurrentibus maximis Egyptiorũ copijs fugæ se cõmiserit: Ingentẽ tamen prædã & dirissima spolia reportauit: nec diu postea a fratre interfectus est. Nulla enim sancta reperitur regni societas. Cruentus fraterno sanguine rex constituitur: sed neq; ei longa quies fuit: neq; impune cessit parricidium. nam cũ solẽne conuiuiũ instituisset: quod annis singulis instruere mos erat. Ingens calamitas obtigit. Inuitati Genuensium ac Venetorũ mercatorũ iudices: quos Baiulos appellant: magna inter sese contẽtione de priori cõsessu certare cœperũt Cũq; rex Venetis ꝓpensior videret: idignati Genuẽses armis suã dignitatẽ retinere statuerũt: atq; i regiã tectis sub veste gladijs profecti sunt. quod intellegẽtes Venetorũ primores: regẽ adeunt: atq; insidias suo capiti paratas dicunt: Et idcirco iuuẽtutem Genuensiũ armatã itrasse palatiũ. Rex missis quẽstigio qui rẽ inquirãt: inuentos cum armis Genuẽses in sublimẽ palatij locum rapi iubet: atq; ex altissimis fenestris in forum præcipitari. Statuta militũ cohorte: quæ lanceis atq; gladijs cadentes exciperet tantũ maligna potuit accusatio. Reliqui etiam p Cyprum cõmorantes Genuẽses perquisiti ac necati sunt: ita vt vix vnus ex tanta clade superfuerit: qui rem gestã in patriã renunciaret. Accepit tamen dux Genuensium ac senatus paulo post atrocem suorũ ciuiũ iniuriam: atq; in vltionem erectus: intra quadraginta dies potentissimam classem armauit: & in Cyprum misit: cuius aduentus eodem fere tempore: & visus est & auditus. Trugosius: qui classi præfectus erat expositis i terram copijs: mox Nicosiã profectus egre defensam cœpit breuiq; regem ac reginã: & vniuersam insulam in potestatem suam redegit: & interfectis nephãdi consilij auctorib⁹ ingẽti ditatus præda: maiori cum gloria & breuiori tẽpore q̃ speraretur domũ rediit. Rex cum cõiuge aliquãdiu in carcere seruatus est & regina prægnans in captiuitate peperit: tandẽ venia regi data est: & regnum tributariũ factum est: & vrbs nobilissima totius Cypri emporium Famagusta de regno recepta Genuensi populo applicata portu & vectigalibus diues. Puerũ regi natum Ianum appellauerũt: q̃ in Genua natus esset: quam nostra ætas Ianuam vocat. Aduersus hunc cum patri successisset in vltionẽ direptæ Alexandriæ Soldanus Aegypti Melchella validissimam classem transmisit: quæ veluti tempestas horrida cuncta

Nulla sanctæ Regni societas

Baiuli Veneti.

De Venetis & Genuẽfibus contẽdẽtibus.

Atrox i Genuenses factum.

Malign accusa

Trugosius.

Famago

Ianus regis Cypri filius.

Melchella.

corrupit. Cypros occurrere auſos proſtrauit in cãpo: Ianũ regem captiuũ abduxit. Nicoſiã regni caput diripuit: eccleſias incendit: & omnẽ ferme populũ rapuit i ſeruitutẽ: vacuas vrbes & inſulã pene ſolã reliquit. Rex poſtea centũ & viginti quinq; millibus aureis redẽptus: & tributarius Aegyptiorũ factus in regnũ redijt. Sed dũ inſulã Aegyptij ſpoliarẽt: & eorũ nauigia paucis cuſtodibus ſeruarent: in litore nauis Veneta: que pegrinos quotãnis Hieroſolymã vehit: voto peracto rediẽs huc applicuit: & paulopoſt ſex Catelanorũ naues aduentarũt: quarũ patroni Venetũ allocuti ei ſuaſerunt vt ſigna deponeret: ſimul q; claſſem Aegyptiã aggrederet: futurũ vt opulenta ſpolia referret paruit Venetus: ſed inter noctis tenebras Catelanis mutato cõſilio dilapſis/ redeuntes in ortu lucis/ad litus Aegyptij nauẽ Venetã ſolã: & ſine ſigno inuentã adoriunt: ac breui expugnant iubẽtq; peregrinos: qui aderãt ſi viuere velint erectis digitis CHRISTVM negare. mira virtus nemo repertus eſt: qui pluris vitam q̃ fidem fecerit: ob quam rem viri triginta/ qui prælio ſuperfuerant vincti deponunt in litore: atq; ibi lapidib⁹ cæſi: & obruti vſq; ad vltimũ ſpiritũ CHRISTO benedixerũt. Fœlix exitus: & optimo cuiq; optandus. Fœminas in captiuitatem ductas apud Alexãdriã Venetι mercatores redemerũt: inter quas vna ex noſtratibus fuit Corſiniani nata: vidua. & ſancta mulier: quæ domum reuerſa: hæc nobis a ſe viſa narrauit. Ianus per tot aduerſa vitã agens: tandẽ relicto filio impubere Ioanne mortẽ obijt. Filius inter fœminas educatus cum virilẽ ætatem attigiſſet: mulierẽ ſe magis quã virũ oſtendit: iter epulas atq; delitias languens ſemper ſub tutoribus & curatoribus vixit: vxorem tamen duxit ex familia montis ferati: quæ vbi in Cyprum venit peractis nuptiis ſiue aeris intẽperie ſiue vt fama fuit veneno extincta eſt: & comitatus eius pene vniuerſus interijt: nec poſtea repertus eſt ex occidentalibus regibus qui ſuam ſibi familiã deſpondere vellet. Ad Græcos igitur itum: & in Pelopõneſo quæſita coniunx: ex Paleologorũ ꝓapia Helena nomine ingenioſa & cordata mulier: verũ græca inſtituta ꝓfidia latinis inimica ſacris: & Romanæ hoſtis eccleſiæ. Quæ vbi conſumato matrimonio viri vecordiã cognouit: non tã reginam quã regẽ egit/ regnũ ipſa gubernauit: magiſtratus depoſuit atq; inſtituit. Sacerdotia pro ſuo arbitrio ordinauit: & eliminato Latino ritu Græcanicum ſuperinduxit: belli pacisq; leges dixit: viro ſatis fuit conuiuari: deliciisq; affluere: atq; in hũc modum vniuerſa inſula in poteſtatẽ Græcorũ redijt. Potentiſſima apud reginã nutrix eius fuit: & apud nutricẽ filius: apud

Veneta nauis ab Aegyptijs adorta/ac expugnata.

Chriſtiani pegrini pro Chriſti fide lapidib. obruti.

Corſiniana peregrina.

Ioãnes Cyprius efœminatus.

Helena Paleologa Roma. eccl = ſiæ inimica

Fœmina virũ agit.

quem summa regni esse videbat. Cū is matrem: mater reginā: Regina regem regeret: Ioanni ex concubina Iacobus natus est magni spiritus adolescens ex cōiuge Carlotam tantū suscepit: quæ postq̄ adoleuit Ioanni regis portus Gallīæ patrueli nupsit. Vir eius consensu procerū in regnū accersitus est: qui viuente socero rem administraret. Iam enim muliebris regiminis non minus tedebat populum quam pudebat. Aduentante igitur Ioanne celebratisq; nuptijs cuncta in eius manu posita sunt: & forma regininis correcta: diuina & humana reformata negocia/ Romanus ecclesiæ ritus instauratus: Reginæ ac nutrici adempta potestas: nutricis filius noui principis facile veritus Famagustā concessit. quo ex loco matri suasit: vt si se cum filio saluā vellet Ioannem veneno extingueret: quo viuo spera re vitā ipsa nō posset: nec surdo cātata fabula est. Venefica mulier cōsentiente regina vt fama est nobilissimū principē toxico sustulit: atq; ita priores illecebræ & dānata Helenæ iperia redierunt. Filius quoq; nutricis gloriabund⁹ ex Famagusta rediens: quasi dominus & rerū omniū moderator recept⁹ est. Qui Carlotā ludibrio habēs multis eā cōtumelijs affecit: illa ad fratrem cōfugiens suas cōquesta calamitates opē petijt. Iacobus nō tā sororis gratia q̄ regni sibi parādi græculū cunctis insultā tem sua manu interfecit: cœpitq; cū amicis id agere vt rex appellaret: quod iāpridē in animo gesserat: vt primū eni sapere aliquid cœpit: vidēs patrē mētis inopē ex matrimonio virili p le carere ad regnū aspirauit: Indignū existimās: aut sororē sibi: aut sororis virū pferri. Q d̄ plagiēs Helena viro pfuaserat: vt filiū regni cupidū extra matrimoniū natū: ecclesiæ traderet: ac sacris ordinibus iniciaret: sic futurā vt regnandi spem poneret. Vacua p id tp̄is pastoris regimine ecclesia Nicosiēsis erat. Hāc igit Iacobo spondēt: postulariq; i præsulē curāt: atq; in possessionē deducūt: qd̄ Romana ecclesia nunq̄ ratū habuit: sed post græculi cædē regina & nutrix aduersus Iacobū insurgētes: eū vrbe regia pepulerūt: ille apud iudicē Venetorū aliquādiu latitans: tādē apparato nauigio cōcessit in Rhodū/ quo in loco nō sine honore habitus est. Interim Carlota suasu matris ac procerum Ludouico Sabaudiæ ducis filio nubit: eumq; q̄ celerrime ad se proficisci hortatur. Medio tēpore Iacobus spe regni amissa per amicos apud Nicolaum pontificē maximū instat: vt ecclesiæ Nicosiensi præficiatur/ Sed Helena & Carlota contrantur/ negātq; sanguinariū hominē & qui regnū seditionibus agitet in ecclesiæ militiā recipiendū: litera casu a Iacobo intercipiunt. qui cōtracta amicorum nō parua manu in Cyprū na-

Iacobus notus Cyprius.

Ioānes veneno extinguitur.

Ludouicus Sabaudus.

nauigãs: clam regiã vrbẽ ingredit: eorũq; domos adiẽs: quos ſibi norat infenſos cunctos interficit: bona inter amicos partitur: & tanq̃ victor in ciuitate morat. Regina interim moritur & paulopoſt rex vir muliere corruptior: q̃uis forma & habitu corporis regio dignus honore videret. Sed quã erat exteriori decoris ſpecie: tam fuit ignauus: & turpis animo: Inter hæc turbato multifariã regno accerſitus: crebrioribꝰ nũcijs Ludouicus apud Venetias claſſe parata in Cyprum nauigat: magnoq; omniũ applauſu ac fauore rex appellat. Iacobus eius aduẽtum haud quaq̃ expectare auſus: cõſilio & ope vt aiunt Marci Corari potẽtis amici: qui ſibi nauigiũ conceſſit: cũ amicis ferme centũ in Alexandriã nauigauit: Soldanũ quãprimũ liceret cõuenturus: eiuſq; opem iploraturus. Soldanus miſſis obuiã primoribꝰ ſuæ curiæ eũ ad ſe q̃ celerrime venire iuſſit: & magnis honoribꝰ venientẽ accẽpit: qui vt in cõſpectu datꝰ eſt: Supplex inquit ad te confugio regũ maxime atq; potẽtiſſime. Tu mihi dñs es: & vt clemẽtia tua ſpondet adiutor & tutor eris. Iohãnes pater meus: qui tibi quotannis tributũ pendebat: ſuperioribꝰ diebus ę vita deceſſit nec p̃ter me virilem ſobolẽ reliquit. Soror mea virũ ſibi ex Gallis accerſiuit: eum Cyprij regẽ ſuſcẽperunt: me poſthabito: quẽ regnare par fuerat. Sed tuum eſt regnũ Cypri: tuum eſt diffinire quẽ regnare oporteat. Natura maſculis nõ fœminis imperium dedit: nec æquitas pmittit regũ filios extraneis cedere. Reſpice oro fortunã meã: nec me regẽ natũ: regno priuari ſinas: paternã hæreditatẽ a te poſtulo: qui meus iudex es: niſi cauſam meã ſuſcipis: exul a patria: regius ſanguis mẽdicabo panẽ. Indigna hæc tuo nomini inuret nota: qui ſubditorũ iuſtas cauſas non defenderis: nec ę re tua fuerit: me repulſo: cuius maiores ſeruire tibi didiçerunt. Gallicũ hoiem Cypriorum regno p̃eſſe: noſti ſuperbiã gẽtis: & quãta Aegyptiorũ imperio attulerint Gallorũ claſſes incõmoda: nunq̃ Alexandria: aut aliæ maritimæ vrbes pacẽ habebũt tenẽtibus Cyprũ occidẽtalibus regibus. Quod ſi me foueas tam tua Cyprus quã Aegyptus erit: nec tu difficilẽ rem crediderꝭ paternũ atq; auitũ regnũ michi reſtituęre: multi ſunt qui meis rebus ſtudent: nec aliud optant quã tuo fauore p̃ditum: me redeũtem cernere. Parua me claſſis in ſolũ paternũ collocabit: ſatis amicis meis fuerit tua ſigna vidiſſe: & tuis auſpitijs bellũ geri: cætera ipſi expediẽt: nec dubita breui me ſeruũ tuum Cypri regẽ videbis: tãtum facito: vt te velle intellegã. Mouerũt ea verba: nõ Soldanũ modo: ſed omniũ qui aderant animũ nec quiſq̃ fuit: qui nõ

Exterior ſpecies ignauũ plerũq; animũ ſig.

M. Corariꝰ

Iacobꝰ ad Soldanum confugit.

Orat apud ip̃m Sold.

indigna pati adolescētē arbitraret:eiq; subueniēdū existimaret:Erat eni Iacobus duos & viginti nat⁹ annos:forma ęgregia:& statura corporis patri per quā similis:verū animi dotibus:& ęloquētia lōge dispar. Placuit igit̄ subuenire supplici: moxq; regijs ornamētis allatis Iacob⁹ veste purpurea indutus:cæterisq; insignibus adornat⁹: quibus regib⁹ vti mos est: in cōspectu Soldani:& omniū procerū rex declarat̄/ac per vrbem circūductus p̄cipuis honorib⁹ cumulat⁹ est classe decreta/quæ illū mox in Cyprū veheret:prius tñ literæ in hāc sententiā Soldani noīe ad Ludouicū scriptæ sunt. Venisti ab occiduis partib⁹/vt alienū regnū in orienti inuaderes : paterna hęreditate filium exueres:vana est cogitatio tua. Cyprus michi vectigalis est/& meū de rege iudicare:nisi quāprimū abieris Aegyptio peribis gladio. Si vxor tibi cordi est:potestatem facio:vt eā tecū auferas. Si tñ prius recesseris:quā secūdo monearis. His acceptis toto regno trepidatū est:Ingēsq; meror omniū mētes persuasit : cū neq; Soldani iussib⁹ resistere possent:neq; sine turpitudine obedire. Postremo cū remediū nullum aliud inuenirēt : Legatos ad Soldanum mittere placuit: qui eius mentē lenirēt : misęrūt & simul Rhodij viros ex religione primarios: qui apud Cairū cōuento Soldano Ludouici causam humilib⁹ verbis defendere conati sunt. Nil eum de iure Soldani ablaturū venisse dicētē Ioannē Cypri regē Carlotā filiā vnicā ex matrimonio suscępisse: quā scd̄m Christianas leges reliquisset hęredē. Iacobo ex cōcubina nato:regnū nequaq̄ deberi maritū ꝓ cōiuge coronæ iura sortiri : hortari ne regni cōsuetudines cōfunderet: neue Christianis Christiana inter se iura negaret. Ludouicū Soldano in om̄e tēpus amicū futurū:tributūq; suis tēporib⁹ p̄staturū. Iacoboq; decē millia aureorū singulis annis quoad viueret traditurū. Res diu in consilio apud Soldanū agitata est: & iam eo ventū erat:vt postulata Ludouici admitterent̄: triginta millib⁹ aureis supadiectis:hāc eni summā loco ipensaꝝ Soldanus exposcebat: nec Ludouic⁹ ꝓ redimēda pace abnuebat. Sed ambiēs Iacobus:modo istos:modo illos amicos:ac Soldani fidē accusans: qui se pauloāte regē declaratū desereret:Gallicæq; pfidiæ ꝓderet. Purpuratos quosq; in curia potētes hortabat̄/vt Soldano suggererēt:ne Gallicis oratoribus auscultaret:neue se semel in fide relinq̄ret. Aderat ei Soldani filius æqualis ætatis: qui ei⁹ fortunæ miserebat̄. Aderāt & tres Mamaluchi in pallatio potētes:qui p̄cib⁹ assiduis Iacobū cōmendabāt. Sed parū eoꝝ conamina valuissent : nisi Mahumetis Turcaꝝ īpera-

Iacobus a Sold. veste purpurea induitur.

Literæ ad Ludo. sabaudum.

Legati Cyprij & Rhodienses ad Sold.

Mamaluchi.

Mahumetis legatus ad Sold.

toris legat⁹ oportuno in tẽpore affuisset: qui verba huiusmodi habuisse fert. Accępit amicus tu⁹ Turcaꝝ iperator Mahumetes te Iacobũ Cypri regẽ appellasse: eũq; in patriũ regnũ statuisse restituere: digna res: q̃ de tuo solio manaret: & nostræ religioni accõmoda. Sed renũciatũ postea est: te mutato cõsilio pacẽ cũ rege Gallico pacisci: & quẽ iuuare cępisti velle deserere: tanq̃ ignores quãto persequat̃ odio gentẽ nostram Gallicus sanguis: neq; Gotfridi: Balduuiniue: aut alioꝝ eiusce gentis facta menti teneas: qui sæpe maiores nostros magnis cladib⁹ afflixęrũt. Vide quid agas. Si pax tibi cũ Gallico genere cordi est: cũ nostro bellũ expecta / nec tibi cũ solis Turcis inimicitias futuras putes. Aegyptij Syrij & Arabes / quib⁹ p̃es / sũmo te odio ꝓsequent̃ / nec tu⁹ tibi filius hærebit: qui religionẽ nostrã Gallicano sanguini ꝓdideris: qd si ꝓmissam fidẽ Iacobo seruaueris classemq; pararis i Cyprios? Mahumetes quoq; alterã parabit in Rhodios: & vtriusq; insulæ spolia tua erũt: solũ tm̃ insulæ Rhodiæ Mahumetes sibi seruatũ cupit. Placuęrũt Soldano Turcæ oblata: atq; in ei⁹ postulata cõsensit. Apparata est ęvestigio classis: & Iacob⁹ cũ magna militũ manu in ea vect⁹ Cyprũ appulit: nõ tulęrũt eius impetũ Galli: q̃uis Rhodios adiutores haberẽt: neq; ausi apud Nicosiam expectare in castellũ quod Cerines appellat̃ sese recepęrũt. Iacob⁹ reliquis oĩbus in potestatẽ receptis: obsidionẽ aliquãdiu circa castellũ tenuit. Deinde spe potiũdæ munitionis deposita dimissis custodib⁹: qui Gallos ab incursione ꝓhiberẽt. Nicosiã reuersus ad reformationẽ regni se cõuertit: Legatosq; ad nos misit: qui multa peterẽt faciẽ honestatis habentia. Sed re vera nil aliud q̃rebat q̃ Christiani regis apud sedẽ apostolicã nomen vsurpare: Sed contra illi ęuenit q̃ putabat: neq; eni oratores suos tanq̃ regios admisim⁹: cũ accępissęm⁹ eũ Soldano Aegypti: eo tẽpore quo regnũ ab eo suscępit turpissimũ iuramentũ p̃stitisse. Adiurato eni quadragies deo vt accępimus: sic ait Per deũ magnũ & altũ misericordẽ: & benignũ formatorẽ cæli & terræ: & omniũ q̃ in eis sunt: & per sancta hæc euãgelia: per sanctũ Baptisma: per sanctũ Ioannẽ Baptistã: atq; oẽis sanctos: & per fidẽ Christianoꝝ ꝓmitto & iuro quod oĩa q̃ nouero aperta erunt dño meo altissimo Soldano Aegypti: & totius Arabiæ iperatori: Alesserapho Asnali: cuius regnũ deus fortificet: ero amicus amicorũ suorum: & inimicorũ inimicus. Nihil eum cælabo: neq; Pyrrhatas in regno meo patiar: neq; his victũ aut auxiliũ dabo. Aegyptios qui meo in regno seruiunt Emam: & libertate donabo: auri

Gotfridus bullio.
Balduinus.
Legati Iacobi ad Papã piũ. II.
Att. turpissimũ Iacobi Cyprij apd̃ Soldanũ iuramẽtum.
Alesseraphus.
Asnalis.

quinq; millia nūmum in kalēdis septēbris: aut octobris tributi noie in tēplis altissimis Hierusalem & Lamech singulis annis offerā. Colossēos ꝓhibebo: ne pyrratis arma ministrent: quæcūq; digna cognitu nouiter emerserint: Soldano renūciabo: in iustitia & veritate Pædami: nihil mea in parte fraudulētum erit: quod si aliquid horū neglexerim: ero apostata & mandatorū sancti euāgelij Christianæq; fidei ꝓuaricator: dicam euāgelium falsum esse: negabo CHRISTVM viuere: & matrē eius Mariā virginē fuisse: sup fonte baptismatis Camelum interficiā: & altaris ꝑsbyteros maledicā: diuinitatē negabo: & Illesum nunciū humanitatē adorabo. Sup altari cū iudea fornicabor: & sanctorū patrū maledictiōes oēis in me recipiā. Hoc iuramentū in scriptis redactum: & ex Arabica lingua in Latinam traductū: Legati Rhodiorū viri ꝑstantes ad nos detulerūt asserētes certissimū esse: Ita Iacobū apud Cairum Soldano iurasse: ꝓpter quā rem oratores eius multū increpatos absq; honore remisimus. Carlota interim q̄ Rhodum petierat cōparatis aliquibus auxilijs cū noua militū manu quā socer ex Sabaudia miserat ad virū quē Cypri reliquerat apud Cerinē redijt: eo ꝓposito vt Nicosiā peteret: nō pua spe freta recuperandi regni Iacobus cōsilijs eius exploratis iter intercipit: cōsertoq; prælio multos Gallorū interficit: reliquos in castellū repellit: quo in loco vsq; in hanc diem Ludouicus obsidionis incōmoda fert: reliquæ partes insulæ Iacobo tanq̄ regi parent: excepto Colossi opido: quod Rhodij tenēt: & Famagusta quā Genuensiū esse diximus. Carlota viro apud Cerinē dimisso Rhodū cōtendit: & deinde plena calamitatis ad nos nauigauit: sibi & viro vt cōsulerem⁹ nō sine lachrymis orās/nā & ipsa multa in mari aduersa pertulerat: nos qua potuim⁹ hūanitate prudentē sane & cordatā fœminā cōsolati sum⁹. Vinum & triticū quod regi mitteret obsesso apud Ancona obtulim⁹: & sibi quæ omniū rerū erat indigua equos & mulos coēmimus: & viaticū dedim⁹: quo in Sabaudiā vt reginā deceret ꝓficisceret ad socerū: auxilia quoq; pollicīti: quib⁹ in regnū restitui posset si nostris cōsilijs vteretur. Facile nāq; exulibus regibus commisereri scimus. Sed digna dei vltio. Nam cū nos apud Mantuā cōuentum ageremus: regesq; hortaremur: vt in tutelā regionis assurgerent: neq; hinc Turcas: inde Saracenos in Christianos sæuire permitterent. Huius Ludouici pater qui multa promiserat inter primos repertus est: qui orthodoxæ fidei auxiliū negauere. Ipse quoq; Ludouicus adolescēs: cū per Padum nauigaret: essetq; Man-

Carlota cū militū manu ad virū redit.

Ludouicus obsessus.

Carlota ad summum Pōt. venit.

tuæ propinquus in eo loco vbi Mintius Pado miſcetur: haud quaq̃ dignatus eſt nos viſere: aut noſtrã benedictionem expoſcere: quibus ex rebus ſæpe oratores Sabaudienſes allocuti eorum facta dãnauimus: futurumq; dixímus vt in pœnam eorũ quæ pater faceret filius regnum amitteret fruſtraq; opem ab alijs peteret: quam ſuus pater negaſſet eccleſiæ: ſicut poſtea cũ magno religionis dãno ſecutum eſt.

¶ Quo iure Soldanus Cyprũ/ & Turca Rhodũ ſibi pertinere dicant. Item diſputatio qui primum pop. Aſiã minorẽ coluerit quiq; duces apud eã armis p̃cipue claruerint. Cap. XCVIII.

HAec habuim⁹ qui de Cypro dicerem⁹: Aliquanto longi⁹ quã conſueuimus propter hiſtoriã noſtri tẽporis: quæ nõ videbatur negligenda: quod etiã in alijs locis facturi ſumus: vbi noſtra ætas aliquod habuerit memeratu dignũ. Soldanus. Soldanus ſuã eſſe Cyprũ dicit: & Rhodum propter Hieruſalẽ: de cuius regno has inſulas eſſe putãt: & cũ ipſe Hieroſolymã poſſi Turca. deat: ad eas quoq; ius ſibi cõpetere arbitratur. Turcarũ impera tor de Cypro nihil aduerſatur. Rhodũ vero ſui iuris eſſe cõtendit: qui vicina in cõtinenti litora obtinet. Antiqui & Rhodum & Cyprũ Aſiæ tradiderunt: quibus nulla continens ꝓpinquior eſt. Nam Rhodus Cariæ. Ciliciæ Cyprus obijcit: quæ Aſiæ par Qui primũ pop. Aſiã coluerint. tes exiſtunt. Aſiã ipſam minorẽ qui primo coluerint nõ ſatis certum eſt: quidã Indigenas putãt: nos ex Syria primos cultores aduenisſe arbitramur: quãdo ex vnis parentib⁹ oẽs originẽ ducimus. Illi vero i terreſtri paradiſo creati: atq; illinc eiecti i Damaſceno primũ agrũ locati ſunt: Indeq; genus humanum niſi Arca Noe. Armenica magis origo alicui placeat: quia i arca Noe ſeruata ſit humana caro: & illa in montibus Armenia ceſſante diluuio requieuerit: vnde rurſ⁹ ꝓpagati homines ad colendas ꝓuincias exierint: Sed oẽs ab Adã ꝓgnati: qui filios Noe ſui generis auctorẽ faciũt. Ante Troianũ bellũ cultores Aſiæ iter primos me Caucones. morant Caucões: quos alij Pelaſgos alij Scythas fuiſſe tradũt: Bebrices hos Bebrices ꝙ Bithynia pepulerit. Bebrices Mariãdini cũ Paꝓphlagones. phlagonib⁹ ex qb⁹ Mariãdini exiuerit: & Eneti. Nobil' Paphlagonũ natio Mygdões Olympi cultores q̃ boreã reſpicit: & Dolio Mygdones nes iter Rhindacũ habitãtes & Eſapũ & Myſi q ex Myſia Dolliones. ꝓfecti ſũt. Europęa apud Danubium ſita: & Lydi qui & Meo Myſi. nes appellati ſunt: & antiquiores: q̃ Myſi creduntur: & ab aliq; Lydi. bus Myſorum patres exiſtimati ſunt. Aſiæq; indigenæ: & Le Meones. leges qui per inſulas habitantes ſub Minoe Cretenſi fuerunt: Leleges. poſtea incontinentẽ Aſiæ migrantes auſtrale inde latus vſq; Aſſum: & deinde vſq; ad Caicum & Hermum oram maritimã

tenuere:& Cares qui prius Leleges esse putantur et insulares: postremo terrestres facti apud Meandrum sedes obtinuere:& Phryges qui ex Thracia profecti primo Sangarij ripas habitauere:deinde ad orientem mediterraneam petierunt: & Lycij qui prius non procul ab Ilio sortiti sedes in duos diuisi principatus deniq; vltra Taurum migrasse credũtur:& Teucri quos alij ex Creta:alij ex Attica ortos existimarũt:& circa Amaxicum habitauerunt:& Cilices qui sub Hectore fuerunt Thebam colentes Ilio proximi:quo deleto/Taurum transiuere:& Dardani sub Aenea & Antenore cõstituti Idæ accolæ:& Cetij prope Caicum sub Euripillo militãtes:& Pelasgi qui Lariſſam Cumanam prius coluere:gens ab origine Thessalica:quæ postea multum creuit:& tamen cito defecit:& Solium in mediterranea supra Cares ad Taurum habitantes & Leucosiri vltra Halim in Ponto collocati:& Amazones quæ Themisciræ cãpos incoluere:& Calybes qui montes Pharnatiæ & Trapezunti ruos insederunt:omnes huiuscemodi gentes ante bellum Troianum in Asia fuisse traduntur. De Lycaonibus / & Cappadocibus & Cathaonibus/ & Armeniis/& Pamphilijs/& Pisidibus & Isauritijs/& Thracibus qui Cimerij fugrũt:& Magnetes deleuerunt:& alijs compluribus incertum est/Aeoles/& Iones/& Dares:& Macedones:& Galathas nemo dubitat post cladem Iliacam in Asiam peruenisse:quæ frequenter externo subiecta imperio:aut raro aut nunquã regem pertulit in armis clarum cuius vetusta origo Asiatica fuerit:siue quod ibelle genus hominum facile iugum subiit: siue quod regionis vbertas externos reges ad eam acquirendam summis conatibus attraxit. Nam priusq; Troia Græcorum armis rueret:multi Asiani externi reges inuaserunt. Iupiter siue Cretensis fuit/siue (vt alij volunt) Aegyptius Asiæ imperium adeptus est:& Hercules ille primus/& Dionysius quem Bacchum vocauerunt:& Osyris quem cum superioribus stulta Aegyptus tanquam deum coluit. Sesostris quoq; rex Aegypti Asiam sibi subiecit:& Idam Tyrsus Scytharum rex qui sibi successoribus suis per mille & quingentos annos vectigalem Asiam fecisse traditur:& Amazones Scytharum soboles:magnam sibi Asiæ partem vendicauerunt:& Ninus rex Assyriorum vsq; ad Hellespontum cum exercitu peruenit:omnemq; Asiam domuit:quæ & sibi & successoribus vsq; ad Theutamum paruit:sub quo Troianum bellum exortum est. Theutamus autem per legatos a Priamo requisitus Memnonem Thitoni filiũ cum decẽ millibus Aethyopum & totidem Susianis:ac ducentis curribus in auxilium mi-

Cares.
Phryges.
Lycij.
Teucri.
Cilices.
Dardani.
Cetij.
Pelasgi.
Leucosiri.
Amazones
Chalybes.
Qui post cladẽ Iliẽsẽ in Asiã venerunt.
Iupiter.
Hercules.
Dionysius
Bacchus.
Osyris.
Sesostris.
Tyrsus.
Amazones
Ninus.
Theutam⁹
Mẽnon.

Hercules Alcmena. Cymmerij. Lydi. Mydas. Giges. Aliates. Crœsus. Persæ. Macedões. Romani. Græci. Turcæ. Tamerlanes. Mithridates Eupator. In Romanos. 40. annos bellum gessit. Sylla. Luculus. Pompeius L. Cassius. Q. Oppiꝰ. Manius Achilius. Fimbria. Murena. Cotta. Fabius. Triarius.

sit: cum amplius mille annis Asia sub Assyriis fuisset: Hercules etiã Alcmenæ filius Troiam depopulatus est. Sed neq; Hercules: neq; Agamenon in Asia imperiũ continuarunt: qui habita victoria in varias regiones dispersi sunt: quẽadmodũ & Cymerij qui multas in Asia ciuitates desertarunt: nec totã Asiam occuparunt: sicut neq; Iasonis socij: q̃uis aliqua loca obtinuerint post Troiam deletam: Lydorũ res magnæ fuęrũt: apud quos Mydas/Giges/& Aliates/& Crœsus rerũ potiti sũt: deinde Persæ horum imperiũ deleuęre qui vsq; in Græciam penetrarũt. Persas vero Macedones deięcęrũt/& ipsi a Romanis pulsi sũt Post Romanos Græci Asiam obtinuęrũt: cum apud Bizantiũ imperij sedem Cõstantinus posuisset. Græcos autẽ Turcæ eliminarũt: quos Tamerlanes vt ante diximus magnis affecit cladibus: sed tanq̃ fulgur (cũ omnia ꝑtriuisset) breui defecit: & res ad Turcas sine cõtrouersia redijt.

¶ De Mythridatis Eupatoris laudibus admirãdis/Itẽ de mulieribus in Asia clarissimis. Cap. XCIX.

INter Asiaticos autẽ q armis claruerit: vnũ reperimꝰ cũctis excellẽtiorẽ: & cui pauci possint æquari: Mythridatẽ scilicet Eupatorẽ: cuiꝰ ꝓgenitores Põtici fuęrũt: & ipse apud Synopem natus educatusq; est: & ibi tandẽ sepultus. Ad hunc puerũ vt Apianus Alexandrinꝰ scribit: & parentibus orbatũ principatus tralatus est. qui mox vt adoleuit finitimos barbarorũ populos in potestatem suã redęgit: Scytharũ non paucos sibi subęcit: in Romanos per quadraginta annos varijs euentibus bellũ gessit: Bithyniã & Cappadociã non semel adeptus est. Asiam/Phrygiã/Paphlagoniã/Gallaciã ac Macedoniam cũ in Græciam transisset potenter inuasit: multa & preclara ęgit: mari a Cilicia ad Ioniũ vsq; dominatus est: quoad Sylla intra paterni regni limites eum inclusit: centũ & sexaginta millibus hominũ bello sibi ademptis inter lubricos prolapsus casus minime animũ posuit: bellũ facile ĩstaurauit: cum optimis ducibus prælio decertauit: a Sylla quidẽ & Lucullo Pompeioq; victus: sæpenumero magnas illis intulit clades. L. Cassium & Q. Oppium & Manium Aciliũ captiuos sibi deditos palam circũduxit: quoad illũ qui totius belli causa fuerat interemit: Reliquos Syllę tradidit. Vicit Fimbriã ac Murenã Cottam quoq; consulatu illustrẽ & Fabium ac Triariũ. Ingeniũ illi ad res difficiles precellentissimũ fuit. victus sæpe/minime ab incepto destitit: nec vna via Romanos aggressus est. cũ Celtis fœdus inijt: & Sertoriũ in Hispaniam misit per insidias: siue ab hostibus siue ab alijs ferro impetitus & saucius: nullo tamen ab opere cessauit. Sanguinolentus

& crudelis in omneis fuit. nam matrem/fratrem/ac filios treis impuberes totidem filias interfecit, statura ingenti fuisse traditur: valitudine prosperrima vsus vsq; ad vltimum vitæ tempus. æquitare/iaculari/ac mille stadia equis per interualla dispositis vna die discurrere: currus sex & decem equis agitare: Græcis imbutus disciplinis: & ob id sacris eorum vsus: musicæ præterea deditus: sobrietatis eximiæ: in pluribus laborũq; patientissimus. Solum mulierum deuitat illecebris. His moribus Mythridates cum orbis plurimas & præclaras regiones cladibus inuoluisset. postremo desertus a suis/& filij fraude circumuentus: ad veneni remedia conuolauit: quibus non satis celeriter opitulantibus quod antidoto assuefactus erat: a Buthico quodã Celtarũ duce vt se ferro interimeret precibus impetrauit: atq; ita rex quondam potentissimus: ę vita decessit: Sextus decimus a Dario vltimo Persarum ręge. Octauus siue sextus a Mithridate illo: qui a Macedonibus defęcit: & Ponti regnum sibi vendicauit. Vixit annis octo siue nouem supra sexaginta: in quibus per septem & quinquaginta regnum tenuit: confessu Pompei regali sepulchro apud Synopim conditus: & solẽnia funeris magnifice consecutus: sed neq; is vetusta origine Asiaticus fuit. Mithridates enim qui primus Cappadociæ Põticq; regnum inuasit: ę genere Persarum regio fuisse traditur. Fuerat ille Antigoni amicus. Antigonus vęro cum per somnium sese agrum auro serere vidisset: & Mithridatem aurũ metentem in Pontum recedere. expergefactus illum interficere conatus est. Mithridates cum sex duntaxat equitibus fugiens quendam locum Cappadociæ munisset: multisq; illuc per Macedonum incuriam confluentibus: Cappadociam finitimasq; circa Pontum tenuit nationes. Postremo imperium in maius propagatum filijs tradidit: quod vicissim vnus ab alio susceptum: vsq; ad Eupatorem: qui etiam Dionysius vocatus est: de quo modo locuti sumus. Mulieres in Asia clarissimæ ante omneis fuęrunt Amazones: quarum genus ę Scythia profectum diximus. Deinde Arthemisia Alicarnassi regina: quæ cũ Xerxe aduersum Græcos bellũ gessit. Postremo Pythodoris quã supra in Ponto regnasse memorauimus: nõ possumus non Asiaticã dicere: eius pater Pythodorus apud Trallianorum vrbem: ex priuato ciue mugnus ęuasit/& opes regias cumulauit. Nec nos latet plurimas Asiæ fœminas clarũ nomen assecutas esse: sed inter eas quæ regnauęrunt has præferimus.

Mithr. cum Celtis fœdus iniit.

Sertorius.

Mithr. matrẽ/fratrem filios treis ipuberes & totidẽ filias interfecit.

Buthicus. ę & Buthocus.

Mithr. Ponticus.

Antigonus

Mulieres in Asia clariss. Amazones Arthemisia.

Pythodoris.

¶ De Turcarum origine/& moribus. Itẽ de Ottomanotũ progenie.

Cap. C.

Turcæ.

VErum quia de Turcis supius mẽtionẽ fecimus: ad quos vltimo loco iperiũ Asiæ delatũ ẽ: Haud absurdũ fuerit eiusce gentis originẽ recensere. Vt eorũ confuteť error qui gentẽ Troianã Turcas esse affirmant: ac Teucros vocãt. Turcæ vt Eticus philosophus tradit in Asiatica Scythia vltra Pericheos monteis: & Taracũtas insulas cõtra Aquilonis

Att. mores

vbera sedes patrias habuęre. Gens truculẽta & ignominiosã in cunctis stupris ac lupanaribus fornicaria: comẽdit q̃ cæteri abominanť: lumentorũ/luporũ/ac vulturũ carnes: & quod magis horreas hominũ abortiua. Diem festũ nullũ coluit: ni si mense Augusto Saturnalia. Romanorũ imperium audiuit:

Octauian⁹ Augusť.

magis quã sensit: q̃uis Octauiano Augusto in auro litoreo cẽ sum dedit: & id quidẽ sponte. Nam cum vicinas vndiq; regiones annua illi tributa reddere aiaduertisset: nouũ dierum ac tẽporũ exortũ esse deũ arbitrata: munera illi quotãnis misit. hæc gens vt Otto historicus tradit imperãtibus Gręcis: & regnante apud Francos Pipino amnis ab hinc supra sexcentis nõ Caspias: vt ille ait: Sed Caucaseas egressa portas cũ Auaribus ferocissima pugna: multis vtrobiq; desideratis cõflixit. Exin Pontũ: Cappadociãq; trãsgressa: ad reliquas finitimas

Nicolaus Sagũdinus

genteis sensim illapsa est/ nec multo post quẽadmodũ Nicolaus Sagũdinus ad nos scripsit: gręcis ac latinis literis eruditus: eadẽ gens more latronũ clandestinis quibusdã excursionibus vires sibi vẽdicãs occupatis mõtibus: & claustris oportunis: vnde per occasiões facile irruptiões fieri possent: vsq; adeo emersit: atq; sublata est animis/vt palã iam & pari marte aduersum finitimos de agri possessione certaret: & deniq; ꝓcedenti tẽpore nõ solum Pontũ & Cappadociã: verũ Gallatiam: Bithyniã Lycaoniã: Pisidã vtrãq; Phrygiã: Pãphiliam: Ciliciam: Cariã: & omnẽ Asiam q̃ minor vocať: vltra citraq; Taurum: ad oras vsq; Ioniæ & litora gręci maris occuparet. Nec vnũ quẽdam principẽ: sed alios alij duces: & varia auspicia per factiones secuti. ex hac gente trigesimũ ab hinc: & cẽ

Ottoman⁹

tesimũ circiter annũ Ottomanus quidã exigui tum census & obscuri inter priuatos nomis ex collectitio milite nõ ingenti manu per seditionẽ cõflata: grassari passim: ac nõ solum reliquias Christianas vexare: verũ etiam hoies sue gentis armis infestis petere: & sibi subdere cępit: cuius conatib⁹ orta inter principes graui discordia fœlicem cursum ꝑbuit. Ottomanus enim dũ illi sese inuicẽ laniant: Accitis vndiq; oibus: qui ꝑ ingenio ꝑdæ rapinarũ cupidi essent: auctoritatẽ breui & nomẽ adeptus opida non pauca partim vi: partim seditione in po-

testatem accepit. Huic successit Orcanes: qui rem inchoatam a patre cõmode ꝓsecutus: lõge lateq; ꝓpagauit: quẽ secutus Amurates filius duobus de Grẽcorũ iperio disceptãtibus ab altero qui superari timebat in auxiliũ accersitus: cum ex Asia transisset in Græciã consulto bellũ protrahẽs: vbi ambos cõsumptis eneruatisq; viribus fractos ac defessos animaduertit Versis (vt aiũt) proris arma in eos sine vllo discrimine per occasionẽ conuertit: & plurimũ Græciæ sibi subiecit. Is vita functus duos reliquit filios Solmanũ: & Pazaitẽ: quem superius a Tamerlane captũ retulimus. Solmano extincto res vniuersa ad Pazaitem deducta est: qui priusq̃ caperetur res magnas in Græcia gessit: dimissus vero nichil memoria dignum egit: mortẽq; in Asia inglorius obijt: cuius filij qui cõplures erant in potestatẽ Græcorũ venere: cũ capto patre periculũ euasuri: ex Asia in Thraciam nauigare contẽderent: Calapinus tũ natu maior ẽmissus a Græcis regnũ obtinuit: cui vita functo Orcani filio tenella ætate adolescentulo quorũdã principum regnũ occupare conati: Moyses patruus: & ipse a Græcis dimissus infestis armis occurrit: & magis ꝓditione q̃ pugna oppressum extinxit adolescentẽ. haud multo post: & ipse nullo superstite filio decessit: quẽ Mahumetes frater tertius ex Pazaite: filijs subsecutus regnũ incruente obtinuit: qui magnis rebus in Europa gestis: in Asia quoq; complureis Turcarum regulos vi atq; armis oppressos regnis exuit. huic defuncto successit Amurates filius qui per tempus in Asia manens audita patris morte in Thraciam conatus traicere imperatoris Græcorum maritimo apparatu: prohibitus est: & Mustaphas natorum Pazaite reliquus vt rerum potiretur a Græcis liberat⁹: & summa ope adiutus. Sed Mustapha pugna superato & interempto Amurates victor vniuersum regnũ obtinuit: hic fuit Mahumetis qui modo regnat pater vtriusq; res gestæ memoriam exposcunt: quas cum de Græcis agemus: haud quaq̃ reticebimus: hæc est Ottomanorum progenies: & Turcarũ origo: qui quãquã ea loca possident: quæ olim Teucri tenuere: non tamen Teucri appellandi sunt: alioqui & Dardanos & Mysos & Phryges & multarum gentium: quas vel in Asia vel Græcia subiecerũt nominibus appellare possemus: siue enim ex Attica siue ex Creta: quod ad mare probare videtur: Teucrorũ origo fuit: nihil ad Turcas pertinet: quos Scytarum genus esse docuim⁹: barbaram & tetrã progeniem: quis pluribus sæculis in Asia Græciaq; cõmorati vitam mitiorem induerint: & imperium vtriusq; terræ cõsecuti

Orcanes.

Amurates.

Solmanus.

Pazaites.

Calapinus

Moyses.

Mahumetes.

Mustaphas.

Amurates.

Turcia quę olim Asia.

sint. Adeo Turcarũ nomen auctũ est: vt quæ olim Asia vocabatur: nunc Turciã vocitent: a Turcis enim vniuersa possidetur: ꝑter oram Trapezuntiã: q̃ suo imperatori paret Christianæ religionis cultori: q̃uis Græco & nõnullis erroribꝰ imbuto: aduersus quẽ ꝓfectus hoc anno Mahumetes eius iperiũ labefactũ existimat: habent & Armenij aliqui suũ ducem in Asia qui CHRISTVM sequitur vt ante diximus: reliqui oñs Turcarũ potestati subiecti sunt: sed nõ oñes Turcæ Ottomanorum imperio subsunt: nam & Caramanus Ciliciæ dñs: qui magnam Capadociæ partẽ possidet: & Asambecus qui prope Euphratem dñatur: & alij nonnulli reguli ab origine Turcæ cum Ottomani ꝓgenie diu de regni possessione certarũt. Caramanus inter Mahumetẽ Turcarũ imperatorẽ: & Soldanũ Aegypti dñm medi: multa per nostrã ætatem modo cũ hoc modo cum illo plia gessit: locorũ difficultatibꝰ: & Ciliciæ gẽtis: cui dñatur virtute cõfisus & odio Mahumetis Christianorum amicus: nec Asambecus Ottomanorũ prosapiã quiescere permisit Christianæ coniunctus vxori imperatoris Trapezuntij filiæ: q̃uis paruí momenti est apud Turcas matrimonij nomen: quis coniuges sunt: quot ducere voluerunt: Impiam Mahumetis legem sequẽtibus/cum qua nobilẽ & pulcherrimam Asiam fœdauerunt. eadẽ ab initio idola coluit: deorũq; varijs superstitionibꝰ dedita: q̃uis nõnullos admiserit Iudęos veri dei cultores: non tamen legem eorũ accępit: sed quẽadmodum hodie Iudei inter nos viuere permittũtur: Ita & inter gentiles per Asiam sub tributo vitam agebant. Dãnatissimus ille idolorum cultus vsq; ad Romanorũ imperiũ perdurauit: quibus ad CHRISTVM cõuersis: & in Asiam & in omnem fere terram ꝑdicatum per apostolos intonuit euãgeliũ: & benigne auditum est. Credit Asia CHRISTO & pulcherrimas erexit ecclesias: nec vlla eius portio fuit Christianis non initiata sacris. Fatemur plurima ibi & per Romanos & per alios iudices Christianorũ persecutio acta est. Sed vicit gloriosa martyrum cõstantia: viceręt & sanctissimi verbi dei ꝑdicatores. Erecta sunt monasteria virginũ: & sanctorꝫ patrũ cœnobia: laudatus est in canticis dñs: & in odorem suauitatis sacrificatũ est ei: cũcta populi ora: & oẽs linguæ CHRISTVM insonuęre: cui nulla nõ villa altaria dedicauit: & dona in eius noie consecrauit. Cessauit oñis spurcitia veteris cultus. Diruta sunt dæmonibus sacrata tẽpla/exusta simulachra: cõtritæ deorũ imagines: oĩs turpitudo: oĩs blasphemia procul acta: euãgelica vita recepta. Sancti & pudici mores admissi: lauda

Caramanꝰ Asambecꝰ.

ta virginitas: ꝓbata nuptiarum castitas: innocētia in honore habita: sobrietas & mānsuetudo ore omniū cōmendata: nulla cōsuetudo admissa q̄ aduersa sacrosancto euangelio videret: verum Turcarū aduētu cuncta immutata sunt. Mahumethea lex q̄ sub Heracleo iperatore cęperat euangeliū CHRISTI repulit Christianorū desidia: qui petētib⁹ opem Asianis neq; cōsilio neq; auxilio fuerūt. Redijt fœditas & pristina turpitudo: nā quis simulacra horrent Turcæ: & vnū se colere deū dicūt: Indigna tñ de CHRISTO sentiunt: nec trinitatē adorāt: haud intellegētes quomodo possit deus vnus & trinus esse: & scripturā sacrā deprauarūt: voluptatis ac libidinis serui. Perierūt sacræ literæ: & oia bonarū artiū studia defecerūt: apud seruos paucos CHRISTI nomē audit: neq; illi q se Christianos appellant in Asia veri Christiani sunt: nō ambulātes ad veritatē euangelij: & si enim plurimi adsunt Græci Christianis imbuti sacris: multū tñ ab antiquorū sanctorūq; patrū regulis abierunt. Nec Romanā ecclesiā audire dignant omniū fideliū matrē. Nimis multū est quod in Asia perdidit CHRISTVS: nobilissima ꝓuincia a nostra religione est alienata: Et quot populos: quot ꝑclarissimas vrbes: quot insulas fama celebreis / quot inclyta regna cū Asia perdidimus in oratione qua resuadet rex Agrippa iudęis apud Iosephū ne cū Romanis bellum susciperet quingentas ciuitates in Asia minori: ac ꝓpria fuisse cōperimus. Et q̄ vnq̄ terra viros doctrina excellēteis plureis quā Asia ꝓtulit? Dū singulas percurrimus vrbes: cōmemoramus illustreis viros ę septem sapiētibus quos admirat antiquitas treis vel quatuor Asiaticos fuisse cōstat: quādo ex ipsa cōtinenti / aut ex insulis sibi adiacētibus orti sunt. Homer⁹ ipse inter poetas ꝑcellētissimus haud dubie Asiaticus fuit / q̄is eū apud se natū plures ciuitates decertēt: & Hypocrates medicoꝝ princeps ex Coo nat⁹ Asiam honorat: & Aratus astrologus Solēsis inter philosophos siue stoicos siue peripatheticos multi Asiatici claruerūt. Oratorū quoq; & historicorū maximus numerus: sicut in particularib⁹ relatū est. Theologi quoq; nostræ religionis nō pauci in Asia floruerūt. Sed vnū omniū & primū & maximū satis fuerit cōmemorasse Paulū Tharsensem cuius epistolæ post euangelia primū si bi locū in ecclesia vendicarūt. Omittimus aliarū artiū studia: architecturā: picturā: statuariāq; in quib⁹ Asianoꝝ ingenia facile principatū obtinuere. lōgū esset singula recēsere: q̄ apd Asiaticos ꝑcipua extitęrunt / & ę septem miraculis orbis duo vel tria in Asia referuntur. Mausolei sepulcrū apud Cares: &

Turcæ vnū se deū colere dicūt: indigna de Christo sentiūt: nec trinitatē adorant.

Homerus.

Hypocrates.

Aratus.

Paul⁹ apostolus.

Mausoleū.

Iouis siue Solis Colossus apud Rhodios: quos inter Asiaticos computauimus. Hæc longius fortasse q̃ par fuerat recensuim⁹ vt intellegant qui hec legerint q̃tũ Christiana res publica perdiderit: atq; hæc potissimũ causa fuit: cur Asiam & eius partes distincte vsq; ad minutissimas describerem⁹. Dicet fortasse aliquis non minoris dãni fuisse/vel Græciã amisisse quæ omnium doctrinarum mater iudicata est: & armorum gloria plurimum excelluit: vel Syriam in quo prim⁹ homo visus: & i qua CHRISTVS natus/& altus: humanũ genus per crucem redemit: & viam qua cælũ peteremus aperuit. Vtilius igitur fuisse has ꝓuincias descripsisse q̃ Asiam: Sed neq; nos illos negligemus: si vita comes fuerit: qui & orbis vniuersi situm & gẽtes ꝑcurrere decreuimus. Nunc de Europa dicemus.

LAVS DEO.

¶ Pij secundi pontificis maximi Asiæ Minoris elegantiss. descriptionis finis.

# ¶EVROPA PII PONTI. MAXIMI NOSTRORVM TEMPORVM VARIAS CONTINENS HISTORIAS.

¶Quæ ſub Friderico tertio eius nois imperatore apud Europeos: aut qui nomine Chriſtiano cẽſentur inſulares homines geſta feruntur memoratu digna michiq; digna tradere poſteris: quam breuiſſime libet cõmiſcebimus aliqua interdũ altius repetita quẽadmodum locorũ rerumq; ratio expoſtulare videbitur.

¶De Hungaria/ſiue vt nõnulli volunt Pãnonia/de Sigiſmũdo imper. catholicæ fidei ad vnitatem / inſigni redactore/de Alberto rege Bohemo in imperatorem Ro. a Germanis electo/de Iacobo Marchiano ad tumultũ ſectandũ crucifixi gegero/de multis alijs & ducib⁹ & regib⁹ inter quos de Mathia qui ex carcere ad regnum eſt vocatus. Caput primum.

Hungaria.

HVngaria quæ Auſtriæ Friderici patriæ cõtermina eſt: & in orientẽ vergit principium narratiõis pſtabit. Hanc prouinciã nõnulli Pãoniã vocant: tanq̃ Hungari Pannoniorũ loco ſucceſſerint. Verũ neq; Hũgaria Pãoniæ terminos implet: Neq; illa tam lata olim fuit q̃ noſtra ætate Hungaria. Intra Danubiũ eni & Alpes: qui ad Italiam & Adriaticũ reſpiciunt mare Pãonia continebatur. ab occaſu Noricũ: Enũq; amnẽ. ab ortu Myſos ac Tribalos & flumen Sauum cõtingens. Intra quos limites Auſtriæ magna portio claudit: & Theutonibus incolitur. Stiria quoq; iſdẽ terminis contineť: Valeria quondã appellata. Hũgaria vero q̃uis inferiorẽ Pãoniam a fluuio Leycha vſq; Sauum cõplexa eſt. Danubiũ tamen tranſgreſſa ad Polonos vſq; protẽditur. & quæ quondã arua tenuere Gepidæ Daciq; poſſidet. Imperiũ gentis Hungariæ multo latius eſt quã ipſa Hungaria. Nam & Dalmatæ quos Schlauos: & Illyrij quos Boſnẽſes: Tribali ſeu Miſij quos tum Seruios: tum Raſcianos appellant: & Gethæ: quos partim Valachos partim Trãſyluanos nominant: Hungarorũ imperiũ ſubiẽrunt. & ſi nõnulli æuo noſtro Turcarũ armis deuicti defeceṛunt. hanc prouinciam quatenus citra Iſtrum extenditur ſub Octauiano Cæſare Romani primum obtinuere Bachone Pãoniorum rege

Saus fl.

Ptolomę⁹ in quinta Europæ tabula Sauũ habet.

Licus legit in Ptolomęo/ tabula eadẽ.

Ptolo. Dri nũ habet tab. quinta Traianus impera. Aurelian⁹.

subacto & Amantinis inter Sauum & Drauũ prostratis. Dãciam vero trans Danubiũ q̃ nunc Hungariæ portio est: Traianus Imperator edomuit: & in solo Barbarico prouinciã fecit. sed amissa sub Galieno p Aurelianũ recuperata est. Post Romanos aliquando Huni Scythica gens: aliquando Gothi ex insulis Balthei maris populi deinde Longobardi ex Germania profecti Pãoniam occupauęre. Postremo Hungarorum natio ex vltimis Scytharum finibus inundauit: quæ vsq; in hanc diem regno potitur. & vltra citraq; Istrum late domi natur. Extat adhuc nõ lõge ab ortu Tanais altera Hũgaria nostræ hui⁹ de qua sermo est mater: lingua: & moribus pene similis: q̃uis nostra ciuilior est CHRISTI cultrix. Illa ritu barbarico viuens feruit idolis. In Hũgaria quã Danubi⁹ interlabitur tẽpestate nostra Sigismũdus Caroli quarti Romanorũ Impatoris filius natione Bohemus: origine Theutonicus: varia fortuna: annos supra quinquaginta regnauit: princeps singulari prudẽtia: magnitudine animi: beneficẽtia & liberalitate insignis: corporis quoq; maiestate ac decore illustris. cæterũ bello prorsus infœlix. Quẽ nõ Turcæ dũtaxat: sed Bohemi quoq; sæpe acie fudęrũt. Vxor ei prima fuit Maria Ludouici regis filia cũ qua regnũ accępit. Illius causa duos & triginta regulos in Hungaria primarios: qui aliquãdo rebellassent: gladio percussit. ob quã rẽ & ipse paulopost regina factis functa in vincula cõiectus est: mulieriq; viduæ cui⁹ virũ interfecerat: in custodiã tradit⁹: donec regni ꝓceres snpplicũ decerneret. sed nõ defuit capto in extremis reb⁹ ꝓuidẽtia: qui vt erat facundia potens: multeri longe melius esse ostẽdit Regiũ sanguinẽ conseruare quã fundere. Dimissus ab ea Barbarã Hermãni comitis Ciliæ filiã duxit vxorẽ. nec diu postea cõparatis auxilijs regnũ vẽdicauit. De ꝓditorib⁹ suppliciũ sumpsit. Mulieris viduæ filios & honorib⁹ & opibus inter primos regni ꝓceres cumulauit. Quorũ adhuc alterius viuit filius Ladislaus Garius comes regni palatinus. Multa huius Sigismũdi ęgregia facinora memoriæ ꝓdita sũt: Inter quæ illud præclarissimum: quod ecclesiam catholicam in treis parteis diuisam: coacto apud Constantiam generali cõcilio: ad vnitatem redęgit. Italiam: Galliam: Hispaniam: Angliam: hui⁹ rei causa peragrans: Vitoldo Lituaniæ duci vt se Regem appellaret missã corona indulsit. Prius tamen ille vita decessit q̃ solennia coronationis expleret: Prussiam: quam Rex Poloniæ fratribus beatæ Mariæ Theutonicorum armis ademerat restitui iussit. Cum Venetis duce Pipone Florẽtino grauia bel-

Altera Hũgaria ad Tanain.

Sigismũd⁹ Caroli q̃rti Ro. ipe. filius annos supra 50. regnauit.

Duo & triginta Reguli gladio percussi.

Ladislaus Garius.

Vitoldus.

Pipo dux Florẽtinus

la gessit: Venceslaum Bohemiæ Regem germanum suum: q; regno inutilis esset coniecit in vincula: quis negligenter cu- stoditum magno Reipublicæ malo: quidã Bohemi ę carce- ribus surripuerint: coronam imperij ab Eugenio quarto põ- ti. Maximo Romæ accępit: Bohemia post multas calamita- tes vix tandem potitus est: Marchiam Brandeburgẽsem Fri- derico Burgaffio Nurẽbergensi dono dedit filiam Elisabeth ex Barbara natam Alberto Duci Austriæ in matrimonium copulauit: Illiq; demum apud Zuoymam Morauiæ ciuitatẽ morienti: regna quibus præfuerat vltima voluntate reliquit. ossa eius in Veradino iacent. Albertus apud Albam regalem cum coniuge coronatus: Bohemiæ quoq; diadema suscępit. Cuius fœlicitatem admirati Germaniæ principes. & ipsi suũ sanguinem extollere decreuęrunt: Romanum ei cõmittentes imperium Id Alberto suscipere nõ licebat: nisi primores Hũ- gariæ indulgęrent. Quibus haud ex vsu videbatur suum re- gem Theutonibus imperare atq; ob eam causam iureiuran- do Albertum obligauęrũt: ne suo iniussu imperium accepta- ret. Vocati tamen ad regem: qui tum Viennæ fuit victi præ- cibus præbuęre consensum. Ille imperio auctus ad Hunga- riam redijt aduersus Turcas: qui tunc Rasciam inuaserant ar- ma moturus. Sed dum Budæ moram facit (ea est regum se- des) Iudex ciuitatis natione Theutonicus Hungarum quem- piam ob delictum fluuio demersit. Id Hungari molestissime tulęrunt: quibus Theutonicum nomen exosum est. Excitatur ęuestigio tumultus. Hungari arma capessunt. obuios Theu- tones passim trucidant. Fit fuga in arcem: qua rex se contine ba.. Diripiuntur negociatorum domus: quorum pars maior theutonica fuit. Euangelizabat eo tempore Budensibus Ia- cobus Marchianus ordinis minorum professor doctrina lite rarum & vitæ sanctimonia clarus: qui sedaturus tumultum si mulachrum Saluatoris crucifixi manu gestans: furenti arma toq; populo obuiam factus. vt cædi parcant: vt rapinis absti neant: vt arma deponant: supplex orat. Illi verba eius mini- me intellegẽtes. neq; enim tẽpus ferebat interpretem. bene sibi futurum autumat. qui CHRISTVM suis cęptis ducẽ ha beãt: sublimẽq; Iacobũ: simulq; Crucifixũ in vlnis attollũt: ac bacchati per vrbẽ nunc istam: nunc illã domũ cõpilant. Fiũt tñ aliquãto minora spolia: & a cædibus tẽperatũ est ob pñ- tiam Iacobi: modo pcib9: modo lachrymis furorẽ incẽsæ plę- bis lenire conat9 est. Sedato tumultu Georgius Paloci9 Stri gonienlis ecclesiæ põtifex moritur; apud quem põtosa regni

Vẽceslaus rex inutilis a fratre Si- gism. in vin cula con-

Albertus impera.

Buda Hun garorũ re- gũ sedes.

Iacobus Marchian9 ordinis mi norũ, pfes- sor, tumul- tũ sedatur9

Saluatoris crucifixi si- mulachrũ gestat.

Georg. Pa leocius.

supellex in custodia fuit. Rex Strigoniũ petit. & regina cum eo
Hungariæ corona sacra/ a regia clam subtracta. aperiunt archas in quibus thesaurus obseruabatur corã regina & selectis regni baronibus: Illa clam subtracta corona quam sacram appellant: fideliq; anui tradita: archas claudit atq; obsignat. Albertus paulopost Drauũ vsq; fluuiũ proficiscitur / ibiq; castrametatus maiores copias expectat: cũ quib⁹ Turcas inuadere possit. Sindroniũ obsidẽtes: prius tamẽ expugnatum est
Sindroniũ op. opidum q̃ auxilia venirent. Ipse Budã reuersus: cum dissimthesia laboraret Viennã repetere statuit: siue moriturus inter suos siue q̃ aerem in quo fuerat enutritus conseruare aliquid ad sanitatẽ sperabat. Sed in itinere magis ac magis morbo affectus relicta vxore prægnante: obsignatoq; testamento in villa quæ Longa dicitur 6: Calẽ. nouẽbris ę vita decessit. Religiosus princeps: & qui liberalitate simul iustitiaq; præstaret. Fuit quoq; in bellis audax & manu promptus. Morauos ac Bohemos armis subęgit. Polonos late vagantes intra regnũ suum coercuit. Magna de se Christianæ Reipublicæ ꝓmittere videbatur. nec minora populi de sua virtute concęperant. pulcherrimæ spei satisfieri breuitas vitæ non siuit. Repente occidit quæ breui ad sũmum potentia creuerat. neq; eni biennio toto imperauit. Statura eius procęra fuit. neruosum & validũ corpus. facies terrifica more gentis erasa barba. superius labium intensum. vestem haud splendidã baltheus auro grauis cinxit. nec vnq̃ lateri defuit ensis. Corpus eius in Alba reconditum est. Cognita regis morte conuenientes Hungari indignum ac periculosum existimantes: tantũ regnũ vnius fœminæ iudicio subiacęre: Reginã magnis precibus hortantur Vladislaum Poloniæ regẽ qui populum armis tutetur sibi vt virum ascisçat. Consentit mulier ea conditione adiecta ne quod filio præiudiciũ fiat si masculum pariat. legantur in Poloniã prælati ecclęsiarũ & principes regni natu & authoritate maiores: quibus iter agentibus: Ladislaus Posthumus nascitur. qui mox vt in lucẽ prodijt: apud Albam regalẽ & baptismũ Christianæ fidei signaculũ & militiæ cingulum/ & sacram Hungariæ coronã quã mater penes se habuit eadẽ die accępit. Inde sublatus in tutela Friderici Cæsaris
Descriptio staturæ Alberti iper. Vladislaus/ Poloniæ rex. Ladislaus. Posthum⁹. 12. ferme annis fuit: cui mater & ipsum & coronam cõmendauit. legati quãuis prohibente regina Vladislaum adire: quẽ magnis pollicitis oneratum in Hungariam traxęrunt/ & impositio diademate regem salutauęre. quo cum diu Ladislai mater vario euentu armis contendit: Hungaris in duas parteis diuisis:
Vlric⁹ a Polonis ĩ car- Vlricus comes Ciliæ: dũ consobrinæ studet: Ladislaoq; regnũ defendit: captus a Polonis diu in carcere macerat⁹ est. Diony-

sius archiepiscopus Strigoniēsis: qui postea Cardinalatus honore donatus est: genere ac moribus illustris vtriq; regi diadema iposuit. alteri volens/alteri coactus. vocatus eni ad Polonū quāuis publica fide accepta Budnm petiuisset nō prius libertati suæ redditus est q̄ Vladislaum in Alba coronauit. Ipse quā primū potuit domū reuersus Polonorū conatibus summo studio aduersatus est. Iulianus cardinalis sancti Angeli ab Eugenio Ponti. maximo in Hungariā missus vir sūmo ingenio/singulari facundia/excellenti doctrina: quāuis inducias belli inter Vladislaum & Elisabeth ad certum tēpus cōposuerit: pacē tamen efficere non valuit. Regina mortua: oēs pene Hungariæ optimates ad Polonos defecere. solus Gischra Bohem⁹ rei bellicæ peritissimus: & manu promptus. Ladislai parteis in Hungaria tutatus est. qui sæpe cū parua militū manu ingēteis Hūgarorū Polonorūq; copias vicit/fudit/deleuit. bisq; Ioannē Huniadem magnis exercitibus cinctū castris exuit hic Ioannes nā tione Valachus fuit: haud altis natalibus ortus. Sed ingenio dextero: & animo sublimi & virtutis amator: multa cum Turcis secunda prælia fecit. & hostiū spolijs Hungarica templa ditauit. Primusq; omniū apud hungaros Turcarum acies & frangi & vinci posse monstrauit. Quibus ex rebus excitat⁹ Vladislaus & ipse preliū cum Amurate Turcarū imperatore cōmittere nō dubitauit. de quo postea suo loco dicemus. Fœdus inter Fridericum imperatorē & Vladislaū qui se regē Hungariæ appellauit: Iulian⁹ Cardinalis ea lege cōposuit: vt liceret impatori Hungaros coercere: si quod in Austria Stiriaue damnū inferrēt. Idē pmissū Vladislao est in Friderici subditos Hungariā infestātes. Gunciū opidū in Hūgaria est/Stiriæ atq; Austriæ ꝓximū: hoc latrones occupauere/& pleraq; circūiecta castella: ex quibus in Austriā ꝓfecti/magnā vim pecorū atq; hominū abegerū. Mot⁹ ea re Fridericus cōparato raptim excercitu in Hungariā traiecit. munimenta expugnauit. Ex latronibus. 80. furca suspēdit. Cū cecidisset in bello Vladisla⁹: cōuent⁹ Hūgarorū apud Pestā habitus est. locus hic trās Danubiū Budæ opponit/neq; muris cinctus neq; magnificis domibus exædificatus villæ speciē gerit. Hic Ladislaus Alberti filius comuni ꝓcerū cōsensu rex designatur: suisq; deiceps auspicijs in Turcas pugnare cæpit. nec tamē fœliciora eius prælia q̄ Poloni fuerūt. Ioannes Huniades regni gubernator assumpt⁹: absente rege ꝓuinciā (vt aiunt) in virga ferrea gubernauit. Nec dū rex aftuit minor eo habit⁹ est: hic prostratis apud Albā Turcis quēadmodū in reb⁹ Rastiscianis referemus breui tpe supuiuēs morbo extinct⁹ est. ferūt eum

cere macer-
ratus.

Gischra rei
bellicæ pe-
ritis.

Io. Hunia-
des.

Gūciū op.

Pesta.

Ladislaus
rex apd Pe
stam desi-
gnatus.

Io. Hunia-
dæ mors re
ligiosissima
et fœlicis.

cum ægrotaret noluisse dñicũ ad se corpus deferri indignũ esse dicente serui dñi intrare regẽ: iussisse sese q̃uis deficiẽtibus virib⁹ ĩ tẽplũ vehi. Ibiq; de more Christiano cõfessũ: diuinã EVCHARISTIAM suscępisse: atq; inter sacerdotũ manus deo animã reddidisse. Fœlix spirit⁹ qui tãtæ rei quãta gesta est apud Albã nũci⁹ atq; author migrauit in cælũ: Ladislaus q ex tutela iãpridẽ iperatoris ęmissus: & i paterna regna recept⁹: Turcaꝝ metu ex Hũgaria in Austriã se contulerat. Audita Turcarũ strage: & gubernatoris morte: quo cũ Ciliæ comes apertũ gerebat odiũ ĩpellẽte ipso comite: q veluti sublato æmulo lætabundus id nũcij audiuerat: Rursus in Hũgariã redijt: sed dũ apud Albã spolia Turcarũ & interẽptorũ hostiũ cadauera respicit comes ĩpe cui⁹ caput erat a rege secũdũ: & q iã sol⁹ tanq̃ regis auunculus leges Hũgaris p̃scribebat a Ladislao Huniadis filio in Castro regio obtruncat̃. Inde necẽ cõsecut⁹: vnde sperauit ĩperiũ. Offẽsus ea re mirũ in modũ regius anim⁹ dolorẽ tñ suppressit. nec dubitauit auũculũ iure cæsũ fateri. Cadauer defũcti ĩ Ciliã missũ est. Rex Budã se cõtulit: vbi secutos curiã Huniades filios in carcerẽ rapi iussit: ꝑcussorẽq; comitis Ladislaũ natu maiorẽ capite plecti. Mathiã captiuũ duxit in Austriã & ꝓfect⁹ in Bohemiã eũ pone sequi mãdauit. Ipse paucos dies Pragæ morat⁹ siue morbo pestifero vt pleriq; tradidęrũt: seu veneno vt alij affirmant obijt diẽ: nobilissim⁹ sanguis paterna origine ac materna ex ĩperatorib⁹ ort⁹: Mathias qua die rex clausit oculos eadẽ Pragã applicuit. quẽ Georgi⁹ gubernator in custodiã suã recępit. Corp⁹ Ladislai apud proauũ Carolũ quartũ Romanorũ impatorẽ in arce Pragẽsi atq; i ædesãcti Viti recõditũ est. Defũcto Ladislao rege Hũgari ad eligẽdũ successorẽ ad Cal. Ianuarias diẽ cõstituũt. Procęres apud Budã frequẽtes cõueniũt. Inter quos Michael Rylag⁹ magna militũ stipat⁹ caterua presto adest. 13. millia equitũ. peditũ. 7. millia eũ secuta ferunt̃: quæ statura ĩ Pesta fuęr̃t. Michael frater cõiugis Huniadis Mathiæ auũcul⁹ cui ꝓpter necẽ Ladislai nepotis cũ plerisq; regni baronibus acerriæ simultates erãt. his potẽtia ei⁹ haud paruũ igessit terrorẽ. nec iã ꝑculsa metu cõcio: liberã regis electionẽ futurã arbitrabat̃. Michael vero cõuentũ adiens nõ se idcirco armatos adduxisse ait: vt vim congregatis inferat: sed vt eos deterreat si qui sint qui libertatẽ pricipũ ac populariũ in assumẽdo rege ꝑturbare conent̃. Illud tantũ se veluti vnũ ex regni accolis monęre vt Ioannis Huniadis beneficia meminerit. Qui vnus omniũ Turcarũ arma ab Hungarico regno depulerit/clarasq; gẽti victorias pepererit. Indigna suis meritis pręmia reddita. Ex fili-

Comes Ladislai auũculus obtrũcatus.

Ladislaus moritur.

Michael Rylagus.

is ei⁹ alterũ crudeliter occisũ/alterũ in Bohemia captũ seruari posse barones memoriã Ioannis extollere. Mathiã ex captiuitate redimere: atq; in eius regni fastigio collocare: quod pater sua virtute seruasset: neq; ferẽdũ vt ad exteros ea potestas deferatur parcere se oibus: qui nepoti fuissent insidiati. Regni salutem ante oculos ponere: si quẽ puinciæ vtiliorẽ esse arbitrent nichil obstare: quomin⁹ melior eligat: fuit res aliquãdiu ãceps. cũ baronũ sibi quisq; timeret. Postremo recõciliatiõe inter pces facta: cui⁹ authorẽ Ioannẽ sancti Angeli cardinalẽ virũ doctrina & morib⁹ excellentẽ qui tũ legatũ agebat apostolicũ tradidęre. Mathias octo & decẽ natus ãnos nono Calẽ. Februarij iter. 40. millia virorũ q medio i Danubio tum glacie cõstricto ipatientes magni secreti electionis exitũ expectabant: Rex acclamat⁹. Nũc quisq; quis hæc legis & futura prædicito: singulare prorsus humanæ incõstantiæ documentũ ex duob⁹ adolescẽtulis ætate moribusq; pene paribus: alter ex regio solio dũ nouæ nuptæ thalamũ exornat: defertur ad tumulũ. alter dũ capitale iudiciũ trepidus manet: ex carcere vocatur ad regnũ. Libertas eius ex gubernatore Bohemiæ sponsalicijs atq; alijs pactionibus empta refertur. Mirabile qd matrẽ repẽtina lætitia nõ exanimauerat: cum tot cladibus afflicta prius Regẽ appellatum audierit q̃ vinculis exemptum. In parte Hungariæ: quæ trans Danubiũ in septentrionẽ porrigit. & nunc Sepusiũ vocant oli Gepidæ consedęre. Insignis latro Examites natione Bohem⁹ Hussitarũ pestifera labe infectus milites prædãdi cupidos vndecunq; ad se veniẽtes benigne collegit: eosq; fratres appellauit: & vniuersã regionẽ illã tributariã sibi reddidit: exædificatis munitionibus locis oportunis. Ex quibus modo in vnã: modo i alterã partẽ discurrere posset: prædas in fine cuiusq; mensis vbertim diuisit. Ex quibus nõ plus accępit qui totũ mensem: q̃ qui diẽ vnã ante diuisionẽ in castris fuit numero fratrum ascriptus. Id sibi ex euãgelio præceptũ affirmauit. Quod in vinea domini laborantibus: & qui prima hora & qui vndecima venerant: æquam mercedem promittit. Hæc societas tum longe lateq; rapinas agere. & iam quinq; millia pugnatorũ in armis habere indiesq; crescere: non aliter dissipari potuit q̃ duce ipso Axamite ad stipendia Ladislai regis vocato.

Mathias ex carcere vocatur ad regnum.

Sepusium. Gepidæ. Examites latro insignis.

¶ De Transsyluana regione/Theutonib. Siculis/& Valachis pop. eam incolentib. Cap. II.

TRanssyluana regio est vltra Danubiũ sita: quã Daci quõdã icoluęre: feroces ppli: & multis Romanor⁹ cladib⁹ insignes. nr̃a ætate tres incolunt gentes Teuthones/Siculi

Trãssyluana regio. Daci.

Theutones & Valachi. Theutones ę Saxonia originē habent: viri fortes & bello exercitati: a septē ciuitatibus quas inhabitāt Sibsem burgenses patrio sermone appellati. Siculi Hungarorū vetustissimi credūtur primi omniū: qui ex Hungaria veteri in hāc prouinciam venerint. Eam ob causam: q̄uis agros suis colūt manibus: ac rure viuētes greges pecorū pascunt: nobiles tamen appellanť. Et concurrētes inuicē alter alterū generosum dñm salutant. Nec tributa pendūt: nisi quo anno Rex Hūgariæ coronať. Tunc enim quot sunt patressamilias tot boues regi tradūt. Quorū numer̄ supra 60. millia esse ferūt. Iussi vero in bellū exire nisi pareant capitali pœna plectūtur. bona fisco applicanť. Valachi genus Italicū sunt: quēadmodū paulopost referem⁹: paucos tñ apud Trāsyluanos iuenias viros exercitatos Hūgaricæ linguæ nescios. In hac ꝓuincia opidū fuit: quod Bistriciū vocauęre regiæ coronæ subiectū. Id Ladislaus rex cū Viēnæ ageret Ioanni Huniadi dono dedit. Tu lęrunt id ægre opidani. diuq; restitęre. coacti tamē imperata fecęrūt. at mortuo Ioanne: eiusq; filio Ladislao Budæ occiso Michaelē Rylagū qui pro Mathia altero Ioannis filio regnū petebat turpiter reięcęrūt. Ille indignatus q̄ primū Ladislai regis mortē accępit: eo cū exercitu redijt. Vi opidū expugnauit. Rebelliū ciuium alijs oculos eruit: alijs man⁹ amputauit: alijs necē gladio intulit. opidū incendio deleuit. Ingressi sunt paulopost transsyluana Turcarū circiter tria millia: prædāq; magnā abegęrunt pecorū atq; hominū: Quos insecuti Sibinienses & ipsi Theutones ad internetionē vsq; deleuęrūt. victoresq; præda recuperata domū redięre. Vix ciuitatē introierant: cū Michael ex alia parte haud paruas ducēs copias affuit ciuitati exitū parans q̄ Bistricensibus aduersum se opem tulisset. Sed cū Sibinienses itra munitissimā vrbē se cōtinerēt: frustratus desiderio suo minabūdus recessit. Apud Hūgaros obijt ætate nostra Paulus Vergerius Iustinopolitan⁹ græcis ac latinis literis apprime instructus: Cuius plura extāt opera ab ęruditis ꝓbata. Arrian⁹: qui Alexādri magni gesta græco sermone cōscripsit: latin⁹ ab eo reddit⁹ est hortatu Sigismūdi Cæsaris. Scripsit de igenuis morib⁹: grecas ac barbaras amicitias cōparauit/aduersus Malatestā q Maronis statuā in foro mātuano deijci iusserat: nobilē inuectiuā ędidit. ex Hūgaris: qui studia hūanitatis secuti æuo nostro claruerūt: duos nouim⁹: Ioannē epm Varadiēsem: qui regni cācellariā obtinuit: & alterū Ioannem eius ex sorore nepotem: qui sub Guarino Veronēsi græcas ac latinas lras didicit: nec min⁹ versu q̄ solu

Siculi se nobiles appellant.

Nisi quo anno coronatur tributū pendūt.

Valachi.

Bistricium.

Michael. Rylagus.

Paul⁹ Vergerius.

Arrianū historicū ex græco in latinū vertit/ scripsit de igenuis morib⁹ & inuectiuā edidit cōtra Malatestā q Maronis statuā in foro Mantuano deijci iusserat.

Guarinus Veron.

ta valet orone. hoꝝ tñ originē Sclauonicā ferr̄t. Sciam iuris plu
rimi ꝓfessi sūt. iter quos Dionysi⁹ excelluit gēte Canysia nat⁹:
Qui Strigoniēsē sortit⁹ ecclesiā honorē quoq; cardinalat⁹ vt āte
dixim⁹ emeruit. In re militari Nicola⁹ Vayuoda trāsyluan⁹: Mi
chael Vrsati⁹ & q Talisiū iuasit Pācraci⁹. nomē adepti sūt. Nūc
clar⁹ habet̄ Michael Rilagi ex aliena ruina magn⁹: Ioānes Hu=
niades: cui⁹ nomē cæteros obnubilat nō tā Hūgaris q̄ Valechis
ex qb⁹ natus erat: gloriā auxit. ¶ Valachia pq̄ lata regio est a
trāssyluanis icipiēs vsq; i Euxinū ꝓtēsa pelag⁹: plana ferme to=
ta: & aq̄rū idigua. Cui⁹ meridiē Ister fluui⁹ excipit. septētrionē
Roxani occupāt: quos nr̄a ætas Ruthenos appellat: & vers⁹ flu
uiū Thirānomadas Scythaꝝ gen⁹: quos Tartaros hodie voci=
tam⁹. Hāc terrā icoluęr̄t quōdā Gethæ: q & Dariū Histaspis fi
liū turpi fuga repulęr̄t: & Lysimachū regē viuū i ptātē ꝑtraxęr̄t
& Thraciā plurib⁹ cladib⁹ affecęr̄t. Postrēo Romāis armis suba
cti ac deleti sūt. Et colonia Romāoꝝ q̄ duces coercet eo dedu=
cta duce quodā Flacco: a quo Flaccia nūcupata. Exin lōgo tē=
poris tractu corrupto: vt fit vocabulo Valachia dicta. Et pro
Flacciis Valachi appellati. sermo adhuc genti roman⁹ est q̄uis
magna ex parte mutat⁹: & homini Italico vix itelligibilis. Inter
Valachos tēpestate nostra duæ factiones fuęre: altera Danorū
altera Dragularū: sed ij cum Danis impares essent: atq; ab illis
multifariā opprimerent̄: Turcas in auxiliū vocauęre: quorum
armis adiuti Danos pene ad iternetionē deleuęrūt. Danis vę=
ro Ioannes Huniades Hungarorū iperio fretus opē ferēs non
tā illos restituit q̄ sibiipsi claritatē & opes acqsiuit. Quippe q
Danorū agros ex potestate Turcarū ereptos: & sibi & poste=
ris perpetua possessione retinēdos occupauit. Valachi & insu=
las Istri accolūt: inter q̄s Peucen apud veteres fama notā: & in
Thracia quoq; sedes habēt. Valachorū ꝑs Turcarū iperio: ꝑs
Hūgaris. Nō me latet difficilimā esse ꝓuinciarū descriptionē
quādo & auctores ipsi quos imitari oportet: nō solū varij: vęrū
& iter se cōtrarij ac magnope dissētiētes inueniūt̄ & ipsarū ꝓui=
ciarū limites ꝓ dominātiū auctoritate ac potētia sæpenumero
cōmutati. Nā q̄ ꝓuincia latissima quondā fuit ætate nr̄a: aut ex
tincta est: aut ꝑmodica. Cōtra vęro q̄ nulla vel minima extitit:
nunc latissimā florētissimāq; vsdemus: Lōgobardiā ac Romā=
diolā nō cognouęre maiores. nr̄a tēpora Insubriā/Emiliam ac
Flaminiā prorsus ignorāt. Macedoniā sub Emathione Rege:
a quo Emathia cognoiata: perangusti clausęrūt termini. Virt⁹
postea regū & gētis industria: subtractis finitimis populis lōge
ac late ꝓtēdit. Dent igit̄ veniā: æquū censeo: si qui mea scripta

Dionysius
Canysius.
Nicolaus
Vayuoda.
Michael
Vrsatius.
Pancratius
Rylagus.
Huniades.
Valachia.
Roxani q
et Rutheni
Thiranno=
mades q &
Tartari.
Gethæ.
Darius His
taspis fili⁹.
Lysimach⁹
Flaccia co=
lonia Ro.
corrupto
vocabulo
Valachia
dicta.
Dani.
Drāgulæ.
Peucen.
Author hic
se excusat.

legentes non eos locorum terminos offenderũt: quos ipſi vel mente ſua concepęrunt: vel apd alios inuenęrunt quæ ab alijs accępimus ſeu antiquis ſeu nouis authoribus incorrupta referimus: q̃uis non eſt propoſiti noſtri geographiã ędere: licet aliquando hiſtoriam quam ſcribimus locorum aliquã ſignificationem requirat. ſic enĩ clarior redditur.

¶ De Thracia & pop. in ea/quomodo Bizantiũ qd & Cõſtantinopolis dicĩ/a Cõſtãtino iper. Ro. ſit muris & pulcherr. ædificijs auctum. Itẽ de Synodo facta ſup Sancti ſpirit⁹ ꝓceſſione.

Cap. III.

Thracia.

POſt Valachos iglĩ & Hũgaros: de quib⁹ ſermo habit⁹ eſt. Thraciẽſiũ res geſtæ ſeſe offerũt. Thracia vęro vt plerię authores tradũt. Ipſiq; preſtãtiores ampliſſima ꝓuincia eſt longe lateq; patens. Cui ab oriẽte Euxinũ pelagus ac ꝓpõtis occurrit. A meridie Aegeũ mare: & Strymon fluui⁹: ſimulq; Macedonicus ager. Septẽtrionẽ Iſter claudit. occidẽtis orã cũ Peoniæ montes: cũ Pãnonia: & Sauus excipit amnis. In qua ſẽtentia & Plinĩ Veronẽſem fuiſſe video: & Strabonẽ ipſũ q iuga mõtis Hemi. Thracią diuidere mediã affirmat. Idẽq; Dardanos/Tribalos/Miſos incolere Thracią nõ ambigit. Triballos autẽ eos coluiſſe cãpos. In quis vel Raſtiani modo vel Seruij ſedes habẽt. Nemo negabit qui ſcripta veterũ præſenti rei ſtatui coaptauerit. Myſij vęro poſt Triballos ad orientẽ vſq; in Euxinũ ꝓtendunt inter Iſtrũ & Aemũ montẽ habitacula ſortiti. hos hodie Bulgaros appellãt. Poſt quos maritima loca verſus meridiẽ ad Helleſpontũ vſq; Romania eſt natio græca q̃uis olim Barbara fuerit. Et iterum noſtro tempore deleto Græcorum Imperio dominãtibus Turcis in Barbariã redit. huius ꝓuinciæ metropolis eſt Bizantiũ Agios prius appellata Lacedemonij eã cõdidęre duce Pauſania. Quibus Apollinẽ cõſulentibus: vbinã ſedes quærerẽt: mandaſſe oraculũ memoriæ proditum eſt/vt cõtra cęcos habitationẽ locarẽt. Cæcos autẽ Megarenſes appellauit Calcedonis cõditores. Qui cũ pri⁹ in Thraciam naũigaſſent: ſitũq; vbi poſtea Bizantiũ ædificatũ eſt conſpexiſſent: omiſſa tam locuplete ripa: tenuiorẽ ę regione i Aſia delegiſſent. Hæc Strabo. Couſtantinũ vęro iperatorẽ cognomine Magnũ: cum ſtatuiſſet Imperij ſedem ex vrbe Roma in orientẽ tranſferre: quo facilius Parthorum excurſiones cõpeſceret: tradunt eccleſiaſtici authores in Troadẽ profectum. Ibi regiæ vrbis fundamenta iecisſe. Vbi quondam Agamẽnon cæteriq; Græcorum principes aduerſus Priamum regẽ fixęre tẽtoria. Sed admonitũ in ſõnis CHRISTO ſaluatore locum ali-

Triballi.
Myſij.
Bulgari.

Bizantium pri⁹ Agios dictum.

Attẽ. quare Megarẽſes Cæci ab Apollinis oraculo ſint dicti.

Cõſtantin⁹ iperator.

um designante ceptum opus cuius diu mansere vestigia infectum reliquisse. atq; in Thraciã nauigantem Bizantiũ petiuisse/ eumq; sibi locũ diuinitus ostensũ dixisse. mox vrbem ampliasse noua mœnia erexisse. sublimeis excitasse turres magnificentissimis tum priuatis tũ publicis operibus exornasse. tãtũq; illi decoris adiecisse vt altera Roma non imerito dici posset. Scriptores vetusti q florẽtẽ videre deorũ potiꝰ in terris habitaculũ quã Imperatorũ putauero. Nomen vrbi nouã Romã imperator indidit. Sed vicit obstinatio vulgi vt a conditore potius Constantinopolis vocaretur. In hac vrbe multa sub Imperatoribus Episcoporũ concilia celebrata. multæ suppressæ in Christiana religione surgentes hæreses/multæ inuentæ. Inter quas ea diutiꝰ mansit quæ de ꝓcessione Sãcti spiritus q̃is in pluribus agitata ac reiecta conciljs ad nostrã ætatẽ vsq; pueniẽs. Deniq; sub Eugenio quarto pont. maximo in florẽtina Synodo quẽadmodum suo loco dicet. Non solũ a Latinis sed ab ipsis etiã Græcis damnata / explosaq; est. Verum quãquã Ioseph patriarcha & Ioannes imperator gentis eiusce cum Latina ecclesia concordibus animis fidei symbolum decantauerint. Constantinopolitana tamen ecclesia credere quod romana sentiret velut nephas duxit. Obierat in Florentia patriarcha qui vnioni consenserat. Nec Imperator domum reuersus diu superuixerat. Constantinus qui ei successit: siue deceptus siue sponte sua insaniens haud quaquã vnioni consentiens videbatur. Et iam Gregorium patriarcham priori suffectum q; ad veritatem fidei ambularet domo pepulerat ecclesiastica bona inuadens. Miserat eo Nicolaus Pontifex Romanus Isidorum episcopum Sabinensem vniuersalis ecclesiæ cardinalem virum idustrium: & qui Ruthenorum ecclesiam iam dudum rexerat: perconta tum quanam ratione græcanica natio legatorum suorum conuenta reiceret cum Latinis Florentiæ habita. Iam ille Imperatorem eiusq; senatum in rectam viam pellexerat: cũ Turcarum bellum duce & authore Mahumete veluti repentina tempestas in Constantinopolitanos ẽmersit. de quo paulopost suo loco dicetur.

Bizãtiũ altera Roma

Constantinopolis.

Attẽ. synodum de sãcti spiritus ꝓcessione.

¶ De Turcarum origine & propagatione/victu/vestitu & moribus eorum. Cap. IIII.

De hoc meminit in historia Asiatica in fine. huius et verbis. fo. 54.

VIdeo complureis ætatis nostræ non authores aut poetas duntaxat. Verum etiam historicos eo errore teneri vt Teucrorum nomine Turcas appellent. Credo eos idcirco motos: quoniam Turcæ Troiam possident: quam Teucri coluere. Sed illi originem ex Creta atq; Italia sumpserunt.

Turci non Turce

Turcæ. Turcarũ gens Scythica & barbara est: de cuius origine atq; progressu q̃uis ꝓpositum egredi videar dicere: haud alienum existimo: quãdo sub æuo nostro in tantũ hoc genus hominũ auctũ est: vt Asiã Græciãq; tenẽs: Latinũ Christianũq; nomẽ late perterreat. Ea narratio res quoq; Thraciẽses aperiet: de quibus institutꝰ est sermo. Turcæ vt Ethicus philosophꝰ tradit: vltra Pirricheos mõteis & Taracontas insulas cõtra aquilonis vbera id est ad septẽtrionalẽ oceanũ sedeis patrias habuere: gens truculẽta ignominiosa: & in cunctis stupris ac lupanaribus fornicaria. Comẽdit q̃ cæteri abominant iumẽtorum/luporũ/& vulturũ carnes. nec abortiuis hoim abstinet. diem festũ nullũ colit nisi mense Augusto Saturnalia. Romanorum Imperiũ audiuit magisq̃ sensit: q̃uis Octauiano Augusto in auro litorio censum dedit: & id quidẽ sponte. nam tum vicinas vndiq; regiões annua illi tributa reddere aiaduertit: nouũ dierũ ac tẽporũ deum exortũ esse arbitrata munera ei quotãnis transmisit. Hæc gens teste Othone historico & Imperatoris Friderici patruo: regnante apud Francos Pipino: a Caspijs portis egressa. cũ Auaribus (quos Hũgaros nostra vocat ætas) feroci pugna: multis vtrobiq; desideratis conflixit. Exin Fõtum. Cappadociãq; transgressa: ad reliquas inde finitimas genteis sensim dilapsa: more latronũ clandestinis quibusdã extrãsitionibꝰ vireis sibi vẽdicans occupatis quibusdã mõtibus. & claustris oportunis: vnde per occasiones facile irruptiones fieri possent vsque adeo emersit ac sublata est animis: vt palam iam & pari marte aduersum finitimos de agri possessione certaret. Et deniq; ꝓcedendi tẽpore nõ solũ Pontum & Capadociã. Verũ Galatiã Bithyniã: Pãphiliã: Pysidiã vtrãq; Phrygiam: Cilices: Cares & eam Asiamq; minor vocatur: ad oras vsq; Ionij & litora græci maris occupauerit: non vnũ quendam principẽ. Sed alios alij duces & varia auspicia quasi per factiones secuti. Ex hac gente quẽadmodũ Nicolaus Sagũdinus vir græcæ ac latinæ historiæ peritissimus ad nos scripsit. Vigesimũ ab hinc & Centesimũ circiter annũ: Ottomanus exigui tum census & obscuri inter priuatos nomis: ex collectitio milite nõ parua manu per seditionẽ cõflata: crassari passim ac nõ solũ reliquias Christianas vexare. verũ etiam hoies suæ gẽtis armis infestis petere: & sibi subdere cępit. Cuius conatibus orta inter Turcarũ principes seditio facile cursum ꝑbuit. Nam illi dum sæpe inuicem laniant: accitis vndiq; oibus qui pro ingenio ꝑdæ rapinãq; percupidi essent: auctoritatem breui & nomen adeptus est: opida nõ pauca partim

Ethicꝰ philosophꝰ de Turcis.

Att. mores

Nicolaus Sagũdinꝰ, Ottomanꝰ.

vi: partim ꝺ editione in poteſtatē accępit. Ottomano filio ſucceſſit Orcanes: qui rem inchoatam a patre cōmode ꝓſecutus admodū ꝓpagauit. Eum Amurates filius ſubſecutus eſt: qui duob⁹ de Græcorū iperio diſceptātibus ab altero qui ſuparī timebat in auxiliū accerſitus Turcaꝫ primus trāſiuit in Græciam: vbi conſulto bellum ꝓtrahens: Poſtq̄ ambos ęneruatis conſumptiſq; viribus: fractos ac defeſſos animaduertit. Verſis (vt aiunt) proris: arma in eos ſine vllo diſcrimine p occaſionē cōuertit. Et occupato Calipoli opido: p oportune in Cherōneſo ad Helleſpōti fretum ſito: cætera græca opida aperte petere bello palāq; ſibi & poſteris Grācorū polliceri iperiū nō dubitauit: magnāq; Thraciæ partē: nullis ferme obſiſtęre audētibus ditioni ſuæ ſubięcit. Is vita functus duos reliquit filios Solmanē & Pazaitē. Solmane breui ę vita ſubtracto: res vniuerſa ad Pazaitē deducta eſt. Qui ꝓſperos fortunæ adeptus afflatus vſq; adeo nouelli regni fines extulit: vt Thraciā pene vniuerſam: excepta Cōſtātinopoli ac Pera: Theſſaliam Macedoniā: Phocidē: Boetiam: Atticā maiori ex parte occupauerit. Myſos quoq; Illyrios: Tribalos crebris excurſionib⁹ infirmauerit. Cōſtantinopolim vero oīm agro: ſuburbaniſq; ac delicijs ſpoliauit: tā longa & ꝓdifficili obſidiōe vexauit: vt ciues deſperata ſalute de deditiōe agere cęperint: periſſentq; ꝓculdubio: & in hoſtis ſæuiſſimi poteſtatē veniſſēt ni Tamerlanes ille Scytharum ꝓpotens rex inſtar torrētis ipſo incurſu atq; impetu cuncta ꝓſternēdo ac vaſtādo Pazaitē ipſum occurrere ac reluctari conantē magno prælio et ingēti ſtrage ſuperatū in Aſia cępiſſet. hic eſt ille Tamerlanes terror gentiū: in cui⁹ exercitu duodecies cētena millia hoīm fuiſſe traduñt: Xerſe ac Dario maior: quorū copijs ſiccata flumina prodidęrunt. Iram ipſe ſe dei vocitauit: nec nomini crudelitas defuit. Multas ac p̄claras Aſiæ vrbes deleuit. hoies tāq̄ pecora trucidauit: nō ætati: nō ſexui pepercit. Damaſcum nobiliſſimam Syriæ vrbē diripuit atq; incēdit. Pazaitē cathena vinctū prādens quaſi canē ſub mēſa ſua comedere ſuſſit. aſcēſurus equū eo tanq̄ ſcabello vſus eſt. poſt cladē Pazaitæ filij eius: qui cōplures erant in poteſtatem venęre Græcorum: cum periculū euaſuri in Thraciam traijcęre cōtenderent. Calapinus autem natu maior ęmiſſus a Græcis tādem patriū regnum obtinuit Aduerſus quē Sigiſmūdus Rex Hūgariæ collatis ſignis prælium iniens: tumultuoſe fuſus: caſtra & impedimēta reliquit. Chriſtianorū ingens occiſio facta. Ioannes dux Burgūdiæ in eo p̄lio captus: multo auro libertatē redęmit. Calapino mor-

Orcanes.
Amurates
Calipolis.
Solmanes
q & in hiſt.
Aſiatica
Solmanus
dicit fo. 85
Pazaites.
Tamerlanes/ in cui⁹ exercitu duodecies cētena millia hominū fuiſſe tradūtur.
Damaſc⁹ a Tamerlane incenſa.
Vide Pazaitis miſerr. captiuitatē
Calapinus
Sigiſmūd⁹ rex Hūga.
Ioan. dux Burg.

Moyſes. tuo Orcã eius filio tenella ætate adoleſcẽtulo Moyſes patruus & vitam eripuit. Qui paulopoſt ſine filio deſideratus Mahumetẽ fratrem reliquit hęredem: Is Valachis fortiſſimis & bellicoſiſſimis nationib⁹ trans Danubiũ: vt ante dixim⁹ late dominãtibus bello attritis tributa grauia imperauit. Nõnullos in Aſia Turcarũ regulos armis opp̃ſſos regnis penit⁹ ſpoliauit: Chriſtianos ſub iperio ſuo degẽtes q̃ duriſſime afflixit Mahumete mortuo Amuratẽ ei⁹ filiũ: qui p id tẽpus in Aſia morabat: audita patris morte in Thracia traijcere conãtem Muſtapha iperator Greco⁹ diu ꝓhibuit. Muſtaphãq; reliquũ ex Pazaitæ filijs vt rerũ potireť emiſit: & ſũma ope ꝓſecut⁹ ẽ. ſed Mu-
Amurates. ſtapha pugna ſuperato & interẽpto Amurates victor vniuerſum regnũ cõſecutus Theſſalonicã illuſtrẽ Greciæ vrbẽ: quã tũ Veneti poſſidebãt vi captã pugnatãq; penit⁹ diripuit. eaq; victoria auctus: Epirũ atq; Etholiã nõ obſcuras ꝓuincias reliquo regno adiecit. Illyriorũ agros vaſtãs opida multa vi cæpit, diripuit atq; incẽdit: vxorib⁹ more gẽtis q̃ plurimis iũctus eſt: inter quas Georgij Seruię Deſpoti filiam duxit. Nec
Georgius diu poſt imemor affinitatis aduerſus eũ duxit exercitũ. Geor-
perfidus. gius ipar generi potẽtiæ furentẽ veritus hoſtẽ: relicto vno ex
Synderõia filijs: qui cũ p̃ſidio Synderoniã tueret cũ cõiuge cæteriſq; liberis ac gẽtis ſuæ ſacerdotib⁹ in Hũgariã ꝓfugit. Expugnata eſt tũ Synderonia ac direpta. Deſpoti filio lumẽ adẽptum
Io. Huniades. Georgius patria expulſus diu apud Hũgaros exulauit. Ioãnes Huniades iam per arma clarus: ſæpe cũ exercitu Seruiã ingreſſus plurimis cladibus Turcas affecit eorũq; duces acie cõflixit. Verũ q̃is Seruiæ magnã partẽ recuperauit: nõ tamẽ Georgio cuncta reſtituit, multa dedit amicis. Neq; iniuria: cũ & ipe ſua virtute repulliſſet hoſteis: & Georgij ſuſpecta fides eſſet: qui medius inter Hungaros ac Turcas nunc illos fefelliſſet. In his vero q̃ religionis eſſent: neq; Romanæ eccleſiæ auſcultarent: neq; Mahumetis legem ſequerentur.

¶ De bello contra Turcas ab Hũgaris duce Io. Huniade cõmiſſo. Item de altero ab eiſdem contra eoſdem magno Chriſtianorum detrimento habito/facto. Cap. V.

Libet: quoniã ventũ eſt: huius opera ad finẽ ꝓſequi: cũ male pugnatũ eſſet in prælio Varnenſi: de quo paulo poſt dicemus: fugiens Huniades: in Seruiã ſe recepit. Senſit aduentũ eius Georgius: atq; obuiam factus venientẽ intercepit: & quaſi hoſtẽ coniecit in vincula. Nec prius dimiſit q̃ opida ſuæ ditionis ab eo pridẽ occupata recepit. Nec multo poſtea cũ Ioãnes verſus Sophiã copias duceret, Videreťq; nõ parua

Turcis illaturus dãna: Amurate omnia Hungarorũ consilia patefecit. Vnde ille admonitus maximam Christianis intulit cladem: quẽadmodum suo loco cõferetur. Cum vero Turcæ Constantinopolim ꝙuiciſſent: atq; in Seruiã ducere exercitum minarentur. ſecundo auxilia petens ad Hungaros tranſit: & in Auſtriã neq; profectus Ladiſlaum adijt regem: grandeuus iam ſenex dignus veneratu: niſi recta de religiõe ſenſiſſet: ea in eo ſermonis authoritas: ea corporis maieſtas fuit. Acceſſit huc Ioãnes Capiſtranus ordinis minorũ profeſſor: vitæ mũdicia & inter p̃dicatores euãgelij noſtro tẽpore inſignis. Quæ ſi uit: an audire ſe vellet. Annuenti. Quod Romana eccl̃ſia credit & docet expoſuit: diu ſecũ per interpretẽ de ſacris eloquijs diſputauit. vt errorẽ ſuæ gentis relinq̃ret magnope cohortatus eſt. Ille hoc deniq; reſpõſum dedit annis. 90. vitam produxi. Nec aliam religionem quã ſuſcẽpi: a patribus noui. ſapientem me ciues mei: q̃uis infœlicem hactenus putauẽre. tu nunc quod ſæpe agitant: ſenẽ delirũ efficere cupis: laqueo vitam finire malim q̃ patrũ traditiões relinquere: atq; his dictis ꝙ conſpectu abijt. tam periculoſum eſt religionẽ imbuiſſe dãnatam. Reuerſus domũ cum acceꝑiſſet Michaelẽ Zilagum qui tum Albæ cum p̃ſidio p̃erat: fratrẽq; eius Ladiſlaum quadrigis vectos vrbem exiſſe milites miſit: qui eos vel cõpræhẽderẽt vel occiderẽt. Michael vbi adeſſe hoſteis aiaduertit curru deſiliens: equũ quẽ pone ducebant aſcendẽs veloci fuga ſaluatus eſt. Ladiſlaus in quadrigis repert⁹: multis vulneribus confoſſus ac diſcerptus interijt. ſed non impune id Georgio ceſſit. Cognouit & Michael paucis poſt dieb⁹ illum prope Danubij ripam iter habere. Aggreſſuſq; cum armatis captiuum abduxit. Cui dextræ manus duos digitos amputauit: cum ſe gladio defenderet redemptus eſt Georgius magno auri pondere: Non tamen diu ſuperuixit: cum trũcæ manus fluor ſiſti non poſſet: atq; hic perfidi hominis exitus fuit Lazarus filius poſt cum gubernationem ſuſcẽpit excluſo fratre nomine Georgio: quem quondam Amurates excæcauerat. Is cum ſorore quam nupſiſſe Amurati diximus ad opem Mahumetis confugiens fruſtra eius auxiliũ implorauit. Obijt deinde Lazarus: de cuius hereditate nõ parua contentio exorta eſt. Gregorius Turcarum auxilio paternum regnũ vẽdicare nititur. Vxor Lazari relicta Hungaricas opes implorat: nec Tatecuzma Vlrici comitis Ciliæ quondã vxor: ac Georgij portionẽ hereditatis deſperat. Ioãnes cardinalis Sãcti Angeli ab Hungaris inuitatus eo ꝓfectus vt arces obſedit cõmea-

Ioã. Capiſtranus.

Michael Zilagus ſe fuga ſaluat Ladiſlaus in quadrigis repert⁹ confodit.

Georgius duobus digitis inter ſe defendẽdũ amiſſis non diu ſuperuixit.

tus penuria compulsus rediit. Iulianus cardinalis sancti Angeli aduersus eum missus Hungarorũ extulit animos. & arma sume re persuasit Rastianus quæ Turcis in Hungariã aditum præclu dunt: aut apostolicæ sedis nomine recipiat: aut Hungaris tradi curet. Rebus infectis non sine graui periculo (Vix enim Turca- rum manus euasit) Budã rediit. Nos Amuratis opera quæ me- dio cursu reliquimus prosequamur. Magnus hic vir fuit. domi belliq; tam suis amatus q̃ nostris odiosus: cum centũ millib⁹ pu gnatorũ intrauit Hungariã late populatus prouinciam: sterilis annus impedimento fuit: ne regno potiretur. Cõmeatus penu- ria compulsus rediit. Iulianus cardinalis sãcti Angeli ab Euge- nio pont. maximo aduersus eũ missus Hungarorũ extulit aios & arma sumere psuasit. Exercitus Christianus vsq; Sophiã ad artũ magnũ ꝓfectus est. Sæpe cũ Turcis prospere dimicatum nõ sine Ioannis Huniadis ingenti laude: qui tum copias ducta uit. Cuius nomen apud hostes adeo terrificũ fuit: vt plorantibus pueris matres familias taciturnitatem non aliter iperarent q̃ Ioannis præsentiã minitãtes. Congregati tñ non paruo numero Turcæ cũ Christianis confligere non dubitarunt. Sed nõ tam fœlix eis pugna q̃ fortis animus fuit. superati virtute Hũgarica multis cadis terga dedere. Hungari qui bello interfuere cupiditate gloriæ res suas ãpliantes: ac de magnis maiora tra dentes Imperatori Friderico superatos bello Turcas scripsere 30. millia hostiũ casa: captaq; multo plura. Cardinalis sãcti An geli sex millia dũtaxat hostiũ i eo ꝓlio cecidisse suis literis af- firmauit. Signa militaria. 9. capta Ioãnẽ Huniadẽ nõ ducis tm̃ sed militis quoq; singulari virtute vsũ. Eiq; fides habita. Turcis ę Christianorũ victoria plus pauoris q̃ dãni attulit: nõ Hunga- ricas tantum vireis: sed Germanicas quoq; in se cõmotas arbi- trantibus. Consternati ergo ac perculsi metu perindeac totus occidens cõiurasset pacem petiere. Hungari qui suas vireis nõ ignorarent. nec tam potentiæ suæ q̃ casui victoriã imputarent: periculosum existimantes sæpius tentare fortunã oblatas vltro cõditiones pacis non recusarũt. Inducias belli in. 10. annos dictas iusurandũ per sua sacra ambæ partes præstitere. Despoto Seruiæ quæ bello amiserat reddita. molesta ea res Iuliano cardinali fuit cui prosequenda victoria videbaꝫ Eugenio quoq; Ro mano põtifici nihil molestius nunciari potuit. Cui⁹ menti nulla maior cura insedit q̃ Christianæ fidei ꝓpagandæ. Scripsit igit cardinali nullũ valere fœdus quod se incõsulto cũ hostibus reli- gionis pcussũ esset. Vladislao regi Poloniæ qui eo tẽpore Hun- gariam occupabat: vti conuenta dissolueret/imperauit. Iuramẽ

Rastianus.

Amurates. cũ cẽtũ mil lib. armato- rũ Hũgariã intrauit.

Lector attẽ de plusculũ

Turcæ con sternati ab Hũgaris spa cẽ petiuẽrt.

Vladislaus Poloniæ rex.

ta remisit. Nouum instaurari bellū tum præcibus tū minis ex-
torsi. Ex Christianis principibus auxilia petiit. præter Philip- Philippus/
pum tamen Burgundiæ ducem neminē Christianæ religionis Burgūdus.
zelus cōmouit. hic solus classem instruxit/quæ vsq; in Helleſpō solus classē
tum profecta Turcis ex alia transitū prohibere in Europā co- in Turcas
nata est. Franciscus cardinalis Venetiarū/Eugenij nepos cum instruxit.
pluribus triremibus eo missus classi præfuit. Vladislao qui alie-
num regnū inuasisset ere sua: visum est solicitudinē belli prouin-
cialibus non deesse. Accersitis igit ex Polonia ac Boemia cæte
risq; vicinis gentibus auxilijs/coactis ex Hungaria copijs: Tur-
carū agros inuadere statuit/Ioanni Huniadi castrorū cura com
missa. 40. circiter equitū millia fuisse tradunt. pleriq; dimidio
minorem numerū ꝓdidere. reguli Hungariæ pontificesq; q̄plu
rimi interfuere. Iulianus sancti Angeli cardinalis milites cruce
signatos non paucos secū duxit. Iter per Valachiā receptū de-
inde transito Danubio in Misiam ventū vt per plana & campe
stria loca in Romaniā trāsirēt. Amurates hostiū cognito aduē-
tu: cum Græcis ac Turcis in Europa manentibus non satis con
fideret/exercitum ex Asianis militibus cōparauit. Sed augebat
animū trajciendi freti nō mediocris cura/qui classem apostoli-
cam obtinere pelagus non ignorabat. Anxio vt aiunt & multa
voluenti animo. Genuenses quidam curas ademere qui suis na Genuenses
uibus accepta pecunia transportare copias promiserunt. locus hic notant.
est vbi nō amplius q̄ stadia quinq; latitudo freti continet. Inter
Propontidē & Euxinū pelagus tantū est spacium quod Euro-
pam Asiāq; disterminat. Bosphorū Thratiū dixere maiores
a Bizātiorū cornu. 60. ferme stadijs distātē. Hic Amuratis exer
citus transuectus est/aureo nūmo vectoribus p capita tradito.
quæ si vera est fama centū millia fuisse ferunt. Nam Christiani
locum attigerāt cui Varna est nomen. Cum aduētare inumera- Varna.
biles hostiū copias nunciatū est: Cedendū Vladislao Cardina-
liq; videbat. Et ne circūueniri ab hoste possent munitū monta-
numq; locū petendū. Huniades aduersari acresistere. Turcarū
se nosse vires dicere famā semp maiorē esse. Q̄si Turcæ ōnes
adsint Hungaris tamen impares fore. Illos aurea & discolori Hūngarorū
veste. Hungaros ferro atq; ærefulgere. Christianū agmē & sta et Turcarū
re paratū & sequi. nec turba nec sarcinis p̄graue. Intentū: quo cōparatio.
dux non modo signet sed etiā innuat. Cōtra si Turcarū mores
inspiciant: fœminas magis existimare debere q̄ viros. Si fugiat
exercitus Christianus quē rex Hungariæ ducit/In quo legatus
apostolicus adest/In quo tot nobilissimi proceres militant: nun
quā deinceps Hungaris contra Turcas futurum animū. Vicit

Hunladis ſententia, expectati hoſtes. poſtera die ſiue maioris exercitus ſpeciē p̄buęre quā fama ipſa vulgauerat: ſiue q̄ metuentibus omnia vero maiora vidēt. Siue q̄ Amurates in cogendo milite vulgatæ opinioni haud quaq; defuerat: territo Huniades eo cōſpectu tum primū periculi magnitudinem animo voluens de fuga regē admonuit. Ille ſerū cōſiliū arguens: perniciosā magis fugā q̄ pugnā dixit. Cōmiſſo prælio ſperari victoriam poſſe: ſæpe minoribus exercitibus ceſſiſſe maiores. Nec tam multitudinē bellatorū q̄ audaciā & ordinē p̄ſtare victoria. Deum quoq; reſpicere meliorē cauſam præſtatiorēq; ſe paucis ſi modo audeant exhibęre: fugientes. Victoriā hoſti tradere: feriendaq; terga & multā ſuorū cædem. Magnifica quoq; verba Ioannis pridie dicta plenus ſtrarū rex exprobrauit. Iuſſiſq; omnibus arma capere prælīū expectauit. Amurates in p̄ximo colle cōſederat. Ex quo ſuos patrer atq; hoſtes ſpectare potuit. dato belli ſigno. 15. millia equitū qui pugnā prouocarēt facto globo in Chriſtianos impetū fecęre. Singulis albæ ſup lorícas veſtes fuęre/quæ vento agitatæ inſtar alarū præ ſe ferebāt. totidem viridibus induti ſagulis ſequebant. Aurea equorum frena multorū viſa & multis galearū argenti atq; gēmarū nitor. Ipſas quoq; gladiorū vaginas prægrandes vniones ornabāt. Nō detrectauęre Chriſtiani certamē. Itum eſt ferocibus in pugnā animis. Superior acies noſtra Turcas in fugā vertit q̄ plurimis primo impetu p̄ſtratis. p̄culit ea res magno metu Amuratē nihil tale verentē. fugiſſetq; p̄tinus prodito exercitu: niſi circūſtantes Satrapæ cōpræhenſo eius equi freno/ignauiā eius increpaſſent fugientiq; cōminati necē fuiſſent. Perſtitit ergo vel inuitus. Iuſſiſq; fortiſſimis arma ſumere prælīū inſtaurauit. Pugnatū eſt ſūma cōtentione pluribus horis. nūc Chriſtianis/nūc Turcis p̄ꝑi quior victoria ſeſe præbente. Cadebant hinc atq; inde q̄ plurimi. Plures ex Turcis quorū corpora parum tecta: facile ſagittæ enſeſq; penetrabāt. Poſtremo tum nouus in hora hoſtis īcedere & ſauciorū loca integri occupabāt/non tam virtute q̄ numero ſuperati Hungari paulatim referre pedē cœpęre. Tum Vladiſlaus cum globo ſuoq; equos erga ſe nō minus forteis q̄ fidos habuit ex Polonia vt hoſtes ex acie victores diuerteret Chriſtianiſq; animū redderet: in tumulū quē tenęri ab Amurate dixim⁹ circūiectoſq; vndiq; currus impetū fecit. Ibi noua pugna cōmiſſa. Nouus iniectus Amurati pauor. Trepidatū totis caſtris/nec iam cōſiſtendi animus aderat. q̄ſi Huniadi par animus ac regi fuiſſet/& arridenti fortunæ dediſſet man⁹. haud dubiū quin ea dies & Amurati vitā & poſteris eius impiū Græciæ abſtuliſſet.

Vide Turcarum ornatū in bello.

Verũ ipse vt primũ cedere Christiana signa conspexit cum decem millibus Hũgaris ac Valachis ex acie se subtraxit: atq; insalutato rege nutante adhuc victoria fugam arripuit. fortasse rei militaris perito nulla in pugna salus visa / & saluare aliquos q̃ perire omnes maluit. Poloni acceptã eo prælio cladem: Huniadis uecordiæ atq; ignauiæ tradidęrũt. Ipse sua cõsilia spreta cõquestus est. Vladislaus suæ sorti dimissus dũ fortiter circa munimenta hostiũ pugnat equo deiectus: obtruncatus est. Caput eius hasta infixum ꝑ Græciã atq; Asiam in signũ victoriæ populis ostentatũ. Poloni ad vnũ cæsi omnes / direpta castra & q̃ munitiones curruũ tuebant̃ / necati Episcopi & ꝓceres Hungariæ qui aderant eadẽ calamitate oppressi. Iulianus cardinalis dum fugit amisso prælio cũ iam hosteis euasisset: Hũgarorum perfidiã euadere non potuit. Potum equo dantẽ apud stagnũ forte reptum latrunculi quidã nouęre: & arbitrati pecuniã apud eum esse / deiectũ equo necauęrunt. & ablatis vestimentis nudũ cadauer feris ac volucribus dimisęre. hic exitus viri fuit magni certe & admirabilis. In quo nescias doctrina maior an eloquentia fuerit. grata hominis præsentia / blandi mores / vita in omni ætate nitida / religionis zelus / qui õnia pro CHRISTO & mortem ipsã vęre suaserit. Huniadẽ (vt ante diximus) fugientẽ: Despotus Seruiæ cœpit. Poloni regem suũ iam pacto bello pluribus annis viuere credidęrunt / Captum non interfectũ arbitrati Cardinali Venetiarũ eius culpa cladis magna ĩ parte imputata est. qui neq; fretum vti par fuerat custodiuit. neq; trãsuectos hosteis Christianis ducibus (quod secũdũ fuerat eius officium) nunciauit. de numero cæsorum minime constat. Illud exploratum est longe plureis ex Turcarum acie cecidisse. cæterum ꝓ numero copiarũ longe maius damnũ CHRISTIANIS illatũ. Victor Amurates neq; fugientes hosteis ĩsecutus est / neq; gloriabund⁹ inter suos magnifica verba iactauit / neq; vt ante asueuerat hilarem vultũ ostẽdit. Interrogatus quidnã tristior esset / & cur non uictis hostibus exultaret: Nollem inquit hoc modo sæpius vincere. Iubensq; vasa colligi: copias q̃ supfuerãt domũ remisit. Ipsæ Adrianopolim reuersus: deo suo quæ victoria fecerat vota persoluit. Exin voluens animo regni curas veræ fœlicitatis expertes esse. Incõstantiã quoq; fortunæ veritus / quæ nulli ꝑpetuo bona est: accersitis prouinciarũ maiorib⁹ / Maumeten ex liberis suis natu maiorẽ pro se regẽ constituit. Ipse priuatam deligens vitã / in Asiã profectus: cum paucis ocij sui comitibus / religioni cuidam solitariæ sese addixit. Calibassa inter Satrapas Turcarum opibus & authoritate maior: Maumeti qui

Huniades cũ decẽ millib⁹ rege ĩsalutato fugit

Vladislaus rex equo d̃iect⁹ obtrũcatus est.

Iuliani cardinal' exit⁹ miserabil'.

victor Amurates tristior.

Amurates ex liberis suis natu maiorẽ Mahumetẽ: ꝓ se r̃gẽ cõstituit & vitã ꝑuatã delegit.

Calibassa.

nōdū p ætatē aptus esset īperio gubernator dat⁹: Relīquī regis filij: ne quas regno turbas excitarent more gentis necati sunt. Fœlicius apud Turcas priuatis q̄ regib⁹ liberi nascunt.

¶ De alio bello per Huniadē/qui ignominiā apud Varnam acceptā abolere cupiebat/celeriter apparato/& qđ Amurates a vita priuata ad bellū ducendū sit reuocatus. Cap. VI.

Huniades ignominiā Varnæ acceptā obliuisci nō poterat.

EFfluxit deinde nō paruū tēpus: in quo nec Hungari Turcas. nec Turcæ Hungaros armis lacessere p̄sumpserunt. Sua quēq; calamitas domi attonitū tenuit. Cruentissima Varnensis pugna vireis vtriusq; partis ęliserat. Nec Turcis: neq; Hūgaris ex bello idone⁹ erat: hos Huniades: illos Calibassa alieno noie gubernauit: ferocior Huniades: reiq; militaris peritior ignominiā Varnæ acceptā obliuisci non poterat. vnde dies noctesq; meditabat quonā pacto abolere infamiā: & resarcire dāna maxime posset. Spem bene gerēdæ rei Turcarum quies p̄buit. Qui iam pridē nullū belli apparatū ostēderant: vireis illis atq; aios defuisse ratus: tēpus idoneū existimauit in quo pristinā recuperare gloriā posset: Turcasq; pessundare: quibus si adsint exercitus: Imperatorē tamen prorsus defuturū arbitrabat. Nec magis existimandū exercitū sine duce: q̄ ducem exercitu carētem. Coactis ita repēte copijs ex Hungaria accersitis Bohemorū auxilijs: mercenariorum quoq; militū non parua manu coacta ducere exercitū in Turcas statuit. Quos prius aggredi ac cōficere credidit: quā nouissime ex Hūgaria nūciaretur. Eam rebus geredis solertiam ac celeritatē adhibuit. Consiliū eius Gregori⁹ Despotus Seruiæ vt ante diximus Turcarū ducibus patefecit. Magnūq; gēti periculū iminens maius ostendit. Perculsi eo nūcio Turcæ quid agerent nō satis intellegebant. Amurates iam senior religioni addictus regni curas abiecerat. Maumetes ætate minor tantā belli molem ferre posse nō credebatur. Callibassæ defuturā obedientiā putabant: qua nichil est in bello magis necessariū. Trepidare igitur: æstuare modo huc: modo illuc mentē cōuertere. Nullum consiliū satis placere: hærētibus in deliberatione satrapis: nichil tandē salubrius visum: q̄ reuocare ab ocio Amuratē: neq; enim veterani militaturi sub alio credebant. nec fortunā belli cunctandam arbitrabant q̄ sub eo qui vincere consuesset. Calibassa eius sentētiæ author fuit: In qua re Mahumetis animū vehemēter offendit: Cupientis in ea expeditione esse virū ostendere: verentisq; ne imperium amitteret: si pater iterum regnū assumeret: vt sunt hominum mutabiles volūtates. Missi ergo legati Amuratē reuocaugre:

Amurates ab ocio belli causa reuocatur.

qui cõpato mox exercitu in hostem ꝓfectus nõ aliter q̃ si ad ꝑdam pergerẽt alacreis milites duxit. Iam Huniades cũ copijs Sophiã trãsierat: ꝓstratisq; qui occurrerãt locoꝝ ꝑfectis: hostileis agros late populat⁹: loco q̃ Basilia vocaꝫ castra posuerat. Cũ aduentare Amuratis copiæ nunciarẽ: nõ expectauit Huniades ꝓuocari: prior ipse pugnam inijt. Cõmisso ꝑlio anceps diu certamẽ mãsit. Qua parte pugnauit Huniades fusi hostes terga dedere nec parua strages edita: pari modo & Amurates in cornu suo victor: Hũgaros fudit. Postremo cũ victor victorẽ incurreret: nõ tulerunt Christiani Turcarũ ipetũ: qui q̃q̃ virtute ꝑstarent: numero tñ superati: non tam victi q̃ fessi cõpulsi sũt cedere. Huniades postq̃ suos neq; minis neq; ꝑcibus sistere potest: cũ paucis ex bello ꝓfugit. Multi Hũgariæ ꝓceres: & nõnulli ecclesiarũ episcopi in eo ꝑlio ceciderẽt. Gregorius miles ad internetionẽ cæsus: nec tamẽ pauciores ex Turcis interiere. Emptã multo sanguine victoriã Amurates domum retulit. Nec diu postea relicto Mahumeti regno quẽadmodũ prius destinauerat mortẽ obijt. Corp⁹ eius more maiorũ in Bursa sepultum. Ea est Bithiniæ ciuitas: & Asiatici regni caput. Paulo anteq̃ obijsset: Amurates vxorẽ duxerat filiã Spõderbei nobilis in Pẽderacia satrapis: ex qua natũ filiũ noie Chialapiũ sextũ agentẽ mensem Calibassæ moriens cõmendauit. Ille Mahumetis gratiã initurus & matrẽ & puerum ei prodidit. Mahumetes accersitis triginta: vt aiunt matronis: q̃ puerũ cognoscerẽt. Postq̃ certam Amuratis sobolẽ esse cõstitit: strãgulatum matri filium reddidit. Funusq; regio more fraternũ duxit. Auspicia regni parricidio consecrãs. Sũt qui Calibassam alienum puerũ Chialapini nomie suppositũ ferũt: illũq; pro filio Amuratis necatum: Chialapinum vero apud Constantinopolim clam educatum. Post capturam vero vrbis inde subtractũ: ac Venetias ductũ: & hunc esse quẽ Calixtus pont. maxi. pro fratre Mahumetis in palatio custodiri iubet. Nos vero periculum ad Græcos remittimus: q̃uis multa in hisce rebus figmenta interuenire nõ ignoramus. Et sæpe tonsoris filios regio defungi honore videmus.

Basilia.

Amurates regno filio iterũ dimisso moritur Bursa.

Mahumetes fratrem ex prẽ matri strãgulatũ dedit.

¶ De Mahumete fidei Christianæ ferali inimico & quod Cõstantinopolim Thraciæ vrbem excellentissi. armis & Christiana fide spoliauerit. Cap. VII.

MAhumetes igitur defuncto Amurate gubernacula regni ex voto adeptus: Instituta maiorũ pro ingenio correxit. leges ipse suas domi foriscq; tulit: ærariũ locupletauit: noua vectigalia excogitauit: copias auxit: i ꝓceres aut

aulicos ſæuire cõtumeliari ve cępit: Hic eſt ille Maumetes q Cõſtãtinopolitanis: vt ſupra innuim⁹ bellũ itulit: de quo nũc referre vt accipimus haud alienũ fuerit: voluerat iãpridẽ aim Maumetes quonã modo Cõſtãtinopoli ſibi ſubigere poſſet: neq; ad ſuã gloriã ptinere arbitrabat: vrbẽ in medio Turcarũ ſitã eſſe: q̃ ſuo iperio nõ pareret. Tãtoq; mai⁹ ide noi ſuo decus accedere ſi eã vrbẽ expugnaret: quãto ꝓgenitores ſui idẽ conati: turpi⁹ a ceptis deſtitiſſent. Cũ paucis igit̃ participato conſilio: caſtellũ iuxta litus ad oſtiũ Boſphori paulo ab vrbe remotius aliud diſſimulãs incredibili celeritate extruxit atq; muniuit: bellũ deinde vrbi nõ modo indixit: Sed contra mira fœdera cõtra iuſiurandũ intulit ſimul & gerere cępit. Sẽſerãt eius aim Græci diffidẽteſq; ſuis viribꝰ ad Latinorũ opes cõfugerãt: lachrimis auxilia expectantes. Surdæ (Proh pudor) noſtrũ principũ aures fuęre. cæci oculi. qui cadẽte Græcia: ruiturã Chriſtianæ religionis reliquã partẽ nõ videręrũt: q̃uis priuatis quẽq; aut odijs aut cõmoditatibꝰ occupatũ: ſalutẽ publicã neglexiſſe magis crediderim. Maumetes interea coactis vndiq; copijs mirabili apparatu: formidãdo aio & ipetu terra mariq; regiã vrbẽ aggreſſus: cuniculis ac latẽtibꝰ foſſis altiſſime actis: aggere late edito: ponte: qua Perã opidũ verſus mare muros alluit vrbis, longitudinis ad duo millia paſſuũ raptim extructo: turribꝰ ligneis eouſq; ęrectis: vt muros q̃uis altiſſimos excederẽt. machinamẽtorũ tormẽtorũq; multiplici adhibito genere oppugnata eſt vrbs. defenſaq; ſummis vtrinq; viribus. Non paucis diebꝰ ad extremũ voce p̃conis totis caſtris inclamatũ eſt: Quinto Cal. Maij milites oms ieiuniũ ſanctificẽ: ſequẽti die in armis adſint. Vrbẽ extremis viribus oppugnaturi: triduo ciuitatẽ militũ direptioni futurã conſtituta die ieiuniũ ad noctẽ vſq; ſeruatũ. Exin lucẽtibus ſtellis inuitationes ac cõuiuia paſſim habita. & quiſq; amicũ ꝓpinquũ notũq; habuit cũ eo hilaris epulatus eſt. atq; vbi ſatis adhibitum tanq̃ ſe deinceps nunq̃ viſuri eſſent: amplexati: exoſculatiq; ſimul vltimũ vale dixęrũt. In vrbe autẽ ſacerdotes ſacras ferẽtes imagines ſequẽte populo vrbem luſtrare. auxiliũ de cælo petere: affligere corpora ieiunijs: atq; oratiõibꝰ vniuerſi ciues intẽdere. Subſecuta nocte ad ſua quiſq; loca defendẽda redire. Erãt muri vrbis & altitudine & craſſitudine toto orbe celebres. Sed ob vetuſtatẽ & Græcorũ incuriã pinnis ac propugnaculis nudi. Antemuralia vero oportune cõmunita. In his Græci ſalutẽ poſuęre. Armati milites inter muros & antemuralia pugnã ſuſtinęre decreuęrũt. Triãgularẽ penę vrbis for-

Pera op.

Conſtantinopolis pene triãgularis duabus partibꝰ mari alluitur.

mā fuisse tradunt. Duas parteis alluit mare. Nec muri desunt ad pulsandos nauales ipetus idonei. Quod reliquum est ad terrā vergēs post alta mœnia & antemuralia: q̄ annotauim⁹. Ingēti claudit fossa. Ceptū est plium paululū ante lucē: cum miles Turca periculi quā moræ patientior esset: ac vulnera & sanguinē p̄darum dulcedine pēsaret: pugnatū est in tenebris maiore Turcar⁹ pnitie: i quos tela supne librabant. At post q̄ illuxit dato signo vndiq; nō solū Cōstātinopolis: sed etiā ipa quoq; Pera: ne quid auxilij Græcis p̄staret oppugnari cepta est. Sua cuiq; legioni muror⁹ pars: ac porta⁹ attributa: vt discret⁹ labor forteis atq; ignauos distinguere: & ipsa contētione decoris militū virt⁹ magis ac magis accēderet. pari modo & nauales socij attributas parteis inuadere iussi. Admouētur vrbi ligneæ turres. Conuectant milites dolabras: falces: scalasq;. Et iam ęlatis sup capita scutis: dēsa testudine succedūt. Græci saxorū pōdera ꝓuoluunt. disiectā fluitātem testudinē lanceis contisq; perscrutant: donec soluta cōpage scuto⁹ exā gues laceros; ꝓstiterūt: fit strages. Et iam Turcæ deficiētib⁹ animis lāguidi⁹ pugnāt. Sed adest Maumetes fortissimū quē q; noiatim vocitās. vtq; in p̄lium redeāt adhortat: hos p̄mijs allicit. Illos minis deterret. Instauratur ex integro certamen. Turcæ rursus subruere murū: portas quatere innixi humeris & sup iteratā testudinē scandentes: p̄hensare ostium tela brachiaq; nitūtur. Iterū integri cū saucijs: semianimes cū expirātib⁹ euoluunt. Cernit varia pereuntiū forma. & plurima mortis imago. Iohānes Iustinianus apud Genuam Ligurū metropolim nobili loco nat⁹ qui supioribus dieb⁹ solus vrbē defendisse videbat: i hoc certamie vulnerat⁹: vbi fluitare sanguinē suū aīaduertit: neq; cæteros deterreret medicū q̄rens. clā sese pugnæ subtraxit. Sed iperator vt abesse Iustinianū cognouit quo ierit percōtat. Inuētūq; rogat ne pugnā deserat. Ille nihilo magis flexus aperiri portā iubet: qua curatur⁹ vuln⁹ in vrbē redeat. Erāt enī obseratæ vrbis ianuæ quib⁹ ad antemuralia patebat iter ne qua fugiēdi facultas militi eēt: ac ꝓpterea forti⁹ hosti resisteret. fit iterea remissior defensio. Quod Turcæ aduertētes acrius incūbunt. Et q̄n pars muri iam tormētis æneis disiecta fossam magna ex pte oppleuerat p ruinas ipsas scādētes: antemurale cōscēdūt: Græcosq; loco deturbāt Porta q̄ Iohāni patuerat oibus aperta fugā ꝓfusiorē reddit. Tunc iperator nō vt regē decuit pugnādo: sed fugiēs in ipsis portæ āgustijs cū cecidisset oppressus: calcatusq; obijt. In tāta multitudine pugnator⁹ duo tantū reperti sunt qui se viros

Constantinopolis oppugnatur.

Io. Iustinianus.

Constantinopolitan⁹ iperator fugiens cū in portæ āgustijs cecidisset oppressus calcatus obijt.

ostenderint: alter Græcus alter Dalmata. Theophilus Paleologus & Ioannes Sclauus qui fugere turpe putantes/cum diu Turcarum impetũ sustinuissent multosq; obtruncassent: deniq; nõ tã uicti q̃ vincẽdo fatigati/inter cadauera hostiũ occubuẽre.

Io. Iustinianus.

Iustinianꝰ in Perã cum diuertisset: inde Chium nauigauit. Ibiq; seu vulnere seu mœstitia morbum incidens: inglorius vitã finiuit. fœlix si in ipsis Bizãtij mœnibꝰ animã exhalasset. In ingre ſ su portæ. 800. circiter milites ex Latinis Græcisq; pigre. parti vulneribus a tergo cõfossi. partim cõuersione oppressi. Et iam hostis superiorẽ murum tenebat: Saxaq; in clueis deoluẽs ingredientibus suo auxilio erat. Tum subito capta vrbe: cæsis oi-

Cõstãtinopo. capit.

bus qui resistere ausi sunt ĩ rapinas est itum. Erat victorum infinitus numerus. In libidinem: in sæuitiã corruptior: non dignitas/non ætas/nõ sexus quẽq; protegebat. Stupra cædibus/cædes stupris miscebantur. Senes exacta ætate: fœminas viles ad prædam iu ludibrium trahebant: vbi adulta virgo/aut quis forma cõspicuus incidisset in manus rapientiũ diuulsus: ipsos po-

Vide miseriã magnã.

stremo direptores in mutuã pernitiẽ agebant. Dum pecuniam vel grauia tẽplorũ dona sibi quisq; traheret maiore aliorum vi truncabantur. Cũq; in exercitu maximo ac dissono ex ciuibꝰ focijs atq; externis cõflato/diuersæ linguæ/varij mores/atq; cupidines essẽt/& aliud cuiq; fas/nichil illicitũ toto triduo. in Cõstantinopoli fuit. Templum Sophiæ Iustiniani Cæsaris opus: toto orbe famatum: & cui cõparari alterum nequeat: nudatum sacra supellectile: ad oẽis spurcitias patuit. ossa martyrũ: q̃ fuerant illa in vrbe p̃ciosissima canibus obiecta & suibus. Sanctorũ imagines aut luto fedatæ/aut ferro deletæ. Altaria diruta. In tẽplis ipsis aut lupanaria meretricum facta/aut equorum stabula. Coacti sunt seruj verberibꝰ ac tormẽtis dñorũ abdita scrutari ac eruere. Inuenti nõ pauci thesauri quos in ipso belli principio infœlices suffodẽrũt ciues. Quibus si pro defensione vrbis vsi fuissent suã fortasse vitã: & patriæ libertatẽ seruassent. Sed

Attẽ.

auaro in aurũ nulla potestas. captiui oẽs in castra deducti. pudet dicere CHRISTIANORVM dedecus: dicã tñ & posteritati tradere nõ verebor: qñ persuasũ michi est futuros aliquãdo & fortasse antequã moriar: qui tantã saluatorj nr̃o illatã ignominiam vlciscanť. Simulachrũ CRVCIFIXI quẽ colimꝰ: & vẽ-

Pie lector/ huc & oculos & aĩum verte.

rum deũ esse fatemur. tubis ac tympanis præeuntibus raptum ex vrbe: hostes ad tentoria deferunt. sputo/lutoq; fedant/& ad nostræ religionis irrisionẽ iterũ cruci affigunt. Exin pileo: quẽ sartulũ vocãt capiti eiꝰ ipositio: corona vndiq; facta: HIC EST (inquiunt) CHRISTIANORVM DEVS. Tum lapides/lu-

Auara ĩ aurũ nulla ꝑtas

tũq; iactãtes miris dehoneſtãt modis. Sed nihil hæc obſunt deo noſtro cælũ tenẽti. Nec maieſtatẽ eiꝰ quoquo modo imi-nuere poſſunt: cuius ea gloria ea ſublimitas eſt: ea beatitudi-nis pfectio: vt Nec laudibꝰ humanis extolli. nec humiliari vi-tuperijs vllis poſſit. Nos iſta lædũt atq; cõfundũt: qui p ignauiã atq; deſidiã: dũ veri Dei cultũ petire ſinimꝰ: & in hoc ſæculo bonũ nomẽ & in altero ſpem ſalutis amittimꝰ. Poſt hæc cõuiuatus Maumetes cũ forte plus ſolito adhibuiſſet: vt ſanguinẽ mero adderet: principes optimateſq; ciuitatis captos crudelis & ſanguinariꝰ carnifex fœde miſereq; iugulari iuſſit. Rirelucas q̃ apud ĩperatorẽ plurimũ poterat cæſo ante oculos maiori filio: Altero ad illicitos vſus reſeruato/ ſecuri pcuſſus eſt: duo alij eiꝰ filij occiderãt in bello. Iſidorus cardinalis in eo tumultu captus: cũ veſte mutata nõ fuiſſet cognitꝰ. 300. aſperis ſeſe redẽmit: Ideſt genꝰ pecuniæ admodũ leuis. Multi & Veneti & Genuẽſes: & Latinoꝝ: alij gladio cæſi ſunt: quidam multo redẽpti auro. Inſignis hic annus fuit expugnatione Cõſtãtinopolitana tã Chriſtiano ppl'o fœdus ac lugubris quã Turcaꝝ gẽti fauſtus lætuſq; q ab ortu ſaluatoris CHRISTI ſcẽs & quinquageſimꝰ ſupra millenũ quadringẽteſimus cucurrit. Perẽſes vetus colonia Genuẽſiũ: qui & Galathæ nũ cupãtur: cognita Bizantiorũ clade priuſq; rogarent: Maumeti deditionẽ fecẽre. Muri vrbis diruti multorum bona contra fœdus direpta: fœminæ pueriq; ludibrio habiti.

De noſter nec laudibus humanis extolli/ nec vituperijs vllis humiliari poteſt.

Rirelucas.

Iſidorus cardinalis.

Anno ab ortu Domini. 1452.

Conſtantinopolis a Turcis capta.

Perenſes.

¶ De Maumete in Hungariam ad Saum vſq; flumen exercitum ducẽte/ & ab Alba vulnere ſub papillam accepto turpiter refugiente. Cap. VIII.

CAlibaſſæ: qui ad eũ diem nõ ſine Maumetis diſplicentia vixerat: tanq; Cõſtantino ĩperatori Turcarũ cõſilia pdidiſſet: per miſeros cruciatꝰ vita erepta: ingẽtes quas cumulauerat opes: exitio ei fuiſſe traduñt. Et q; Amuratẽ dimiſſo ĩperio ex priuata vita reuocauit ad regnũ. auctꝰ eius pecunia Maumetes tãto rerũ ſucceſſu tumẽs in Hũgaros expeditionẽ parare cępit. qua per trienniũ circiter inſtructa accerſitis ex omni regno pceribꝰ penetratis Thraciæ montibꝰ cum maximis atq; infeſtiſſimis copijs ad Saum vſq; flumen peruenit: centũ quinquaginta millia hoim in eius exercitu fuiſſe traduñt. Pleriq; tertiã partẽ huic nũero ſubtraxere. Calixtꝰ tertius qui p idẽ tps Romanã cathedrã ſortitꝰ erat: Ioãnẽ cardinalẽ ſancti Angeli: cuiꝰ ſupra meminimꝰ pſtãti virtute virũ: q Germanos in arma cõtineret: Turcarũq; cõpeſceret impetũ: ad eas pteis legatũ miſit. Is pmiſſa pctoꝝ idulgẽtia cũctis q

Calibaſſa cruciatur.

Ioã. Cardi. ſcti Angeli

Ioã. Capistranus.

contrà Turcas militare vellent: adiuuãte Ioanne Capistrano: qui per idem tẽpus Hungaris euangelizabat: cruce signatorũ haud paruũ cõgregauit exercitũ: nõ diuitũ ac nobiliũ: sed inopis atq; incõpositi vulgi. Surdæ opulentum aures euãgelio: nec diuinus sermo principibus auditus. Contẽti p̃senti rerum statu potentes futurũ CHRISTI regnũ nõ nisi morientes inquirunt. credula paupertas facile p̃dicatoribus obedit. Supra. 40. millia signũ crucis accępęre. Tecta magis fide: q̃ ferro acies Huniades quoq; non paruas copias in armis habuit. Appropinquabat spe plenus & incredibili superbia tumens Maumetes: nec iam sibi vel montes vel flumina obstare putabat: gloriari inter suos Hungariã iam pene victã asserere: Latinorum imperatorẽ in propinquo esse dicere: deleto Græcorũ imperio: Latinorũ instare finẽ: Turcis oĩa paritura: Spolia ingẽtia promittere. Germaniã atq; Italiã militũ direptioni offerre: Peruia cũcta Turcarũ armis iactare. Sed q̃ glorioſus eius aduẽtus tã turpis atq; infamis receſſus fuit. Albã ad cõfluẽtes Danubij Sauiq; sitã paruã vrbẽ oppugnare ad orsus obtinęre nequaq̃ potuit p̃fregit machinis priores muros. Irrupęre in vrbẽ eiꝰ acies. pugnatũ est interdiu noctuq;. Nunc victi nunc victores visi hostes ad extremum vulneratꝰ sub papilla Maumetes: relictis impedimentis per noctẽ trepidus aufugit. huius pugnæ seriem in historia Bohemica cõprehendimus. Non est cur hoc loco latius insistamꝰ. Auctores victoriæ tres Ioãnes habiti. Legatus cardinalis: cuius auspicio res gesta est. Huniades & Capistranꝰ: qui prælio interfuęre. Verum neq; Capistranꝰ Huniadis: neq; idem Capistrani Huniades mentionem fecęre in eis literis: quas Deo obtẽta victoria: siue ad Romanum pontificem: siue ad amicos scribęre: per suum quisq̃ ministeriũ deum dedisse Christianis victoriã affirmauit. Auariſſima honoris humana mens facilius regnum & opes q̃ gloriã partit̃. Potuit Capistranus patrimoniũ contẽnere. voluptates calcare. libidinẽ subigere. gloriam vero spernere non potuit. dicat forsitan aliquis nõ iuũ illi honorem curæ fuisse: sed Dei. Qui per pauperes & inermes rem Christianã saluare voluerit. Cedimus huic assertioni: q̃uis & Huniades ministrum se victoriæ: nõ auctorem dixerit. ferunt Maumetẽ ab eo tempore nunq̃ postea eius cladis meminisse: quin mentum barbãq; manu demulcens: quassansq; caput: ei diei maledixerit qua pugnam ad Albam conseruit.

Huniades.

Alba vrbs in Danubij & Saui cõfluẽte: apd quã Maumetes sub papilla fuit vulneratus

¶ De Macedonia/vrbibus/fluminibus/montibus/ & alijs in ea rebus. Cap. IX.

PRoxima Thraciæ ad occidentẽ ac meridiẽ cõiungit Macedonia terra, ꝑiperio quondã potita: q̃ inter duo maria ꝓtẽdit: Aegeũ & Adriaticũ. latꝰ eiꝰ meridionale Thessaliæ atq; Magnesiæ terga ꝓtegũt. partẽ septẽtrionalẽ Peonia & Paphlagonia excipit: q̃uis & ipe regiões i Macedonũ post ea iura cõcesserint Macedoniæ additæ: Epirus quoq; Macedoniã attingit ex Illyrica terra. altera meridiẽ: septẽtrionẽ altera excipiens. In Adriatico litore Dyrhachiũ vetus ciuitas iacet. ab Choromiseo vbi sita est nacta vocabulũ: Epidamus antea dicta: & a Corcyreis olim cõdita. Nec ꝓcul infra Apolonia fuit optimis instituta legibꝰ Augusti Cæsaris: q græcas ibi literas didicit studio memorabili. In altero litore Thessalonica est potens quondã ciuitas quã cũ epistolæ Pauli apli: tũ magni Theodosij p̃ceps: atq; iplacabilis ira famatã reddidere. Indignatꝰ enĩ ob cæsos in eo iudices: alioqui demẽtissimus iperator: vniuersum vrbis populũ trucidari mãdauit vndecim millia viroꝝ cæsa tradunt. Non tulit Ambrosiꝰ Mediolanensiũ põtifex tã imane facinꝰ incorreptũ. Impatorẽ ab ingressu tẽpli ꝓhibitũ subire pœnitentiã cõpulit. Nec maximꝰ princeps pastoris subire iudiciũ recusauit: hic lex ꝓmulgata: vt lata sup morte hois sentẽtia ante dies triginta nõ exequatur. hãc vrbẽ liberæ cõditionis fuisse Pli. tradit. Strabo cõditorẽ eius Philippũ Alexãdri partẽ affirmat. ambo eam attribuunt Macedoniæ. Andronicus Emanuelis iperatoris Constãtinopolitani filiꝰ hac in parte hęreditatẽ accępit. Demũq; Ioãnis fratris odio qui patri successit in imperio / Venetis tradidit. Amurates Turcaꝝ: vt ante diximus imperator eripuit: hic reliquã Macedoniam vsq; ad montes Peoniæ: & quã modo Albaniã vocãt: imperio suo subiecit. Mira rerũ mutatio: & fluxa humani imperij gloria: hæc est Macedonia quæ duobꝰ inclyta regibꝰ Græcia Thraciaq; subacta imperiũ protendit in Asiam. Armeniã / Hiberiam / Albaniam / Capadociã / Syriã Aegyptum / Taurum / Caucasum subiugauit. hæc in Bactris: Medis: Persis dominata toto oriente possesso. Indiæ quoq; victrix per vestigia Liberi patris atq; Herculis signa circũtulit. Hæc eadem nostra ætate spurcissimæ Turcarũ gẽti subiecta. tributum pendere: iugum ferre miserrimum cogitur. Magnesiam quoq; ac Thessaliã nostro tẽpore Turcarũ arma inuaserunt. Nobilissimi montes Olympus: Pieris: & Ossa. Pyndus insup & Othris Lapitharũ quondã sedes Turcarũ imperio parẽt. penes quos quinq; & septuaginta vrbes fuisse olim Pli. affirmat. Totum Peneum Turcæ possident inter flumina

Macedõia.

Dyrhachium.

Epidamus

Apolonia.

Thessaloníca.

Theodosiꝰ ipe. ab Ambrosio Mediolanen. epiſ. ob ſcelus excomi catur.

Philippus Alex. pater

Andronicꝰ Emanuelis impe. fil.

Olympus.

Pieris.

Ossa.

Pyndus.

Othris.

Laphitæ

Gomphi. Thessaliæ clarissimum iuxta Gomphos. hic fluuius oritur/ interq; Ossã & Olympũ nemorosa conualle defluens. Quingenta ferme stadia percurrit dimidio eius spacij nauigabilis. in eo
Tempe. cursu Tempe vocant. Quinq; .M. passuum longitudine vltra
Viriãder. visum hominis attollentibus se dextra/leuaq; leniter connexis
Peneus. iugis intus sua luce. Viriãder hac labitur. Peneus viridis calculo: amœnus circa ripas gramine. canorus auium concentu. ar-
Orchus fl. ripit amnem Orchon: nec recipit. Sed olei modo supernatantem vt dictum est ab Homero breui spatio portatum abdicat: penales aquas/diraſq; guttas argenteis suis miscere recusans. hæc Plinius de Peneo: Tot CHRISTIANIS bona/ Turcarũ arma eripuęre: q̃uis nostrã magis desidiã icusauerim. In Thes-
Græc⁹ rex a quo Græcia. salia Regem fuisse tradunt nomine Græcum a quo Græcia dicta sit. Helenũ quoq; i eodem loco regnasse. a quo Helena nũcupata est. Hemerus tribus nominibus Thessalos appellauit:
Helenus. Myrmidonas/Helenas/& Acheos. hic Termopilarũ angustiæ
Myrmidones. Persarũ cæde insignes. Quælicet olim Xerxis impetũ tenuęre: Turcarũ tñ armis claudere transitũ minime potuęre.
Achei. ¶ De Boetia/Thebis/montib. & fontib. sacris in ea. Cap. X.
Termopilæ. POst Thessaliã Boetia succedit ab ortu in occasũ porrecta
Boetia. Euboicum mare Oetaneũq; sinũ contingẽs Thebarum
Thebæ. claritate apud omneis ferme historicos nominata hæc
Cytheron. musis natale in Eliconis nemore: hic saltus Cytheron & Hys-
Hysinen⁹. menus amnis & fontes Dyrce/Arethusa/& Aganyppe. Quæ
Dyrce. patria quondã Liberipatris: atq; Herculis fuit: quæ fortẽ pro-
Aretusa. duxit Epaminundam. Non cedens Athenis claritate ciuitas.
Aganyppe ea nostra ætate exiguum castellum Thebarum est. & a Turcis
Epaminundas. proximis annis cum reliqua Boetia occupatum.
Hellas. ¶ De Hellade/quæ & Græcia & Attica est dicta. Cap. XI.
Græcia. SEquitur Hellas quæ a nostris appellata Græcia ατ τ ε p. id
Attica. est litus prisci vocauęre. Mutato deinde nomine Atticã dixęre. Homerus cunctos Atticã incolẽteis appellauit Athe-
Isthmus. nienses: cũ non ædificata forent Megara. ptenditur autẽ Attica ex Boetia vsq; Isthmũ vbi colũna fuit: in qua hic inerat titulus in parte Peloponessũ spectante. hæc Pelopõnessus: et non Ionia. In parte vero Megara intuente: hæc non Pelopõnessus est sed Ionia. Idem enim Attici & Iones fuęre: qui tum de finibus cum Pelopõnesiacis sæpissime disceptassent: hanc tandẽ romano consensu colũnã erigi obtinuęrũt. Atticã quãuis saxosam & sterilẽ: pleriq; tamẽ mirificis laudibus extulęrunt deorũq; domicilitũ esse dixęrunt loca ipsa possidentiũ & parentũ Heroum. In hac ciuitas Athenensis quondã nobilissima fuit nulli-
Athenæ.

us indiga præconij: tanta eius superfuit claritas. Eadē nostro tempore parui opidi speciem gerit. In eo tamen saxo quo vetustum Mineruæ templum fuit. Arx est per omnē Græciam nominata cum operis magnitudine: tū difficultate oppugnationis: hanc Florentinus quidam: Maumeti tradidit: cum implorantis Latinorum auxilijs nullius opem inueniret. Rura ei ob eā rem tradita in quis ævum ignobile ducat.

¶ De Peloponesso & eius forma/de Isthmo/Examilio muro ab Amurate diruto. Cap. XII.

PElopōnesus Atticæ iungitur totius Græciæ arx quondā dicta. Nam præter habitantiū in ea gentium nobilitatē atq; potentiā ipse locorum situs principatum designat & imperiū. Multi sinus insunt & promontoria multa. Insignes etiā & permagnæ vrbes Cheronesſus ipsa locorū varietate iocūda Formā eius platani folio simillimā dixere longitudine ac latitudine ferme parem. Ab occasu in ortum stadiorū mille. 400. περι μετροσ siue ambitus omissis finib⁹: vt Polybio placet stadia quatuor millia cōtinet. Arthemidorus. 400. superaddit cui & Plinius consentire videtur. Isidorum authorem consecutus. Idem duo maria terram ambire dicit. Ionium & Aegeum. Angustiæ (vnde protendit Isthmos appellatur) quinq; millia passuū latitudinis continentes. has angustias pfodere Demetrius rex: dictator Cæsar: Caius princeps: Domicius Nero infausto vt omniū exitu patuit incepto tentaueṛunt. Hic Corinthus nobilis colonia fuit. Græci principes postq̄ Turcarū potētia in Europam penetrauit: ex mari ad mare producto per angustias muro Pelopōnesſum a reliqua Græcia distinxerūt. Murum examiliū appellaueṛe. hanc prouinciam hodie Moream Latini vocant. In ea Achaia cōtinetur. Messenia/Laconia/Argolis/& Arcadia: quæ medium peninsulæ obtinet. Amurathes expugnata Thessalonica: subacta Boetia: & Attica p̄ter Athenas ad Examiliū vsq; profectus proterritis Græcis diruit murum/tributumq; annuū dedentibus se Peloponēsibus imperauit. At cū Hungari instante Iuliano cardinali sancti Angeli aduersus Turcas arma sumpsissent. Cōfectisq; nōnullis fœliciter prælijs ampli⁹ instarēt/vrgerētq; hosteis/Constantin⁹q; postea apud Constātinopolim imperauit ibiq; necatus est. vt ante diximus: huius prouinciæ Despotus animo auctus & negare Turcis tributum/& Examilium instaurare non dubitauit. Ob quam rem magna deinde pecunia mulctatus est. & Examiliū denuo destructū cum victor Amurathes apud Vrnā Hungaros deleuisset: deuicta Constantinopoli/Albani/qui plures Pelopōnesſū icolebāt

Peloponesſus.

Pelopon. platani folio similia.

Isthmos.

Corinthus.

Mur⁹ examilius.

Morea.

Amurates.

Albani po. Peloponesſ

sum incolebant: sumptis armis Demetriũ & Thomã Cõstantíni fratres regno deijcere annixi sunt. nobilẽ quẽdã græculũ ad
Maumetes regiũ fastigiũ assumẽtes. Vtraq; pars Maumethis auxiliũ implorauit. Illi nobilior pars visa iustior. Auxilia aduersus Albanos Demetrio fratriq; tradita: Albani subiacti prioribus domínis paruẽre. Maumethi. 17. millũ aureorũ tributum pensum Thomas q̃ is hæreditario iure iperatorẽ se dicere posset cui⁹ maiores longa serie Græcor⁹ nomini imperauerãt/metu tamẽ Maumethis eo titulo abstinuit. Cũ Calixtus pont. maxi. Christianos príncipes in sui pontificatus initio aduersus Turcas inuitaret: existimauit Thomas Turcarũ imperiũ ꝓculdubio ruiturum: Maumethiq; tributũ negauit. Cũ vẽro nõ tam magnífica facta q̃ verba esse animaduertit pro soluto tributo & adiectis donis Maumethi reconciliatus est. Nunc vẽro si vẽra est fama/ quæ per hos dies allata est violatæ fidei maiorẽ subire pœnã cõpulsus Maumethi prorsus subiectus est Peloponnessus tota Turcarũ imperio adiecta. Egredienti Peloponnessũ per angustias Isthmi ad reliquã Græciam. Strabo & Plinius occurrere Actícã tradunt. Ptolomæus Achaiam cuius fines hoc modo describit ab occasu Epyrum a septẽtrione Macedoniã & partẽ Aegei pelagi collocat. ad orientẽ eiusdem maris terminos ponit vsq; ad Suniũ promontoriũ. ad meridiẽ Adriaticum pelag⁹ iuxta litus: quod Achelous amnis irrumpit in corithiaco sinu. Quod si ita est: Atticã/Boetiã/Phocidem/Thessaliã/Magnesiam/Aetholiam & Acarnaniam Achaia ipsa cõplectitur: Idẽ tamẽ Ptolomæus alio loco mediterraneas Pelopõnesi ciuitates enumerãs/Elicẽ/Burã/Helenã/Phereã in Achaia esse dicit: & propriã esse Achaiã intra Peloponnessũ affirmat: Nobis qui pro nostri operis ístituto res Pelopõnessiacas & Atticas breuiter absoluimus/& ad occidentẽ festinamus.

¶ De Acarnanía/& strage memoratu digna a Io. Vintimílio ĩ ea facta. Cap. XIII.

Acarnania. Aetholia. Ducatus. Io. Vintimilius. ARcanía prior occurrit inter Epyrum Boetiamq; protensa: cui Aetholia vel coniuncta vel commísta esse videtur. Ihæc hodie Ducatus appellatur. Ioannes Vintimíli⁹ natione Siculus filiam suã Despoto Acarnaniæ in matrimonium dedit. exin vexantibus Acarnaniam Turcis ac generũ obsidentibus tum paruo equitatu mare traiecit obsessores inuasit. stragemq; memoratu dignam ẽdidit. nam parua manu ingentes fugauit copias. salutẽq; genero peperit. Qui tamen paulo post per insidias captus a Turcis regnũ amisit. Epyrum tamen adhuc eius nomine teneri ferunt.

¶De Epiro.14.genteis authore Theopõpo cõtinẽte/quod apud eam Paulus Emilius imp.Ro.vrbes.70.fũditus euertit. quodq; in sinu Ambracio Cæsar Augustus Antoniũ & Cleopatram bello Attico deuicit. Cap.XIIII.

EPirus in occidua parte ab Acroceraunijs montibus incipit: protẽditurq; versus orientẽ vsq; ad Ambrachiñ sinum per stadia.1300. Septentrionalem eius partem Ptolomæus Macedoniæ coniungi tradit.Orientale Achaiæ vsq; ad hostia fluminis Acheloi.occidentale latus Ionico excipi pelago asserit.Strabo Ausoniũ hoc idem mare appellauit.In Epiro.14.fuisse genteis Theopompus tradidit quarũ celebratissimæ Chaones & Molossi.Regnum enim quandoq; tenuere prius quidam Chaone/posterius Molossi.qui propter regum cognationẽ ex Eacidarum sanguine prognati: mirum in modũ amplificati fuerunt.penes quos Dodonæ vetus oraculũ ac nobile viguit.Orã huius terræ maritimã fœlicem atq; vberẽ tradidere.Multæq; olim vrbes & opida munitissima in Epiro fuere. Sed propter populorũ rebelliones qui cum Romanis contenderunt: prouincia vastata est.70.enim Epirotarũ vrbes a Paulo Emilio Imperatore funditus euersas esse author est Polybius/victis Macedonibus & Persa rege superato.Ex quibus maximũ numerũ viris Molossorum extitisse & mortalium.150.millia in seruitutem redacta.Plinius Veronensis hanc cladem Macedonibus attribuit. duasq; vrbes ruinæ adiecit.Credo quia Macedones Epiratorum Imperium obtinebant: vtrãq; gentem vno nomine Plinium compræhendisse. Apud Epirum Actica pugna late memorabilis commissa est.In qua Cæsar Augustus/Marcum Antonium nauali prælio vicit. & simul Aegypti reginam Cleopatram.Nam & ipsa huic certamini presens interfuit. ob quã rem victor Augustus in Ambrachio sinu vrbem condidit/eiq; vocabulum indidit Nicopolim/id est:victoriæ ciuitatẽ.Ambrachij sinus ostium: paulo q̃ stadia quatuor maius est.Circuitus: stadia.300.amplectitur.optima omni ex eius parte statio.Ingredientibꝰ occurrebãt olim a dextra habitantes Græci Acharnanes & Apollinis Actij templum quodam in tumulo ad hostium eminens/cui campus subiacuit lucumq; habens & naualia In quibus Cæsar vndeuiginti naueis decimarum nomine reposuit / ab vno remorum ordine vsq; triremes adiungens. Sinistra vero Nicopolis est/& Epyrotarũ colonia Cassiope. nostra ætas Epyrum Artam appellat. Circa litus eius paucis ante ãnis præfectus regiæ classis nomine Villamarina triremes Venetorum insecutus cõpræhendit:atq; incendit. In eodẽ litore

Epirus.

Chaones.
Molossi.
Dodoneũ oraculum.

Epirotarũ vrbes.70.a Pau. Emilio funditus euersæ.

Actica

Nicopolis.

Cassiope.
Arta.

apud Acroceraunēos mōteis finiri Adriæ vel Adriatici maris nauigationē & Ionium incipere pelag⁹: Straboni visum est: apud quē mare Ausoniū idem quod Ionium esse apparet: cū Epyri oram Ausonio ablui pelago affirmet.

¶ De Albania/inter Dyrrhachium & Apolloniam/regione. Cap. XV.

Albania. QVæ nunc Albania dicit olim Macedoniæ portio fuit: ad occidentē versa inter Dyrachiū & Apolloniā fuisse ꝓdidimus nō incelebreis prisco sæculo ciuitates. Sermogenti neq; Græcis: neq; Illyricis notus. Credimus hoc genus hominū ex Albania quondam venisse: q̄ vicina Colchidi in Asiatica Stythia memoratur: vt sæpe barbaroꝝ inūdatione nationū Græciæ atq; Italiæ prouincias occupauit. In hac ter

Camusa. ra potens Camusa fuit qui Christianis parētibus ortus: parū tenax catholicæ fidei ad Maumetis insaniā declinauit. Sed q̄ leuiter CHRISTVM deseruit: tā facile Maumetis sacra contempsit. Redijt enim ad paternā legem & q̄is vtrāq; religionem contēpserit: neutri fidus: Christianus tamen mori q̄ Turca maluit. paulopost Constantinopolitanā cladem morbo ex

Geor. Scā- derbechi⁹. tinctus. Georgius Scanderbechius eius hereditatem accepit nobili loco natus: qui ætatē pene omnē in armis pro CHRISTI noie pugnādo cōsumpsit. multas & magnas Turcarum turmas bello vicit atq; deleuit. Soluſq; quodāmodo regionē illam in euangelio CHRISTI cōtinuit: q̄is hodie toties hostili ferro petita magna ex parte deserta feratur. Rex Alphōsus sæpe milites in Albaniam misit. & Troiam vrbē in potestatem receptam a Turcis defendit. Nepos Scanderbechi ex fratre cum Turcarū patri fauēs insidias patruo moliretur: abeo captus: & ad Alphōsum missus in carcerē cōiectus est. Ca

Valona. lixtus quoq; Romanus pontifex auxilia pecuniaria Scanderbechio nō pauca misit. Valona in Albania nō magna ciuitas est in portu maris sita: qua breuissimus est in Italiam tractus. Hanc Pazaites prim⁹ ex Turcis occupauit. Rebellantē Amurates recuperauit. Nescio quod malum minatur Italiæ.

¶ De Illyricis gētib⁹/de Manicheis hęreticis. deq; Matronis certo tempore post infirmitatem cum Monachis promiscue manentibus. Cap. XVI.

Illyrici. POst Albaniā Illyricæ sequunt gētes ad occidentē: septēSclaui. trionēq; versæ: hoc gen⁹ hoim nostra ætas Sclauos ap-

Bosnenses. pellat: & alij Bosnēses. alij Dalmatæ. alij Croacij: Histri:

Timauus. Carniq; nūcupantur. Bosnenses introrsus ad Pānoniam vergunt septētrioni expositi. Reliqui adiacētes mari ad Timaui

vſq; fonteis protendunt. hinc Auſoniã: illinc Panoniã intuẽtes.
Timauus autẽ in intimũ Adriatici maris ſinum excurrit: cuius fontẽ matrẽ appellari maris Strabo prodidit. Iu Boſna rex gentis Deſpotus Stephanus noie: ſic eni Reges appellare ſuos cõſueuerẽ: quis CHRISTI religionẽ ſectaret: diu tamen Baptiſmi ſacramento abſtinuit. Sed anno ſuperiore vocato ad ſe Ioanne cardinali ſancti Angeli/ cuius ſæpe meminimus: ab eo baptiſmatis vnda pfuſus & ſacris noſtris rite initiat⁹. Turcis (qb⁹ cũ fœdere iunctus erat) bellũ indixit. Nunc paululũ nutare affirmatur. In hac regione q̃plurimũ hęretici poſſunt quos vocant Manicheos/ peſſimũ genus hominũ/ qui duo principia rerum produnt: alterũ malorũ/ alterum bonorũ. Nec primatũ Romanæ eccleſiæ tenent. neq; CHRISTVM æqualẽ conſubſtantialemq; patri eſſe fatent. horum cœnobia in abditis montiũ conuallibus ſita ferunt/ in quibus ægrotantes matronæ ſeruituras ſanctis viris/ ſi q̃uaſerint ad certũ tempus deo vouent. Redditæ ſanitati pmittentib⁹ viris vota perſoluunt promiſcue inter monachos præfinito tempore viuentes. hãc labẽ nulla ſedis apoſtolicæ decreta/ nulla Chriſtianorũ arma delere potuerunt. Sinit ad noſtrã exercitationẽ regere hereticos deus.

Timauus.

Deſpot⁹qd Stephanus Boſnenſis.

Manichei hæretici.

¶ De Dalmatia & Croacia/ & vbinã Liburnia. Cap. XVII.

IN Dalmatia Raguſeos magnis affęcit cladib⁹ Stephanus inter Boſnenſes & Dalmatas ducatum poſſidens/ & Manicheorum veneno infectus: qui & ſi Chriſtianos per inſidias captos ſæpe Turcis venundauerit. mittere tamẽ oratores Romam: & auxilia ſedis apoſtolicæ petere non erubuit. eius belli ſumptus ex Chriſtianis petens quod geſſerat in Chriſtianos. Nec defuere qui tam impiis verbis aures accommodarent.

Dalmatia. Raguſei. Stephanus Boſnenſis.

¶ In Croacia mulier auſtralis: quæ nuptias comitis: cum eſſet inferior ſanguine: morum præſtantia & formæ elegantia meruit: dum laxandi animi gratia ex caſtello in caſtellũ obequitat: ſubito Turcarũ interuentu capta: & apud eos aliquãdiu detenta. impatientia tandẽ mariti non paruo auro redempta eſt.

Croacia.

¶ Quærat fortaſſe aliquis: vbinã Liburniã dimiſerimus: quam permeaſſe Anthenorẽ Italiã petentẽ inſignis poeta cõmemorat. Confuſi ſunt admodũ prouinciarũ fines/ nec expedire noua facile eſt: nedũ quis vetuſtiſſima poſſit abſoluere. Plini⁹ Liburniæ finẽ initiũ eſſe Dalmatiæ dixit: & Tragurum marmore notum i ea eſſe. Salonã quoq; coloniã: quæ ab Iadera. 112. millibus paſſuũ abfuit. Iaderã vero. 160. a Pola diſtare. Ex quo fit vt inter Croatinos & Dalmatas Liburni ſedes habuerint. forſitan & Croatini nouũ gentis nomen Liburnorum loca inuaſę-

Liburnia.

Tragurũ.

runt. Nobis hæc indicasse sufficiat. Si quis certiora desiderat priscos euoluat authores. Ptolomæus Liburniam & Dalmatiam atq; Illyridem simul confudit. Et Illyridi quidem a septentrionali plaga Pannoniam occurrere dixit. ab ortu superiorem Mysiam: ab occasu Istriam: a meridie Macedoniam & Adriaticum litus.

¶ De Istria/hodie Sclauonia dicta/& q̃ Pomp. Mela & Nepos Istrum amnẽ a Danubio ĩ Adriam fluere falso credidẽrũt.

## Cap. XVIII.

Istria.

ISTriam veteres Italiæ tradidẽrunt: in qua Parentium & Pola est & Iustinopolis: quã caput Istri vocãt. Inconueniẽter Italiæ tamen iungitur Adriatico sinu disiecta: & in peninsulæ modum circundata mari: qua continenti applicãt a tergo: lapidea est & mõtana regio: quam prisci Albiã vocauẽre. Plynius Istriam adhærere Liburniæ dixit. Ex quo palam fit Croatinos Liburnorum loco succedere. Istriam ab Istro amne dictam ferunt: quem a Danubio in Adriam fluere falso credidẽre. Cui errori & Pomponius Mela & Nepos Padi accola aures adhibuit. Nullus enĩ ex Danubio amnis in Adriaticũ effunditur mare Argonautarũ eos fabula decẽpit: quos per Istrum ex mari Põtico in Istriam vectos memoriæ proditum est. Sed constat eos in Istro in Sauum aduerso flumine nauigasse. Deinde Nauportum quem Labacum hodie appellari putauerim: cuius paludẽ Lugeum Strabo appellat. Ex Nauporto vẽro per montes humeris vecta nauis in Adriaticum prouenit. Istri hodie Sclaui sunt: q̃uis maritimæ vrbes: italico sermone vtuntur, vtriusq; linguæ peritiam habentes: pars prouinciæ melior, ea Venetorũ: quæ maritima imperio subiecta est. Mediterraneã domus Austriæ possidet. Opidum sancti Viti: quod ad flumen Titum sitã est Valenses habent. ex quo loco ad Aquilegiam. M. stadia esse Tuditanus qui domuit Istros tradidit. finem Italiæ Musiæ fluuium tradidẽre. In hac terra nichil ætate nostra memoria dignum gestum esse accẽpimus: quã q; australes & Venetos magna de finibus contẽtio agitauerit: & vtriusq; partis subditi armis cõtenderint: ad quas lites componendas nos aliquãdo ab imperatore missi: q̃uis inducias belli ferim⁹: & nouos terminos constituimus: vniuersam tamen litem amputare nequiuimus.

Nauportus
Labacus.
Lugeus.
Sclaui.
Titus. fl.
Valenses.
Tuditanus
Musias fl.

¶ De Carnis/& Iapidib. Cap. XIX.

CArni inter quos Iapides enumerantur Istros sequũt. Sclaui tamẽ: quorũ sermo regionẽ obtinet: Carnos bifariam diuidũt. Duplicẽ Carniolã esse dicẽtes. Alteram siccã & aquarum indigã: in qua Istros ponũt: & Tarsos qui medios in-

Carni
Iapides. a Ptolo. Iapyeres.
Labat⁹. M.

ter Labatū & Tergestū incolunt mōtes: & ad Timauū vsq; p- feruntur. Alterā irriguā: in qua flumē Sauus ortū habet & Nau- portus qui Labatus hodie appellat: & alij plures fluuij. In hac puincia dū Fridericus imperator coronam regni Theutonici apud Aquensē ciuitatē peteret: Vlricus comes Tilliæ: & Alber tus imperatoris frater coniunctis viribus Labatū insigne opi- dum ex flumine cui adiacet dictū, obsidione cinxere: diuq; ma- chinis omnis generis oppugnauere: sed a Friderici militib⁹ nō sine clade repulsi: & castris exuti diuitem supellectilem perdi- dere. hoc opidum Sclaui & Itali Lublanam vocant ex Lugea palude: sumpto vocabulo.

Tergestus. Sauus. fl. Nauport⁹. Lublana. Lugea pa- lus.

¶ De Carinthia/ritu apud eam in nouo principe creando/quo- modo nobiles ex Ingonis principis cōiuuio ad CHRISTI fi- dem fuerūt inclinati/de cōsuetudine in fures/& de Comite Hē rico viro corruptiss. Cap. XX.

Carinthia.

CArinthia mōtana & ipsa regio Carnis applicatur ad or- tum ac septentrionē: Stiriæ iuncta ad occasum ac meri- diem Alpes Italas & forum Iulij contingit. Multæ in ea valles collesq; feraces tritici/multi lacus/multi amnes: quorum præcipuus Drau⁹: q p Stiriā ac Panoniā in Danubiū fert: haud inferior Sauo. iperiū puinciæ australes obtinent: & archiducē appellāt: cui ea regio paret. Quoties nouus princeps reipubli cæ gubernationē init: solēnitatē nusq; alibi auditā obseruāt. Nō longe ab opido sancti Viti in valle spaciosa vetustæ ciuitatis re- liquiæ visuntur: Cuius nomē tēporis aboleuit ātiquitas: iuxta i pratis late patentib⁹ marmoreus lapis erectus est. hūc rustic⁹ ascendit: cui per successionē stirpis id officiū hæreditario iure debetur. Ad dexterā bos mas cer nigri coloris extat. ad sinistram Paramatiæ deformis equa: frequēs circa eū populus & ois ru- stica turma. Tum princeps ex aduersa pratorū parte procedit: purpurati circū proceres ambiunt. Vexillum ante ipsum: et in signia principatus. Comes Goritiæ qui palatij curā gerit inter 12. minora vexilla præcurrit. Reliqui magistratus sequūt. Ne- mo in eo comitatu nō dignus honore videt nisi princeps ipse præ se rustici speciē ferens. Agrestis ei vestis. agrestis ei pileus. calceusq; & baculus in manu gestantis pastorē ostendit. quem postq; rusticus ex lapide venientē cōspicatus est sermone scla- uonico (Sunt enī & ipsi Carinthiani Sclauie) Quis hic est incla mat/cuius tam superbū incessum video? Respondent circūstan tes/principem terræ aduentare. Tum ille. Iustus ne iudex est: salutem patriæ quærens? liberæ cōditionis dignus honorę est ne Christianæ cultor fidei & defensor ac ꝓpagator? Respōdēt

Drau⁹ fl. a Ptolo. Da- ros appel. Attē. solēni tatem i no- uo pricipe.

Comes Goritiæ



omnes est: & erit. Rursus ille. Quæro igitur quo me iure ab hac sede dimoueat. Ait Goritiæ comes 60 denarijs abesse hic locus emitur. Iumēta hæc tua erunt bouēq; atq; equam ostēdens. Vestimenta quoq; principis quæ paulo ante exuit accipies. eritq; domus tua libera & abiq; tributo. Quibus dictis rusticus leui alapa principi data/bonū iudicē esse iubet. & surgens iumētaq; secū ducens loco cedit. Princeps vero cōscenso lapide nudum gladiū manu vibrans ad omnē se partē cōuertit. æquū iudiciū populo ꝓmittens. ferunt & aquā frigidā rustico illatam pileo bibere: tanq; vini vīum dānet. deinde ad templū solēne pergit. quod in ꝓpinquo tumulo situ est. sanctæ Mariæ vocabulū habens. & olim pōtificale fuisse tradit: vbi peractis sacrificijs princeps rustica indumēta deponit: paludamentūq; induit Cōiuatusq; splendide cū proceribus in prata reuertit. ibiq; pro tribunali sedens ius petētibus dicit. & fundos confert. fama est anno. 790. post CHRISTI saluatoris ortū imperante Carolo Magno ducē gentis Ingonē nomine ingens conuiuium ꝓuincialibus ꝑparasse & agrestibus quidē ad conspectū suū intromissis in vasis aureis atq; argēteis. nobilibus vero ac magistratibus procul ab oculis collocatis fictilibus ministrare iussisse interrogatum cur ita faceret respōdisse nō tam mundos esse qui vrbes & alta palatia quā qui agros & humiles casas colerent. Rusticis qui CHRISTI euangeliū accepissent baptismatis vnda purificatis candidas & nitidas esse aias. nobiles ac potētes qui spurcitias idolorū sequerent. sordidas ac nigerrimas. Sic vero pro aiarū qualitatibus instruxisse conuiuiū. Castigatosq; ea re nobiles caterua tim sacri baptismatis vndam q̄rentes breui tēpore sub Vergilio: & Armone luuanensibus epīs vniuersos CHRISTI fidē accepisse. hinc honos inuestiēdi principis rusticitati dat⁹. Fuit autē dux Corinthiæ venator imperij: ad quē lites venatorum omniū deferebant vocatus in iudicio corā imperatore q̄relātibus nō nisi sclauonica lingua respōdere tenebat. multa huius ꝓuinciæ ornamenta fuisse cōmemorant. multa priuilegia. facile id creditū est. Quādo imperatorē Ludouicū eius terræ ducatū filio suo Arnolpho primogenito cōtulisse nō est ambiguū. Est & alia prouinciæ huius consuetudo in opido quod Clagefurtinū appellant cōtra fures durissima. Si quis in furti suspitionē inciderit: mox captus laqueo suspēsus vitam finit. Sumpto supplicio post triduū de suspitione iudicāt. si reum fuisse necatū inueniūt: pendere cadauer infame sinunt donec sua sponte cōsumptū decidat: sin vero depositū in cymiterio

Ingonis cō uiuium.

Dux Carinthiæ venator īperij.

Clagefurtinum.

Consuetudo in fures

cõdunt. Iustũq; funus a publico faciũt: & aïe gratas exequias
In hac ꝓuincia Comes Goritiæ. Henricus vir muliere corrup-
tior. ipuberes filios media nocte ad potũ fugere cõpulit: In
crepitãs qui sine siti somnũ agerẽt. cũ pastorib⁹ ac rusticis sæ
pius quã cũ nobilibus diuersat⁹ est. senex sup glacie cũ pue-
ris lusit. Inter vulgata scorta frequẽtissime lauit: raro in aula
prãsus est solus coquũ adiens offulas in ipsa popina vorauit.
Vestes induit viles ac perunctas. pect⁹ nudũ & apertũ osten-
dit. Oculi semp lachrimãtes fuere. quẽ cũ aliquando ad se ve-
niẽtem Fridericus iperator ex fenestra intuit⁹ esset me voci-
tans age inquit Aenea: principẽ qui ad nos ꝓperat contẽpla
re: si quẽ mundiorẽ pulchriorẽq; videris aliquando effare. Mi
hi cũ satis principẽ Comitesq; considerassem: fœda rusticitas
visa est q̃ dñatũ assecuta egregiã nobilitatẽ seruitio ꝓmeret.
huic vxor natiõe Hũgara forma ꝓstanti: & audacia plusq̃ vi-
ri cui vincula iidit: mox Vlrici comitis Ciliæ auxilio liberat⁹
vxorẽ domo pepulit. Nec diu post vita funct⁹: filios bonæ in-
dolis adolescẽtes & matri quã sibi similes reliquit hæredes.
¶ De Stiria olim Valeria dicta / qđ Fridericus Comes vxorẽ
suam amore cõcubinæ ꝓpria manu interfecit. Item quod no-
bilis quispiã qui seipsum laqueo suspendere sæpe cogitabat:
optimo in missa audienda est vsus remedio. Ca. XXI.

Hĕric⁹ Comes vir muliere corruptior.

Stiria. Valeria.

STiria quã quõdam Valeriã inuenio nũcupatã ad orientẽ
Pãnoniæ iũgit: lat⁹ eius septẽtrionale Austriã respicit. ad
occidẽtem meridiẽ Carnis & Carinthianis occurrit. eadẽ
quoq; mõtana ꝓuincia est. q̃is in orientẽ porrecta planicies
nõ paruas habeat: Drau⁹ ac Mura insignes fluuij terrã irrigãt.
Mura in Drauũ exonerat: Ille i Danubiũ. vrbiũ ppli plerũq;
Theutones: Sclaui q citra Drauũ rura colũt iperiũ Australis
familia: est in ea vetus opidũ qđ Ciliã vocãt. Nõnulli Syllacẽ
appellatum existimant. & opus fuisse. L. Syllæ de qua re ni-
hil nobis exploratũ est. Multæ ibi vetustatis reliquiæ visunt
& Romanorũ noïa principũ sepulchralia marmora referũt.
in eo ꝓfuit ætate nostra Fridericus comes: qui cũ esset in libi
dinẽ ꝓnissim⁹ & olim Veronicæ cõcubinæ incẽsus amore: legi
timã coniugẽ ex comitib⁹ Croatiæ natã sua manu interemis-
set. cõcubinã vero pater eius Hermãnus: vt est potentũ iusti-
cia in ꝓfuẽtem demersisset: vxores passim maritis abstulit.
puellarũ greges in palatiũ rapuit: ꝓuinciales ꝓ mãcipiis ha-
buit. Ecclesiar̃ bona diripuit. monetar̃ falsatores. veneficos/
ariolos / nigromãtas vndiq; ad se cõciuit. & q̃is anno iubilei
iam nonogenari⁹ / indulgẽtiar̃ causa Romã petisset reuersus

Fridericus comes amore concubinæ legitimã cõiugẽ sua manu interfecit.

tñ nichilo melior visus. iterrogat⁹ quid sibi Roma ꝓfuisset in pristinos mores relapso & calceator me⁹ inquit ad cōsuēdas ocreas post visam Romā redijt. Huic vita functo Vlricus fili⁹ successit ꝑ cætera similis. Ingenio tñ & ꝙloquētia maior. Quo sicut dictū est interfecto. 4. &. 10. cōpetitores fuere. vt qui viuēs vndiq; bella cōciuerat: moriēs quoq; seditiōes excitaret. Sed optimates terræ possessionē Friderico iperatori tradendā censuerūt ea lege vt cōpetitoribus secūdū ꝓuinciæ cōsuetudinē in iudicio respōderet. Relicta Vlrici armis defendere q̄ possidebat decreuit. Fridericus manu potēti quū plura castella obtinuisset: in Cilia tandē recept⁹ est: Arces loci tradēte Ioanne Viconitio natione Bohemo: qui cū fuisset magister militiæ comitis: accepta Cæsaris pecunia: a cōiuge eius defecit. Sed mox pœnitētia ductus grāde ausus & inexpiabile facinus tanq̄ scelus scelere redēptur⁹: Imperatorē iam sibi securū: & cū paucis Ciliæ morantē nocte cōnubia interripere aggressus est. Corruptis nāq; opidanorū plerisq; : qui sibi aduenīēti partē opidi traderēt: hora cōstituta cū octingētis equitibus intromissus cuncta miscere armis cępit. Affuit diuina pietas Friderico: q̄ illi ꝑter cōsuetudinē in arce superiori a natura & humana ope munitissima ea nocte dormiendū suaserat. proceres qui remāserant in opido capti oēs inter quos & Ioānes Vngnadi cunctis Stirīensibus opulētior cū Georgio fratre abductus est: Nec Vlrico Austriæ cācellario: q̄is esset episcopus: & ad tēplū cōfugisset parsum est. Vsq; adeo apud homines nostri sęculi diuina & humana periērūt. Fama est/eaq; celebris/inter Stirīēses nobilē quēpiam fuisse: cui sæpe in animū ceciderit: seipm laqueo suspēdere. Id ægre ferentē ex docto quodā viro remediū petiuisse aduersus eā tētationē. Cōsiliū datū: ꝓpriū vti sacerdotē cōduceret: qui sibi manēti in arce quadā solitaria singulis diebus rem diuinā faceret: paruisse nobilē atq; annū ferme cōtinuasse nulla suspēdij cogitatione interueniēte. Postremo rogatū a sacerdote vt p̄sbytero vicino: qui tēpli dedicationē in ꝓximo monte habiturus esset: auxilio esse posset: licentiam dedisse: proponentē in animo paulopost sequi & sacris interesse: Stetisse diu postea nunc vna: nunc altera causa retentum: Deniq; circa meridiē profectum agresti cuidam in nemore occurrisse: qui rem diuinā in mōte peractā esse: & populum oēm abijsse diceret. Cōtristatum eo nūcio ignobilem infœlicēq; se esse dicentē: qui eo diu sacrum CHRISTI corp⁹ nō vidisset: agrestē cōsolari cępisse. Vēditurū si vellet nobilis emere: ꝑmium quod inter existēdū diuinis

Io. Viconitius grāde scelus est ausus.

Attē. quo remedio. Nobilis q sæpe seipm laqo suspēdere cogitabat/est vsus.

meruisset: Sagumq; nobilis petiuisse p̃cij nomine. Vēditione facta: nobilē nihilominus montē ascendisse: atq; orasse in tēplo. Reuersum autē in proxima arbore suspēsum agrestē inueniſſe. Sed postea diris cogitationibus haud quaq̃ vexatum fuisse. In ꝓuincia decoctum sal ad vicinas regiones importat̃ Ea & ferri mineras locupletes hēt: & argētifodinas nō ignobiles: q̃is incuria principū argentū haud multū effodiatur.

¶ De Austria/ & aliquot rebus gestis in ea. Cap. XXII.

Austria.

AVstriā describere hoc loco haud necessariū existimam⁹ de qua ꝓpriā historiā ędidimus. In ea ꝓuinciales post obitū Alberti Cæsaris Friderico se cōmiserunt: ea lege: vt si masculū p̃gnans regina pareret: tutor ei⁹ esset. Si fœminā: terræ dñs. Nato. vt p̃dictum est Ladislao/ tutelam eius Fridericus accepit. Milites qui sub Alberto meruerāt: cū stipendio se fraudatos dicerent: ꝓuinciā latrocinijs ac incendijs vastauęre. Eorum vexatio. 70. millibus aureis a Friderico redēpta est cū Bohemi & Hungari excursiones in Austriā facerēt Ex sororib⁹ Ladislai maior natu Vilhelmo duci Saxoniæ nupsit. Ioānes Huniades cū regni Hūgariæ coronā a Friderico frustra repetisset: cū duodecim millibus equitū ingressus Austriam: oēm agrū inter Viennā & Stiriæ mōtes diripuit atq; incendit: Petentē Italiam Cæsarem rogauęrunt Australes vt Ladislaum qui iam ꝓpe modū adoleuisset in paterna hęreditate apud se dimitteret. Reiecta petitione: auctoribus duobus Vlricis: altero Ciliæ comite Eyezingero: sumptis armis rebellauęre. Redeuntē ex Italia Fridericū apud nouā ciuitatem obsidione cinxęre: quibus & Hēricus Rosensis natione Bohemus cum. 200. equitibus & mille peditibus sese adiūxit Et q̃is a Nicolao Ponti. Maxi. iussi essent: ne tutelā Cæsaris impedirēt: contēptis apostolicæ sedis mandatis: & tantæ maiestatis auctoritate derisa: sceleratū ꝓpositum tenuęre. docta eo tēpore Viennensis schola indoctā sententiā protulit: quæ per appellationē ad futurū cōciliū interponendā suspēdi posse Romani p̃sulis mandata rescripsit. Ciuitas Viēnēsis & ois Austria ex eo tēpore semp in armis fuit: temeratæ religionis pœnas pendens: Cessit furenti populo Fridericus. pupillūq; adhuc tenerū ea lege in man⁹ comitis Ciliæ tradidit. vt cōuocatis ad vrbē Viennam vtriusq; paratis consanguineis & amicis: de tutela: de opidis: deq; cæteris contētionib⁹ principū: qui vocati cōuenissent: arbitriū diffiniret. Ladisla⁹ summa populoꝝ alacritate apud Viēnēses except⁹: cūcta ex volūtate comitis administrauit. Ad cōstitutū diē cōcilij Ludouic⁹ Baua-

Vexatio militum. 70. millibus aureis a Friderico redempta.

Io. Huniades.

Frid. iper. obsessus.

Viēnensis schola.

riæ & Vilhelmus Saxoniæ duces. Albertus quoq; Brandeburgensis/Carolus Badensis marchiones conuenęre. Tum multi ex Bohemia/ plures ex Hūgaria Barones: Imperator legatos misit. quibus & nos adiuncti fuim⁹. diu de re partiū disceptatū. Sed cū oīa ex arbitrio victoris agerent̄/nec leges defēderēt quē arma nō ꝓtexissēt: infectis rebus discessū est. Negata sūt oīa q̄ ꝓmiserāt Australes imꝑatori/dictū omne indictū fuit. neq; lr̄is neq; sigillis auctoritas habita/barbara fide actū. In eo cōuentu Ladislaus Ioannē Huniadē q sibi regnū a Turcarū īuasione seruasset: ad principatus honorē euexit. q suggesto in magno foro apud Carmelitas erecto/sede sedēs aurea/regali paludamēto ac diademate ornatus comitatū ei Bistricensē cōmisit. quod eo ī loco minime licuit. neq; enī regni Hūgariæ sub impio Romano maiestatē gerere ius est. sed tāta reuerētia legū: q̄ta eis ꝑ arma siue dat̄ siue relinqtur. Comes Ciliciæ/cū regē quo libet impellit: & ad se cuncta rapiens Eyezingerū Viēnensesq; contēnit concubinā quā viro intersecto sustulerat: reginali pene honore dignat̄. ex fauore tandē regio cadit. Et annitēte Eyezingero ę curia pellit̄. quē in exiliū ꝓficiscentē: quatuor tantū eqtes comitati sūt/Alberto marchione Brādeburgēsi ne ꝑ cōtēptū a populo lapidaret̄: ad portā vsq; vrbis securitatē præbente. Sed q̄ fæda & miserabilis eius fuga: tā suꝑbus & fauorabilis reditus fuit. nā post annū cū iā ex Bohemia rex rediisset: Suadētibus primoribus Austriæ baronibus reuocatus: cū mille equitibus argento & auro fulgentibus Viennā repetiit: cui ad portas vrbis & rex ad mille ferme passus exijt: & omnis nobilitas redeunti gratulata est. plebs quoq; quæ pauloāte lutū ac lapides in fugiētē iactare tētauit: sternere viā florib⁹ qua redeūti trāsitus fuit: minime dubitauit. Vt est in vtrāq; partē īmodica/siue amauerit/siue oderit mira rerū mutatio & ludētis fortunæ ioc⁹. Eyezingerus extra gratiā regis fact⁹: ī castella sua recedēs: īperatori quē grauiter offenderat recōciliatus est. nec diu postea adeo suꝑbi erāt: q Ladislai regis parteis seq̄bāt̄: vt nouæ ciuitatis suburbia in q̄ Cæsare absēte iacebat puerpera īperatrix: ītrare p̄sūpserīt & vrbē expugnare cōtenderint. Quod vbi nō successit: exustis quæ obtinuerāt locis abięrūt. fuit sæpe īter Cæsarē & regē īcassum tractata cōcordia. neq; enī comes Ciliæ dū vixit: ex re sua existimauit vnanimes esse Austriæ principes: ac eo mortuo cū Eyezingerus ę Bohemia missus ad Cæsarē leges pacis vtriq; parti gratas dixisset & iā qetura ꝓpediē Austria videret̄: interitus regis subito nūciat⁹: non solū cōcordiā perturbauit: sed magnarū rerū & reipublicæ Christianæ salutariū exorientē spem

Ladislaus. Io. Huniades quod a Turcis Ladislai r̄gnū seruasset: Comes efficitur. Eyezingerus.

Attē. Comitis Ciliæ in anno variā fortunam.

prorsus abrupit. australes & a Cæsare & ab Alberto fratre de tradēda gubernatiōe reqsiuit: ꝓuincialiū conuētū habuęre. In quo legati Cæsaris seniori Austriæ principi (Is erat Impator) debęre ꝓuinciā dixęre. Albertus suo & Sigismūdi patruelis nomine regiæ partem hereditatis exposcēs. suasq; calamitates & inopiā tanto sanguini alienā referēs cōmiseratione inducere conatus est. Cōuentus respōsio fuit facturos ꝓuiciales qđ ius eqtesue dictaret. Postq̄ fratres inter se cōuenissent. Interea latrones trans Danubiū in Austriā ad morauæ fluminis ripā munitū locū occupauęre omnēq; circa regionē rapinis atq; icendijs vexare cępęrunt. Aduersus quos ꝓfectus Albertus latrones vi cępit. Interfectisq; pugnādo cōpluribus: quigentos & quiquaginta captiuos abduxit. Ex quibus. 80. furca suspendit. Quæ res magnum ei apud Australes & nomen peperit & fauorem. Vlricus vero Eyezingerus cum visitato apud nouam ciuitatē Friderico Imperatore cuius parti studebat/ Viennā repetisset: vocatus ab Alberto nihil mali suspicās fidenter eum adijt. A quo mox captus in vincula coniectus est & in priuato carcere clausus. Indigna res visa ciuibus. murmurare/damnare omnes factum. Nemo tamen auxiliū misero afferre. Imperator sæpe rogatus Viennā petere aliquandiu distulit. veritus ne qua fraus inesset. Interim Sigismūdus ex Athesi ad Viennā descendit. deinde ad nouam ciuitatē profectus principatus insignia ab imperatore accipiens pro veteri consuetudine in eius verba iurauit. In qua solēnitate & Albetus affuit. Qui paulopost cum Sigismundo Viennam repetijt. Et ambo aduersus imperatorem conspirantes: Austriā sibi subigere conati sunt. Quorum studia sentiens imperator/ Viennā petere statuit. Et accersito Ludouico Bauariæ duce magni nominis principe eo se contulit/ imperatrice sequente. Appropiuquāti: vrbanus populus obuiam perrexit. Albertus quoq; & Sigismūdus nobili comitatu extra vrbem impatorē salutauęre. Habebat Albertus tria circiter eqtum millia in armis expedita. Quæ nō longe a Vienna in quodam tumulo imperatori se ostentauerunt magnūq; metum venienti incussęre. Suspicionē auxit Albertus qui sæpe ad eos ꝓfectus ac seorsū locutus: insidias apparasse Cæsari videbat̄. Ferunt eius militiæ ducē Alberto dixisse. facile si libet hodie Viennæ te dominū atq; Austriæ facio. Nam quis ꝓhibet quo minus Fridericū imperatorē eiusq; comites intercipiā. In me tātū soluta deinceps hæreditatis q̄stio erit. Victori leges atq; homines fauent. Subdubitasse Albertum aliquantisper. Demūq; respondisse, Poterā ignoscere si quod ais me ignorante fecisses.

Vlric⁹ Eyezinger⁹ ab Alberto vocatus/ i vincula coniectus est.

Sigismūd⁹ & Albertus i iper. cōspirant.

At mandare turpia nõ possum. postq̃ introgressi vrbem sunt Albertus & Sigismũdus in domo quæ Pragẽsis appellatur simul habitauęre. Imperator priuatas ciuiũ ædes incoluit. Arx ꝓuincialiũ noĩe custodiebaꝫ. Cõspirauęre Sigismundus & Albertus eam noctu aggredi: atque irrumpere. Armataq; militũ manu iter ingressi iureiurando se astrinxęre non redituros domũ nisi arcem intrassent. Sẽsęre ciues moxq; arma sumentes: præsidium in arce maius collocauęre. Instabat ciuile bellũ: & atrox pugna pro arce. Nec dubiũ videbatur quin magno suo malo principes cõmissuri prælio essent. stetit diu res in ancipite. Ciuibus tueri arcem stabile ꝓpositum erat: ducibus (qui arcem intrare iurassent) turpe videbaꝫ infecta re domũ reuerti. Et vim inferre plenũ periculi erat. Postremo conuentũ est vt ingressi principes arcẽ paululum imorati potato vino exirent. atq; ita delusa magis quã impleta religio est. Postridie arx cõsensu prouincialiũ in treis parteis diuisa: duas accępęre Albertus & Sigismundus. Reliquã imperator. delectiq; prouinciales sunt: qui liteis fraternas dirimant. & sũma illis potestas data sed graue iudiciũ contra potẽteis est. Nobilitas & eccłesiarũ principes ĩperatori fauentiores sunt: plebs Albertũ præfert: Magno se iudice quisq; tuetur. Multa sunt in hoc Cæsare: quæ laudare possis. Corpus egregiũ. & species ĩperatore digna. animus sedat⁹ et tranquillus/ingeniũ perspicax memoria tenacior/religionis ardens zelus. Ingens cupiditas pacis & ocij. Singularẽ virtutẽ in quouis homine diligit dignaq; præmio ducit. ædificat splendide/ hortos tamen ac gẽmas plus æquo admiratur & amat. et in rebus gerẽdis tardior ac remissior est. Tenacem pleriq; accusauęrũt: & ad rem nimis attentũ. Id fecere ꝓximi antecessores Sigismũdus atq; Albertus Cæsares quorũ prodigalitati cuiusuis cõparata liberalitas videri auaritia potest: Cæterũ Fridericus nec sua ꝓfundit/nec aliena diripit. Verbis factis ve tẽperans. Albertus frater eius longe dissimilis. Celer in aggrediẽdis rebus belli ac gloriæ appetens. periculi contemptor/audax/laboris patiens. manu atq; ingenio promptus/pecunias inter amicos partitur/ac ꝓfundit. Inter opes pauper/ In paupertate diues/nullius rei magis quam famæ auarus.

Attẽ. religionẽ de arce p vim capienda.

Laudes ĩper.

Alberti fratris Fride. ĩper. moresꝫ

¶ De Morauia/per quã nulli/propter latronum insidias trãsitus patet. Cap. XXIII.

Morauí. Sigismũdꝰ.

PRocedenti per Austriam in aquilonẽ: Morauí occurrunt gens ferox/& rapinarũ auida/iter Hungaros Bohemosq; trans Danubiũ sita. hanc ꝓuinciã æuo nostro Sigismundus ĩperator Alberto genero suo qui postea ĩperauit dono de-

dit. Rebellãtẽ & impetrata facere recusantẽ Albertus magnis affecit cladibus. Nã supra quingentas villas excursione cõbussit/mortaleis multos neci dedit/pecus pene omne abegit. Iugumq; ferre perfidã gentẽ coegit. In hac prouincia ciuitates & opida Romanæ eccleſiæ ritũ tenent. & catholicæ fidei cõsentiunt. Barones ferme oẽs Huſſitarũ labe infecti ſunt. Hic cũ verbũ dei prædicaret Ioannes Capiſtranus: & in errores Huſſitarum vehementius inueheretur: Baronis nõ parui nois quẽ Ezernahorã vocãt ſecuta cõuerſio eſt. qui relicta priore perfidia cum duobus millibus ſubditorum veritatẽ Romanæ ſedis amplexus eſt. filius ei⁹ doctrina & morib⁹ clar⁹ nõ diu poſtea Olomucenſis eccleſiæ pontificatũ obtinuit. Ea eſt vnica ciuitas Morauorũ Epiſcopalis. Regnũ inter Morauos aliqñ fuit latiſſimũ ac potiſſimũ: qd' vſq; ad filiũ Suatocupi durauit. cui⁹ fortunã in Boemica cõſcripſimus hiſtoria. At cũ fili⁹ Suatocopi eccleſiã dei ſperneret: regnũ genti adẽptũ eſt. Quod poſtea Romani Cæſares in Boemiã trãſtuleꝛt. In hac ꝓuicia cõplura ſũt opida plena populo & opib⁹ abundãtia. Inter quæ Pruina principatũ obtinet & Znoynea/Sigiſmũdi obitu memorabilis. Hac nulli tranſitus patet: niſi armato potentioriq;/latronib⁹ omneis aditus obſidentibus. ſermo gẽti miſtus eſt Teutonicus ac Boemicus. ſupant tñ Bohemi quorũ eſt regionis imperiũ. Quæ gẽtes olim Morauiã incoluerit: nõ facile dixeri. Quãtũ vero ex lectione Ptolomei accipe licet: Marcomanni & Sudini/Candiq; Morauiã & Auſtriã quæ trans Danubium iacet icoluiſſe videnꝛ.

Huſſitæ.

Io. Capiſtranus.

Ezernahoras.

Olomuſa.

Marcomãni.

Sudini.

Candi.

¶ De Scleſia ꝓuincia/de mira apud Vratiſlauiã vrbẽ ſeditione deq; Bulcone Opilienſi/viro neq; inferos neq; ſuperos eſſe dicente/animãq; cũ corpore interire putante. Cap. XXIIII.

Scleſia

SCleſia poſt Morauiã ſequitꝛ haud ignobilis ꝓuicia quã fluuius Odera plabitꝛ inter amneis Germaniæ loco cognitus. fontes eius in Hungaria q̃ Scleſiæ ad orientẽ iungit. Mare Baltheum curſum terminat. lõgitudo regionis. 200. ferme paſſuum millia continet/latitudo circiciter. 80. Caput gentis Vratiſlauia eſt ampliſſima ciuitas ad ripam Oderæ ſita/priuatis ac publicis ædificijs magnifice ornata. Cuius epiſcopatum maiores noſtri aureum vocauẽre/Huſſitarum bella luteum reddidẽre. In hac vrbe (regnante apud Boehemos Vncſlao) orta ſeditione: Conſules quorum prima poteſtas/per feneſtras ex pretorio in forum precipitati/gladijs ac lanceis iratæ plebis excepti/dirum ſpectaculum præbuẽre. Cuius rei auctores: SIGISMVNDVS IMPERATOR/paucos poſt annos ſecuri percuſſit. Duces Scleſiæ multi admodũ numero: inter quos paterna

Odera flu.

Vratiſlauia

Seditio i q̃ cõſules p feneſtras pcipitati: lãceis a plebe ſũt excepti.

hęreditas per capita diuidit. hinc scissa multas in parteis ꝓuincia frequētes calamitates incurrit: crebris exposita latrocinijs: Inter hos duces vnū esse ferunt noie Bulconē Opoliensem appellant qui Glogoniæ residēs delicijs ac voluptatibus dedit⁹ vsq; adeo insaniuit vt neq; inferos neq; supos esse diceret. Animasq; cū corporib⁹ simul prorsus interire putaret. Ecclesiā vel nunq̄ vel raro ingressus est: sacramētis Christianis prorsus abstinuit: nisi ꝙ abusus matrimonio vxore q̄ sibi ingrata esset relicta: alterā superduxit: Quæ ne pellex appellari posset nō nisi per solēnia matrimonij cōiungi voluit. Sclesitæ sub imperio Bohemorū cōstituti sunt. nunc tamē imperata facere detrectāt Georgiū nouū regem admittere recusantes Vilhelmū Saxoniæ ducē secuti: qui regnum Bohemiæ ad se pertinere affirmat ꝓpter coniugē: q̄ Ladislai Hūgariæ atq; Bohemiæ regis soror fuit. Gladius eius litis arbter erat. Sermo gētis maiori ex parte Theutonicus est: q̄uis trans Oderā Polonica lingua p̄ualet: ob quā rem nō imerito quidā hoc in loco Germaniæ terminū esse Oderā putauęre. q̄uis idem fluuius in septētrionē vergēs germanicas gēteis ripis ambabus alluit. Libet in hac parte Germaniæ linq̄re fineis: & ad oriētem ac septētrionem Sarmaticas inuisere genteis.

Bulco. neq; iferos neq; supos esse dicebat.

¶ De Polonia regione vasta/ qđ in ea domus luto & maceria cōponātur: equi syluestres: & viri inueniant̄/ de Vladislao cū regno baptismum suscipiente/ deq; Frederico Brādeburgēsi. & Alberto Bauario regnū qđlibet ꝓ se recusante. Ca. XXV.

Polonia. Cracouia. Sbigneus.

POlonia vasta regio est: q̄ Sclesiæ ad occidentē ꝓximat: Hūgaris: Lituanis ac Prutenis cōtermia. hic Cracouia est p̄cipua regni ciuitas: in qua liberaliū artiū schola floret. Sbigneus huic vrbi p̄fuit episcopus: literarū doctrina & morū suauitate insignis: a quo plurimas accępim⁹ epistolas: multo sale & Romana elegantia conditas: cui ob singulares virtutes Romana ecclesia insigne cardinalatus honoris rubētem pileū misit. Ciuitates Poloniæ p̄ter Cracouiā parū nitidæ. Ex maceria domos ferme oēis cōponunt. plerasq; luto linunt. plaga regionis nemorosa est. potus gēti Ceruisia ex tritico atq; humulo factus. Vini rarissimus vsus. nec vineæ cultura cognita. ager cereris ferax. multa genti armenta. multa ferarū venatio. equū syluestrē p̄ter cornua ceruo similē edunt. feros boues venant̄: quos prisci Vros vocauęre. Pisce ac volucribus abundant. argēti atq; auri inops terra. Vectigalia regi parua. Regnū in quatuor parteis diuisęre maiores. has cū per circulū anni rex ambiuit: q̄libet pars tribus mensibus re

Dom⁹/ maceria & luto componitæ. Ceruisia potus. Equi syluestres. Vri boues feri.

gem ac curiã paſcit. quibus exactis ad alterã partẽ fit trãſit⁹. Statuta ſunt: q̃ p̃ſtare prouinciales oportet. Si mãſerit vltra p̃finitũ tẽpus: Rex ſuo viuere ſumptu cogit. Cũ rex gẽtis patrũ noſtrorũ tẽpeſtate obijſſet: Relictã filiã Vilhelm⁹ dux Auſtriæ in matrimoniũ accẽpit. Illiq; regno p̃fectus eſt. Non placuit Polonis rex Theutonic⁹: Vladiſlaũ ex Lituania vocauẽre. Electoq; Vilhelmo cõiugẽ ei⁹ & regnũ nouo regi tradidẽre. Gẽtilis fuerat Vladiſlaus: & idola coluerat. Sed baptiſmũ cũ regno ſuſcipe nõ recuſauit. Cõuerſus ad CHRISTVM: religioſum principẽ geſſit. Multos ex Lituanis ad euãgeliũ traxit. Põtificales eccl'ias nõnullas ẽrexit. Epos magno honore ꝓſecut⁹ eſt. Inter equitãdũ quotieſcũq; turres tẽploꝝ iſpexit: detracto pileo caput inclinauit: Deũ: q; colereť in eccl'ia venerat⁹. Cũ Tartaris regni limites infeſtãtib⁹ fœliciter dimicauit Pruteons maximo bello vicit: de quo iter res Prutenicas memorabim⁹. Ex priori cõiuge ꝓlẽ nõ ſuſtulit: cũ qua matrimoniũ haud legitimũ fuit. Ex ſeda iã ferme nonagenario duo nati ſunt filij Vladiſla⁹ & Caſſimir⁹: is Lituaniæ ducatũ cõſecut⁹ eſt: prior patri regno Poloniæ ſuccedens ad Hũgariæ quoq; regnũ accerſit⁹ in bello Turcarũ: vt ante narratũ eſt: cecidit.

Vladiſlaus cum regno baptiſmũ ſuſcipe nõ recuſat.

Qua re cognita ſoliciti Poloniæ ꝓceres de ſucceſſore Frideri cũ marchionẽ Brãdeburgẽſem: q; puritiã in regno tranſegerat: linguãq; gẽtis & mores tenebat: vt regnũ accipet rogauerũt. Reſpõſum datũ eſt Caſſimirũ Lituaniæ ducẽ q frater eẽt defuncti hęredẽ extare. Sciſcitari ei⁹ animũ oportẽre: cui fraternũ: paternũq; regnũ cupiẽti ipedimentũ afferre ẽ dignitate ſua. Fridericus nõ duceret. pari moderatiõe & Albert⁹ Bauariæ dux erga Ladiſlaũ Alberti filiũ vſus eſt. Qui Bohemiæ regnum ſibi oblatũ recuſauit. Fridericus quoq; imperator & ab Hũgaris & a Bohemis ad hęreditatẽ Ladiſlai vocat⁹ nũq; audire ſuſtinuit: q; patrueli p̃iudicium faceret. Ingẽs laus noſtræ ætatis: & magnũ decus germanici nominis: q̃uis nõ ambigo eſſe aliquos qui nõ tam iuſtitiæ: q̃ ignauiæ tradunt: Alienis regnis quẽpiam abſtinẽre. Ego quod boni ſpeciem habet non laudare nõ poſſum. Caſſimirus autem & ſi difficile a Lituanis dimitteretur: qui ſuum ad ſe principem retinẽre cupiebant: in Poloniam veniens pacificã regni gubernationẽ accẽpit. nec diu poſtea ſororẽ Ladiſlai regis duxit vxorem: Multa ei aduerſus fratres Theutonicos: qui ſanctæ Mariæ appellantur bella fuẽre: de quibus in rebus Prutenis referemus.

Fridericus marchio Brãdeburgẽn. regnũ recuſauit.

Albertus Bauariæ dux/Bohemiæ regnũ ſibi oblatũ recuſauit.

Caſſimirus

¶ De Lituania regiõe / Vitoldo viro facile ſanguinario in ea regnãte/de ſoli ad tranſitũ æſtiuo tẽpore difficultate: gẽtis in

moribus qualitate/& quæ super sacrorum diuersitatib⁹ Hieronymus Pragen⁹ heremita denarrauit. Cap. XXVI.

Lituania. Vitold⁹/vir crudelis.

LItuania & ipsa late patēs regio Polonis ad orientē cōnexa est: paluſtris ferme ois ac nemorosa. Vitold⁹ huic præfuit Vladislai frater: Qui relicto deor⁹ cultu cū regno Poloniæ CHRISTI sacramentū accepit. Magnū Vitoldi nomē sua tēpestate fuit: quē subditi adeo timuerūt: vt iussi laqueo se suspēdere parere potius q̄ in principis indignationē incidere voluerint: detrectātes imperiū insutos vrsina pelle viuentib⁹ vrsis (quos eam ob causam nutriebat) dilaniādos obiectauit: crudeliusq; aliis effecit supplicijs. Equitās arcum semp tēsum gestauit. Si quē cōspicat⁹ est aliter icedere q̄ voluit: cōfestim iagitta cōfodit, multos quoq; p ludū interemit. Sanguinarius carnifex: vt esset inter populares & ipm principē certū faciei discrimē: radere barbā oibus iperauit. Id vbi nō succesſit: faciius eni ceruicis q̄ barbæ iacturā Lituani ferebant. tōsus ipse mentū & caput pdijt: capitale interminat⁹: siquis puincialiū pilos faciei capiti suo deponeret: Rex a Sigismundo Cæsare Lituano⁹ appellat⁹ prius obijt q̄ legati diadema ferentes se cōuenirēt. Succesſor Suidrigal vrsam nutriuit. Quæ sueta ex manib⁹ eius panē accipere sæpe in syluas vagabat. Redeūti vsq; ad thalamū principis ostia quæq; patebāt. Ibi cōfricare ac pulsare pedib⁹ ostiū: cū fames affuit cōsueuit: cui princeps aperiēs cibū pbuit. Cōspirauerē nobiles aliquot adolescētes aduersus principē atq; vrsæ modū secuti. sumptis armis cubiculi pricipalis ianuā cōfricauere. Credit Suidrigal vrsam adesse: ostiūq; aperuit Ibiq; mox ab insidiātib⁹ cōfossus interijt Prouinciæ deinde gubernatio ad Cassimirū peruenit. Ad Lituanos æstiuo tēpore difficilis transitus est paluſtribus aquis cūcta ferme obsidētib⁹: hyems pbet aditū astrictis gelu lacunis. Mercatores sup glaciē ac niuē iter faciūt. pluriū dierū cibaria in vehiculo ferētes. nulla certa via meatus: sicut in mari siderū cursus ostendit. Rara inter Lituanos opida: neq; frequentes villæ opes apud eos: pcipue aialis pelles: quibus nostra ætas Zibellinis: armelliniſq; noīa indidit. Vsus pecuniæ ignotus: locū eius pelles obtinent: viliores cupri atq; argenti vices iplent p auro signato pciosiores. Matronæ nobiles publicæ cōcubinos habent: permittētibus viris: quos matrimonij adiutores vocant. Viris turpe est ad legitimam coniugem pellicem adijcere. Soluūtur tamē facile matrimonia mutuo cōsensu. & iterū atq; iterū nubūt. Multum his ceræ ac mellis est/quod syluestres in syluis apes cōficiūt. Vini rariſſim⁹ vsus

Attē. viri sāguinarij mores.

Suidrigal vrsam nutriuit propter quam postea interijt.

Attē. mores.

Zibellinæ & Armelliné pelles.

& panis nigerrimus. Armenta victū p̄benti multo lacte vtentibus. Sermo gētis Sclauonicus est. latissima est enim hæc lingua: & in varias diuisa sectas. Ex Sclauis enim alij Romanā ecclesiam sequuntur: vt Dalmatæ: Croatini: Carni ac Poloni. Alij Græcorū sequūtur errores. vt Bulgari: Rutheni: & multi ex Lituanis. Alij ꝑprias hæreses inuenęre: vt Bohemi: Morauí & Bosnēses: quorū magna pars Manicheoꝝ imitat insaniam. Alij gētili adhuc cæcitate tenent: quēadmodū multi ex Lituanis Idola colentes. Horum magna pars æuo nostro ad CHRISTVM cōuersa est. Postq̄ Vladislaus ex ea gente Poloniæ regnū accępit: Noui ego Hieronymū Pragēsem sacris literis appríme eruditū: vitæ mūdicia & facūdia singulari clarū: qui annos supra viginti in heremo Camalduēsi in Apēnino etrusco pœnitentiā egit. hic oriēte apud Bohemos Hussitarū hæresi fugiēs pestiferū virꝰ in Poloniā trāsiuit. Vbi accęptis lr̄is ab Vladislao rege cōmendatícijs p̄dicatur euāgeliū CHRISTI ad Vitoldū principē in Lituaniā penetrauit: multosq̄ populos Vitoldi fauore fretus ad salutiferā dei CHRISTI fidē cōuertit. Venitq̄ tandē ad synodū Basiliēsem. vocatus a Iuliano sancti Angeli Cardinali cū de rebus Bohemicís ageret: narrabat hic multa de Lituanis: quæ pene incredibília videbātur. Audiebā ego ex alijs eius dicta. nec mouebat vt crederē: libuit adire hoiem atq̄ ab eius ore lata cognoscere: comites mei fuerunt Nicolaus Castellanus: qui tum cardinalis Iuliani domū regebat. Bartholomeꝰ Lutimanus Archiepiscopi Mediolanensis scriba: & Petrus Noxetanus Cardinalis Firmiani secretarius: viri graues & docti hoiem in cella sua trans Rhenū apud Carthusienses cōuenimus. cuius hæc narratio fuit. Primi quos adij ex Lituanis serpēteis colebāt. paterfamilias suū quisq̄ in angulo domus serpētem habuit: cui cibū dedit: ac sacrificiū fecit in fœno iacēti. hos Hieronymus iussit oēis interfici. & in foro adductos publice cremari: Inter quos vnus inuētus est maior cæteris: quē sæpe admotꝰ ígnis consumere nullo pacto valuit. Post hos gentē reperit: q̄ sacrū colebat ignē. eūq̄ perpetuū appellabat. Sacerdotes tēpli materiā ne deficeret ministrabāt: hos sup vita ægrotātiū amici cōsulebāt. Illi noctu ad ignē accedebāt: Mane vero cōsulētibꝰ respōsa dātes vmbrā ægroti apud ignē sacrū se vidisse aiebāt. Quæ cū se calefaceret signa vl' mortis vel vitæ ostē tasset: victurum ægrotū facies ostensa igni: Contra si dorsum ostentasset: moriturū portēdit. Testari igitur & rebus suis cōsulere suadebāt: delusionem hanc esse Hieronymus ostendit:

Hieronymus Pragēsem. heremita. Lituanos ad Christi fidem conuertit.

Narratio de Lituāis per Hieronymū Pragēsem. heremitam. Serpentes colebant. Ignem alij coleb.

perſuaſo populo deleto tẽplo/ignẽ diſſipauit. Chriſtianos mo-
Solẽ & malleũ alij. res induxit. profectus introrſus aliã gentẽ reperit: quæ ſolẽ co-
lebat/& malleum ferreũ raræ magnitudinis ſingulari cultu ve-
nerabatur. Interrogati ſacerdotes quid ea ſibi veneratio vellet
Reſponderunt olim pluribus menſibus non fuiſſe viſũ ſolem.
Quem rex potentiſſimus captum recluſiſſet in carcere muni-
tiſſimæ turris. Signa zodiaci deinde opem tuliſſe Soli: ingenti-
q; malleo perfręgiſſe turrim: Solemq; liberatum hominibus re
ſtituiſſe. Dignum itaq; veneratu inſtrumentum eſſe: quo mor-
tales lucem recæpiſſent. Riſit eorum ſimplicitatem Hierony-
mus/inanemq; fabulam eſſe monſtrauit. Solem vero & Lunã
& ſtellas creatas eſſe oſtendit. Quibus maxime deus ornauit
Syluã alij venerabãt. cælos: & ad vtilitatem hominũ perpetuo iuſſit igne lucere. Po-
ſtremo alios populos adijt qui ſyluas dæmonibus conſecratas
venerabantur: & inter alias vnã cultu digniorẽ putauęre. Præ-
dicauit huic genti pluribus diebus fidei noſtræ aperiens ſacra-
menta. deniq; vt ſyluã ſuccenderet imperauit: vbi populus cũ
ſecuribus affuit: nemo erat qui ſacrũ lignũ ferro contingere au
deret: Prior itaq; Hieronymus aſſumpta bipenni excellentem
quandam arborem detruncauit. Tum ſecuta multitudo alacri
certamine alij ferris/alij dolabris/alij ſecuribus ſyluam deijcie-
bant. Ventum erat ad mediũ nemoris: vbi quercũ vetuſtiſſimã:
& ante omneis arbores religione ſacram: & quã potiſſime ſedẽ
eſſe putabant: percutere aliquãdiu nullus præſumpſit. Poſtre-
mo vt eſt alter altero audacior: increpans quidam ſocios: qui li-
gnum rem inſenſatam percutere formidarent. ęleuata bipen-
ni magno ictu cum arborẽ cedere arbitraretur: tibiam ſuã per-
cuſſit: atq; in terrã ſemianimis cecidit. Attonita circum turba
fierc: conqueri: Hieronymum accuſare: qui ſacram dei domum
violari ſuaſiſſet/neq; iam quiſquã erat qui ferrũ exercere aude-
Attẽ. Illuſio nem. ret. Tum Hieronymus illuſiones dæmonum eſſe affirmans: q̃
deceptæ plebis oculos faſcinarent. ſurgere quem cecidiſſe vul-
neratum diximus imperauit. & nulla in parte læſum oſtendit:
& mox ad arborem adacto ferro adiuuante multitudine ingẽs
onus cum magno fragore proſtrauit/totumq; nemus ſuccidit.
Erant in ea regione plures ſyluæ pari religione ſacræ: ad quas
dum Hieronymus amputandas pergit mulierum ingens nu-
merus plorans atq; eiulans. Vitoldũ adit. Sacrũ lucũ ſucciſum
queritur: & domũ dei ademptã. In qua diuinã opem petere cõ
ſueſſent. Inde pluuias/inde ſoles obtinuiſſe. neſcire iam quo in
loco deũ quærãt: cui domicilliũ abſtulerit: eſſe aliquos minores
lucos in quis dij coli ſoleãt. Eos quoq; delere Hieronymũ velle

qui noua quædã sacra introducens p artiũ more extirpet: Rogare igitur atq; obtestari: ne maiorũ religionũ loca: & cerimonias auferri sinat. Sequũtur & viri mulieres: nec se ferre posse nouũ cultum asserũt. Relinquere potius terrã & patrios lares quã religionem a maioribus acceptã dicunt. Motus ea re Vitoldus veritusq; populorũ tumultum: CHRISTO potius quam sibi deesse plebem voluit. Reuocatisq; literis: quas p̃sidibus prouinciarũ declarat iubens parere Hieronymo: hominem ex prouincia decedere iussit. hæc nobis Hieronymus cõstanti vultu nihil hæsitans: ac per iuramentũ affirmauit: dignum fidei & grauitas sermonis & doctrina ostẽdit: & viri religio. Nos q̃ accepimus imutata retulimus: veri periculum nõ assumimus: persuasi tñ & nos & comites ab eo recessimus.

¶ De Ruthenis / & quomodo principatus apud eos soleat assequi. Cap. XXVII.

Rutheni.

RVtheni quos appellare Rosanos Strabo videtur: Lituanis cõtermini sunt: gens barbara: incompta: apud quã opulentam ecclesiam obtinuit Isidorus Cardinalis Sabinensis: cuius supra mentionem fecimus: In hac gente ciuitatem permaximam esse tradunt Nogardiam appellatã: ad quam Theutonici mercatores magno labore perueniũt. Magnas ibi esse opes fama est & multum argenti: pelles q̃ p̃ciosas: vendentesq; atq; ementes põderato argento / nõ signato vtuntur. lapis in medio fori quadratus est: quem qui ascendere potuerit: neq; deiect⁹ fuerit principatum vrbis assequitur. pro ea re in armis dimicant. Sæpeq; vna die plures conscendisse ferunt: vnde sæpe seditiones in populo emersere.

Rosani.

Isidorus.

Nogardia.

Atten. quo modo assequant principatum.

¶ De Liuonia semiferos homies in vna sui parte continente.

LIuonia deinde Christianarum vltima prouinciarũ ad septẽtrionem Ruthenis iungitur: Tartari eam sæpe incurrunt. In qua nostra ætate magnas acceperunt strages fratres Theutonici qui beatæ Mariæ vocantur: hanc armis q̃siuere & CHRISTI sacra suscipe coegerũt: cum esset antea gentilis & idola coleret. eam alluit ab occidenti mare Baltheũ: quod plerisq; veterũ oceanum esse putauerũt. nõdum septẽtrio: vt hodie cognitus Græcis atq; Italis fuit. Christiana religio hanc orbis partẽ nro generi aperuit: q̃ fortissimis gẽtib⁹ detersa barbaris mitioris vitæ cultũ ostẽdit Baltheꝰ sinus adeo late patet vt incompertæ magnitudinis apud aliquos esse videat. Origo eius ex Britãnico mari ducit quod Germanicũ appellari potest. Nã & Germaniæ magnã partẽ alluit, ostiũ eius in occidẽti est non longe a Cherõneso

Liuonia.

Theutonici fratres.

Baltheus sinus.

Cimbrica: quã Daciã hodie vocant. Excurrẽs autẽ in orientẽ in septẽtrionẽ pandit: Insulasq; magnas ambit, occidẽtale litus: Norueg occupãt: Ad septẽtrionẽ semiferos hoies esse tradũt: cũ quib⁹ nullũ linguæ cõmertiũ nauigãtes habẽt. Signis tantũ & nutibus cõmutare merces ferunt Meridionale litus Saxonibus ac Prutenis tradit. orientale vt diximus Liuones tenent: Inter Liuoniã & Prussiã paruã terrã esse ferũt: vnius ferme diei latã itinere: quã Magassetæ colũt. gẽs neq; gẽtilis neq; vẽre Christiana Polonorũ iperio parẽs atq; hinc regnũ Poloniæ ad mare ꝓtendit: & Baltheũ quẽ diximus sinum.

Norueg. Homines semiferi.

Magassetæ

¶ De Prutenis/ & quo modo fidem Christianam a Theutonicis fratribus sanctæ Mariæ sumpserint. Cap. XXIX.

Prutẽi. Vistela fl. quẽ Ptolo. Vstulã dicit. Europæ. 4. &. 8 tabulis. Tornũ op. Gedanum op. Masonitæ Poloni. Vlmerigi. Scãdauia dicit̃a Ptolo. Scãdia tabulis Europæ. 4. &. 8. Fratres sãctæ Mariæ.

REdeunti Liuonia Germaniam per litus Balthei maris post Massagetas Prutẽi sese obijciũt: qui ripas vtrasq; Vistelæ amnis accolunt: Is est Sarmatiæ ac Germaniæ termin⁹: qui exoriẽs in mõtibus: qui Poloniã Hungariãq; dirimũt. Partẽ Poloniæ irrigat. Prussiã vero quã lõga est percurrit: ab opido Torni vsq; Gedanũ: quo in loco Baltheũ influit. hunc fluuiũ alij Vistelã: vt dixim⁹: quib⁹ ætatis nostræ sermo cõgruit. alij Iustulã. quidã Istulã vocauẽre: quod vltra fluuiũ est/ Sarmatici iuris fuit. quod citra/ Germanici. ad oriẽtem ac meridiẽ Masonitæ: Poloniq; rura colũt. Occidẽtem Saxones occupãt. Aquilonẽ Balthei maris excipit litus. Frumẽti ferax regio est. aquis irrigua & plena colonis. multa ambitiosa opida multi maris sinuosi reflexus amœnam efficiũt. Pecorũ ingens vis. multa venatio. Piscatio diues Vlmerigos olim hanc terrã incoluisse Iordanis tradidit. Quo tẽpore Gothi ab insula Scãdauia in continentẽ descendere. Qui vt ille ait: Vlmerigorum terras inuasẽre. Ptolomæus autẽ Amaxobios: & Alanuos: Venedes: ac Githones penes Istulã fluuiũ habitare affirmat. Barbara hæc gens & idolorũ cultrix vsq; ad Fridericũ iperatorẽ eius noĩs scẽm fuit. Sub eius vero iperio cũ amissent Christiani Ptolomaidẽ Syriæ ciuitatẽ fratres Theutones: quos sanctæ Mariæ dixim⁹ appellari: inde fugati in Germaniam redierẽ: viri nobiles & rei militaris periti: qui ne per ociũ marcẽrẽt: Fridericũ accedẽtes/ Prussiã Germaniæ cõterminã CHRISTI cultũ spernere dixerũt. sæpe illius gẽtis homines in Saxones: cæterosq; vicinos excurrere. Ingentẽ vim pecorũ atq; hoim abigere. esse in aio sibi cõpescere barbarã gẽtem. annuat tantũ iperator. ꝓuinciãq; fratribus perpetuo iure possidendã tradat: si eam armis acquirãt. Iam enim Masouiæ duces qui eius se terræ dños affirmabant: ius suũ fratri-

bus conceſſerant. grata oblatio Friderico fuit: qui collaudato
propoſito: quas voluere fratres: ſub aurea bulla literas con-
ceſſit. Illi ſumptis armis breui tempore quicquid Prutenici vi
ri citra Viſtelam fuit occupauere. Exin tranato fluuio vetu-
ſtam & late patulam quercum in caſtelli modū erectis propu Querc⁹ in
gnaculis iuxta ripam munierūt. Vbi collocato p̄ſidio vterio- caſtelli mo
res Prutenos vexare cępęrūt. Pugnatum eſt ſæpe ꝓ quercu: dū munita
& ingētes Paganorum copiæ fugatæ ac deletæ ſunt: bellum
pluribus annis ꝓductum eſt. Ad extremum fortuna fratrum
imperio arridens: omnem eis Pruſſiam ſubięcit. Victæ Barba
ræ nationes iugum ſubiere. Ex illo tempore lingua Theuto-
nica introducta eſt: & cult⁹ CHRISTI gētibus ꝑatus. Ec
cleſiæ quoq; Pōtificales erectæ trās Viſelā Pomeſaniēſis: Cul
menſis: Sambienſis & Varmienſis: ad quā defuncto Frāciſco
epō paruitatem noſtrā poſtulauere canonici. Calixt⁹ Ponti.
Max. eā nobis annuente ſenatu apoſtolico cōmēdauit. Quæ
vna eſt illis in partib⁹ iure ſuo vtens: nec ſubiecta fratrib⁹: re
liquos epos religionis habitū geſtare oportet. Quo in loco
munitā quercū diximus fuiſſe. Nobile opidū ædificatum eſt
quod Marieburgū vocant. & arx nobilis atq; ampliſſima. hic Mariæbur
ſedes magni magiſtri: qui cunctis fratribus p̄eſt Pruſſiā inco- gus.
lētibus. Sunt & alij duo in eadē religione magiſtri. alter Liuo
niā regit. alter cōuentus Alamaniæ gubernat. Theutones hu Rit⁹ fratrū
ius religionis inuētores fuere: ac ꝓpterea nemo recipit ad eā: Theutoni-
niſi Theutonicus: nobilib⁹ ortus parētib⁹: & cui ꝓpoſitū ſit corum.
ꝓ tuēdo CHRISTI euāgelio aduerſus ſalutiferæ crucis inimi
cos armis depugnare. ob eā rem veſtimentis albis vtunt: ni-
gra cruce inſuta. Barbam oēs nutriunt: exceptis qui ſacris al-
taribus ſeruiūt. Pro canonicis horis dīnicā oratiōnē vſurpāt.
neq; literas diſcunt. Magnæ his opes. nec minor potentia q̄
regibus. ſæpe cū Polonis de regni limitib⁹ accępris: atq; illa
tis cladibus cōtendere. nec totis viribus belli fortunā experi
ri recuſarunt. Cum Vladiſlao Caſſimiri qui modo regnat pa- Bellum
tre cōtraxerāt ambæ partes validiſſimas atq; ingēteis copias Theutoni-
Polonis Lituani & Tartari adiuncti erāt: quos duxerat Vitol corū fratrū
dus. Theutonici fratres ex tota Germania viris conciuerāt. contra Vla
poſtq̄ ꝓpe ad. 10. ferme ſtadia vterq; cōſedit exercit⁹: ſpe plę diſlaum.
nus & impatiēs moræ. Prutenorū magiſter caduceatore: qui
bellum regi denunciaret: & duos enſes: in quis ſtaret victoria
miſit. Facta poteſtate vt quē vellet hoſtis ęligeret. Alterum ſi
bi remitti iuſſit. Accępit Vladiſlaus alacer nuncium: donato-
q; caduceatore: vno retento gladio remiſit alterum. Mox iuſſu

milites arma induere: belliq; signũ datũ. 40. millia equitũ ĩ ambobus castris fuisse proditum inuenio. Vladislaus Tartaros ac Lituanos primum in ire certamẽ iussit. Ex Polonis subsidiarias acies ęlegit. Contra Prutenos auxilia in postremis habuit. florentem ordinis sui militiã in exercitus fronte collocauit. Cõmisso p̃lio inermes quodãmodo Tartari ac Lituani magna strage cæsi sunt. Vrgebat tamen multitudo nec terga dare Polonus metuens audebat atrox pugna sup̃ cadauera occisorũ ędebat̃. Nec tam vulnerare Pruten⁹ alacer q̃ vulnera accipere Tartar⁹ videbat̃. protractũ est diu certamẽ. pacta ingẽs occisio. Lituani Tartariq; veluti pecudes mactabant̃. at tũ nouus semp̃ hostis ęmergeret: defessi tanta cæde pacta Theutones/versare ferrũ vix poterant & iã remissius pugnabant. Quod vbi Vladislaus animaduertit/tũ primũ Polonorũ aciẽ validã ac ferro rigẽtem immitit. fit subita irruptio. instauraturq; præliũ. nõ tulęre Teutones recentis agminis impetũ. impar pugna recentis ac fatigati militis fuit. oritur mox fuga ex parte fratrũ/ferit terga Polonus. Magister ordinis vbi suos cedere videt/nec iam vllam in auxilijs spem esse animaduertit: cum lecta militũ manu hosti sese obiectans occidit̃. fit fœdior fuga. nec prius Theutonicus fugere q̃ Polonus p̃sequi destitit. perięrũt in eo bello ex parte fratrũ multa hominũ millia. inter quos viri primarij quos vocant Cõmendatores equestri dignitate ĩsignes cũ ipso Magistro circiter. 600. nec Polonis incruenta victoria cessit. Tartaris ac Lituanis magna ex parte cæsis. Bellũ hoc/ãno. 310. supra millesimũ est. post CHRISTI saluatoris ortũ. Prussia fortunam regis secuta omnis excepto Burgomariæ ad victorẽ defecit. Sed interueniente Sigismũdo Cæsare: pax iter fratres & Polonũ cõstituta est. percussum fœdus. pecunia Polono data. Prussia reddita fratribus. nec deinde vsq; ad Friderici tempora qui modo imperat in possessione agri sui turbata religio est. Sub eius vero ĩperio cũ populares graue sibi iugũ fratrũ existimarent: fœdus inter se inire in hunc ferme modũ vt. 15. viri singulis certis in locis conuenirent: qui ꝓuincialiũ quærelas aduersus fratres audirent. nec sinerent quẽpiã indigne vexari. Ex his quatuor ex religione viros assumi voluęre. Quatuor ex prælatis ecclęsiarum pariq; numero ex nobilibus ac ciuitatibus. hisq; parere oẽs voluęre. per idem tẽpus diuisa inter se religio fuit. alij magnũ Magistrũ seq̃bant̃. alij quosdã cõmẽdatores q Magistri regimẽ improbabant.. Magister vt populares sibi alliceret: fœdus ipsum inconsulto fratrum conuentu approbauit. Fridericus quoq; imperator eidem fœderi robur adiecit. Cautione tamẽ inserta ne

Bellũ atrox

Magister ordinis fratrũ Theut. occiditur.

Cõmẽdatores.

Prussia.

Religio fratrũ Theut. diuisa.

per suas literas ius religionis læderetur. Mortuo deinde Magistro qui fœdus acceperat/& altero in eius locum suffecto: Nicolaus Pont. Max. legatū misit/qui prouinciam Prussiæ inspiceret. Cognitoq; rerum statu quantū legatus retulit: popularīū fœdus damnauit. vtq; ab eo discederent: anathema intermina tus/acriter imperauit. quibus pertinacius in eorū sententia pse uerantibus: ex consensu partium lis ad Fridericum imperatorem deducta est. Ad quem rursus causa cognita: damnato eorū fœdere/iussi Pruteni sunt ad obedientiam fratrum redire. qui eam prouinciam ę manibus infidelium suis armis vendicassent multoq; sanguine coemissent. Quare ciuitatibus nunciata: mox arma in fratres populariter recepta sunt. Ex quibus plures capti atq; occisi. Castella eorum euersa. Arces a fundamentis eiectæ. quinquaginta & quinq; opida in eam rebellionem conspirauere. Sed cum non satis rem suam contra religionem sine externa ope tutam putarent. Cassimirū Poloniæ regem sibi dominum asciuere. deuotum fratribus sanguinem qui fortunam patriæ eius experti fuisset. Ille cum excercitu prouinciā ingressus: dedentes sese ciuitates in potestatem accepit. cum quo fratres diu varia victoria dimicarūt. Plures fuere congressus. inter quos memorabilior qui apud conínitium opidum habitus est. Duodeuiginti millia Polonorum obsidionem in eo loco tenebant. In quis & rex ipse Cassimirus fuit. Oppugnabant opidū dies noctesq; machinis admotis. Rudolfus princeps Sagoriæ vnus ex Sclesiæ ducibus tum religionis ductabat exercitum. Qui laturus obsessis opem cum septem millibus militum aggredi regem non dubitauit. Commissum est prælium in conspectu opidanorum summa vtrinq; contentione atq; ardore cæsis hinc atq; inde compluribus. Cum suos referre pedem Rudolfus animaduertit: increpans ignauiam fugientium interminatusq; necem aciem sistit. Et progressus in medium cum recenti pugnatorum manu: acre certamen instaurat. hos sternit/ illos confodit. fit subita rerum mutatio. Vrgente Rudolfo: cędit Polonus. Rursusq; Cassimirus suos retinet. pugnæq; seipsum miscet. & tanq̄ ex integro pertinaci contentione certatur. Occidit in pugna Rudolfus. Rex vero equo deiscitur. meliores ex vtraq; parte occumbunt. Postremo cæsum credentes Poloni suum regem: desperata victoria/ fugam arripiunt. Rex ab amicis adiutus: vix ex clade ereptus est. Rudolfus morte sua: victoriā religioni peperit. Ex Polonis supra sex millia cæcidisse ferunt. ex Theutonibus quoq; nō pauci periere. Post eam cladem: res Polonica nutare apud Prutenos cępit/ eo inclinantibus popu-

Rebellio Prutenorū in fratres.

Coninicīū op.

Rudolfus occiditur. Cassimirus rex equo deiscitur.

lis quo belli fortuna queritur. Stat tamen adhuc anceps exitus & alterius martis iudicium moratur. Ferunt inter hos fratres olim mortuo Magistro: cum de successione ageretur: vnum fuisse qui rogatus eligere quē putaret religioni vtiliorem: seipsū elegisse dicentē nolle deierare. Scire se cogitationes suas: aliorum corda ignorare. Si magistratus sibi cōmittat non dubitare qn rei pub. bñ cōsultū eat. Motos eius verbis reliquos administrationem illi credidisse: quæ saluberrima deinde fuerit.

Frater se in Magistrum ordinis elegit.

¶ De Saxonia/fluminib. gētib. & opidis in ea. Cap. XXX.

POst Prutenos Saxonicū nomē incipit: gens valida & latissima: cui ab occidēti Viscera fluuius terminū facit: pleriq; vsq; ad Rhenū protēdi Saxones arbitrati sunt. Aquilonarem plagā Dauí obtinēt & mare Baltheum. ad meridiem: Francones Baioarij & Bohemi siti sunt. orientalē plagā. Sclesitæ simul ac Prutení obtinent. In his terminis inclusi sunt Turingi/Brandeburgēses/Maxinēses/Lusacij/Pomeranei q;/ quos omnes saxonici iuris esse volunt. priores tamen. Turingos i ea terra consedisse quā Saxones asunt. hos enim græcam sobolē esse affirmant ex Macedonia classib⁹ aduectā: Quæ Turingos multis bellis defatigatos paternis agris ejecerit. Quod michi non fit verisimile. Est enim vetustissimum in Germanica terra Saxonicum nomē cuius omnes veteres meminere. Turingos nemo antiquorum nominat: qui Germanicas genteis enumerant. In aduentu primo Francorum qui tempore Valentiniani Cæsaris Germaniam intrauere: Turingos nominari reperio: ob quam rem male quadrat historia veritati: quæ Turigos priores Saxonibus in Germania fuisse contendit. fatebor tamē Saxoniæ limites aliquando minores fuisse: aliquādo maiores. Nam sicut imperia ita & prouinciarum limites ex tempore variantur. Carolus Magnus imperator multa cū Saxonibus bella gessit. Priusquam CHRISTI cultum reciperent: eosq; magnis afflixit cladibus. postquā vero deficiente apud Francos Caroli Magni genealogia. Romanum imperium ad Theutones orientales redijt. Saxonum aucta dignitas est. inter quos plures imperatores fuere: singulari prouidentia & rerum gestarum magnitudine clari: maxime vero tres Othones: qui sibi inuicem successere de Romana ecclesia optime meriti: quorum virtute prolatos Saxoniæ fineis minime dubitarim. Inter Promeraneos qui orientem Saxoniæ incolunt opida sunt digna nomine. Vismaria/& Sundis: Gripsuoldia. Stetininū: Rostochium. in quo schola liberalium artium haud contemnenda: & hæc quidem mari proxima multis ac diuitibus negocia-

Saxones viscera. fl. Dauí.
Frācones.
Baiarij.
Bohemi.
Turingi.
Brandeburgenses.
Maxinēses.
Lusacij.
Pomeranei
Franci.
Carolus Magnus.
Othones tres.
Promeranei.
Vismaria.
Sundis.
gripsuoldia
Stetininū.
Rostochiū.

toribus habitata est:& in mediterraneis Caminum pontificalis ciuitas:cuius dioceſis latiſſima est:nec minor Maguntina creditur. Epiſcopus loci Romano duntaxat præſuli ſubeſt. Brandeburgenſes in duas marchias diuiduntur:Quarum altera vetus:altera noua vocatur. Veterem marchiam perlabitur Albis fluuius. In cuius litore Stendalum est opidum:& Gardeleuum & Soltuedleum/& Oſterbugium. Nouam marchiam interſecat fluuius Odera haud multo inferior Albi:In eius litore Francfordia est diues emporium:& Lubucenſis ciuitas. Sproua quoq; fluuius eandē prouinciam irrigat æquandus Tiberi. Berlinum in eius litore opidum iacet:Est & aliud flumen Honela nuncupatum. quod Brandeburgenſiū:ex quo Marchia nomen habet in duas parteis diuidit veterem ac nouam ciuitatem efficiens. Ibi epiſcopalis ſedes est:& marchionum tribunal. ad eiuſdem fluminis ripam. Habelbergium quoq; ſitum est:Pontificalis ciuitas. circum nobile territoriū:cui Prigeniza est nomen multis refertum opidis:& martiali populo plenum. Caput Mixnenſium ciuitas Mixna est:Vnde nomen regioni datum:hanc quoq; Albis alluit fluuius. hic valida arx. et in ea cathedralis eccleſia in qua quoq; prouincia multa ſunt opida martiali populo plena. & Martinopolis in honorē martis a veteribus condita. Merburgium hodie vocant.

Caminum.
Magūtina.
Brādeburgenſes.
Albis fl.
Stendalū.
Gardelenū
Soltuedleū
Oſterburgium.
Odera. fl.
Frācfordia
Lubuca.
Sproua. fl.
Berlinum.
Honela. fl.
Habelbergium.
Prigeniza.
Mixna.
Martiopol.
Merburgiū

¶ De Turingia/opidis/& nobilib. templis in ea/de ritu mirabili ſuper homine grauiorib. vicijs inquinato. Cap. XXXI.

IN Turingia nobile opidum & caput gentis Herfordia Maguntina ſubiecta pontifici:ſtudijs liberaliū artium inſignis. Nuenburgenſis quoq; parua ciuitas duci Saxoniæ parens hæc omnia iure Saxonum vtuntur:& lingua iiſdem moribus freti. Ceterum veri Saxones Madeburgenſes nullo dubitante habentur:Bremenſes quoq; Alberſtatenſes. Hildemenſes/Verdenſes/Brunſuidenſes/ Luneburgenſes/ & Lubicenſes in Madeburga Archiepiſcopalis ſedes habetur. Et in honore ſancti Mauricij ex quadrato lapide diues templum. Othonum nobile opus/& in eo Sancti Florentini corpus: Credunt quoq; vnam ę ſex hydriis ibi eſſe. In quibus vinum ex aqua factū a domino Saluatore euangeliſtarum tradit hiſtoria:hanc plebibus oſtendūt. materia marmorea est ac pellucida vini capax quātum equus ferre poſſit. Alteram. ac minorē apud Hildemenſes affirmant/vexillum quoq; ſancti Mauricij hic quotannis oſtenditur. magiſtratus vrbis ius ciuile Romanorum abbreuiatum & ſaxonica lingua conſcriptum. non ſine reuerentia cuſtodit.

Turingia.
Herfordia.
Attē. opidorum noia.
Tēplū ſācti Mauricij.
Corpꝰ ſācti Florentini et vna ex ſex hydriis

Carol⁹ magnus. Quod Magni Caroli auctoritate firmatũ tradũt: eoq; in decisione cauiarũ circũuicinæ gẽtes recurrũt. magna & venerabilis eorũ lege auctoritas habetur. Bræmẽſes gloriã ſuã ducũt/Danorũ gentẽ ad CHRISTVM eſſe cõuerſam. Non eſt omitttendũ quod de Alberſtadio tradit. hanc ciuitatẽ Oltenna perlabit fluuius. In medio ferme tumul⁹ aſſurgit. In cuius cacumine planicies eſt duorũ ferme ſtadiorũ cõtingens lõgitudinẽ. In cuius extremis angulis duo tẽpla ſita ſunt. Alterũ pontificale. Alterũ quod Beatæ virginis appellãt. In medio late patet forum magnificis canonicorũ ædibus vndiq; cinctũ. Vrbs hæc vocatur: quod ſub tumulo iacet. Saburbiũ appellant. In mõte nulla laicorũ habitatio: Carolus Magn⁹ huius tẽpli fundator habet. cui⁹ feſtiuitas ſolennis celebrat. 12. hic dignitates. 24. p̃bendæ Archidiaconat⁹/ſupra vigeſimũ primũ ferunt: In hoc tẽplo ſingulis annis vn⁹ ex populo deligitur quẽ peccatis grauioribꝰ inquinatũ putant. hunc veſte lugubri induunt: & obuoluto capite prima ieiunij die ad templũ ducunt. Indeq; peractis diuinis officijs eijciũt. Is quadraginta diebus nudis pedibus perambulat vrbem: & ædes ſacras circuit: neq; ingreditur: neq; quẽq; alloquit. Inuitatus a canonicis: per vices quod apponitur comedit. Sõnus ei poſt medium noctis in plateis permittitur: die iouis ſancta poſt conſecrationem olei/rurſus ad tẽplum introducitur. & oratione facta a peccatis abſoluitur. pecuniaſq; ei populus offert. quæ tamen templo dimittuntur: hunc Adam vocant. & omni crimine liberum putant. Circa Alberſtadiũ ager optimus ferax tritici. Matureſcentibus frugibus culmorum altitudinem equo inſedentem hominem ferunt excedere.

Alberſtadium op.

Oltenna fl.

Saburbium Carol. ma.

Att. ritũ de hoie pecc. grauioribꝰ inquinato.

Adam.

¶ De aliquot alijs in Saxonia & opidis & rebus in ea geſtis/ſcitu digniſs. Cap. XXXII.

Brunſuica. Brunſuica opidum tota Germaniæ memorabile. magnũ & populoſum: munitũ mœnibus ac foſſatis. turres quoq; & propugnacula excellunt. magnificæ domus/perpolitæ plateæ. ampla & ornatiſſima templa. Quinq; hic foræ quinq; prætoria: & totidem conſulatus iuxta ciuibus dicunt hoc appellari duces Brũſuicẽſes tota Germania nobiliſſimos Othonum ſoboles: quorum claritas cum potentia labẽte tẽpore defluit. Lubicenſium ciuitas potentiſſima eſt: ſine cuius auxilio vix vnq̃ Daciæ reges continẽre ſuos ſubditos valent. Duodecim viri reipublicæ præſunt: quos conſules appellãt. quorum perpetua poteſtas eſt: & in equeſtri dignitate conſtituti ſunt. Popularibus niſi vocentur: nulla de regimine vrbis

Lubica.

consulēdi facultas. nec tamē seruire plebs videt. Sua cuiqꝫ substantia tuta est. & libertas saluis legib⁹: vt velint viuere. Aequū iudiciū cōsules agūt. ab his Cæsar: si excesserit appellat. Saxoniæ nostra ætate duces habent Fridericus & Vilhelm⁹ fratres. quorū alter electorē imperij gerit/alter regnū Bohemiæ sibi assert vt supra retulimus. Fuit cū Brunsuicensib⁹ de electoratu discensio. Sigismundus imperator litem diremit. Sententia: vt sæpe fit potentior alluſit. Alter horū natu senior robustissimus vernator fuit. Iunior alter belli appetens & in armis exercitat⁹. cruelia inter eos diu bella exarserunt. hæreditatis paternæ causa. & quāuis de pace sæpe mentio fieret: impedientibus tū Apollonio quē Vicedominū appellāt/& alijs pleriſqꝫ potentib⁹ qb⁹ ea discordia quæstui erat: frustra omnis tractatus abijt. Sed cū vastatis iam agris: tota puincia pessum iret/Apollonius vero fraternarū incēsor discordiarū p annū Iubileum Romā petisset Rogauit Fridericus germanū suum vti ad se Libercam veniret secū de pace acturus. Annuit Vilhelm⁹/iter ingresso dixere cōsiliarij paratas sibi & qui cum eo irent insidias esse. caueret ne se perditum iret/ne ve suos ad necem traderet. Quibus ille. At ego inquit libens moriar: si vos prius necatos videro/qui fraternas contentiones alitis. Atqꝫ ita locutus: sequi iussis qui se armarent/vrgensqꝫ calcaribus equum: festino cursu fratrē adijt. Quo cum semotis arbitris eueſtigio pacem composuit/fœdusqꝫ pepigit. Magnus vir qui se tam liberaliter in potestatē dederit hostis. Magnus & alter qui hostem ex fratre factum: rursum fratrē atqꝫ amicum reddiderit. Apollonius interim Roma & qui cum eo sentiebant: ex Turingia vbi plurima opida possidebant/exterminati sunt Apollonius in Coburca: quod est Frāconiæ opidum aliquandiu se defendit. Sed cum salutē in eo loco desperaret: nullius auxilio fretus: cum thesauris suis clam fugiēs ad Bohemos migrauit. Ex illo tempore quietem habuere Saxones quāuis Bohemi castella quædam ab eis repetentes sæpe bellum minati fuerint. Inducīæ in hanc vsque diem arma partium tenuere. Lis maior nunc oritura videtur. Quando Vilhelmus regiæ sororis maritus ad Bohemiæ regnum aspirare fertur: q̄uis terræ proceres alium sibi regem assumpserint. Libet hoc loco audax priuati hominis inserere facin⁹. Cōradus Raufes nobili loco apud Saxones natus/bellicæ rei peritus/ manu promptus: & animo imperterritus. cum se patria pulsum & paterna hæreditate priuatum per iniuriam Friderici ducis existimaret: scelus incredibile nostra ætate perpetrauit. Arx est in Mixna in alto monte & abruptis vndiqꝫ rupibus sita/Altum

Fridericus. Vilhelmus

Bella inter fratres.

Apollonius Vicedns.

Fratrū inimicorū pulchra recōciliatio.

Coburca.

Mixna.
Altũ burgũ Erneſtus.
Albertus.
Attẽ. ſcel⁹.
Pędagog⁹ proditor.

burgum prouinciales vocant. ad radices mõtis opidum egregie munitum & populo plenũ iacet. In arce duo Friderici adoleſcentes Erneſtus & Albertus ęducabantur. huc Conradus intempeſta nocte magnis itineribus cum paucis comitibus contendit: & admotis ſcalis prodẽte pedagogo arcẽ ingreſſus dormientes adoleſcentulos in cubili comprahendit. Interminatuſq; mortem: ſi vocem ęmitterent: funibus colligatos extraxit: haud dubius quin productos in Bohemiã magno precio venderet. Suaſq; contumelias eo pacto magnifice vltus videretur. Iam Siluã Hercyniam (quæ Bohemiã a Saxonia diuidit) ingreſſus erat Iamq; periculum omne tranſmiſſum putabat: cum iunior captiuorum labore ac fame deficiẽs & quietem ſimul & cibum popoſcit. Cuius precibus cõmotus prædo ad carbonariũ diuertit quendam/ afferriq; panem ac ceruiſiam iuſſit. Interea apud Altum burgum cognita tãta rei nouitate clamor exoritur. Attoniti opidani raptim arma capeſſunt & precioſam vendicaturi prædam præcipiti curſu prædonis veſtigia inſectantur. Syluam igreſſus fortuna blanditur/ quæ inter multos tramites eũ tenęri ſuaſit/ qui recta duxit ad carbonarium. Ibi Conradus dũ puero cibum miniſtrat: ex improuiſo capitur. & oblatus principi/ audaciſſimi ſceleris capite pœnas ſoluit. Fridericus eodem pene nuncio quo captos atq; abductos filios audiuerat: recuperatos & domũ reductos didicit. Saxoniæ ducibus: parua veræ Saxoniæ portio paret. Sunt enĩ in ea prouincia multi alij principes/ multæ ciuitates imperiales/ multi epiſcopi proprium territorium habentes. Mixna vero & Turingiæ maior pars/ Luſatiæ & Franconiæ pleraq; opida his ducibus parent. Ius autem ęligendi Romanorum imperatorem Saxoniæ ducibus ex paruo quodam principatu competere aſſerũt inter Mixnam Scleſiamq; iacente. Cuius caput: opidum eſt Vuiſſenberg appellatum. Mons albus. In Saxonia argenti fodinas apud Gliſariam Ottho primus imperator inuenit/ quarum magni fuęrunt redditus. Ibi & palacium nobilis operis ædificatum. habet & fõteis amaros Saxonia: ex quibus ſal coquitur album/ quod ad vicinas genteis defertur. Salinæ vberrimæ atq; ditiſſimæ apud Luneburgium habentur/ Ex quibus multi monaſteriorum abbates & multi eccleſiarum prælati vitam ducere conſueuęrũt. fuit enim quæſtus ſalis vberrimus. has ſalinas Luneburgenſes violenter vſurpauęre. ob quam rem & a Nicolao Pont. Max. & a Friderico imperatore Auguſto damnati ſunt. conſulatus qui eius rei auctor habebatur: authoritate apoſtolica deiectus eſt. Sed fauore Bernardi ducis Brunſuicenſis paulo poſtea in pri-

Vuiſſẽberg Mons alb⁹
Argenti fodinæ.
Fõtes amari ex quib⁹ ſal albũ coquitur.
Salinæ apd Lunæburgium.
Attẽ.

ſtinu m ſtatum rediſt. Et qui nouiter conſulatū adierant: in carcerem conijciuntur. ciuitati rebel i & eccleſiaſticorum bonorum rapaci ſacris interdictum eſt. non tamen qui rem diuinā apud eos faciant. Tantus eſt æuo noſtro & in populo & in clero authoritatis eccleſiaſticæ contempt⁹. Eſt in Marchia Brandeburgenſi non magni momenti ciuitas aquis circundata: Habelberga vocant. in eius dioceſi loco aſpero ac deſerto/paruum opidum eſt nomine Vilſnacum. hic tres hoſtiæ habentur/ex quib⁹ cruorem ſua ſponte manaſſe tradunt. ob eam rem magnus populorum huc concurſus & nautarū vota huc ſoluuntur. vulgo locum ad ſanctū cruorem vocant. Exceſſimus ſcribendi modū Saxoniæ ciuitates nominati cōmemorātes. Id fecim⁹ qa veteres ſcriptores parum de Germania locuti ſūt. & tanq̄ extra orbem ea natio iaceret: ſomniātes quodāmodo res Germanicas attingunt. ob eam rem dabitur michi venia/fortaſſe & aliquis gratiam habebit: ſi Germanicas deſcribentes prouincias vt res oculis ſubijciamus/paulo prolixiores fuerimus/Propoſiti noſtri metas egreſſi.

Habelberg Vilſnacum. Tres hoſtiæ ex qbus cruor ſpōte manare ferī

¶ De Dania ſiue Dacia ſiue Suetia & Noruegia/ de Margarita triū regnorū inſigni domina/deq; varia triū regum fortuna.

Cap. XXXIII.

HOc loco quoniam Saxoniæ Dania iungit: priuſq̄ Germaniæ reliquas parteis abſoluo: de ipſo Daniæ regno vicinisq; in Aquilonem verſus aliqua referre inſtitui non indigna cognitu. Tria ſunt in Septentrionē vergentia regna ſibi iuicem congerentia. Danorū quod hodie Dacum appellant. Suetiorq; ac Noruegiorū. Dania ſiue Datiam dicere volumus conſuetudini ſeruientes: Germaniæ portio eſt Cheronneſi habens formam. hanc quondā Cymbri tenuere/Vnde illa inundatio barbarorū emerſit/quā Marius Arpinas Italiam petentem Et res Romanas euertere minantē: ad internetionē deleuit. Poſſidonius (vt Strabo refert) cōiecturam facit q; Cymbri latrocinādo incertis errabundi ſedibus ad paludem vſq; Meotim militiā agitarit. ab eis enī Cymeriū vocari Boſphorū arbitrat quaſi Cymbricum cū Græcorū lingua Cymerios Cymbros nominet. Sue tia cincta vndq; mari: plureis inſulas habet. In quis Scandauia eſt apud veteres late memorabilis. hinc quoq; populorū innumerabilis multitudo egreſſa: oēm olim Europā armorū tubine ac pcella iuoluit. Nā Gothorū qui Hūnos bello vicere: Pannoniā/Miſiā/Macedoniā & omnē Illiridē occupauere. Germaniā Italiā ac Galliā vaſtauere/& demū in Hiſpania cōſedere: hinc fuit origo. Noruegia quæ de ipſo Septētrione ſortita eſt nomen

Dania ſiue Datia.

Cymbri.

Marius Arpinas.

Suetia.

Scādauia q̄ a Ptolo. ſcādia dicitur.

Europæ tabula. 4.

Gothi.

Noruegia.

continenti Per Ruthenos iungitur: & in arcton protensa incognitæ terræ: seu stricto glacie oceano vt plerique fabulantur cõtermina est. Ad orientis partẽ ac meridiẽ Baltheo mari alluitur: Ad occidentẽ Britãnici finit oceanus. Datiam Theutones hodie Dãnorũ appellant Marchiã: cuius lingua Germanis incognita est. Ex Norvegia venisse putãt: qui Cymbrorũ occupauerint loca. In hac terra patrũ nostrorũ memoria. Voldimarus regnauit in Suetia magno: Aquino in Norvegia: quẽ ferũt diuinũ fuisse hoiem: miro prouincialiũ amore atq; obsequio cultum. huic cõiunx Margarita fuit Voldimari filia. ex qua natus Olaus patri succedẽs: breui tẽpore vita functus regnũ matri reliquit. Ea & paternũ adepta est extincto Voldimaro at magno in Suetia hoiem exigente: Albertus dux. Moniponlẽsis vocatu populi diadema suscepit. Qui dominatũ vicinæ fœminæ contẽnẽs bello Datiã Norvegiãq; lacescere cepit. occurrit ei Margarita coactis copijs. In cãpis late patẽtibus pugnatũ est. tanq; ipsa viri hostis fœminæ animũ induisset. Victus Albertus. captusq; & in triũphum ducto / regnum amisit. dimissus tandẽ infame senectũ in paterna domo finiuit. Margarita clarissima mulier tribus imperãs Regnis ad senectutẽ vsq; magnifice ac religiose subditos gubernauit: demũ senio cõfecta cum tantũ per se ferre nequiret ĩperiũ: Henricũ Pomaraniæ ducẽ quatuor & decẽ annos natũ sibi filium adoptauit regnaq; illi cõmisit. & Philippã regis Angliæ filiã dedit vxorem. Is cum cõiuge sine prole defuncta ducere vxorẽ vlterius nollet. iãq; .55. regnasset annos: Ad extremũ sub ĩperio Friderici populari tumultu ex regio solo deturbatus est. Et Christoforus dux Baioariæ sibi ex sorore nepos in eius locum suffecto: Qui auunculũ suũ. 10. annis quibo ipse imperauit insula Gothica regnare permisit. Christoforo autẽ ex hoc sæculo abeũte Datiæ ac Norvegiæ coronã Christigernus accepit. Sueui vero in electione regis discordãtes / alij Carolum equestri dignitate insignẽ. alij Canutũ eius fratrẽ natu minorẽ regno pficiunt: Pendente adhuc electionis negocio. Carolus imissis militibus. Stocolnume opidum clam occupat: In quo regia sedes habeb. Canutus per amicos arcẽ inuadit. hinc bellum inter fratres de regno ortũ. & pugna diu anceps occisis vtrinq; pluribo: ea demũ lege inducĩæ pactæ: vt potestas eligendi regem exclusa nobilitate plebi fieret. In qua cũ Carolus gratiosior esset: Maiestas regni ad eum defertur. Canuto priuatã vitam degit. Carolus vero nouo regno tumidus atq; insolens armatis nauibo Henricũ ætate confectũ: nulli noxiũ:

Voldimaro Aquinus.

Albertus.

Margarita coacto exercitu Albertũ vincit / captũq; in triũphũ ducit.

Hẽrico Pomarani a Marg. in filiũ adoptatur / & rex cõstituitur.

A regio solo deturbatur.

Christoforus Baioarius.

Christigernus.

Bellũ inter fratres de regno habendo.

Carolus a plebe rex eligitur.

Hẽrico Pomara. regno a Carolo pellit.

sibi ipsi viuentem: ę Gothia propulsauit. Qui etiam hodie in humanis apud Pomeranços vnde illi origo fuit paruo contẽtus vitam agere fertur. quam sint incerta mortalia: & quã inania suo exẽplo docẽs: Qui tribus potẽtissimis regnis exutus nec paruam insulã in qua decẽ annis delituerat vsq; ad mortẽ retinęre potuit: ætate pleniss̃imꝰ: Sed neq; Carolo scelera sua ipunita fuęre. Qui dum CHRISTI ecclesias persequit. Relígionem cõtemnit: sacerdotes dispoliat: festos dies obseruari prohibet: Iura diuina & humana cõfundit: a Iohãne benedicto filio Vsalentiũ præsule viro cordato & ipigro: a quo nobilitas regni excitata est: magno prælio superatus est: ac regno pulsus in parua insula nõ longe ab ostio Vistelæ exilium agit. Christigernus in locũ eius assumptus/pietate ac iustitia melior/iterum tria regna nostro tẽpore in vnũ redęgit: cui & Gothia paret Gothorum quondam sedes ac patria.

Carolus p̃lio superatus/regno pellitur.

¶ De Bohemia succincte. Cap. XXXIIII

Bohemi.

BOhemorũ modo res gestas attingere: ac sitũ referre locorũ ratio exigeret. Qui Saxonibus ad meridiem iũcti sunt. Multa apud eos ætate nostra memoratu digna emersęrũt. multa p̃lia gesta sunt: multꝰ ibi sanguis effusus. deletæ fundituꝰ ciuitates. spreta & conculcata religio. Exorta est Hussitarũ hęresis: Adamitarũ pullulauit insania: dabacchati sunt Thaboritarũ & Orphanoꝝ exercitus. duo fulmina belli: Rysca & Procopius, puinciã ex arbitrio suo dirripuęre: Iohãnes: ac Hieronymus populum decępęre: In Cõstantiensi magna synodo demũ combusti: Iacobellus: Conradus Ratazana: & Petrus Anglicꝰ euãgelij corruptores tanq̃ magistri veritatis habiti: Quatuor reges extirpare pestiferum virus non potuęre. Vnceslaus: Sigismũdus: Albertus & Vladislaus: qui apud eos veneno extinctus creditus est. Postremo Georgiꝰ rex creatus: qui Hussitarum labe infectus putatur magnꝰ vir alioqui & rebus bellicis clarus. Sed omnia hæc in historia quam de Bohemis hijs diebus edidimus conscripta sunt. Ibi quoq; de situ regiõis & gentis moribus pro captu nostro mẽtionem fecimus: Inde igitur assumendum erit: quicquid huic operi de rebus Bohemicis deesse videbitur. Nos ceptũ sequẽtes iter: Inferioris Germaniæ prouincias absoluemꝰ: deinde ad superiores reuertemur parteis.

Hussitæ. Adamitæ. Taboritæ Orphani. Rysca. Procopius Iacobellus Conradus Ratazana & Petrus Anglicus euangelij corruptores cõburuntur.

¶ De Phrisia/moribꝰ gentis eiꝰ/& soli qualitate. Ca. XXXV

PHrisones ad oceanũ siti ab oriẽte: Saxoniã contingunt. Ad meridiem/Vestfalos. Ad occidentem/Traiectẽsium terræ iungũtur: q̃q̃ & ipsos Traiectenses plerisq; Phriso

Phrisones a Ptolo. Prisij Europæ tabula 4. appellati. Traiectẽses

nes esse volunt: Inter quos Othonem inuenio Phrisingensis ecclesiæ p̄sulem: qui res Germanicas haud imperite conscripsit. Albertus episcopus Magūtinus. qui Fuldense monasteriū ęrexit: cū religionē CHRISTI persuadere Phrisijs nitere tur ab eis interfectus: & martyrio coronatus est: gens eadē ferox & armis exercitata robusti & ꝓceri corporis: securi atq; intrepidi animi liberā se esse gloriat̄: q̄uis Philippus Burgūdiæ princeps ei⁹ se terræ dominū vocet: Re vera libera Phrisia est sui vtēs morib⁹. exteris nec parere substinet. neq; dn̄ari cupit. haud inuitus Phriso pro libertate mortē appetit. Dignitas in hac gente militaris inuisa. Sublimē virum qui se cæteris efferat nō ferūt. Magistratus annuos ęligūt qui rē publicā ęquo iure disponāt. Fœminarū īpudicitiā seuerius puniūt Sacerdotes ne aliena cubilia polluāt/sine coniuge non facile admittūt. Vix eni cōtinere hoiem posse & sup naturā arbitrātur. In pecorib⁹ oīs eoꝝ substātia est. ager plan⁹ ac palustris multo gramine fœcundus. ligno caret. Bituminoso cespite: & sicco stercore boum/ignes fouēt. Ex hac gente tradit Cornelius Tacit⁹ īperante Nerone duos legatos Romā venisse Veritū ac Malorigem: qui Pōpeij theatrū intrantes: cū vidissent quosdā cultu externo inter senatores sedere: & intellexissent id honoris earū gētium legatis dari q̄ virtute & amicitia Romana præcellerēt. nullos mortalium aut armis: aut fide ante Germanos esse exclamauęrūt. ac digrediētes inter patres cōsedęre. ob quam rem ambos Nero ciuitate donauit.

Albertus Magūtin⁹ martyr.

Attē. mores.

Veritus/& Maloriges legati / iter senatores sua authoritare nō vocati/consederunt.

¶ De Hollandria & Traiectensibus/& quo modo Friburgiū in ius Sabaudensium sit conuersum. Cap. XXXVI

Hollādria.

Traiectum vrbs.

HOllādria quoq; ꝓuincia Germaniæ a septētrione Oceano alluit̄ mari: quod reliquū est Rheni fluminis brachia intercipiūt. insulāq; cōficiūt. palustris / pascuosa plurib⁹ stagnis ac maris interfusa sinib⁹. Nec desunt qui Traiectū nobilē vrbē in Hollādria sitā dicāt. nobis haud alienū esse videt̄ aliquādo Phrisiæ Traiectēses: aliquādo Hollandriæ traditos esse: vt sæpe regionū terminos dn̄antiū īperia mutant. nostra quidē ætate neq; Phrisiæ neq; Hollādriæ dant̄. Principat⁹ ecclesiæ Traiectēsis imperatori tantum subijcit̄. latāq; possidet terrā diuersis Rheni meatib⁹ interclusam. Cui ab oriēte Phrisij: a meridie Vestfali iungunt̄. Hollādria septētrionē excipit ab occidēte ducatus. Gelriæ: de quo suo loco dicem⁹: Rheno flumine disiūgit̄. īperitissime vero/ne dicā fallacissime nōnulli ætate nostra Traiectū Galliæ nationis ciuitatē esse dixęrunt: cū de pōtificis ageret̄ ęlectiōe. Nā quo pacto Traiectū Gal-

liæ dabim⁹ trãs duo Rheni brachia situ:quãdo & q cis Rhenũ habitãt Coloniẽses:Cliuẽsesq; cõstat esse Germanos. Traiectensiũ quippe situs:mos:sermoq; germanic⁹ est. Traiectũ diues & populosa ciuitas est. Ep̃s vrbis. 40. millia pugnatorũ:si quãdo necessitas ingruit ęducit ad bellũ. forma viris ac mulieribus egregia. Ab exterorũ incursu & aquarũ inũdatione & ꝓpria virtute defendunt̃. potus genti ceruisia: vinũ mercatores afferũt.. In ea ciuitate memoria nostra multæ seditiones fuęre:cũ ep̃m vni parti acceptũ altera recusaret. Desiderius aliquãdo quietũ episcopatũ tenuit. deinde a ciuibus ęiectus Romani pontificis & vicinorũ principũ aduersus subditos auxilia ĩplorauit. illi Diefoldiã quẽdam cõtra ius fasq; sibi p̃sulem assumpsęre. Marti. põ. ma. anathema in eos ꝓmulgauit. Cõtempsęre ecclesiasticũ gladiũ obstinati hoĩes/experiri arma oportuit:ingẽtes Burgũdorũ ducis vicinorũq; principũ copiæ aduersus Traiectẽses ductæ infœliciter pugnauęre. Victor cõtumax popul⁹. 7. annis. ecclesiæ mãdata cõtẽpsit. Desiderius in exilio obijt. Canonici qui ꝓpter eum patria pulsi fuerãt Valramũ Morsensem archiep̃i Coloniẽsis germanum successorẽ ęlęgerunt. Agitata est in cõsilio Basiliensi causa cõfirmata ęlectio. Iterũ dãnata in synodo traiectensiũ rebellio. Iterum frustra pugnatũ. Pastremo missus ab Eugenio legatus Iohãnes Cosoronẽsis ep̃us:qui postea ad cardinalat⁹ honorẽ vocatus:Morinẽsis appellatus est. Cum retulisset vnicã pacandæ ꝓuinciæ viam esse Diefoldio ignosci: eiq; gẽtis præsulatum cõmitti. Excluso Valramo rebelli populo satisfactum est pulchre. sane nullæ victis leges fauẽt. sacrosq; canones potentia vincit. Voluęrunt Calixti quoq; imperiũ ęludere Traiectenses: Qui mortuo Diefoldio episcopũ ab eo datum recipere recusarunt. Sed apparatibus Philippi Burgũdiæ ducis:ac potẽtia territi: & primis conatibus infœliciter vsi:furore deposito paruęrũt. In Hollandria nobile opidum(Friburgium vocant) in potestate domus Austriæ multis sæculis fuit Sed cum Ludouico Sabaudiæ duci tantã pecuniam deberet: quantã nec priuatim. nec publice dissoluere ciues possent/nostra demũ ætate:& dum Fridericus imperat in ius Sabaudiẽsium factum est. quo in loco & sermo germanic⁹ terminatur.

Desiderius ab episcopatu puls⁹. Diefoldias

Friburgiũ.

¶ Vltimi Germanoꝝ ad septẽtrionem & occidentẽ versi Hollãdrini sunt insulares populi Rheni ostijs obiecti inter quos p̃cipui Doldtacẽses habent̃. Ea ciuitas est egregie munita diues opũ negociationiq; maxime accõmoda:cui⁹ haud paruã partẽ anno superiore incendiũ absumpsisse relatum est. Incu

Hollãdrini

Doldtacẽses.

ria ciuium id euenisse constat. quanq; pleraq; miracula referũtur quæ prætereo: quia non satis digno testimonio comprobãtur. Est & Brielum opidum non ignobile aquis circundatum, In quod etiam mercatores multi nauibus applicant.

Brielũ op.

¶ Nõ transibo nunc Rhenũ/germanicas quæ ibi habitant gentes cõmemoraturus. Dabit suo loco de his quoq; dicendi facultas: prosequar veteris ac certæ Germaniæ populos: & qui iunguntur vel Traiectẽsibus vel Phrisijs ad meridiẽ expediã Vestfalia Rheno fluuio ab occidẽti clauditur. Visurgi ab oriẽte: quẽ Viscera hodie vocant: a septentrione Phrisiam habet & Traiectensium terram: meridiem' Hassiæ montes excipiunt quos Abnobos Ptolomæus appellare videtur: ex quib⁹ Amasis fluuius oritur: qui Padeburnã & Monasteriũ non ignobiles ciuitates alluens/mediam ferme prouinciã intersecat: & per Phrisiã defluens fertur in mare. Salas quoq; fluuius Vestfaliam irrigat: inter quẽ & Rhenũ cũ Drusus germanicus belligeraret: domitis hostibus victor opetijt. Quomodo autẽ cultores huius terræ vocauerit antiquitas: difficile dictu est discordãtibus auctoribus. Strabo vicinos Rheni accolas hoc loco Sycambros appellare videtur: qui duce Milone cum Romanis bella gessere. victiq; datis obsidibus pacẽ obtinuere: quis calcata fide ac proditis obsidibus rebellarũt. Ptolomæ⁹ quoq; a parte primũ septentrionali Germaniæ circa Rhenũ fluuiũ Bussactores habitare tradit Paruos appellatos. Sycambros Oquenos & Longobardos. Inuenio apud Strabonem circa Amasim fluuiũ Bructeros habitasse: quos Drusus nauali prælio superauit. Bructeros autem bello victos ab Austro in Aquilonem & Oceanũ dilapsos. ob quam rem cõiectura capere possumus hos esse: qui hodie Pruteni appellantur. Aquilonares populi: de quibus supra diximus. facile nanq; Bructeros in Prutenos sermo cõuertit. Carolus Magnus multa cum Vestfalis prælia gessit. eosq; magnis affecit cladibus. coegitq; CHRISTI religionẽ amplecti. Relicto idolorum cultu: quã quũ sæpius abnegasset: nec iusiurandũ aduerterẽt: vt metu pœnæ rebellione compescerent: occultos instituit iudices: quibus potestatẽ dedit: vt q̃ primũ delerässe aliquẽ cõperissent: aut fregisse fidẽ/aut aliquod aliud flagitium cõmisisse. Mox illũ supplicio afficerẽt vbi primũ comprehendi posset: nulla citatione præuia: aut defensione p̃missa. Elegit viros graues: & recti amãtes: quos plectere innocentes haud verisimile fuit. Terruit ea res Vestfales: ac demũ i fide cõtinuit: cũ sæpe in nemoribus & pceres & mediocres viri laqueo suspẽsi inuenirent: nulla accusatione pri⁹ audita. Quæ-

Vestfalia.
Visurgi.
Viscera.
Abnobimõtes.
Amasis fl. a Ptol. Amasius appel.
Salas. fl.
Drusus Germa.
Sycãbri.
Bussactores q a Ptolo.
Busactori appellãtur Oquení.
Lõgobardi i germa.
Bructeri.
Drusus.
Pruteni.
Carolus Magnus Vestfales ad CHRISTI fidem coegit.

rentibus tamen causam/cõstabat fregisse fidem:aut magnũ aliquod scelus cõmisisse:qui necati reperiebant. Id iudicium vsq; ad nostram perdurat ætatem/vocaturq; Vetitũ. Qui ei præsũt Scabini appellant:quorũ ea præsumptio est:vt per totã Germaniã iurisdictionem extendere velint. Secretos habent ritus/& arcana quædam quibus malefactores iudicant. Ea nondum quisquã repertus est:qui vel præcio vel metu reuelauerit. Ipsorum quoq; Scabinorũ magna pars occulta est:qui per puiucias discurrẽtes criminosos notãt:& inferẽtes iudicio accusant:probantq; vt eis mos est. dãnati describuntur in libro:& minoribus Scabinis committitur executio. Reus ignarus suæ damnationis vbicunq; repertus fuerit supplicio afficitur. degenerauit autem hoc iudicium. Nam & viles aliquæ personæ admittuntur/quæ ciuilia negocia tractare audent:quibus erat solum de criminalibus pmissa potestas. In hac puincia nro tẽpore Susacẽses ab ecclesia Coloniẽsi desciuere:nec diutino vexati bello/multisq; cladibus affecti & obsidione pertinacissima oppugnati ad obedientiam redire. Cuius rei causa & Theodoricus Coloniẽsis antistes:qui Vestfalorum princeps habetur & Ioannes dux Cliuẽsis non paruis inter se odijs contendere:Cum Susacenses ad Cliuensium opem confugissent. cũq; Colonienſis Saxoniæ duces & non paruam Bohemorũ manũ i auxilium accersisset. apud Monasterĩ quoq; eiusdem prouinciæ ciuitatem propter ecclesiã quã Valranius Theodori frater sibi debitam existimabat acriter dimicatũ est. in quo bello multis cæsis vnus ex principibus:qui dux copiarum fuit interceptus est: & in potestate Colonienſis antistitis factus. Est autẽ Vestfalia regio admodũ frigida:neq; frumenti abundans: pane vtuntur nigro:ceruisia potus est. Vinum quod Rheno vehitur magno emitur pretio. opulenti tantũ eo vtuntur: idq; raro. populus martialis est: & ingeniosus:de quo prouerbium esse dicunt. Vicios os acfallaces Vestfaliam facilius q̃ stultos gignere. Hic quoniam Theodorici mentio incidit:non ab re pauca de eo referre:cui inter viros Illustreis nostri sæculi nemo locum negauerit. origo eius ex familia Morsensi apud Germanos principes/honoratissima fuit. tres habuit:qui omnes supra .40. annum vixere. Henricus natu maior paternum principatũ gubernauit. Ioannes Monasterienſẽ ecclesiã multis annis vsq; ad exitũ vitæ suæ sũma cum laude administrauit. Valranius & ad Traiectenſẽ ecclesiam & ad Monasterienſem defuncto fratre nequicq̃ aspirauit:q̃is ad Traiectum concilij Basilienſis fauore & ad Monasterienſẽ Nicolai pontificis institutione veteretur. Theodericus ipse cũ Bo-

Attẽ. Iudiciũ qđ appellat Vetitum.

Scabini.

Attẽ. morẽ.

Susacẽses.

Att. mores

Theodoricus Coloniẽsis ãtistes

noniæ viri pontificio operã daret a Ioanne. 23. sũmo sacerdote Coloniense ecclęsiã obtinuit: cui iã. 17. annos nõ sine plebis ac nobilitatis magno fauore præfuit. Qui & si plurima ꝓ defensione ecclęsiæ suæ vario euẽtu bella gessit. In quis modo strenui militis/modo fortissimi ducis officiũ ĩpleuit. nunq̃ tamẽ domi sacerdotalia munia: aut ciuilẽ administrationẽ neglexit. Corpore pulchro: & supra omnẽ statura ęminẽti/animo magno & ꝑliberali: cui⁹ palatiũ illustrib⁹ semꝑ hospitibus patuit.

¶ De Hassia & aliquot reb. gestis in ea. Cap. XXXVII.

Hassia.

Ludouicus Lãdrafius dũ monasteriũ qđdã reformat/ veneno extigi credit.

INter Vestfalos ac Francones Hassia iacet montana regio: quæ a Rheno in septẽtrionẽ porrecta Turingiæ iungit. priceps gentis Ludouicus Lãdrafius ætate n a ad ĩperiũ vocat⁹ Impatorẽ se eẽ dixit q tãtæ rei molẽ sustinere posset. Malu itq; ꝑuo ĩperio a parẽtib⁹ sibi relicto vtiliter ꝑesse: q̃ magnũ accipiẽs dissipare. Id quoq; sibi obstare ad rẽ Christianã gerendã dixit/ quid literas ignoraret: fuit tñ legũ cultor: qua sibi patrio sermõe exponi iussit. quoties corã eo causa vẽtilata est/nec vnq̃ cõpert⁹ est tulisse sententiam: hoc dũ reformatur⁹ monasteriũ quoddã suæ ditionis ingreditur & inuitatus cũ monachis edit. Venenũ pro cibo inter edendũ sumpsisse credit⁹ est. Nã & ipse & abbas q reformationẽ petierat paulo post extincti ferunt.

¶ De Francia nobili ꝓuincia/origine Francorũ/& qui primũ duces & reges in ea fuęrunt. Cap. XXXVIII.

Francia.

Sycambria

Patauiũ.

Anthenor.

Enetus.

FRancia huic succedit/nobilis sane prouicia/& admodũ potens ab incolatu Francorũ sic appellata. Franci quidem: Troiani ab origine fuęrũt: q deleto Ilio duce Priamo Priami ex sorore nepote. per Pontũ Euxinũ in Meotidas paludes in Scythiã peruenęre. Ibiq; ciuitatẽ ædificarunt: quã vocauęre Sycambriã: ex qua dicti Sycambri. Constat eni post ęuictam incensamq; Troiã qui supfuęrunt excidio: in treis turmas diuisos in exiliũ profugisse: & alios quidẽ Aenea duce Italiam petiuisse: a quibus Albani prodięrunt: & deinde Romani q orbis ĩperio potiti sũt. Alij sub Anthenore per medios Achiuos ęlapsi. Illyricos penetrauęre sinus: & regna Liburnorũ ad intimum Hadriaticũ pelagus accessęre: Vrbẽq; cõdidęre Patauiũ: vbi sepultum Anthenorẽ tradunt/qui Enetũ fugiẽs secũ duxit a quibus postea dicti Veneti. quorũ est hodie ingens potestas terra mariq;. Tertij vt diximus in Scythiam penetrarũt. Quo in loco in magnã gentẽ coaluęrunt. Cũq; Scytharũ multi Romano ĩperio subiecti essent & ipsi quoq; tributa pendęrũt. mãsęruntq; vectigales vsq; ad tempora Valẽtiniani cæsaris. Quo imperante Alani imperium vexare incęꝑęrũt. Imperator qui

dē propoſito edicto libertatem ī decemnium eis promiſit: quī Alanorum ferocitatem compeſcerent: Allecti eo premio Sycambri arma ſumpſerunt: Alanoſq; bello victos deleuere. Ob quam rem libertate in decemnium ab imperatore donati ſunt: & mutato nomine Franci appellati. quod attica lingua ſiue feroces ſiue nobiles ſonat: Itali Francos liberos vocant. Exacto decennio Cum Romani ſolita tributa repeterent: Franci ipſa libertate effrenes facti / parere recuſauerunt. Principes eo tempore Francis fuere Priamus & Anthenor antiquinomīnis ac virtutis. quibus copias ductātibus prælium cum Romanis conſertum eſt: in quo Priamus ipſe cum fortiſſimis ſuæ gētis cecidit. Qui cladi ſuperfuerunt ex Scythia digreſſi ſunt: & in Germaniam profecti in partibus Turingiæ conſederunt cū principibus ſuis Priami & Anthenoris filijs Marcomede & Sunone. Suno ſine liberis deceſſit. Marcomedi filius fuit Faramūdus. quem ſibi Franci regem creauerunt. & hic primus inter Francos regnauit. huic filius Clodoueus Crinitus a quo Francorum reges Criniti ſunt appellati. Per idem tempus Gothi: qui iam vrbem Romanam irruperant: vltra Ligerim fluuium ī Gallia Sedes Inuaſerunt: Burgundiones quoq; iuxta Rhodanum habitabant. qui & ipſi paulo poſt reges habere cęperunt. Franci vero tranſmiſſo Rheno Romanos qui ea loca tenebant fugauerunt. paulatimq; aucti potentia Maguntiam / Treuerim / Agrippinā / Tornacum / Cameracum / Remos / Sueſonam / Aurelianum inuaſere. Ita vt ab Aquitania vſq; in Baioariam imperium extenderēt. Clodoueo autē mortuo Meroueus ſucceſſit filius. A quo Franci Merouingi dicti ſunt. Poſt Meroueū Hildericus regnum adeptus: dum luxurioſe viueret a ſuis pulſus eſt. Romano Egidio in eius loco ſuffecto. Hildericus regno priuatus ad Biſinū Turingiæ regē confugit cuius coniugē per adulterium polluit. poſt octo autem ānos reuocatus Agrippinam inuadens: ęiectis deinde Romanis magnam regni ſui partem recuperauit. Mortuo autem Egidio filius eius Syagrius in ciuitate Sueſona regnauit. Biſina autem regina cū accepiſſet Hildericum regnum recuperaſſe: Relicto viro ad eum confugit. a quo recepta / & pro cōiuge habita Clodoueum ei peperit. Qui poſtea regnū adept⁹ prim⁹ Francor⁹ regū CHRISTI religionem accepit. A beato Remigio epiſcopo baptizatus. Illud autē vęritate caret: qđ pleriq; tradūt. Agrippinā ab incolatu Francorum vocatam Coloniā. Nā priuſq; Franci Germaniā intrarēt Colonia Romanorum appellata eſt a Claudio Cæſare cōdita & ab eius coniuge Agrippina nūcupata. fuerunt inter Clodo-

Sycābri p. mio illecti Alanos de leuere.

Frāc⁹ Attica lingua feroce ſiue nobile. Itala / liberū ſignificat.

Priamus.

Anthenor.

Marcomedes.

Suno.

Faramūd⁹.

Clodoueus Crinitus.

Burgūdiones.

Meroueus.

Hilderic⁹ regno ſuo ęiectus eſt.

Egidi⁹ Ro.

Biſinus.

Hildericus regnū ſuū recuperat.

Syagrius.

Clodoueus

Frācorū regū primus Chriſtian⁹.

Agripina vrbs.

Colonia vrbs.

ueum ac Syagrium aliquot bella: Postremo victus Syagrius ad Aalaricum Gothorũ regem confugit: qui nonus a magno Alarico regnabat. Repoſcitur a Clodoueo Syagrius: atq; ob tentus occiditur. Romani quoq; reliqui per Galliã habitãtes exterminantur. Clodoueus Alemanos ſibi ſubiecit. Gothis quoq; & Aquitanis bellũ indixit: eoſq; ſuperauit. occiſo Alarico Rege: fertur cum ad bellũ ꝓgrederetur. ſi victor euaderet equum beato Martino vouiſſe qui. 12. & centũ annis ante id tẽpus vita exceſſerat. Victoria potitus / equũ tradidiſſe: eumq; 100. ſolidis redimere voluiſſe. Stetiſſe equũ imobilem. donec ꝓcium duplicaret. Qua ex re dixiſſe. Regem ferũt: Martinum bonũ auxiliatorẽ eſſe. & negociatorẽ carum. Hic Clodoueus vxorẽ duxit Glodoſnidã filiam Regis Burgũdionũ: q̃ cũ eſſet Chriſtiana adhuc ei pagano iuncta eſt. magniſq; ꝓcibus virum orabat vt baptizaret. natoſq; filios clanculum baptizabat. Cauſa aũt q̃ Clodoueũ Chriſtianũ fecit eſſe fertur: Quia quum pugnaret cõtra Sueuos: & pene victus eſſet: votum vouit Chriſtianũ ſe facturũ: ſi ex ꝓlio euaderet. ob quã rem mutata fortuna: ex victo victor factus. Subactis Sueuis Chriſtianæ religioni ſe credidit: Cuius poſteri in Francia vſq; ad Pipinum nonũ / patrẽ Caroli Magni regnauerũt. Tunc vero Hilderico ſecũdo per ignauiã regnũ adẽptum eſt. Detonſo enim eo & in monaſterio retruſo Pipinus regnũ accepit. Erant tũc in Frãcia maiores domus: quæ regnũ gubernabãt: anno enim ſeptuageſimo decimo mortuo Dagoberto minore Francorũ Rege filius eius paruulus in tutela Pipini Groſſi: quẽ alij Anſigi filium dicũt: in tutela fuit: & per inſidias periit. Tunc Grimoaldus filius legitimus Pipini Groſſi Regnum vſurpãs: Dagoberti Regis defuncti captus in cuſtodia obiit. Per idem tẽpus Galli: qui intra Sequanã & Ligerim fluuium habitabãt: aduerſus Francos bella mouere: & vſq; Maguncią excurrentes: eam ciuitatẽ obſederunt. Franci Rege carẽtes Carolum Martellũ ad regnũ ſublimare voluerũt. Qui regnũ renuens: Ducatum accepit: Galloſq; bello repreſſit. Prouinciã vero inter Ligerim & Sequanã: q̃ tunc Gaudina vocabat: a ſe Carlingam vocari iuſſit. Quod poſtea apud Theutonicos diu ſeruatum. hic Carol⁹ ex Adelheida nobili cõcubina Pipini Groſſi filius fuit inclytus vir & bello potens: qui multa Sarracenorũ millia gladio interemit. Et pater fuit Pipini Nani: qui Carolum Magnũ genuit Imperatorẽ toti orbi cognitum. ex coniuge Berta: quam duxit ex Græcia. Hoc ergo Francorũ genus: Cum ę Scythia in Germaniã veniſſet: ibiq; diu cõſediſſet: ger-

Alaricus.

Attẽ. miraculum.

Glodoniſda.

Clodoueꝰ ex victo victor datus / Chriſtianꝰ efficitur.

Hilderícus ex rege fit monacus.

Pipinus.

Dagobertꝰ

Pipinus groſſus.

Grimoaldꝰ

Galli.

Carolus Martellus.

Gaudina.

Carlinga.

Adelheida

Pipinꝰ Nanus.

Carolus Magnus.

Berta.

manicum effectum est: adeo vt tota ferme Gallia: & magna Germaniæ pars: a mõtibus Pirrheneis vsq; ad Pãoniæ terminos Francia diceretur. Nam quicquid Frãcis suberat: Frãcia vocabatur. Ea in duas parteis diuisa fuit. Nam quod est Galliæ occidẽtalis Francia dicebatur. Quod est Germaniæ orientalis. & Germaniam quidem eatenus extendẽrũt. quãtum sermo germanicus protendit. Hæc gens sub Carolo Magno Romanũ imperium meruit. Qui afflictam Longobardi co bello sedem apostolicam consolatus est. Carolus enim q̃uis Galliæ potiretur imperio: Germanus tamẽ fuit in Germania natꝰ alitusq;. Cuius sedes plerũq; in Aquisgrano fuit. quæ ciuitas Theutonica est. ibi palacium eius & caput ostẽditur. Eius posteri imperium tenẽtes in Gallia & in Germania regnauerunt. Deficiente autem masculina linea: imperium ad Germanos: id est Frãcos orientaleis rediit: inter quos primꝰ habitus est Otho: Est autem imperiũ apud Germanos nunc eo modo vt nemo imperare possit nisi Germanus. Sed quoniam imperatorum authoritas Germanis tradita est. Plerũq; Germanus eligitur eam ob causam cum vacasset imperium per obitum Ludouici Bosonis filij: Germani quorum ea potestas erat: Germanum elegerunt & Francum ex orientali Frãcia. Hæc præmisisse voluimus: quoniam de Franconia sermo incidit. Sunt enim multi qui francos eos solummodo esse volunt qui circa Parrhisios habitãt. & illis datum imperiũ esse volunt: quos rectius Francigenas quis appellauerit.

Otho.

Ludouicus Boso.

Parrhisij.

¶ De Franconia/vbi de Alberto viro in armis dexterr. & qđ suis egregijs factis Achilles Theutonicus sit cognominatus.

Ca. XXXIX

Franconia vero vt nostra ætate recipit a meridie Sueuis & Baioarijs iungit ab occasu Rheno. ab ortu Bohemis ac Turingis. Septẽtrionem ijdem Turingi Hassiq; excipiũt: prouinciam perlabit: haud ignobilis amnis: quẽ Moganũ vocant. Ptolomeus hunc fluuiũ Obrineã appellare videtur: qui superiores Germanos ab inferioribus eũdẽ diuidere affirmat: neq; eni alius fluuius est qui eã diuisionem aptius q̃ Moganus efficere possit. & hodie quidem inferiores Germani vsq; ad Maguntiã ꝓcedunt. Abindæ superiores vocantur. Moganus vero ex montibus Bohemiæ ortus a regione Magũtiæ in Rhenum exoneratur. Ob quã rem non defuerunt qui Magũtiam Moguntiam a Mogano fluuio dicerent. Perlabitur idẽ fluuius non paucas ciuitates: quarum illustriores sunt Herbipolis Francfordia. In Herbipoli nobilis Episcopi sedes est: qui & Francorum dux habet. & cum rem di-

Frãconia.

Moganꝰ fl.

Obrineas flu.

Abindæ.

Magũtia.

Herbipolis

Attẽ. ritum

Frācfordia.

ulnam facit: gladiū in altari nudū ante se habet. Frācfordia nobile emporiū est. In quo superi cū inferis Germani conueniunt Bis singulis annis. Ibi quoq; iperator ẽligitur ex veteri consuetudine. ob quā rem palam est: imperiū datū esse Germanis. quādo inter eos ẽligit & coronatur. & si demū ad cul mẽ gloriæ Romæ quoq; diadema suscipit. Et in Frāconia no bile templū Bābergensis ad Pognitium amnẽ sitū: quod fun dauit Hericus secūdus imperator: quem accolæ religiose co lunt & sanctū habent. Ibiq; Berẽgarius sepultus est. Qui re gnū Italiæ vsurpauit. & ab Othone primo capt⁹: i Germaniā ductus illuc exulās obijt. Supra ciuitatẽ in ẽdito monte Arx est & natura & arte munita: In qua nos aliquādo cum episco po loci prandiū fecim⁹. Albertus nobilissim⁹ Francorū Co mes: & Othonis Saxoniæ ducis ex filia nepos. Cū Conradū comitẽ occidisset: qui Ludouici Regis fuisse filius dicebat. in hanc se arcem contulit. & aliquādiu regis obsidionẽ pertulit. Difficilis expugnatio loci videbatur: Ad quam rem ad dolos recursum est. Otho Episcopus Maguntinus minister sceleris inuentus est: qui profectus ad Albertum litis arbitrū se dixit Rogauitq; Albertū ad imperatorẽ in castra descẽderet: quia vel pacem ei daret: vel in arcem reduceret incolumẽ. Credi dit Albertus: & accepta iurisiurandi religione Othonem secu tus est. Vix arcem egressi erant: cū Otho vereor inquit ne diu apud imperatorẽ morari oporteat. Vtilius fortasse consilium erat prius sumpsisse cibū. laudauit Albertus verba præsulis: & in castellū rediens Othoni prandiū dedit. Quo sumpto ad imperatorẽ cū eo perrexit: vbi mox captus est: & capitali sen tentia dānatus. cui archiepiscopi fidem imploranti: Respon dit parum religiosus pōtifex, se fidei satisfecisse: qui semel re duxisset incolumẽ cum ad prandiū introiuit. Bis reducere nō promisisse: infœlix Albertus gladio obtrūcatus est. Melius Ro mani qui pari fraude vsum vnū ex captiuis ab Hānibale Ro mam missis vinctum remisere. fraus enim: vt inquit Maximus orator astringit periurium: non soluit. Prædia q̄ Albertus ha buit ecclesiæ Bābergẽsi postea cesserunt. Est autem Franco nia partim plana partim mōtosa. montes ipsi haud difficiles sunt. ager nō admodum pinguis. Nam plerūq; arenosus est. multis in locis consiti colles vineis gratum producūt vinum maxime vero apud Herbipolim. multæ syluæ & multa vena tio est. terra in multos partita est dños: q̄is episcopū Herbi polenses ducem Franconiæ dicāt: vt ante relatum est. Magū tina ecclesia & Bābergensis plurima obtinent loca. Palatin⁹

Bābergia. Pognitium Henricus Germanorum secundus impe. Berẽgari⁹. Albert⁹ comes frācus Cōrad⁹ comes occi. Otho epis. Magū. perfidus.

Vide epi callidā perfidiam.

Franc⁹ astringit periurium non soluit

quoq; Comes haud paruã occupat partem. Marchiones Orã
tes in ea sunt. Multæ ꝑterea ciuitates Imperiales apud Frã-
cones florent. De Norimberga dubium est Frãconiæ an Ba-
ioariæ cedat. Ipsum nomẽ indicat ad Baioarios vrbem perti-
nere. Norimberga enim Noricum mõtem significat. ob quã
rem patet Noricorũ ciuitatem fuisse. Noricis autẽ Baioariæ
succesſęre: & nunc ea portio terræ Baioariæ quæ inter Danu
bium & Norimbergã iacet: Noricũ appellaꝛ. Ciuitas tamen
in parrochia Bãbergensi est: quæ ad Frãcones pertinet. Ipsi
Nosimbergẽses nec Baioarios nec Francones videri volunt.
Sed tertiũ quoddã separatũ genus. Vrbs ea nobilis magnifi-
cis opibus publicis ac priuatis ornata est amne Pognitio in-
terlabitur. in agro celeri & arenoso condita: atq; ob eam rem
industrioso populo. oẽs enim aut opifices sunt: aut negocia-
tores: hinc multæ illis diuitiæ: & magnũ in Germania nomẽ.
Aptissima Imperatorum sedes libera vrbs & in medio ferme
Germaniæ sita inter Bãbergam & Norimbergã Forchem ia-
cet famosum niueo pane opidũ: incolæ patriam fuisse Pilati
falso putant in hac puincia Fridericus Marchio Brandebur-
gẽsis fuit imperatori Sigismũdo inter caros amicos habit⁹. &
quatuor filij fuęrũt: Iohãnes/Fridericus/ Albert⁹. & alter Fri
dericus. Iohanni qui primogenitus esset Electoratus imperij
debebaꝛ. Sed iudiciũ patris Fridericũ prætulit qui secũdo ge
nitus erat & aptior ad obeũda imperij munera videbaꝛ. pri⁹
itaq; quã moriret hæreditatẽ suã inter filios diuisit Fridericũ
ęlectorẽ instituit. neq; male iudicauit: Nam Fridericus inter
principes Germaniæ sapiẽtia clarus habit⁹ est. cuius consilio
multæ sæpe puinciæ pacatæ sunt: Iusti quoq; ac honesti te-
nax habeꝛ. qui cũ posset Regnũ Poloniæ cõsequi per electio-
nẽ baronũ recusauit (vt ante diximus) ne vero hæredi iniuriã
faceret Albertus vero germanus eius cũ Norimbergensibus
bellũ iniisset: oẽs ferme Theutoniæ principes traxit: ciuitates
vero Norimbergẽsib⁹ suppetias misęre. graue & atrox bellũ
fuit in quo tot potentiæ cõcurrẽtes infensissimis odijs biẽnio
certauęre. Nouem prælia cõmissa ferũtur. Ex quibus octo vi-
ctor Albertus cõfecit in vno tantũ victus succubuit: nec de pa
ce cõuenit nisi postq̃ exustis agris. attritis villis: abactis pe-
coribus/ruricolis interfectis/cõmeatus ac pecuniæ contẽdenti
bus defuęre. Tum quoq; pax ex Alberti sentẽtia magis dicta
hic Albert⁹ ab ipsa pueritia ac teneris vt aiũt vnguiculis ędu
catus in armis: pluribus interfuit plijs: quã alij sui tẽporis du-
ces aut viderint aut legerint: militauit i Polonia. Pugnauit in

Norimber
ga.

Forchem
op.

Fridericus
impera.

Albertus/
Achilles
Theutoni-
cus cogno-
minatus.

Attē. viri in armis dexteritatem.

Sclesia. Castra posuit in Prusia. Hostes in Boemia fudit. nullus in Germania terræ angulus: quem non calcarit armatus: duxit exercitꝰ ianumerabiles. prostrauit ferocissimos hostes / expugnauit munitissimas vrbes. In congressibus pugnā prior iniit. Victor a prælio excessit: Vltimus in oppugnationibus opidoꝝ sæpe murū primus ascendit. Ad singulare certamē crebrius a vicinis inuitatus: nunq̄ detrectauit. Nec vnq̄ non strauit hostē. In militaribus nudis (quibus hasta contenditur) vnus omnium repertus est qui nunq̄ equo deiectus sit / & omnes in se currentes deiecerit. Ex torneamentis nunq̄ non victor exiuit. Septies ac decies / solo tectus clypeo ac galea: cætera nudus (vt est apd Teutonicos) Duelli quædam species in prouocatores pariter armatos: acuta lancea cucurrit / nullo vnq̄ damno affectus cum aduersarios nunq̄ ipse non equo deturbauerit. Quibus ex rebꝰ non iniuria: Teutonicus Achilles appellatus est. In quo non solum militares artes & Imperatoriæ virtutes singulari quadam gratia reluxere: sed nobilitas quoq; generis / procerita corporis / ac venustas & virium robur / ac facundia linguæ: admirabilē eum ac penitus diuinum reddidere.

¶ De Baioaria & vnde gens ipsa secūdū Stabonē sit deducta. Cap. XL.

Baioaria.

BAioaria ad ortum æstiuū ac meridiei partem Franconiæ proximat. Ea quoq; perlata & dives terra est. Cui ad meridiem Alpes Italiæ iunguntur. Sueui decidentē eius solē recipiunt. Australes orientem. ac Bohemi septētrionem. Danubius mediam ferme perlabitur inter Austriam ac Baioariā. alij Anasum. alij Enum terminum posuere. Sueuos a Baioarijs Licus disterminat amnis. hanc olim regionem Norici tenuere.

Norici. Baioaria. Bauaria. Boi.

Citius adhuc portio trās Danubium sita (vt ante diximus) Noricum appellatur. Baioarij autem vnde dicti sunt & vnde originem traxerint: nō facile dixerim. Verum cū reperiam vetustissimos codices Baioariam appellare quā moderni Bauariam dicūt non difficile trahor vt Baioarios a Bois dictos / gallicam fuisse olim gentem credam. huic opinioni Strabo quinto cōmētario fidem adhibet / ita inquiens. Priscis igit (vt dixi) tēporibꝰ: plurimæ Gallorū gentes fluuiū incolebāt (de Pado loquit) ę quibꝰ amplissimi fuerāt Boi / Insubres / & q olim cū Gesatis Senones Romana p ipetū potiti sūt vrbe. hos Romani posterioribꝰ annis fūdit deletos pdidere. Boios vero ę finibus ęiecerūt. inde migrātes: circūadiacētes Istro locos cū Thauristis habitarunt / bellū assidue cōtra Dacos agētes. Cōstat igit: Boios ī Pānonia consedisse. Quo ex loco facile successu temporis in Noricum

cõterminã regionẽ migrare potuẽrũt. Idẽ quoq; Strabo lacũ: qui modo Conſtãtienſis appellaꝛ deſignãs paululũ ab eo diſtare Rhetios ait. amplꝰ Heluetios & Vindelicos. deſertã autẽ Boiorũ regionẽ eſſe affirmat vſq; Pãnonios: ob quã rẽ ſatis indicat Baioariorꝫ terrã a Bois cultã fuiſſe: idẽ Strabo Germaniã deſcribens Boios prius Hirciniã habitaſſe ſyluã aſſerit: & Cymbros agmine facto eorũ inuaſiſſe locũ: atq; a Bois reiectos fuiſſe. itaq; ſatis pſuaſum eſſe poteſt Baioaricũ nomẽ ex Bois deſcẽdere ager enĩ eorꝫ trãs Danubiũ: Hirciniã ſyluã nõ parua ex parte occupat. Ea nũc germanica gens eſt ſermone vtẽs Theutonico. neq; deſerta regio: vt Strabo tradit: qđ ſuo fortaſſe tẽpore fuit: nunc cultiſſima eſt: magnas ac ambitioſas ciuitates habẽs & opida nobiliſſima: quorũ ſplẽdorẽ neſcimꝰ tota Europa: quæ vincere poſſint. Põtificales vrbes. ſ. in ea ſũt: quarũ vna metropolitica eſt (Saltzburgã vocãt) ex flumie cui adiacet. Veteres Iuuaniã vocaueꝛe. In Baioaria Ludouicꝰ Ludouici filiꝰ Gibbo & ſtruma deformis: impia cõtra patrẽ bella ſuſcẽpit: Venerãdũq; ſenẽ: & authoritate inſignẽ: q quõdam regnũ Frãciæ gubernaſſet in arce munitiſſima obſedit: ſed ſuperis vltionẽ tãti ſceleris petẽtibꝰ/ prius febre pcuſſus/ q̃ patris animũ in ſuã traheret ſententiã. Ille in poteſtatẽ Hẽrici eiuſdẽ familiæ ducis poſtea factꝰ: breui tẽpore vitã finiuit. Nec Hẽricus diu ſupuixit. Qui cũ ꝓhibuiſſet ſubditos in anno iubileo Romã petere: veritus ne ꝓuincia pecunijs exhauriretur: eodẽ modo ad patres ſuos additus eſt. Succeſſit ei Ludouicus filius ex ſorore Alberti Cæſaris natus: magni animi adoleſcẽs: gloriæ cupidus: & pecuniarũ cõtẽptor. qui Iudeos oẽis publice poſitis ẽdictis ẽ ſuis dñijs exterminauit. vxorẽ de Saxonia duxit neptẽ Friderici Cæſaris multas Germaniæ lites authoritate ſua cõpoſuit: q̃uis ſæpe & multũ conatꝰ recõciliare Cæſari Ladiſlaũ regẽ nequiuerit. Albertus eius terræ ac familiæ princeps: poſtq̃ pater eius Erneſtus puellã balnei cuſtodẽ ab eo perdite amatã: & in ſpem matrimonij ſuſceptã apud Spraupingã Danubij fluentis demerſit. Cũ diu vitã in merore peregiſſet tandẽ luctu peracto vxorẽ de domo Brunſuicẽſi duxiſſet: ex qua ſobolẽ pulcherrimã ſuſtulit. Sub imperio Friderici podagra laborans: ſepoſitis cæteris curis ſectatus muſicã aſſiduis cantibus ac ſonis animam oblectauit. Interdũ & venationi operam dedit. In Saꝛtzburga: quam Metropolitícam in Baioaria ſedem obtinere diximus tres archiepiſcopi fuẽre: quorum vltimus Sigiſmundus nomine: dum ſciſmatis procella deſeuit: cũ eſſet adhuc præpoſitus Roma-

Rhetij. Heluetij. Vindelici.

Saltzburga. Iuuania. Ludouicus gibboſus/ & ſtrumoſus ipia cõtra patrem bella ſuſcẽpit.

Erneſtus puellã balnei cuſtodẽ ab Alberto filio perdite amatam Danubio imerſit.

nam ecclesiam magnifice iuuit. Sed archiepiscopus a Nicolao pōtifice creatus: literas apostolicas quibus cēsura in Australes imperatori rebelles fulminabatur: in ecclesia sua publicari non siuit: siue metu potentiæ illorū: siue q̄ anathema te suspēso pacē melius inueniri putauit. Ad quā cōponēdam & ipse descendens in Austriā nō paruam operam impendit.

¶ Circa Rhenū qua flos Germaniæ nostro tēpore visit inter Theodoricū Maguntinensis ecclesiæ p̄sulem: & Ludouicum comitē palatinū Rheni crebræ dissensiōes fuere: & sæpius ad arma ventum est. totaq̄ circum regio rapinis atq̄ incēdijs vastata. Cum Maguntino Marchiones Badenses ac Brādeburgenses opem ferrent: Palatino Iacobus Treuerēsis antistites & nonnullæ ciuitates assisterent: mortuo Ludouico Palatino: qui relictā Ludouici regis Cypri vxorē duxerat: filiū ex ea natum infantē adhuc Fridericus frater eius: cōsentientibus terræ optimatibus arrogauit. Gubernatorē prouinciæ tanq̄ dominus: Electorem imperij se dixit. celibatum perpetuū ꝓmisit: ne erogato filio: vxorē ducens p̄iudicium faceret: Rogat⁹ Nicolaus Pontifex quintus id genus adoptionis cōfirmauit: recusauit Fridericus imperator sæpe multumq̄ requisitus.

¶ In Sucula Albertus Friderici frater iperatoris: cū plurib⁹ ciuitatibus variante victoria bellum gessit. Ab Vlmēsibus ciuitatem Rotēburgensem litigando per sententiam obtinuit.

¶ De in marchionatu Badēli nonnullis rebus gestis. Vbi de Suitēsiū in hostes deuictos mira crudelitate. Cap. XLI.

Badenses. IN Marchionatu Badēsi princeps Iacobus iustitiæ ac prudētiæ fama inter Germanos clarissimus: cū sibi ad humana fœlicitatē solā literaturæ peritiā deesse videret: quos ex cōiuge legitima liberos sustulit: ędiscere literas cōpulit: inter quos diuiso patrimonio cū Carolo primogenito singularis industriæ iuueni imperatoris sororē matrimonio collocas-
Tyrolēses. set: plenus annis haud inuitus ę vita decessit. Tyrolenses qui valleis Eni & Athesis incolūt. cū Sigismundū principē suum in tutela Friderici Cæsaris existentē iam grādiusculū ad se remitti frustra petiuissent: sumptis armis p̄fectos ꝓuinciæ: quos
Tridētini. Cæsar instituerat: deiecerūt Et cū Tridētini eṗi: cui⁹ erāt subditi in fide Cæsaris perseuerarēt cū exercitu eo peruenere: ciuitatēq̄ metu perculsam ꝓditione cœpere: & arcē oppugnatione fatigatā ad deditionē cōpulerūt Exin pactionibus cum Cæsare cōueniētes: minori q̄ crediderant fœlicitate suū dīm
Suitenses. obtinuere. Suitēses mōtani & feroces populi: cū Thuricenses
Thuricēses ex fœdere: quod cū eis pepigerāt: desciuissent: cōparato exer

citu in eorꝝ agrũ cũcta vastãtes exiere: Quib⁹ cũ Thuricẽses ꝑlio cõgredi ꝑsumpsissent: vsq; ad internetionẽ cæsi sunt. Tãq; Suitẽsiũ in victos hosteis crudelitas ac rabies fuit: vt eo ipso in loco parte victoriæ epulãtes: cõgestis necatorꝝ corporib⁹. & mẽsalia & sedilia ex illis apparuerint: & aperiẽtes hostium cadauera cruorẽ biberint: corda dentibus lanianerint. Vide Suitẽsium in hostes occisos crudelitatẽ

¶ De Ludouico Delphino viẽnensi bellũ in Basiliẽses mouẽte/de Amedeio Sabaudiæ duce ex ducatu Heremũ/ex heremo summũ Pontificatum/& ex summo pont. Cardinalatum subeũte. Item de Bolomero in lacum demerso/& Io. Segobiẽ si Alcoranum Maumetis traducente. Cap. XLII.

IN Alsacia cui quondã Heluecia nomẽ fuit: tũ Galliæ nũc Germanici iuris ꝓuincia: Cũ Ludouicus Delphinus Viẽnẽsis in agrũ Basilienſem oẽm ferme militiã Gallicã ẽduxisset: ingentẽqꝫ metũ Basiliẽsibus incussisset. Suitẽses ex fœdere sociæ ciuitati quatuor millia militũ lectissimæ iuuẽtutis auxilio misẽre. Quos cũ Delphinus appropinquare aiaduertisset mediũ inter Basileã & Suitẽses cum toto exercitu se opposuit. nec detrectauẽre illi certamẽ: q̃uis pedibus pugnaturi. 30. millia equitũ stare contra se in aciẽ cernerent. pugnatũ est summis vtrinqꝫ viribꝰ: ad extremũ nõ tam victi q̃ vincẽdo fessi. Suitẽses nimis audacis ꝓsumpti facinoris pœnas dedẽre Nam pauci fuga dilapsis obtrũcati oñs in cãpo iacuẽre. Rarus tamẽ ex Suitẽsibus inultus interijt: ex quibus plures experti sunt: qui lãceis perforati ad obtruncandũ hostẽ per medias hastas dilapsi vindictam accepti vulneris expetiẽre. Alsacia. Heluetia. Ludouicus Delphinus Viẽnensis.

¶ Amedeius in Sabaudia dux primꝰ eius gẽtis cũ annis ferme. 40. post patris obitũ ꝓuinciæ gubernacula tenuisset: & admirãdus adaucto paterno imperio parta vndiq; pace formidãdus: cumulatis opib⁹: sapiẽtia plẽnus/vicinis populis ac principibus videret: ac demũ relictis principũ & gloriæ fastibus in Heremũ se recẽpisset: & sumpta penula: ac retorto baculo cũ sex viris equestris ordinis ætate ꝓuectis mũdo & põpis eius renũciasset: ad extremũ summi põtificatꝰ honorẽ ex Basiliẽsi cõgregatione sibi delatũ in ecclesiæ diuisione supẽris parũ fauẽtibus accẽpit. barbã totõdit quã promissã nutriuerat: Ducatum primogenito suo tradidit Ecclesiasticas cerimonias & orandi morẽ repente didicit. Stipatusq; magna nobilium caterua & illustri comitatu circũdatꝰ Basileam perrexit: vbi ab ijs qui generale cõcilium facere arbitrant̃ in maxima populi multitudine quæ vndiq; ad spectaculũ tãtæ rei cõfluxerat. Inter duos filios egregia facie adolescenteis. Alte- Sabaudia. Amedeius dux Sabaudiæ relictis principũ & gloriæ fastibus in Heremum se recẽpit. Sũmus põtifex Basiliẽsi cõgregatione efficitur.

rum Sabaudiæ ducẽ alterũ Gebennarũ comitẽ. solẽnib⁹ ꝑ more seruatis: pontifex Romanæ ecclęsiæ coronat⁹ est. Celebrauit sæpe diuina. Benedixit plebib⁹. Officia curiæ ordinauit: Cardinales doctrina & authoritate præstãteis assũpsit. fuerũt ei cum rege franciæ Carolo cũ Astolfo rege Aragonum qui tum hostis Eugenij papæ fuit/ cum Philippo duce Mediolani: cũ plurib⁹ alijs de recipienda eius authoritate tractatus. Qui omnes incassum abiere. fuit & Fridericus imperator apud eum i Basilea Sed clam nocte intempesta ne adorasse idolum videretur: abiit Reuerentiã ei tanq̃ vicario IESV CHRISTI subditi eius tantum & Suitenses populi & Basilienses & Argentinenses & qui Alberto parebant Baioariæ duci præbuerũt. fuit enim magna spes obtinendæ Germaniæ. Cum sex principes electores in eã sententiã fœdus iniissent vt nisi Eugenius postulatis eorũ annueret (postulabant autẽ res prosus negandas) in Amedei (quẽ Fœlicem quintum appellauerunt) obediẽtiam transirent. Sed cum illorum consilia Fridericus peruertisset/ & qui sub nomine Synodi Basileæ degebant abire iussisset: desperato meliori successu: Interueniente per legatos suos Carolo Franciæ rege/ ecclesiæ pacem dedit Nicolao ponti. max. reconciliatus/ relicto nomine papæ: Cardinalatus honorẽ retinuit. In quo paulo postea non sine boni viri opinione decessit fœlix princeps. & nimium/ si senium suũ ecclesiasticis titulis nõ fœdasset. Bolomerus qui eius quondã & primus & dilectissimus cõsiliorũ particeps fuerat/ ingenteisq; opes apud eum cumulauerat: cum nobilitatis odiũ incidisset/ proditionis reus factus mortis sententiã tulit & in lacũ Lemanũ præcipitatus magno saxo ad collũ suspenso demersus est. Nobilitas exinde noui ducis indignationẽ subiẽs ad regem Franciæ confugit. cuius opibus adiuta in patriã redijt. Ioannes Segobiensis homo Hispanus/ morib⁹ & doctrina illustris/ qui cũ sũmos theologiæ preceptores doctrina æquaret ab Amedeo dum se papam dixit: Cardinalat⁹ eminentiã accæperat. Et deinde vnioni consentiens Nicolao pont. max. cardinalatus dimisso titulo Cæsariensi ecclęsiæ profectus fuerat i altissimis ræcondit⁹ mõtib⁹ paruo monasterio content⁹. Vocatis ex Hispania legis Arabicæ magistris: librũ quem vocãt Alchoram & in quo Mahumetis ψευλο προφητου non tã mysteria q̃ deliramenta continentur: in nostram linguam de nouo conuertit. & ineptias eius vęris ac viuis rationibus & argumentis exposit. ¶ In Arelate ad sepulchrum Ludouici cardinalis sanctæ Ceciliæ eius vrbis episcopi quem Basileæ in consessu patrũ præsidentẽ vidimus. Magna miraculorũ opinio orta est/

Fœlix quintus ponti. max.

Amedeus/ siue Fœlix quit⁹ relicto noie Papæ Cardinalis designatur Bolomer⁹ Amedei dilectiss. ꝑditionis re⁹ factus/ in lacũ Lemanum.

Io. Segobiensis.

& inualidorum frequens vndiq; concursus spe sanitatis factus.

¶ De Ioanna virgine Lothoringensi Anglorum copias ę Frā-cia fugante. de Flocheto Pontem arcis nouo commento inua-dente. deq; Thalboto Anglo duce cum filijs ad Burdegalam in bello cadente. Cap. XLIII.

IOannes comes Armeniaci incesto germanæ sororis amo-re perculsus nuptias eius tentare conatus/ haud indignus existimatus est: quem paterna hæreditate Carol⁹ rex Frā-ciæ armis eijceret: In regno ipso Frāciæ: qđ nostra ætate Ioan-na virgo Lothoringēsis diuinitus vt credūt admonita: virilibus indumentis & armis induta Gallicas ducens acies. ex Anglo-rum manibus magna ex parte (mirabile dictu) prima inter pri-mos pugnās victoriā eripuit: cū iā Philippus Burgundiæ dux paternæ necis iniuria remissa. Relictis Anglis ad Francos de-feciſſet: ingentes inter Carolum regem & filium eius Ludoui-cum Delphinum Viennēsē contentiones atq; inimicitiæ suc-creuęrunt. Carolus Andegauensis eo tempore Delphini auun culus apud regē plurim ū poterat cui⁹ potētiā cū Ioānes Alen conij dux ferre nō posset. Borbonij quoq; prīceps: & frater eius spurius Andegauensē gubernationē ægris animis intuerentur. Delphino vt a patre discederet suasęrunt. sic eni fieri posse vt rex desiderio filij Carolum a se reijceret. Regnumq; quod i ei⁹ manibus pessum ire videbatur meliori consilio regeretur. qui-bus permotus Delphinus isalutato patre ad Niuernenses dis-cessit: qua re comperta rex comparato raptim exercitu in Alē-conium duxit: & expugnatis non magno negocio pleriſq; mu-nitionibus ducem in deditionem accæpit. Exin contra filium profectus: cū ciuitates Niueriæ Delphinū aduersus patris im perium tueri nō auderēt eū vt a se abiret rogauęrūt ille in Bor bonium se recæpit nec diu post metuēs dux Borbonij regis irā filiū patri recōciliauit. quæ res fratri suo spurio haud bene ces-sit. Nā is paruo post tēpore capt⁹ in ꝓfluentē demersus violati paterni iuris in filiū penas dedit. Interiecta deinde non longa temporis mora Rhenatus ęregno Siciliæ propulsatus filiā su am Henrico regi Angliæ in matrimoniū collocauit: haud ab-nuente Francorū rege qui eo coniugio inducias belli sibi ac re-gno suo salutares cum Anglis pluriū annorū obtinuit. Quibus cōclusis securus iā domi rex vt Franciā militaribus spolijs atq; incendiis diu agitatā tātisper sineret requiescere. Delphinum cum magna parte copiarū ad Heluetinos supra relatum dimi-sit: ipse cū reliquo exercitu in Lothoringos profectus: Meten-sem/ Tulensemq; agrū vexauit. opidumq; non parui momen-

Io. comes Armeniac⁹ sororis nu-ptias tētat.

Ioanna vir-go Lothori genſis.

Philippus Burgund⁹.

Carol⁹ An-degauēsis.

Io. Alēconi us.

Spurius de mergitur.

Spinale. Franciscus Aragoneñ. Foserſũ opidum. Flochetus militib. ſub fœno i quadrigis abſcõſis Põtẽ Arcis i poteſtatẽ recępit.

ti: quod Spinale vocãt dedentib⁹ opidanis ab eccleſia Metenſi abſtulit. Exin Franciſcus Aragonẽſis capto furtim opido Foſerſi: quod in Normania ſitũ in poteſtate ducis Britanniæ fuit duorũ potẽtiſſimorũ Frãciæ ac Angliæ regũ interrupiſſe pacẽ viſus eſt. De qua re dũ miſſis vltro citroq; legationibus contenditur: Flochetus cũ nõ paucis equitibus a rege Frãciæ profectus quadrigas fœno oneratas in quo milites armati laterent Pontẽ Arcis quo Sequana fluuius iugit: qui Normanos a Francia dirimit: ędoctos ruſticos ęducere iubet atq; in medio Pontis portæ Arcis ſubſiſtere. Ipſe in inſidijs cũ cohortibus ſignũ expectauit: quo recepto cũ milites ę fœno dilapſi portã inuaſiſſent: trucidatis cuſtodibus tã diu locũ tenuęre/donec Flochetus aduolans & Pontẽ & arcẽ in poteſtatẽ recępit cui⁹ rei percepto nuncio & rex ipſe per eundẽ pontẽ in Normaniã copias traiecit. & ex alia parte Frãciſcus Britãniæ princeps exercitum duxit.

Somerſet⁹ dux. Talbotus.

Dux Sũmerſeti eã ꝓuinciã pro rege Angliæ cũ imperio tenebat. Qui poſtq; tanti belli molẽ in ſe verti cognouit: Talbotum copiarũ ducẽ fama clarũ: & reb⁹ geſtis inſignẽ: Rothomagi apud ſe eſſe iuſſit: ſperãs eius cõſilio atq; armis ciuitatẽ animos vt animaduerterat in fide continere. Sed fruſtra eius conſilium fuit. Nã Rothomagẽſes poſtq; regẽ appropinquare dixęrunt: miſſis ad eum legatis ſententia ſua ac fortunarũ ſuarũ dacti ſalutẽ exercitũ intra vrbẽ recipere & imperata facere promiſęrunt. Quibus a ręge collaudatis & domũ cũ præſidio miſſ tum remiſſis vrbs regi dedita eſt. Talbotus cum duce ſuiſq; omnibus in arcem ſeſe recæpit. quæ cum oppugnari recepta eſſet interuentu Rhenati regis ea cõpoſitio facta eſt vt Angli quæ i Normania retinebant opidis excederent. Dux ac Talbotus cũ ſuis liberi eſſent. Sed cum præfecti opidorũ non parerent: dux Somerſeti dimiſſis in arce Talboto & duobus priuignis ſuis clam receſſit in Angliam: Arx poſtea dedita eſt & priuigni ducis cum Talboto in poteſtatem regis facti ſunt. Talbotus vęro cum eſſet clara apud omnes fama quam non malis artibus ſed robore corporis & ingenij dexteritate in aperto marte quæſiuiſſet: data fidę quod aduerſus Francos deinceps arma non gereret: libere dimiſſus eſt. Hic anno iubilei indulgẽtiæ cauſa Romam venit vt quidam putãt abſolutionem quæſiturus eius ꝓmiſſi quod regi Franciæ fecerat. michi hoc minime compertũ eſt. illud cõſtat Talbotũ cũ in Angliã reduſſet iãq; rex Frãciæ víta oi Normania Burdegalã quoq; armis ſubęgiſſet: a rege ſuo nõ ſine magnis copiis in Gaſconiã cũ ipęrio miſſũ & Burdegalam recuperaſſe. & alia pleraq; caſtella q̃ ab ipęrio Anglicano

Attẽ.

Burdegala

desiuerant parti vi expugnasse: partim deditione volũtaria recepisse: quæ cum rex Frãciæ resciuisset ęuestigio duos exercitus instruxit: quorũ alterũ: cuius præfectus erat gener suus comes Clarimontis/ac ducis Borbonij filius/cũ quindeci millibus pugnatorũ in quis toti⁹ militiæ robur fuit: ad vrbẽ Burdegalã recto itinere cõtẽdere iussit: Alterum quẽ ipse ductauit ex purpuratis suis cõscripsit: qb⁹ & comes de Stãpis ãnumerat⁹ est: quẽ lecti iuuenes. 500. equites. 300. ex Britonia seq̃bãt. iussit & hũc exercitũ retẽto apd̃ se comite rex præire: q cũ septẽ vt aiũt leucis a Burdelaga cõstitissent: paruũ quoddã castellũ oppugnare cæpęrunt: turri quadã iter Burdegalã & castellũ ipsũ occupata/ac sagittarioꝝ p̃sidio munita: Talbot⁹ vęro postq̃ sibi duobus exercitib⁹ pugnãdũ esse intellexit. eũ pri⁹ aggrediendũ cẽsuit: quẽ minori negocio supari posse cõfidebat: Egress⁹ igit̃ cũ robore sui exercitus iã vespere ad turrim quã dixim⁹ occupatã ꝑuenit: qua primo ipetu expugnata sagittarios oẽis ibi captos circiter qnquaginta interemit. Exin mane profect⁹ cũ accępisset regiũ exercitũ pugnã parare: Veritus tãq̃ sibi ę manib⁹ præda dilaberet̃ iussis aliis seq cũ qngentis galeatis militibus. 800. sagittariis prope hostes aduolãs tumultuariũ p̃liũ inijt: cõsultauerãt aliquãdiu inter se hostes an retro pedẽ fugiẽdo referrẽt Sed pudore ꝓpinqui regis experiri belli fortunã decreuerant: Erant eis. 300. circiter tormenta ænea/id est Bombardæ quæ curribus aduexerant ea via ꝑ quã Talbot⁹ aduẽtur⁹ erat opposuęrunt: multas p̃terea machinas hinc atq; inde collocauęrunt: quibus ignari hostes cõfici possent: vt ergo furẽtes Talboti milites itinere quod vnũ patebat in castra hostiũ nesci⁹ machinarum ꝓcurrit dato tormẽtis igne primo cõgressu. 300. ferme milites ictu lapidũ ex Anglis perięre. Quod vbi Talbot⁹ aiaduertit filiũ qui se sequæbat̃ vt abiret & ad meliora tẽpora se reseruaret admonuit. At cum filius diceret nõ esse sibi ex eo prælio fugiendũ in quo pater periclitatur⁹ esset. Ego inqt fili multis reb⁹ clarissime gestis: nec mori sine dedecore possũ: te nũc militare incipientẽ nec fuga infamẽ nec mors clarũ faciet. Sed cũ filiũ plus pietas q̃ cõmonitio paterna moueret: coartatis sociis vt forti animo pugnã redintegrarent testitudine suorũ facta in hosteis qui nunq̃ munitiones castrorũ exire præsumpserant audacibus inuectus animis haud paruã illorũ stragẽ ędidit. Sed cum hostes partim loco: partim tormentis ac numero militum superiores essent: & iam crus Talboto lapis ę tormento missus arripuisset: cæsis maiori ex parte suis: & ipse tandẽ cũ duob⁹ filijs altero legitio: altero extra matrimoniũ nato & vno genero

Comes clarimõtis cũ 15. pugnatorũ millib. Burdegalã mittitur. Comes Stãpansis.

Talbot⁹ filiũ vt ex p̃lio fugiat/hortatur.

Talboto crus tormẽtali lapide ereptum.

procūbēs cecidit hic post sumptas ex hoste victorias clarissimi viri exitus fuit: quem Britonū potissimū constantia & audacia prostrauit Burdegala iterū in potestatē regis facta est Britāniæ ducē eius germanū qui nunc rerū potitur cū diu sobole caruisset votū vouisse ferūt liberos si superi darent priores duos alterū minorū alterum p̄dicatorū religione cōsecraturum Exin voti cōpotem primū qui sibi natus est Franciscū appellauit. Secundū Dñicum. Natus est ei & tertius filius quē in Angliam nutriendum misit. Is cum mortuo patre in Britoniam Francisco regnante rediisset ab eo captus & in carcere necatus est. fama est eum cū neci traderet. Impietatē fratris accusando: qui non contētus regnū sibi debitū occupasse: sed animā quoq; sibi nepharius auferret: Frāciscum corā diuino iudicio de parricidio responsurū infra annū citasse. Ob quam rem cum infra p̄finitum tēpus Franciscus ydropisi laborans obiisset: vt est religiosa Gallorum natio: correctū cum diuina cēsura vulgo creditum est. Dominicus ei successit: qui cū hoc anno sine liberis decessisset: Arturum Francorū militiæ principem patruū suum successorem habuit non minus prudētia q̄ annis grauem. Carolus dux Aurelianensis: qui magno quō dam p̄lio ab Anglis captus fuerat: iam senex in patriam dimissus: defuncto Philippo Maria Mediolanēsis ducatus: tā q̄ sibi ex successione debiti sese titulis adornauit.

Franciscus Britonum dux fratrē in carcere necat.

Attē. mirū.

Dominicꝰ dux Brit.

Arturus.

Carolꝰ dux Aurelianēsis.

¶ Quod Gandauenses supra viginti millia ciuium amittētes Philippo duci Burgūdiæ se submisere / quodque Delphinus Viēnensis Agnetem occidere tentauerit. Cap. XLIIII.

IN Flandria Gandauenses aduersus Philippū Burgūdiæ ducem rebellantes pluribus p̄liis victi ad extremū supra viginti millibus ciuium vna pugna amissis: confessi errorē Philippo manus dedere: legesq; victoris accepērunt. idē Philippus & opidum Lucēburgēse maximum ac munitissimum: quod in Saxonū potestatem dotis nomine venerat non sine indignatione Ladislai regis armis accepit. Delphinus Viennensis: cum mulierem quādam noie Agnetē forma p̄stantem ac patri dilectā occidere tētasset: iterū regis odium incurrit. cūq; nusq; alibi se tutū arbitraret: ad florentes Philippi opes confugiens: vt primū eum cōuenit. Misserto mei cōsanguinee inquit: qui sine terra sum filius regis. Ad quem Philippꝰ: Dū terra mihi est: ait: caue te sine terra dixeris. Nam quæ michi p̄uinciæ parent: eædem tuæ sunt: nec minus tibi q̄ mihi obediant volo. Post hæc ei & Brabātiæ florētissima opida & ambitiosas Flandriæ ciuitates ostendit: Dominum eum & Prin-

Gādauēses

Delphinus Viennēn. Agnetē occidere tentat.

cipem in conspectu suo nuncupari iubens.
De Anglia insula/& q̄ olim Britannia/q̄q̄ Albion fuerit dicta.
de rege Henrico/Sofulso/Eboracensi & Somerseto: ducibus.

Cap. XLV.

VEntum modo est in eum locum de quo breuissimus est i Angliam traiectus. neq̄ eni plusq̄ triginta millibus passu um id mare latum est/ quod Flandriam atq̄ Angliam interluit: absolutis Galliæ rebus/haud inconuenies fuerit trās missō pelago Angliæ (cui quondā Britanniæ nomen fuit) q̄bre uissime mutationes sub Friderico factas cōmemorare. In Anglia quam tū Albion tum Britanniā veteres vocauere: rex Hen ricus solitudinis & ocij cupid⁹/alieno magisq̄ suo iudicio regnū gubernauit. Potens apud eum & in primis auditus dux Sofulsi fuit. qui leges pro suo arbitratu: & populis & principibus dixit. Supressit quos odiuit/& iterum quos amauit ęrexit. Sed cū res Anglica apud Francos iminui cępisset/& iam imperiū Gallicū in pristinam gloram ęmergeret: dux Eboracensis coactis non paruis copijs/ nec paucis stipatus baronibus: Lundonias venit regis consiliū mutaturus/atq̄ (vt ipse dicebat) regis & regni saluti consulturus. non expectauit eius aduentū dux Sofulsi/ sed nauigio raptim correpta: per Themisiam fluuiū saluti suæ fuga consulere adorsus est. Sed destinatā quis mortem fugiat? Missi qui eum compræhenderēt/ per compendia iterum cursum ei⁹ præuenire: ipsumq̄ mox interceptū/in Prora nauis qua vehebatur obtruncauerunt. Dux quoq̄ Somerseti qui perdita Normannia in Angliam remeauerat potensq̄ apud regē credebat: in carcerē coniectus est. Nobiles viri q̄ plures necati. nec sacerdotio p̄ditis parsum est. inter quos & amicus noster Adam Molines secreti regij signaculi custos & literarū cultor: amisso capite truncus iacuit. nec diu postea cum dux Eboraceñ. domū rediisset. Somerseti princeps ę carcere missus p̄mittente rege: gubernare regnum incępit. quæ res supremæ sibi cladis causa fuit. Irritatus enī ob eā causam princeps Eboraceñ. cū maioribus copijs q̄ prius/Lundonias ꝓperauit. cui cum rex obuiā vna cū duce Somerseti exiuisset: putans illum aut verborū lenocinio placare/aut regiæ maiestatis authoritate deterrēre: nihil ꝓfecit. Eboracensis enī cū esset longe potentior: iusso rege vt i partē se reciperet/Somerseti ducem ac ei⁹ equitatū arripuit eumq̄ mox captum: detruncato capite interfecit.

Anglia.
Britannia.
Albion.
Henric⁹ rex
Sofulsi⁹ dux
Eboracēsis dux.
Lūdonicæ.
Themisia flu.
Somerset⁹ dux.

¶ De Scotia & mirandis apud Orcades arboribis: suos fructus in aues mutantibus, Item de Hybernia. Cap. XLVI.

Scotia.

SCotia eius insulæ in qua est Anglia suprema portio est in Aquilonem versa: fluminibus haud magnis: & monte quodam ab Anglia discreta. hic nos brumali tempore fuimus: cum sol paulo amplius quã treis horas terrã illuminaret. Iacobus eo tempore regnabat quadratus & multa pinguedine grauis: qui cum olim in Anglia captus vndecim annis in custodia fuisset: ac dimissus tandem suscepta ex Anglis coniuge domũ reuersus: complureis regulos gladio percussit: & ipse tandem a suis domesticis interfectus. In quos vltione peracta filius eius regnum suscepit. Audiueramus nos olim arborem esse in Scotia: quæ supra ripam fluminis ẽnata fructus, pduceret anetarum formam habentes: & eos quidem cum maturitati proximi essent sponte sua decidere alios in terram: alios in aquam: & in terram delectos putrescere: in aquam vero demersos mox animatos ẽnare sub aquis & in aere plumis pennisq; ẽuolare. de qua re cum auidius inuestigaremus: didicimus miracula semp remotius fugere. famosamq; arborem non in Scotia: sed apud Orcades insulas inueniri: illud tamen nobis in Scotia miraculum repræsentatum est. Nam pauperes pene nudos ad templa mendicãtes acceptis lapidibus elemosynæ gratia datis lætos abisse conspeximus. id genus lapidis siue sulphurea siue alia pingui materia præditum ligno: quo regio nuda est comburitur. ¶ Hibernia nunc nobis absoluenda esset: quæ paruo a Britannia diuincta freto, partim libera Scotorum amicitia & societate gaudet: partim Anglicano paret imperio: Sed quoniam nichil dignum memoria per hoc temp⁹: de quo scriptio est gestum accepimus. ad res Hispanicas festinamus.

Diestrium horarum.

Iacob⁹ rex Scot⁹ a suis est iterfect⁹

Attẽ. miraculũ arbor, quæ fruct⁹ i aquã decidentes mutanti aues.

Orcades.

Paupes, p elemosyna lapides læti accipiunt

Hybernia.

¶ Quod Hispania sit in quinq; regna diuisa, & quod apud ipsam nonnulla scitu digna sint gesta. Cap. XLVII.

LAtissima regio Hispania & terra optimis comparanda: viris armisq; potens: hoc anno nostro in quinq; reges diuisa est. Primum ac maximũ Castellæ regem appellant. Proximum ei Aragonũ: Tertio Portugalẽsem. Quarto Nauarræ: Granatæ: quod ab euãgelio CHRISTI alienum est / vltimum ponunt. In Castella prænobili ac late dominãte regno: cui⁹ reges Gothorũ sanguine creti nunq; genus variarũt. Aluarus de Luna natione Aragonẽsis nobili genere: q̃uis extra matrimonium natus / cũ olim Ioanni regi adeo se insinuasset: vt vn⁹ omnium regni regisq; potẽs videretur: Ioannemq; Nauarræ rẽgẽ & Henricũ magistrũ militiæ sancti Iacobi potẽtia sua opprimere: ac regnũ gubernare conatos armis deturbasset. Postea tamen aduersante sibi regina redeuntibus illis, ac regẽ in potesta-

5

Hispania in 5. regna diuisa.

Castellæ regnum.

Aluarus

tem suam recipientibus: & curia pulsus: in possessionibus suis ali quādiu priuatus vixit: fœlix si concesso frui ocio nouisset. Sed nulla est regno deiectis quies: dum ergo sublimē locū de quo rursus maiori cum ruina præcipitetur vendicare conatur: regi clam suadet: vti per speciem venationis in saltū sibi propiquos egrediatur: secum potenti manu futurū obuiam. Nec dubium quin regni optimates libertatem regi asserant: non fuit difficilis persuasio. Rex cum paucis egressus parum custoditus. (Nā Aluari iam pene nomen extinctum erat) vbi ad insidiarū locū peruenit: mox clamore edito Aluarus inter lectos exultās mīlites liberū regē saluere dixit: eūq; secū adduxit: quare vulgata confestim mira inclinatio regni facta est: & iterū ad Aluarū regni gubernatio deuoluta: nec diu post cum eisdem Ioanne atq; Henrico atrox prælium commissum est: in quo plures vtrinq; cecidere victoria penes Aluarū fuit. Henricus non multis post diebus ex vulnere manus quod in ea pugna receperat mortē obijt. Magistratum eius Aluarus obtinuit. & aliquādiu postea regis pariter & regni moderator est habitus. ad extremū tamē potenti inuidiæ succubuit. Nam cū nobilē quempiā iussu regis ingrata sibi quedā renunciātē: & fenestra suæ dom⁹ præcipitari iussisset: Mox captus & in medio foro capitali sentētia damnat⁹ est. non tamē vt ignauus occubuit: sed numeratis suis in regem regnūq; meritis. nō lachrimās aut eiulās: sed alacri vultu & q̄si ad epulas iuitat⁹ / ceruicem gladio præbuit. vir alti spiritus: nō minus domi q̄ belli clarus / & cui magna semper in mente sederint. Ioannes deinde aliquot annis per se regnum administrauit. quo vita functo: filius eius Henricus regnum accepit. Adolescens animo plenus & recti cupidus: qui relicta priori coniuge velut infœcunda alteram ex Portugalia duxit iperatricis sororem: & in regnū Granatæ cum exercitu profectus magnā hostibus terræ partem diripuit atq; pertriuit: Ioannes Cardinalis Ostiensis summa vir integritate & scientia iuris ēminēs cui iuuenis in dictandis epistolis seruiui senio cōfectus in eo regno vnde illi origo erat animā deo dedit. In regno Nauarræ & filius in patrē & pater in filiū arma suscepit: filiusq; tandem regno pulsus ad Alfonsum patruum Aragonū Siciliæq; regem peragrata prius Gallia confugit. Nunc Ludouicus Montesiæ magister & Ioannes Deseritanus viri præstabiles ab Alfonso missi reconciliare patri filiū studēt. Ioanna Alfonsi & soror & coniunx absēte viro multis annis Aragonū & Valentiæ regnis tot potentiæ ciuitatib⁹: tot nobilissimis principib⁹ iura dixit: casta & sancta mulier & digna quæ plēm peperisset Alfonso. In Por

Henric⁹ ex vulnere manus obijt.

Aluar⁹ ceteuicē alacri vultu gladio præbuit.

Henric⁹ rex

Io. Cardinal Ostiensis.

Nauarra.

Filius i patrē & pr in filiū arma suscepit.

Ioanna Alphonsi & soror & cōiūx

Portugalia

Petrus infans/ sagitta in incertum missa/ trāsfossus obit.

tugalia Petrus cognomie infans sic(enim filij regis anteq̄ regnent appellantur)magni nomis princeps: qui totam ferme Europā peragrauerat:suæ virtutis documēta demōstrans: cū regnū tutorio noie aliquādiu summa cum laude administrasset nec minori fide Alphōso ex fratre nepoti simul & genere suo restituisset: tandē subortis vtrinq; dissensionib⁹ cum odio crescēte ad p̄lium ventū esset sagitta in incertū missa trāsfossus interijt vir magnorū operū: & qui olim sub Cæsare Sigismūdo stipēdia faciens non paruā sibi gloriam in Turcas pugnando parauerat. Alphōsus exinde māsuetissimus princeps alti cordis & prudētia(neq; enim in stultos vnq̄ regius Portugalliæ sanguis deriuatus est)Post regnū vtrūq; tenuit: cui cū obijsset dilectissima cōiunx eadē soror / patruelis hortatu vt aliam superduceret nō suaderi potuit sed ois eius cura eo cōuersa est: vt aliqd agat qđ sibi laudē & Christianæ religioni fructū pariat. Quapropter iuitatis regni p̄cerib⁹: suscepto publice crucis signo classem in Turcas & expeditionē p̄misit.

¶ De Genuensibus/ & corum crebris in principatu reip. mutationibus. Cap. XLVIII.

Genua.

VLtimis Europæ finibus peragratis & quantū proposito nostri fuit septētrione decurso in partē tandem reuersus nouitates Italiæ cū iam referēdæ occurrant ab earum nimirū vrbe incipiendū esse arbitror. cuius creberrimas mutationes & oriens simul & occidēs admiratur. Ea est Genua Ligurum domina ac regina: q̄ ciuilibus agitata discordijs memoria nostra imperiū maris amisit. In ea cum excluso Philippo Mediolanensium duce: eiusq; p̄tore Opicino Olgate necato. authore Frāciſco Spinula. S. libertatis capitanei creati essent. eisq; paulopost sublata libertate exactis: Isnardo Guarro ducatū acceptisset annos supra septuaginta natus authore Thoma Fregoso: qui & ipse olim ante Philippi dūium ducali honore functus fuerat: cū homo grandeuus ad gubernationem inutilis videret: vix septē diebus regnare permissus est/ Thoma eius honorē surripiēte: quē cum quatuor gubernasset annis: germanus eius Baptista ad. 16. circiter horas regno expulit. Nam Thomā resumptis viribus cōfestim fratrē palatio deturbauit: treis annos postea & nōnullis mēsibus vrbem regens donec authore Ioanne Antonio Fliſco iterum ciuitas libertatē asseruit delectis octo capitaneis priori ex more rē publicā administraturis qui Thomā Fregosum in carcerē cōiecerūt cū iam ter patriæ suæ ducē gessisset. horū principes fuere Ioānes Antonius: quē p̄nominauimus miles equestris or-

Opicinus.
Olgates.
Isnardus Guarro.

Mira reip. mutatio.

Thomas Fregosus ter patriæ suæ ducem gessit.

dínis & Raphan⁹ Raphael Aduanus iuris interpres. Sed hec quoq; paucorum mensium libertas fuit cum Raphaeli non tam capitanei quam ducis nomen placeret: Is enim gentibus suis ac Spinularum primoribus in suam sententiã tractis collegas suos magistratu abdicauit. ducalesq; fasces assumpsit. quibus paulo supra duos annos est vsus a Barbana gentili & patruele suo ę re publica delectus. Barbanam vero nondum mense toto principatu potitum Ianus Fregosius Ioanne Antonio Flisco & Aurianis fauẽtibus regno pepulit. Qui paulo post Antonio pro suscepto beneficio necẽ parauit. Interposito Ioãne Philippo eius gẽtili qui cũ permitteret cui & caste la defuncti cõdonauit Iano vero cũ rexisset annis paulo amplius duob⁹ in magistratu satis functo frater eius Ludouicu successit: qui a Petro patruele suo ę dignitatis culmie deiect⁹ est. Is est Petrus Fregosius qui modo regnat multa vi animi & corporis. Sed optimatib⁹ ciuitatis & omni ferme nobilitati odio habitus: q̃ & gentilẽ & patruelẽ suum Nicolaum Fregosiũ honestis moribus p̃ditũ & philosophiæ studijs insignẽ ob suspitionẽ affectati dominij vocatũ a se in palatiũ paratis percussoribus interemit. Hunc cũ regnasset annis quatuor tã suæ quã aliarũ nobiliũ familiarũ principes in vrbe Ludouico patruele suo quẽ ipse ante deposuerat in eius locũ suffecto: qui cũ se parũ gratũ magnatibus esse intellexisset: eundẽ Petrum quẽ regno deturbauerat in auxiliũ accersiuit: ille tertia post exiliũ die reuersus & patruelẽ ducatu amouit: & oẽs aduersarios vrbe pepulit. Quorũ principes ad florẽtes Alphonsi Aragonum & Siciliæ regis opes cõuersi magnam & formidabilem classem ab eo impetrauęrũt: cũ qua iam ferme duobus annis terra mariq; Genuã oppressęrũt. Ventum est sæpe ad mœnia ciuitatis & aliquãdo intra suburbia pugnatũ. Hoc autẽ anno cũ signo dato & in ipso portu & p mœnib⁹ vrbis vndiq; pugnaret: ingressi sunt Aragonẽses ducisq; milites & magnã vrbis partẽ fugauęrũt passim cædib⁹: passim rapinis ciuitatem fœdantes. sed adfuit pręsto cũ delecta iuuẽtute Petrus: qui fugiẽtes suos sistere compulit. & in Aragonẽses dilapsus ingẽti ędita strage vrbẽ pene raptã recuperauit. Actum tamen de eo fuerat: si portã quã cęperãt hostes ita cõmunissent ne cõcludi superne potuisset: & aditum sequẽtibus nouis socijs potentẽ retinuissent Nunc ambæ partes quasi ex integro ad bellũ se parant q̃is fama est Petrũ animo fractũ Gallorum implorare auxilia eorũ regi patriæ suæ principatum quem retinere non potest: pecunia venditurum.

Raphael collegas magistratu abdicauit.

Barbana.

Pet. Fregosius.

Petrus ab Aragoñ. vrbem pene raptã recuperauit.

¶ De Mediolanēsib⁹ & varijs apud eos rebus gestis/Philippo Maria & Francisco Sfortia ducibus. Cap. XLIX.

Insubres Mediolanum.

APud Insubres vrbēq; toto famatam orbe Mediolanum Philippus Maria dux gentis qui Genuam ditioni suæ quondam subęgerat. Amedei Sabaudiæ ducis filiā matrimonio sibi cōiunxerat. Alphonsum potentissimum regem cum duobus fratrib⁹: Altero rege Nauarræ: altero militiæ cōpostellano magistroq; multisq; Regulis nauali prælio victū: captum: & ad se vsq; deductum. insolita vsus liberalitate: magnificentissime donatum libertati dimiserat: Sigismundū Cæsarem Romam petentem: cum Mediolani ageret visitare cōtempserat: Bononiam: Forliuiū: Imolam ę manibus tyrannorū armis ęreptas: Sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ restituerat: Atrocem Suitensiū gentem bello domuit. De Florentinis ac Venetis per suos duces sæpius triūphauerat: totāq; quondā Italiam tremore affecerat: Iam recedēte fortuna: perdita Genua: Nicolao: Piccinino in quo maxime fidebat defuncto/exercitu suo ad Casale maius iuxta flumen Padum duce Micheleto Carimiola ab hostibus p̄lio fuso & castris exuto magno numero equitum peditūq; capto/ eo deductus erat vt nō modo Venetis: sed oībus per circuitū populis ac principibus cōtēptui esset. Et Veneti quidem Abdua flumine transmisso in agro Mediolanensi castrametati tantū ei terrorē incussęre: vt de relinquendo imperio cogitauerit: q̄ sunt vltra & citra montes auxilia regnū deposcens. Sed quæ fortunatum atq; hostibus insultantē oēs honore ac fauore dignū existimauęre/idē in calamitate cōstitutus ab oībus tanq̄ odio dignus relictus est. Vnus tamē omniū Alphōsus accepti beneficij memor ad opem ferendā sese accinxit: Sed cum Seruis iter agit interim Philippus primum ob aduersam valitudinem oculis captus: deinde ex ipsa arce hostiliū armorū fragore audito vehemēter cōmotus: vitæ tedio simul & lāguore mortē obijt: ipso Alphōso hærede instituto. fuit autē Philippus ingenti corpore. in iuuētute macer: in senectute pinguissim⁹: deformi facie ac terribili: instabilib⁹ ac p̄grandibus oculis. ingenio peracri & callido. in largiēdo p̄fusus. in parcēdo facilis: in audiēdo difficilis. at vbi in colloquiū veniſſet mitis ac placidus/cultus corporis ac mūdiciarū oīsq; lenocinij negligēs. venādi cupidus. equorū studiosus. Cæterū quietis impatiēs: atq; iperitādi auidus. in pace bellū: in bello pacē q̄siuit: simulādi atq; dissimulādi egregius artifex: in milites q̄ in ciueis indulgentior. raro in publicum prodijt/ delatorib⁹ facile credidit. in suspitiones

Philippus Maria/ cui⁹ varia fortuna.

Alphonsus rex captus libertate a Philippo donat. de quo i sequētib⁹ āplis. vbi de Neapoli.

Veneti Philippo terrorē incutiūt.

Alphonsus accepti beneficij memor Philippo auxilia tulit.

Philippus moritur.

Descriptio qualis erat

adeo ꝓnus: vt sæpe fidissimos a se amicos leuissimis de causis alienauerit. Pulchris indutos vestib⁹ ægre ad se venire permisit. Sermonē de morte audiuit inuit⁹. Tonitrua ac fulmina mirū in modū expauit. tabifica lue percussos ex vrbibus migrare in agros iussit: eorūq; domos incēdio tolli. qua cura innumerabilē illū Mediolani populū multis annis intactū quo dāmodo ab ea peste seruauit. huic cū vita decessisset: fun⁹ nec tanto principe dignū: nec suis maioribus ductū est. nec sepulchri decus additū. Populus cognita ducis morte in libertatē sæpe ꝓclamauit. duodecim viris ꝙlectis qui rēpublicā administrarent. Castrū portæ Iouis instar excellētissimæ Regiæ captū ac dirutū est. & testamentū Philippi dilaniatū: Ad dominium Mediolanēse multi aspirauere. Sed qui coloratis vterētur titulis quatuor tantū fuere. Fridericus imperator deuolutum ad se principatū Philippo fine liberis legitimis vita subtracto contendebat. Alphōsus ex testamēto hæreditatē petebat. Carolus dux Aurelianēsis ex sanguine vicecomitū natus/ ab intestato sibi deberi ducatum aiebat. Franciscus Sforția Vicecomes coniugem suam: quæ Philippi filia fuerat: hæredem patri suscipiēdam affirmabat. Auditæ sunt legationes omniū in senatu Mediolanensi. Quarū aliq; sermone directo dñium petiere: aliq; per ſimulationē oblati cōtra Venetos auxilij insinuare se populo: atq; inde paulatim vendicare dominium satagebāt. Sed ciuitati: quæ iam libertate gauderet: & imperādi cupiditate de mortui principis militiā cōduxisset: nulla cōditio placuit: quo iugum quouis pacto in capita ciuiū videret inferre. Obtulit tamen imperatori cēsum quotānis aureum poculum si libera sitis legibus dimitteret. dilaniabatur interea vndiq; Philippi hereditas. Veneti Placentiā. Cremā. Laudam occupauere. & multa ꝑterea minora opida. Dux Sabaudiæ Ludouicus Valentiā & Consluentiā inuasit. Astēses ad ducem Aurelianēsem Carolum defecere: qui susceptis a rege Franciæ non paruis auxilijs: Alexandrinorū agros vexare cęperūt. Papiēses iteſtinis agitati discordijs diu ancipites fuere: quibus se potissimum partibus iungerent. Nouariēses: Comenses: Alexandrini ac Terdonēses Mediolanensium imperium subiere. Parmēses in societate quodāmodo recepti sunt Franciscus Sforția per idē tēpus in Piceno agebat: ꝙuis maiorem eius ꝓuinciæ partē iam amisisset: cum Philippus nō multo anteq; moriret ſibi per cōmunes amicos recōciliatū/ vt ad se rediret in Venetos pugnaturus accersiuerat: Rogato Alphonso rege sibi vt septuaginta millia auri nummū suo nomi

Quatuor Mediolanē se dominiū cōpetētes.

Franciscus Sforția.

ne numeraret: quo facto iam paratis atq; instructis copiis itine
rise accinxerat: cū mors Philippi ēnunciata eū qui longo tem=
pore ad Mediolanēses inhiasset: magis ac magis ꝑperare cō=
pulit. quē vt Lōbardiā primū ingressus est Mediolanēses incer
ti: quo mens eius inclinaret: ne vel ꝑ seipsū vel cōiunctus Vene
tis suis ceptis obuiā iret. missis oratoribus: & oblatis nō paruis
stipendiis cōduxere: moxq; duce sui exercitus facto: vt Placen=
tiam oibus copiis obsideret iperauerunt. Ipse dicto parens dū
ad Placentiā in obsidione sedet: Papienses quia iā Mediolanē=
seiperiū tanq̄ fastidiosum & insolens detractarāt sese sibi dedē
tes accepit. q̄ res Mediolanensiū animos haud mediocriter cō
turbauit: qui per cōuentiones inhibitū Francisco dicebāt quāpi
am ex vrbibus: quā olim Philippus tenuisset occupare. Fran=
ciscus vero non se occupasse: sed dedentem: & vltro se offeren=
tem ciuitatem recepisse aiebat. At Mediolanēses cū eius potē=
tiam vererentur: dissimulandum potius statuere. Ille cōtinuata
apud Placentiā obsidione: tandē summa vi oppugnare adorſ
vrbē: q̄is magna & forti militū manu munitā armis tamē op=
pugnauit ac diripuit. Mediolanēse regimē ꝑ id tēpus penes no
biles fuit: & apud eos qui Philippi quondā consiliū direxere.
Itaq; res ꝑsperæ sapientiū ductu cedebant: iā nō parua Gallo=
rum manꝰ. Nam circiter tria millia equitū delecti roboris: quæ
Alpes transierat: apud Alexandriā profligata deletaq; fuerat:
Venetí apd & Veneti apud Carauagiū magno prælio superati: omnes pe=
Carauagiū ne copias amiserāt: & Lauda ab eorū iperio ereptā in potesta=
magno ꝑ= tem Mediolanensiū redierat. Cū Franciscus Sfortia ad ifestā=
lio superati dum Brixienses missus: siue q; principatū Mediolanensē cuius
opinionē sibi iā pridem finxerat: alio modo consequi non posse
sperabat: siue q; Mediolanenses cum Venetis amicitiam socie=
tatemq; clam sequentes ne solus vtriusq; populi præda relin=
queretur: præueniēdos censuit: prior cum Venetis fœdus inīit
in quo cum multa hinc atq; inde promissa essent. Illud iter cæ=
tera conuenit: vt ad vrbem Mediolani: ditionēq; eius obtinēdā
Francisco cum copijs proficiscenti senatus Venetus & pecuni=
is & armis auxilio esset. qua re firmata mox in Mediolanēsem
duxit. Militabāt eo tēpore apud Mediolanenses Bracciani: qui
cum Ludouicū De Verme: ac nonnullas alias Franciſci copi=
Modoetia. as apud Modoetiam fudissent: tandē relictis Mediolanēsibus
ad eum defecere. Franciscus filiā suā Iacobo Picinino vxorem
Carolꝰ Gō= despondit. Carolus vero Gonzaga haud ignotus copiarū du=
zaga. ctor: qui pauloante a Medilanensibus deficiens ad Franciscū
venerat, postq̄ desertos eosdē Mediolanenses: & sine vllo duce

relictos animaduertit: iterum ad Mediolanenses relicto Francisco transiuit. Erat hic vasto corpore/formaq; pene gigantea: viribus vero: quæ magnitudini responderent: dicendi copia clarus: literis græcis ac latinis instructus: sed animo inconstanti & ingenio ad omne facinus siue honestum siue necessarium parato: cui non parua spes fuit oppressa in Mediolano libertate dominium vrbis arripere: sed fortuna iam Mediolanēsibus nouercante: Placentini/Therdonenses/Nouarienseſq; populi ab eis deficientes Francisci præsidia recęperunt. Alexandrini cū nullam in eis spem sitam esse contuerentur: Vilhelmi Montisferrati principis fratris imperio se commiserunt. Respublica medio tempore ex nobilitate i plębem defluxerat: lectiq; viri duodecim qui vrbi de more præessent: ex fece populari ignobile atq; incogniti magistratum gerebant. Hi cum ignobilitatem quam multis modis offenderant: suspectam haberent: neue cu Francisco sentirent: suadente Gonzaga: qui eam viam ad principatum vrbis arripiendum cōmodissimā existimauit: Septem primarios ciues/genere nobileis & opibus abūdantes raptim interceptos per noctem obtruncauęre: ac deinde in foro plebi spectaculum obiecęrunt: inter quos Iacobinus Bossius egregius adolescens placidus moribus: & literis ęruditus: & nobis amicitia iunctus/prorsus innocēs/supinus/truncusq; iacuit: Nec diu post Ioannem Caynum venerabilem senem: & filium eius Franciscum egregia forma iuuenem non alio crimine irretitos nisi q; illustrissimæ Blancæ Mariæ Francisci coniugi sanguine iuncti erant crudelib⁹ affectos cruciatib⁹ necauęre. Exin Georgius Lampugnanus iuris interpres sub specie legationis tanq̄ ad imperatorem mitteretur in Modoetia captus atq; interfectus est/magnus libertatis assertor: & qui testamentū olim Philippi (populari fauens regimini) laniasset. Nec Theodoro Bossio admodum in ciuitate gratioso pepercęrunt: quem cum diu in uinculis tenuissent: tandem interemęrunt. Galeothus quoq; Tuscanus: & ipse natu nobilis atq; opulētus ciuis interciſus occubuit. Quibus ex rebus cum iam nulla libertatis forma relicta esset & duodecim Viri ausu tyrannico vrbem cædibus ac rapinis fœdarent: successorumq; comitia prohibentes inuito populo sibiipsis imperiū prorogarent. Commota denique atq; incensa ciuitas correptis armis nouo magistratu ex nobilitate creato tyrannos ę repub. deiectos in carcerem conięcit: at cum neq; hoc modo respirare populus posset. Nam perditis omnibus excepta ciuitate Comensi ac Parmēsi quæ in officio ad vltimū perstaret: Franciscus dura obsidione ciuitatem premebat. ite-

Septē primarij ciues Mediol. noctu obtruncati.

Tyrāni Mediol. i carcerē coniecti/ subīde ęiecti.

rum plebs incensa nobilitatem ę palatio pepulit : tyrānos dē-
ptis vinculis tanquam libertatis amatores & optime de repu-
blica meritos in priorem locum restituit. Illi ad priores artes
reuersi:cum satellites magno numero sibi assumpsissent: mul-
taq; suadente Carolo spolia perpetrarent:nobilitatemq; pror-
sus opprimerent.non tamen ei viam ad inuadendum princi-
patum permisere.quod cum ipse animaduertisset. & iam sibi
periculosam apud Mediolanenses moram intellexisset:per in-
ternuncios Francisco reconciliatus ac magnis allectus premiis
Laudam illi prodidit.tertioq; iam fidem fallens non sine ma-
Carol⁹ Gō- gno Mediolanensium damno/ac plebis consternatione ad eū
zaga Me- transiuit:non tamē defuit tyrannis animus.quin postulatis vn-
diolanēses diq; subsidiis Francisci iugum iam prope ceruicibus imminens
prodit. excutere conarentur. Sed cum alios frustra rogassent Venetos
tandem ne se delinquerent:peruicęrunt. nam neq; illis ex vsu
videbatur Franciscum ætate florentem rei bellicæ peritissimū:
cuius iam vireis atq; arma non sine graui iactura sensissent eo
imperio potiri:quo suo par tandem videretur:percussęrunt igi
tur fœdus Veneti cum Mediolanensibus:Legesq; quas tota ci
terior Gallia sequi deberet:præscripsęrūt. mandantes Sfortiæ
vt certus contentus viribus ac terminis:Mediolanenses in pa-
ce dimitteret. Ille haud ignarus se breui periturum vbi Vene-
tis paruisset:imperium eorum contempsit:& quāuis desertus
ab omnibus videretur(Nam soli Florentini:& hi quidem parce
opem ferebant)in obsidione tamen perseuerare decreuit. Iam
mortuo Francisco Picinino frater eius Iacobus cum Bracchia-
nis ad Venetos transierat:iam Leonardus Venereus a Senatu
Veneto missus Mediolanum ingressus auxilia & commeatus
magnam copiam quibus ciuitas indigebat:propediem affore
pollicebatur. erat & in exercitu & in ciuitate summa omnium
rerum indigentia:ita vt dubiū videri posset an obsidens Fran-
cisci/an obsessus dici deberet. Vix ei bis mille equi superant:qui
ferre incessorem possent:& milites stipēdio fraudati: pro cibis
sese armis exuerant. Neq; enim Francisco argentum erat quo
stipendiari militi posset. Sed inter spem metumq; dubius/ obsi
dionem de die in diem verba pro factis ostentans:producebat
In ciuitate vęro cum iam frumentum omne absumptum esset:
nec aliud genꝰ edulij restaret:& iam canes/equi ceteraq; id ge-
nus animalia manducarent: nec ferre amplius famem multi-
tudo posset:collecti in vnum apud portam Vercillinam:corre-
Leonardus ptis armis in forum prorumpūt: obuiūq; Leonardum Veneto-
Venetoꝝle rum legatum gladiis confodiunt/ac discerpunt, exin palatium

fusis tyrannorum satellitibus aggrediuntur: quo sine resistētia occupato/ quos iuenērūt tyrānis vincula indidere. Exin missis ad Franciscū legatis principatū ei ciuitatis obtulērūt: qui mox ingressus dominū vrbis accepit. & deinde nō multis interiectis dieb⁹ cū liberis ac cōiuge versus ducalib⁹ insignib⁹ exornatus in triūphātis modū vrbē intrauit: qui cū iā Comū Parmāq; in deditionē accepisset: Vilhelmoq; Mōteferratēsi Alexandriam ademisset: nō paruū deinde bellū Florentinis sociis cum Venetis & Alfonso rege diutius gessit: in quo cū acrius premeretur: (Neq; enī tātæ potētiæ par esse poterat) Rhenatū regē fortissimis equitū cohortibus cinctū ex vlteriori Gallia magnis stipendiis ac pmissis allectū in auxilium accersiuit. qui cum superatis montibus in Italiam descendisset: ac Vilhelmū ę Mōteferrato arma ponere per amicitiā ac necessitudinem compulisset: & iā castra sua Francisci castris coniūgens in hostilem agrum descēdisset: expugnatisq; raptim nōnull' castellis more Gallico mortaleis omnes in eis cōprehensos trucidasset: tātus mox terror Venetos iuasit: vt iā castra castris cōferre amplius nullo pacto præsumerēt: nec iam retinere posse vel Brixiam vel Bergomū agris amissis confiderent. Cūq; Turcarū bellū res eorum maritimas infestaret repēte præter omniū opinionē pax quæ diu in senatu apostolico frustra fuerat agitata: deniq; apud Laudā interuentu cuiusdam (sed probatæ & integræ vitæ monachi) inter Venetos & ipsū Franciscū clam rege facta est. quæ res vt regi molesta: ita Francisco vtilis/ Venetis necessaria fuit. Arcē deinde insanientis populi fauore dirutam Frāciscus breui restauravit: mira fortunæ siue cuncta regentis dei prouidentia nobile ac magnificum opus hisdē manibus subito refectū est: quibus fuerat paulo ante reiectum. Franciscus Philelphus nobilis Satyrarum scriptor/ per idem tempus ad Heroicum carmē cōuersus/ res Sfortiæ scribere cæpit: Leodrisius Cribellus soluta oratione ac metro clarus haberi cæpit.

gat⁹. Mediolani discerpitur.

Franciscus Sfortia ab obsidione Mediolañ. dux efficit.

Rhenatus rex ex vltriore Gallia stipēdiis allectus Franciscū Sfor. adit.

Arx Mediolañ. prius destructa, reficitur.

Franciscus Philelph⁹.

Leodrisius Cribellus.

¶ De Venetis/ & q; Franciscus Foscarius dux ab imperio depositus/ aiam indignatus statim emiserit. Cap. L.

APud venetos terra mariq; potentissimos/ qui nomen italicū apud barbaras nationes lōge lateq; clarū fecēre: filius Francisci Foscari ducis veluti quippiā in rempublicā molitus esset/ in exiliū actus deinde reuocat⁹. Et iterū in suspicionē criminis adductus & crudelissime tortus. cum nihil mali cōfiteretur: relegatus in Pelopōnesum/ miserā ibi vitā finiuit. Gener eiusdem ducis Andreæ donat⁹/ dum Cretam insulā pro Veneto imperio gubernat dux insulæ appellatus. Reuocatus domum:

honore priuatur. & magna mulctatus pecunia: in exiliũ mittitur. Armilaus inter Venetos dignitate & authoritate potẽs dum ex consilio ad multã noctem domum reuertitur: iaculo transfossus occidit. nec qui tantũ scelelus patrauerit inuẽtus est: quã id filio ducis crimini dederint. Franciscus Barbarus studijs humanitatis excellens: ẽditis non paucis neq; illaudatis opusculis senio confectus: nõ sine celebri noie vita decessit. Imperator Fridericus cum Roma rediens: eo secũ cõiuge & Rege Hungariæ Ladislao: totoq; comitatu recẽpisset: libẽter & amice visus incredibilibus honorib⁹ cumulat⁹ est. Frãciscus dux gentis qui annos. 35. summa cum laude ciuitatem rexerat Philippo Mediolanẽsium duci Brixiam Bergomũq; ademerat copias eius pluribus in locis fuderat Franciscũ carminiolã clarũ ducem copiarũ de proditione suspectũ securi percusserat: Marsiliũ Carariũ cuius maiores diu Patauiũ per tyrannidẽ tenuissent/dum paternã hæreditatẽ vẽdicare conatur: interceptũ necauerat: pacẽ cum Turcis non tam honestã quã necessariã fecerat. Imperiũq; Venetum terra mariq; longe ampliauerat: Gubernationi tandem cedere cõpulsus est: tanq̃ præ senio reipub. videretur inutilis. Ille veluti contumelia affectus: ingratæ patriæ aspectũ nõ ferens. Eãq; vitam recusans q̃ careret imperio ẽ publico palatio in priuatã domũ se recẽpit: vbi cum principatũ suis ciuib⁹ reddidisset: ægram quoq; cõfestim animã naturæ restituit: Cui⁹ casum tanq̃ præuidisset Baptista Blasius Cremonensis astronomus pluribus antea mẽsibus p̃dixerat. Erat autẽ Franciscus cũ moriret nõ longe ab anno suæ vitæ nonagesimo Venerabilis senex p̃cipua corporis maiestate decorus: memor omniũ q̃ post infantiam aut vidisset: aut audiuisset: facundia copiosus: & ingenio prõpto ac dexterrimo: & qui moderari frena senatus optime nosset: eius pater in Aegypto negociat⁹ cum prophetã regionis illius quẽpiam de futuris interrogaret responsum ab illo accẽpit filiũ sibi esse qui aliquãdo suæ ciuitatis principatum assequeret: Francisco suffectus Paschalis vir singulari prudẽtia & moribus humanissimis: cuius ducatũ nulla putant bella susceptur um: nisi vel necessaria: vel admodum gloriosa.

Armilaus iaculo noctu transfoditur.

Franciscus Barbarus.

Franciscus Foscarius / dux Venet. ab ĩperio 35. annis possesso. depositus / ægram animam indignat⁹ emisit.

Baptista Blasi⁹ Cremo. astronom⁹ mortẽ ducis Venet. p̃dixit.

Paschalis dux Venet.

## ¶ De Mantuanis. Cap. LI.

Ludouicus Marchio Mãtuanus

LVdouicus Marchio Mãtuanus inter principes nostri sæculi famæ nõ mediocris: literis ẽruditus & rebus militaribus exercitatus in eo bello quod Veneti cum Francisco Sfortia post dñium Mediolani ab eo captum gessere parteis illius secutus: magnũ momentũ rebus eius accessit, Carolus

frater eius qui fidem Frãciſco fefellerat in vincula cõiectus: ſub eius fideiuſſione dimiſſus: cũ neq; ſic ꝓmiſſionẽ ſuæ face ret ſatis oibus: q̃ in mãtuano agro tenebat opidis priuat⁹ eſt. Sed cum ſtipendia Venetis faceret: nõ paruas eorũ copias in Mantuanũ duxit: vbi vaſtatis late atq; incenſis agris cũ fortuna: principiũ eius belli ſecũdũ feciſſet. Et cũ iã Mãtuani metu perculſi reb⁹ ſuis diffidere viderent: Ludouicus accerſitis ex Mediolano auxilijs milites ſuos in aciem ꝓducẽs fratri copiam pugnæ fecit/nec ille certamẽ detrectauit. Cõmiſſum eſt atrox ꝓlium in quo duo fratres ambo ætate florentes: ambo rei militaris periti: ambo corporis atq; animi viríb⁹ ꝓſtantes: de gloria: de iperio: de vita ſummis conatib⁹ contẽdere. Deniq; victor Ludouicus fuſo fugatoq; Carolo: oẽis eius copiarũ Duces ac primores equitũ: cæſis plurimis intercepit. Ille deinde patria extorris atq; egenus morbo confectus interijt.

Bellũ inter fratres.

¶ De Ferrarienſibus/& diſputatione apud eos inter Græcos & Latinos facta. Cap. LII.

Ferraria.

APud Ferrariam mortuo Nicolao Eſtenſi principe: omnium noſtri ſæculi fortunatiſſimo: niſi cõiugis adulteriũ & in ea & filio dilectiſſimo vindicare olim coactus fuiſſet: Leonellus dñatũ ſuſcepit princeps pacificus: literarũ peritus: & muſicæ cultor: quo decedẽte Borſius frater eius & ipſe Nicolai filius ex cõcubina Ptolomea Senenſi ad principatũ vocatus eſt. Egregia forma iuuenis: & in armis cum laude verſatus. dicẽdi & agendi peritus: qui cum Cæſarem Fridericũ Romã petentẽ: & inde reuerſum magnificẽtiſſime accepiſſet: ſuper Mutinã & Regium ciuitates ducatus honorẽ accepit: primuſq; omniũ in Eſtẽſi familia dux appellat⁹ eſt. Eu genius Põtifex dum Ferrariæ cũ Græcis conſiliũ ageret: Hugo Senẽſis qui per id tẽpus medicorum princeps habitus eſt omnes qui ex Græcis ſtudioſi philoſophiæ eo conueniſſe credití ſunt: apud ſe inuitauit: quos cũ opipare magnificeq; pauiſſet: finito prandio epulis menſiſq; remotis: eos in diſputationem pedetẽtim placideq; pellexit. Cum iam Marchio Nicolaus adeſſet: & multi in ſynodo excellentes philoſophi aduentaſſent: cunctos in medium philoſophiæ locos adduxit: de quibus inter ſe Plato & Ariſtoteles in ſuis operibus contẽdere ac magnopere diſſentire vidẽtur: dicens eam ſe partem defenſurum quã Græci oppugnandam ducerẽt ſiue Platonẽ illi: ſiue Ariſtotelem ſequendum arbitrarẽtur: cum Græci certamen miníme recuſaſſent: protracta eſt ad multas horas diſputatio: poſtremo cum rex conuiuij Hugo Græcorum philo-

Nicolaus Eſtẽſis adulteriũ in vxore & filio vindicauit.

Leonellus.

Borſius nothus/primꝰ apud Ferrar. i Eſtẽſi familia dux

Diſputatio inter Græcos & Latinos apud Ferrar.

sophos alterũ post alterũ argumẽtis & dicẽdi copia victos tacere cõpulisset: palã factũ est Latinos hoies: qui iam pridem bellicis artibus & armorũ gloria Græcos superauerant: ætate nostra etiã literis & omniũ doctrinarũ genere anteire: fuit autem domus Estẽ viris semper doctis amica: nostra ætate non solum Hugonẽ de quo præfati sumus magnis ad se præmijs traxit. Sed multos in iure ciuili: plureis in cæteris facultatibus honorauit. In studijs vero ęloquẽtiæ Ioannẽ Auriſpã Siculum grecis ac latinis literis ędoctum: & qui versu prosaq; claruit: inter familiareis habitũ: ditem beatũq; facit. Guarinꝰ autem Veronensis omniũq; ferme pater ac magister qui nostra ætate græcas literas didicęre admirabilis: & omni honore dignus senex qui oẽm ætatem suam legẽdo: docẽdo: scribẽdo percurrisset: vnicum senectutis suæ refugium: & illud quidem honestũ: dignũq; suis exercitijs ac virtutibus inuenit.

Ioan. Auriſpa.

Guarinus Veroneñ.

## ¶De Bononiensibus/ & factione inter Bap. Connetulum & Hannibalem Bentiuolum. Cap. LIII.

Bononia.

IN agro Bononiẽsi pirũ quandã aridã ex minoribꝰ formicis pastus causa cõplures ascẽderant. supuęnęre maiores nõ paruo numero q̃ illas partim occidęrũt: partim deięcęrũt. Post duas ferme horas tanta minorũ formicarũ vis exorta est vt totꝰ ager nigro tectꝰ agmine videreť. acceſſere ſtipatæ oẽs: & arboris vndiq; ſtipitẽ circũdantes paulatim ascẽdere cępęrũt Maiores formicæ vbi hosteis adesse aiaduerterũt: cõglobatæ supne pugnã expectauęrũt. Postq̃ simul acies cõuęnęre cõmisso p̃lio maiores morsu rabido: modo illas modo istas ę minoribꝰ interęmęre: totoq; breui spacio cõfecęrũt: vt cadẽtium morientiũq; cumulus ad pirí radices nõ paruus in terra succreuerit. Sed cũ pertinacius instarẽt minores: semperq; acies aciem p̃meret: vigintiq; aut plures vnã ex hostibꝰ circũdarent. & a tergo & a frõte pugnãtes vndequaq; latera cõfoderent. victæ tandẽ maiusculæ: & ad vnum oẽs necatæ il lati prius temere prælij pœnas dedęre. Hæc acta sũt: ſpectãtibus Romanæ eccleſiæ copijs: cũ Petrí cathedrã Eugenius quartus teneret/ea nobis qui se vidisse ait vir fide dignus & authoritate retulit Nicolaus Pistoriẽsis vtroq; iure cõsultus: qui tum in castris apostolicis Nerij Senensis epidices agebat

Attẽ. formicas pugnãteis.

Attẽ. etiam p̃lium iter falcones & coruos.

Simile hoc illi est: quod in Gallia Belgica non longe ab vrbe Leodio constãti fama gestũ ferunt: nidum siue in arbore: siue in rupe falco sibí parauerat: ouaq; fouens pullos auidus expectabat. hunc corui superueniẽtes loco deturbauęre: ouis eius effractis ac voratis. Spectauęrunt id ę proximo bubulo: fugiẽ

tēq; trepidū falconē annotauęre. Postridie mirabile dictu falcones:coruiq; quasi ex toto orbe ad pugnā vocati. Isti septētrionem:illi meridionalē partē tenētes :ordinatis aciebus & tanq̄ rationis capaces essent : Alijs qui cornua obseruarent: alijs qui media ducerent agmina/ dispositis atrox ac ferocissimum prælium in aere cōmiserunt. In quo cū modo corui:modo falcones cederent:& iterum resumptis viribus : certamen instaurarent:totus vndiq; subiectus ager & pennis & cadaueribus obtectus est. Ad extremū victoria penes falcones fuit: qui nō solum rostris:sed etiā vnguibus acerrime decertantes coruos omneis ad internetionē deleuęre. Exin paruo tēpore interiecto cum duo de Leodiēsi ecclesia contendentes. alter a Gregorio tertiodecimo:alter a Benedicto duodecimo i episcopum ęlectus:erant enim inter illos de Romano Pontifice disceptantes: ambo cū copijs in eundē locū pugnaturi venęrunt. Ioannes dux Burgundiæ alterū armis iuuit. alterū Leodiensis populus seq̄batur. Pugnatū est collatis signis summa vtrinq; contētione horrēdū cruentūq; prælium factū . In quo tandē victor Ioannes dux triginta millia hostium cecidit. memorabile eius rei fanum conditum est:quod nos illac postea transeūtes cęsorū ossibus plenū vidimus. Sed de illo falconū atq; coruorū suam cuiq; opinionē relinquimus:veri periculo penes famam dimisso. Bononia quæ nō tam studiorū mater: q̄ seditionū alitrix appellari potest:soror & ipsa ciuitatis Genuæ:ac solius incōstantiæ constans: cum factionē Lābecariā nō sine cæde multosq; ciueis domo pepulisset comū Cinetulorū consilio regi cępit:Principes factionū Baptista Cōnetulus:& Hānibal Bētiuolus fuęre ambo sanguinarij:ambo patratis cædibus insignes:qui licet simul cōpatratus sacramēto iuncti essent:nihil tamē inter se meliores fuęre.nā Hānibal leuato de sacro fonte Baptistæ filio:vīsurus puerperā / cōpatrē sequitur:eiq; manu prenso ,p nouo nato cōgratulat:ab irruētibus ex iprouiso Baptistæ satellitib⁹ obtruncat:vt manifeste apparuerit baptismi sacramentum non tam fœderis retinēdi quā cædis patrandæ causa a Baptista quæsitum fuisse.sed nō inulta mors Hānibalis fuit:nā qui parteis ei⁹ sequebant: sumptis paulo post armis fugatis aduersarijs plateam obtinuęre. Baptista iudicio tandem puerili in specu quodā subterraneo cū plerisq; cōplicibus suis latitans repertus & fumo cōpulsus exire mox pluribus vulneribus cōfossus est. Cadauer eius in forum tractum/& diu ludibrio habitum cū pleriq; more ferarum cor eius dentibus laniassent:cruorēq; bibere nō horruis-

Attē.

Ioan. dux Burgūdiæ.

Hannibal Bētiuolus/ a recētis cō patris satellitibus interficitur.

Baptista Cōnetulus in specu latitās/ fumo exire cōpulsus cōfodit

Attē. ferita tem.

Xāct⁹ Herculis Bent. filius noth⁹ ex lanifice eques estfactus.

sent tandem exustū est. Apud Florentiam per id tempus Xanthus latebat Herculis Bentiuoli/ quem quondā Eugeni⁹ pont. max. interfici siue iusserat siue pmiserat filius extra matrimonium natus paupem vitā in lanificij exercicio ducens/nec satis gnarus quo patre genit⁹ esset. hunc Bononienses ęuestigio vocant. recusantē & quodāmodo inuitū i patriā ducunt: equitem ex lanifice faciunt. tutorem Hanibalis filio reipub. principē tradunt. Cuius ea in rebus aduersi fortitudo/ea in secundis moderatio hactetus ostensa est: vt Herculis filium omnes norint qui cū exules p proditionē nocte quadā vrbem intrassent ac exercitus rumore quasi victores insultassent: haudquaq̄ destitut⁹ animo excitis amicis correptis armis i eos ꝓfiliit. nec mora victos

Bessarion.

cæsis captisq; pluribus ex ciuitate deturbauit. Bessarion eo tēpore cardinalis Nicenus: natione Græcus: prudentia singulari & nostra suaq; lingua peritissimus Nicolai quinti pont. max. in ea vrbe vices gerebat: qui vsq; ad ipsius pontificis obitū legatione fūctus nobilitati: plebiq; iuxta carus fuit. quāuis eo deducta ciuitas est: vt legati Papæ rogare magis q̄ iperare queant. quod plane nūc experiť: Ludouic⁹ sanctor⁹ quatuor coronatorū Cardinalis legat⁹. qui quāuis ingenio valet: & ea prædit⁹ est authoritate: quæ sūmi sacerdotis nepoti deberet. nō pl⁹ tamen in vrbe potest quam senatui placet & Xanctho.

¶ De florentinis/& diuersis apud eos reb. gestis. Cap. LIIII.

Florētia q̄ oli Fluenta Arnus. fl.

FLorentiam vrbem in Fesulanis ruinis ad ripas Arni fluuij conditam prisci homines Fluentiā vocauęre. quæ cum auspicijs fundata fœlicibus vicinas per circuitū ciuitates excellere: miris q; modis imperiū propugnare cæpisset: Florentia longe melius q̄ Fluentia dicta est. In hac vrbe ponti. max. Eugenius quartus id concilij quod Ferrariæ cū Græcis cæperat magnifice consumauit. Erant plures inter Græcos ac Latinos super arcanis orthodoxæ fidei contentiones. Quarū maxima ac difficilima fuit de sancti spiritus processione: cū Græci paracletum ex patre duntaxat: nostri ex patre filioq; procedentem assererent: Post multas ac diuersas disputationes in quib⁹ tanq̄

Nicolaus Sagūtinus.

interpres Nicolaus Saguntinus vtraq; lingua disertissimus ingenio facundiaq; iuxta promptus illustre nomen adeptus est. tandem cum latina ecclęsia in vno fidei symbolo consensęre. Ciuitas in iperatorē Græcorū: & Patriarcham Cōstantinopolitanum & omnes eorū comites abunde lateq; patuit: patriarcha illic senio confectus decessit. & apud prædicatores in tem-

Nicolaus Piciuinus.

plo humatus est. cui Maffeus Vegius poeta Laudeñ. non ignobilis epitaphiū versibus imparibus ędidit Nicolaus Piciuinus

illustris copiarũ ductor ab exulibus Florẽtinis inuitatus: Fefulanũ ingressus agrũ: qui a Florentia decẽ millibus passuum abest: hostiliter cuncta diripuit. nec diu postea in agro Aretino cũ Eugenio simul & Florentinis bellũ intulisset: apud Angleriã magno prælio victus & profligatus est. Ludouicus Archiẽps Florẽtinus apostolicis tunc copijs p̃erat. quia ea victoria nobilitatus ad cardinalatũ paulo postea ꝓuectus est. Eugenius enĩ & vnione Græcorũ facta: & Picinini metu depositō: mẽte atq; aĩo auctus septẽdecim cardinales necauit: viros autẽ genere illustreis: aut virtute p̃stanteis: aut vitæ sanctitate cõspicuos. Inter quos & duo Græci assumpti sunt. Isidorus Archiẽps Ruthenorũ: Bessarion Nicenorũ põtifex: quorũ supra meminimus. Alphõsus rex Aragonũ rogatus a Philippo Maria vt antea dictũ est sibi aduersus Venetorũ potentiam opem ferret coacto nõ paruo exercitu ꝓfectus in Galliã iter ingressus est. Sed ante Philippꝰ obijt: q̃ ipse Tiburi quo iam appulerat digrederet. audita vero amici morte & q̃ ab eo nũ cupatus hęres esset: & in Sabinos ꝓfectus magnificentissimo illi funere iusta persoluit. deinde trãsmisso Tiberi recta via in Florẽtinũ duxit: eo vt aiebat aĩo vt Florẽtinos reuocare suas copias ex Gallia cogeret atq; ita per Tusciam pacatã & sibi amicã ad opem Mediolanẽsibus ferendã quos Veneti bello p̃mebant ꝓficiscereť. Noluerãt Florẽtini ab Alphõso rogati Rege/Venetorũ societatẽ deserẽre. Quapropter Alphõsus in agrum Volaterranũ ꝓfectus: Pomaratiũ haud ignobile opidũ portas claudere ausum/ eo ipso quo venerat die copijs circũpositis vi cępit ac diripuit. deinde ad castrũ nouũ in agro mouit: cuius incolæ audita Pomaratij clade confestim absq; certamine in deditionẽ venerũt. Idẽ fecẽre aliquot castella circũiecta. Exin Mõtecastellũ natura & opere munitũ obsedit: quo tẽpore ea imbriũ magnitudo: eaq; vis ventorꝫ exorta est: vt neq; extra tẽtoria quiescere milites possent: multis eorũ discerptis per inane raptatis: quibus ex rebus & quod annonæ inopia laborabat: mouẽs inde Alphõsus Cãpiliam duxit: sed quoniã Florẽtini id opidũ præsidio & annona firmauerãt: frustra ibi contẽdit. Castella tamẽ aliquot finitima in Gerardisca (id ei regioni nomẽ est) recępit. atq; illis restituit. quibꝰ Florẽtini prius adęmerãt. Erat in comitatu Regis Simonetꝰ mille ducẽs equites qui finito Florentinorũ stipẽdio ad ad eũ trãsiuerat. Sigismũdus autẽ Malatesta: quem rex anteq̃ Tusciam ingrederetur cũ equitibus mille &. 800. peditibus vero. 600. conduxerat: cum ab eo indies expectaretur; ad Florentinos

Eugenius quartus põti. max. 17.

Cardiales necauit.

Bessarion.

Alphonsus rex Arago.

Philippus Maria Mediola. dux moritur.

Pomaratiũ

Imber/& vis ventorꝫ

Cãpilia.

Geradisca.

Simonetus

Sigismũdꝰ Malatesta.

Fridericus vrbinas. trāſiuit. Fridericus quoq; Vrbinatium princeps notus & clarus in armis Florentinorum ſtipendia faciebat, qui cū eſſent equitatu peditatuq; haud inferiores Rege omnēq; illi expugnandorū opidorum facultatem p̄riperent: non fuit regi cōſilium in obſidione Campillæ perſeuerare: & p̄ſertim q̄ in mōtibus cōmeat⁹ penuria premebatur: diuertitur igitur ad loca

Populonia vrbs. maritima: & apud Populoniam olim fama celebrem: nunc diutam vrbem conſędit: quo in loco facile ſibi ex Regno Neapolitano & frumenta & bellica tormenta nauibus afferri poterant: Abeſt inde tribus ferme millibus paſſuum Plūbinum:

Plumbinū op. nobile opidū. i In cuius obſidione de qua poſtea dicemus: Laboranti Regi Caſtilionū & ipſum nō parui momēti opidum

Caſtilionū op. prodēte Florentinorū præſidio traditū eſt præter arcem quā cū Simonet⁹ obſediſſet: paucis poſt dieb⁹ per deditionē accępit dū vero Rex paulo ante apud Aquā viuā hibernia ageret a legatis Mediolanēſibus aditus eſt: qui opem eius iplorātes In eo loco decerni bellū aduerſus Venetū ſenatū obtinuęre. Iam enim Frāciſcus Sforția Mediolanēſi populo indignatur: Venetorū auxilio fretus: eos ſubigere ſibi ſummis conatibus nitebaꝰ: quorū paulo ante fines & arma ꝓmouerat. Cū vero rex ſoluta Plumbini obſidione Neapolim rediſſet. & deinde in Pelignos ſeceſſiſſet: Florētini legatos ad eū miſęre: pacem petentes. Quibus accepta fide in caſtra ꝓfectis poſtq̄ māda ta expoſuęrunt bellūq; excuſarunt Antonij cardinalis Hilerdēſis noiati inter primos theologi opa qui id negocij de Pōtificis volūtate ſuſcęperat. paucis poſt dieb⁹ ea lege: pax Florētino populo reddita eſt: vt Calionū & inſula Gilij: q̄ ipſius belli tępore Florētinis ęrepta fuerāt: in poteſtatē regis remanerent. Sed cum Frāciſcus Sforția Mediolano potitus eſſet:

Franciſcus Sforția. omneiſq; ponteis & arces apud Abduā tanq̄ Mediolanenſes a Venetis repeteret. Alphōſus qui cū Frāciſco eſſet infenſus: ę re ſua eſſe ratus illū ne radices in tanto iperio ageret: impedire per Leonellū marchionē Eſtēſem recōciliatus Venetis: & cum eis amicitia ſocietateq; facta Florētinis Frāciſci fortunam ſecuti & armis & pecunia eū iuuabant. ſecūdo bellū in-

Ferdinād⁹ dixit: Ferdinandū filium in expeditionē contra eos mittendū duxit. Erat is eo tępore admodū adoleſcens: ingenio eximio & ad cunctas optimas arteis docili ac parato: liberalib⁹ diſciplinis inſtitutus: armorū tractādorū ſcientia ędoctus: gloriæ cupidus: inediæ ac laboris patiēs: cui pater ſex millia equitū duo millia peditum cōmiſit. fuęrūt & in exercitu eius comes Euerſus & Vrſinus Neapoleos haud contēnendi copiarū du

ces Fridericus quoq; Vrbinas qui superiori bello Florētinor̄ arma secutus erat in eius exercitu militauit. Florentini vero postq̄ iminere sibi belli tēpestatē sensērūt: Estorē Fauentinū Symonetum: quem supra nomiauimus ac Sigismūdum mala testam. postremo Alexandrum Sforciam cōduxere: qui simul iuncti supra decē millia equitū: peditum vero magnum numerum in castris habuērūt. Ferdinādus tamē per agrum Cortonensem in Aretinum copias duxit: vbi castellis aliquibus nō magni nois vi captis atq; direptis. Folianum non parui momenti opidum cum oppugnare cępisset: nec hostes auxilium ferrent post dies octo per deditionē accępit: equitatū Estoris apud montem Politianum pluribus captis: nōnullis occisis: fudit ac fugauit. Reucinū in agro Florentino vi expugnauit: Castellinā vero cum obsedisset: hyberno rigore inualescente recessit: & in maritima loca ad Aquā viuā patris exemplo sese recępit. quo tēpore & Antonius Olzina Vadā in litore maris sitam nauibus occupauit. & ampliori fossa a terra cōmuniuit: quo ex loco Pisanū & Volterranum agrū infestum reddidit: Cūq; in terra Florētinorum Duces ad Folianum castra mouissent: velletq; Ferdinādus auxilium obsessis ferre: iamq; itineri se cōmunisset: tanta in castra lues cōsecuta est plangue tiū numero nō modo ad rem gerendā: sed vix ad mouēda castra satis esset. Ob quā rem Folianum interea summa vi expugnatū: nec minori virtute defensum: tandē ab opidanis clam præsidio traditū est: qui tamen paulo post & ipsi victorū p̄da fugere: opidū incensum ac solo æquatū. Per idem quo q; tēpus Gerardus Gābacurta dū castella quatuor quæ pater a Florētinis accęperat intra Apēninum sita Ferdinādo tradere vult ab vno ę suis ꝓditus: castellis amissis diu regē mēdicando secutus est. Exin pace apud Laudā (vt diximus) facta/reuocatq; a patre: Ferdinandus in regnū cōcessit. Florentini quæ amiserant cuncta recęperunt. Baldatius pedestriū copiarū haud ignobilis ductor: manu prōptus & audax: Cum diu Florentinorum stipendia meruisset: in palatium tandem accersitus: dum magistratui contumaciter respondet: captus ex altissimis fenestris in forum præcipitatur: qui q̄uis magno casu iā expirasset: sibi tamē ceruix abscisa est. Inter Florentinos omneis qui nostra ætate floruērunt: Cosimus cognomine Medicus: & prudentia & authoritate ęminuit. is princeps vrbis habitus: Senatum quo voluit: impulit. ciuitati leges ex arbitrio dixit. inopes ciueis complurimos ditauit. Matrimonia: constitutis ex argento suo dotibus multa coniunxit. Villas ma-

Folianum op.

Politianus mons.

Reucinum op.

Castellina op.

Vada op.

Lues in castris Ferdinandi.

Gerardus Gābacurta

Baldatī dū magistratui cōtumaciter respō det/fenestris p̄cipitat & mortuus capite truncatur.

Cosm⁹ Medicus princeps Florentinus.

gnificentissime exædificauit. In sacras ædes ditissima dona cõtulit. Monasterijs sancti Marci & amplũ & nitidum a fundamẽtis ęrexit. Parrochiæ suæ templũ: cũ sibi parũ placeret: prorsus diruit. Exin structurã admirandi operis ex lapide Fesulano suscitauit: ædes suas quãuis ornatissimas ęrexisset: amplius tamẽ meditatus opus: palatium & altum & ingens ex quadratis lapidibus insigni vrbis loco adeo pulchrum adeo ãplũ constrvxit: vt alterũ æquari tota ciuitate non possit. Cõmendanda est multis in rebus Florentinorum prudentia: tum maxime quod in legendis Cancellarijs non iuris scientiã: vt pleræq; ciuitates: sed oratoriã spectant. & quæ vocant humanitatis studia. Norunt enim recte scribendi dicendiq; artem: non Bartholum aut Innocentium/sed Tullium/Quintilianumq; tradere. Nos treis in ea vrbe cognouimus. Græcis & Latinis/& conditorum operum fama illustreis: qui Cancellarium: alius post alium tenuęre Leonardum & Carolum Aretinos: & Pogium eiusdẽ rei publicæ ciuem. qui Secretarius apostolicus tribus quondã romanis pontificibus dictarat epistolas: Illos præcesserat Colucius: cuius eadicendi vis fuit: vt Galeacius Mediolanẽsium princeps: qui patrum nostrorum memoria grauissimum Florentinis bellum intulit: crebro auditus est dicere: non tam sibi mille Florẽtinorum equites q̃ Colucij scripta nocere: Disceptatũ est diu iter Florentinos ob pecuniarum exactiones: qua tenuiores ciues magis q̃ opulenti vrgebãtur his diebus: consentiente Cosmo noua Catasti: ideſt fortunarũ cuiusq; ciuis descriptio cepta est: quã raro factam sine tumultu motuq; populi ferunt. At nũc quiete trãquilleq; transit. Tucẽses qui nostra memoria bis Florentinorum obsidionem perpessi: bis Philippi Mediolanensium ducis auxilio suam libertatem defẽdęre. Ad extremum cũ vicinis viribus pares esse non possent: nec facile inuenirent: qui quoties hostis premeret: totíes ferret opem. Fœdus in quiquaginta annos cum eis percussęre: eas leges subeũtes: quas dixęre potentiores. Inter Florentiã & Senam apud opidum: quod Cassiam appellant: anno post Iubileum sexto visæ sunt nubes viginti (vt ferunt) cubitis a terra sublimes: inter se mirabili ventorum impetu agitatæ depugnare: & alteræ alteras pellere: & mutatis sæpe vicibus pelli quæ pepulerant. Interea summa incredibili spiritus violẽtia domorum tecta per inane iactari: muros deijci: & saxa ingentia loco moueri: vetustissimas oliuas & antiquissima quercuum robora radicitus conuelli atq; confringi: homines ac iumenta non paruis spaciis per cœlum ferri: ac raptari, hæc nobis: qui se vidisse alebãt retulęre. Sed magis nos

Florẽtini cãcellariũ magis oratorẽ q̃ iurispitũ eligunt.

Leonardus & Carolus Aretini.

Pogius florẽ.

Colucius.

Tucenses.

Cassia op.

Attẽ. nubes visas inter se prælĩates

Mira vẽtorũ tẽpestas.

vt crederemus epistolæ a grauissimis viris de his reb⁹ Alfonso regi cum apud eum ageremus scriptæ/& in presentia nostra lectæ commouerunt.

¶De Senensibus & corũ aliquot bellis. Item de Hermaphrodito. Cap.LV.

VRbs Sena vnde mihi origo est: secundũ hodie locum in Etruria obtinet. amœnissimo sita loco. & (si mihi fides habẽda est)populo neq; rudi neq; inurbano. hui⁹ rectores qui nobilitate postposita quæ fuit in ea ciuitate: tota Italia memorabilis. & parte populi quam duodecí appellant:prorsꝰ cõculcata/multis annis in pace quieuerant. Inter se tandẽ duas factiones habere cepere quæ prout suæ rei conducere arbitratæ sunt: ita se vel populis vel Italiæ principibus coniunxerunt. Cũ vero rex Alfonsus in Florentinos (vt antea relatũ est) duceret:factiones ipse manifestius patefactæ. Altera cum regiũ bellũ cõtra Florẽtinos iuuandũ esse suadere non auderet:dissimulandũ esse censuit. vicerunt primo regis amici & in eius castra cõmeatus misere. sed cũ rex ad sextũ lapidem vrbi ꝓximus castra metatus esset/dissemínantibus in plebe qui Florentinis studebant: Alfonsum non tam florentiæ q̃ Senæ dominium quærere:tota vrbe trepidatũ est: et armati ad portas dispositi haud aliter Alfonsi milites:quã liberati suæ insidiantes obseruare. Cõminuit aliquatisp eã populi suspicionẽ Francisc⁹ Martorellus præstanti vir ingenio:& quo Rex libenter vteretur: legatus ad eos missus:Sed cũ non tã Regis amore aut odio quã priuatis ciuium contentionibus rei pub. consilia turbarentur: adeo tenuiter annona in castra Regis deportari permissa est. vt & Florentinis simul & Regi videretur illusum. Idem factum cum Ferdinandus regis filius alio postea tempore in eosdem Florentinos duxisset:neq; enim principio eius aduentus satis ei fauentes fuere. Sed Veneti cum Senensibus ac regi fœdere iuncti essent: vsq;adeo Senenses legationibus agitarunt: vt & ipsi societatem tandem regis inierint bellumq; Florentinis publice indixerint:quod breui sopitum est: Venetis apud Laudã inconsulto rege pacem recipientibus:Post hec Senensibus aliud questigio bellum exortum est aduersus Hildebrandinũ Petiliani comitẽ:in quo ducibus vsi sunt Sigismundo Malatesta: et Gisberto Corrigiensi:quorũ potentia non hostibus tantum quantum ipsis Senensibus formidanda fuit. Suborta inter Sigismundum & Senenses discordia:cũ sese ille suspectũ esse animaduerteret nõ sine suo & Senensium dãno recessit Gisbertus cũ Senensibus perseuerauit. Interea comes Iacobus Picinin⁹:

Sena.

Hildebrãdinus.

Petilian⁹comes.

Sigism. malatesta.

Gisbertus corrigiẽsis.

q̃ ſã pridẽ apud Venetos ipẽdia faciẽs nõ ſine laude rerũ ge-
ſtarũ eorũ copias duxerat: cũ pace vbiq; parta ſtipẽdio careret: i
Ftruriam properãs: Senenſes iure paternæ amicitiæ vt ſibi au-
ri viginti millia mutuo dẽt miſſis legatis expetit. qđ cũ fruſtra
fuiſſet: acies i eos cõuertit. & ingreſſus Senenſem agrũ: pleraq;
opida partim vi: partim ꝑditione recepta diripit. Calixt⁹ terti⁹
qui recens pontificatũ inierat copias ſuas Senenſi auxilio mit-
tit. Idem Frãciſc⁹ Sfortia. Idẽ Florentini faciunt. Veneti quoq;
per fœdus requiſiti auxiliũ: quãuis tenue præbẽt: cõmittit ex i-
prouiſo prœliũ: ex quo ſine magno partiũ dãno diſceſſum eſt:
Iacobus cũ exercitu coactus ẽ Caſtilionũ ſeſe rec pere quod Re
gis opidũ eſſe diximus Florẽtinis priori bello receptũ: vbi quã-
uis acriter oppugnaret: expugnari tamẽ non valuit. Inter hæc
Giſbertus in ſuſpitionẽ act⁹ tanquã cũ Picinino ſentiret: cũ ei⁹
rei cũ parua extarẽt iudicia: vocatus ad vrbem i ſenatu Senẽſi
trucidatus eſt: & per feneſtrã in forũ ꝓiectus. Picininus paulo
poſt Vrbetellum natura loci munitiſſimũ opidũ ꝑ ꝑditionem
obtinuit. Vna enĩ tantũmodo via: eaq; actiſſima & arcis oppoſi
tione defenſa poteſt adiri: reliquas parteis ſtagnũ claudit: par-
uis dũtaxat leuibus cibis nauigabile: vbi eũ frumenti viniq;
copiã Picinin⁹ reperiſſet: tandiu ſe cõtinuit: donec pace apud Re
gem Aragonũ firmata: in regnũ ſeſe recęperit: ſed ea pax exter
no Senenſe ſoluit: Interno magis ac magis iplicuit. Nã Regis
amici tanquã bellorũ cauſa fuiſſent. Picininiq; ſtudia fuiſſent.
partim ſecuri peuſſi ſunt: parti relegati: multi cũ ſibi piculũ in
patria iminere cernerẽt: ſpõte in exiliũ abięre. adeoq; in eos q
ſuſpecti habiti ſũt: ſeueritas exercita eſt: vt etiã Florẽtinis videa
tur eſſe ſæuitũ. nec dũ malorũ finis qñ i ciuitate parum pacata
nouæ idies machinationes aut fingunt aut iueniunt: & ſãguis
ciuilis forũ diſpergit. hoc fortaſſe malũ equul⁹ ille prænũciauit
qui anno iubileo ante portã ei⁹ vrbis quæ Romã vergit ꝓgnãs
frequẽti aſtãte populo dũ pareret expirauit erat eni Hermafro
ditus quãuis fœminei ſex⁹ nullũ i eo veſtigiũ cerneret. Int alios
quos vrbe relegatos haud nocẽteis ciuitas exiſtimauit: duo fuę
re ab ipa ꝓuincia ſocij & ſtudiorũ cõmunione cõiũcti: quãuis al-
ter iuris ciuilis ſciẽtiã ꝓfiteret. alter pœticã: Gregori⁹ Lollius
& Frãciſc⁹ Patricius: cui⁹ plura extãt pœmata q̃ doctiſſimi pe-
tũt: & q̃ ſibi vitã retinuiſſe credũtur. Marian⁹ Sozin⁹ pidẽ tẽp⁹
ſciẽtia iuris nõ ſolũ apud Senẽſes: ſed tota Italia late clar⁹ ha-
bitus eſt.

Giſbertus Corrigien. i ſenatu Senẽſi trucida tus eſt.

Vrbetel. op

Herma-phroditus i anno iubilei

Senis ex equulo par tu morien-te natus.

Gregorius Lollius

Frãciſcus Patricius

Marianus Sozinus.

¶ De Plumbinẽſib. Galeatio Baldaſino viro in armis dexterr.

PLumbinum nobile opidũ ex Populoniæ ruinis ædificatũ existimatur. nonnulli Populinũ appellãdũ putãt. Id est in litore Tusci maris situ Iluæ insulæ oppositũ quæ ferri venis inexhausta magnũ quotãnis vectigal Plũbini dño præbet huic opido præfuit Iacob⁹ Appianus ex Paula nobilissima fœmina Martini quinti Romani põtificis sorore natus: Pacific⁹ quidem princeps & a uicinis amatus: qui cũ ex cõiuge virile sobolem non susciperet: extra matrimonium hærendem quærens concubinam quandam amare cæpit: cuius cum venter intumuisset: & iam pariendi prope tempus adesset: incredibili gaudio gestiens. Florentinos ac Senenses legatos vti adse mitterent ac partum de sacro fonte lauarent futuros compatres magnis precibus inuitauit/paritum est. Venere ad diem dictam legati, mulier inter obstetricum manus diu laborans æthiopem tandem peperit. quæ res vt risum in populo cachinumq; excitauit: ita & cõpaternitates & læticiam principis interrupit. Tibi cen tum forte Maurus in familia eius erat: ex quo natum puerum credidere: qui mox vbi detectum flagitium intellexit; salutí suæ fuga consuluit. Mortuo Iacobo Rainald⁹ Vrsinus peracri vir ingenio & rei militaris peritus in eius locum suffectus est: non suo iure: sed coniugis/quæ Iacobi filia fuisset. Hunc Alfonsus cum in Tuscia Florentinorum bello distineretur: fauentem hostibus reperit. Quapropter castris Plumbino admotis eum intra mœnia clausum terra marique summisviribus oppugnauit. Sed non minori virtute ipse ab interiore parte ciuis suos defendit: quam regis miles ab exteriori muros inuasit: pugnatum est diu acri contentione: ita vt multi vtrinq; cecíderint: Complures vulnerati in hostium manus peruenerint: In eo prœlio multorum virtus enituit. Inter quos duo Antonij alter Fuxanus: alter Condola ad muros pariter vadentes inter cæteros pugnare fortiter animaduersi sũt Sed omnib⁹ prælatus est Galeatius Baldasinus natione Siculus: qui ter muri fastigio apprælhenso qua prius tormenta dissiecerant conatus est opidum irruere. cæterum feruentis aquæ viuæq; calcis: quæ iter arma ingesta vbi ad corpus penetrauerat perurebat artus: vi deterritus: grauisq; saxi ictu: cum reuulsa aggeris parte deturbatus est. Fuit autem Galeatius statura quæ mediocrem excederet: robustis ac teretibus membris/corporis magnitudini vires respondebãt: lucta /ictu/saltuq; nulli hominum cessit. membrorum robori paranimus erat: equo ac pede iuxta bellator acerrimus: armatura graui armatus. galeatusq; humi stans si-

Plũbinũ a nõnullis Populinũ Ilua insula. ferri diues. Iacob⁹ Appianus.

Attẽ. ridículum.

Rainald⁹ Vrsinus.

Galeatius Baldasinus Vir i armis dexterr.

nistra sellam: dextra hastam equestrē tenēs strenuo saltu grā-
di statura equum insiliebat. Singulari certamine quater præ-
liatus: bis in Italia bis in Gallia transalpina toties victor ęua
sit: a tribus hostiū equitibus eo ipso Florētino bello petitus.
vn⁹ ex hijs gladij capulo seminecē equo decussit. aliū citato
equo mediū amplexus ę sella extractū humi strauit: Tertium
cubito grauiter percussum in fugā vertit: Tanta porro mode-
stia: vt nunq̄ ipse de se/vel rogātibus amicis diceret: vitæ cul-
tu: morumq; elegātia oībus p̄terea gratus dilectusq;: Persti-
tit autem pluribus diebus ad Plūbinum Alphonsus. Sed cū
opidi expugnatio difficilis videretur: neq; iam commeatus in
castris esset & equi consumptis arborum folijs fame perirēt:
dissoluta obsidione recessit. Nec diu postea Rainaldus mor-
bo interijt: vxor eius Catherina verita ne rex in se viri delictū
puniret: missis ad eum oratoribus tributum ei quotānis: dum
viueret aureum poculum quingentorum aureorum daturum
promisit: ea mortua sollicitis opidanis: quem sibi potissime le
gerent: vicini vero potentatus cum varijs artibus ad se trahe
Manuel Appianus. re conarētur: renunciatū est. Manuelē Appianū adhuc ç prin
cipum suorū prosapia superesse cui sciētiæ cōmittere possent:
hic multos annos in militia versatus: nec tamen aut opes cō
gesserat: aut egregio aliquo facinore nomen q̄sierat. ob quā
rem dimissis iam armis vxorem Troiæ inter Apulos cęperat.
ibiq; tenuiter vitam agebat. nihil minus q̄ dominandi sollici-
tus cum a Plūbicensibus publice vocatus est: quod ei primo
nuncio velut somnium visum est. Exin fortunæ ludum lib̄ter
amplexus tanq̄ vitæ reliquum dormiuisset in alterū virū mu-
tatus: q̄uis senex principatū inijt rexitq; postea pleriscq; annis
ciuibus suis gratus: & vicinis amicus. Alphōso vero qui ei fau
tor fuisset: & stipēdium fecit: & censum dedit. decessit autem
duobus filijs extra legitimū cōiugiū sibi natis. minore (quod
eum ciuitas seniori præferret) hęrede instituto.

¶ De Viterbio. Cap. LVII.

Viterbium Priciuales Gattus. IN Viterbio vero non parui motus fuęre: sedente nāq; Ni-
colao quinto Priciuales Gattus eius vrbis princeps dū
Roma redit: apud lacū Vicensem ab inimicis inuasus ob-
truncatus est. Exin sedēte Calixto tertio Vilhelmus eius ne-
pos noctu domi necatus. ob quam rem ciuitas in vltionē sol-
licita: dum malefactores inquiruntur: dum isti fugiunt illi plec-
tuntur: magnas calamitates perpessa est.

¶ De Roma/& apud eā Eugenio/Nicolao quinto/& Calixto
tertio/sūmis pōti. alijsq; viris multis p̄celebrib. Cap. LVIII.

VRbis Romæ iam tandē nobis sese res offerunt: quib⁹ suā narrationem petentibus: seruato breuitatis instituto satisfacere pergimus: Hic Ioannes Vitellicus Alexandrinus patriarcha & cardinalis & legat⁹: & patrimonij beati Petri gubernator: & ductor apostolici exercitus: qui Fulginates: q Camerinos tyrannos/ qui præfectum vrbis/ qui Comitem Antonium Piciniuum/ qui plureis alios ecclesiæ insultantes bello victos neci dederat: dū Pontē Tyberis: quem sancti Angeli vocant: transire nititur/ in Ftruriam copias traductus. Ab his q molem Adriani custodiebant repente inuasus: vulneratus captusq; in arcem rapitur: vbi paucis post diebus siue hausto veneno/ siue ex vulnere vitam finiuit. Prouinciā deinde suā sortitus est Ludouicus & ipse cardinalis Aquilegiensis patriarcha: iam rebus gestis & amicitia Pontificis late cognitus: qui pacatis in vrbe rebus: Eugenio reditum præparauit. Cōprehenderant Romani Eugenium: ac libertatem asserentes apud sanctā Mariam in Tranityberina regione custodiebant: eumq; cū deceptis custodibus per Tyberim nauigio fugeret iaculis ac sagittis peremerant. Fremebat enim popul⁹ cū externus miles infestis armis Romanos vastaret agros: hoies atq; armenta surripiens. Sed cum pluribus annis Eugenius abfuisset/ intellexerāt & opulenti ciues & inopes Romani sine Pontificis cura: non tam vrbem q̄ vastam ac desertā spelunca videri: quibus ex reb⁹ missis ad eum legatis: vt in vrbem suam rediret: magnis precibus rogauere. Rediit ille nono postq̄ effugerat anno. Nec tam ignominiose pulsus fuerat: q̄ exceptus est gloriose. fuit cū Frācisco Sfortia: & in Piceno/ de quo postea dicemus: & in alijs locis periculosum bellum: quod per Ludouicum cardinalem: & Nicolaum Piceninum iam sibi reconciliatum confecit Alfonso rege opem ferente cogitauerat Franciscus Sfortia Tudertinā vrbem sibi amicam. Nam eius aliquando potitus clæmētia ciues imperio rexerat: deinde Romam cū exercitu petere. Erāt enim inter cardinales nonnulli qui Ludouici potentiam indignantes: Franciscum non quasi aduersus Eugenium sed cōtra eius consilium inuitabant. inter quos Nicolaum Capuensem i vrbe gratiosum ac potentem fuisse cōmemorant. Nam Eugenius per id tempus eum de ipsa re suspectum Roma amouendum curauit. Sed cū auxilia ecclesiæ propere aduenissent: Frācisus irrito proposito retrocessit. Eugenius vero: qui quondā Venetis ac Florentinis studiosissimus fuisset: cū illi hostē suum Franciscū ad ecclesiā armis pecuniisq; iuuarent: & ipse ad eorū hostes declinauit, Alfonsū regē ac Mediolanensiū principē. Et

Roma.

Io. Vitellic⁹

Ludouicus Cardinalis.

Eugenius.

rex quidē eius suasu vsq; Tiburē venerat: Philippo cuius opes iam pene collapsæ videbant: laturus opem aut in Tusciā cōtra Florentinos/aut in Galliā cōtra Venetos ꝓfectur⁹. Sed Eugenius cū quatuor cardinales creasset/ex quib⁹ successorē suū assumendū esse p̄dixerat ī lectulo ægritudinis iacēs: paucis post diebus migrauit ad patres. & in Basilica beati Petri apud Eugnium tertiū sepult⁹ est. pri⁹ tñ q̄ obiret Germani qui postq̄ duos de sūmo pōtifice contēdere aniaduerterāt: neutralitate quadā vtentes/vtriq; recusauerāt obedire. destinatis Romā legatis(inter quos & ego vnus erā a Friderico impatore missus)obediētiā ei iāiā morituro restituęrūt. Ipse vęro Theodericū Coloniēsem & Iacobū Treuerensē archiepiscopos/quos pontificali dignitate priuauerat mutata sentētia ad pristinos reduxit honores. Magnus ꝓfecto & clarus pōtifex fuit Eugeni⁹/contēpsit pecunias/virtutē apprime dilexit. neq; secūdis reb⁹ intumuit/neq; succubuit aduersis. neq; spes ei gaudiū/neq; metus tristitiā auxit. sedatus animus eundē semp eius vultū ostēdit. sermone breui/eoq; grauissimo vsus est. durus & asp in hosteis: ꝓmptior in fidē receptis. Ad hec ꝓceritas corporis/oris decor/& venerāda in sene maiestas. quibus fidē adhibuit: plus aliquāto credidit & maius impiū q̄ par fuerat/cōmisit. Huius pater cū in Aegypto negociaret cū patre Francisci Foscari(de quo licet iā mentio facta est) ab heremita quē pariter sciscitandū adorsi sūt: nō min⁹ lætū vaticiniū q̄ ille accępit. Ille enī filiū quē habebat futurū patriæ principē: hic suū inter sacerdotes ad sūmū ęuasurū didicerat. Eugenio vero Gabrieli nomen in baptismo inditū fuit. qui cū adoleuisset conditis parentibus euāgelij nō surdus auditor: patrimoniū quod ab illis non tenue accępat/inter CHRISTI paupes erogauit. Exin Antonio Corario comite eiusdē feruoris adulescente religionē intrauit. in qua sūma cū laude versat⁹: tādiu cū illo vixit/donec Angelus Corario Gregorius tertiusdecimus appellatus Sedē Petri sortitus. cū alter ab altero separari nō posset: ambos ad se vocans genensi cū Bononiensi Antoniū p̄fecit ecclęsiæ. nec diu moratus: vtrūq; cardinalatus honore dignatus est. in quo ambo claruęrunt. Sed hic sūmū pontificatum adept⁹: magis enituit. q & si oriente scismate in pricipio sui pontificatus vsq; ad obitū cū Basiliensibus contenderit. Coronato tamen Sigismundo Cæsare Græcorū & Armeniorum: pacta cū ecclęsia Latina vnione ciuitatibus ecclęsiæ(quas amiserat)recuperatis/tyrannis p circuitum deletis/cōtumacia Romanorum ędomita: victor iclytus/veterē hominē exuit. hic me q̄uis aliquādo aduersus eum existimās deo sacrificiū facere cū

Fuge. pōt. max. diem obit extre.

Theodoricus Coloñ. & Iacobus Treuereñ. archiepi / a pōtif. dignitate priuati: ad prīos honores restituuntur.

Vaticiniū d̄ Eugenio futuro Papa.

Author de se hic loqt̄.

Basiliēsibus sensissem(nā meo tempore tota nutabat ecclesia) venientem ad se benigne recepit/inter secretarios collocauit/ & apostolici subdiaconat⁹ honore donauit. Ecclesiāquoq; Tergestinam paucis diebus anteq̄ moriretur/cum falso rumore vacantem audisset:multis illam petentibus/mihi uni ex omnibus destinauit/quod postea successor eius impleuit.

¶Nicolaus quintus natione Tuscus ex opido Sarzana/patre medico/Theologica doctrina illustris & omni ferme scientiarū genere insignis:post Eugenīū in Petri cathedram suffectus est qui paucis ante mensibus cardinalatū ab eo cum Fodicē apud Germanos legationem obiisset/nec diu prius episcopatum Bononiensem acceperat. Hic vrbem Romam multis ac maximis ædificijs mirum in modum exornauit. cuius opera si complerī potuissent: nulli veterum imperatorum magnificentiæ cessura videbantur. sed iacent adhuc ædificia sicut ruinæ murorū ingētes. Scisma quod apud Sabaudienses adhuc in ecclesia vigebat explosit. Amedeum papatui renunciantem: ī gratiam recepit. Cardinalatus honorem & in paterno dominio legationē reliquit. cardinalibus aliquot ab eo creatis dignitatem dimisit. Romanos longa pace ditauit. Iubileū fœliciter gessit:nisi q⁹ in ponte sancti Angeli ex concursione populorum improuide facta: ducentos circiter homines aut conculcatos/aut in flumine ēiectos perisse constat. Bernadinū Senēsem ordinis minor⁹ professorem qui pauloante obierat: in numerum sanctorum retulit Fridericum tertium imperatorem & Leonoram Augustā matrimonio iunxit/ac de more iunctos coronauit. eorum familias abunde & multa cum laude pascens:Bis/cardinales creauit. & primo quidem vnum tantum Antonium natione Maioricensē: ad titulum sancti Grisogoni.quē sibi philosophiæ studijs & arcanorum sacræ theologiæ cognitione ex omnib⁹ parem ēligeret. Secundo sex creauit aut doctrina percelebreis aut generis claritate insigneis. Inter quos & germanum suum Philippum sanctæ Susannæ cardinalem assumpsit placidis moribus & incorruptæ fidei: iurium libros ex tota Græcia perquisitos/ad se iussit afferri. & in latinam cōuerti linguā curauit magna prēmia tralatoribus præbens. acceptissimi ei fuerunt in transferendis opibus Georgius Trapezuntius/Laurentius valla/Petr⁹ Candidusdecember & Georgius Castellanus. Item Demetrius natione Græcus. qui soluta oratione vtentes/cū pontificis aures mirifice oblectarēt: nihil ex eo qđ peterēt nō abstulerūt. In Homeri vero poemate quod hæroico carmine Latinum fieri magnopē cupiebat/cum plurimi morem ei gerere conarent; vn⁹

Nicola⁹ .5.

Amedeus.

Bernadin⁹ Seneñ. ī numerū sctōr⁹ relat⁹ đ quo etiā i sequē. vbi de Agla vrbe Marsorum.

Nicol. 5. libros grecos i latinū sermonē verti iubet.

Georgius Trapezun.

Lau. Valla.

Petr⁹ Can.

Greg. Ca.

Demetrius græcus.

Oratiꝰ Romanus scriba apostolicus aliquot ex Iliade libros latinos fecit.

Nico. Perotus/Io. Tortellius. Albertus Florentinus.

Blondus Flauiꝰ/Foroliuiēsis.

Nicolai qnti egregia facta.

Stephanus Porcarius/ pōtifici insidians ad colligādū eū cathenā aureā secū attulit.

tantum inuentus est: qui acri eius iudicio satisfaceret: Oratius Romanus qui scribatū apostolicū ea de re cōsecutꝰ magnisq; pollicitationibus illectus Iliadē aggressus: nōnullos ex ea libros latinos fecit dignos quos nostra miraretur: prisca non imploraſſet ætas: Nicolaus quoq; Perotus: Polibio ę Græcis cōmode atq; ornate ad nos traducto: Ioānes Tortelliꝰ Aretinus libro de ortographia peritissime cōscripto: Albertꝰ Florentinus conditis de architectura ęgregijs voluminibꝰ: alijq; pene innumerabiles noua cudentes opera eius pōtificis gratiam meruęre: adeo enim ingenia excitauit fouitq; Nicolaus: vt vix æuum inueniri possit: quo magis humanitatis & ęloquētiæ: cæterarūq; bonarū artium studia: quā suo tēpore floruęrint. Illud certe nemo negauerit: Tot ei a doctissimis viris inscripta esse volumina: quot neq; suorū prædecessorū neq; imperatorum cuiuspiā nomini dicata cōperimus: Vnum tamē ę doctis ab eo neglectū miramur: Blōdum Flauium Foroliuiēsem: qui res a declinatione Romani imperij vsq; ad ætatē nostram toto orbe patratas mirabili ordine in treis digessit decadas. Romam describendo instaurauit: Italiā illustrauit: deinde triūphantem vrbem scribere adorsus: omnē nobis vetustatem aperuit. Sed ita fuęrunt hominū mores: nam perraro quēq; extollit pontifex: quē præcessor amauit: Cæterum Nicolaus & veteribus & nouis codicibus ornatissimā bibliothecā instruxit: in qua circiter tria millia librorū volumina cōdidit: Sacrarium apostolicū vasis aureis atq; argenteis sacerdotalibus indumentis mirifice decorauit: altaris ornamenta: aulea quoq; ex auro cōtexta mirandi operis coęmit: sūpellectilē toto palatio necessariam magnificentissime cōparatā duplicauit triplicauitq;: legationibus quas publice audiuit ita respondit: vt dubiū esset sapientiā eius aut ęloquentiā magis admirere. Si quos esse in vrbe peregrinos existimatione dignos accępit: confestim eos missis xenijs honorauit. nobiles domo sua extorres qui ad se venerant benigne confouit. pauperibus CHRISTI largas elemosinas dedit: Religiosis mendicantibus nihil ad necessitatē deesse sustinuit. In ædes sacras vrbis plurima dona cōtulit. In patrimonio beati Petri plurimas ac munitissimas arces oportunis locis erexit. Huius tamen tam admirabilis tam expetendæ pōtificis vitæ nō defuęrunt insidiatores: Stephanus enī Romanꝰ familia Porcaria tenui cēsu eques: res nouas sæpe in vrbe molitus: ac propterea Bononiæ relegatus: clam inde excedens magnis itineribus Romā redijt: cōuocatisq; mox amicis: mentem suam exposuit: turpe

esse dictitans: eam vrbem quæ totum sibi subiecerit orbem nũc sacerdotũ imperio subiacere. quos rectius fœminas quã viros quisq; appellauerit. Venisse se paratum patriæ iugũ excutere: rem factu facilem si viri fuerint: Nicolaum pontificem celebri epiphaniarũ die in æde beati Pauli sacra facturum: haud magno negocio compræhendi posse: populum libertatis amore: quã proclamari audierit: mox opem adiẽtibus daturum. Ad colligandũ autem præsulem: cathenã auream secum attulit. a se iam pridem paratã: quam cõgregatis ostendit: Neq; enim mox occidendũ: præsulem ex vsu esse dicebat. Sed obseruandũ donec arcẽ sancti Angeli per eum recuperarent: atq; vt erat homo facundus facile in suam sententiã congregatos traxit. atq; eo facili9 q9 inopes ære alieno grauatos & ob patrata scelera iudiciũ formidãtes ad se vocauerat. quibus nihil erat in pace sperandũ. Sed præsensit insidias Nicolaus: missisq; militibus: cõpræhendi hominẽ iussit. Illi eũ iam animo fractũ: & apud sororem in archa latẽtem inuenẽrunt. Complices eius in domo qua conuenerat expugnati: captiq; sunt: ẽ quibus vnus Baptista Sciarra manu prõptus: & animo intrepido: per medias põtificis cohortes viã gladio sibi aperiens effugit. Stephanus in arce sancti Angeli: alij in Capitolio suspensi vitã finiẽre: atq; ita pontifex maximus ingẽti periculo liberatus Romanæ sedis dignitatẽ imperiũq; seruauit fœlix pontifex & omnium iudicio beatissimus: nisi eo sedẽte Turcæ vt ante diximus Cõstantinopolim expugnassent: Christianorũ desidiæ atq; ignauiæ memorabile perpetuũ. Accessit & aliud: quod nõ parum eius gloriã iminuit. Nam cum pacis Italiæ quæ tum vehemẽter ferro vastabaẽ & igne ipse repertor & arbiter cõcordi partiũ voto delectus esset: dum diẽ ex die in deliberationẽ ducit: suspectus esse Frãciſco Sfortiæ iam Mediolanensium principi ac Venetis cẽpit: tanq̃ eã sententiã promere nollet quæ alijs pacẽ: ecclesiæ bellũ allatura videreẽ. ob quã rem intercedẽte Simoneto Monacho ordinis heremitarum sancti Augustini professore: obscuri antea noĩs & prorsus ignoti. sed vitæ itegritate probato: Veneti cũ Frãciſco duce conuenientes inter se concordiæ leges dixẽre: põsti tuta die intra quã bello socij pacem ratã haberent. Visum est id omnibus mõstri simile: humilem & incognitum monachũ Italiam pacauisse. Sed recusante Alphonso pacem quæ sibi insscio dicta erat: vanam esse Nicolaus: quæ de se habita fuerat suspitionem ostẽdit: misso ad Alphõsum legato dominico sanctæ Crucis cardinali prudẽtia singulari & vitæ integritate

*Stephanus suspendit.*

*Baptista Sciarra p medias põtificis cohortes viã gladio sibi aperuit.*

*Simonetus monachus Italiam pacauit.*

conſpicuo: qui cum Caietã deinde Neapolim peruenisſet: interuenẽtibus Venetorum & aliarum partium legatis: differẽtijſq; omnibus tanq̃ ex integro diſcuſſis: Alphonſo regi nõ ſolum pacem ſuaſit: ſed fœdus in annos quinq; & viginti inter omneis Italiæ potentatus percuſſit. Cuius Romanus pontifex & conſeruator & iudex dictus eſt. Sed cũ doloribus arthe tecis per omnẽ ferme pontificatũ ſuũ: Nicolaus vehemẽter laborãs indies magis ac magis opprimereť: nec iam amplius mortalẽ pollutũq; comitatũ candidior anima dignaretur: ę vita deceſſit: Ab eo quæ mihi pontifex Eugenius munera crediderat nõ ſolũ cõfirmata ſunt. Sed amplius põtificalis dignitas adiecta: tergeſtinaq; primũ eccl'a deinde Senẽſis cõmiſſa

Calixtus tertius.

¶ Calixtus tertius poſt eum beati Petri cathedram obtinuit natione Hiſpanus: Ex regno Valentiæ nobili genere natus: vnus omniũ qui ſuo tẽpore ſcientiã iuris ꝓfiterenť ęminẽtiſſimus: & qui conſiliũ regis Alphõſi in quo multis annis põſiderat: Illiuſq; arteis ac cautiones p̃ ſe ferret: Is vt primũ põtificatus apicem adeptus eſt: mox animũ ad delendã Turcaꝝ & legem & gentẽ cõuertit. Votũq; vouit: ad eam rem ſolẽnes miſit in Galliã: in Hungariã: in orientẽ legatos: primarios ſanctæ Romanæ eccleſiæ: cardinales: ę quibus nullus adhuc redijt: Alanũ tamẽ cardinalẽ ſanctæ Braxedis: magno ingenio virũ & aĩo ſecuro & potenti ꝓpediẽ ę Gallia reuerſurũ putãt Naualia quod antea inauditum fuerat Romæ cõſtituit: triremes quas plureis ad ripã Tiberis in ciuitate Leonina parauit armauit & in turcas miſit. Comitẽ Iacobũ Picininũ Senenſibus: vt dictũ eſt: armis inſultãtem: miſſo milite ſuo repreſſit: Regi Alphonſo querẽti ex eo quo pacto inuicẽ victuri eſſent: regna ſua reſpõdit ipſe regat: mihi ſummi apoſtolatus gubernationẽ relinquat. Veras eorũ multis de rebus diſſenſiones: magna pars Italiæ ſimultates confictas eſſe credidit: qui fidẽ dedęre cõtẽtioni alij Calixtũ: alij Alphõſum: alij vtrũq; accuſauęre. Quorũ alter regẽ ſub quo natus eſſet: alter ſuũ ſacerdotẽ: cui tanq̃ vicario dei parendũ eſt ferre nõ poſſet. Bis cardinales a Calixto creati ſunt primo tres: ex quis duo nepotes eius fuęre: quorũ & ſi fuit ætas aliquãto minor quã tãta dignitas videreť expoſcere: doctrina tamẽ & circũſpectio & morũ ſuauitas id honoris haud iniuria cõſecuta cenſeť. Tertius fuit Iacobus de Portugalia regio ſanguine natꝰ: in qua ea modeſtia: ea grauitas: id acumen ingenij: id ſtudiũ literarũ: is amor virtutis ęmicuit: vt q̃is iuuenis adhuc: tardius tamẽ opinione omniũ ad eam dignitatẽ aſcẽderit. Scđo loco ſex aſſumpti

sunt: haud pfecto indignissime vnũ demas tãto munere: meo tamẽ iudicio nulli dignius id honoris obuenit quã Ioãni episcopo Zamorensi ciuilis sapiẽtiæ cognitione sublimi: qui vno de quadraginta annis Romanã secutus curiã per omnia ferme officia castus & innoxius transierat: cancellariã vero quæ a tẽpore Nicolai vacauerat Calixtus nepoti suo sancti Nicolai in carcere tulliano cardinali ac Marchiæ legato cõmisit: Germanũ eius Petrum Borgiã egregia specie atq; indole iuuenẽ ecclesiasticæ militiæ ducẽ præfecit. Exin præfectura vrbis ei cõmisit. Ludouico cardinali sanctorũ quatuor coronatorũ: & ipsi quoq; nepoti legationẽ Bononiẽsem demãdauit. Vincentiũ natione Hispanũ & Osmundũ Anglũ miraculorũ fama illustreis inter sanctos redegit. Legatos in Scythiam & Persidẽ in Aethiopiã misit: qui Christianos per orientem in fide cõtinerẽt: & aduersus religiõis hosteis armarẽt. Scãderbechio in Albania: multisq; alijs p Græciã Turcarũ bello laborantibus pecuniaria subsidia largitus est. Trãsfigurationis dominicæ festũ instituit: & celebrari publice iussit. Assumptionẽ suam priusq; põtifex maximus eligeret pluribus annis prædixit. cladem quoq; quã Turcæ apud Albam in Hungaria susti nuere: anteq; fieret vaticinatus est. nunc quoq; de futuris multa & magna promittit: quæ diuina pietas non abnuat velim. Mortuo Ioanne comite Taliacogio: qui e prosapia Vrsinorũ fuit: cum mascula ei soboles nulla esset: Vrsini hereditatẽ eius propinquitatis iure ad se traxerũt. Id ægre tulit comes Euersus cuius filia nupta esset vnica Ioannis filia: vẽtum est ad arma: Columnẽses Comiti Euersо auxilium præbuere. deinde hortante pontifice Prosper Cardinalis Martini quinti Romani quondam sapientissimi & fœlicissimi Papæ nepos: eius gẽtis hostis honoratissimus: & literarum studio late clarus: cognitionem suam bello subtraxit. Inter Vrsinos & Euersum vsq; impacatæ durant inimicitiæ. Latinus sanctorum Ioannis & Pauli Cardinalis illustris Vrsinorum familiæ princeps dexterrimo vir ingenio: iuris scientia & animo qui alta curet: parua despiciat insignis: ex vrbe profectus ad opida sua cõcessit: tanq; Romæ non se satis tutum existimaret: siue Comitis insidias veritus: siue pontificis indignatione commotus: nec reuocatus in hancusq; diem reuerti voluit. Calixto inter omnes Cardinales duo ad hoc vsque tempus imprimis auditi atque accepti fuerunt. Vilhelmus Rothomagensis: amœno ingenio & affinitate sanguinis clarus. ac Petro sancti Marchi Eugenij quarti nepos: patritia apud Venetos gente

Vincentius Hispanus & Osmas Anglus in numerũ sanctorũ referuntur.

Calixtus vaticinatus est.

Vrsini Euersus comes Colonensis.

Vilhelmus Rothomagensis.

Petrus sancti Marci.

natus: & industria potens: siue q; eorum consilijs multum inesse crederet: siue quod alterum Franciæ regnum: alterum Venetorum Rempublicam ducere posse arbitratus est. Simonē Romanum philosophiæ studijs: & arte medica excellētē adeo dilexit: vt fratrem eius Iacobum episcopum Ferretanum quā-quam virtute præstantem sua potissimum consideratione rubeo galero donauerit. In audiendis legationibus priuatorūq; hominum causis anteceſſorum suorum facilitatem longe supe rauit: epistolas & regibus & amicis per seipsum dictauit. In signandis supplicationibus libens & hilaris tempus absumpsit. de iure interrogatus percupide respondit: leges & canones tā ei fuerunt in promptu: q̄ si heri aut nudiustertius scholam iuris primum exiuisset: nihil enim memoria sua excidit: quod retinendum existimauit. Cæterum nulla facultas ei iuris cognitione potior visa est: in qua ipse ita excelluit: vt suorum prædecessorum: qui sibi possit æquari: vix vnus aut alter inueniatur. Hic postquam ordini Cardinalium me inscripsit. Varmiensem quoq; ecclesiam ad mare Baltheum inter Sarmathas sitam postulantibus canonicis commendauit. Cuius possessionem fremen tib⁹ ea i regiōe crudelib⁹ et atrocissimis bellis nōdū asseq potui

Iaco. Fere.

Autor de se hic loq̄t.

¶ De Vmbria & piceno & diuersis in eis bellis a Varijs ducib⁹ confectis. Cap. LIX

Vmbria
Mursia
Sertori⁹
Narnia
Gibellini
Guelfi.

IN Vmbria: quæ hoc tempore sub Ducatu Spoletano continetur: paucæ ciuitates intestinis seditionibus caruerunt. Nursia Quinti Sertorij quondam patria Guelforum partium insidijs sæpius agitata vix tādem respirare potuit. Narnia quam sulphureo gurgite cōditus amnis circuit ancipiti vix adeunda iugo: Gibellinorum factione depressa Guelforum consilio & ductu quiescit. nō Amerinis: nō Reatinis: non Fulginatibus. non Ortanis: non ipsis deniq; Spoletanis suæ calamitates defuerunt. Sed Alisina ciuitas omniū miserior inuenta est: quæ dum modo Brachianam: modo Sfortianam factionem admittit: & nunc partem: quæ superior modo alteram: que inferiorē amplectitur se procellis fortunæ quatiendam prostituit. Picentium regionem: quam nostra ætas. Marchiam vocat: Franciſc⁹ Vicecomes Eugenio quarto pontifice maximo tum rebus Basilienſibus occupato. ac non solum Philippi Mariæ: Sed Alfonsi quoq; regis inimicitijs implicito: vna quodāmodo excursione adęmit: nōnulliſq; post annis cōtinuata possessione retinuit

Picentia
Marchia
Ftāciſcus
Vicecomes

Interim captus amore puellæ quæ inter virgines coniugi suæ seruiębat & sibi multarum molestiarum & illi necis causa fuit. Perpetua ea vocata est apud Nouariēses honestis parētib⁹ or-

Perpetua

ta. forma egregia/& ingenuis moribus: nisi potentis domini decepta blandicijs/virginitatem cum adulterio permutasset. hæc cum iam paulatim intumesceret vterus: ad tegendum facinus quæsito qui eam duceret viro despondetur. constituta nuptiarum die/vocatis amicis/apparato grandi cõuiuio: sponsus in opido (q̃ a Franciſci curia non longe inhabitabat) lætus aduentũ nouæ nuptæ ꝓstabaṫ. ducitur illa mulris comitata nobilibus. Sed ingressa opidũ cum descendere in domo spõsi crederet: iussa vlterius pergere in arcem rapta est. nec vlteri⁹ infœlici viro videndæ sponsæ copia fuit. Quod cum Blanca Franci Blanca
sci cõiunx cordatissima mulier cognouisset: nunq̃ deinde quieuit/donec dimissis percussorib⁹ puellam q̃is diligenter custoditam interfecit. Franciscus q̃is ea re valde cõmotus: vxoris tamen iusto dolori censuit ignoscendum. Exin põtifex Eugeni⁹ iam Philippo Regiq; conciliatus: Nicolaum Piciniñ cum exercitu aduersus Franciscũ misit/Regemq; vt item in Marchiã duceret adhortatus est. annuit Alfonsus/delectuq; militũ habito: cum florentissimis equitum peditũq; copijs in Picenũ puenit. Iunctisq; apud Bisium cum Picinino castris/eoq; totius ex- Bisium op.
ercitus duce constituto: cõterritos opidanos in deditionem ecclesiæ compulit. quorum exemplum & sancti Seuerini incolæ secuti: claueis portarũ misere. Quæ cum Franciscus accepisset: copijs suis per munitiora prouinciæ opida distributis/protrahere bellum ę re sua arbitratus est. Exin cum petrus Brunorus ę copiarum suarum ductoribus cum. 800. equitibus ad regem transisset: Maceratenses vero ac Colentinates deditionem ecclesiæ fecissent: consentientibus Venetis ac Florentinis redire se in gratiam philippi ducis Mediolani vt regis impetũ euaderet amicis interpositis simulauit: credidit Philippus: literisq; ac nuncijs vti copias in regnum reduceret. Alfonsum frustra rogauit: Turpe enim regi videbatur inuito Eugenio rem ifectam relinqui: perseuerauit igitur atq; acrius instans Cingulum opi- Cigulũ op.
dum in deditionem ecclesiæ recepit: castrum planum vi captũ militi dirripiendum dedit: nec territus est: quãuis Philipp⁹ ea re commotus pacem cum Venetis ac Florentinis fecisset. Sed Aesim cum exercitu petens. Troilum copiarum ducẽ cui Franciscus maxime fidebat: nam et multos annos in equitatu suo primos ordines duxerat & sororem eius in vxorem receperat: tradita ciuitate sese sedentem in comitatum suum recepit: deinde Rocham tratam cum defendente Ruberto Franciſci nepote pluribus diebus frustra oppugnasse: ad Metaurũ amnem supra Fortunæ fanum quo se Franciscus cũ reliquo eqtatu rece-

perat continuato itinere duxit. Ibi ad Alfonsum tubicem quí-
Tubicē ad Alfonsum venit & in Nicolaum probra congerit.
dā a Francisco in castra venit: Impetrataq; a rege pro sui ordi-
nis more liberius loquendi venia: multa nefaria in Nicolaū p̄fē
tem Francisci nomine probra congessit: proditorem ac perfi-
dum appellans regemq; admonens: ne illi se credat. cui fallere
potissimum sit. Postremo Nicolaum Francisci verbis ad duel-
lum prouocauit. In quo duces ipsi eorumq; quidam copiæ de
gloria: de dignitate certarent: apparituram quidam vno præ-
lio ducum simul atq; equitum virtutem simul a rege petijt: vt
æquus spectator pugne adesset: Nicolaus iam inde ab initio ea
audiens commotus haud leuioribus conuicijs in Franciscū ab-
sentem coniectis: fidem suam multis exēplis cōprobans ægre
sibi esse respondit corpus suum vulnere in ceruice recepto de-
bilitatum fuisse ostensum se singulari certamine vt eorum ꝑdi
tionis infamia censendus esset: nisi hanc fortuna sibi facultatē
abstulisset: oblatam tamen pugnandi cum exercitib⁹ conditio-
nem læto se animo cum bona regis venia accipere: postero die
cum copijs suis sub ipsam vrbem sanum patenti campo futurū
quod cum a se postulare Nicolaum decoris tuendi causa rex
animaduerteret: vtriq; patris securitati sese consulturum recē-
pit: sed cum dicta die Nicolaus in campum cum suis processis-
set: atq; insultans vrbis mœnibus vsq; ad portas cucurrisset: rex
vero procul inde ad mille passus cum exercitu consedisset libe
rum vtriq; parti præstaturus campū. Franciscus siue Regi pa-
rum fidens: siue gloriam suam de qua per id tempus haud du-
bie iactabatur in discrimen adducere veritus intra vrbem suos
continuit. Magna inter Franciscum & Nicolaum non æmula-
tio modo viguit ob rei militaris gloriam: cuius primas partes
sibi vterq; arrogabat: Verum et simultas ingens ob veteres ini-
micitias quæ olim inter Brachium & Sfortiam fuerant. Quor⁹
alter Francisco pater: alter Nicolao magister ac dux fuerat: at-
que idcirco: non tantum hostes: sed vt inimici inter se bellū ge-
rebant: nec sub vno eodemq; principe vt militarent adduci po
terant. Nicolaus ex corporis breuitate Picinini nomen accepit
Nicolaus Picininus
sed quanto mediocritate statura eius inferior: tanto animi ma
gnitudo superior. pauca et verba fuerunt: atq; parum compta.
sed quæ multarū ac magnarū rerum scientiam cōprehēderēt.
In milites suos indulgēs in amicos liberalis: In hostes dur⁹ &
asper: dimicandi cupidus quietis ipatiens: gloriæ auidus: & in
periculis obeundis prōpt⁹ ac securus prœliū ex occasione ꝑti-
nus sumpsit: hostem celeritate præuenit: excursione fatigauit:
leuis armaturæ equite magis q̄ā pedite vtebatur, forteis atq;

aſperos milites amauit. hoſtium numero deterreri non potuit: diligens & expeditus in exercitu ductando ſemper viſus fuit Quibus reb⁹ cũ plurimos & in Gallia Ciſalpina & ireliqua Italia triũphos ex hoſte duxiſſet: haud dubie rerũ geſtarũ magnitudine & gloriæ magiſtro ſuo Brachio maior ęuaſit. Franciſcus autẽ honeſto corpore fuit: & quod mediocritatẽ non parũ excederet: amplo pectore: robuſtis mẽbris & apte diſpoſitis: facie grata: iocundis oculis caluicie venerabilis: facundia copioſ⁹: ingenio peracri: aio rerum magnarũ cupido. Solers in adminiſtrandis rebus: In laboribus perferendis infatigabilis: In occaſionibus proſpiciendis acutus et ſagax: In hoſtibus fallendis verſutus & vafer: In præſagiendis ęuitandiſq; dolis/ad hoſtium conſilium præuertẽdũ cautus atq; prouid⁹: Deniq; ipſe i oib⁹ rebus gerẽdis/adeo aptus dexter & abſolutus extitit: vt eius veram integritatem ſufficienter dicere poſſe: homini etiam dicendi peritiſſimo/facile videatur minime: Raro niſi ex deſtinato conflixit: hoſtẽ ſæpius obſidendo q̃ decertando cõfręgit. Pedítatũ magno in precio habuit. Argento atq; auro cultos eſſe milites voluit: In exequendis conſilijs celer ac perſeuerans: ita vt i reb⁹ q̃s aggrediebaꝫ ſæpi⁹ ſe virũ prudẽtiſs. oſtẽderit In omni re nouanda præſentia animi: laborum tollerantia: vſu exercitatione: conſilio mirifice inſtructus: quibus artibus breui adeo magnus effectus eſt: vt vnus ex omnibus copiarũ ducib⁹ inuentus ſit qui cũ Nicolao de rei militaris principatu cõcertare poſſit. Nam cum ſcientia rei militaris atq; auctoritate pares viderentur: diu dubium fuit: vter alteri anteponẽdus eſſet. Sed hanc litem fugatus paulopoſt Nicolai exercitus: & ingens victoriarum Franciſci curſus: & Mediolanenſium fortuna in eum pleno cornu tralata: prorſus diręmit: Cæterum Fani expugnationem cum Rex difficilimam intellegeret: non Franciſci ſolum magni et peritiſſimi ducis præſentia defenſi: Verũ quod etiã vrbs mari adiacens claudi ne commeatus intrarẽt: haud quãquam potuit. Inde abiens in Frmanũ duxit: quo in loco cum Alexander Franciſci frater ęruptione facta poſtremum agmen eius inuaderet: Conuerſis in eum ſignis hoſtem intra vrbem repulit atroci pugna pro muris facta: & antemurali quod ꝓ vallo ſtabat vi capto. deinde ad turrim palmarum cõpoſito agmine peruenienti Franciſci epiſtola reddita eſt nuncio itercepta quæ Troilo ac Petro Brunoro inſcripta: inter cætera ea verba continebat: ne amplius differentes iam tandem cogitata mutarent: quapropter ambos de proditione ſuſpectos armis equiſque & omni quantũuis magna ſupellectili priuatos in vincula

Firmanum op.

Mos aure⁹

coniectos: in Aragoniã misit & in arce Satabia Valẽtini agri custodiri mandauit. Nec diu postea cum Temaritani deditionem fecissent in Regnum suum diuertit: duobus millib⁹ equitum ad Picininum qui ad Montem aureum cum exercitu extiterat transmissis: Sed postq̃ illi aduẽtassent: Picininus repẽtino Francisci aduentu inuasus: prælio fusus pulsusq; fuerat. Cliuus in quo castra posita erant: & opidum proximum dissipatos fuga seruauit: Franciscus ea victoria simul & profectione regis ẽlatus Picenum vndiq; veluti victor percurrere & infestare cẽpit: Rogatus ab Eugenio Alphonsus eo reuerti: cũ iam se itineri accinxisset nouis regni motibus domi retentus: Lupum/Virreum/Vrsinum/Carsiamq; cum nõ paruis copijs aduersus Sfortiam misit. Interea Nicolaus Picininus a Philippo in Galliam reuocatus: Frãciscum filium cum parte copiarum in Piceno dimiserat: quem Sfortia ad Mõtem Vlmũ prius pugna superatum intercẽpit q̃ regis auxilia ei aduenissent: Post hæc Ludouicus Aquilegiensis patriarcha eam prouinciam ab Eugenio sortitus Ioãnem Vintimilium inter belli duces fama præstantem: cum magna equitum peditũq; manu a rege missum omnibus copijs suis præfẽcit: Cuius industria Aufidam opidum obsidione clausum in deditionem accẽpit. Erant eo tẽpore non paruæ Philippi copiæ apud Cingulum opidum contra Franciscum missæ. Nam Philippus cũ Francisci rẽconciliationem iam tãdem simulatam intellexisset: Italianum Forlanum in rebus bellicis late cognitum: qui Pontificis parteis adiuuaret eo transmiserat: cui cum patriarcha & Vintimilius per rectam viam coniũgi non possent: nã media loca Franciscus obtinebat magnis itineribus per mõtana ad eum peruenẽre. quo cognito Franciscus ẽ Piceno descendens: in Vrbinatem agrum sese recẽpit. Patriarcha montem Melonem obsedit atq; obtinuit. deinde opidũ sancti Angelivi expugnans diripiendum militi dedit. Vintimilius paulo post ab eo in regnum ad hiberna recedens: per agrũ Firmianum non procul a Monte sancto constitit. Cuius aduentu conterriti opidani ẽmissis oratoribus deditionem fecẽre: Similiter circũiecta castella: deinde ad montẽ altum profectus: dies aliquot ibi mansit. Interim firmani cõiuratione facta spe propinqui auxilij a Francisco defẽcẽrunt. Alexãdro fratre cũ magna equitatus parte in arcem cõpulso: quibus & Vintimilius & Põtificis copiæ mox auxilium præbuẽre. Sed cum arx eiuscemodi esset: vt sola fame vinci posset: præmunitis vrbis partibus ne descensus ex arce fieret: Vintimilius vti cõstitue-

Mõs aure⁹

Mõs vlm⁹.

Ioan. Vintimilius.

Aufida op.

Melo, mõs

Mõs sanct⁹

rat in hiberna conceſſit. Sequenti anno Alphonſus Renundum Buillum: & cũ eo mille equites: & totidem pedites ad Patriarcham in Picenum miſit: Qui vbi cum Iacobo Caynano in eccleſiæ caſtra peruęnit: Mox Talianus Forlanus mandante Philippo Maria compræhenſus eſt: At poſt triduo iuſſu patriarchæ apud Roccam contratam ſecuri percuſſus: Mõtem fabrum deinde cępęre: & aliquot Caſtella Friderico Vrbinatium principi ęripuęrunt. Sed cum iam duo millia equitum a Florentinis ac Venetis miſſa Franciſci exercitum auxiſſent. Philippꝰ vero exercitu ſuo ad Caſale maius iuxta flumẽ Padum a Venetis pugna fuſo ac caſtris exuto copias ſuas ę Piceno reuocaſſet: & amplius Eugenij ac regis auxilia poſtulaſſet: ad quem duo millia & quingẽti equites ex caſtris eccleſiæ iubente Pontifice tranſiẽrunt. Franciſcus iam bello ſuperior: Montem aureum: & alterum ei proximum caſtellum Sigiſmundi Malateſtæ: qui iam ab eo defecerat: eccleſiæ fortunam ſecutus expugnauit: & eiuſdem opidum Gradariã obſędit. Interim Rex alia patriarchæ auxilia miſit: cum quibus in Picenum reuerſus Iacobum Caynanum proditionis ſuſpectum apud Roccham contratam vbi & Italianum Forlanum interfici iuſſerat: capitali ſupplicio affecerat. Exin nichil memoria dignum ab eo geſtum donec Franciſcus Philippo reconciliatus illius ſtipendia facturus. & iam dux contra Venetos deſignatus/ex Piceno receſſit. Nam poſtea non ſolum arx Firmana: ſed omnis ferme prouincia in eius poteſtatem facta eſt.

Talianus Forlanus.

Mõs faber

Caſale maius.

Gradaria opi.

¶ De Ioſia/duce Aſculano. Cap. LX.

IN Aſculo Ioſias nobilibus ortus parentibus admodum adoleſcens Iohannem Franciſci Sfortiæ fratrem magno animo iuuenem: & qui eam vrbem per omne belli tempus egregie defendiſſet: conſpiratione cum paucis inita incautum obtruncauit. Sed cum & ipſe tyrannum in patria gereret: in exilium actus eſt. Ciuitas deinde ſub eccleſia quięuit. q̃uis anno ab hinc ſuperiore idem Ioſias arcem quãdam naturali ſitu munitam & vrbi propinquam cum pleriſq; latronibus occupans non paruas curas illi populo ingeſſerat: quæres ei parum proſpere proceſſit: Nam Rhodericus ſancti Nicolai Cardinalis: eius prouinciæ legatus obſidionem loco admouens: poſtq̃ arce potitus eſt: captum ipſum vinctumq; Romam miſit.

Aſculum. Ioſias Ioã. Franciſci Sfortiæ fratrẽ incautũ obtrũcat.

¶ Quod apud vrbinates dux Oddo/& protonotarius Carpẽſis ꝓpter ſuã in fœminas libidinem fuęrũt interfecti. Ca. LXI

Vrbinum. Oddo dux Vrbinas. Protonotarius Carpēsis. Attē.

IN vrbino dux gentis Oddo matre Columnensi nobilissima natus cum p libidinem in matronas nobileis debacchareť/ nec modum licentiæ faceret: populari tumultu interfectus Incensor næquitiæ & adolescentiæ suæ corruptor: Prothonotarius Carpensis nobili genere ortus sed ingenio pessimo/qui nuptis ac virginibus qplurimis vim intulerat/qui p omnia scelera ad summā viciorū puenerat. Eadem nocte cum discipulo suo necatus: inexhaustæ libidinis pœnas dedit. Cadauer eius in forū delatum/defecta virilia in ore mordicus tenuit. Guido pater Oddonis priusq̄ cōiugem ex Columnēsi famila duceret: cum proles ei nulla virilis esset/anxius quonam pacto in gente sua imperium ꝓpagaret/concubinā ex se prægnantem assimulauit. Fxin Bernardini Cardensi agnati sui præclari copiarum ducis filiū tum forte natū supponi pro suo nutririq; instit Fride rici nomine indito. Sed ciōugio deinde contracto: cnm filium legitimū sustuliſſet/conuersa in eum cura Fridericū adhuc puerum militiæ tradidit/in qua ille ad ætatem vsq; virilem pseuęrauit. Deinde Oddone mortuo vocatus a populo: Vrbinacium factus est princeps. Clarus vir & castrensibus disciplinis appri me institutus. cui nec administrandis rebus bellicis consiliū nec in capescendis periculis animus vnq̄ defuit/nec vero factis q̄ fi de clarior/ quæ quidem vel maxime patuit: cum bello Picenti Franciscum Sfortiam qui ad eum se recęperat: fortunæ afflatu iam pene desertum cōstantissime iuuit ac fouit. Indignus ꝓfecto qui militari ludo dextrum perdiderit oculum.

Fridericus ſuppoſititiꝰ Vrbinatum princeps efficitur.

Ludo militari dextrū pdidit oculum.

¶ De Sigismundo Malatesta duce Ariminensi. Cap. LXII.

Arimínum Sigiſmūdꝰ Malateſta.

APud Ariminum Emiliæ vrbem Sigismundus Malatesta sceleribus insignis: imperiū tenuit. qui cum Sfortiæ filiā matrimonio sibi adiūxit: parteis eius in Picenti bello aliquandiu secutus est. deinde sub eccleſia stipendia fęcit. militauit in Gallia contra Venetos/& in Tuscia contra regem Aragonū quæ res postea magno sibi detrimento fuit. Nam cum de pace Italiæ apud Neapolim ageretur: rex huius iuriæ memor/eū qui sibi fidem non seruasset: extra cōmunem pacem esse voluit. deinde comitem Iacobum Piciniū & Fridericum Vrbinacium principem cum copijs in eum misit/qui aliquot ei non paui nominis opida abstulerunt. eiusq; agrum ferro & igne vastarūt: ipse cum auxilia frustra imploraſſet: ad extremū (q̄ vnum salutis erat remedium) Alfonso misso ad eum reconciliari cōstituit. cuius nondum preces exauditæ sunt/q̄is spem concordiæ regis clementia non paruam effęcit.

¶ De Fauentia/& Fabrienensibus.

IN Fauētia mortuo Guidone Antonio: Principatū frater eius Nestor arripuit: qui Florentinis cōtra Regē militās haud alia ratione q̄ Sigismūdus ab Alphōso declaratus hostis: extra cōmunē pacem factus est: Fabrienēses qui dudū tyrannide oppressi: necatis tandē quindecim ex familia q̄ principatū iuaserat: fugientib⁹ reliquis ad ecclesiæ imperiū redierant: multisq; post annis in pace quieuerāt. hoc anno de rebellione tētatos seu cōsentientes: seu suspectos ciueis aliquos in vincula adiecere. Exin tormētis: ac q̄stionibus ꝓdito & exp̄sso crimine vltimo supplicio affecerunt. Fauentia. Fabrieneñ.

¶ De Aquila Marsorū vrbe: vbi de diuo Bernardino Senēsi.

IN Aquila Marsorū vrbe apud quā memoria nostra Brachius Perusinus dux belli formidatissimus: dum per anni tēporis obsidionē tenuissent: Martini quinti Ponti. Maxi. ac fœlicissimi armis victus interijt. Diuus Bernardin⁹ Senēsis post̄q̄ Italiā omnē CHRISTI nomē p̄dicādo peragrasset: vitæ cursum peregit: eo in loco sepultus clarere miraculis affirmat. Fuit autē Bernardino clara inter Senenses origo. nec vera est assertio eorū qui patriā illi Massam fuisse tradūt. q̄is pueritiæ nōnulla rudimēta peregerit. Cæterū pater ac maiores sui longa serie inter nobiles Senēses habiti sunt: vbi & ipse nat⁹: & maiori ex parte ęducat⁹: cū adoleuisset iuri pōtificio ędiscēdo operā dedit. Sed cū sepultis patrētibus fallaces huius mūdi blādicias: & inania eius esse promissa aiaduertisset: distributa inter CHRISTI pauperes substantia: diui Frāciſci religionē ingressus: traditā sibi regulam exactissime obseruauit: declinās q; maiores cōuentus eorū doctor ac magister effect⁹ est: qui fratres obseruātes appellant. maximū autē ei studiū in ędocēdis populis fuit. Q ui cū esset facūdia copiosus & doctrina insignis incredibili oīm attētiōe audiebat: & quasi alter Paul⁹ esset vas ęlectiōis in admiratione ac reuerētia habit⁹. Tres eū populi sibi pōtificē ęlęgerunt. Vrbinates: Ferrarienses: Senēses Sed nō fuit ei consiliū linguā quæ toti posset Italiæ consulere vnam vrbem concludere. Marsi. Aqla vrbs. Diuus Bernardin⁹ Senen. de quo sup. vbi de Senēsibus.

¶ De Neapolitano regno: & multis prælijs per Alphonsum Aragoniæ regē: & alios duces nō paucos: in ipso regno Neapo. & alijs locis factis. Cap. LXV.

REgnum iam neapolitanum ingressi: ad fœlices Alphonsi mirabilesq; rerum cursus stilum cōuertimus. Post bellum nauale quod ipse cū Genuēsibus infœliciter gessit: tanq̄ cognorit fortuna suū errorē quæ tanto principi molesta fuisset, nouercale odium in maternū nutriuit affectum: & quæ Neapolis. Alfonsus.

illi aduersissima fuerit: secundissima facta est: nam Philippus Mediolanensium princeps vbi captiuum regem ad se ductum & se victorem longe minorem victo animaduertit, mox ex hoste factus amicus: liberum esse iussit societatemq; secum æquis conditionibus facta/magnis muneribus donatum ad se dimisit. Isabella interea coniunx Rhenati Lothoringiæ ducis: qui cum Alfonso de regno contendebat: & per id tempus in captiuitate Philippi Burgundiæ ducis destinabatur: cum duobus paruis filijs Caietam venerat: eaq; præsidio firmata: Neapolim se contulerat. Sed Petrus Arrago frater Alfonso qui ex bello nauali cum paucis triremibus euaserat: Reparata in Sicilia classe: præter spem inuitatus ab altera factione Caiectanorum: nocte profectus ea Caietam obtinuit. & expulso hostium præsidio: suum imposuit: missis ad Alfonsum nauibus quæ illum ex portu Venetij aduehrent. appulit paulo post Caietam in eisdem nauibus Alfonsus: deinde Capuam petijt: quæ licet medio tempore ab Isabella & Iacobutio Candola acriter oppugnata fuisset. Virtute tamen Iohannis Vintimilij eius loci præfecti in fide perstiterat. Ibi Renundus Nolanus regulus Alfonso reconciliatus est: & mox Scaphatum in insula Sarnisitum Castrumq; maris in deditionem acceptum: Isabella vbi se viribus Alfonsi imparem esse cognouit: ab Eugenio romano pontifice auxilium petijt: qui Ioannem Vitelliscum patriarcham Alexandrinum cum tribus millibus equitum ac pari numero peditum ad eam misit: profectus in Campanum Patriarcha aliquot castella vi cepit: obsedissetq; Capuam nisi Ioannes Vintimilius. 800. equites quos Regina ad eum transmiserat: ex improuiso inuadens fudisset/cepissetq;: Aggressus est tamē idem Patriarcha ioannem Antonium principem Tarentinum ad montem Fusculum: ac eum expugnatis vi castris captiuum abduxit: eaq; demum lege dimisit: vt frater eius quingentis equitibus stipendia pontifici faceret: Gerebant patriarcha & Iacobutius Candola communi cōsilio & amicis animis pro regina bellum: sed interuenientibus simultatibus copias separarunt: Interea duorum mensium inducię inter patriarcham & Alfōsum factæ: quibus durantibus patriarcha Iacobutio reconciliatus cum eo iuribus prius opprimere Alfonsum statuit: cuius reconciliationis cū ad eū noticia perueniret. Erat Alfonsꝰ apud vicum Iulianum: tribus milliaribus ab Auersa securꝰ i castris cū sibi nunciatum est hostes rupto induciarū fœdere aduentare: sibiq; minime tutum expectare impetum: ob quam rem sublatis signis: mox Capuam se recepit nō tamen absq; dāno suorū:

Philippus Maria de quo supra Vbi de Mediolano.

Isabella. Rhenatus Lotorigiæ dux.

Iacobutius Candola

Scaphatū op.

Io. Vitelliscus Patriarcha

Io. Vintimilius.

Io. Antoniꝰ Fusculus mons.

qui postremũ agmen duxęre. Exin cum patriarcha Auersam sibi ad inhabitandũ tradi ab Isabella peteret/Iacobutiꝰ impediret/ rursus inimicitiæ inter eos subortæ sunt. Sed cũ Tramenses excepta arce Alphõsum dominũ appellassent:& arx oppugnari cępisset:Patriarcha cum exercitu eo ꝓfectus obsidionẽ firmauit:cui & Iacobutius Candola ab Isabella rogatus:& Ioannes Antonius Vrsinus & multi alij se coniunxęrũt. firmata obsidione cũ Ioãnes Antoniꝰ haud ex aio bellũ gerere crederetur:& naueis regis aduentare : Tranẽsibus auxilio narraretur. Veritꝰ patriarcha intercludereť:cum paruo nauigio ingressus mare tanꝫ pecunias ab Eugenio:petiturꝰ in Picenum adnauigauit/deindeRomã se cõtulit. Milites eius sine duce relicti ad Candolam se contulęrũt. Arx deinde Alphonso dedita est:& Ioãnes Antoniꝰ ad eũ rediit. Inter hæc Rhenatus ę captiuitate dimissus cum decẽ triremibus Neapolim venit:& vocato ad se Iacobutio Caudola & eius cõsilio, Scaphatum petens:in deditionẽ accępit deinde in Sulmonẽsem ꝓfectus:cum frustra vrbẽ obsediſſet: agrum vastauit incẽdio. nec Alphõsus iterea quiescebat :sed Albano ac Celano agro subacto ad Castrũ vetus peruenerat in valle Subletia situm: cui Rhenatꝰ oblata pro militari more Cyrotheca ꝑlium indixit:accępit Alphõsus.sed quæsiuit singulari ne certamine an collatis signis cũ toto exercitu dimicãdum esset: se ad vtrũꝫ paratũ esse:cũꝫ Rhenatus respõdisset vniuersi certaminis cũ toto exercitu fortunã se velle subire. Rhenatꝰ:renũciauit placere id quidẽ. Sed quoniã veteri more eius fuerit qui ꝓuocet diem ad locũ prælij dicere se cũ exercitu inter Acerras ac Nolam ꝓficisci:qui cãpus lata planitie vtrisꝫ idoneꝰ esset : Ibiꝫ eum ad diem octauã præstolaturũ hinc orta dissensione cum Rhenatus locũ in quo Alphõsus esset cõstituendum diceret: prælijũ impeditũ est. Alphõsus in Nolanũ perrexit. Rhenatꝰ in eum locũ vbi Alphõsi fuerãt castra:duxit exercitũ. atꝫ ita suo satis honori iter factum putauit: Exin Rhenatus in Pelignos ducẽs castrũ vetus subęgit. Alphonsus in vallẽ Cardinã ꝓfectus Arparium opidum vi cępit.& Marinũ Boffam vallis dominum captiuauit: Casertinum regulum in fidem recępit. In Lucaniam ducens:opidum Anglum obsidione fatigatum obtinuit. Nuceriam dedẽtibus opidanis accępit. Iam quinde cim millia equitum in castris eius erant: quibus fretus absente Rhenato Neapolim petens cum Petro fratre binis castris vrbẽ obsędit. decem triremibꝰ in portu collocatis. oppugnatur vrbs magnis viribus.nec ciues seipsos negligunt. Sed dũ

Tramẽses.

Sulmo.

Castrum vetus.

Arparium opi.

Marinus Boffa.

Casertinus regulus.

Anglũ op.

Nuceria.

Petrus Arrago. regis Alphonsi frater tormẽto ictus moritur.

Petrus paululum a castris speculãdi gratia in litore vagat: ꝙ Carmelitano tẽplo caput tormẽto ictus/repẽte occubuit. Vir apud oẽis ordines gratiosus ad rem militare natus: animi magnitudine & corporis robore excellens. ad subeũda pericula impauidus. acer & manu prõptus: cuius interitu consternato exercitu eius diei dimissa est oppugnatio. Alphõsus vbi germani iacere truncum cadauer inspexit. Ad hæc inquit ego te frater stipẽdia duxi: vt esses qui mihi tuo sanguine: tuaq; nece Regnũ parares. recondiq; loculo corpus iussit. & in arcem maritimã deportari: cui post tẽpora nactus idonea dignũ suo genere funus duceret: Sequẽtibus vero diebus cũ oppugnatio repararet tanta vis imbriũ cecidit: vt necessario ab obsidione discessum: & res in religionẽ sit versa: Exin Caynanum opidum tradente quodam milite multis opidanis occisis ab Alphonso receptũ est: & arx fame coacta in deditionẽ venit.

Caynanũ opi.

Rhenatus interea ex Pelignis reuersus Neapolim: vbi quæ acta fuerant didicit: Turrim sancti Vincentij oportune in mari sitam ad tutelam regiæ arcis vi expugnauit. deinde arcem ipsam pluribus diebus oppugnans: dedente præfecto: cui annona prorsus deerat in potestatẽ suam accępit Alphõsus vero cum frustra obsessis auxiliũ ferre conatus esset: in Lucanos traijciens: Salernitanos: totãq; ferme prouinciã & Brutiorum multos in deditionẽ accępit Iacobutius autẽ Candola præstãti ingenio & a literarum studijs nõ abhorrens: atq; imprimis rei militaris peritus qui sub Bracchio stipendia fecerat: dum castellum quoddam Iacobi Lagunissæ oppugnare nititur: catarri profluuio correptus occidit: clarus ꝓfecto regulus & ingenti laude dignus. si quãta industria & rei bellicæ cognitio: tanta illi fides & in promisso constantia fuisset. Ioãnes Vintimilius & ipse per idem tẽpus Acerras prodẽtibus opidanis: & arcẽ fame laborantem in potestatẽ recępit. Auersani quoq; a Rhenato deficientes Alphõsum intromisęre qui arcem apprime munitã: & forti præsidio defensam cum expugnare facile non posset: fossatis ingẽtibus exclusit: & oppugnari quotidie iussit. Rhenatus ad Antoniũ Candolæ filiũ in Apuliam profectus: Cum nihil ꝓpterea ab oppugnatione arcis Auersiæ cessari aĩaduerteret: per Candimã vallẽ: & deinde ab Alphonso qui occurrerat: ĩpeditus per trãsuersos montẽ. Sequẽte Antonio in Nolanũ descẽdit: nec tamẽ obsessis apud Auersam opem ferre p̃sumpsit: cũ Alphõsus in castris illic potẽtior videret. Sed reuersus Neapolim: Antonium Candolã de ꝓditione suspectũ cõpræhendi & in carcerẽ trudi iussit: q̃ res ma

Auersia arx.

Antonius Candola.

gno ei detrimẽto fuit. Nam cũ castra illius sub vrbẽ posita tumultuarẽt: ducẽq; suum reposcerẽt: Antonius dimissus est: qui contumeliã sibi arrogatã iniquo ferens aio mox ad Alphonsum transiuit: & arcẽ Auersianã septimo iam mense obsessum ei tradi curauit. Persuaso per epistolã Xanto: qui cũ patre suo militauerat: præfectusq; ibi præsidij erat. desciuit tamẽ paulo post Antonius ab Alphonso. Deinde apud Beneuentũ ei recõciliatus est/cum arce per proditionẽ tradita: ciues quoq; cõsternati in Alphonsi potestatẽ venissent: quo tẽpore & Calathini adactis machinis ab Alphõso expugnati sunt: & castellum Padula & ante Vrsariã castra posita. Franciscus Sfortia Rhenato amico Arrianũ: Troiam: Mãfredoniam: Nuceriam: & alia pleraq; opida per idem tempus in Apulia obtinebat: quorum custodiam Cæsari Martinengo cum nõ paruo equitatu cõmiserat: Ipse in Piceno agens: Cæsar cum esset Alphõso infestus bis extra mœnia Troiæ pugnare ausus: bis ab Alphonso ex acie fusus: turpi fuga in vrbem se recepit: nec multo post Vicarum opidum resistentibus opidanis vi captũ præda militi permissa: fœminarũ decus regio more seruatum. Alexander autẽ Francisci Sfortiæ frater sub vrbem Thetini Renundum Candolam: ac Riccium & Iosiam cum copijs ad Alphonsum eũtem repente aggressus leui certamine fudit: Riccium ac Iosiam præceps fuga saluauit. Renũdus interceptus est: qui cum esset Antonij Candolæ patruus/illum secũdo ab Alphonso alienauit. Venit & Ioannes Cardinalis Tarentinus in Rhenum aduersus Franciscum Aquinianum Eugenij copias ducens. Sed occurrens Alphõsus retro eũ repulit. Exin rupem Vilhelmi in alto monte sitam castellis circa occupatis fame coactam obtinuit: & paulopost Capreas opidum in insula eiusdem nominis situm: Tyberij quondam Cæsaris siue delitias: siue latebras dicere malis: tradentibus opidanorum quibusdam recepit: nec moratus castra ad Neapolim posuit: simulq; Puteolos obsedit: qui aliquãdiu fortiter resistentes tandem rei frumentariæ inopia defectione Regi portas aperuerunt. Turris quoq; quã vocant Ottattij recepta est. Vrgebantur interea frumentariæ inopia Neapolitani: nec spem aliam habebãt: q̃ vel Genuẽses mari: vel Franciscũ Sfortiam cum Antonio Cãdola auxiliũ terrestri itinere allaturos esse: Anellus interea faber quidam cõmẽtarius: quem fames Neapolim exire compulerat: ad Alphõsum profectus: si præmiũ adsit: Vrbẽ paruo militũ periculo capi posse demõstrat. deliguntur viri fortes ducenti: qui cũ Anello: eiusq; fratre p ostẽ

Calathini
Padula ca.
Vrsaria
vrbs.
Cæsar Martinengus.
Vicarũ op.
Alexander
Francisci
Sfortiæ frater.
Renũdus.
Io. Cardi.
Tarẽtinus.
Rupes. Vilhelmi.
Capreæ.
Puteolis.
Anellus faber vrbis
Neapoleos, pũitor

ſum aquæ ductum nocte vrbem igreſſi: mœnia occupent. Rex cum exercitu paratus ſignum certaminis audaciter expectat. Illi domum quandã peruenĩũt: in qua vnica erat anus. & adulta cum ea virgo: mater quum exclamare cępiſſet: celeriter oppreſſa vocem ęmittere inhibita/filia ſua ſponte conticuit: & iã ſol exortus erat. nec amplius: q̃ viri quadraginta ex omni numero puteum inuaſerant: qui nunciare ingreſſum Regi debuęrant: ſiue negligentia: ſiue aliã ob cauſã nihil Regi ſignificarũt. Exiſtimabat Alfonſus aut cæſos eſſe qui miſſi fuerãt: aut metu exilire non auſos profectuſq; ꝓpius vrbẽ. ab ea parte quæ occupanda erat inuadit. Rhenatus cũ ea manu: quã ad ſubitos: inopinatoſq; caſus parauerat: citato equo ad muros contendit: hoſteſq; procul amouit. Ingens vero pauor & cõſternatio eos cępit: qui ę puteo ęuaſerant: nec regredi in puteũ: ne armorum ſtrepitu proderent: nec ęrumpere propter paucitatẽ audebãt. Alfonſus vt vidit nichil a ſuis intus miſceri: deſperatis rebus in caſtra redijt: Rhenatus tanq̃ periculũ depuliſſet relictis cuſtodibus: & ipſe in Regiã conceſſit: Nec mora nuncius ad Alfonſũ currens multos ę puteo prodiſſe: atq; in domo tacitos ob metum latere nunciat. Iterũ igitur ad mœnia ſuccęditur: iuſtauraturq; prœlium: vt ęrũpendi animus latentibus acuatur. Interea filius eius: quẽ nominauim⁹ aniculæ: a ſtatione ſua domũ veniens: pulſatis foribus aperiri ſibi expedit. Mater: & quæ int⁹erãt exanimati quid agant neſciũt. Vincit tandẽ ea ſentẽtia: vt reſeratis paululũ foribus: manus ei injciant: eũq; compręhenſum tacere iubeant. Sed ille repente vt armatos vidit: trepidus refugit: hoſteſq; intra vrbẽ eſſe vociferat. ad Rhenatum vero ſubito peruolat: & quæ viderit refert. At qui intus erant vno agmine raptim ę domo proſiliunt: primoq; ipetu mœnia propiqua vno tantũ vigile ibi reperto: turrimque occupãt. Rhenatus eo nuncio ac tumultu excitatus: ad mœnia celerrime reuerſ⁹: ipetum in hoſteis facit. Alfonſ⁹ quo ſuis animos addat: ſcalas admoueri iperat. Sed opidani eã muri partẽ facile tuebantur: & qui per ſcalas in captã turrim ęuaderent grauiũ ſaxorum deiectu obſiſtebant: dũ pugnatur acriter obequitans mœnia: Alfonſus locũ quendã vrbis neglectũ eſſe animaduertit: eoque celeriter ſcalas admoueri iubens: murũ obtinuit. Iam vero qui turrim occuparant partim grauiter ſauciati: pugnã remiſerant: partim præcipites ę muro ſe dederant. Eratque Rhenatus eã turrim recepturus: niſi a tergo ſubito cum ingenti clamore hoſtes iuecti terrorem intuliſſent. Auxit & trepidationẽ opidanorũ vn⁹ ex Alfonſi militibus: qui p mœnia vrbem ingreſſ⁹ cõſcẽſo equo

Neapolis oppugnat.

quem vacuũ forte inuenit: in hostẽ acerrime inuectꝰ: opinionẽ præbuit proximæ portæ captæ atq; infractæ: non tũ Rhenato defuit animus Sed cohortatus: qui aderant in hostes fortiter irruens: eorũ impetũ paululũ coercuit atq; repressit. Mox vero: vt crescente hostiũ numero: suos exterritos animaduertit: sensim referre pedem cœpit: atq; ingressis per diui Ianuarij portã hostium cõpluribus: in arcem regiã cũ paucis se recepit: tum & a fori Boarij porta: & ab alijs diuersis muri partibus irruptio facta: atq; ad prædas discursum est. a cædibus tamen tẽperatum. Mox vero ingressus Rex: & prædæ quoq; finis factus. Insignis huius anni memoria expugnationem tantæ vrbis: quæ eo modo capta est quo annis antea mille per Belisarium ę Gothorũ manibus erepta fuerat quadragesimo & quadrigentesimo supra millesimum ab ortu saluatoris CHRISTI. is annus erat ab initio cepti belli vnꝰ & vigesimus. postridie duæ ingẽtes onerariæ naues a Genuensibus missæ cum frumento applicuerũt. quæ cognita vrbis captura sub arcem concesserũt. Rhenatũq; omnium spe recuperandæ vrbis abiecta inde auexerunt. Tres adhuc arces in fide Rhenati perseuerabant. Capuana Montana: Regia Sed Capuana pactis paucorum dierum inducijs ante Rhenati abitum se dedidit. Regia aliquanto postea & Montana tardius receptæ sunt. Rhenatus ad Eugenium Florentiæ morantem sese contulit. Exin in Galliam vlteriorẽ abijt. Alfonsus munita Neapoli aduersꝰ Antoniũ Candolã ducẽs ad Carpenonũ castra posuit vbi eũ facta pugnandi ab Antonio copia in eundẽ certamẽ reguli dicerẽt: nisi princeps adesset. ergo inquit Alfonsꝰ qui militi animũ addere cõsueui: iã præsẽtia mea terrorẽ adhibeo. Absit a nostro sanguine ea vecordia. moxq; galeam induit: signumq; pugnæ dedit. Certatum est aliquãdiu nutante victoria. Postremo fuso hostili exercitu Antonius ipse captus est: cui erroris veniam postulanti nõ modo ignouit Alfonsus: verum etiam opida quæ a patre accepta hæreditario iure possidebat/reliquit: cæteris captiuis per humaniter habitis: nec quidquã ex Antonij supellectilis: que ingẽs erat: præter christallinũ calicẽ cepit: Post hæc Pelignos Marsosq; subegit. Mãfredoniã & subinde arcẽ in potestate recepit. omnesq; belli reliquias i Apulia extixit. ac pacato vbiq; regno Neapoli rediẽs i triũphãtis morẽ: exultãte populo magnificẽtissimis apparatibꝰ ingressꝰ est vrbẽ. Post hæc de pace iter Alfonsũ & Eugeniũ actũ. Ludouicꝰ cardinalis Aqlegiẽsis & sua virtute & põtificis auctoritate potens: idcirco ad regem missus: eam confecit. leges pacis in hunc modum dictæ: Eugenius põtifex Al-

Belisarius. Gothi.

Carpenonum op. Antonio Candolæ capto/ Alfonsus ignouit & multa reliquit.

fonſum regem Neapolitanum decernat: appelletq; Ferdinã-
do regis filio cui rex poſt mortẽ regnũ deſtinauerat: poteſtatẽ
ſuccedẽdi faciat. Terracinãq; regno adijciat. Alfõſus cõtra Eu
genij auctoritati ſe ſubiciat: atq; opitulet ad agrũ Picẽum: quẽ
Sfortia occupauerat vendicãdũ: ſi quãdo põtifex aduerſ⁹ Tur-
cas aut Afros bellũ ſuſcipiat: rex cũ claſſe adiuuet: Sacerdotes
regnorũ ſuorum ſub conſilij prætextu Baſileã ꝓfectos reuo-
cet. Nec patiatur treis ex ſuis qui cardinales ſub Amedeo Sa-
baudienſi creati fuerant reuertentes pro cardinalibus ſuſcipi
Matrix Ci- haberi ve: Matricẽ ciuitatẽ ducalẽ: atq; Acumulũ in Marſis opi
uitas. da Romanæ eccleſiæ tradat. Traiecit deinde in Picenũ Alfon-
Acumulum ſus & quæ ſupra relata ſunt: fœlici curſu perrexit. Exin domũ
op. rediẽs cũ Genuenſib⁹ duce Raphaele Adurno ea lege pacem
fecit: vt bello ablata nemini petendi ius eſſet. Nec regis hoſtes
Genuẽſis popul⁹ Nec rex Genuẽſiũ reciperet: illos ve cõmeatũ
adiuuaret. Genuenſes regi quotannis dũ viueret honoris gra-
tia pateram auream dono darẽt: ac Neapoli mitterent. Poſt
Leges pa- hæc Antonius paterna ſtirpe Gentilia per matrẽ Vintimilius
cis inter qui multa in Apulis egregia facinora Alfonſi gratia feciſſet: ad
Alfonſũ & Fontem populi non procul a Theano: quo tuſſi erãt regni pri
Genuenſes cipes conuenire cũ equitibus. ;oo. profectus tanq; vnus ex pur
Anto. Vin- puratis auctoritate maioribus interficere cõſtituiſſet apud re-
timilius: gem accuſatus: clam fugiens Cantanzanũ ditioni ſuæ opidum
Fons pop. repetijt: extincta ſq; regni liteis excitare conatus: nõ ſolũ vici-
nos proceres. ſed Venetos & alios Italiæ potẽtatus: vt in regẽ
arma ſuſciperent: & literis & nũcijs ſuitauit: ſed fruſtra illi cũcta
ſucceſſ̃ere. Nam rex cũ copijs aduerſus eũ profectus: & Creto-
Cretõ Vrbs nẽ vrbem & oẽm ei reliquũ agrũ adẽmit. Ipmq; i Catãciano re-
cluſum ad deditionẽ nulla cõditione iteruenientẽ cõpulit: Io-
Io. Nuceus hannẽ vero Nuceum qui cõtumaciæ Antonij ſua ſor fuerat: opi-
dis oibus exutum regno excedere iuſſit. Secuta eſt paulo poſt
profectio regis in Tuſciã: de qua ſuo loco relatũ eſt. Vnde reuer
ſus nõ multo tẽpore iterlecto Fridericũ iperatorem: & Leono-
ram iperatricẽ ex ſorore ſua neptẽ ad ſe venientes tãto honore
excẽpit: quantũ referre vix oratori maximo facũdia ſuppetat:
donato ſq; magnifice ãbos a ſe remiſit: Exi quãuis pacẽ vt pdi-
ctum eſt: Florẽtinis petentib⁹ dediſſet/ cũ tamẽ capta Mediola-
nenſi vrbe a Frãciſco Sfortia: Leonelli marchionis Fſteñ iteru-
entu cũ Venetis poſitis inimicitijs fœd⁹ iniſſet. Alterũ tamẽ
in Tuſcia bellũ geſſit: miſſo i eã expeditionẽ Ferdinando filio:
de quo ſatis inter res Etruſcas cõmemoratum eſt. Soluta eſt &
pax cum Genuenſibus capta naue: quæ de Chio inſula Genuã

petebat vt postea referemus. Ob quam rem cõmota repu. Genuenses: Ioannes Philippus Fliſca gente prognatus cũ quatu ordecim altiſſimis nauibus in portũ vſq; Neapolitanũ adnauigauit: ibi vt regis triremes: onerariasq; naueis incẽderet. ſed repulſus tormentis æneis inglorius abijt. nec multis poſt diebus claſſis regia ad montẽ Cyrceum ſex Genuenſiũ naueis inſecuta. cum homines effugiſſent demerſit diuiti præda in eis recepta: Quibus ex rebus: quãq; de pace tota ferme Italia cõueniſſet: Inter Genuenſes tamen et regem concordia fieri non potuit: Sed cũ Genuẽſes exules ad regis opes cõfugiſſẽt: claſſis ei conceſſa eſt: quæ Liguſticum a vexans litus etiam vrbẽ ipſam: vt relatum eſt oppugnare non dubitauit: & nunc maioribus viribus idem bellũ repetitur Fuit autẽ Alfonſus cũ Fridericus imperator ad eum venit: annos circiter octo & quinquagita natus: corpore gracili: vultu pallido: ſed aſpectu læto: naſo aquilo & illuſtribus oculis: crine nigro: & iam albicanti: ad aures vſq; protenſo: ſtatura mediocri: cibi potuſq; temperans: nec vino vſus: niſi aqua multa perdomito. Literis per omnem ætatem operam dedit: Grammaticæ apprime peritus: quãuis latine prar o loqueretur: hiſtorias omneis coluit: nec pœtas aut oratores ignorauit: dialecticos nodos facile ſoluit. nichil ei abditum in philoſophia: arcana theologiæ perſcrutatus omnia: de præſentia dei: de libero hominis arbitrio: de incarnatione verbi: de ſacramento altaris: de trinitate: de difficilimis queſtionibus percontatur & preſto & ſapienter occurrit: in reſponſionibus dandis quãuis breuis & circunfuſus nũquam tamen diminutus. Sermone blandus terſuſq;. Summa ei cura: ne quiſpiam ab ſe abiret ingratus: petitiones differre maluit q̃ negare: fauit religioni. rem diuinam diligenter curauit. Sacerdotalia indumenta & altaris ornamenta comparauit: quibus cõparari alia nulla queant. Sacram ac domeſticam ſupellectilem auream & argenteam admirabilem & incredibilem cõpoſuit. margaritas: vniones: adamãtes: cæteroſq; lapides præcioſos toto vrbe q̃ſitos coẽmit: ſacelli in quo ſacris interfuit: & aularum quas incoluit: parietes diuitibus atq; aureis pãnis ornauit, Veſtiuit ſeipſum nitide magis q̃ precioſe. Serico raro vſus aut oſtreo paludamento. Venationi magnam vitæ ſuæ partẽ conſumpſit: in bello ſeuerus & aſper: in pace clæmens ac mansuetus: pepercit facile his qui contra ſe arma tulerant: humanum ſanguinem inuitus fudit. Scelera tamen odit: nec impune ſubditos delinquere paſſus eſt. Regnum: quod multis ante ſæculis ſpelunca latronum fuerat adeo pacatum ſecurũq;

Genuenſes Io. Philippus.

Alfonſ⁹ hic deſcribitur.

reddidit: vt quacūq; iter habeas nullus prædonū metus adsit Legatis oibus ad se veniētibus sumptus opipare p̄buit. apostolicis qui Cardinales essent obuiā extra vrbē ꝓfectus quasi patres honorauit: naueis insolitæ magnitudinis fecit: & quasi qui ꝓcul inspiciat sublimes esse arces per mare vadētes arbitretur ædificauit pluribꝰ in locis. Sed Neapoli supra q̄ dici

Nouum castrum. possit: splēdide ac magnifice arcem regiā: cui nouo castro fuit nomē: a fundamētis ẽrectā iterū ẽrexit: tum opere mirabilem inexpugnabilēq; : tū sumptu magnificētissimā: turribus orbiculari forma ex lapide quadrato mirifica structura atq; artificio: muriq; crassitudine inaudita: & ingenti arcu triūphali ex

Arx Ouí. marmore candidissimo reformauit. Arcē sancti Saluatoris in mari ex Ouo nuncupatā: cuius inexpugnabilis situs ad vsum magnificētissimæ Regiæ redactꝰ est. Amplíauit & vrbis portū. obiecta in profundū maris altissima mole crassissimo muro: turribꝰ munita: Salubritatē vrbi exiccatis paludibꝰ dedit. Magnus ꝓfecto princeps: & in vtrāq; fortunæ partē ꝓbatus:

Terræmotus. qui inter cætera sibi aduersantia etiam terræmotum anno abhinc secundo passus est: toto ferme regno: qualem nec nostra nec patrū nostrorū memoria visum auditū ve ferūt. Nam &

Arrianum opi. terræmotu absorptum. multa regni opida funditus corruęre: inter q̄ Arrianū ita absorptū est: tanq̄ Casmate periisset. Raro ciuitas absq; insigni ruina supfuit: circiter triginta millia hominū inter cadētia tecta periisse ferunt. Neapolitanorū nobiliores ædes disiectæq; sunt. Nec templū in ea vrbe læsionē nō sensit. Sed hodie iam ciuitas ferme refecta est ciuiū diligentia & regis liberalitate.

¶ Cæterū clarissimi regis: qui sæculū nostrū: veluti sidꝰ quoddam præfulgidum illustrauit: haud ab re fuit q̄ breuissime velut in epilogo p̄clara facinora pcurrere: q̄is tēporis a nobis

Epilogus de gestis regis Alphonsi. recepti pleraq; modū excedāt: ex quibꝰ illustriora huiuscemodi sunt: adolescēs mortuo Ferdinādo Patre: Aragoniam: quæ ab illo in Hispania regna suscępit: cū aliquādiu sapiēter administrasset: adoptatus in filiū a Ioanna Neapolitanorū regina dissuadētibꝰ amicis / expeditionē in Italiam suscępit. Regina opem tulit. Ludouicū ducē Andegauēsem: qui regnū sibi hæreditario iure debitū affirmabat pluribus p̄lijs afflictū expulit: Reginā: q̄ malo vsa cōsilio ab se defecerat: non tam puniuit q̄ coercuit. Rhenatū alterū regni æmulū armis victū cedere cōpulit. Ioannē Vitellíscū Alexandriæ patriarchā magnis copijs insultantē regno fugauit Caietam bis cępit / semel acri pugna deuictā & iterū ciuitatis parte vocante: cū defecissēt: Neapolim q̄is Rhenatus & magnus inessēt populus: expu-

gnauit Ioannem fratrem Nauarræ regem in Hispania laborã tem armis aduruit: Massiliam insignẽ Prouinciæ ciuitatẽ noctu adorsus obtinuit ac diripuit. Ad insulã Gerbini: quam veteres Lotophagiten appellauerunt: a cõtinenti Africæ quatuor mil lia passuum distantẽ obsidione admouit. Bossoriũ Prouiciæ regem cũ copijs aduentãtem in proximo litore victũ: ex minoribus castris ad maiora fugere compulit. nec diu post ab eisdem tributa suscepit ab Eugenio Pontifice maximo: qui sibi de regno contrarius esset: quas tãdẽ voluit leges pacis accepit. Frãciscum Sfortiã ex agro Piceno armis deturbauit. & in Albania & in oriente p suos duces Turcis infestus: nõ parua eis damna intulit. Bis Florẽtinos ob res Gallicas armis afflixit. Bis eis pacem petentibus dedit. Sed maius omnibus est & admiratione stuporeq; dignius/q; prœlio nauali a Genuensibus (vt ante diximus) supatus. & in Philippi Mediolanensiũ ducis captiuitatem adductus. mox liberatus potentissimo regno potitus est. & a victoribus victor tributũ accepit. & adeo erga Philippum gratus inuentus est: vt ab illo superũ voluntate hæres sit nuncupatus. Vera Gothorum soboles ex quibus deriuatum esse regium Hispaniæ sanguinem/vnde Alfonsi origo est: haud quaq; ambigũt. Illis & prœlio vincere & regna sibi subijcere ꝑprium fuit. Quorum vestigia Ferdinandus imitatus: haud dissimilem filium genuit/quando & ipse Aragoniam/Cathaloniã/Valentiam/Siciliam. Alfõsus vero eam Italiæ partem quæ olim Magna Græcia dicta est: pugnando/instando/vincendo sibi subiecit. & magister Italiæ pacis factus. Hispanicarum quoq; rerum moderator & arbiter esse videtur.

Reges Hispani a Gothis orti.

EVROPAE PII PONTIFICIS
F I N I S.

¶ Folio primo, Vbi est. vt ea memoria mandaremus. scribe memoriæ. Folio eodē. Quam plures. scr. Quē. Fo. 2. Religionum. scri. regionum. Fo. eodē. Putans. scr. putet. Eodē q̄. scri. quā. Eodē. clymatib. scri. cli. Fol. 3. Rhyphenis. scri. Ripheis. Eodem. climātib⁹. scri. ma. Eodē auctoritas. scri. autho. Item. Aethyopas. scri. Aethi. Item. ¶ Particio. scri. ¶ Partit. Fo. 4. Cisidia. scri. Pi. Fo. 6. Cathio. scri. Cathaio. Fo. 7. Simillima. scrib. Simili. Eodē. silueſtrib. scri. syl. Fo. 11. a quinque millia. scri. ad. Fo. 13. Pyrrhachium. scribe Dyr. Fol. 14. Themisira. scrib. Themisc. Fo. 16. Hierosolimis. scrib. Hieroſoly. Fo. 17. Innuetes. scri. innuentes. Fol. 20. Confundęrunt. scri. confud. Eodē. Aegydtijs. scri. Aegyp. Fo. 21. Longūbardos. scri. Lōgob. Eodē. Meditari. scrib. meditati. Fo. 22. cōmisse/nam. scr. vnico verbo Cōmissenam. Eodē. infectiora. scri. inferi. Fol. 23. Vixisse. scri. vicisse. Eodē cōtum elias. conūge. & scri. cōtumelias. Fo. 26. Tyrāco. scri. tyrānico. Fol. 27. Superminent. scri. supere. Eodē Pendisse. scri. pepen. Fo. 28. barbatis. scrib. barbaris. Eodē. Amici. scri. Amnici. Fo. 37. Immintes. scrib. iminentes. Eodē. Nudas mulieres. scrib. nudæ. Ibidē. Nudos pedib. scri. nudis. Fol. 39. Themiscira. possedit antiquū Amazonū domiciliū. & Sydmā. Incipe capitulū vbi Themiscira cā dus est. Fo. 40. stadijs & centū. scr. stadijs centū. Eodē. et cū. scri. at cū. Itē. cū primori. scri. p̄mori. Fo. 42. in marg. Vbi est Harmenia. scri. Harmena. Fo. 43. etiā in marg. Paphagonia. scri. Paphla. Fo. 51. Alexandiæ. scri. Alexandriæ. Fo. 52. Affirmant. scri. Affirmat. Eodē. Lāpasco. scri. Lāpsa. Fo. 54. Virū formā. scri. viri. Fo. 58. Aeolitarū. scri. Aeolica. Fol. 60. Tetrachordō. scri. tetrach. Eodē. fœmina. scri. feminea. Fo. 61. Spasiosas. scri. sa. Eodē. Tettiodecimo. scri. terti. Eodē. Colophonis. scribe nijs. Item. retū. scri. rerū. Fo. 63. Anacreonti. scrib. tis. Eodē. Vno de confabulator. scrib. vno. confab. Item. Negaret. scri. regnaret. Fo. 64. Porrum. scrib. portum. Fo. 65. in marg. Ceruæ parturæ. scribe paritu. Eodē. Familliares. scrib. famili. Fo. 66. de Leucis gentis. scri. gentib. Fol. 67. in fine. Vro. scri. viro. Fo. 69. Siquidem. scri. si quiddā. Eodē. Cabus. scri. Carib. Item. Filijs. scri. filij. Item loco tempore. scr. lōgo. Fo. 73. Statione. scri. nem. Fo. 74. Torrentibus. scri. tis. Fol. 75. Materiæ. scri. rie. Fo. 76. Fratribus. scri. fratris. Eodem in marg. Canaita. scri. Cananita. Fo. 78. Iuris. scri. viris. Fo. 82. Memeratu. scri. memo. Fo. 84. Mugnus. scrib. ma. Eodē amnis. scri. annis. Item. Pisidam. scri. pisidiam. Fo. 87. ad tumul-

tum sectandũ. scri. sedandum. Fo. 89. Abegerũ. scrib. rũt. Eodem dicente serui domini. scr. dicentem serui dominũ. Fo. 90. exitum vrbi. scrib. exitium. Fo. 92. Hauc. scribe haud. Eodem Rapinamq;. scrib. rapinæ. Fo. 94. Gorgij. scrib. Georgij. Fol. 95. alia. scrib. Asia. Fo. 97. Comparo. scrib. comparato. Fol. 98. Agebant. & obtruncabantur. scrib. bat. & batur. Fo. 100. Partem. scri. patrẽ. Eodem. Hemerus. scrib. Ho. Item in margine. Hysinenus. scrib. Hysme. Fo. 101. Arcania. scrib. Acarnania. Fo. 102. Chaone. scri. nes. Eodem. Patri. scrib. parti. Fol. 105. Cõubia. scr. cõcubia. Fo. 106. Ciliciæ. scr. Ciliæ. Fo. 107. Requisiuit. scrib. requisiti. Eodem. equitesue. scri. æquitasue. Item Albetus. scrib. Albertus. Item dignaq;. scrib. dignam. Fol. 108. Impetrata. scri. imperata. Eodem. Potissimum. scri. potentiss. Item arbter. scribe arbi. Fol. 109. Pruteons. scribe Prutenos. Fo. 110. præbenti. scri. præbent. Eodem. parre. scr. parte. Item saluaţoris. scrib. saluatoris. Fo. 112. at tum nouus. scrib. cum. Fo. 113. in margine. Batarij. scribe Baio. Fo. 114. tota Germaniæ. scrib. nia. Fo. 115. ingressus. scrib. sis. Fo. 119. viri. scri. iuri. Eodẽ. qd literas. scri. qui. Itẽ qua sibi. scri. quas. Itẽ hoc dũ. scr. hic. Fo. 123. antistites. scri. antistes. Fo. 125. dacti. scri. pacti. Fo. 126. primo verbo. desiuerãt. scr. desciuerãt. Fo. 130. libera sitis. scri. suis. Eodẽ. cum Philippus. scr. quem. Fo. 131. delinquerent. scrib. derel. Eodem. certus. scri. certis. Item Franciſci. scri. cus. insequenti Fo. vbi pro numero ipsius. Fol. 135. scrib. 132. Fo. 134. aduersi. scrib. sis. Eodem. hactetus. scribe. nus. Fo. 137. liberati. scribe liberi. Eodem. ipendia. scri. stipendia. Item actissima. scrib. arct. Fo. 138. hærendem. scr. hæredem. Eodem. vnus ex his. scribe ynum. Fo. 139. genensi cũ. cribe genuensi eum.

¶ Impressa est hæc Asiæ & Europæ quam elegantiss. historia. per Henricum Stephanum impressorem diligẽtiss. Parrhisijs ę regione scholæ Decretorum. sumptib. eiusdem Hẽrici. & Ioãnis Hongõti.
VI. Idus Octobris anno Domini. M. D. IX.

GWALBERT. PAWLIKOWSKI.

BIBLIOTEKA PAWLINEUM